TÜRKİYE'DE EKOKÖYLER VE EKOÇİFTLİKLER: MEVCUT DURUM, SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

2022

DOKTORA TEZİ

COĞRAFYA

Esengül DOĞRU

TEZ DANIŞMANI

Prof. Dr. Fatih AYDIN

TÜRKİYE'DE EKOKÖYLER VE EKOÇİFTLİKLER: MEVCUT DURUM, SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Esengül DOĞRU

Prof. Dr. Fatih AYDIN

T.C.
Karabük Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Coğrafya Anabilim Dalında
Doktora Tezi Olarak
Hazırlanmıştır

KARABÜK
ŞUBAT 2022

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER 1
TEZ ONAY SAYFASI 7
DOĞRULUK BEYANI 8
ÖNSÖZ 9
ÖZ 11
ABSTRACT 16
ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ 20
ARCHIVE RECORD INFORMATION 21
KISALTMALAR 22
GİRİŞ 23
Modern Dünya Görüşü 23
Ekolojik Dünya Görüşü 27
ARAŞTIRMANIN KAPSAMI 29
ARAŞTIRMANIN KONUSU, AMACI VE ÖNEMİ 31
ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI 32
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ 33
ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR 43

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1. TURİZM KAVRAMI 59
1.1.1. Dünya'da Turizmin Gelişimi 65
1.1.2. Türkiye'de Turizmin Gelişimi 67
1.2. TURİZM COĞRAFYASI 70
1.3. SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM 73
1.3.1. Sürdürülebilir Turizm Kavramı 73
1.3.2. Sürdürülebilir Turizmin İlkeleri 77
1.4. ALTERNATİF TURİZM 79
1.5. EKOTURİZM 82
1.5.1. Ekoturizm Kavramı 82
1.5.2. Ekoturizmin Ortaya Çıkışı ve Gelişimi 89
1.5.3. Ekoturizmin Amacı 90

1.5.4. Ekoturizmin İlkeleri 92
1.5.5. Ekoturizmin Faydaları 94
1.5.6. Ekoturizmin Bileşenleri 98
1.5.7. Ekoturizm Kaynakları 100
1.5.8. Ekoturizm Aktiviteleri 101
1.5.8.1. Öğrenmeye Dayalı Ekoturizm Aktiviteleri 103
1.5.8.2. Eğlenmeye Dayalı Ekoturizm Aktiviteleri 111
1.5.8.3. Dinlenmeye Dayalı Ekoturizm Aktiviteleri 120
1.5.9. Ekoturizmin Etkileri (Fayda/Zarar) 122
1.5.9.1. Ekoturizmin Ekonomik Etkileri 125
1.5.9.2. Ekoturizmin Çevresel Etkileri 127
1.5.9.3. Ekoturizmin Sosyal ve Kültürel Etkileri 129
1.5.10. Dünyada Ekoturizm 130
1.5.11. Türkiye'de Ekoturizm 136
1.5.12. Ekoturizmin Hedef Kitlesi 140
1.5.12.1. Ekoturist Profili 140
1.5.13. Ekoturizm ve Kitle Turizminin Karşılaştırılması 142
1.5.13.1. Ekoturizm ve Kitle Turizminin Turist Profillerinin Karşılaştırılması 144

İKİNCİ BÖLÜM

2.1. EKOKÖY KAVRAMI VE ÖZELLİKLERİ 147
2.1.1. Ekoköy Hareketinin Tarihsel Kökleri 151
2.1.2. Ekoköylerin Temel Özellikleri 155
2.1.2.1. Ekoköylerin Ortak İlke ve Motivasyonları 155
2.1.2.2. Ekoköylerin Karşılaştıkları Zorluklar 158
2.1.3. Ekoköyü Oluşturan Unsurlar 159
2.1.3.1. Ekoloji 159
2.1.3.2. Topluluk ve Sosyallik 161
2.1.3.3. Kültür ve Ruhsallık 163
2.1.4. Ekoköy Tasarım Modelleri 163
2.1.4.1. Ekolojik Odaklı Ekoköyler 163
2.1.4.2. Sosyal Odaklı Ekoköyler 165
2.1.4.3. Kültürel Odaklı Ekoköyler 167
2.1.4.4. Ruhani Odaklı Ekoköyler 168

2.1.5. Ekoköy Kriterleri 169
2.1.6. Başarılı Ekoköylerin Ortak Özellikleri 170
2.2. TÜRKİYE'DE EKOKÖY HAREKETİ 172
2.2.1. Türkiye'de Ekoköy Hareketinin Ortaya Çıkışı 175
2.3. EKOKÖY ÖRNEKLERİ 178
2.3.1. Dünyada Ekoköy Örnekleri 178
2.3.1.1. Solheimar Ekoköyü 183
2.3.1.2. Sarvodaya Ekoköyü 185
2.3.1.3. Findhorn Ekoköyü 187
2.3.1.4. Colufifa Ekoköyü 191
2.3.1.5. Auroville Ekoköyü 194
2.3.1.6. The Farm Ekoköyü 197
2.3.1.7. Damanhur Ekoköyü 201
2.3.1.8. Svanholm Ekoköyü 206
2.3.1.9. UfaFabrik Ekoköyü 208
2.3.1.10. Cyrstal Waters 210
2.3.1.11. Ithaca Ekoköyü 212
2.3.1.12. ZEGG Ekoköyü 217
2.3.1.13. Konohana Ekoköyü 219
2.3.1.14. Los Angles Ekoköyü 220
2.3.1.15. Earthaven Ekoköyü 222
2.3.1.16. Dancing Rabbit Ekoköyü 224
2.3.1.17. Sieben Linden Ekoköyü 227
2.3.1.18. Earthworks Ekoköyü 229
2.3.2. Türkiye'de Ekoköy Örnekleri 230
2.3.2.1. Pastoral Vadi 234
2.3.2.2. Güneşköy 241
2.3.2.3. Knidia Çiftliği 244
2.3.2.4. Yeryüzü Ekolojik Yaşam Köyü 248
2.3.2.5. Latif Yalçıner Çiftliği 251
2.3.2.6. Kapor Çiftliği 253
2.3.2.7. Flora Akdeniz Bahçesi 257
2.3.2.8. Sevgi Ana Çiftliği 261
2.3.2.9. Ali Kışlak Ormanı 265

2.3.2.10. Ekoköy Ketenciler 268
2.3.2.11. Gökada Çiftliği 271
2.3.2.12. Narköy 274
2.3.2.13. Furma Ekolojik Yaşam Çiftliği 277
2.3.2.14. Bademler Doğal Yaşam Köyü 280
2.4. EKOKÖY YERLEŞİM MODELLERİ 283
2.4.1. Dünyada Ekoköy Yerleşim Modelleri 283
2.4.1.1. Ithaca Ekoköyü, ABD 283
2.4.1.2. Auroville, Hindistan 285
2.4.1.3. Findhorn Ekoköyü, İngiltere 288
2.4.1.4. Cyrstal Waters, Avustralya 290
2.4.1.5. Earthaven Ekoköyü, ABD 292
2.4.2. Türkiye'de Ekoköy Yerleşim Modelleri 294
2.4.2.1. Pastoral Vadi 294
2.4.2.2. Güneşköy 296
2.4.2.3. Bademler Doğal Yaşam Köyü 298
2.5. EKOKÖY TURİZMİ 300
2.5.1. Turistik Ekoköylerin Özellikleri 301

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.1. EKOÇİFTLİK KAVRAMI VE ÖZELLİKLERİ 303
3.2. EKOÇİFTLİK TURİZMİ 304
3.2.1. Turistik Ekoçiftliklerin Özellikleri 307
3.2.2. Dünya'da Ekoçiftlik Turizmi 308
3.2.3. Türkiye'de Ekoçiftlik Turizmi 311
3.2.3.1. Cevizbağı Çiftliği 315
3.2.3.2. Şaban Burhan Çiftliği 319
3.2.3.3. Necmi Nacak Çiftliği 323
3.2.3.4. Yonca Lodge 326
3.2.3.5. Dikencik Evleri 329
3.2.3.6. Ekolojik Güney Köy 332
3.2.3.7. Balabanağa Çiftliği 335
3.2.3.8. Ormanya Gıda Ormanı 339
3.2.3.9. Hülya Hanımın Çiftliği 341

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.1. BULGULAR 345

4.1.1. Araştırmaya Katılan Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Görüşleri ... 345

4.1.1.1. Araştırmaya Katılan Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Ekoköy/Ekoçiftlik Kurma Girişim Süreçlerine İlişkin Görüşleri 345

4.1.1.2. Araştırmaya Katılan Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Amaçlarına İlişkin Görüşleri 354

4.1.1.3. Araştırmaya Katılan Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Ekoköyü/Ekoçiftliği Kurarken Gözettikleri Kriterlere İlişkin Görüşleri 359

4.1.1.4. Araştırmaya Katılan Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Sosyal Etkileşimlerine İlişkin Görüşleri 366

4.1.1.5. Araştırmaya Katılan Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Üye Olduğu Kuruluşlara/Derneklere İlişkin Görüşleri 376

4.1.1.6. Araştırmaya Katılan Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Sürdürülebilirliğine İlişkin Görüşleri 380

4.1.1.7. Araştırmaya Katılan Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Ekoturizme İlişkin Görüşleri 385

4.1.1.8. Araştırmaya Katılan Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Ekoköylerde/Ekoçiftliklerde Sunulan Hizmetlere İlişkin Görüşleri..... 393

4.1.1.9. Araştırmaya Katılan Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Ekoköylere/Ekoçiftliklere İlişkin Görüşleri 401

4.1.1.10. Araştırmaya Katılan Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Ekolojik Standartlarına İlişkin Görüşleri .. 421

4.1.1.11. Araştırmaya Katılan Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Ekoloji, Sürdürülebilirlik Gibi Konulara Olan İlgilerine İlişkin Görüşleri..... 426

4.1.1.12. Araştırmaya Katılan Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Öne Çıkarmak İstedikleri Durumlara İlişkin Görüşler 428

4.1.1.13. Araştırmaya Katılan Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Görüşleri 431

4.1.2. Araştırmaya Katılan Turistlerin Görüşleri..... 437

4.1.2.1. Araştırmaya Katılan Turistlerin Ekoköylere/Ekoçiftliklere İlişkin Görüşleri 437

4.1.2.2. Araştırmaya Katılan Turistlerin Ziyaret Etmiş Oldukları Ekoköye/Ekoçiftliğe İlişkin Görüşleri..... 455

4.1.2.3. Araştırmaya Katılan Turistlerin Ekoturizme İlişkin Görüşleri.. 463

4.1.2.4. Araştırmaya Katılan Turistlerin Ekoköylerde/Ekoçiftliklerde Yapılan Ekoturizm Faaliyetlerine İlişkin Görüşleri..... 469

4.1.2.5. Araştırmaya Katılan Turistlerin Ziyaret Etmiş Oldukları Ekoköye/Ekoçiftliğe Yönelik Yapmış Oldukları Ekoturizm Faaliyetine İlişkin Görüşleri 472

4.1.3. Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Görüşleri 474

4.1.3.1. Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Ekoköylere/Ekoçiftliklere İlişkin Görüşleri 474

4.1.3.2. Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Ekoköylere/Ekoçiftliklere Yönelik Gerçekleştirilen Turistik Faaliyetlere İlişkin Görüşleri 488

4.1.4. Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Güçlü ve Zayıf Yönleri, Fırsat ve Tehdit (SWOT) Unsurları 490

4.1.5. Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularına Göre Ekoköylerin ve Ekoçiftliklerin Güçlü ve Zayıf Yönleri, Fırsat ve Tehdit (SWOT) Unsurları..... 498

4.1.5.1. Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularına Göre Ekoköylerin ve Ekoçiftliklerin SWOT Gruplarındaki Ölçütlerinin R'WOT Çözümlemeleri 499

BEŞİNCİ BÖLÜM

5.1. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER 505

5.1.1. Araştırmadan Elde Edilen Sonuçlar 505

5.1.2. Öneriler 541

KAYNAKÇA 544

TABLOLAR LİSTESİ 584

ŞEKİLLER LİSTESİ 585

HARİTALAR LİSTESİ 590

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ 591

EKLER 596

ÖZGEÇMİŞ 613

TEZ ONAY SAYFASI

Esengül DOĞRU tarafından hazırlanan "TÜRKİYE'DE EKOKÖYLER VE EKOÇİFTLİKLER: MEVCUT DURUM, SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ " başlıklı bu tezin Doktora Tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Fatih AYDIN
Tez Danışmanı, Coğrafya Anabilim Dalı

Bu çalışma, jürimiz tarafından Oy Birliği ile Coğrafya Anabilim Dalı'nda Doktora tezi olarak kabul edilmiştir. Savunma sınavı tarihi: 24/02/2022

Unvanı, Adı SOYADI (Kurumu) **İmzası**

Başkan : Prof. Dr. Ülkü ESER ÜNALDI (GÜ)

Üye : Prof. Dr. Turhan ÇETİN (GÜ)

Üye : Prof. Dr. Mücahit COŞKUN (KBÜ)

Üye : Prof. Dr. Fatih AYDIN (KBÜ)

Üye : Doç. Dr. Güzin KANTÜRK YİĞİT (KBÜ)

KBÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu, bu tez ile Doktora Tezi derecesini onamıştır.

Prof. Dr. Hasan SOLMAZ

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

DOĞRULUK BEYANI

Doktora tezi olarak sunduğum bu çalışmayı bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı herhangi bir yola tevessül etmeden yazdığımı, araştırmamı yaparken hangi tür alıntıların intihal kusuru sayılacağını bildiğimi, intihal kusuru sayılabilecek herhangi bir bölüme araştırmamda yer vermediğimi, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserlere metin içerisinde uygun şekilde atıf yapıldığını beyan ederim.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak ahlaki ve hukuki tüm sonuçlara katlanmayı kabul ederim.

Adı Soyadı: Esengül DOĞRU
İmza:

ÖNSÖZ

İnsanın mekanik doğa anlayışına geçmesi ve doğaya karşı tahakkümcü tutum benimsemesi beraberinde bir takım çevre sorunlarını ortaya çıkarmıştır. Bilim ve teknolojinin gelişmesiyle birlikte insanın yaşam formunda meydana gelen olumlu değişimler çevre üzerinde aynı etkiyi göstermemiştir. Küresel ısınma, çölleşme, çevresel kirlilik, birçok canlı neslinin tükenme tehlikesi gibi sayılabilecek birçok faktör günümüz modern dünyasında karşılaşılan problemlerden bir kaçıdır. Özellikle 1960'lardan itibaren artan çevre tahribatının insan hayatını olumsuz anlamda etkilemeye başlaması, insanlarda çevresel sorunlara karşı duyarlılık ortaya çıkarmıştır. Çevreye karşı antroposentrik anlayışla mücadele 1970'lerdeki gibi bölgesel olmaktan çıkıp günümüzde küresel hale gelmiştir. Bu durum, ekolojik dünya görüşünü beraberinde getirerek insanın doğaya karşıt değil doğanın bir parçası olduğu yani insan-doğa karşıtlığını ortadan kaldırma anlayışının yayılmasını sağlamıştır.

Küresel hale gelen doğayı koruma mücadelesi yaşanan olumsuz çevresel değişimlerin sonucudur. Özellikle sanayileşmeyle birlikte kentleşmeye bağlı olarak yeşil alanların daralması, hava ve su kirliliği, çevresel kirlilik, betonlaşma ve biyolojik çeşitlilikte azalma gibi faktörler hem insanlar üzerinde sağlıksal hem de kültürel varlıklar ve doğal kaynaklar üzerinde tehdit unsuru oluşturmaktadır. Ayrıca yaşanan olumsuz değişimler insanların yerleşme, yeme-içme ve gezme gibi tercihlerini de etkilediği görülmektedir.

Şehir yaşamının olumsuz etkilerinden uzak kalmak ve doğayla iç içe olmak isteyen insanların bozulmamış doğal ortamları tercih etmesi günümüzde ekolojik yerleşimlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bunlardan öne çıkanlar ekoköy ve ekoçiftlik yerleşimleridir. Bu yerleşimler bireysel olarak veya topluluk olarak oluşturulmuş, çoğunlukla izole olmayan, çevreye karşı duyarlılığı ön planda tutan ve genellikle ziyarete açık yani ekolojik turizm kapsamında hizmet verebilecek yapıda tasarlanmış yerleşimlerdir. Bu araştırmada, Türkiye'deki ekoköy ve ekoçiftlik yerleşimleri farklı açılardan ele alınarak incelenmiştir.

İlk olarak, çalışma süresince bilgi ve tecrübelerini benimle paylaşmaktan kaçınmayan, her türlü konuda desteğini esirgemeyen, çalışma disiplini ve akademik başarısıyla kendisini örnek aldığım değerli danışmanım Sayın Prof. Dr. Fatih AYDIN'a,

Tez konusunun belirlenmesinden sonuç aşamasına kadar bilgi ve deneyimleriyle beni yönlendiren Sayın Prof. Dr. Mücahit COŞKUN'a,

Araştırmamın her aşamasında katkı sağlayan Sayın Prof. Dr. Ülkü ESER ÜNALDI'ya,

Jüri üyelerinden Sayın Prof. Dr. Turhan ÇETİN'e ve Sayın Doç. Dr. Güzin KANTÜRK YİĞİT'e,

Tezin R'WOT analiz kısmının tamamlanmasında büyük emeği olan Sayın Doç. Dr. Ufuk COŞGUN'a,

Hayatım boyunca attığım her adımda yanımda olan aileme, çalışma süresince beni destekleyen ve sabır gösteren Murat BABASIZ'a ve saha çalışmaları sırasında yanımda olarak desteğini esirgemeyen yeğenim Ertuğrul DOĞRU'ya teşekkürlerimi sunarım.

ÖZ

1960'lı yıllardan itibaren kendini göstermeye başlayan çevre sorunları ve tüketim kültürünün hızla yayılması, ekolojik dengeyi bozacak tehditlerin ve insan hayatını olumsuz etkileyecek nedenlerin başında yer almaktadır. Bu durum aynı dönemde insanlarda önce bölgesel sonra da küresel çapta çevresel tahribatlara karşı duyarlılığın ortaya çıkmasını sağlamıştır. 1970'lerden itibaren artan çevreye karşı duyarlılık bilinci ekolojik yaklaşımların gelişiminin ve hayatta var olan değerlerin sorgulanmasının önünü açmıştır.

Küresel çapta yaşanan çevresel bozulmalar, iklim değişiklikleri ve ekolojik ayak izi analizlerindeki artışlar gibi birçok olumsuz faktörün dünyanın artık sürdürülebilirlikten uzaklaştığını göstermesi, kalıplaşmış dünya düzenine karşı gelen grupların oluşmasını ve sivil toplum hareketlerinin büyümesini teşvik etmiştir. İnsanların, çevresel bozulmaların karşısında durma isteği ve dünya düzeninden uzaklaşarak sürdürülebilir yaşam alanları oluşturma bilinci ekolojik yerleşim hareketlerinin ortaya çıkını hızlandırmıştır. Bu doğrultuda gelişen ekoköy ve ekoçiftlik yerleşim girişimleri günümüze dek artarak devam etmiştir.

Ekoköyler, ekosistemin sürdürülebilirliğini gözeterek tasarlanan ve tüm faaliyetlerini bu yönde gerçekleştirin alternatif yaşam örnekleridir. Ekoköyler kendi kendine yeterli, doğayla uyumlu, yenilenebilir enerji kaynaklarını kullanmayı tercih eden, kültürel, ekolojik, manevi uyum ve dengeyi gözeten, sürdürülebilir mimari tasarımlara sahip, atık ürünleri minimum düzeyde tutan ve geri dönüşümünü sağlayan, doğal tarım uygulamalarıyla çevreye zarar vermeden üreten ve çevrenin doğal gelişimini gözeten sürdürülebilir yerleşim alanlarıdır.

Ekolojik yerleşim alanlarından bir diğeri ekoçiftliklerdir. Ekoçiftlikler, doğa dostu tarım yöntemlerini seçen çiftçi ailelerin gerek geçimini sağlayabilme gerekse maddi gelir elde edebilme amacıyla oluşturdukları küçük çaplı yerleşimlerdir. Tarımsal faaliyetlerin yanı sıra çiftlik turizmi faaliyetlerinde de bulunan ekoçiftlikler, bozulmamış doğasıyla, yerel ve kültürel özellikleriyle, yerel mimarisiyle ve köy yaşamını yansıtıyor olması gibi nedenlerden dolayı turistler tarafından sıkça tercih edilen alanlardan birini oluşturmaktadır.

Bu araştırmada, Türkiye'de yer alan ekoköylerin ve ekoçiftliklerin mevcut durumunun ve ekoturizm içerisindeki yerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu amaç

doğrultusunda, Türkiye'de yer alan ekoköylerin ve ekoçiftliklerin ortaya çıkış süreci, gelişimi ve günümüzdeki potansiyelleri ele alınarak değerlendirilmiştir. Ayrıca ekoköy ve ekoçiftlik kurucularının, ekoköyü/ekoçiftliği ziyarette bulunan turistlerin ve yerel halkın görüşleri alınmıştır. Saha araştırması sürecinde yapılan gözlemler, incelemeler ve literatür taraması sonucunda Türkiye'de yer alan ekoyköylerin/ekoçiftliklerin genel olarak tasarlanmış bir yerleşim modeline sahip olmadıkları görülmüş ve gelecekte planlanan ekoköy girişimlerine fikir olması amacıyla ekoköy modeli örneği geliştirilmiştir.

Bu çalışmada hem nicel hem de nitel araştırma yöntemlerinin bir arada ele alındığı karma araştırma modeli kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak ekoköy/ekoçiftlik kurucuları, ekoköyleri/ekoçiftlikleri ziyaret eden turistler ve bunların çevresinde yaşayan yerel halk için hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde içerik analiz tekniği kullanılmıştır. Ayrıca araştırmada, ekoköylerin ve ekoçiftliklerin güçlü ve zayıf yönlerinin belirlenmesi, dışsal/çevresel faktörlerden kaynaklanan fırsat ve tehditlerin ortaya konulması amacıyla SWOT analiz tekniğinden ve ekoköylerin/ekoçiftliklerin sürdürülebilir yaşam alanı oluşturması açısından anlamlı sonuçların ortaya konulması amacıyla R'WOT analiz tekniğinden yararlanılmıştır.

Araştırma sonucunda, ekoköy/ekoçiftlik kurucularının hem ihtiyaç hem de organik tarım amacıyla ekoköy/ekoçiftlik girişiminde bulundukları, ekoköy/ekoçiftlik kuruluşunda herhangi bir mevzuatla ve sorunla karşılamadıkları, kuruluşta devlet desteğinden yararlanmadıkları, ekoköy/ekoçiftlik kurmalarındaki amaçların daha çok organik üretim, kırsalda yaşamak olduğu, amaçlarına yönelik hayallerini kısmen gerçekleştirebildikleri, bölge seçiminde doğallığı ve konumu gözettikleri, civar köylerle herhangi bir problem yaşamadıkları, yerel yönetimlerle iletişimlerinin iyi düzeyde olduğu görülmüştür. Kurucuların, ekoköylerin/ekoçiftliklerin sürdürülebilirliğini bozacak tehditlerin olduğunu, ekoturizmin ekoköylerde/ekoçiftliklerde çevresel tahribat yaratacağını, ekoköylerin/ekoçiftliklerin sayıca yeterli olmadığını, ekoköylerin/ekoçiftliklerin alternatif yaşam biçimi olduğunu, karşılaşılan sorunların daha çok ekonomik pahalılık ve bilinçsizlik olduğunu düşündükleri ayrıca kurucuların ekoköy/ekoçiftliklere ilişkin eğitim almadıkları tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamında incelenen ekoköylerin/ekoçiftliklerin standart bir yapı tipine sahip olmadıkları, ekoköye/ekoçiftliğe ilişkin üyelik kriterlerinin bulunduğu,

benzer ekoköylerle/ekoçiftliklerle bağlantı halinde oldukları, çoğunluğunun kuruluş veya derneğe üye olduğu fakat Küresel Ekoköyler Ağı'na (Global Ecovillage Network) üye olmadıkları, izole topluluklar olmadıkları, finansal olarak üretilen ürünler ve ekoturizm ile sürdürüldükleri, ekoköyleri/ekoçiftlikleri farklı kılan durumların doğallık ve organik tarım olduğu, ziyaretçilerin ekoköye/ekoçiftliğe internet yoluyla ulaştıkları, ekoköylerin/ekoçiftliklerin dünyadaki birincil misyonunun doğal üretim ve doğaya sahip çıkmak olduğu, ekoköylerin/ekoçiftliklerin organik üretim yöntemlerini tercih ettikleri, atık yönetim konusuna önem verdikleri ve alternatif enerji kaynaklarından yararlanmaya çalıştıkları görülmüştür.

Araştırmaya katılan turistlerin ekoköy/ekoçiftlik kavramı hakkında bilgi sahibi oldukları, ekoköylerin/ekoçiftliklerin kültürel yaşam, doğayla iç içe olma ve sosyal dayanışma anlamında fırsatlar sunduğunu düşündükleri, turistik amaçlı ekoköyleri/ekoçiftlikleri seçme nedenlerinin deneyim kazanma ve doğa sevgisi olduğu, ekoköyü/ekoçiftliği ziyaret nedenlerini dinlenme, deneyim kazanma, merak ve doğa sevgisi şeklinde ifade ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Turistlerin, ekoköyde/ekoçiftlikte eksik bulunan durumun olmadığını, ekoköylerin/ekoçiftliklerin gelecekte ekoturizm merkezi olarak kabul edileceğini, ekoturizm açısından ekoköylerin/ekoçiftliklerin güçlü yanlarının hizmet kalitesi, organik üretim ve doğaya saygılı yerleşimler olduğunu düşündükleri, zayıf yanlarını ise ulaşım, maddi kaygı ve talepleri karşılayabilme şeklinde ifade ettikleri tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan turistlerin, ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik gerçekleşen turistik faaliyetlerin çevreye zarar verdiğini ve ekoköylerin/ekoçiftliklerin çevreye karşı yeterince duyarlı olduklarını düşündükleri, ekoköye/ekoçiftliğe yönelik yapmış oldukları turistik faaliyetten genel olarak memnun kaldıkları görülmüştür. Ayrıca turistler, ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik bilinç oluşturulması, devlet desteğinin sağlanması ve tanıtımların artması gerektiğini düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan yerel halkın bölgede bulunan ekoköy/ekoçiftlik ile iletişimlerinin olduğu, ekoköyün/ekoçiftliğin yapı tipinin genel olarak köyün mevcut yapı tipine benzediğini düşündükleri görülmüştür. Ekoköyde/ekoçiftlikte yerel halktan çalışanların olmadığı, yerel halkın ürettikleri ürünlerini ekoköyle/ekoçiftlikle paylaşmadıkları ve ekoköyün/ekoçiftliğin yerel halka faydasının olduğu tespit edilmiştir. Yerel halkın ekoköyde/ekoçiftlikte bulunduğu ve ekoköyde/ekoçiftlikte yaşamak istemedikleri fakat mevcut köyün ekoköye/ekoçiftliğe dönüşmesini istedikleri,

ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik gerçekleştirilen turistik faaliyetlerin yerel halka fayda sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Ekoköylerin/ekoçiftliklerin güçlü yönlerinden bazılarının bozulmamış doğal ortam, kırsal doku ve kültürel çevrenin gözetilmesi, bozulan çevrenin onarılması, atık yönetimi konusuna dikkat edilmesi; zayıf yönlerinden bazılarının ise ulaşım sıkıntısı, ulaşım araçlarının yetersizliği, tanıtım yetersizliği olduğu tespit edilmiştir. Ekoköylere yönelik öne çıkan fırsatların bazılarının, ekoturizme olan ilginin artıyor olması, insanların alternatif yaşamlara olan ilgisinin gittikçe artması, çevrenin organik tarıma elverişli olması, organik tarıma olan ilginin artıyor olması; ekoköylere yönelik öne çıkan tehditlerin bazılarının, organik üretim maliyetlerinin artması, üretilen ürünleri pazarlama sıkıntısı, nitelikli iş gücünün şehre göç etmesi, toplumsal sorunlar olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma sonucunda, ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik bir mevzuatın olmadığı görülmüştür. İlgili konuda düzenlenecek bir mevzuat ekoköylerin/ekoçiftliklerin daha planlı şekilde gelişmesi aşamasında ve geleceğin yaşam alanları olarak görülen ekoköy/ekoçiftlik girişimlerinin artması noktasında destekleyici olabilir. Türkiye'de henüz gelişim aşamasında olan ekoköylerde ekolojik yerleşim standartlarına uygun inşa malzemelerinin ve tekniklerinin kullanımı yerleşimlerin sürdürülebilir olma potansiyellerini artırabilir. Bu noktada yerel ve geri dönüştürülmüş malzeme kullanımı, iklime uyumluluk ve geleneksel mimari gözetilerek ekolojik konut tasarımları geliştirilebilir. Yerel halk ve ekoköylerin/ekoçiftliklerin iş birliği içerisinde hareket etmeleri, ekoköylerin/ekoçiftliklerin mevcut iş gücü problemlerini çözüme ulaştırabilme noktasında ve ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik gelişmekte olan ekoturizm faaliyetlerinin yerel halka ekonomik katkı sağlaması anlamında faydalı olabilir. Ekoköylerin GEN'e üyeliklerinin aktifleştirilmesi küresel çapta tanınmalarına ve turistik ekoköylerin turistik taleplerinde artış sağlayabilir.

Ekoköylerde/ekoçiftliklerde gerçekleştirilen turistik faaliyetlerin kısıtlı kalmaması anlamında ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik tanıtım faaliyetleri artırılabilir. Ekoköy/ekoçiftlik girişiminde bulunmak isteyen kişilerin ekolojik yaşam girişim dersleri alması başarılı, sürdürülebilir ve daha bilinçli ekolojik yerleşimlerin oluşturulması anlamında ve ekoköylerin/ekoçiftliklerin alternatif yaşam biçimi olarak değil bozulan ve değişen dünyada doğanın korunması ve sağlıklı yaşam alanları

oluşturulması açısından gerekli ve olması gereken yaşam tarzları olarak benimsenmesi, kültürlerin ve çevrelerin sürdürülebilirliğinin gözetilmesi noktasında yararlı olabilir.

Anahtar Kelimeler: Ekoköy, Ekoçiftlik, Ekoturizm, Kırsal Destinasyon, Turizm Coğrafyası

ABSTRACT

Environmental issues and the rapid expansion of consumer culture, which have manifested themselves since the 1960s, are at the forefront of the threats that will upset the ecological balance and the reasons that will negatively impact human life. During the same period, sensitivity to environmental destruction began to grow, first regionally and then globally. Since the 1970s, there has been an increase in awareness of environmental awareness, which has cleared the way for the development of ecological approaches and the questioning of established values.

Many negative factors such as global environmental degradation, climate changes, and increases in ecological footprint analyses show that the world is moving away from sustainability have fostered the establishment of anti-stereotyped world order groups and the rise of civil society movements. People's willingness to resist environmental degradation and the awareness of creating sustainable living spaces by moving away from the global order has hastened the emergence of ecological settlement movements. Accordingly, ecovillage and eco-farm settlement initiatives have increasingly continued until today.

Ecovillages are examples of alternative lifestyles designed to consider the sustainability of the ecosystem and carry out all their activities in that manner. Ecovillages are self-sufficient settlements that are environmentally friendly settlements, that prefer to use renewable energy sources, maintain cultural, ecological, and spiritual harmony and balance, use sustainable architectural designs, keep waste products at a minimum and recycle them, produce without harming the environment through natural agricultural practices, and looking out for the natural development of the domain.

Eco-farm is another type of ecological settlement. Eco-farms are small-scale settlements established by farming families who use environmentally friendly farming methods to feed themselves and generate income. Eco-farms, which also engage in farm tourism activities and agricultural activities, are one of the areas frequently preferred by tourists due to their unspoiled nature, local and cultural features, local architecture, and reflection of village life.

This research intended to uncover the current situation of ecovillages and eco-farms in Turkey and their role in ecotourism. The process of emergence, development and present potential of eco-farms in Turkey were assessed for this purpose. In addition,

the opinions of the ecovillage and eco-farm founders, tourists visiting eco-village/eco-farm, and local people were taken. As a result of observations, studies, and literature reviews carried out during the field research process, it was discovered that the ecovillage/eco-farms in Turkey lacked a commonly designed layout model, and an example of the ecovillage model was developed to be an idea for future planned ecovillage initiatives.

A mixed research methodology was adopted in this study, which considered both quantitative and qualitative research methods. The data gathering tool in the study was semi-structured interview forms produced for ecovillage/eco-farm founders, tourists visiting ecovillages/eco-farms, and residents living nearby. The obtained data were analyzed using a content analysis approach. Also, the SWOT analysis technique was used in the research to determine the strengths and weaknesses of ecovillages and eco-farms, as well as to reveal the opportunities and threats posed by external/environmental factors and to reveal meaningful results in terms of creating sustainable habitats for ecovillages/eco-farms.

The research concluded that the founders of ecovillage/eco-farm ventured into ecovillage/eco-farm for both need and organic agriculture; they didn't face any problems or legislation in the establishment of ecovillage/eco-farm, they did not benefit from government support in the establishment, and that the purpose of establishing ecovillage/eco-farm was mainly organic production and living in the countryside, It has been observed that they can partially achieve their dreams for their objectives, that they consider the naturalness and location when choosing a region, that they do not have any problems with the surrounding villages, and that their communication with the local administrations is at a reasonable level. The founders believe that there are threats to disrupt the sustainability of ecovillages/eco-farms, that ecotourism will cause environmental destruction in ecovillages/eco-farms, that the number of ecovillages/eco-farms is insufficient, that ecovillages/eco-farms are an alternative way of life, that the problems encountered are primarily costliness and unconsciousness. It was also found that the founders did not receive training on ecovillages/eco-farms.

It was found that the ecovillages/eco-farms studied in the scope of the research do not have a standard type of structure, that membership criteria for ecovillages/eco-farms exist, that they are connected with other similar ecovillages/eco-farms, the majority of them are members of an organization or association but are not members of

the Global Ecovillage Network, that they are not isolated communities, they are maintained with financially produced products, and ecotourism, Naturalness, and organic agriculture distinguish ecovillages/eco-farms; visitors can access the ecovillage/eco-farm via the internet, the primary mission of ecovillages/eco-farms around the world is natural production and protecting nature, ecovillages/eco-farms prefer organic production methods, attach importance to waste management and seek to benefit from alternative energy sources.

It was concluded that the tourists who participated in the research are familiar with the concept of ecovillages/eco-farms. They think that ecovillages/eco-farms offer opportunities in terms of cultural life, being touched by nature, and social solidarity. The reasons for choosing ecovillages/eco-farms for touristic purposes are gaining experience and love of nature. It was concluded that they expressed them as gaining experience, curiosity and love of nature. It was found that tourists have expressed that ecovillages/eco-farms have no shortages, that they will be accepted ecovillages/eco-farms as ecotourism centers in the future, that the strengths of ecovillages/eco-farms are service quality, organic production and nature-friendly settlements, whereas their weaknesses are transportation, financial concerns and meeting demands. It has been observed that the tourists who took part in the research think that the touristic activities for ecovillages/eco-farms harm the environment and that ecovillages/eco-farms are sensitive enough to the environment, and that they are usually content with the touristic activities they have done for ecovillages/eco-farms. Furthermore, it has been concluded that tourists think that awareness of ecovillages/eco-farms should be created, state support should be offered and promotions should be increased.

It has been observed that the local people participating in the research have communication with the ecovillage/eco-farm in the region, and they believe that the building type of the ecovillage/eco-farm is generally similar to the village's current building type. It has been founded that ecovillage/eco-farm employs no locals, that locals do not share their products with the ecovillage/eco-farm, and that the ecovillage/eco-farm benefits the locals. It has been concluded that the locals visited the ecovillage/eco-farm and they do not want to live in the ecovillage/eco-farm, but they wish the existing village to be transformed into an ecovillage/eco-farm, and that the touristic activities carried out for ecovillages/eco-farms benefit the local people.

It was found that some of the strengths of ecovillages/eco-farms are the unspoiled natural environment, the observance of rustic texture and cultural background, restoring the degraded habitat, and paying attention to waste management; It has been found that some of the weaknesses are transportation challenges, the inadequacy of transportation vehicles, and lack of promotion. The growing interest in ecotourism, people's interest in alternative lifestyles, the environment being appropriate for organic agriculture, and the increasing interest in organic agriculture are several significant potentials for ecovillages. The increase in organic production costs, the challenge of marketing the created items, the migration of qualified personnel to the city, and social concerns have all been identified as significant dangers to ecovillages.

The study revealed that there is no legislation for ecovillages/eco-farms. A decree to be issued on the relevant subject could be helpful at the stage of more planned development of ecovillages/eco-farms and to increase ecovillage/eco-farm initiatives, which are considered as the future living places. In ecovillages in Turkey that are still in the development stage, using construction materials and practices that meet ecological settlement requirements can help to boost the settlements' sustainability potential. At this point, environmental housing designs may now be developed by taking into account the usage of local and recycled materials, climate compatibility, and traditional architecture. Collaboration between local people and ecovillages/eco-farms can be advantageous in terms of fixing the existing workforce concerns of ecovillages/eco-farms as well as the economic contribution of developing ecotourism activities for ecovillages/eco-farms to the local people. Activating the membership of ecovillages to GEN can help them get global awareness and increase the touristic demand for touristic ecovillages.

To avoid limiting the touristic activities carried out in ecovillages/eco-farms, promotional efforts aimed toward ecovillages/eco-farms could be enhanced. The fact that people interested in starting ecovillages/eco-farms enrolling in ecological life initiative courses can be useful to build successful, sustainable, and more conscious ecological settlements, and valuable not as an alternative way of life but as necessary for the protection of nature and creation of healthy living spaces in a deteriorating and changing World, and for adopting them lifestyles that should be, as well as to take care of the sustainability of cultures and environments.

Keywords: Ecovillage, Eco-farm, Ecotourism, Rural Destination, Tourism Geography

ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ

Tezin Adı	Türkiye'de Ekoköyler ve Ekoçiftlikler: Mevcut Durum, Sorunlar ve Çözüm Önerileri
Tezin Yazarı	Esengül DOĞRU
Tezin Danışmanı	Prof. Dr. Fatih AYDIN
Tezin Derecesi	Doktora
Tezin Tarihi	24.02.2022
Tezin Alanı	Coğrafya
Tezin Yeri	KBÜ/LEE
Tezin Sayfa Sayısı	613
Anahtar Kelimeler	Ekoköy, Ekoçiftlik, Ekoturizm, Kırsal Destinasyon, Turizm Coğrafyası

ARCHIVE RECORD INFORMATION

Name of the Thesis	Ecovillages and Ecofarms in Turkey: Current Status, Problems and Solution Suggestions
Author of the Thesis	Esengül DOĞRU
Advisor of the Thesis	Prof. Dr. Fatih AYDIN
Status of the Thesis	PhD
Date of the Thesis	24.02.2022
Field of the Thesis	Geography
Place of the Thesis	KBU/LEE
Total Page Number	613
Keywords	Ecovillage, Ecofarm, Ecotourism, Rural Destination, Tourism Geography

KISALTMALAR

BYSKP:	Beş Yıllık Sanayi Kalkınma Planı
DKMPGM:	Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü
DKT:	Doğrusal Kombinasyon Tekniği
EKİLAT:	Ekoköyler İletişim Ağı
EKOYER:	Eko Yerleşkeler Ağı
GEKA:	Güney Ege Kalkınma Ajansı
GEN:	Global Ecovillage Network (Küresel Ekoköyler Ağı)
GTF:	Global Tourism Forum (Küresel Turizm Forumu)
Ha:	Hektar Alan
HABİTAT:	Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşmeleri Konferansı
KTB:	Kültür ve Turizm Bakanlığı
OECD:	Organisation for Economic Cooperation and Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)
RT:	Ranking (Sıralama) Tekniği
RWOT:	SWOT, Sıralama (Ranking Teknik) ve Doğrusal Kombinasyon analizinin bir arada kullanılması yolu ile oluşturulan melez bir analiz yöntemi
STK:	Sivil Toplum Kuruluşu
SWOT:	Strengths-Weaknesses-Opportunities-Threats (Güçlü Yönler-Zayıf Yönler- Fırsatlar-Tehditler)
TaTuTa:	Ekolojik Çiftliklerde Tarım Turizmi ve Gönüllü Bilgi, Tecrübe Takası
UNEP:	The United Nations Environment Programme (Birleşmiş Milletler Çevre Programı)
UNESCO:	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü)
WCED:	The World Comission on Environment and Development (Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu)
WWF:	World Wide Fund for Nature (Dünya Doğayı Koruma Vakfı)
WWOOF:	World Wide Opportunities on Organic Farms (Organik Çiftliklerde Dünya Çapında Fırsatlar)

GİRİŞ

İnsanların çeşitli faaliyetlerine bağlı olarak ortaya çıkan çevre sorunları hemen hemen insanlık tarihi kadar eskilere dayanmaktadır. İnsanoğlu, bilinen tarihiyle yaklaşık 40-50 bin yıllık zaman dilimi içerisinde sürekli olarak yaşadığı çevreyle etkileşim halinde olmuştur. Geçmiş dönemlerde insan nüfusunun bu kadar fazla olmaması, doğal kaynakların daha fazla kullanılmaması gibi sebepler çevre sorunlarını ön plana çıkarmamış olabilir (Çepni ve Aksoy, 2016, s. 19). Fakat değişen ve gelişen dünyada insanın doğa ile ilişkisinin artması çevre sorunlarını beraberinde getirmiştir. Küresel çapta yaşanan bu sorunlar özellikle 1960'lı yıllardan itibaren ekolojik düşüncenin ön plana çıkmasını sağlamıştır. Bununla birlikte mekanik düşünce üzerine inşa edilmiş olan modern dünya görüşünün sorgulanmasının da önünü açmıştır.

Modern Dünya Görüşü

İnsanın neolitik devirden bu yana doğayla mücadelesi, mekanik doğa anlayışına geçmesi ve doğaya karşı hükmedici tutum benimsemesi sonucu ortaya çıkan çevre sorunları bugün dünyayı tehdit eden en önemli unsurlardan biri haline gelmiştir. Bu noktaya gelmesindeki en önemli nedenlerden biri kuşkusuz insanın doğa kurallarını yeterince dikkate almadan kontrolsüzce doğadan yararlanmasıdır. İnsanı bu biçimde davranmaya yönlendiren en önemli sebeplerin başında teknoloji ve endüstriyel üretimle bütünleşmiş modern dünya görüşü yer almaktadır.

Bilim ve teknolojinin gelişmesi bir yandan insanın yaşam formunun olumlu anlamda değişmesine diğer bir yandan doğal dengenin doğrudan veya dolaylı olarak telafi edilemeyecek boyutlarda bozulmaya uğramasına neden olmuştur. Küresel ısınma, çölleşme, denizlerde ve karalarda kirliliğin artması, erozyon, canlı neslinin tükenme tehlikesiyle karşı karşıya oluşu, artan dünya nüfusunun birçok ülkede yoksulluk, açlık tehdidini beraberinde getirmesi ve daha sayılabilecek farklı durumlar modern dünyada karşılaşılan doğal dengenin bozulmasının bazı sonuçlarındandır. Bu durum modern toplumun görmek istemediği fakat günümüz dünyasının büyük bir risk altında olduğunun kanıtıdır. Özellikle batının benimsemiş olduğu kalkınma modelinin gelişmekte olan ülkelerce uygulanmaya çalışılması, çevre sorunlarının gelecekte daha fazla artacağının göstergesidir.

Post modernizmin, temellerinin dayandığı sanat ve düşünce dünyasında ortaya çıkışı ve gelişimi yaklaşık 19. yüzyıl sonlarına rastlasa da toplumsal dönüşüme yol açan bir paradigma haline gelmesi 1960'lı yıllardan itibaren olmuştur. Feodalizme ve dogmacılığa karşı aklın üstünlüğünü savunan modern dönemde genel olarak evrensel çapta geçerli doğruların aranışı hakimdir. Modern dönem, amacına uygun olarak toplumsal yapının demokrasi, üretim ilişkileri, teknoloji gibi akla dayalı sistemlerle geliştirilebileceğini gösterirken, bir yandan da krizler, savaşlar, çevrenin hızla tahrip edilmesi gibi olumsuzlukları da beraberinde getirmiştir (Akoğlan Kozak, Evren ve Çakır, 2013, s. 16-17).

Modern dünya görüşü mekanik bir düşünce üzerine inşa edilmiştir. Teknolojinin tüm ürünleri batıl inançların bilimsel dünyası ile modern dünya arasında fark yaratmıştır. Bilimsel teknolojik dünyanın faydası mükemmel olduğu kadar zararlıda olmuştur. Bilim ve teknolojinin eksiklerimizi giderme noktasına olan inançlar, etik değerler ve amaçlarda yaşanan eksiklikler insanlığı ikilem içiresinde bırakmıştır (Brich, 1988). Geleneksel toplumun kurumları yerini modern toplumun kurumlarına terk etmeye başlamış ve bu yeni oluşum ekonomik anlayıştan siyasal davranışlara; tüketim alışkanlıklarından, yerleşim yapısına kadar her alanda kısa sürede etkisini göstermiştir (Kılıç, 2006).

Aydınlanma dönemi ile doğa, bilim insanları tarafından araştırılması gereken, mükemmel işleyen bir mekanik yapı olarak görülmüştür. Bu tür bir yaklaşım dönemin deist düşüncesinin bir yansıması şeklinde de algılanabilir. Sanayileşmenin ilk döneminde ise bazıları gelişim ve ilerleme için doğayı sömürülmesi gereken bir hammadde kaynağı olarak görürken, sanayileşmenin ortaya çıkardığı sorunlardan bunalan diğer taraf ise doğayı kötülüklerden kaçış yeri, iyiliğin, ahlakın ve güzelliğin kaynağı olarak görmüştür. Bu bağlamda insandan uzakta ve genellikle yabanıl olarak değerlendirilen doğa, günümüzde küreselleşme ve özellikle insan eylemleri sonucu oluşan kirliliğin, gezegenin her tarafını etkileyebilmesi sonucu insan eli değmemiş ve insan etkisinden uzaktaki yabanıl doğa algısından uzaklaşıp insanın merkezde olduğu bir çevre olarak algılanmaktadır (Toska, 2017, s. 28). Sanayileşme ortaya çıkarken, insanın doğadan ayrılmasının hikayesi faydalı bir işe yaramış olabilir, ancak bu bakış açısı giderek uyumsuz bir hal almıştır. Dünya yeni aidiyetlik hikayelerine, kültürel bir yenilenmeyi tetikleyebilecek hikayelere hasrettir (Litfin, 2017, s. 205). Sanayileşme ve genişleme için baskı getiren ulus devletin yükselişi, toplumun doğal dünyayla ilişkisine

zarar vermiştir. Ancak, nüfus artışının baskılarıyla birlikte, dünyanın sınırlı sayıda kaynağa sahip olması, türlerin gezegenin sağlığıyla simbiyotik ilişkisini anlama konusundaki ilginin yenilenmesini sağlamıştır (Kasperzy, 1991).

Bilimsel devrimler sonucu organik doğa anlayışından mekanik doğa anlayışına geçilmiş sürekli gelişme ve tüketim üzerine kurulmuş bir ekonomi doğal kaynakların yoğun kullanılmasına yol açmış ancak ekolojik süreçler ve doğanın kendini yenileme kapasitesi dikkate alınmamıştır. İnsan merkezli anlayış, küresel anlamda bir çevre krizi ile karşı karşıya kalınca, insan çıkarları ve istekleri temelinde doğaya egemen olma düşüncesi ve pratikleri sorgulanmaya başlanmıştır (Turan, 2018, s. 55). Herkes gezegeni vuran krizlerin bir şekilde sorumlusudur. İnsan davranışları isteyerek ya da istemeyerek olsun tam olarak erdemli değil, sorun birçok durumda sistemin tamamen dışında kalamayıp onu desteklemek zorunda kalınıyor olmasıdır. Sözde gelişmiş bu dünyada tüketim olgusu hayata öyle derin nüfuz eder ki bunun doğuracağı yıkıcı sonuçların dışında kalmak pek mümkün değildir (Petrini, 2017).

16. ve 17. yüzyıllarda entegre edilmeye başlanan modern dünya görüşü öncesi tüm kültürlerde organik bir dünya görüşü hakim olmuştur. Küçük gruplar halinde ve doğanın manevi bütünlüğüyle birlikte toplumsal çıkarlar ön planda tutularak sürdürülen yaşamın yerini bugün modern çağın bazı kalıp noktalarının aldığı görülmektedir.

Çağımızda farklı olan şey, şu anda yeryüzünün geniş bir kısmında daha fazla insanın yaşıyor olması, daha fazla zarar verebilecek teknolojilere ve sınır tanımayan iktisadi sisteme sahip olmaktan kaynaklanmaktadır. Doğaya verilen zarar o kadar fazla ki yalnızca yerel ve bölgesel ekolojileri değil gezegensel çevreyi de etkilemektedir (Foster, 2012). 50 yıldan uzun süredir insan uygarlığının temeli bozulmakta ve dünyanın sağlayabileceğinden %50 daha fazla kaynak kullanılmaktadır. 2030 yılına kadar iki gezegen olsa bile insan tüketimi karşılanamayacak seviyeye ulaşacaktır. Bu yüzden değişimin büyük ölçekte ve hızlı bir şekilde olması gerekmektedir (Hampson, 2013).

Modern toplumlarda “ben” dışındaki herkes ve her şey “ötekidir”. Bu “öteki” olan, bir biyo-bölge, bir orman ya da bir çam ağacı ise o “nesne” olarak kabul edilir ve bu “nesne” insanın dar çerçeveli amaçları uğruna istediği gibi kullanılabilecek bir “şey” dir artık (Tamkoç, 1994a, s. 44). Yeşil düzen konusunda gerekenlerin yapılmadığı takdirde dünyanın karşılaşacağı sorunlar pek iç açıcı görünmemektedir. Eşitsizlikleri ve ekolojik ayak izlerini azaltmak için acil olarak uygulanması gereken reformların çoğu

krizin etkilerinin çok daha ciddi olacağı zamana göre henüz göreceli olarak küçük çaptadır (Aşıcı ve Şahin, 2017).

İnsan merkezli çevresel politikalar doğayı sahipsiz, kendileriyle öznel bir bağlantısı olmayan sonsuz bir üretim kaynağı olarak görmektedir. Oysa doğa (insan hariç), simbiyotik ilişkiler manzumesinin temel kaynağıdır. Bitmez tükenmez bir kaynak değildir. Bu bağlamda kapitalizmin ürettiği rekabete dayalı vahşi ve acımasız sistemin bir nesnesi olarak doğa, sürekli ve çeşitli varyantlarıyla sürekli yontulmakta, tüketilmekte ve tahrip edilmektedir. İnsanlar süregelen bu tür olumsuzlukları deneyimledikleri halde sorgulama ve durumu değiştirmeye yetecek erke sahip olmadıklarından zihin tutulmasına uğramışçasına davranırlar (Özgen, 2018, s. 45). Açık söylemek gerekirse biraz yaşam merkezli (biocentric) olmaya çalışırken bile sarsılmaz bir biçimde insan merkezli (antrhropcentric) oldunduğu kuşkusuzdur (Tamkoç, 1994b, s. 63). Dünyanın, insanı merkeze alarak insan ihtiyaçları doğrultusunda tasarlanması insanın doğanın efendisi olmasına yol açmıştır. Bu durum doğanın insan tarafından kontrol edilmesine ve beraberinde sömürülmesine sebep olmuştur. Dolayısıyla süreç içerisinde insan etik değerlerden uzaklaşarak kendine ve doğaya karşı acımasız hale gelmiştir. Teknolojik ilerleme karşısında gösterilen başarı doğa ve insan ilişkisi karşısında gösterilememiş ve tüketim odaklı toplumsal yapı inşa edilmiştir. Bu durum, doğanın sömürülmesini sıradanlaştırılarak çevreye karşı yeni bir algı oluşturulmaya çalışılmıştır (Gül, 2013).

Çevresel bozulmanın ve tahribatın ardında yatan şey eğitimsizlik veya kültürsüzlük değildir. Çevresel düzeyde istenmeyen koşullarla karşılaşılmasının sebebi, planlanmış hedefleri doğrultusunda hareket eden eğitimli insanların çıkarcı davranışlarıdır (Erdoğan, 2010). Kar amacıyla insan merkezli anlayışın daha fazla yüceltilerek çevreye verilen zararın geri döndürülemez hale getirilmesi insan neslinin devamı noktasında tehdit oluşturmaktadır.

1960'lı yıllardan sonra çevre tahribatlarının insan hayatını olumsuz etkilemeye başlaması, tüketim kültürünün her alan yayılması ve ekolojik dengeyi bozacak birden fazla aktörün tüm güçlerini doğaya yöneltmeleri, insanlarda çevresel sorunlara ve tahribatlara karşı bir duyarlılık ortaya çıkarmıştır. Bu duyarlılık 1970'li yıllarda bölgesel sonraki yıllarda da küresel hale gelmiştir (Yıldırım, 2017). Doğaya yönelik hakim toplumsal yaklaşımı özellikle antroposentrik olmayan bir biçimde değiştirmek, karşı karşıya olduğumuz ekolojik krizin üstesinden gelmenin önemli bir parçasıdır (Watch,

2018, s. 40). Bu doğrultuda dünya genelinde doğaya yönelik ekolojik yaklaşımların geliştirilmesi doğa insan etkileşimini olumlu yönde etkileyebilir veya doğa insan karşıtlığının ortadan kalkmasını sağlayabilir.

Ekolojik Dünya Görüşü

Son yıllarda küresel anlamda ön plana çıkan sorunlardan biri çevresel sorunlardır. Özellikle çevresel hareketlerle birlikte ekolojik sorunlara olan hassasiyet artmıştır. 1960'larda artmaya başlayan çevreye karşı duyarlılık bilinci aslında insanoğlunun antik çağlardan beri çevre-insan ilişkisini önemsediği hatta doğanın insandan daha üstün tutulduğuna yönelik görüşler bulunmaktadır. Günümüzde de bu yönlü ekolojik yaklaşımlar geliştirilmeye başlanmıştır. Bu yaklaşımlar hayatta var olan kimi değerlerin yeniden sorgulanmasının önünü açmıştır.

Ekolojik düşüncede "ekolojik ve toplumsal sorunlar ilişkisi" sorunların ortaya konması ve çözümlerin üretilmesinde başlıca hareket noktasıdır. Ekolojik sorunların başında insanın doğayı egemenlik altına alması düşüncesi olduğundan hareketle, tarihsel süreçte ciddi değişmelere uğrayan insan-doğa ilişkilerinin sorunun kökenlerini ortaya koyacağı düşünülür (Mutlu ve Aygün, 2006). Yüzyıllardan beri süre gelen insan ile doğa arasındaki etkileşim gerek insan düşüncesinde gerekse toplum düşüncesinde önemli değişimleri de beraberinde getirmiştir. Bu gelişmelerden sonra ekolojiyi tek bir düşünce akımı içinde değerlendirmek güç hale gelmiştir. Ayrıca dünya genelinde ekoloji düşüncesine verilen önemin gittikçe daha da artması nedeniyle farklı görüşler ortaya çıkmaktadır. Farklı insan ve toplum düşüncesine sahip olunduğu görülse bile fikir birliğine varılan konular da vardır. Örneğin bu konulardan birisi, çevre sorunlarının temelde üretim ve tüketim ilişkilerinden kaynaklı olduğudur (Yıldırım, 2017).

İnsanların doğal kaynak kullanım gereksinimleri, kısa sürede daha fazla kar edinme anlayışına dayanan bir kalkınma süreci ve buna bağlı olarak sınırsız ve bilinçsiz bir tüketim anlayışı, geri dönüşümü olanaksız çevresel bozulmalara neden olmuştur. İnsanlık yüzyıllardır bulunduğu çevreyle etkileşim halinde kalarak tüm ekonomik ve diğer yaşamsal faaliyetlerini sürdürmektedir. Doğal kaynakların çevreyle uyum içinde şimdiki ve gelecek nesillerin faydalarını da gözeterek kullanılması yoluyla kalkınma ve gelişmenin sağlanması ekolojik dünya görüşü olarak tanımlanmaktadır (Demirtaş ve Tapkı, 2016). Ekoloji düşüncesinde öncelikle hiçbir şey birbirinden ayrı olarak

düşünülemez. Ekoloji düşüncesinde insan anlayışı, insanı doğaya karşıt değil, doğanın içinde onun parçası olarak görmektedir. Ekoloji düşüncesinin bu bağlamda en önemli amacı da Descartes'in getirmiş olduğu indirgemeci anlayıştan insanı kurtarmak ve insan-doğa karşıtlığını ortadan kaldırmaktır (Yıldırım, 2017).

Doğayı geri bildirimleriyle birlikte bir sistem olarak ele alan ekolojik yaklaşımın çevre sorunlarına getirdiği çözümler alışılanlardan çok farklıdır. Hava kirliliği, trafik sıkışıklığı, şehirlerin yeşil alanlarının yetersizliği gibi sorunlarla karşılaştığımız zaman böyle sorunları tek tek ele almaya alışmışızdır. Bu sorunları büyük bir sistemin içinde kabul edip ona göre çözüm aramak ilk bakışta işleri uzatmak kolay gelebilir. Çevre sorunları evrensel sınır ve ideoloji tanımıyor. Çevre konusunda bütüne bakabilmek yerine tek sorun tek çözüm yaklaşımı günümüze uygun bir yaklaşım değildir (Kışlalıoğlu ve Berkes, 1993). Ekolojik sorunları ortaya çıktıktan sonra onları çözmeye çalışan "giderici" yaklaşım değil, bu sorunları ortaya çıkmadan engelleyen "önleyici" yaklaşım geliştirilmelidir (Kırışık, 2013).

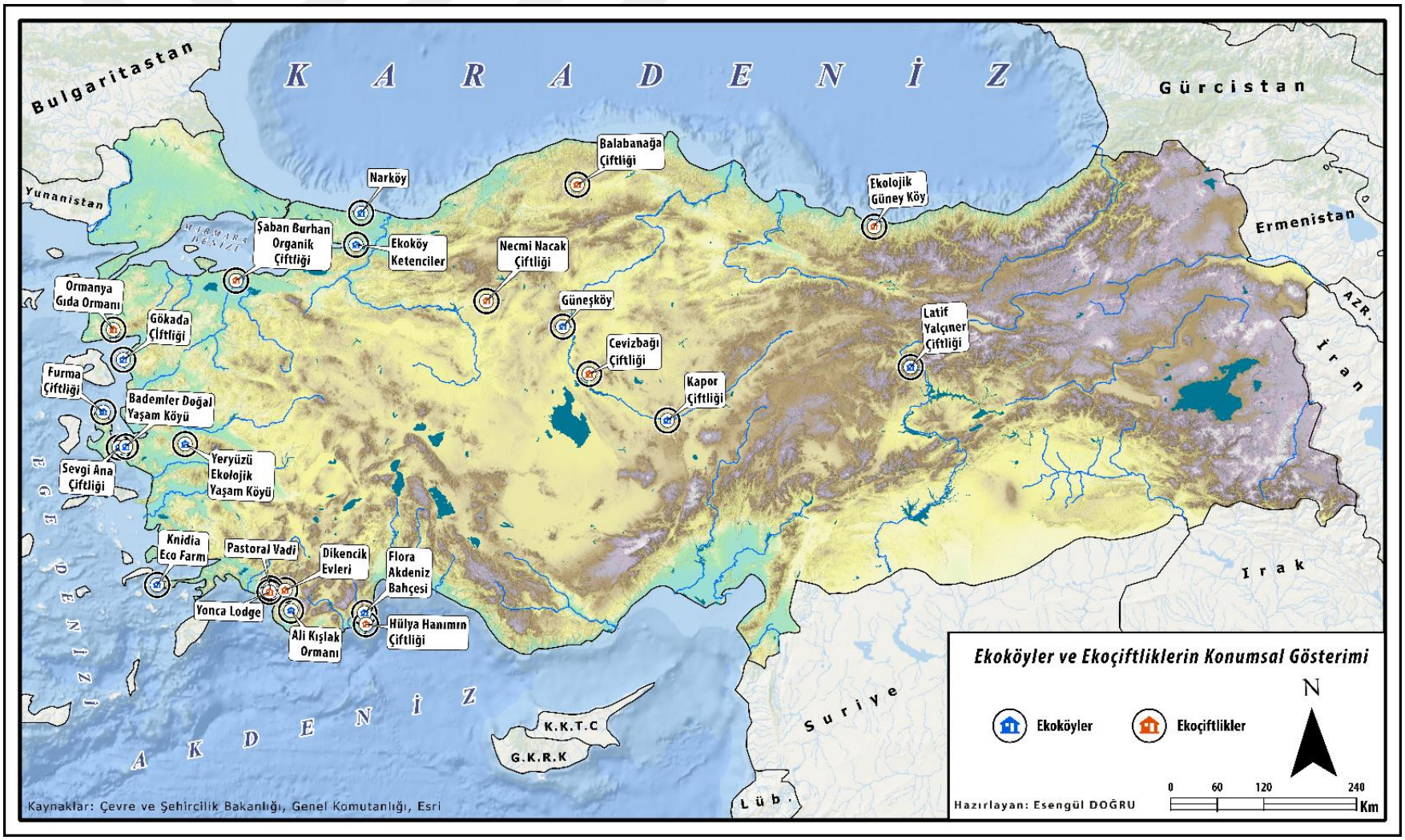
Çevre konusunda saygı ve sorumluluk etik birer kavram olarak öne çıkmaktadır. Çevreye saygı kavramı insanın içinde bulunduğu toplumsal ve doğal çevreye olan yaklaşımının göstergesidir. Ünlü düşünür Udall'ın da dediği gibi, "hepimiz yeryüzünün kiracılarıyız". Bu bilinç aynı zamanda çevreyi içinde yaşanılan ev gibi görmeyi destekler. Bunu sağlayacak olan da insan merkezci anlayış yerine çevre merkezci etik bir anlayışının oluşturulmasıdır. Bir başka deyişle Bacon, Descartes, Galileo ve Newton gibi düşünürlerin dile getirdiği mekanik evren tasarımı yerine doğanın canlı bir organizma olduğunu savunan ekolojik görüşlerin oluşturduğu organik evren tasarımına öncelik verilmelidir. Doğayı sömürmek ve onun üzerinde her türlü tahribatı yapmak yerine doğayı anlamak ve onu canlı bir varlık olarak kabul etmek suretiyle insan-doğa ilişkilerini ahlaki bir düzleme oturtmak mümkündür (Gül, 2013). Temel insan ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için dünya ile sürdürülebilir bir ilişki içerisinde olunmalıdır. Günümüzde çok fazla insanın yaşıyor olması, doğaya daha hızlı ve daha çok zarar verebilecek teknolojilere sahip olmak ve sınır tanımayan iktisadi sistemler nedeniyle doğaya verilen zararlar öyle büyük boyutlardadır ki yalnızca yerel ve bölgesel değil gezegensel çevreyi de etkilemektedir (Foster, 2012, s. 42). Büyümenin mevcut hızı ile devam etmesi durumunda dünya sonunda biyosferin sınırlarını zorlayacaktır. Uygarlığın ayakta kalması için zaman kalmayabilir bu yüzden teknoloji ve insanın başarısı felaketleri uzak tutmak için kullanılabilir (Gautier, 2014).

İnsanlar tarafından bozulmamış az sayıda ekosistem veya yer vardır. İnsanlık süreç içerisinde yeryüzünü ve kendisi değiştiren doğal bir alanda yaşadı. İnsanın görevi geriye kalan doğal alanların tespit edilmesi ve korunmasıdır. Onlar biyogenetik ve kültürel yaşam tarihidir. Bununla birlikte diğer taraftan ekonomi, büyüme ve göç ilişkilerindeki muazzam değişimleri karşılamak için bir takım gereksinimlerle karşı karşıya olunmasıdır. Bu zorunlulukları dinamik olarak dengeleyebilecek bir vizyon geliştirilmelidir (Kasperzy, 1991). Tüketilecek nesneler yığınına indirgenemeyecek olan doğa, son derece bozulmuş olmasına rağmen bizim öğretmenimiz olarak karşımıza çıkmaktadır. Yenilenemeyenin anlamı kavrandığında bisikleti arabaya tercih etmek öğrenilir, dolaşımı sağlayan canlı sistemlerin hiç atık üretmediği öğrenildiğinde çöp ve kirliliği atmak için uzak bir yere gerek olmadığı görülür ve kompostun önemi keşfedilir, bilgi birikimi arttıkça dünyadaki yerimize geri dönüş duygusu artar (Litfin, 2017).

ARAŞTIRMANIN KAPSAMI

Araştırma "Turizm Coğrafyası" alanı kapsamında yapılmıştır. Araştırma kapsamına, Türkiye'nin farklı bölgelerinden 14 ekoköy ve 9 ekoçiftlik olmak üzere 23 ekolojik yerleşim dahil edilmiştir. Bunlardan ekoköy yerleşimleri *Pastoral Vadi, Güneşköy, Knidia Çiftliği, Yeryüzü Ekolojik Yaşam Köyü, Latif Yalçıner Çiftliği, Kapor Çiftliği, Flora Akdeniz Bahçesi, Sevgi Ana Çiftliği, Ali Kışlak Ormanı, Ekoköy Ketenciler, Gökada Çiftliği, Narköy, Furma Ekolojik Yaşam Çiftliği, Bademler Doğal Yaşam Köyü'dür. Ekoçiftlik yerleşimleri ise Cevizbağı Çiftliği, Şaban Burhan Çiftliği, Necmi Nacak Çiftliği, Yonca Lodge, Dikencik Evleri, Ekolojik Güney Köy, Balabanağa Çiftliği, Ormanya Gıda Ormanı* ve *Hülya Hanımın Çiftliği*'dir. Ekoköylerin ve ekoköçiftliklerin mevcut potansiyelinin ve ekoturizm içerisindeki yerinin belirlenmesi; sürdürülebilir yaşam alanlarına, alternatif yaşam modellerine ve ekolojik turizme olan ilginin ortaya konulması bu alanların gelişimi ve sürdürülebilirliği anlamında önem taşımaktadır.

Saha araştırması kapsamında incelenen ekoköylerin ve ekoçiftliklerin konumsal gösterimi Harita 1'de verilmiştir.

Harita 1. Saha Araştırması Kapsamında İncelenen Ekoköylerin ve Ekoçiftliklerin Konumsal Gösterimi

ARAŞTIRMANIN KONUSU, AMACI VE ÖNEMİ

Ekoköyler ve ekoçiftlikler özellikle son yıllarda insanların şehirsel yaşamın etkisinden uzaklaşarak bireysel veya topluluk olarak oluşturdukları yerleşimler olarak öne çıkmaktadır. Çoğunlukla izole olmayan, çevreye karşı duyarlılığı ön planda tutan ve genellikle ziyarete açık yani ekolojik turizm kapsamında hizmet verebilecek yapıda tasarlanmış yerleşimlerdir. Bu araştırmada, Türkiye'deki ekoköy ve ekoçiftlik yerleşimleri farklı açılardan ele alınarak incelenmiştir. Gerek ekoköylerin ve ekoçiftliklerin mevcut durumu değerlendirmiş gerekse ekoköy ve ekoçiftlik kurucularının, turistlerin ve yerel halkın bakış açısından yola çıkılarak Türkiye'deki alternatif yaşam modelleri olan ekoköylerin ve ekoçiftliklerin günlük hayat pratikleri sorgulanmıştır.

Bu araştırmada, Türkiye'de yer alan kırsal destinasyonlardan ekoköylerin ve ekoçiftliklerin mevcut durumunun ve ekoturizm içerisindeki yerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu kapsamda, Türkiye'de yer alan ekoköylerin ve ekoçiftliklerin ortaya çıkış süreci, gelişimi ve mevcut potansiyeli ele alınarak değerlendirilmiştir. Belirtilen amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi *"Türkiye'deki ekoköylerin ve ekoçiftliklerin mevcut durumu ve ekoturizm içerisindeki yeri nasıldır?"* şeklinde oluşturulmuştur.

Alt Problemler

Bu çalışmanın alt problemleri aşağıdaki gibidir:

1- Ekoköy ve ekoçiftlik kurucularının *ekoköye, ekoçiftliğe ve ekoturizme* yönelik bakış açıları nasıldır?

2- Ekoköyleri ve ekoçiftlikleri ziyaret eden turistlerin *ekoköye, ekoçiftliğe ve ekoturizme* yönelik bakış açıları nasıldır?

3- Ekoköy ve ekoçiftlik civarında yer alan köy veya köylerde yaşayan yerel halkın *ekoköye, ekoçiftliğe ve ekoturizme* yönelik bakış açıları nasıldır?

4- Ekoköylerin ve ekoçiftliklerin *güçlü ve zayıf yönleri, fırsat ve tehdit (SWOT) unsurları* nelerdir?

5- Ekoköy ve ekoçiftlik kurucularına göre *ekoköylerin ve ekoçiftliklerin güçlü ve zayıf yönleri, fırsat ve tehdit (SWOT) unsurları* nelerdir, *SWOT gruplarındaki ölçütlerinin R'WOT çözümlemeleri* nasıldır?

Araştırma kapsamında, ele alınan ekoköylerde ve ekoçiftliklerde yapılan gözlemler, görüşmeler, literatür taraması, araştırmacı günlüğü ve dünyada yer alan ekoköylerin ve ekoçiftliklerin web sitelerinden elde bilgiler doğrultusunda ekoköylerin ve ekoçiftliklerin amaçları, faaliyetleri, çekicilikleri, olanakları gibi birçok faktöre bağlı olarak ekoköylerin ve ekoçiftliklerin güçlü yönlerine, zayıf yönlerine, fırsatlara ve karşılaşabilecekleri tehditlere yönelik durum analizi yapılmıştır. Ayrıca dünyada ve Türkiye'de yer alan ekoköylerin yerleşim modelleri incelenerek örnek ekoköy modeli geliştirilmiştir.

Yapılan literatür taraması sonucu, ekoköylere ve ekoçiftliklere yönelik gerçekleştirilen araştırmaların sınırlı olduğu görülmüştür. Bu araştırmanın, coğrafi prensipler dahilinde Türkiye'de bu konuda yapılan ilk çalışma olması nedeniyle, bu çalışmadan elde edilecek sonuçların söz konusu alanda çalışma yapacak araştırmacılara ışık tutacağı düşünülmektedir.

ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

- Türkiye'de ekoköylerin henüz gelişim aşamasında olmaları nedeniyle evrensel ekoköy tanımını karşılayan yerleşimlerin kısıtlı olması,
- Araştırma sonuçlarının yalnızca saha kapsamına dahil edilen ekoköyler ve ekoçiftlikler için ayrıca görüşme yapılan ekoköy/ekoçiflik kurucuları, turistler ve yerel halk için geçerli olması,
- Bazı ekoköylerin ve ekoçiftliklerin turistik hizmet vermiyor olması nedeniyle bu ekoköylerin ve ekoçiftlerin turistlerin bakış açısından değerlendirilememesi,
- Küresel çapta yaşanan Covid-19 pandemisinin turizmi olumsuz anlamda etkilemesi nedeniyle ekoköyleri ve ekoçiftlikleri ziyaret eden turist sayısının yetersiz kalması ve yerel halkın pandeminin yaydığı korku nedeniyle görüşmeleri kabul etmemesi sonucu az sayıda katılımcıya ulaşılması,
- Yerel halkın ekoköyler ve ekoçiftlikler konusunda yeterince fikir sahibi olmaması,

- Bazı ekoköy kurucularının yerleşimlerinin çalışma kapsamına dahil edilmesini istememesi,
- Covid-19 pandemisi nedeniyle araştırmanın Türkiye sınırları kapsamında tutulması.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırma kapsamında ilk olarak, araştırma sahası ve araştırmanın konusu ilgili literatür taraması yapılmıştır. Yerli, yabancı tezler, makaleler, dergiler, ekoköy ve ekoçiftliklerin web siteleri ve istatistiki veriler ayrıntılı şekilde taranarak incelenmiştir. Bu doğrultuda ilgili kaynaklardan araştırma esnasında yararlanılmıştır.

Saha araştırmasına başlamadan önce bazı ekoköylere ve ekoçiftliklere gidilmiş ve yerleşimler turistik, fiziksel olanaklar ve mevcut potansiyelleri bakımından gözlem yapılarak incelenmiştir. 16-19 Temmuz 2019 tarihlerinde yapılan ön saha araştırması, ekoköyler ve ekoçiftlikler hakkında daha fazla bilgi sahibi olmaya bu da saha araştırmasının daha bilinçli yürütülmesine ve sahanın daha detaylı incelenmesine olanak sağlamıştır.

Saha araştırması öncesi ekoköy ve ekoçiftlik kurucularıyla iletişime geçilerek araştırma hakkında bilgi verilmiş ve görüşme tarihleri belirlenmiştir. Belirlenen tarihlerde ekoköylere ve ekoçiftliklere gidilerek gerekli veriler toplanmıştır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak ekoköy ve ekoçiftlik kurucuları için, turistler için ve yerel halk için hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılmıştır. Görüşme formlarında yer alan soruların oluşturulması aşamasında benzer çalışmalardan (Fischetti, 2008; Gesota, 2008; Jansson ve Rodhe, 2009; Güleryüz, 2013; Arıcan, 2014; Ece, 2019) yararlanılmıştır. Ekoköy ve ekoçiftlik kurucuları için oluşturulan görüşme formu 41, turistler için oluşturulan görüşme formu 18 ve yerel halk için oluşturulan görüşme formu 10 sorudan oluşmaktadır. Görüşmeler, 13 ekoköy ve 9 ekoçiftlik olmak üzere toplam 22 ekolojik yerleşimde ekoköy/ekoçiftlik kurucularıyla, ekoköyü/ekoçiftliği ziyarette bulunan turistlerle ve ekoköy/ekoçiftlik civarındaki yerleşimlerde yaşayan yerel halk ile yapılmıştır. Saha araştırması kapsamında yer alan ekoköy yerleşimleri Pastoral Vadi, Knidia Çiftliği, Yeryüzü Ekolojik Yaşam Köyü, Latif Yalçıner Çiftliği, Kapor Çiftliği, Flora Akdeniz Bahçesi, Sevgi Ana Çiftliği, Ali Kışlak Ormanı, Ekoköy Ketenciler, Gökada Çiftliği, Narköy, Furma Ekolojik Yaşam Çiftliği,

Bademler Doğal Yaşam Köyü'dür. Ekoçiftlik yerleşimleri ise Cevizbağı Çiftliği, Şaban Burhan Çiftliği, Necmi Nacak Çiftliği, Yonca Lodge, Dikencik Evleri, Ekolojik Güney Köy, Balabanağa Çiftliği, Ormanya Gıda Ormanı ve Hülya Hanımın Çiftliği'dir. Saha araştırması kapsamına, faaliyette olmamasından dolayı dahil edilemeyen Güneşköy ile ilgili bilgiler, ilgili ekoköyün web sitesinden elde edilmiştir. Bu durumda araştırmada toplam 14 ekoköy ve 9 ekoçiftlik ele alınmıştır. Görüşmeler, 11-25 Temmuz 2020 ve 17-23 Ekim 2020 tarihlerinde 22 ekoköy ve ekoçiftlik kurucusu (5'i kadın ve 17'si erkek), 40 turist (23'ü kadın ve 17'si erkek) ve 28 yerel halk (12'si kadın ve 16'sı erkek) olmak üzere gönüllülük esasına dayalı olarak yapılmış ve katılımcılara birebir soralar sorularak konu ile ilgili bilgi ve görüşleri alınmıştır.

Araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının demografik özellikleri Tablo 1'de, turistlerin demografik özellikleri Tablo 2'de ve yerel halkın demografik özellikleri Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Demografik Özellikleri

Değişken			**Frekans %**
Cinsiyet	**Kadın**	5	23
	Erkek	17	77
Yaş	**30-39**	2	9
	40-49	5	23
	50-59	8	36
	60-69	6	27
	70-79	1	5
Medeni Durum	**Evli**	16	73
	Bekâr	6	27
Eğitim Durumu	**İlkokul**	3	14
	Lise	3	14
	Yüksek Okul	2	9
	Üniversite	10	45
	Lisansüstü	4	18

Tablo 1'de araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının demografik özellikleri verilmiştir. Buna göre katılımcıların %23'ü kadın, %77'si erkek; %9'u 30-39, %23'ü 40-49, %36'sı 50-59, %27'si 60-69, %5'i 70-79 yaş aralıklarında; %73'ü

evli, %27'si bekar ve %14'ü ilkokul, %14'ü lise, %9'u yüksek okul, %45'i üniversite ve %18'i lisansüstü mezunudur.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Turistlerin Demografik Özellikleri

Değişken			**Frekans %**
Cinsiyet	**Kadın**	23	57
	Erkek	17	43
Yaş	**20-29**	9	23
	30-39	14	35
	40-49	12	30
	50-59	5	12
Medeni Durum	**Evli**	21	53
	Bekâr	19	47
Eğitim Durumu	**Lise**	12	30
	Üniversite	28	70
Kiminle Ziyaret Ettiği	**Tek**	17	43
	Eş/Sevgili	11	27
	Aile/Akraba	8	20
	Arkadaş	4	10

Tablo 2'de araştırmaya katılan turistlerin demografik özellikleri verilmiştir. Buna göre katılımcıların %57'si kadın, %43'ü erkek; %23'ü 20-29, %35'i 30-39, %30'u 40-49, %12'si 50-59; %53'ü evli, %47'si bekar; %30'u lise, %70'i üniversite mezunu ve %43'ü ekoköyü/ekoçiftliği tek, %27'si eş/sevgili, %20'si aile/akraba ve %10'u arkadaşıyla ziyaret etmiştir.

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Demografik Özellikleri

Değişken			**Frekans %**
Cinsiyet	**Kadın**	12	43
	Erkek	16	57
Yaş	**30-39**	6	22
	40-49	4	14
	50-59	11	39
	60-69	5	18
	70-79	2	7
Medeni Durum	**Evli**	23	82
	Bekâr	5	18
Eğitim Durumu	**İlkokul**	21	75
	Lise	5	18
	Üniversite	2	7

Tablo 3'te araştırmaya katılan yerel halkın demografik özellikleri verilmiştir. Buna göre katılımcıların %43'ü kadın, %57'si erkek; %22'si 30-39, %14'ü 40-49, %39'u 50-59, %18'i 60-69, %7'si 70-79 yaş aralıklarında; %82'si evli, %18'i bekar ve %75'i ilkokul, %18'i lise ve %7'si üniversite mezunudur.

Elde edilen veriler, nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi tekniğiyle analiz edilmiştir. Katılımcıların görüşleri kodlar (E2 [Erkek], K3 [Kadın]) ile aktarılmıştır. Kodlar bir tema etrafında sınıflandırılarak tema ve kavramlar şekiller ile sunulmuştur. Gerekli görülen kısımlarda katılımcı görüşleri doğrudan verilmiştir.

Elde edilen verilerin şekil veya tabloya dönüştürülmesi için Microsoft Word, Microsoft Excel 2016, Gitmind programları, haritalama için ise ArcGIS 10.4 programı kullanılmıştır. Saha çalışması esnasında çekilen fotoğraflar düzenlenerek ilgili kısımlara yerleştirilmiştir.

Araştırmada, ekoköylerin ve ekoçiftliklerin güçlü ve zayıf yönlerinin belirlenmesi, dışsal/çevresel faktörlerden kaynaklanan fırsat ve tehditlerin ortaya konulması amacıyla SWOT analiz tekniğinden yararlanılmıştır.

Bir kişinin, ülkenin, kurumun, sektörün, faaliyetin güçlü ve zayıf yönlerini belirlemede, dışsal/çevresel faktörlerden kaynaklanan fırsat ve tehditlerin ortaya konulduğu SWOT analiz tekniğinden yararlanılarak Türkiye'deki ekoköylerin/ekoçiftliklerin mevcut durumu değerlendirilmiştir. Çalışmanın SWOT

analizi, çalışma kapsamı içerisinde yer alan ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik gerçekleştirilen gözlem, görüşme, görüşme formları ve literatür taraması ele alınarak şekillendirilmiştir. Çalışma kapsamı içerisinde yer almayan ekoköyler/ekoçiftlikler ise literatür taraması ve ekoköylerin/ekoçiftliklerin web sitelerinden elde edilen bilgiler incelenerek çalışma kapsamında yer alan ekoköylerle/ekoçiftliklerle karşılaştırma yapılarak analiz edilmiştir.

SWOT güçlü yönler (Strenghts), zayıf yönler (Weaknesses) fırsatlar (Opportunities) ve tehditler (Threats) anlamına gelen bir kısaltmadır. SWOT analizi bir sektörün, firmanın, faaliyetin mevcut durumunu ortaya koymanın yollarından biridir.

SWOT analizi, bir şirketin pazardaki rekabetçi konumunu etkileyen faktörleri geleceğe bakarak analiz etmek için iş dünyasında yaygın olarak kullanılan bir çerçevedir (Rizzo ve Kim, 2005). SWOT Analizi iş dünyasının ötesinde, bir kişinin durumunu ve rekabetini daha fazla değerlendirmek için bireysel düzeyde de uygulanabilir (Teoli ve An, 2019).

SWOT analizinin birçok avantajı vardır, bunlardan bazıları:

- Anlaşılması kolaydır, basit bir diyagramdır ve matematiksel ifadeler yoktur,
- Bir organizasyon, birey, ekip, iş birimi veya bölüm ve kurumsal firma gibi birçok seviyeye uygulanabilir,
- Basit koşullar veya karmaşık sorunlar için ve ayrıntılı konularda farklı derinliklerde uygulanabilir,
- Son derece görseldir.

SWOT analizinin dezavantajlarından bazıları ise:

- Anekdotlar, söylentiler ve genellemeler olarak ifade edilen faktörlerde dahil olmak üzere düşük kaliteli verilerin kullanılması,
- Algılara, inançlara, kişilik tiplerine göre önyargılı olabilecek verilerin kullanılması,
- Veri toplama, değerlendirme ve sonuç gibi karar verme analiz unsurlarını ayırmamak,
- Temel ilkeleri göz ardı etmek kolaydır, bu da faktörlerin yanlış analiz alanına atanmasına ve sonucun geçersiz bir stratejiye yol açmasına neden olur (Sarsby, 2016).

SWOT analizi turizm sektöründe, sektörün iç faktörlerden kaynaklı güçlü ve zayıf yanlarını ve dış faktörlerden kaynaklı fırsatları ve tehditleri belirlemek için kullanılan bir tekniktir. SWOT analizi sonucu ortaya konan güçlü-zayıf yanlar ve fırsatlar-tehditler, sektöre plan ve programlarını değerlendirmesi ve gelecekte yapılacak olan plan ve programlarda nasıl bir yol izlemesi gerektiği konusunda öngörü sağlar.

Bu anlamda SWOT analizi tekniğinin kullanılmasındaki amaç, Türkiye'deki ekoköylerin/ekoçiftliklerin mevcut durumunun ortaya konulması ve potansiyel olarak ekoköylerin/ekoçiftliklerin geliştirilmesi için neler yapılabileceğine dair öneriler sunmaktır. SWOT analizi, ekoköylerin/ekoçiftliklerin güçlü yanlarını ve fırsatlarını öne çıkararak mevcut veya gelecekte uygulanması planlanan ekoköylere/ekoçiftliklere fikir sunması açısından ve zayıf yönleri ile tehdit unsurlarının belirlenerek etkilerinin en aza indirilmesi konusunda alınması gereken önlemlerin neler olması gerektiğinin ortaya konması açısından önemlidir.

Araştırmada SWOT analiz tekniğinin yanı sıra R'WOT analiz tekniğinden de yararlanılmıştır.

SWOT çözümlemeleri, stratejik karar verme durumlarını kapsamlı olarak ortaya koyamaz. Nitekim sadece karar verme ortamında yer alan üstünlükler, zayıflıklar, fırsatlar/olanaklar ve tehditler/tehlikeler gruplarındaki SWOT faktörlerini belirleyebilir. Ancak SWOT grupları ve her bir SWOT grubu içindeki SWOT faktörlerinin önceliğini (önemini, ağırlığını) tespit edemez. Zira SWOT çözümlemeleri dahilinde, SWOT grupları ve her bir SWOT grubu içindeki SWOT faktörlerinin öncelik değerlerini kantitatif (sayısal, objektif, niceliksel) olarak ortaya konmasını sağlayacak ve sonuçta bu grup ve faktörlerin önem sırasını belirleyecek araçlar bulunmamaktadır. Bu nedenle SWOT grupları ve her bir SWOT grubu içindeki SWOT faktörlerine ait öncelik değerlerinin ve önem sırasının belirlenmesi yönünde, SWOT çözümlemelerine ilave olarak diğer başka tekniklerin de devreye alınması gerekmektedir (Yılmaz, 2006, s. 16). SWOT analizinin, Sıralama (Ranking Teknik) ve Doğrusal Kombinasyon analizinin bir arada kullanılması yolu ile oluşturulan R'WOT analiz tekniğinin (Öztürk, 2011) uygulandığı bu araştırmada, SWOT faktörleri ölçülebilir hale getirilerek hem sonuçların net bir şekilde ortaya konabilmesi hem de yorumlamaların daha sade ve anlamlı olabilmesi sağlanmıştır.

Birden fazla çok ölçütlü karar verme tekniğinin birlikte kullanıldığı R'WOT Tekniği, SWOT analizi ile grupların görüşleri belirlendikten sonra çok ölçütlü karar

verme tekniklerinden olan Ranking (Sıralama) Tekniği (RT) ve devamında Doğrusal Kombinasyon Tekniğinin (DKT) uygulanması ile sonuçlandıran analitik bir tekniktir (Şimga, 2019, s. 22).

R'WOT analizi (RA) 3 aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşama, SWOT analizinin oluşturulmasıdır. Bu aşamada farklı ilgi gruplarından SWOT grupları ve SWOT grubu içindeki SWOT faktörlerinin hangisinin/hangilerinin daha çok tercih edildiğine (önemli olduğu) yönelik karşılaştırma yapmaları istenir. Bu sıralama işlemi, "dokuz dereceli ölçek" kullanılarak yapılmaktadır. Bu ölçekte; 1- zayıf oranda önemli, 3-daha az önemli, 5- orta derecede önemli, 7- daha çok önemli, 9- aşırı derecede önemli olarak kabul edilmektedir. Bunların yanında "2, 4, 6 ve 8 değerleri" de orta değerler olarak kullanılabilmektedir. İkinci aşamada SWOT gruplarının ve her bir SWOT grubu içindeki SWOT faktörlerinin göreceli öncelik değerleri, her bir SWOT grubuna veya SWOT faktörüne verilen sıraya dayalı olarak hesaplanmaktadır. Örneğin bir (k) karar vericisinin, (j) SWOT grubuna ait SWOT faktörlerine rjk_1, rjk_2,..., rjkm şeklinde bir sıralama verdiği kabul edilsin. Buna göre (j) SWOT grubundaki (i) SWOT faktörünün göreceli öncelik değeri olan Xji değeri, RA kullanılarak, aşağıdaki şekilde hesaplanabilmektedir (Dönmez, Gökyer ve Aşkın, 2015, s. 77):

$$X_{ji} = \frac{\sum_k r_{kji}}{\sum_k \sum_i r_{kji}} \qquad (i = 1,2,\ldots m)$$

Son aşamada ise, her bir SWOT faktörünün göreceli öncelik değerleri ile bu faktörlerin bağlı olduğu SWOT grubunun göreceli öncelik değeri çarpılmaktadır. Böylece SWOT faktörlerinin göreceli öncelik değerleri aynı ölçeğe konularak, birbirleri ile karşılaştırılabilir hale gelmektedir. Sonuçta belirli bir SWOT grubu içindeki SWOT faktörünün önem sırası, SWOT faktörünün göreceli öncelik değeri ile bu faktörün ait olduğu SWOT grubunun göreceli öncelik değerinin çarpılması suretiyle elde edilmektedir. Böylece matematiksel olarak "doğrusal kombinasyon" işlemi gerçekleştirilmektedir (Yılmaz, 2006, s. 18).

Bu teknikte kullanılan doğrusal eşitlik, aşağıdaki şekilde gösterilebilir:

$$P_{ji} = W_{ji} \quad X_{ji}$$

Burada, Pji = (j) SWOT grubundaki (i) SWOT faktörünün nihai öncelik değeri,

Wji = (i) SWOT faktörünün dahil olduğu (j) SWOT grubunun göreceli (aynı zamanda nihai) öncelik değeri,

Xji = (j) SWOT grubundaki (i) SWOT faktörünün göreceli öncelik değeridir (Yılmaz, Coşgun, Koçak, Ay ve Orhan, 2009). Bu doğrultuda:

Ekoköylerin ve ekoçiftliklerin sürdürülebilir yaşam alanı oluşturması açısından güçlü yönleri, zayıf yönleri, karşılaştıkları fırsatlar ve tehditler yani SWOT faktörleri, saha araştırması esnasında ekoköy ve ekoçiftlik kurucularıyla yapılan görüşmeler neticesinde belirlenmiştir. SWOT grupları için belirlenen SWOT faktörleri Tablo 4'te verilmiştir.

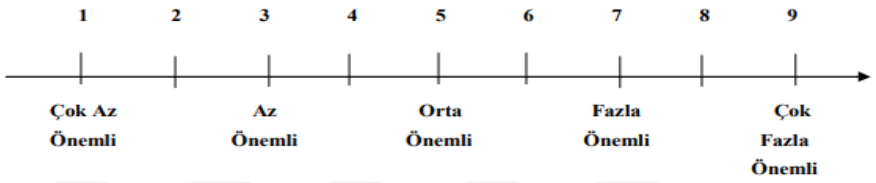
Tablo 4. Belirlenen SWOT Faktörleri

SWOT GRUPLARI	SWOT FAKTÖRLERİ
Güçlü Yönler	Bozulan çevrenin onarılması (G1) Çevrenin gelecek nesillere korunarak aktarılması (G2) Doğa dostu tarım yöntemlerinin uygulanması (G3) Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılması (G4)
Zayıf Yönler	Sürdürülebilir ekolojik yaşam alanı oluşturma konusunda sürecin yavaş ilerlemesi (Z1) Alt yapı eksiklikleri (Z2) Yerel halkın ekoköyün/ekoçiftliğin amaçları konusunda yeterince bilinçli olmaması (Z3) Geri dönüşüm sistemlerine yeterince dikkat edilmemesi (Z4)
Fırsatlar	Doğal yaşama olan ilginin artması (F1) İnsanların sürdürülebilir ekolojik yaşam konusunda bilinçlenmesi (F2) Doğayı koruma projelerinin ekoköyleri/ekoçiftlikleri desteklemesi (F3) Doğa dostu tarımsal uygulamalara olan ilginin artması (F4)
Tehditler	Doğal alanların imara açılması (T1) Maden, otoyol projelerinin ekoköylere/ekoçiftliklere yakın konumlanması (T2) Sürdürülebilir, doğa dostu tarımsal üretim maliyetlerinin artması (T3) Toplumsal ve kültürel sorunlar (T4)

SWOT faktörlerinin belirlenmesinin ardından katılımcıların değerlendirmesine sunulmak üzere SWOT bilgi formu oluşturulmuştur. SWOT bilgi formunda katılımcılardan öncelikle SWOT gruplarından hangisinin/hangilerinin ne kadar önemli olduğunu 1'den 9'a kadar değerler ile bildirmeleri, daha sonra katılımcılardan SWOT gruplarının her biri için belirlenen SWOT faktörlerini aynı şekilde 1'den 9'a kadar değerlendirmeleri istenmiştir. SWOT bilgi formu aşağıda verilmiştir:

SWOT BİLGİ FORMU

Ekoköylerin ve ekoçiftliklerin sürdürülebilir yaşam alanı oluşturması açısından SWOT gruplarından hangisinin/hangilerinin ne kadar önemli olduğunu 1'den 9'a kadar değerler ile bildiriniz.

SWOT Grupları	Öncelik Puanı
Güçlü Yönler	
Zayıf Yönler	
Fırsatlar	
Tehditler	

SWOT gruplarından güçlü yönlere, zayıf yönlere, fırsatlara ve tehditlere ilişkin faktörler aşağıdaki tabloda verilmiştir. Sizce aşağıdaki faktörlerde hangisi veya hangileri ne kadar önem taşımalıdır, öncelik sıralamasını 1'den 9'a kadar puan vererek yapınız.

SWOT GRUPLARI	SWOT FAKTÖRLERİ	Öncelik Puanı
Güçlü Yönler	Bozulan çevrenin onarılması	
	Çevrenin gelecek nesillere korunarak aktarılması	
	Doğa dostu tarım yöntemlerinin uygulanması	
	Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılması	
Zayıf Yönler	Sürdürülebilir ekolojik yaşam alanı oluşturma konusunda sürecin yavaş ilerlemesi	
	Alt yapı eksiklikleri	
	Yerel halkın ekoköyün/ekoçiftliğin amaçları konusunda yeterince bilinçli olmaması	
	Geri dönüşüm sistemlerine yeterince dikkat edilmemesi	
Fırsatlar	Doğal yaşama olan ilginin artması	
	İnsanların sürdürülebilir ekolojik yaşam konusunda bilinçlenmesi	
	Doğayı koruma projelerinin ekoköyleri/ekoçiftlikleri desteklemesi	
	Doğa dostu tarımsal uygulamalara olan ilginin artması	
Tehditler	Doğal alanların imara açılması	
	Maden, otoyol projelerinin ekoköylere/ekoçiftliklere yakın konumlanması	
	Sürdürülebilir, doğa dostu tarımsal üretim maliyetlerinin artması	
	Toplumsal ve kültürel sorunlar	

Bu bağlamda, ekoköylerin ve ekoçiftliklerin sürdürülebilir yaşam alanı oluşturması açısından katılımcılardan her bir SWOT grubu için ve bu grupların SWOT faktörleri arasında karşılaştırma yapmaları istenmiştir. Elde edilen veriler R'WOT tekniği ile değerlendirilerek katılımcılar tarafından SWOT gruplarına ve SWOT faktörlerine verilen öncelikler ortaya çıkarılmıştır. Böylece, SWOT grupları ve SWOT faktörleri önem sırasına göre ortaya konularak SWOT analizinin sayısal olarak değerlendirmesi ve yorumlanması yapılmıştır.

Sonuç olarak araştırmada hem nicel hem de nitel araştırma desenlerinin bir arada ele alındığı karma araştırma modeli yöntem olarak uygulanmıştır.

ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

Diamantis (1999) ***"The Concept of Ecotourism: Evolution and Trends"*** isimli çalışmada ekoturizm kavramı, doğa temelli sürdürülebilirlik ve eğitim bileşenleri incelenmektedir. Araştırma sonucunda ekoturizmin, pazarlamadan çevre yönetimine kadar çeşitli araştırma alanları arasında değişen farklı bileşenlere sahip, karmaşık ve ilginç bir araştırma alanı olduğu ifade edilmektedir.

Hvenegaard (2002) ***"Using Tourist Typologies for Ecotourism Research"*** isimli çalışmanın turist tipolojileri arasındaki uyumu test etmek amacıyla gerçekleştirildiği belirtilmektedir. Araştırma sonucunda, etkileşimli ve bilişsel-normatif tipolojiler arasında yüksek düzeyde bir uyum olduğu ifade edilmektedir.

Jackson (2004) ***"The Ecovillage Movement"*** isimli çalışmada, 1995'te Findhorn topluluğunun sonbahar konferansı için ana temayı "Ekoköyler ve Sürüdülebilir Topluluklar" olarak değiştirmesiyle başlayan ve kapasite yetersizliğinden dolayı yaklaşık 400 kişinin geri çevrilmek zorunda kalındığı konferanstan sonra büyük yankı uyandıran ekoköy kavramının daha geniş kitlelere ulaştırılması amacıyla sürdürülebilir yaşam tarzı, motivasyon, Küresel Ekoköyler Ağı (GEN) ve ekoköylerin sosyal, manevi ve ekoljik boyutları ele alınmaktadır.

Lee ve Moscardo (2005) ***"Understanding the Impact of Ecotourism Resort Experiences on Tourists' Environmental Attitudes and Behavioural Intentions"*** isimli çalışmada, Avustralya'da bir ekoturizm beldesinde çevre yönetimi uygulamalarının ve doğa deneyimlerinin çevreyi koruma faydaları araştırılmıştır. Çalışmanın amacı doğrultusunda turistlerin çevre bilgisi, farkındalığı, ziyaret öncesi ve ziyaret sonrası tutumlarındaki değişiklikler analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, genel olarak anlamlı bir fark bulanamadığı belirtilmektedir. Aynı zamanda, ziyaretçinin çevre yönetimi uygulamalarına ilişkin farkındalığının ve doğa turu etkinliklerine katılımın çevresel tutum ve davranışlar üzerinde önemli bir etkisinin olduğu vurgulanmaktadır.

Clifton ve Benson (2006) ***"Planning for Sustainable Ecotourism: The Case for Research Ecotourism in Developing Country Destinations"*** isimli çalışmada, ekoturizmin sosyo-kültürel etkileri araştırılmıştır. Endonezya'da gerçekleştirilen araştırmanın katılımcılarını yerli halk ve turistler oluşturmuştur. Araştırma sonucunda, yerli halkın kültürel değerlere fazlasıyla önem vermekte ve kültürel değerlerini

korumaya çalışmakta olduğu, ekoturizm faaliyetlerine katılan turistlerin ise kültürel farklılıklara karşı duyarlı davrandığı vurgulanmaktadır.

Kılıç Benzer (2006) ***"Bolu-Göynük ve Yakın Çevresi Doğal ve Kültürel Kaynaklarının Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi"*** isimli tez çalışmasında, Göynük'te potansiyel ekoturizm alanlarını belirlemeye yönelik bir araştırma gerçekleştirildiği belirtilmektedir. Araştırma sonucunda, Göynük'te geliştirilecek ekoturizm kapsamında hükümet, özel sektör, yerel halk ve yerel kurumların örgütlenmesi için bir dizi politika ve önerilerin üretilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Stronza (2007) ***"The Economic Promise of Ecotourism for Conservation"*** isimli çalışmada, Peru'daki 80 ailelerinden oluşan yerli bir toplulukta doğal kaynak kullanımının ve geçim kaynaklarının ekoturizm üzerindeki etkileri analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, ekoturizmin sadece koruma için ekonomik bir "araç" değil, yeni değerlerin ve sosyal ilişkilerin de nedeni olabileceği vurgulanmaktadır.

Jung Shin (2008) ***"Characteristics of Community Life in Foreign Intentional Communities Focus on the Differences between Ecovillage and Cohousing"*** isimli çalışmada, ekoköyler ile cohousing (bilinçli olarak tasarlanmış ortak kullanım alanı etrafında kümelenen evlerin oluşturduğu topluluk) arasındaki farklılıklar araştırılmıştır. Araştırmada 750 topluluktan 397'sinin karşılaştırılarak analiz edildiği belirtilmektedir. Çalışmanın sonucunda ekoköyler ve cohousing arasında belirgin farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılıklardan öne çıkanlar, ekoköyler daha çok ekolojik yaşama odaklanırken cohousingler yaşamsal fikre odaklanmaktadır. Cohousingde yaşayanların daha çok kadınlardan oluştuğu, ekoköylerin kırsal alanlarda, cohousinglerin kentsel alanlarda yer aldığı, gelir paylaşımının ekoköylerde daha yaygın olduğu şeklindedir.

Gesota (2008) ***"Ecovillages as Models for Sustainable Development: A Case Study Approach"*** isimli tez çalışmasında, üç ekoköy (Okodorf Sieben Linden, Findhorn Ecovillage, Vauban district of Freiburg) etnografik açıdan ele alınmıştır. Özellikle inançlar ve bu bağlamda gelişen uygulamalar üzerinde durulmuştur. Araştırmada kullanılan veriler gözlem ve yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda, 1960-1970 yıllarında çeşitli kültür hareketleriyle evrimleşen ekoköylerin günümüzde pek çok açıdan birbirinden farklı özellikler taşıdığı,

sürdürülebilir yaşamın toplumda kademeli olarak yer ettiği ve ekoköylerin herkes için eğitim merkezi olabilecek yaşam alanları haline gelmiş olduğu vurgulanmaktadır.

Akgün (2009) ***"Kazdağı Ulusal Parkı (Balıkesir) ve Yakın Çevresinde Ekoturizm Modeli Üzerine Araştırmalar"*** isimli tez çalışmasında, Kazdağı Ulusal Parkı'nın ekoturizm amaçlı planlanmasına yönelik bir model oluşturulması amaçlandığı belirtilmektedir. Araştırma sonucunda, Kazdağı Ulusal Parkı sahip olduğu doğal kaynak değerleri ile potansiyel bir ekoturizm alanı olma özelliği taşıdığı, bu nedenle alana yönelik planlama çalışmalarının bir an önce hayata geçirilmesi alanın sürdürülebilirliğinin sağlanması açısından önemli olduğu ifade edilmektedir.

Lee (2009) ***"A Structural Model for Examining How Destination Image and Interpretation Services Affect Future Visitation Behavior: A Case Study of Taiwan's Taomi Eco-Village"*** isimli çalışmada, Tayvan'daki Taomi Ekoköyü'nün imajı yani tüketicelere sunduğu hizmetin ve ziyaretçi memnuniyetinin gelecekteki ziyaretçi davranışlarını nasıl etkileyip etkilemeyeceği üzerinde durulmuştur. Araştırmada 397 kişiye anket uygulanarak elde edilen veriler doğrultusunda, imajın ve diğer hizmetlerin gelecekteki ziyaretçi davranışlarını önemli ölçüde etkilediği sonucuna ulaşıldığı görülmüştür.

Breton (2009) ***"Organizing for Sustainability at a Small Scale: A Case Study of an Ecovillage"*** isimli tez çalışmasında, New York'ta bulunan EVI (Ecovillage İthaca)'nin sürdürülebilirlik konusunda nasıl organize edildiği ele alınmıştır. 21 Ağustos-6 Ekim (2007) tarihleri arasında gerçekleştirilen araştırmada kullanılmış olan veriler katılımcı gözlem, doküman analizi, görüşme, alan notları gibi veri toplama teknikleri kullanılarak elde edildiği belirtilmektedir. Araştırma sonucunda, ekoköyün başlangıç aşamasında organizasyon yapısında bir takım problemlerin yaşandığı, ancak bu problemleri çözmek ve uyum sağlamak için liderlik paylaşımı, üyeler arası etkili iletişim ve sosyal çevre ile ortaklık gibi stratejiler uygulanarak problemlerin üstesinden gelinmiş olduğu vurgulanmaktadır.

Yalçınalp (2010) ***"Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesinin Biyotop Haritalaması ve Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi"*** isimli tez çalışmasında, Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesi'nin ekoturizm potansiyeli ortaya konulmuş, alandaki ziyaretçi profili ve karakteristik özellikleri belirlenmeye çalışmıştır. Araştırma

sonuçlarından bazıları, bir alanın ekoturizm potansiyeli, farklı ekoturist profillerine göre farklı seviyelerde ilgi uyandırdığı, tüm ekoturist profilleri için doğal alanlar daha ilgi çekici özellikler taşıdığı şeklindedir.

Loezer (2011) ***"Enhancing Sustainability at the Community Level: Lessons from American EcoVillages"*** isimli çalışmada, Amerika'da en çok bilinen ekoköyler arasında karşılaştırma yapılarak, ekoköy uygulamaları sürdürülebilirlik ve vizyon çerçevesinde ele alınmaktadır. Araştırma sahasını Village Homes, Ecovillage Ithaca ve Los Angeles Ecovillage, Enright Ridge Ecovillage oluşturmaktadır. Gözlem yönteminin kullanıldığı araştırmanın sonucunda ekoköylerde uygulanan en yaygın stratejinin yerel gıda üretmek ve tüketmek, insanlar arasındaki iletişimi, etkileşimi ve topluluk duygusunu güçlendirmek, kentsel bir karaktere sahip olmak ve kentsel bir alana bağlı olmak olduğu, ekoköylerin doğal çevreye yönelik sorumluluklarının sürdürülebilirlik çerçevesinde ilerlediği dile getirilmektedir.

Mare ve Lindegger (2011) ***"Designing Ecological Habitats: Creating a Sense of Place. Permanent Publications, Hampshire, United Kingdom"*** isimli kitapta, iklim değişikliği, doğal ortamın yok edilmesi, nüfus artışı ve kaynakların yok edilmesinden kaynaklanan sorunlara dikkat çekilerek, bu dört anahtar çerçeve içerisinde sürdürülebilir topluluklar olan ekoköyler, doğal yaşama yönelik denenmiş projeler ve uygulamalar ele alınmıştır.

Dawson (2012) ***"Ekoköyler: Sürdürebilirliğin Yeni Ufukları"*** adlı kitapta, ekoköyler tarihsel ve kültürel bağlamda ele alınarak, aktif olarak işleyen başlıca ekoköyler ve yapılan uygulamalar, ekoköylerin karşılaştığı başlıca zorluklar anlatılmaktadır. Kitapta Hindistan'dan Auroville, Senegal'den Mbam ve Faoune, Almanya'dan Sieben Linden, ABD'den İthaca ve Brezilya'dan Ecoovilla örnek olarak ele alınmıştır. Bu beş ekoköyün örnek olarak ele alınmasının nedeni olarak, ekoköy olgusunun küreselliğini göstermek için seçildiği belirtilmektedir.

Singh, Singh, Sinha ve Singh (2012) ***"Dayalbagh: An Eco-Village Model for Environment Conservation"*** isimli çalışmada, ekoköy tasarımları çevrenin korunması kapsamında analiz edilmiştir. Araştırmada, örnek olay incelemesi yöntemini kullanılarak, Dayalbagh ekoköyünde gerçekleştirilen araştırmanın sonucunda ortak

ekolojik, mimari, sosyal ve ruhsal değerlerle birleşen güçlü ve canlı sosyal yapılara sahip dengeli bir ekoköy modeli olduğu belirtilmiştir.

Akpınar Külekçi (2012) ***"Oltu ve Olur (Erzurum) İlçeleri Doğal ve Kültürel Kaynaklarının Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi"*** isimli tez çalışmasında, yerel halkın ve ziyaretçilerin beklenti ve eğilimleri ile uzman görüşleri alınarak katılımcı bir yaklaşımla bölgede ekoturizmin olabilirliğinin ortaya konulduğu belirtilmektedir. Bu doğrultuda çalışmada, 2009 yılında Oltu ve Olur ilçelerinde geleneksel olarak düzenlenen dağ şenliklerine katılan yerel halk ve ziyaretçilerin ekoturizme bakış açılarının belirlenmesi amacıyla anket çalışması yapılmış elde edilen veriler SWOT analiziyle değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda, Olur için "Festival ve Yayla Turizmi", Oltu için ise "Geleneksel Ürünler ve Gastronomi (Yemek) Turizmi" yöre için en uygun ekoturizm faaliyeti olarak belirlendiği ifade edilmektedir.

Zamchevska (2013) ***"Sustainable Development Principles In A Community Setting: A Case Study Of O.U.R. Ecovillage, British Columbia, Canada"*** isimli çalışmada, sürdürülebilir kalkınma ilkelerinin ekoköy ortamında nasıl uygulandığı ve sürdürülebilir yaşam arayışında karşılaşılan iç ve dış zorluklar ele alınmıştır. Araştırma sonucunda ekoköyde inşaat, altyapı, çevre, enerji gibi birçok konuda sürdürülebilirliğin dikkate alındığı, sürdürülebilirlik konularında eğitimler verildiği vurgulanmış ve genel olarak yönetişim ve zorlayıcı yasal prosedürlerin bir takım zorluklara neden olduğu konusuna değinilmiştir.

Güleryüz (2013) ***"Bir Ütopya Hareketi Olarak Eko-Köyler: Türkiye'deki Örnekler Üzerine Bir İnceleme"*** isimli çalışmada, Türkiye'deki ekoköy girişimleri fiziksel, ekonomik ve sosyal özellikler bağlamında ele alınmıştır. Araştırmada öne çıkan sonuçlar, Türkiye'deki ekoköylerin küçük ölçekli yerleşimler şeklinde planlandığı, ekoköy yerleşimlerinin çevresindeki diğer yerleşimler ile herhangi bir fiziksel bağa sahip olmadığı, yerleşimlerin tümünün çevreden bağımsız ve izole, küçük ölçekli kırsal yerleşimler olarak planlandığı görülmüştür. Ayrıca, Türkiye'de bulunan ekoköy girişimlerinde farklı konut tiplerinin varlığına dikkat çekilmiş ancak mimari anlamda deneysel çalışmaların eksikliği tespit edilmiştir. Türkiye'de bulunan tüm girişimlerde güneş enerjisinden yararlanıldığı, genel anlamda yerleşimlerde yenilenebilir alternatif enerji sistemlerine karşı ilginin fazla olduğu, Türkiye'deki ekoköy girişimlerinin büyük

gelir kaynağını yerleşimlerde yapılan eğitim atölyeleri karşılığında alınan ücretler ve organik tarım satışlarının oluşturduğu ve ekoköy girişimlerinin çoğunluğunda dışa bağımlılık görüldüğü şeklindedir.

Şahin (2013) ***"Zamantı Çayı Havzası Ekoturizm Kaynaklarının Sürdürülebilir Turizm Açısından Değerlendirilmesi"*** isimli tez çalışmasında, Zamantı Çayı havzasının fiziki ve beşeri çevre özellikleri dikkate alınarak tarihi ve kültürel kaynaklara bağlı ekoturizm değerleri belirlenmiş ve Zamantı Çayı havzasındaki ekoturizm potansiyeli ortaya konulmuştur. Araştırma sonucunda, Zamantı Çayı havzasındaki ekoturizm değerlerinin ekonomik kalkınmada önemli bir potansiyel taşıdığı, fakat turistik tesislerin yetersizliği, alt yapı ve ulaşım imkânlarının zorluğu, tanıtım yetersizliği ve ekonomik kalkınmadaki eksiklikler ekoturizmin gelişimini yavaşlattığı belirtilmektedir.

Campos (2013) ***"Striving Intentionalities: Vision and Practice in Cloughjordan Eco-village"*** isimli tez çalışmasında, toplulukların vizyonlarını ve isteklerini engelleyen konular ele alınmıştır. Cloughjordan Ekoköyü'nde gerçekleştirilen araştırmanın sonucunda, ekoköyün kuruluş aşamasında yaşanan finansal sorunların, sürdürülebilirlikle ilgili uygulamaların ve topluluğun aynı vizyon etrafında bütünleşmesinde yaşanan zorlukların oluşumda engeller yarattığı vurgulanmaktadır.

Jones (2014) ***"Toward Sustainable Community: Assessing Progress At Dancing Rabbit Ecovillage"*** isimli tez çalışmasında, Dancing Rabbit Ekoköyü'ndeki yaşamı, hayat tarzını ve sosyal ve ekolojik kültürün oluşumu araştırılmıştır. Araştırmada katılımcı gözlem, görüşme ve anket gibi veri toplama teknikleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, Dancing Rabbit Ekoköyü'nün ekolojik hedeflere doğru ilerlemekte olduğunu ve sürdürülebilir bir topluluk ve kültür oluşturduklarını vurgulanmaktadır.

Rose (2014) ***"Ekoköyler: Yeni Rotamız"*** adlı kitapta çevre, tarım, kültür, ruh, ekonomi, bilim, enerji, eğitim, sanat, siyaset, iklim, sağlık ve adalet alanlarının her birinde neyin yanlış gitmiş olduğu araştırılmakta ve toplumu iyi yönde dönüştürmek için bazı reformlar önerilmektedir. Aynı zamanda, yaşamın kontrolünü yerel düzeyde ele alabilmek için bir eylem planının uygulanması üzerine yoğunlaşıldığı görülmektedir.

Hall (2015) ***"The Ecovillage Experience as an Evidence Base for National Wellbeing Strategies"*** isimli çalışmada, ekoköylerin ortak tutum ve uygulamalarına

değinilmiştir. Çalışmanın amacı doğrultusunda ilgili veriler gözlem ve ekoköy sakinleri ile görüşmeler yapılarak toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda, ekoköylerin gelişmeye olanak tanıyan ve toplumsal refahı gözeten alanlar olduğu belirlenmiştir.

Costa (2015) ***"Practical Approach Towards Degrowth Transition: A Case Study of an Emerging Ecovillage in Kalmar, Sweden"*** isimli çalışmada, ekoköy kurma sürecindeki motivasyon, karşılaşılan zorluklar, ideolojiler ve ekoköyün gelişim süreci ele alınmaktadır. Araştırma sonucunda, motivasyonun vizyonu doğru orantıda etkilediği ve bu durumun ekoköy kurma sürecine ve ekoköyün gelişim sürecine yansıyabildiği vurgulanmaktadır.

Atabey ve Yokaş (2015) ***"Evaluation of The Effects of Organic Agriculture Applications on Eco-Tourısm and Environment at The Scope of Çandır Ecological Village Project by Tourism Operators"*** isimli çalışmada, organik tarım uygulamalarının çevreye ve ekoturizme olan etkileri araştırılmıştır. Araştırmanın katılımcılarını yerel işletmecilerden oluşmaktadır. Araştırma bulgularında, yerel işletmecilerin genel olarak kırsal turizmin gelişiminin ekonomik sosyal ve çevresel açıdan olumlu sonuçlar yaratacağı görüşünde oldukları ve katılmak istedikleri belirtilmektedir.

Kaya (2015) ***"Ayancık ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Potansiyeli"*** isimli çalışmada, Ayancık ve yakın çevresinin ekoturizm potansiyeli belirlenerek bu kapsamda öneriler sunulmuştur. Araştırma sonucunda Ayancık'ın, ekoturizm adına önemli kaynak değerlerine sahip olduğu, doğal, kültürel değerleri ve endüstriyel mirasının doğru kullanılabildiği takdirde bölgede ekonomik hareketliliğin gerçekleşebileceği vurgulanmaktadır.

İnan (2015) ***"Trakya Bölgesinde Kırsal Kooperatiflerin Katılımı İle Ekoturizmi Geliştirme Olanakları"*** isimli tez çalışmasında, Trakya Bölgesinde Ekoturizm potansiyeli bulunan köylerde ekoturizm faaliyetlerini geliştirme olanakları incelenmiştir. Araştırma kapsamı gereği Tekirdağ, Kırklareli ve Edirne il ve ilçelerine bağlı seçilen ekoturizm faaliyetlerine uygun 30 köyde tarımsal üreticilerle yüz yüze görüşmeler yapılarak anket uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, yerel halk ve kooperatiflerin ekoturizm aktivitelerinde rol alması gerekliliği tezin en önemli bulgularından olduğu ifade edilmektedir.

Kara (2014) ***"Ekolojik Kaygı Temelli Yerleşimlerde Sürdürülebilirlik Paradigmasının Farklı Boyutlarıyla İncelenmesi: Ekoköyler"*** isimli tez çalışmasında, ekoloji ve sürdürülebilirlik paradigması kendi kendine yetebilir olma hedefiyle yola çıkan toplum örnekleri sorgulanmış, kendi kendine yetebilen kırsal yerleşimler olarak ekoköyler ve permakültür çiftlikleri gibi yerleşkelerde sürdürülebilirliğin sağlanması açısından uygulanan teknik ve stratejiler, bu teknik ve stratejilerin eşitliği, adaleti ve düzeni sağlamakta uygulanabilirliği ele alınmıştır. Araştırma sonucunda, yurtdışı uygulamalarının daha uzun ömürlü, daha kalabalık ve kullanıcı profili açısından daha zengin bir çeşitlilik barındıran ekoköy örneklerine rastlanırken, yurtiçinde henüz o kadar uzun süreli örnekler bulunmaması sebebiyle daha kompakt, daha küçük ve homojen bir topluluğa hitap etmekte, çoğunlukla akademisyen ve kent kökenli kullanıcıların kırsala yerleşmek için tercih ettiği yerleşimler olduğu vurgulanmış, ekoköy ve permakültür tasarımlarının ekolojik ve sosyal problemlere çözüm sunma açısından önem taşıdığı belirtilmiştir.

Losardo (2016) "*"New Ways Of Living, As Old As The World": Best Practices And Sustainability In The Example Of The Italian Ecovillage Network"* isimli çalışmada, ekoköylerin benimsedikleri bazı başarılı sürdürülebilir yöntemler ve insan ile çevre arasındaki ilişkiler ele alınmıştır. Çalışmanın katılımcılarını RİVE (Italian Ecovillages Network) üyeleri oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda, ekoköylerin olabildiğince sürdürülebilir yaşama uyumlu olduğu, tarımsal üretim ve konut inşa yöntemlerinin doğal çevreyle dengeli bir yapı oluşturduğu vurgulanmaktadır.

Quintas (2016) ***"Sustainable Tourism and Alternative Livelihood Development on Ataúro Island, Timor-Leste, Through Pro-Poor, Community-Based Ecotourism"*** isimli çalışmada, Atauro Adası'nda ki yerel topluluklar için toplum temelli ekoturizm ve yoksul yanlı turizm yaklaşım programlarının ekonomik, sosyo-kültürel, çevresel etkileri ve faydaları ada düzeyinde değerlendirilmiştir. 150 katılımcıyla gerçekleştirilen araştırmanın sonucunda katılımcıların çoğu toplum temelli ekoturizmin yerel ekonomiler için iyi olduğunu, kitle turizmi yerine toplum temelli turizmi daha çok desteklediklerini belirtmişlerdir.

Özadak (2016) ***""Köye Geri Dönüş": Türkiye'deki Ekolojik Çiftliklerde Birlikte Yaşam Deneyimleri ve Yeni Köylülük"*** isimli çalışmada, kolektif bir yaşam

sürdüren, üye sayıları 3-20 kişi arasında değişen eko-topluluklarla etnografik bir araştırma yürütülerek, Türkiye'de ve dünyada bu tarz toplulukların alternatif toplum, komünal ekonomi modelleri sunabilme olanakları ele alınmıştır. Araştırmada, yeni köylülerin farklı bir yaşama alışmaya çalışırken kendi bildikleri yöntemlerle ve iletişim kanallarıyla kırsalı anlamaya, yaşamaya başladıkları, yeni ve ortaklaşmış bir yaşam alanı oluştururken sürekli farklı yöntemler denemeleri bu alanları ve topluluk üyelerinin yaşamlarının birer laboratuvar haline gelmiş olduğu sonucu vurgulanmıştır.

Walker (2016) ***"Ekoköyler İthaca"*** adlı kitapta, Bileşik Devletler' deki en büyük ve iyi bilinen ekoköylerden biri olan İthaca (EVI)' nın kuruluş ve gelişim aşamalarından bahsedildiği görülmektedir. Ekoköyün kurucularından biri olan Walker, İthaca Ekoköyü'nün geçirdiği süreçleri kendi bakış açısından ele almaktadır.

Ahmadova ve Akova (2016) ***"Türkiye'de Organik Ekoturizm Çiftlikleri Üzerine Bir Araştırma"*** isimli çalışmada, Türkiye'de TaTuTa projesi kapsamında yer alan ve ekoturizm faaliyetinde bulunan çiftlikler turizm işletmeciliği açısından incelenmiştir. Çalışmada çiftliklerde sunulan ürünler, çiftliklerin yönetimi, organizasyon şekilleri, pazarlama stratejileri ayrıca müşteri profilleri ele alınmıştır. Anket yöntemi yoluyla yönetici fikirleri ve düşünceleri elde edilmiştir. Araştırma sonucunda, müşteri profillerinin gönüllü, stajyer, yarı gönüllü, aynı zamanda belirli bir ücret karşılığında gelen yabancı ve yerli misafirler olduğu, çiftliklerin büyük bir kısmında insan kaynakları yönetimi departmanı bulunduğu vurgulanmaktadır.

Boyer (2016) ***"Achieving One-Planet Living Through Transitions in Social Practice: a Case Study of Dancing Rabbit Ecovillage"*** isimli çalışmada, Dancing Rabbit Ekoköyü'nde yaşayanların günlük hayattaki uygulamaları ve bunlar üzerine yükledikleri anlamlar ve yetkinlikler sosyal kuram çerçevesinde incelenmiştir. Katılımcı gözlem ve görüşme tekniklerinin kullanıldığı araştırmanın sonucunda, sürdürülebilirlik ve iklim konularına odaklanan yerel yönetimlerin bireysel tüketimlere geleneksel seçimler sunulmasının dışında toplu kaynak yönetiminin sağlanması gerektiği belirtilmiştir.

Litfin (2017) ***"Ekoköyler: Sürdürülebilir Bir Toplum İçin Dersler"*** adlı kitapta, ziyaret edilen on dört ekoköyün sürdürülebilir yaşam tecrübelerindeki deneyim ekoloji, ekonomi, topluluk ve bilinç çerçevelerinde ele alınmaktadır.

Prince ve Loannides (2017) ***"Contextualizing the Complexities of Managing Alternative Tourism at the Community-Level: A Case Study of a Nordic Eco-Village"*** isimli çalışmada, İzlanda'daki Sólheimar Ekoköyünde sürdürülebilirlik adı altında ortaya çıkan alternatif turizmin gelişmesinin ortaya çıkardığı yönetsel çelişkilere ve zorluklara değinilmiştir. Çalışmada, etnografik araştırma metodu tercih edilmiş ve alternatif turizmin toplum gelişimi için bir araç haline gelebilmesi turistler ve ev sahibi toplum arasındaki kültürel iletişimi gerekli kıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Asımgil (2017) ***"XVI. Yüzyıldan Günümüze Eko-Köylerin Tanımlama Yaklaşımlarına Göre Karakteristik Özelliklerinin Saptanması"*** isimli çalışmada, ekoköylere ilişkin tanımlama yaklaşımlarını tespit edilerek ve bu yaklaşımlar ışığında ekoköylerin özgün karakterinin biçimlenmesinde etkin olan ve ekoköy olarak tanımlanmasını sağlayan kriterler ele alınmıştır. Bu doğrultuda eko-köylerin küçük, farklılık arayan topluluklara özel hizmetler sunan, doğal hayatın devamında, geleneksel kültürün yaşatılması ile ilgili olarak çevre ve kültürel değerlerin önem kazandığı, sosyal deneyime dayalı aktivitelere ve özel tasarım yaklaşımlarına sahip üniteler olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca yeni yaşam tarzı geliştirme, komün yaşam perspektifi, kentsel problemlerin çözümü, yerleşim önermek, bütüncül sistem oluşturulması, ekoköy oluşumun yorumu, strüktürel yapı, ortak vizyon oluşturulması olmak üzere sekiz kriter elde edilmiştir.

Köse, Öztaşcı Gültekin, Yazıcı ve Yurttaş (2017) ***"Eko-Köylerin Sürdürülebilirlik Hareketi ile Çevreye Sağlayacağı Potansiyel Fırsatlar"*** isimli çalışmada, ekoköylerin çalışma prensipleri, hedefleri, topluma katkıları, sürdürülebilir platforma sağlayacağı fırsatlar ele alınmıştır. Araştırma sonucunda, ekoköylerin engeli olan veya olmayan bireyleri bir araya getirme, organik tarım, yerel malzemeler ile inşaat teknikleri, yerel para birimlerini kullanma, güneş enerjisini toplama gibi zamanla geniş kitlelere ulaşabilen ve bu yenilikleri benimseyebilecek platform oluşturması ile topluma öncülük ettikleri vurgulanmaktadır.

Yuliastuti, Wahyono, Syafrudin ve Sariffuddin (2017) ***"Dimensions of Community and Local Institutions' Support: Towards an Eco-Village Kelurahan in Indonesia"*** isimli çalışmada, Gayamsari Ekoköyü'nün ekoköy olma boyutları tartışılmıştır. Araştırma sonucunda, ekoköy olmanın sosyal, ekonomik ve ekolojik

boyutları olduğu, bu boyutlardaki eksikler üzerinde daha fazla durulması gerektiği ifade edilmektedir.

Kasalak ve Bahtiyar (2017) ***"Ege ve Akdeniz Bölgelerini Seyahat Eden Ekoturistlerin Sosyo-Demografik Özellikleri ve Motivasyonları Üzerine Bir Araştırma"*** isimli çalışmada, ekolojik oteller kapsamında Ege ve Akdeniz Bölgelerini ziyaret eden ekoturistlerin motivasyonlarını belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında 277 kişiye anket uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, katılımcıların ekoturizme ilişkin motivasyon düzeylerinde gerek cinsiyete gerekse yaşa bağlı demografik özelliklerde önemli bir fark bulunmamıştır.

Clark (2017) ***"Making Connections: The Narratives of Motivation for Moving to an Eco-community"*** isimli tez çalışmasında, insanların eko-topluluğa geçme motivasyonları, yaşam koşulları, değerleri ve birbirleriyle olan ilişkileri ele alınmıştır. Araştırmada 23 kişi ile yapılan görüşmeler sonucunda, katılımcıların deneyimlerinin farklı olmasına rağmen ortak bir bağ oluşturdukları ve eko-toplulukların diğer toplulukların kusurlarına çözüm sunan alanlar olduğu konusunda bir fikir birliği bulunduğu ayrıca toplulukların yeni bir kimlik duygusu kazandırdığı belirlenmiştir.

Şahbudak ve Şimşek (2017) ***"An Alternative Ecological Life Model: TaTuTa Project (Agricultural Tourism and Volunteer Knowledge, Experience Exchange on Ecological Farms)"*** isimli çalışmada, farklı yapılarda TaTuTa çiftliklerindeki bireylere ne tür ekolojik pratiklerin öğretildiği ve bu pratiklerin ekolojik yaşam üzerindeki katkıları ele alınmıştır. Araştırma katılımcılarını 10 çiftlik sahibi oluşturmuştur. Araştırma sonucunda, TaTuTa çiftliklerinin modern kent yaşamına karşı alternatif bir ekolojik yaşam modeli oluşturup oluşturamayacağı konusunda alınan cevapların olumlu yönde olduğu ve insan merkezci doğa anlayışına karşı çıkarak doğaya karşı sorumluluk bilinci ile hareket eden TaTuTa çiftliklerinin sadece organik tarım değil aynı zamanda katılımcılara doğa bilinci de aşıladıkları dile getirilmiştir.

Williams (2017) ***"Living with Tension: Pursuing Ecological Practice in an Aotearoa/New Zealand Eco-Village"*** isimli tez çalışmasında, Aotearoa/New Zealand Ekoköyü'nün deneyimleri üzerinde durulmuştur. Araştırmada kapsamında yapılan gözlemler ve ekoköyde yaşayan 18 kişi ile gerçekleştirilen görüşmeler sonucu, ekolojik yaşam için güçlü motivasyon, ekonomik yeterlilik, kişisel ve yaşamsal değişimlere

hazırlıklı olmak, toplulukta uzlaşma ve karar verme konularında fikir birliğinin gerektiğine ulaşılmıştır.

Prince (2017) ***"Working Towards Sincere Encounters in Volunteer Tourism: An Ethnographic Examination of Key Management İssues at a Nordic Eco-Village"*** isimli çalışmada, Sólheimar Ekoköyü'nün ev sahipleri ile alana ziyaret eden gönüllü misafirler arasındaki deneyimler araştırılmıştır. Araştırma sonucunda, ziyaretçiler ve ekoköy sakinleri arasındaki etkileşimde sosyal uyum sağlandığı vurgulanmaktadır.

Gültekin ve Gültekin (2017) ***"Dadalı Ekoköyü'nün Farklı İlgi Gruplarının Bakış Açılarından Değerlendirilmesi"*** isimli çalışmada, Dadalı köyü için doğal ve kültürel özelliklerin sürdürülebilirliğinin sağlanmasına ekoköy ilan edilmesinin katkısının olup olmadığı değerlendirilmiş, yerel halkın Dadalı'nın ekoköy olması ile değişen yaşam koşulları ile gündelik hayata olumlu ve olumsuz etkileri irdelenmiştir. Ayrıca ziyaretçilerin memnuniyet düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda, metropollerden gelen ziyaretçilerin memnuniyet düzeylerinin yüksek olduğu fakat yakın çevreden gelen ziyaretçilerin memnuniyet düzeylerinin düşük olduğu belirlenmiştir.

Suh (2018) ***"Agriculture And Sustainable Communities: Reflections From A Comparative Case Study"*** isimli çalışmada, işbirlikçi toplumsal yapının toplumsal bütünlüğe olan etkisi ortaya konulmuştur. Ortak çalışmanın ve iş birliğine dayalı yapının toplumsal bütünlüğü artırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

The Findhorn Community (2018) ***"Ekoköy Findhorn"*** adlı kitapta, üç kişi ile yola çıkılan ve tüm imkansızlıklara karşı ayakta ve birlikte kalabilmenin hikayesinden bahsedilmektedir. Findhorn topluluğunun üyeleri tarafından ele alınan kitapta ayrıca topluluktaki yeni gelişmeler hakkında fikir verildiği ve deneyimlerin dünyadaki paralel gelişmelerle bağlantısının ortaya konulduğu görülmektedir.

Papadimitropoulos (2018) ***"Sustainability and Resilience in the Collaborative Economy: An Introduction to the Cloughjordan Ecovillage"*** isimli çalışmada, işbirlikçi ekonomi ekoköy bağlamında değerlendirip, esnekliği ve sürdürülebilirliği ele alınmıştır. Araştırmada, işbirlikçi ekonomiyle hareket eden topluluk için yeterince dirençli ve sürdürülebilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sarı ve Ece (2018) ***"An Examination of Eco-village as an Example of Eco-entrepreneurship; The Case of Turkey"*** isimli çalışmada, ekoköylerin eko-girişimcilik kapsamında incelendiği belirtilmektedir. Araştırma sonucunda, ekoköylerin eko-girişimcilik örneği ve ekoturizm merkezi olduğu vurgulanmaktadır.

Westskog, Winther ve Aasen (2018) ***"The Creation of an Ecovillage: Handling Identities in a Norwegian Sustainable Valley"*** isimli çalışmada, Norveç'teki Hurdal Ekoköyü'nde yaşayanların nasıl etkileşime girdiği ve ekoköyün şekillenmesinde ne gibi katkılarının bulunduğu araştırılmaktadır. Araştırma sonucunda, insanların ekoköyü tercih etmesinin birinci nedeni ekoköy topluluğunun bir parçası olmak ikincisi ise sürdürülebilir yaşamın içinde yer bulmak istemeleri, ayrıca ekoköyün kurulma aşamasında her üyenin kendini toplumdan izole etmesi ve ekoköyde yeni bir yaşamın kuruluşuna öncelik etmeleri sürecin önemli parçaları arasında olduğu ifade edilmektedir.

Kaymaz (2018) ***"Artvin İlinin Ekoturizm Potansiyeli ve Sürdürülebilir Yönetimi"*** isimli tez çalışmasında, Artvin ilinin ekoturizm potansiyelinin belirlenmesi amacıyla yaklaşık 323 köyde arazi çalışması yapılmıştır. Araştırmada, veri toplama aracı olarak anket kullanıldığı, ilgili kurum, kuruluş, vakıf ve derneklerle mülakatlar yapıldığı ve araştırma sahasının ekoturizm potansiyeli belirlemek amacıyla SWOT analizi uygulandığı belirtilmiştir. Araştırmanın sonucunda, ilde ekoturizme kaynak oluşturan yalnızca yerel halkla sınırlı kalan henüz literatüre kazandırılmamış ve birçok ekoturizm aktivitesinin yapılabileceği doğal ve sosyo-kültürel coğrafi özelliklerin varlığının tespit edildiği vurgulanmaktadır.

Demirbulat (2018) ***"Türkiye Turizm Stratejisi'nde (2023) Teşvik Edilen Ekoturizme Katılan Yerli Turistlerin Destinasyon Hizmet Kalitesine Yönelik Değerlendirmeleri (Doğu Karadeniz Bölgesi Örneği)"*** isimli tez çalışmasında, turistik talebin beklentileri ile algıladıkları performans düzeyi arasındaki farklılığın ortaya koyulması hedeflenmiştir. Destinasyon olarak Doğu Karadeniz Bölgesi tercih edilerek, Doğu Karadeniz Bölgesi'nin ekoturizm açısından hizmet kalitesinin mevcut durumu ele alınmıştır. Bu kapsamda 400 yerli turiste anket uygulanmış ve araştırma sonucunda, yerli turistlerin Doğu Karadeniz destinasyonuna yönelik beklenti düzeylerinin yüksek olduğu ayrıca performans düzeylerinin (algıladıkları hizmet kalitesi) beklenti düzeylerini kısmen karşıladığı saptanmıştır.

Türk (2018) ***"Çevresel Tutum ve Davranışın Hizmet Kalitesi ve Satın Alma Davranışına Etkisi: Ekoturizm Faaliyetlerine Yönelik Bir Çalışma"*** isimli tez çalışmasında, ekoturizm hizmeti veren eko işletmelerden olan ekoçiftlikleri tercih eden ekoturistlerin tercih etmiş oldukları bu çiftliklere ilişkin hizmet kalite beklentileri ile algılanan hizmet kalitesi belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda, çevresel tutum ve davranış faktörlerinin hizmet kalitesi beklenti düzeyinde bir etkiye sahip olmadığı ifade edilmektedir.

Kılıç ve İşcan (2019) ***"Dünya'da ve Türkiye'de Ekolojik Köy Uygulamaları"*** isimli çalışmada, dünyada ve ülkemizdeki ekolojik köylerin durumu araştırılarak farklılıkları incelenmiş ve ekolojik tasarımın nasıl olacağı konusunda yapılan araştırmalar ele alınmıştır. Araştırma sonucunda, ekolojik köy uygulamalarının daha yaşanabilir bir dünya için umut verici bir tablo çizdiği ancak Türkiye'de ufak girişimler dışında ciddi bir ekolojik köy örneği gösterebilmenin henüz mümkün olmadığı, Türkiye'de ekolojik köy için atılan adımların henüz yerel hareketler şeklinde olsa da bu adımların toplumsal bir ekolojik bilincin oluşmasında önemli katkıları olacağı vurgulanmaktadır.

Altunal Gürgen (2019) ***"Ekoköyleri Ekolojik ve Eşitlikçi Bir Kalkınma Bağlamında Yeniden Düşünmek: Yabancılaş(ma)mış İnsan"*** isimli tez çalışmasında, ekoköylerin ekolojik ve eşitlikçi kalkınma uygulamaları sorgulanırken ve yabancılaşmanın izi sürülürken birbiriyle ilişkili üç sorunsal eşliğinde hareket edilmiştir. Bunlar ekoköyde çalışmanın niteliği, ekoköydeki ekonomik ve toplumsal ilişkiler ve ekolojik uygulamalardır. Bu sorunsallar etrafında şekillenen yabancılaş(ma)mış insana dair iz sürme, Türkiye'de iki ekoköy girişimi ile yapılan derinlemesine görüşmeler ve Almanya'da beş ekoköy ile yapılan yarı yapılandırılmış anketler ile gerçekleştirilmiştir. Toplulukların ekolojik ve eşitlikçi bir kalkınmaya örnek bir model oluşturabilme potansiyelleri sorgulanmıştır. Araştırma sonucunda, şehirdeyken alternatifi aramaktan geri durmayan kişilerin, ekoköydeki yaşamlarında çoğu zaman ortak bazı zamanlar ise bireysel niyetleri bulunduğu belirlenmiştir. Ayrıca Türkiye'deki iki toplulukta da kapitalist toplumsal hayatın örgütlenmesine benzer bir örgütlenme bulunmadığı, Almanya'daki ekoköylerde ilişkilerin yabancılaşmış insanların metalar aracılığıyla kurdukları faydacı ilişkiler çerçevesinde olmadığı araştırmanın öne çıkan sonuçlarındandır.

Zeybek ve Arslan (2019) ***"Ekoköylerin Kent Ölçeğinde Uygulanabilirliği Üzerine Bir Araştırma"*** isimli çalışmada, dünyanın farklı yerinde farklı biçimlerde tasarlanmış ekoköy yerleşimleri incelenerek ekoköylerin nufüsu, verimli alanları ve bu alanların kişi başına düşen oranları belirlenmiştir. Araştırma sonucunda, kişi başına düşen en büyük alanın (3250 m²) Crystal Waters'da, kişi başına düşen en küçük alanın (30,4878049 m²) ise BedZED'de olduğu bu durumun BedZED'in Londra'nın merkezinde yer alması nedeniyle sınırlı alana sahip olmasından kaynaklandığı görülmüştür.

Yıldız (2019) ***"Sürdürülebilir Kalkınma Kapsamında Ekoturizmin Muğla İlinin Ekonomik Kalkınmasına Etkileri"*** isimli tez çalışmasında, sürdürülebilirlik dikkate alınarak ekoturizmin Muğla iline olan ekonomik katkısı değerlendirilmiştir. Araştırma kapsamında yerel halktan 13 kişiyle görüşülerek araştırmanın sonucunda, sürdürülebilirlik kapsamında ekoturizmin Muğla ilinin ekonomik kalkınmasına etkilerinde hiyerarşik bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Papenfuss ve Merritt (2019) ***"Pedagogical Laboratories: A Case Study of Transformative Sustainability Education in an Ecovillage Context"*** isimli çalışmada, Findhorn Foundation College' de ekoköy tasarım eğitimi kursuna yönelik betimleyici bir durum çalışması yapılmıştır. Araştırmaya Ekoköy Tasarım Eğitimi Kursu'ndan 9 öğrenci, 2 öğretim üyesi ve 2 yönetici katılmıştır. Araştırma sonucunda, eğitiminin önemli kişisel değişimlere ve dünyaya bakış açısı konusunda olumlu farklılıklara neden olduğu vurgulanmaktadır.

Çakmak (2021) ***"Kuşadasi ve Söke Ekoturizm Ağı Üzerindeki Çekirdek Köylerde Ekoköy Hareketliliğinin İrdelenmesi"*** isimli tez çalışmasında ekoturizm ve ekoköylerin amaçları ile dünyada ve Türkiye de bulunan örnekleri incelenmiş, ekoturizm ve ekoköy arasındaki ilişki ekoturizm rotaları ve çekirdek köyler üzerinde açıklanmıştır. Araştırmada çekirdek köylerden Güllübahçe, Eski Doğanbey, Caferli, Yaylaköy ve Kirazlı Mahalleleri incelenmiştir. Araştırma sonucunda, çekirdek köylerin potansiyelleri ortaya konmuştur.

Öğlek (2021) ***"Bir Dışsallık Örneği Olarak Ekoköyler: Türkiye ve Bazı Avrupa Ülkeleri Karşılaştırması"*** isimli tez çalışmasında Türkiye'den ve Avrupa'dan seçilen

dörder ekoköy girişimi; ekolojik, ekonomik ve sosyal yönleri ile incelenerek neden oldukları dışsallıkların tespiti ve karşılaştırılması yapılmıştır.

Cengiz (2021) ***"Ekoköy Modeli ve Türkiye'deki Uygulama Koşullarının Geliştirilmesi Üzerine Bir İnceleme"*** isimli çalışmasında ekoköy hareketinin gelişim süreci ve Dünya'dan başarılı örnekler incekenerek, Türkiye'de yapılan girişimler ile karşılaştırmalı değerlendirmeler yapılmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1. TURİZM KAVRAMI

Turizm, dönme hareketi anlamına gelen Latince "Tornus" kelimesinden gelmektedir. İngilizce "Tour" (tur) kelimesi ise dairesel bir hareketi, ziyaret, iş eğlence amacıyla yapılan yer değiştirme hareketini ifade etmektedir.

"Turizm" sözcüğü ilk kez 19. yüzyılda bazı İngilizlerin Avrupa'ya yaptığı yolculuklar için kullanılmaya başlanmıştır (Haberal, 2015, s. 5). Turizm olayının meydana gelebilmesi için (a) seyahatin devamlı oturulan, çalışılan ve günlük ihtiyaçların sağlandığı yerler dışında yapılması; (b) konaklama sırasında genellikle turizm işletmelerinin ürettiği mal ve hizmetlerin talep edilmesi; (c) gidilen yerdeki konaklamanın geçici olması gerekir (Özgüç, 2011, s. 13).

Turizm dinlenme, eğlenme, görme, tanıma, sportif faaliyetlerde bulunma veya izleme, bilgi ve görgüsünü artırma gibi amaçlarla; ya da sadece zevk için yapılan gezi (seyahate çıkma) demektir (Doğanay ve Zaman, 2019, s. 1). Turizm, özünde eğlenme ve zevk amacı olan ve belirli bir paranın ve zamanın kullanılması veya dinlenmek ve tatil geçirmek amacıyla geziye çıkmaktır (Haberal, 2015, s. 5). Turizm, insanların özellikle uzun süreli tatilleri esnasında bilgi ve görgülerini artırmak, çeşitli doğa ve tarihi eserlere karşı olan meraklarını gidermek, çeşitli ülkelerdeki toplumların kültürel özelliklerini, geleneklerini incelemek, önemli tarihi-arkeoloji sahalarını öğrenmek ve dinlenmek amacı ile yaptıkları seyahatleri kapsamaktadır (Atalay, 2011, s. 268). Turizm aslında insanlar tarafından gerçekleştirilen bir faaliyettir ve bunun gerçekleşmesi için olması gereken asgari gerekli özellikler, bir yerden başka bir yere seyahat etme hareketini, o seyahatte yer almak için belirli bir dizi güdüyü içerir (işe gidip gelme hariç) ve hedefte faaliyette bulunma vardır (Tribe, 1997). İnsanların sadece normal ikamet yerlerinden uzaklaşması ve varış yerlerine geçici olarak hareket etmesini değil aynı zamanda faaliyetlerinin ve gerekli tesis ve hizmetlerin organizasyonunu ve yürütülmesini içeren bileşik bir kavram olarak görülmektedir (Williams, 1998).

Turizm olgusu insan yaşamına bir zorunluluk olarak nüfuz etmiştir. Bilerek veya içgüdüsel olarak uygulanan turizm/eğlence (boş zaman), insanlığın başlangıcından itibaren ve özellikle şu anda 21. yüzyılda kapsamlı bir arama ve geliştirme ile insan faaliyetlerinden biridir (Cheia, 2013). Turizm, eğlence, iş veya diğer amaçlarla normal

çevreleri dışındaki yerlerde art arda bir yıldan fazla olmamak üzere seyahat eden ve burada kalan kişilerin faaliyetlerini kapsar (Holden, 2016). Turizm seyahatten daha fazlasıdır; turizm daha çok yeniliğin ve genel olarak modern dünyanın erişilebilirliği ile ilgilidir. Modernliğin yeni iletişimsel teknolojileri akışı, hareketliliğin genel bir tırmanışı olarak adlandırılabilecek şeylere erişime izin verir. Bu şekilde turizm mekânsal menzilini evden uzaya doğru genişletir. Turizm küreselleşen modernlikte tüketiciliktir. Turizm sadece görsel bir deneyim değil, somutlaşmış bir deneyimdir. Dinlence olarak turizm asla dinlenmek, rahatlamak ve zevk almaktan ibaret değildir. Her zaman politik ve ahlaki bir bağlam içinde faaliyet gösterir. Turizm sadece dünyaya ulaşmanın bir yolu değil, aynı zamanda kendimizi bu dünyaya yerleştirmenin de önemli bir yoludur (Franklin, 2003).

Turizmi bir faaliyet alanı olarak ayıran temel unsurlar:

- Turizm, zorunlu olarak seyahat etmeyi içermektedir ancak insanların yer değiştirmesinin geçici olduğu fikrine dayanmaktadır.
- Turizm motivasyonları çeşitli kaynaklardan birinden (veya birden fazlasından) ortaya çıkabilir. Turizmi zevk motivasyonlarıyla ilişkili olarak görme eğilimindeyiz, ancak seyahatin temelinde iş, eğitim, sağlık veya din olabilir.
- Turizmin faaliyetinin temelini oluşturan ulaşım, konaklama, pazarlama sistemleri, eğlence ve ilgi çekici yerlerin erişilebilir bir destek altyapısı gerektirdiğine dikkat çekilmektedir (Williams, 1998).

Turizm şaşırtıcı bir konudur. Kendi içinde büyüleyici olsa da konu insan deneyiminin hemen hemen her yönüyle derin bağlantıları nedeniyle daha ilgi çekici hale gelmektedir. Turizm siyaset, ekonomi, kültür, estetik, tıp ve sağlık, çevre, teknoloji, fikirlerin tarihi, nostalji ve hafıza ve çok daha fazlası ile bağlantılıdır (Zuelow, 2016). Turizm, insanların evlerinden ayrılıp evlerine döndükleri diğer benzer davranışlardan önemli psikolojik, sosyal ve ekonomik farklılıkları belirtmek için kullanılan bir yapıdır. Tatilcinin bakış açısından turizm zamansal, mekansal, sosyal ve ekonomik parametreler içinde hissedilen ihtiyaçlara ve kazanılan değerlere bir yanıttır. İhtiyaçlar ve/veya değerler bir tatil senaryosuna aktive edildikten ve uygulandıktan sonra, üretilen motivasyon beklenti oluşumunda önemli bir parametre oluşturur. Beklentiler, ürün ve hizmetlerin performans algılarının yanı sıra deneyim algılarını da belirler. Böylece motivasyon, memnuniyet oluşumunu etkiler (Gnoth, 1997). Tabii ki turizm olgusu nihayetinde sadece turizm hareketiyle bağlantılı olan şeydir ve bu nedenle dışlanmaya

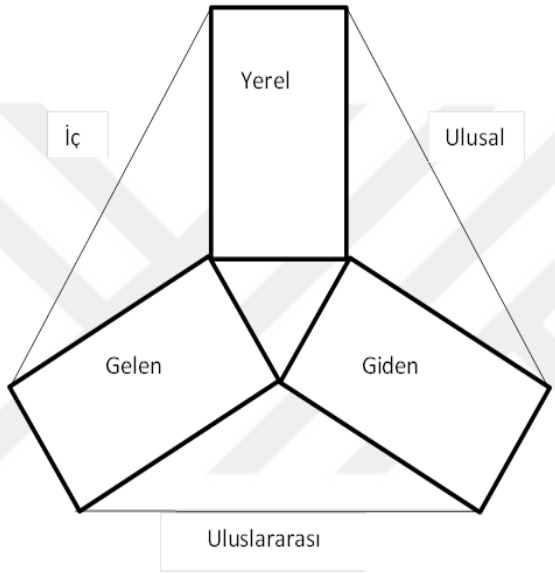
yol açabilecek tanımları aramaya dikkat edilmelidir. Ancak yukarıdaki tanım kilit boyutları ortaya koymaktadır: Turistle ilgili olanlar (motivasyon, seçim, memnuniyet, etkileşim dahil); işle ilgili olanlar (pazarlama, organizasyon ve ulaşım, konaklama ve rekreasyonun kurumsal planlaması dahil); ev sahibi topluluğa ilişkin olanlar (algılar, ekonomik, sosyal ve kültürel etkiler dahil); ev sahibi ortamla ilgili olanlar (ekolojik etkiler dahil); ev sahibi hükümetlerle ilgili olanlar (turizm, politika ve planlama ölçümü dahil); ve üretici ülke ile ilgili olanlar (ekonomik, çevresel ve kültürel etkiler dahil). Turizm böylece farklı yazarlar tarafından farklı şekillerde kavramsallaştırılmıştır. Bazıları dar tanımlardır, ancak turizm çok çeşitli fenomenleri kapsayacak şekilde genişletilebilir (Tribe, 1997).

Turizm genel olarak iki dönem içerisinde incelenmektedir. Birincisi, Sanayi Devrimi öncesi süreç ikincisi ise kimi araştırmacılara göre Sanayi Devrimi sonrası ve kimi araştırmacılara göre ise II. Dünya Savaşı sonrasından günümüzü kapsayan "modern turizm çağı" şeklindedir. Turizmin "tekerleğin icadı" ile başladığı kabul edilmektedir. Sanayi Devrimi öncesi turizmde uzmanlaşmadan uzak bir turizm anlayışı hakimdir. İlk çağda seyahat aktivitelerin öncüsünün Aşağı Mezopotamya Toplumları olduğu kabul edilmektedir. Yine Fenikeli tüccar gemicilerin ticari faaliyetleri sırasında yaptıkları seyahatler, günümüzdekine benzer turistik aktiviteye (daha çok sportif, kültürel) İlk Çağ Yunan ve Roma ülkelerinde rastlanmaya başlanmıştır (Doğanay ve Zaman, 2019, s. 12). Turizm olgusunun ortaya çıkışı ve gelişmesinde sürekli bireysel tercihlerin ön planda olduğu bilinir. Hatta günümüzde özel ilgi turizminde olduğu gibi, kişilerin ilgilerinin birbirinden farklı olması turizmi çeşitlendirerek onlarca yeni turizm çeşidinin ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Alaeddinoğlu ve Okudum, 2018, s. 332). Bu kapsamda, turizmin odağında kişisel beğenilerin olması sürekli bir gelişimi ve dünya genelindeki akımları takip etmeyi zorunlu kılmaktadır (Şahin ve Kahraman, 2017).

Modern turizmin köklerinin, 19. ve 20. yüzyılların başlarında meydana gelen endüstriyel, ekonomik ve sosyal dönüşümlerde yattığı kabul edilmektedir. Teknolojik yenilik, artan gelir ve serbest zaman seviyeleri, seyahat ve turizme daha yaygın katılım için araçlar sunarken, özellikle hızlı kentleşme ve yeni endüstriyel iş uygulamalarından kaynaklanan sosyal koşullardaki değişiklikler motivasyon sağlamıştır (Sharpley, 2018). Özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren turizm diğer sektörlerde görülmemiş bir şekilde hızlı gelişim ve değişim sergilemiştir. Sektörün hedefinin bireylerin keyif ve beğenileri olması bu değişkenliğinin bir bakıma en önemli noktasıdır. Günümüzde

çeşitli turistik alanlarının ortaya çıkması, ekonomik açıdan oldukça büyük bir pazar olması ve diğer tüm iktisadi faaliyetlere kıyasla (ziraat, madencilik, sanayi, ticaret vs.) çok daha sınırlı bir altyapı ve kaynakla kazanç sağlaması, turizmi ayrı bir yere taşımaktadır (Şahin ve Kahraman, 2017). Tüm göstergeler turizmin gelecek yıllarda büyümeye devam edeceğidir. Turizme olan talebin artmasıyla birlikte turizm ürünleri ve destinasyonların çeşitlendirilmesi gerçekleşmektedir (Eagles, McCool ve Haynes, 2002).

Turizm Şekil 1'de gösterildiği gibi bazı kategorilere ayrılmıştır:

Şekil 1. Turizm Türleri (Smith, 1995).

1. **Yerli turizm**: Ülke sakinlerinin kendi ülkelerindeki yerleri tercih etmesi
2. **Gelen turizm**: Yerel olmayanlar tarafından bir ülkeye ziyaret
3. **Giden turizm**: Farklı ülkelerdeki yerleri tercih eden ülke sakinleri
4. **İç turizm**: Yerel turizm ve gelen turizm kombinasyonu
5. **Ulusal turizm**: İç turizm ve giden turizm bileşimi
6. **Uluslararası turizm**: Yurtdışından gelen ve yurtdışına giden turizm kombinasyonu (Smith, 1995).

Turizm hem tüketim hem de dönüşüm süreçleri yoluyla, kolektif anlamda turistik alanla ilişkili altyapı gelişiminden, günlük uygulamalardan ve turistik faaliyetlerden kaynaklanan çeşitli derecelerde çevresel rahatsızlık, bozulma ve doğal kaynak ihtiyaçları üretir (Robinson, 1999). Turizm, doğayı hem koruyabilir hem de yok

edebilirken, aynı zamanda yerli halklar için geçim olanakları veya güvendikleri topraktan ve doğal kaynaklardan, yerlerinden edilmeleri de dahil olmak üzere olumlu ve olumsuz ekonomik ve kültürel değişiklikler getirebilir (Holden, 2016).

Turizmin topluma yararları:

- Daha fazla istihdam olanağı
- Gayrimenkul değerlerinde artış
- Artan vergi gelirleri
- Daha fazla eğlence seçenekleri
- Bölgenin güzelleşmesi
- Bölge için daha kolay ulaşım imkânları, daha fazla yollar, havaalanları
- Ek okullar ve kolejler yoluyla daha büyük eğitim olanakları
- Daha geniş giyecek, yiyecek, araba seçenekleri

Turizmin topluma yararları:

- Ek kanalizasyon, polis, itfaiye, okul, havaalanı çalışmaları
- Her çeşit suçlarda artış
- Daha fazla hava, su, gürültü kirliliği
- Daha fazla kalabalık
- Kumsallarda, okyanus manzaralarına getirilen sınırlama
- Artan boşanmalar ve sosyal yer değiştirmeler
- Hayat şartlarında ağırlaşma, yiyecek, kira, ulaşım, işgücü (Korkmaz, 1988, s. 407).

Dünyanın büyük endüstrilerinden biri olan turizm günümüzde insanların hayatında yer alan önemli bir sosyal gerçekliktir. Çoğu üçüncü dünya ülkesi için önemli gelişim aracı olarak öne çıkmaktadır (Nash ve Smith, 1991). Turizm aslında tarihi dönemden bugüne insanoğlunun hayatında büyük bir yer tutar. Son 20-30 senedir turizm, şekil değiştirmiş ve turistik faaliyetler çeşitlenmeye başlamıştır. Özellikle gezi, gözlem, inceleme, sağlık ve eğlence amaçlı turizm faaliyetleri, dünya ülkelerinin ekonomik seviyeleri yükseldikçe refah seviyesi yüksek toplumlarda büyük bir tutku haline gelmiştir. Zengin turizm değerlerine sahip ülkelerin turizm gelirleri, refah seviyesi yüksek olan ülkelerin turizm harcamaları yükselmiştir. Böylece turizm, ekonomik açıdan en fazla gelir getiren bir hizmet sektörü durumuna dönüşmüştür.

Bilhassa her yönüyle zengin ve çeşitli turizm değerlerine sahip olan ülkelerin ekonomik seviyelerinde önemli değişimler ve gelişimler gözlenmiştir. Geçmişte ekonomik anlamda alt seviyelerde olan ülkeler turizmden elde ettikleri gelirleri farklı gelişme alanlarına kaydırarak kalkınmalarını hızlandırmışlardır (Özey, 2014, s. 427).

Hiç şüphesiz günümüz dünyasının önemli sektörlerinden biri olan turizm, geçirmiş olduğu değişimler açısından şaşırtıcı derecede zengindir. Geçmişte daha çok üst gelir grubuna hitap eden bu faaliyet, artık şehirleşen dünyada geniş kitlelerin katıldığı, dinlenmek, eğlenmek ve öğrenmek için önemli harcamaların göze alındığı bir sektör haline dönüşmüştür (Özdemir, 2011). Dünyada en hızlı gelişen sektörlerden biri olan turizm sektörüne gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler tarafından oldukça yoğun bir ilgi gösterilmektedir. Çünkü turizm sektörü ülke ekonomilerine en fazla katkı sağlayan sektör olma özelliğini her daim korumaktadır.

Turizmin artan uluslararası önemi birçok yönden açıklanabilir bunlardan bazıları;

- Turizm ihtiyari (isteğe bağlı) bir faaliyettir (insanların yiyecek ve su tüketmekten farklı olarak hayatta kalmak için temel bir ihtiyaç olarak üstlenmeleri gerekmez).
- Turizm gelişmiş, batılılaşmış, sanayileşmiş ülkelerde temel bir hak olarak görülmektedir.
- Turizm, birçok ülke için ekonomik büyüme oranını aşan büyüme oranları ile küresel ölçekte ekonomik öneme sahiptir.
- Birçok hükümet turizmin, hizmet sektörünün büyümesine ve modernizasyonuna yardımcı olabilecek yeni istihdam fırsatları sunduğunu düşünmektedir.
- Turizm, insanlara günlük yaşamın ve işin karmaşıklıklarından ve streslerinden uzaklaşmak için fırsat sunduğu için yaşam kalitesi sorunlarıyla giderek daha fazla ilişkili hale gelmekte, dinlenme, rahatlama ve farklı şeyler yapma fırsatı sunmaktadır.
- Turizm az gelişmiş bazı ülkelerde, yoksulluğa olası bir çözüm olarak savunulmaktadır (Page, 2015).

Uzun yıllar boyunca turizmden fayda akışı birçok destinasyon tarafından kabul edilmiştir. Turizmin "kabul edilmesi" ve özellikle sağladığı büyük ekonomik getiriler, küresel ekonomik büyüme ve dünyanın gelişmiş ülkelerindeki genel refah koşullarına dikkat çekmiştir. Bununla birlikte, bu sosyo-ekonomik refah küresel yeniden yapılanma

tehdidi altına girdiğinde, aynı yerlerin birçoğu ekonomilerinin turizm sektörü tarafından yapılan ekonomik ve sosyal katkıları daha iyi takdir etmeye başlamıştır. Aynı zamanda, birçok yeni destinasyon, seyahat pazarındaki geleneksel destinasyonlara meydan okumaya başlamıştır (Crouch ve Ritchie, 1999).

Turizm sektörü, sabit sermaye yatırımlarının yüksek olduğu, bileşik ürün üreten, teknolojik gelişmelere rağmen emek yoğun özellikli, arz açısından konaklama yatırımlarında kısa sürede esneklik gösteremeyen, siyasi, sosyal ve ekonomik gelişme ve değişimlere duyarlı bir sektördür. Ülkelere döviz girdisi sağlamakta, istihdamı, verimliliği arttırmakta, uluslararası alanda ülkelerin iletişim, etkileme gücünü yükseltmekte, bütünleştirici iklim, barış ortamı yaratılmasına katkı sağlamakta, dış ticaret açıklarının ve işsizlik sorunlarının çözümlenmesinde önemli roller üstlenmektedir. Bu rollerinden dolayı turizm sektörü dünya genelinde birçok ülkenin stratejik önceliği haline gelmiştir (OBKP, 2020). Turizm dünyanın en büyük endüstrilerinden biridir ve daha fazla tüketici yaşam tarzını teşvik etmede önemli bir rol oynamaktadır. Günümüzde turizm gelişiminin yerel çevreler üzerinde derin etkileri olabileceği ve hedef bölgelerde turizmin faaliyet alanı olarak önemli bir konu olduğu kabul edilmektedir (Hunter, 2002).

1.1.1. Dünya'da Turizmin Gelişimi

Yaklaşık 10.000 yıl önce insanların yerleşik toplum oluşturmaya başladığı neolitik devrim ile birlikte ilk köyler, şehirler ortaya çıkmış ve artık insanlar avcı-toplayıcı geçim tarzından ekip biçerek üretime geçiş yapmıştır. İnsanlar daha fazla ürün yetiştirip daha fazla bilgi sahibi oldukça kısa sürede başka topluluklarla iletişime geçmeye başlamışlardır. Sonraki süreçte insanlık tarihini tanımlayan seyahat türü ticaret ortaya çıkmıştır. Ticari seyahatlerle birlikte insanlar başka yerleri görüp tanıyarak kendi köylerinden, şehirlerinden uzaklaşarak başka alanlara yönelmiş bu durum zamanla insanların farklı alanları gittikçe daha fazla merak etmesi ve bulunduğu alandan uzaklaşmak istemesi gibi nedenler onları turistik faaliyetlerde bulunmaya itmiştir. Böylece yeni bir eğlence türü ortaya çıkmıştır.

Bu yeni eğlence türü, özellikle on yedinci ve on sekizinci yüzyıllarla ilişkili olan ve Grand Tour (Büyük Tur) olarak adlandırılan elit (çoğunlukla) bir İngiliz eğlencesinden gelişmiştir. Yeni demiryollarının hem daha hızlı hem de daha hesaplı hale

getirildiği 19. yüzyıl boyunca, nüfusun daha büyük bir yüzdesi gerçekçi bir şekilde seyahat edebilmekteydi ve böylece turizm endüstrisi doğmuş oldu (Zuelow, 2016).

19. yüzyılın ortalarına doğru demiryolunun hizmete girmesi turizmin gelişimi bakımından dönüm noktası olmuştur. Bu alanın istikbal vaat ettiğini gören girişimci Thomas Cook 1841'de yolculuk güzergahları saptayarak turistlere farklı mekanları ve kültürleri tanımaları için geziler sunmaya başlamıştır. Thomas Cook 1865'te Atlantik'i geçerek insanlara yeni ufuklar açan yolculuklara başlamıştır. Thomas Cook'un yaptıkları devrim niteliğindedir, çünkü Liverpool'a düzenleyeceği geziden önce gidip otellerin ve restoranların 350 yolcu için yeterli kapasiteye sahip olup olmadığına bakarak ve en iyi hizmeti böylece vermeye çalışmıştır. Bu yolculuğun detaylarını "Liverpol'a Yolculuk El Kitapçığı" isimli kitabında anlatmıştır (Haberal, 2015, s. 6). Daha sonra ticari havayolu endüstrisinin yaratılmasından ve 1950'lerde jet uçağının ortaya çıkmasından bu yana turizm önemli ölçüde büyümüştür. 1992'ye gelindiğinde, dünyanın en büyük endüstrisi ve en büyük istihdam sağlayan sektörü haline gelmiştir (Theobald, 2005).

Yaşanan bu değişimler neticesinde modern turizm paradigması ortaya çıkmıştır. Modern turizm paradigması, turizmin kitlesel nitelik kazandığı ve sınıfsal farklılıklardan kurtulduğu dönemi ifade etmektedir. "Grand Tour" ve Sanayi Devrimi sonrasında, özellikle turizme kitlesel katılım ve ulaşım-iletişim imkânlarının gelişmesi noktasında, temelleri atılan kitlesel turizm hareketlerinin, orta sınıfın da katılımıyla farklı bir hal aldığı ve modern bir yapıya kavuştuğu düşünülmektedir. Orta sınıfın güçlendiği, devletlerin güçlenen bu orta sınıfı sahiplendiği, sosyal güvenlik sistemlerinin geliştiği, turizme katılmanın bir sınıf meselesi olmaktan çıktığı ve turizme yönelik kitlesel üretim hareketlerinin başladığı bu dönemde turizm olgusunun "Modern Turizm Paradigması" çerçevesinde yeniden şekillendiği söylenebilir (Akoğlan Kozak, Evren ve Çakır, 2013).

Turizm, modern zamanların en dikkat çekici başarı hikayelerinden biridir. 1960'lı yıllarda devasa bir ölçekte başlayan sektör, ürettiği gelir ve yurt dışına seyahat edenlerin sayısı açısından son 30 yıldır hızlı ve istikrarlı bir şekilde büyümüştür. Ekonomik kriz zamanlarında dirençli olduğunu kanıtlayarak ve 11 Eylül gibi olayların, diğer terörist tehditlerin ve hatta yeni yüzyılın başında SARS gibi hastalıkların neden olduğu belirsizliğe rağmen önemli bir yavaşlama belirtisi göstermemiştir (Theobald, 2005). Fakat bu durumun, günümüzde yaşanan Covid-19 salgını nedeniyle değişikliğe uğradığı belirtilmektedir.

Aralık 2019 yılında ortaya çıkan Covid-19 adlı virüsün Çin'den başlayarak küresel olarak yayılmaya devam etmesi insan sağlığı ve ekonomik tehditleri beraberinde getirmiştir. Birçok sektörü olumsuz etkileyen Covid-19 salgını özellikle turizm sektörü üzerinde ciddi düşüşlere neden olmuştur. Küresel çapta yaşanan kısıtlamalar ve seyahatlerin iptal edilmesi turist hareketliliğini azaltmıştır (Doğru ve Koçak, 2021). Sonuç olarak turizmde, 2020 yılında dünya genelinde önceki yıla göre %74 düşüş yaşanmıştır.

1.1.2. Türkiye'de Turizmin Gelişimi

Türkiye coğrafi konumu gereği çok eski tarihlerden itibaren seyahatlere sahne olmuştur. İlk ve orta çağlarda termal kaynakları ve dinsel merkezler sayesinde çok sayıda insanın ilgisini çekmiştir. Selçuklular döneminde de önemli yollar üzerinde yer alan han ve kervansaraylar Anadolu'nun yolcu trafiğini canlı tutmuştur. Osmanlı İmparatorluğu'nda da küçük ölçekli seyahatler oluyordu ancak ilk modern turizm hareketi 1863 yılında Serge-i Umumi-i Osmani adını taşıyan serginin açılışı dolayısıyla başta Avusturya olmak üzere çeşitli yerlerden turistlerin gelmesi ile olmuştur. Hemen hemen aynı tarihlerde İstanbul'dan da ilk turist grupları yurt dışına gitmiştir. 1870'de İstanbul'u Paris'e bağlayan Şark Demir Yolu'nun açılışı ilk otellerin yapımını teşvik etmiştir ve ilk modern anlamdak otel Pera Palas 1892 yılında faaliyete başlamıştır (Şahin, 2018, s. 377).

Turizm sektörü Türkiye'de geç kalınmış ve hızla gelişen bir sektör olmuştur. Klasik batı turizm ülkelerine göre bir hayli geç kalınmıştır. Bazılarına göre sektörün Türkiye'deki organizasyonu 1950'den sonra, birçoğuna göre ise 1982 yılından sonra ciddi bir şekilde başlamıştır. Türkiye'de turizm alanında sınırlı gelişmeler 1846'da Aya İrini Kilisesi'nin müze durumuna getirilerek turizme açılması, 1890'da Seyyahlara Tercümanlık Edenler Hakkında Nizamname adlı yönetmeliğin yayınlanması bu dönemin başlıca turizm amaçlı girişimleridir (Doğanay ve Zaman, 2019, s. 21).

Türkiye'de turizm anlamında ilk olarak, Atatürk'ün emri ile iki önemli kuruluş oluşturulmuştur. Bunlar, 6 Kasım 1923'te kurulan Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu'dur. "Türk Seyyahin Cemiyeti" adıyla kurulan bu kurum, Türkiye'nin ilk turistik rehberini, broşürlerini, afişlerini, karayolu haritasını basmış ve ilgili alt yapının oluşumuna zemin hazırlamıştır. Turizme yönelik hizmetler, 1943 yılında kurulan Basım

Yayın ve Umum Müdürlüğü bünyesinde oluşturulmuş turizm bürosu aracılığıyla verilmeye çalışılmıştır. 1949 yılında ise kurulan ve kuruluş yasası 1952'de onaylanan, Türkiye Turizm Kurumu faaliyete geçmiştir.

1950'li yıllardan itibaren turizmin iktisadi öneminin daha fazla kavrandığı, bu faaliyet sahasının teşvik edildiği, turistik yatırımların ve turizmin gelişmesi için esas olan diğer yatırım türlerinin özellikle ulaştırma alanında hızla artırmıştır. Turizm yatırımlarını teşvik amacıyla turizm kredilerine ilk defa 24.03.1950 tarih ve 5647 sayılı Turizm Müesseselerini Teşvik kanunu ile yer verilmiştir (Ünlüönen ve Tayfun, 2009, s. 17).

Sektöre yönelik hizmetlerin bir devlet görevi olarak etkili bir şekilde kurumsallaştırılması ancak 1957 yılında mümkün olmuştur. Çünkü 25 Kasım 1957'de Basın-Yayın ve Turizm Bakanlığı adıyla, yeni bir bakanlık kurulmuştur. Turizm bakanlığı 1963 yılına kadar bir Devlet Bakanlığı şeklinde görev yapmıştır. 1963 yılında hazırlanan 265 Sayılı Yasa uyarınca ise Turizm ve Tanıtma Bakanlığı halini almıştır. Türkiye'de turizm sektörünün gelişim süreçleri içinde en belirgin tarihlerden biri kuskusuz 1982'dir. Çünkü bu tarihte çıkarılan 2634 Sayılı Turizm Teşvik Yasası ile Türkiye'de turizm yatırımları önemli ölçüde hız kazanmış ve bunun sonucunda turizm hacmi fark edilir bir gelişme seyrine girmiştir (Doğanay ve Zaman, 2019, s. 22). Ayrıca kitle turizminin gelişmesi amacıyla yapılan en önemli düzenlemelerden biri ise, 1972 yılında çıkarılan Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanunu'dur. Kanun ile Türkiye Seyahat Acentaları Birliği (TÜRSAB) kurulmuş ve seyahat acentaları ile ilgili düzenlemeler yapılmıştır (Gülbahar, 2009, s. 153).

Kültür ve Turizm Bakanlığı, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu ve TURSAB hariç, Türkiye'deki kuruluşların büyük çoğunluğu son 20-30 yıllık dönemde ortaya çıkmıştır. Bu durum, Türk turizm sektöründeki kantitatif ve kalitatif gelişmelerin 1980'li yıllardan sonra sıçrama yapması ile paralellik arz etmektedir. Sektördeki hızlı gelişme ile beraber ortaya çıkan birçok sorunun çözümünde örgütlere büyük ölçüde gereksinim duyulmuştur. Bu aynı zamanda sektörel örgütlenme ihtiyacının sektörün gelişme seviyesine göre ortaya çıktığını göstermektedir. 1980'li yıllara göre sektörün yeterince gelişme sağlayamamasının en önemli nedenlerinde biri sektöre gerekli ivme kazandıracak örgütlerin eksikliğidir (Kaya, 2009, s. 204). Planlı döneme kadar, Türkiye'de turizm sektörü alanında, kesinlikle saptanmış bir turizm politikası ortaya konmamıştır. Turizm Bürosu, Turizm Danışma Kurulları, Turizm Bankası, Turizm ve

Tanıtma Bakanlığı gibi bazı kurum ve kuruluşlar, planlı döneme kadar Türkiye'nin turizm politikasını kendi olanak ve amaçları çerçevesinde yürütmeye çalışmışlardır (Bozok ve Şahin, 2009, s. 259). Bu yüzden plansız dönemde Türk turizm sektörü 6 kat büyürken, planlı dönemde 111 kat büyümüştür. Ayrıca Türk turizm sektörünün uluslararası turizm hareketlerinden aldığı pay %0,2 iken planlı dönemde aldığı pay yaklaşık olarak %2,2'ye yükselmiştir (Avcıkurt, Köroğlu ve Sarıoğlan, 2009).

Turizm, uluslararası ölçekte geniş istihdam olanakları yaratan bir sektördür. Dünyada yaklaşık 300 milyon insan turizm sektöründe istihdam etmektedir. Başka bir ifadeyle; dünyada her 16 çalışandan biri turizm sektöründedir ve tüm uluslararası sermaye yatırımlarının yaklaşık %7'si turizm alanına yapılmaktadır. Bu bağlamda dünyada ve Türkiye'de turizme verilen önem artmakta, turizm eğilimleri çeşitlilik kazanmakta, yeni yerler yeni turizm türleri insanların ilgisini çekmektedir (Emekli, 2005). 1990'lı yılların başından itibaren ülkemizde kitle turizminin yanı sıra, alternatif bazı turizm çeşitleriyle ilgili çalışmalar hız kazanmış, talebe bağlı olarak bu alanda önemli gelişmeler kaydedilmeye başlanmıştır (Gülbahar, 2009, s. 153). Türkiye sahip olduğu doğal güzellikler ve tarihi geçmişi ile dünyada önemli turist çekim merkezlerinden biri hale gelmiştir. Özellikle Akdeniz ve Ege kıyılarında deniz turizmi, yat turizmi, eğlence turizmi ön plana çıksa da kültürel turizm, spor turizmi, inanç turizmi, kongre turizmi, kış turizmi, eko-turizm, özel ilgi turizmi, eğlence turizmi, sağlık turizmi, yayla turizmi, dağ turizmi, doğa-macera turizmi de son yıllarda gelişmiştir (Aydın, 2018).

Türkiye'ye yönelik talep yıllar itibariyle dalgalı fakat devamlı bir gelişme göstermektedir. Turizm talebini etkileyen ekonomik, sosyal, siyasal ve psikolojik faktörler bulunmaktadır. Türk turizmi değişik dönemlerde farklı olayların etkisi altında kalmış, içeride ve dışarıda yaşanan olumsuzluklardan oldukça fazla düzeyde etkilenmiştir. Örneğin, 1984'te Çernobil Kazası, 1991'de Körfez Krizi, 1999'da terör örgütü liderinin yakalanması ve 17 Ağustos Gölcük depremi bunlardan sadece birkaçıdır (Ege, 2009, s. 36). Ayrıca 24 Kasım 2015 tarihinde Rus savaş uçağının Türkiye tarafından düşürülmesi, 15 Temmuz 2016 tarihinde yaşanan darbe girişimi, 2017 yılında Booking.com ile TÜRSAB arasındaki davanın rezervasyonlara olan etkisi ve günümüzde yaşanan Covid-19 salgını turizm hareketliliğini önemli ölçüde etkilemiştir.

Tarih ve kültür mirası ile doğal değerleri de büyük bir zenginlik ve çeşitlilik gösteren Türkiye'nin turizm potansiyelinin değerlendirilebilmesi amacıyla turizm

yatırım ve girişimlerine sağlanan destekler ve tanıtım çalışmaları sonucunda turizm sektörü ekonomik ve sosyal yaşamda ağırlıklı olarak yer almıştır. Türkiye, planlı dönemlerde sağlanan teşvikler ve mevzuattaki değişiklikler ile yaşanan krizlere rağmen dünya turizm liginde ön sıralarda yer edinmeyi başarmıştır. Türkiye, 2011-2015 döneminde turist girişleri açısından dünyada altıncı, turizm gelirlerinde ise on ikinci sırada yer almış, ancak yukarıda ifade edilen sorunlardan dolayı 2016 yılında bir gerileme yaşanmıştır. 2017 yılında toparlanma ile dört basamak yükselen Türkiye turizm gelirlerinde on dördüncü sırada yer almış ve turist girişleri açısından uluslararası turizm pazarından %2,8, Avrupa turizm pazarından %5,6 pay almıştır (Kalkınma Bakanlığı, 2018). Turizm geliri 2018 yılında bir önceki yıla göre %12,3 artarak 29 milyar 512 milyon 926 bin dolar, 2019 yılında bir önceki yıla göre %17,0 artarak 34 milyar 520 milyon 332 bin dolar olmuştur (TUİK, 2020). Türkiye'nin 2020 yılında turizm geliri önceki yıla göre %65 azalarak 12 milyar 59 milyon 320 bin dolara gerilemiştir (KTB, 2020). 2021 yılında ise bir önceki yıla göre %103 artarak 24 milyar 482 milyon 332 bin dolar olmuştur (TUİK, 2022).

1.2. TURİZM COĞRAFYASI

Coğrafya ekoloji, jeoloji, meteoroloji, demografi, hidroloji, ekonomi, tarih, istatistik, etnografya, ve "turizm" gibi bilim dalları ile simbiyotik ilişkisi olan bir disiplindir (Gürdal, 2014, s. 14).

Mekân üretimi ve mekânı şekillendirmek uzun zamandır coğrafyacıların üzerinde çalıştığı konulardır. 1980'lerden bu yana turizm alanında çalışanlar, mekânı tatil yeri olarak tanımlamış, mekân üretimi ve mekânın pazarlanması popülerliğini artırmıştır. Bugün turizm araştırmaları, mekân üretimi ve tüketiminin ötesinde turist ve yerel halk arasındaki ilişkileri daha fazla ele almaya başlamıştır. Bu ilişki, ekonomik, kültürel ve çevresel değişimin yeni alanlara kaymasına neden olmakta, turizmde yaratıcılığın gelişmesine katkıda bulunarak coğrafyanın ve turizm coğrafyasının gücünü artırmaktadır (Zoğal ve Emekli, 2017). Mekanın değişimini, gelişimini, farklılıklarını ve insanla olan etkileşimini kendi yöntem ve teknikleri ile ele alan coğrafyanın, turizmin sosyal, ekonomik, kültürel ve çevresel etkilerinin gittikçe daha fazla ön plana çıkmasıyla turizm konularına olan ilgisi gittikçe artmaktadır. Bu durum, turizm araştırmalarının

coğrafi disiplin ile ele alınarak farklı yöntem ve yaklaşımların turizm araştırmalarında uygulanması konusunda önemli katkı sağlamaktadır (Kervankıran ve Şardağ, 2019).

Turizm ile ilgili konular pek çok disiplin tarafından ele alınmaktadır. Örneğin; antropoloji, arkeoloji, ekonomi, tarih, psikoloji, sosyoloji ve pazarlama. Coğrafya bilimi, turizm coğrafyası alt disiplini ile turizmde en etkili bilimlerin başında yer almaktadır (Deniz ve Yıldırım Kalem, 2018). Turizm basit bir sistem halinde ele alınırsa, üç mekânsal unsurdan meydana gelir: (a) turistlerin yaşadığı yerler (turist çıkan bölgeler); (b) insanların gezmek üzere gittikleri yerler (turistlerin varış bölgeleri); (c) turist gönderen ve alan yerler arasında yapılan yolculuklar. Turizm coğrafyası da her düzeydeki mekan ölçeğinde turizmin bu üç elemanıyla ilgilidir. Bir şehir içi turizm hareketinden başlayıp kıtalararası turizm hareketine kadar her turizm olayı "bir mekan bilimi" olan coğrafyanın inceleme alanı içinde kalır (Özgüç, 2011, s. 16-17).

Turizm coğrafyası, coğrafya disiplini ve bunlara eşlik eden coğrafi bilgi alanlarının kavramları, çerçeveleri, yönelimleri ve mekânları içinde turizmin incelenmesidir (Hall, 2013). Turizm coğrafyası bir bölgede var olan doğal güzelliklerin turizm anlayışı içerisinde bir destinasyona dönüştürülmesini ele almaktadır (Dinç, 2018). Turizm coğrafyası bilim alanı; turistik kaynakların dağılışları, sınıflandırılması, turizmin etkileri, turizm potansiyelini belirleme, arazi kullanımı, ulaşım sistemleri-turizm etkileşimi gibi konular üzerine uzmanlaşan, coğrafyanın uygulamalı bilim alanlarından birisidir (Doğanay ve Zaman, 2019, s. 9). Turizm coğrafyası, insanların doğa ile karşılıklı ilişkilerini, turizm coğrafyası yönünden, coğrafya metoduna göre inceleyen bir bilim dalıdır (Köksal, 1994, s. 2). Yeryüzüne bağlı olayları inceleyen, insanlara bilgi veren, onları zevklendiren doğal güzellikler, arkeolojik kalıntılar, dini ve kültürel anılar, yerel ve sosyal özelliklerin tümünü tanıtan bilim dalına turizm coğrafyası denmektedir (Evliyaoğlu, 1988, s. 21). Turizm coğrafyası; insan topluluklarının tabii (doğal) olaylar ile birlikte tabiattan faydalanarak oluşturdukları tarihi, sosyal, kültürel ve ekonomik varlıkları; eğlenme, tatil yapma, tedavi görme, dini ve kültürel nedenlerle ziyaret etme, spor ve eğitim yapma gibi maksatlarla meydana gelen olayların tümünü dağılış, nedensellik ve izahi prensibine göre inceleyen Beşeri ve Ekonomik Coğrafya'nın bir dalıdır (Güngördü, 2003, s. 113).

Turizm coğrafyasının önemi, onun mekânı incelerken bu mekânın turistik faaliyetler için, uygun olup olmadığının tespitinde ortaya çıkar. Çünkü bir ülke ya da bölgenin turistik açıdan yukarıda bahsedilen yönleriyle incelenmesi, sonuçta bölge ya

da ülkenin turistik potansiyelinin belirlenmesini sağlayacaktır. Böylece tespit edilen potansiyel, turizmin gelişimine yardım edebilecek durumda ise turizmin geliştirilmesiyle ilgili faaliyetler bu noktadan sonra başlayabilecektir (Zengin, 2006).

Dünya çapında milyarlarca yerli ve yabancı turistin yıllık göçü, sosyal bilimcilerin ve planlamacıların görmezden gelemeyeceği temel bir coğrafi fenomendir. Çünkü bu, insanların diğer insanlarla, yerlerle ve çevrelerle etkileşimde bulunmasının temel bir yolu haline gelmiştir. Turizm coğrafi niteliktedir çünkü boyutları aşağıdakileri içerir:

- İnsan-çevre etkileşimleri ve manzara,
- Yerlerin ve ortamların korunması ve yönetimi,
- Çevresel algılar ve yer duygusu,
- Mekânsal davranış ve insan hareketliliği (Williams ve Lew, 2015).

Turizmin yerle ilişkisel bağı, turistik alanın doğal çevresiyle ve sosyo-kültürel çevresiyle olan etkileşimine dayanmaktadır. Turistik alan daha işlevsel olarak coğrafi alanın farklı bir alt alanıdır. Bu yüzden turistik alan oluşturma, geliştirme ve inceleme, mekânsal farklılaşma, turizmin çevre ve toplum üzerindeki etkisi turizmin coğrafya içerisinde incelenmesinin nedenlerindendir.

Pozitivist yaklaşımın hakim olduğu 1960'lı ve 1970'li yıllarda coğrafya kapsamında turizm ile ilgili çalışmalar daha çok turistik faaliyetler ve turistik tesislerin işlevlerinin incelenmesi üzerinde dururken sonraki yıllarda coğrafya içerisinde turizme yönelik çalışmaların kapsamı genişlemiş ve insan davranışları ve bakış açıları turizm araştırmalarına dahil edilmiştir. Günümüzde turizm coğrafyası çalışmalarında ekonomi, politika, kültürel ve çevresel değişimler, koruma, planlama, yenilikçilik, turizm-yoksulluk bağlantısı gibi birçok konu çağdaş turizm coğrafyası araştırmaları kapsamında incelenmektedir.

Turizm coğrafyası çalışmaları sayesinde coğrafyacılar turistik ürün ve hizmetlerin mekânsal dağılımlarının ortaya konması ve bu sayede destinasyonların tanınırlığının artmasında rol oynayarak turizmin gelişimine katkı sağlamaktadır (Deniz ve Yıldırım Kalem, 2018). Coğrafyacılar turizmin mekânsal yönleriyle ilgilenirler ve seyahat akışlarını ve yerlerini, gelişim dağılımını, arazi kullanımını ve fiziksel çevredeki değişiklikleri inceler (Theobald, 2005).

Turizm coğrafyacılarının odaklandığı konular güncel değişimlerle birlikte şekillenmektedir. Son yıllarda coğrafyacılar özellikle ekoloji, biyolojik çeşitlilik, koruma, iklim, ekonomi, politika gibi birçok konuyu turizm ile ilişkilendirerek incelemektedir. Bu durum coğrafyacıların araştırma ufkunun ve turizm coğrafyası kapsamının genişlemekte olduğunu göstermektedir.

1.3. SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM

1.3.1. Sürdürülebilir Turizm Kavramı

Sürdürülebilirlik kavramı 1970'li yıllarda kullanılmasına rağmen resmi olarak ilk kez 1987 yılında Birleşmiş Milletler sponsorluğundaki Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu'nun (WCED) yayınladığı "Ortak Geleceğimiz Raporu'nda" tanımlanmıştır. Raporda sürdürülebilirlik kavramı, "mevcut neslin ihtiyaçlarını, gelecek nesillerin kendi gereksinimlerini karşılayabilme yeteneklerinden ödün vermeden karşılayan kalkınma" olarak tanımlanmaktadır (WCED, 1987). Mevcut gereksinimlerin gelecek nesillerin gereksinimlerinden taviz vermeden, yaşama haklarını etkilemeden karşılanabilmesi olarak tanımlayabileceğimiz sürdürülebilirlik kavramı, çevreyi korumanın yanında ekonomik, kurumsal ve toplumsal sektörlerin devamlılığını da temsil etmektedir.

Sürdürülebilirlik sosyal yaşamdan kültürel ve bireysel yaşama, sanayiden tarıma, sanattan tasarıma, kimyadan inşaata akla gelecek her alanda yaşamı yeniden gözden geçirmemizi söyleyen bir yaklaşımdır (Kocasinan, 2012, s. 21). Sürdürülebilirlik insan eylemlerinin, toplumun ve ekonomilerin gereksinimlerini karşılayabilmeleri için biyoçeşitliliği ve doğal ekosistemleri korurken aynı zamanda doğal ekosistemlerin korunabilmesi yönünde bu idealleri çok uzun bir zaman için planlayıp gerçekleştirmek üzere harekete geçilmesini sağlamaya yönelik bir yapılandırmayı temsil eder (Gautier, 2014, s. 336). Sürdürülebilirlik, çevresel yönetimlerin en iyi şekilde uygulanması ve çevresel mükemmelliğin elde edilmesine katkı sağlamaktadır.

Dünya kaynaklarının ve ekosistemlerinin bozulmuş durumu ve ciddi sosyal eşitsizliklerin varlığı geniş ölçüde kabul görmektedir. Durumu düzeltmek toplulukların ve hükümetlerin bilimsel girişimler ve sürdürülebilirlik geçişinin sağlanması yönündeki çabalara bağlıdır. Hem sosyal hem de doğal sistemler, sıkıca bütünleşmiş ve birlikte doğrusal olmayan, gelişen sosyo-ekolojik sistemler olarak işlev gören karmaşık ve

gerçek varlıklar olarak kabul edilir. Turizmi böyle bir geçişe doğru ilerletmek için araştırmacılar, danışmanlar, yöneticiler ve paydaşların karmaşık sistemleri bütünleştirici ve doğrusal olmayan yaklaşımlarla anlamaları gerekir; aksi takdirde ilerleme engellenir ve sonuçlar çarpıtılır, eksik ve tam anlamdan yoksun kalır (Farrell ve Twining Ward, 2004).

Her ne kadar turizm barış, refah, özgürlük ve güvenlik koşullarında en iyi şekilde gelişse de bu koşullara zarar verildiği görülmektedir. Sanayi müdahalesi, değişen dünyanın dinamikleri ve ekolojik olarak sürdürülebilir kalkınma konusunda artan endişeye uygun olarak turizmin büyümesi için fırsatlar yaratma konusunda yeterince esnek olunmalıdır. İdeal turizm ortamları, tamamlayıcı doğal özellikler ve uyumlu sosyal süreçlerden büyür. Bununla birlikte, günümüz dünyasındaki turizm çoğu zaman çevreyi amacına uyacak şekilde manipüle etmeyi ve değiştirmeyi gerekli bulmaktadır (Wahab ve Pigram, 1997). Turizm genellikle ekonomik kalkınmanın hoş bir kaynağı olarak görülse de geleneksel kitle turizmi, ekolojik sistemlerin yok edilmesi ve kültürel miras kaybı gibi sayısız olumsuz etkiyle ilişkilidir. Bu endişelere yanıt olarak, son zamanlarda ortaya çıkan bir terim, sürdürülebilir turizmdir (Lansing ve Vries, 2007).

Sürdürülebilir turizm, turizmin mevcut ilke ve uygulamalarının memnuniyetsizliğinden kaynaklanan değişim için bir ihtiyati tedbirdir (Hughes, 1995). Sürdürülebilir turizm, düzenli ekonomik büyümenin çevre ve yaşam kalitesi sosyal değerlerine ilişkin endişelerle birleştiğinde, turizm geliştirme ve politikalarında uzun vadeli ilerlemenin itici gücü olacağını kabul eden genel bir değişimin parçasıdır (Edgell, 2020). Ekonomik olarak uygulanabilir ancak turizmin geleceğinin bağlı olduğu kaynakları özellikle ev sahibi topluluğun fiziksel ortamını ve sosyal dokusunu yok etmeyen turizm anlamına gelir (Swarbrooke, 1999, s. 13). Ayrıca, insanın etkileşim içinde bulunduğu ya da bulunmadığı çevrenin bozulmadan veya değiştirilmeden korunarak, kültürel bütünlüğün, ekolojik süreçlerin, biyolojik çeşitliliğin ve yaşamı sürdüren sistemlerin idame ettirildiği ve aynı zamanda tüm kaynakların ziyaret edilen bölgedeki insanların ve turistlerin ekonomik, sosyal ve estetik ihtiyaçlarını doyuracak şekilde ve gelecek nesillerin de aynı ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri biçimde yönetildiği bir kalkınma şeklidir (Dinç, 2018). Sürdürülebilir turizm, turizm gelişiminin doğal zenginliklere zarar vermeden artırılması ve planlanan sosyo-ekonomik ilerlemelerin sağlanmasına katkıda bulunulması gerektiği ve sürdürülebilir turizm

faaliyetlerinin çevre duyarlılığı ve ekolojik bilinç konusunda farkındalığın artırılması yönünde fayda sağlandığını vurgulamaktadır.

Sürdürülebilirlik, turizme sosyal ve çevresel bağlamlarda gömülü olduğu ve sadece ekonomik bir olgu olarak görülmediği için turizme sınırlar ve uygun önceliklendirme kavramını sunmaktadır (Higgins Desbiolles, 2008). Beklenen bir takım büyüme ve gözlemlenen yeni eğilimler, doğal koruma alanlarının sürdürülebilirliğine ve çevrenin gelişme potansiyeline olumlu katkıda bulunmak veya olumsuz yönde etkilenmemesi için turizme stratejik bir konuma getirmektedir. Turizm aslında bu alanların korunması, bölge sakinlerinin ve ziyaretçilerin çevre bilincinin arttırılması için önemli bir araç olabilir. Bu hedefler, turizmden koruma önlemlerine kadar ifade edilebilecek finansal kaynakların üretilmesi, ziyaretçiler ve bölge sakinleri için uygun bilgi, yorum ve eğitim programları aracılığıyla ele alınabilir. Ayrıca, korunan bölgelerdeki turizm operasyonlarının uzun vadeli sürdürülebilirliklerini sağlamak amacıyla dikkatle planlanması, yönetilmesi ve izlenmesi gerekmektedir. Aksi takdirde olumsuz etkiler ortaya çıkabilir ve turizm bu alanların daha da kötüleşmesine neden olabilir (Eagles, McCool ve Haynes, 2002).

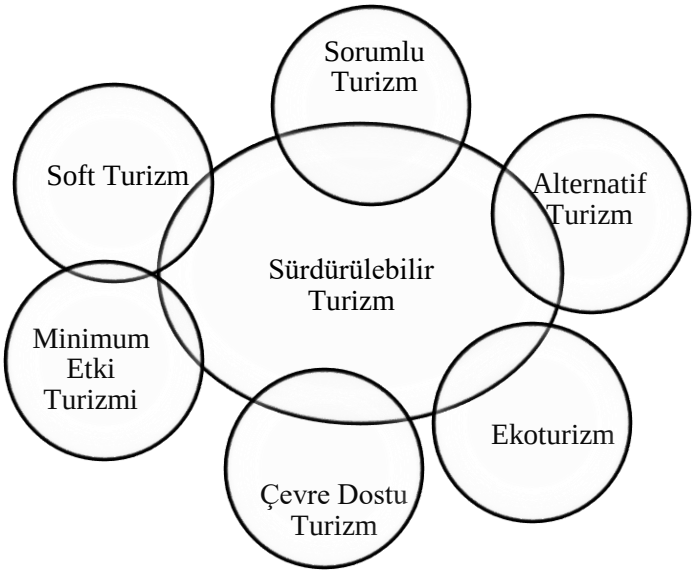
Sürdürülebilir turizm anlayışını işlevsel hale getirmek için, sürdürülebilir turizmin hedeflerini tanımlamalı, uygun bir planlama ve yönetim çerçevesi oluşturmalı, ekonomik, çevresel, sosyal ve kültürel kriterler için ilgili göstergeler seçmeli, bu göstergeler periyodik olarak ölçülmeli ve izlenmelidir. Gösterge performansı analiz edilmeli ve değerlendirilmeli, orijinal hedeflere ulaşılıp ulaşılmadığı belirlenmeli ve gerekirse düzeltici eylemler uygulanmalıdır (Weaver ve Lawton, 1999).

Yüzeyde sürdürülebilir turizm (kalkınma) paradigması, içinde bulunduğumuz çağda tartışılmaz görünür. Önerilen turizm gelişmelerinin ekonomik avantajlara sahip olması, yerel toplum için sosyal faydalar yaratması ve doğal çevreye zarar vermemesi gerektiğini öne sürer. Ayrıca, bu hedefler sadece şimdiki nesiller için değil, gelecek nesiller için de geçerli olmalıdır. Sürdürülebilir turizm paradigması, nispeten kısa bir sürede annelik statüsüne ulaşmış gibi görünmektedir. Hem popüler basında hem de birçok akademik dergide kavram, geçmiş turizm süreçlerinin getirdiği sorunları yönlendirmek ve önlemek için araçlar sunan bir yaklaşım olarak lanse edilmiştir (McMinn, 1997).

Geleneksel kitle turizminin doğaya dayalı turizm paradigmasına kayması, dünya ülkelerini özellikle doğaya bağlı alanlarda sürdürülebilir turizm uygulamalarının

geliştirilmesi yönünde daha fazla odaklanmaya teşvik etmiştir (Gupta ve Bhatt, 2009). Geleneksel olarak kitle turizm faaliyetleri, turizmin en ciddi olumsuz etkilerini oluşturmaktan sorumlu olarak kabul edilir ve sonuç olarak büyük ölçekli turizm doğası gereği sürdürülebilirlik gereksinimlerini karşılayamaz. Buna karşılık, küçük ölçekli faaliyetler (doğa turizmi, alternatif turizm veya eko-turizm) faydalı ve daha sorumlu olarak görülmekte, bu nedenle sürdürülebilirlik ilkelerini birleştirebilmektedir (Budeanu, 2005).

Turizm dünyanın büyük endüstrilerinden biri olduğundan, doğal ve inşa edilmiş ortamların korunması ve yönetilmesi ile iklim değişikliği ve küresel ısınma endişeleri turizm endüstrisinin gelecekteki büyümesi ve gelişmesi için en önemli stratejik hedef haline gelmektedir. Uluslararası turizm kapsamlı bir politika içermiyorsa, doğru bir şekilde planlanmamışsa, iyi uygulanmıyorsa ve yönetilmiyorsa, sadece doğal çevreyi değil, yapılı çevreyi de yok etme potansiyeline sahiptir (Edgell, 2020). Turizmin potansiyel etkilerinin birçoğu turizm endüstrisinde yer alan kişiler tarafından iyi bilinmektedir. Bu nedenle, 1980'lerde "sürdürülebilir kalkınma" kavramının ortaya çıkması, "sürdürülebilir turizm (kalkınma)" kavramından çok önce değildir ve onu ekoturizm, alternatif turizm, yeşil turizm ve sorumlu turizm gibi türevleri takip etmiştir (McMinn, 1997). Hepsi bir şekilde sürdürülebilir turizm ile ilişkili olsa da hiçbiri Şekil 2'de görüldüğü gibi onunla eş anlamlı değildir (Swarbrooke, 1999, s. 14).

Şekil 2. Sürdürülebilir Turizm ve Diğer Terimler Arasındaki İlişki (Swarbrooke, 1999, s. 14).

Yerel ölçekte, sürdürülebilir turizmin gereksinimlerini büyük ölçüde karşılayan tek turizm şekli ekoturizmdir. Ayrıca bu tür sorumlu turizm istisna olarak kalmıştır. Çünkü genel olumlu etkisini sağlamak için ek maliyetler gerektirir. Bu nedenle sürdürülebilir turizm için ön koşul, mevcut durumun eksikliklerinin üstesinden gelmek, sosyo-ekonomik ve ekolojik olarak uygulanabilir çözümler lehine somut ve bağlayıcı hedefler oluşturmak olacaktır (Gössling, 2000). Birçok ülkede turizmin güçlü bir şekilde teşvik edilmeye çalışıldığı ve büyüme beklentisinin devam ettiği düşünülürse, sorumlu turizm uygulamalarıyla, daha önce yapılmış ve gelecekte yapılacak olan hataları önleme konusuna odaklanılması ve sürdürülebilir turizm politikalarının ilerlemesine yardımcı olmak amacıyla mevcut turizm politikalarına önleyici bir yaklaşım yerleştirilmelidir. Turizm politikaları ve stratejileri kültürel, sosyal, ekonomik ve çevresel sürdürülebilirliğin sağlanabildiği destinasyonların oluşturulması yönünde geliştirilmelidir.

Sürdürülebilir turizm destinasyonları için önerilen kriterlerden bazıları şunlardır:

1. Hem sürdürülebilir kaynak kullanımının hem de çevre, ekonomi ve sosyal sistem üzerindeki etkilerin göz önünde bulundurulması
2. Nitel ve nicel kriterlerin birleştirilmesi
3. Sonuç odaklı kriterleri ve süreç odaklı standartların birleştirilmesi
4. Yerel koşulların yansıtılması, çünkü sürdürülebilir kalkınmanın normatif unsurları vardır
5. Çevresel, sosyal ve ekonomik yönler arasındaki dengenin göz önünde bulundurulması
6. Sürekli iyileştirmeyi dikkate almak
7. Sürdürülebilir kalkınma konularına göre eylemlerin nasıl önceliklendirildiği konusunda şeffaf olunmalıdır (Lee, 2001).

1.3.2. Sürdürülebilir Turizmin İlkeleri

Sürdürülebilir turizmin amacı çevresel, ekonomik ve sosyo-külterel yönlere dikkat çekerek uzun vadeli sürdürülebilirliği sağlamak için bu üç boyut arasında denge kurmaktır. Çevresel kaynakların en iyi şekilde kullanılması, yerel toplulukların kültürel özelliklerine saygı duyulması ve yerel topluma sosyo-ekonomik anlamda katkı

sağlaması sürdürülebilir turizm ilkelerinin başında gelmektedir. Bunların yanı sıra sürdürülebilir turizm gelişiminin en iyi şekilde desteklemesi, tüm paydaşların ve turistik faaliyette bulunan kişilerin bilinçli katılımını gerektirir.

Birleşmiş Milletler Çevre Programı'na (UNEP) göre sürdürülebilir turizmin ilkeleri şunlardır:

- *Ekonomik canlılık*: Turizm destinasyonlarının ve işletmelerinin uzun vadede başarılı olmaya ve fayda sağlamaya devam edebilmeleri için sürdürülebilirliğini ve rekabet edebilirliğini sağlamak.
- *Yerel kalkınma*: Ziyaretçilerin yerelde harcama oranlarını çoğaltıcı faaliyetleri destekleyerek, ev sahibi destinasyonun refahına katkısını maksimuma çıkarmak.
- *İstihdam kalitesi*: Cinsiyet, ırk, engellilik veya başka şekillerde ayırım gözetmeksizin, turizm ile yaratılan ve desteklenen yerel istihdam sayısını ve kalitesini arttırmak.
- *Sosyal eşitlik*: Yoksullara sunulan fırsatların, gelirlerin ve hizmetlerin iyileştirilmesi de dahil olmak üzere, turizmden faydalanan toplum genelinde ekonomik ve sosyal faydaların yaygın ve adil bir şekilde dağıtılmasını sağlamak.
- *Ziyaretçi memnuniyeti*: Ziyaretçiler için cinsiyet, ırk, engellilik veya başka şekillerde ayrım yapılmaksızın herkese açık, güvenli ve tatmin edici bir deneyim sağlamak.
- *Yerel kontrol*: Yerel yönetimlerin diğer paydaşlarla istişare içerisinde kalarak, kendi bölgelerindeki turizmin yönetimi ve gelecekteki gelişimi hakkında planlama ve karar alma süreçlerine dahil etmek ve güçlendirmek.
- *Toplum refahı*: Sosyal yapılara ve kaynaklara, imkanlara ve yaşam destek sistemlerine erişimi sağlayarak, yerel topluluklarda yaşam kalitesini korumak, güçlendirmek ve herhangi bir sosyal bozulmaya izin vermemek.
- *Kültürel zenginlik*: Ev sahibi toplulukların tarihi mirasına, otantik kültürüne, geleneklerine ve farklılığına saygı duymak ve bunları geliştirmek.
- *Fiziki bütünlük*: Hem kentsel hem de kırsal alanların kalitesini korumak, geliştirmek ve çevrenin fiziksel ve görsel olarak bozulmasını önlemek.
- *Biyolojik çeşitlilik*: Doğal alanların, yaban hayatının ve diğer yaşam alanlarının korunmasını sağlamak ve bunlara verilen zararı en aza indirmek.

- *Kaynak verimliliği*: Turizm alanlarının ve turistik hizmetlerin geliştirilmesi ve işletilmesinde yetersiz olan ve yenilenemeyen kaynakların kullanımını en aza indirmek.
- *Çevresel temizlik*: Turizm işletmelerinin ve ziyaretçilerin neden olduğu hava, su, toprak kirliliğini ve atık oluşumunu en aza indirmek (UNEP, 2005).

Sürdürülebilir turizmin meydana gelmesi ve istenilen gelişmenin sürdürülebilir olabilmesi için, sürdürülebilir turizmin ölçütü olabilecek göstergelerinin belirlenmesi gerekmektedir. Bu göstergelerin ölçümü turizmin çevresel, ekonomik ve sosyal alanlarda sebep-sonuç ilişkisinin kurulabilmesine olanak sağlamaktadır (Baran ve Sat, 2015, s. 602). Turizmin sürdürülebilir bir yapıda geliştirilmesi için turizmin gelişimini yok etmeden çevrenin korunması, mekanların planlanması gerekmektedir. Planlama çalışmasında merkezi, bölgesel ve yerel otorite sorumlularının bir bütünlük anlayışı içerisinde olmaları, ulusal ve bölgesel düzeyde iş birliğinde bulunmaları başarının temel taşlarından birisidir (Kahraman, 1994, s. 75). Doğal kaynakların etkin yönetimi ve sürdürülebilirliğin sağlanmasında alanın özelliklerin doğru saptanması ile alana uygun fonksiyonel planlamaların önemi büyüktür. Doğal kaynak yönetiminin başarıya ulaşılabilmesi için doğru kriterler belirlenerek, optimum kullanım oranlarının tespiti ve buna göre planlamaların yapılması gerekmektedir (Öztekinci ve Coşkun, 2021, s. 23).

1.4. ALTERNATİF TURİZM

Dünyada son yıllarda çevreye karşı duyarlı insan sayısı gittikçe artmaktadır. İnsanların bilinçlenmesi dünya üzerinde birçok olumsuz durumun değişmesini ve yerini daha iyi, daha yaşanabilir şeylerin almasını sağlamaktadır. Bu durumun insanlar tarafından çokça talep edilen turistik faaliyetlerde yansıdığı görülmektedir. Özellikle kitle turizminin çevreye verdiği zararların fark edilmesi farklı turizm türlerinin ortaya çıkışını hızlandırmıştır. Aynı zamanda yaşam şartlarının iyileşmesi, ömür süresinin uzaması, gelirde meydana gelen artışlar ve boş zaman kavramının ortaya çıkmasıyla birlikte insanlar farklı kültürel aktivitelere ve lüks seyahatlere yönelmiştir. Dolayısıyla tüm bunların etkisi kitle turizminden uzaklaşmaya neden olurken aynı zamanda yeni ve alternatif turizm türlerine olan ilgiyi artırmıştır.

1970'ler ile 1980'lerin başları arasında gelişmekte olan ülkelerde “istenmeyen” turizm “kitle turizmi”, “ticari turizm” ya da “geleneksel turizm” için farklı bir çözüm

olarak alternatif turizm biçimleri ortaya çıkmıştır. Farklı adlarda ve çeşitli modellerde ortaya çıkan bu turizm biçimleri, doğal ve kültürel kaynaklara öncelik veren daha hassas bir yaklaşıma hizmet etmiştir. Alternatif turizm konusunda birçok farklı görüş ve düşünce olduğundan bu konuda doğru bir tanım vermek imkânsızdır (Triarchi ve Karamanis, 2017). Alternatif turizm hareketinin, alternatif küreselleşmeye geçiş için elverişli olabilecek toplumsal ve ekolojik dönüşümleri teşvik eden bazı yönleri vardır. Alternatif turizmin anlamı ve etkisi hakkında birçok farklı yorum olsa da ortak konu değişim için bir güç olarak tasarlanmasıdır (Higgins Desbiolles, 2008).

Alternatif turizm kavramı geniş ve belirsizdir, ancak genel olarak yerel halk tarafından geliştirilen, yerel doğa ve kültüre dayanan küçük ölçekli turizmdir. Kitle turizminin tam tersi bilinçli, niteliksel, savunmacı, planlı ve yerel olarak kontrol edilir (Jarviluoma, 1992). Alternatif turizmde küçük gruplar yerel halkla etkileşim halindedir. Yerel danışma ve katılımı içeren küçük ölçekli projeler tanıtımın başlıca araçlarıdır (Macleod, 2005).

Alternatif turizmin özellikleri arasında minimal olumsuz çevresel ve sosyal etkileri bulunmaktadır. Aynı zamanda alternatif turizm, yerel halkın karar alma sürecine katılımını teşvik etmekte ve onları turizm geliştirme sürecine dahil etmektedir (Dragulanescu ve Drutu, 2012). Alternatif turizm giderek sürdürülebilir kalkınmanın anahtarı olarak kabul edilmektedir. Bunun gerekçesi, kitle turizminin alanlar üzerindeki olumsuz etkileriyle birlikte, alternatif turizmin yerel, çevresel ve sosyokültürel kaygılarla daha dengeli bir büyüme formu geliştirmesidir (Loannides, 1995).

Doğaya dayalı alternatif turizm türlerinin geliştirilmesi için alternatif turizme uygun alanların seçilmesi, turizm bölgesinde yaşayan halkın eğitilmesi ve turizm bilincinin geliştirilmesi oldukça önem taşımaktadır. Bunun yanı sıra konaklama, ulaşım ve altyapı ayrıca işletme faaliyetlerinde çevre dostu uygulamalar tercih edilmelidir. Doğal, kültürel varlıkların ve turistik tesislerin tanıtımı yapılarak turistlerin bölgelere çekilmesi gerekmektedir (Gülbahar, 2009, s. 172).

Alternatif turizmin çeşitleri ve özellikleri Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Alternatif Turizmin Çeşitleri ve Özellikleri

Türü	Özellikleri
Macera Turizmi	Ağırlıklı olarak allosentrik (dışa dönük) turistlerin ilgisini çeker. Genellikle kaynak tabanlıdır. Fiziksel zorluk, eğitim ve doğa ile teması içerir. Kuş gözlemciliği veya tüplü dalış gibi birçok ekoturizm özelliğine sahip küçük ölçekli olabilir. Orta ölçekli ve spor odaklı, ör. Colorado Nehri boyunca rafting; veya büyük ölçekli ve kitle turizminin bir yönü, ör. Doğu Afrika'da safariler.
Doğa Turizmi	Odak noktası flora, fauna ve/veya peyzajın incelenmesi ve/veya gözlemlenmesi üzerinde odaklanan macera turizminin bir yönü. Küçük çaplı olma eğilimindedir, ancak birçok ulusal parkta kitle turizmi haline gelebilir, ör. Yosemite. Amaçlarından biri doğal alanları korumak olduğu için bazen ekoturizm ile eşanlamlı olarak algılanmaktadır.
Toplum Turizmi	Yerel toplum tarafından ve yerel toplum için yürütülen bir turizm türü. Bazı miras veya geleneksel yerleşimlerde olduğu gibi kitle turizm yönleri ile daha fazla ortak noktası olabilir. Organize paketler ve hatta koç-antrenör seyahati ile ilişkilendirilebilir.

Kaynak: Kilipiris ve Zardava, 2012, s. 46.

Kitle turizminin yarattığı yoğunluk turistik bölgelerde doğal, tarihi ve kültürel turizm değerlerinin yıpranmasına neden olmaktadır. Alternatif turizm faaliyetleri turistik değerlerin yıpranmasının ve yok olmasının önlenmesi açısından önem taşımaktadır (Çelik, 2018). Alternatif turizm, ülkelerin sahip oldukları değerleri olduğu gibi koruyarak, bozulmadan turistik eylemlerini gerçekleştirmesini amaçlar (Tapkı, 2020).

Alternatif turizm elitist olmakla ve turizmin en kötü şekli olmakla suçlanmaktadır. Çünkü turizmi henüz bozulmamış alanlara yaydığı düşünülmektedir (Jarviluoma, 1992). Öyle ki alternatif turizm biçimi kontrollü ve bilinçli ilerlemediği takdirde kitle turizminin çevreye verdiği zararlar alternatif turizm biçimlerinde de görülebilir.

Alternatif turizm, kendine özgü özellikleriyle kitle turizminden ayrılmaktadır. Alternatif turizm ve kitle turizm arasındaki öne çıkan farklar Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Kitle Turizmi ve Alternatif Turizm Karşılaştırması

Kitle Turizmi	**Alternatif Turizm**
Büyük turist grupları	Küçük turist grupları (bireysel, aile ve arkadaş)
Planlı	Plansız
Pasif	Aktif
Rahatlık ön planda	Deneyim ön planda
Kontrolsüz	Kontrollü
Çevreye duyarsız	Çevreye duyarlı
Uluslararası yeme içme hizmeti	Yerel yemekler
Ulaşım hızlı ve genellikle pahalı	Ulaşım yavaş ve genellikle uygun
Turizm sezonu boyunca aktif	Yıl boyu aktif
Parasal odaklı	Gelişim odaklı
Turistler mevcut tatil programına uyar	Turistler tatil programlarını kendileri yönetir
Turistler zihinsel olarak pasif	Turistler zihinsel olarak aktif
Uzaktan kontrol	Yerinde kontrol
Ülke ekonomisi için paha biçilmez	Yerel ekonomik kalkınma

1.5. EKOTURİZM

1.5.1. Ekoturizm Kavramı

İklim değişikliği gibi çevresel olaylar, çevrenin korunması ve ekolojinin sürdürülmesi konusunda farkındalığı artırarak seyahat endüstrisinde yeni bir alan olarak ekoturizmin ön plana çıkmasına yol açmıştır. Ekoturizm, bir turistik alanın doğal korunmasını vurgular ve bu nedenle turistlerin çevre bilincine dayanır. Bu turistlerin yerel düzenlemelere uymaları ve çevreye karşı sorumlu davranışlar sergileyerek doğal çevreye zarar vermemeleri beklenir (Chiu, Lee, Chen, 2014). Ekoturizm, hem korunmaya hem de gelişmeye katkıda bulunması beklenen bir doğa turizm biçimi olarak olarak kabul edilmiştir (Ross ve Wall, 1999). Ekoturizm çevreyi koruyan, yerel halkın refahının sürdürülmesini sağlayan, yorumlama ve eğitimi içeren doğal alanlara sorumlu seyahat olarak tanımlanmaktadır. Eğitim hem personeli hem de misafirleri içermelidir (TIES, 2020). Ekoturizm yaygın olarak doğal ekosistemlerin korunması, desteklenmesi ve yerelde kalkınma stratejisi olarak bilinmektedir.

Ekoturizm kavramı muhtemelen doğal çevreye olan yaygın ve artan ilgiden, buna bağlı olarak doğal çevre kalitesinin korunmasının öneminin anlaşılmasından ortaya çıkmıştır. Yüksek kalitedeki doğal ortamları ziyaret etme, deneyimleme ve bunları zararlı etkilerden koruma fikri artık kabul edilebilir ve pazarlanabilir bir fikirdir. Sonuç olarak örneğin ekoloji, ekosistem, ekosfer gibi "eko" terimiyle ilişkili olumlu görüntüleri çağrıştıran uygun bir terimin, turizm faaliyeti ile birleştirilmesiyle popüler hale gelen ekoturizm terimi ortaya çıkmıştır (Orams, 1995). Ekoturizm bazen sadece doğaya dayanan turizm türünü bazen de çevreyi bozmayan, çevre kaynaklarına zarar vermeyen hatta kullanılan doğal kaynakların korunmasına ve doğru işletilmesine katkıda bulunan turizm türü olarak ifade edilmektedir (Akay ve Zengin, 2012). Ekoturizm, doğaya dayalı turizmin temelini oluşturan ve insanların, doğal çevreyi ve yerel halkın yaşantısını yerinde yaşayarak öğrenmesi amacıyla, küçük gruplar halinde doğal alanlara seyahat etmelerini sağlayan bir turizm türüdür (Kaypak, 2012). Ekoturizm konusunda pek çok tanımlama yapılmıştır. Ancak bu tanımların çoğunlukla dört öğeye sahip olduğu görülmektedir. Bunlar; doğal çevre, ekolojik ve kültürel sürdürülebilirlik, eğitim, yerel düzeydeki ekonomik faydalardır (Korkmaz ve Tolunay, 2002).

Ekoturizm, öncelikle yerel kültürlerde dahil olmak üzere bölgenin doğal tarihinden esinlenen bir turizm şeklidir (Goodwin, 1996). Ekoturizm, nispeten dokunulmamış veya bozulmamış doğal alanların manzara, yabani bitki ve hayvanlarını görme varsa kültürel değerlerini inceleme gibi amaçlarla yapılan seyahat şeklinde tanımlanmaktadır (Özgüç, 2011).

Ekoturizm sosyal, çevresel ve ekonomik sürdürülebilirliği teşvik eden bir dizi ilkeyi izleyen belirli bir şekilde yapılan turizmdir. Bu ilkelere dayalı olarak doğru şekilde uygulandığında, sorumlu turizm geliştirme ve yönetiminin faydalarını örneklemektedir (Bricker, 2014). Ekoturizmin doğal alanlara seyahat etmek, ev sahibi topluluklar hakkında bilgi edinmek ve aynı zamanda ekosistemin korunması ve muhafazasına yönelik ekonomik fırsatlar sağlamak olduğu sonucuna varılabilir. Ekoturizm, çevre bilincine sahip uygulamaları tanıtmakta ve daha sürdürülebilir kalkınma için çalışmaktadır (Hawkins ve Khan, 1998).

Ekoturizm:

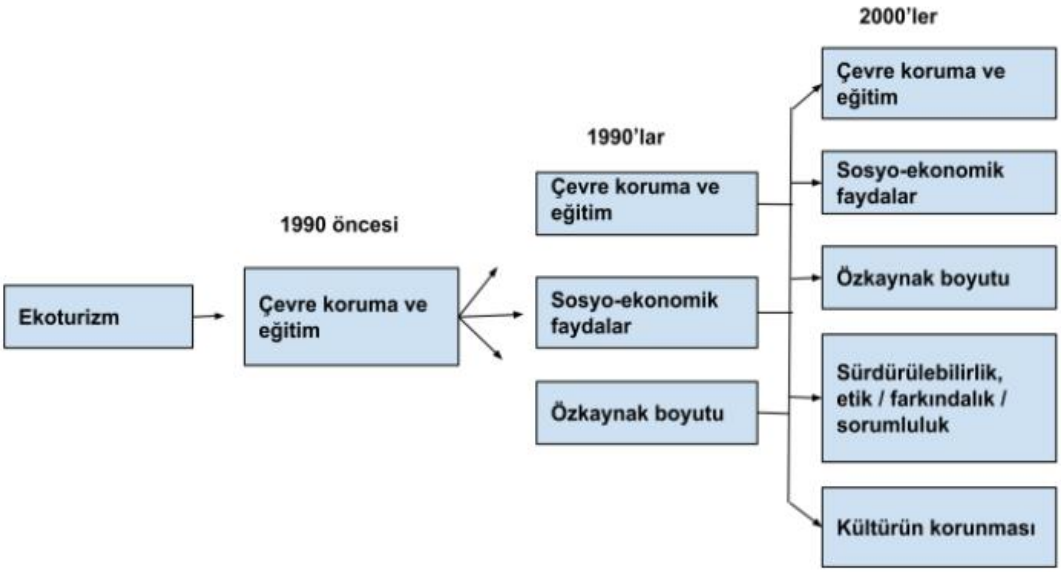
- Nispeten bozulmamış doğal alanlara, çevreye duyarlı seyahat,
- Doğanın tadını çıkarmak, öğrenmek ve zevk almak için seyahat,
- Korumanın teşvik edilmesi,

- Sürdürülebilir kalkınmayı doğal ortamlarla birleştirmek,
- Alanlar üzerinde minimum etki ile benzersiz ziyaretçi deneyimleri yaratmak için ekolojik doğal varlıkların ve kaynakların kullanılmasıdır (Roxana, 2012).

Detaylar değişse de ekoturizm tanımlarının çoğu, üç kriteri karşılayan özel bir turizm biçimine indirgenir:

- Çevrenin korunmasını sağlar,
- Anlamlı topluluk katılımını içerir,
- Faydalı ve kendi kendine sürdürülebilirdir (Kiper, 2013).

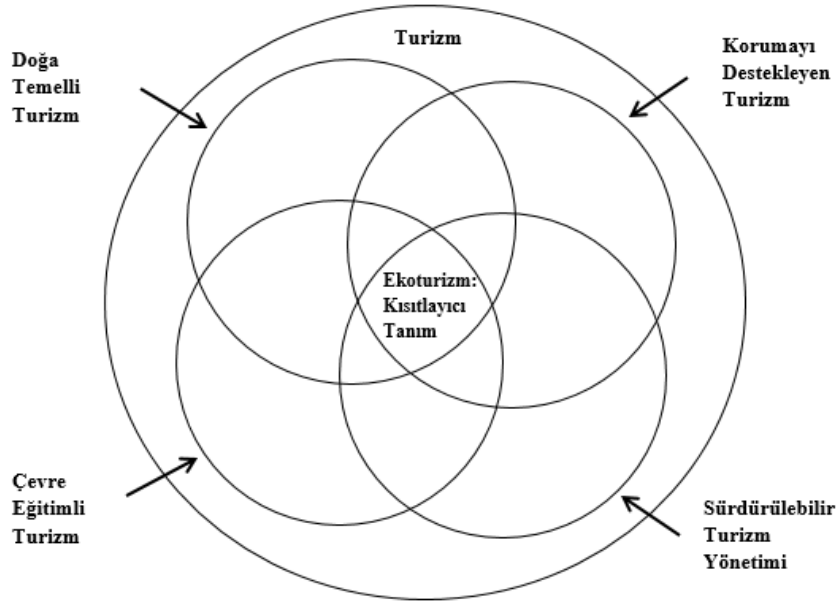
Ekoturizmin anlamının 1990'dan 2000'lere kadar olan evrimi Şekil 3'te özetlenmektedir.

Şekil 3. Ekoturizm Anlamının Evrimi (Cobbinah, 2015).

Ekoturizm, doğa temelli turizmi oluşturan turizm türleri yelpazesinin bir alt kümesidir. Ekoturizmin ekolojik ve sosyal etkileri küçük ölçekli olduğundan, genellikle koruma hedefleriyle tutarlı olarak görülmekte ve desteklenmektedir. Buna karşılık doğaya dayalı turizm, daha büyük ölçekli olması nedeniyle genellikle koruma hedeflerinden ziyade ulusal kalkınma hedeflerini desteklemek için kullanılır (Brandon, 1996).

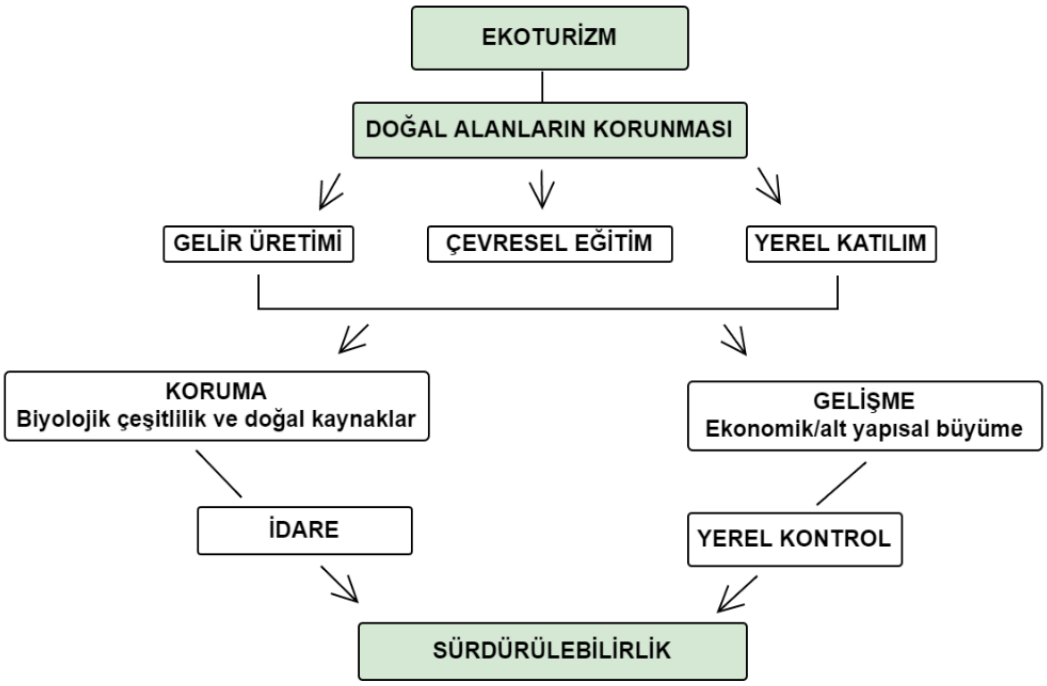
Ekoturizmin genel çerçevesi Şekil 4'te gösterilmektedir.

Şekil 4. Ekoturizmin Çerçevesi (Buckley, 1994).

Ekoturizm kitle turizminin aksine turizmi yıl içine yayarak, doğal çevreye yapılan baskıyı azaltmaya ve tahribatı düzeltmeye değil, önlemeye yönelik planlama yaparak uzun vadeli ekonomik çıkarları gözetmeye çalışır (Haberal, 2015, s. 22). Ayrıca, ekonomik kalkınmayı sağlarken çevresel korumaya olanak tanıyan bir yol olarak görülmektedir (Duffy, 2002). Ekoturizm hem kültürel hem de çevresel turizmi içerebilir, buna ek olarak yerel nüfusa sağlanan faydalar faaliyetin ayrılmaz bir parçası (Scheyvens, 1999) ve destinasyonun taşıma kapasitesine bağlı kalınarak, ev sahibi topluluk tarafından kabul edilebilir olmalıdır. Ayrıca destekleyici olarak sürdürülebilir turizm kavramı ile uyumlu olmalıdır (Weaver, 1999). Ekoturizm, olumlu ekonomik değişimin teşvik edilmesi ve yerel topluluklara doğrudan fayda sağlaması için tasarlanmıştır (Stronza ve Gordillo, 2008).

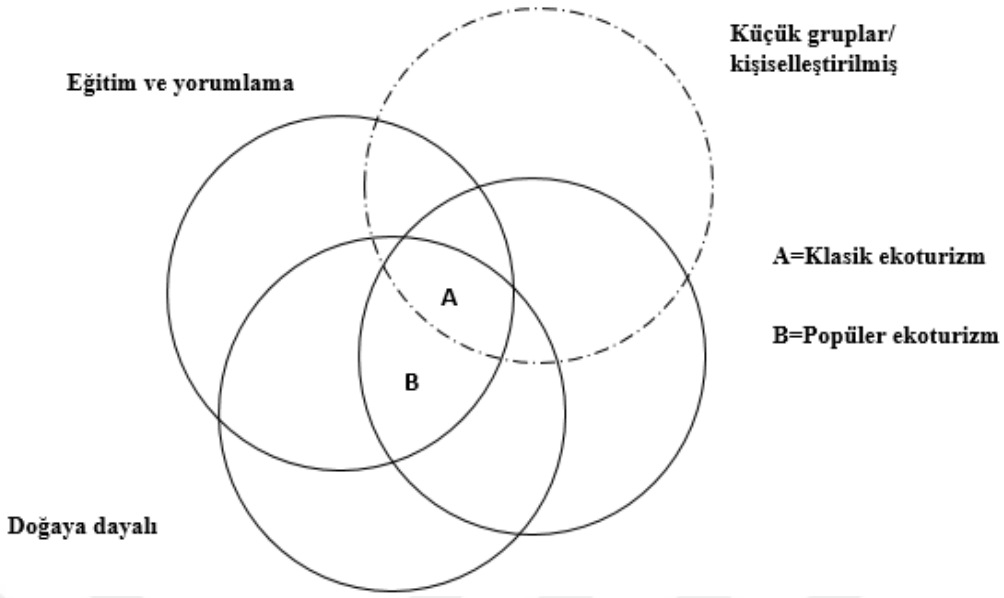
Şekil 5'te ekoturizm ve sürdürülebilirlik, koruma ve gelişme arasındaki ilişki gösterilmiştir.

Şekil 5. Ekoturizm ve Sürdürülebilirlik, Koruma ve Gelişme Arasındaki İlişki (Ross ve Wall, 1999).

Ekoturizm, özel ilgi turizmi ve agrotourizm gibi ifadeler artık geleneksel olanın dışında, kitle turizmine alternatif arayan politikacılar ve turizm endüstrisi temsilcileri tarafından sıkça kullanılmaya başlanmıştır. Bu etiket, bir dizi altyapı ve hizmet yatırımına sahip küçük ölçekli tesislere duyulan ihtiyacı vurgulayarak söz konusu çevresel sürdürülebilirliğin temel özelliğini dile getirmektedir. (Loannides, 1995). Ekoturizm, turizm endüstrisi düzeyinde iyi faydalanılan bir segmenttir. Ayrıca çevrenin korunmasını isteyen turistler arasında özel bir yere sahiptir. Ekoturizm terimi çeşitleri (eko-tatil, eko-tur, eko-macera, eko-seyir, vb.) ile birlikte turizme kazandırıldı. Fakat bu durum işletmecilere turistleri çekmek için bir takım hileler sunmaktadır (Cheia, 2013). Ekoturizm aynı zamanda, neoliberal ekonomiye ve karşılaştırmalı avantaj kavramlarına dayanan baskın gelişim teorilerine de uymaktadır. Ekoturizm, siyaset ve ekonomi hakkındaki neoliberal fikirlerin küreselleştiği "liberal barışın" bir parçasıdır (Duffy, 2002).

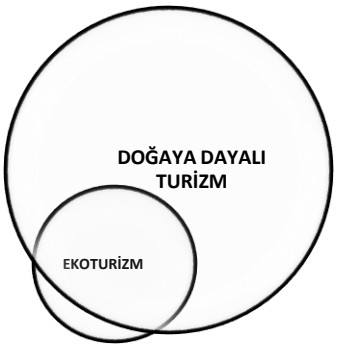
Ekoturizmin boyutları Şekil 6'da gösterilmektedir.

Şekil 6. Ekoturizmin Boyutları (Weaver, 2001, s. 7).

Ekoturizm yayla turizmi, dağ turizmi, mağara turizmi, tarım ve çiftlik turizmi, doğa yürüyüşü, kuş gözlemciliği, yaban hayatı gözlemciliği, botanik turizmi, bisiklet turizmi, akarsu turizmi, av turizmi, kamp, karavan turizmi gibi turizm çeşitlerini içermekte ve kitle turizmine alternatif olarak yerini almaktadır (Baykal ve Çimen, 2015). Doğaya dayalı bu turizm türleri kalabalık kentlerde yaşamak zorunda kalan insanların mekânsal olarak değişime duyduğu ihtiyaçlar sonucu gelişmiştir.

Şekil 7'de, ekoturizmin doğa temelli turizmin alt kümesinde olduğu ancak bazı yönleriyle doğaya dayalı turizm olarak tanımlanmadığı gösterilmektedir. Çünkü geçmişteki bazı turistik cazibe merkezlerinin ekoturizmin ikinci bileşenini oluşturabileceği kabul edilmektedir.

Şekil 7. Doğaya Dayalı Turizm ve Ekoturizm (Weaver, 2001).

Ekoturizm gelişimine sermaye yatırımının ulusal kontrolü, yerel düzeyde minimum olumsuz sosyal etkilerle koruma hedefine katkıda bulunacak bir gelişme hızını ve kalitesini sağlamak için gerekli olabilir. Bu kontrol, arazi kullanım kontrolleri, çevre düzenlemesi ve kamu altyapısının sağlanması gibi dolaylı yollarla veya devlet planlama, geliştirme ve mülkiyet gibi daha doğrudan yollarla uygulanabilir (King ve Stewart, 1996). Temel düzeyde, turistler ve doğal çevre arasındaki etkileşimi kontrol etmek için tasarlanan yönetim stratejilerinin genel amacı iki yönlüdür: birincisi çevreyi zararlı etkilerden korumak, ikincisi de keyifli turist deneyimleri sağlamak ve teşvik etmektir (Orams, 1995).

Ekoturizm ve doğa temelli turizm, biyoçeşitliliğin korunması için fayda sağlayacaksa karşılanması gereken bir dizi koşul vardır:

- Mekân rekabetçi olmalıdır (örneğin, benzersiz olmalı).
- Korunan alan yetkilileri, korunan alan hedefleriyle uyumlu sürdürülebilir ekoturizm tasarlama, uygulama ve yönetme kapasitesine ve yargı yetkisine sahip olmalıdır.
- Toplanan ücretler turizm ve/veya alan korumasının yönetim maliyetlerini yansıtmalıdır.
- Ücretlerden elde edilen gelirler öncelikle ülkedeki genel biyoçeşitliliğin korunmasına yönelik kullanılmalı kalan kısmı ise parklara tahsis edilmelidir (Brandon, 1996).

1.5.2. Ekoturizmin Ortaya Çıkışı ve Gelişimi

Turizm dinamik yapısı ile sürekli gelişmeye farklı türlere sahip olmaya devam etmekte olan deniz-kum-güneş üçlüsünün dışında doğal, eko, sağlık, kongre, kış, termal, eğitim, dini, spor vb. gibi birçok turizm faaliyetleri ile giderek farklılaşmaktadır. Bu durum sonucunda alternatif turizm türleri doğmaktadır. Son yıllarda oldukça yaygınlaşmakta olan kitle turizmi algısıyla beraber doğanın tahrip edildiği, çevrenin kirletildiği ve çoğunlukla deniz-kum-güneş turizmine dayalı bir turistik anlayışın hakim olduğu algısı oluşmuştur. Günümüzde doğaya duyarlı, ilgili ve farklılık arayışında olan, doğaya yönelik talepleri olan turist tipi oluşmuştur. Bu istekleri karşılamak amacıyla oldukça önemli bir hâl alan "ekoturizm" kavramı ortaya çıkmıştır (Ray, Demirtaş ve Pirçek, 2019). Ekoturizmin ortaya çıkışının ve gelişiminin temelinde, dünya kaynaklarının daha sürdürülebilir bir biçimde kullanılması gerektiği fikrinin oluşması ve turistik açıdan, kitle turizminin yaratmış olduğu çevresel tahribatları daha hafife indirgeme ve kaynakların sürdürülebilir bir şekilde değerlendirilmesi konusunda artan bilinç yatmaktadır.

Ekoturizm teriminin kökeni konusunda literatürde bir takım çelişkiler olduğu görülmektedir. Terimi bazı yazarlar örneğin, Orams (1995) ve Hvenegaard (1994) 1980'lerin, Higgins (1996) 1970'lerin sonuna dayandırmaktadır. Literatürde ortaya çıkan tutarlı temalardan biri, Ceballos-Lascurain'ın 1980'lerin başında bu ifadeyi ilk kullanan kişi olduğu gerçeğini desteklemektedir. Ceballos-Lascurain tanımlamasında, manzarayı, yaban hayatını ve bu alanlarda bulunan mevcut kültürel varlıkları (geçmiş ve şimdiki) incelemek, beğenmek ve zevk almak için hedeflenen, nispeten bozulmamış veya kirlenmemiş doğal alanlara seyahat etmek olarak belirtmektedir. Oysaki bu terimi Hetzer'in (1965), turistlerin etkileşimde bulundukları ortamlar ve kültürler arasındaki karmaşık ilişkiyi açıklamak için kullandığı bilinmektedir. Hetzer, daha sorumlu bir turizm biçimi için izlenmesi gereken dört temel unsur belirlemiştir. Bunlar; minimum çevresel etki, ev sahibi kültürler üzerinde minimum etki ve maksimum saygı, ev sahibi topluma maksimum ekonomik fayda ve turistler için maksimum memnuniyet. Hetzer'e göre ekoturizm kavramı, özellikle ekolojik açıdan kalkınmaya yönelik olumsuz yaklaşımların bir sonucu olarak gelişmiştir (Fennell, 2008, s. 17).

Nelson'a göre, ekoturizm fikrinin aslında eski bir fikir olduğunu ve araştırmacılar doğal kaynakların uygunsuz kullanımı konusunda endişelendikleri için

1960'ların sonlarında ve 1970'lerin başlarında kendini gösteren bu özel duruşu benimsemiştir. Nelson, 'eko-kalkınma' teriminin, kaynakların uygunsuz kullanımını azaltmak için bir araç olarak tanıtıldığını öne sürmektedir (Fennell, 2008).

Ekoturizm bu yönelime ve 1970'lerin sonlarında başlayan ve giderek hızlanan pazarın sürdürülebilirliği sorunlarıyla birlikte gelen ve çözüm olarak sunulanlardan birine verilen ad olmuştur (Erdoğan ve Erdoğan, 2005). Ekoturizm, doğa alanlarını gelir yaratma, çevre eğitimi ve yerel halkın katılımı (uygun gelişmelere ve ilgili faydalara ilişkin kararlarda) yoluyla doğal koruma alanlarının bir aracı olarak görülmektedir. Bu yolla hem koruma hem de gelişim sürdürülebilir bir biçimde destekleneceği düşünülmektedir (Ross ve Wall, 1999).

Çevre ile ilgili günümüze kadar birçok çalışma, toplantı, seminer ve konferanslar yapılmıştır. Bunlardan bazıları, 5-16 Haziran 1972'de çevre konusundaki ilk önemli konferanstır. Konferans, Türkiye'nin de dahil olduğu 113 ülke ile Stockholm'de gerçekleştirilmiştir. Daha sonra, 1987'de Dünya Çevre Kalkınma Komisyonu, 1992'de Rio de Janeiro'da, Rio Konferansı olarak bilinen Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı, 2002'de Dünya Kalkınma Sürdürülebilir Zirvesi gibi çevreyle ilgili pek çok konferans ve anlaşmalar yapılmıştır. İlk kez 1992 Rio Çevre Zirvesi'nde sürdürülebilir bir dünya için kriterler ele alınmıştır. Bu kriterler turizm ve sürdürülebilirliğin entegrasyonunu sağlayacak faaliyetleride kapsamaktadır. Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Komisyonu 2002 yılını "Uluslararası Ekoturizm Yılı" ilan etmiştir ve konuyla ilgili Dünya Turizm Örgütünü görevlendirmiştir. Daha sonra ekoturizmde ilk dünya zirvesi (Dünya Ekoturizm Zirvesi) 11-22 Mayıs 2002 tarihlerinde Quebec'te toplanmıştır. Dünya Ekoturizm Zirvesi'nde ekoturizm tanımı, yeryüzünün doğal kaynaklarının sürdürülebilirliğini güvence altına alan, bunun yanı sıra yerel halkların ekonomik kalkınmasına destek olurken, sosyal ve kültürel bütünlüklerini koruyup gözeten bir yaklaşım olarak ifade edilmiştir.

1.5.3. Ekoturizmin Amacı

Ekoturizm geleneksel turizm çeşitlerine alternatif olarak gelişmiştir ve temelde iki amacı vardır: Bunlardan birisi doğal alanlar üzerine olan insan etkisini en aza indirmek, diğeri ise yerel halkın ekonomik refahına katkı yapmaktır. Bu katkıda öngörülen amaç, yerel halkın ekonomik nedenlerle doğal alanların kaynaklarını taşıma kapasitesinin üstünde tüketmelerine engel olmaktır (Arı, 2008). Ekoturizm, yerel

topluluğa daha sürdürülebilir olan alternatif geçim kaynağı sağlayarak topluluk gelişimine yardımcı olur. Amacı, kaynakları özellikle biyolojik çeşitliliği korumak ve gezginlere ekolojik deneyim getiren, ekolojik çevreyi koruyan ve ekonomik fayda sağlayan kaynakların sürdürülebilir kullanımını korumaktır. Ancak ekoturizmde hedeflere ulaşmak, bunların çevresel ve ekolojik olarak sürdürülebilir ve ekonomik olarak uygulanabilir olup olmamasına bağlıdır (Kiper, 2013).

Ekoturizmin amacı, turistin istekleri bağlamında ele alındığında tanımlamalarda görülen bilme, görme, yardım, doğaya saygı, doğanın kıymetini bilme, ulusal ve uluslararası sermaye bağlamında ele alındığında ekoturizmin amacı yeni kazanç alanları demektir (Erdoğan ve Erdoğan, 2005).

Ekoturizmin tanımından da yola çıkılarak, genel olarak değerlendirildiğinde ekoturizmde;

- Çevreye verilen tahribatın en alt düzeye indirilmesi,
- Ekoturizm paydaşlarına gereken eğitimlerin verilmesi ve amaçlar doğrultusunda hareket edilmesinin sağlanması (çevresel-kültürel farkındalık ve saygının oluşturulması),
- Yerel toplumun refahını artırması,
- Yerel toplum ve yerel yönetim ile iş birliği içerisinde hareket edilerek bölgesel ekoturizmin geliştirilmesi,
- Ekoturizm alanları için kaynakların oluşturulması ve yönetilmesi,
- Ekoturizm faaliyetleri sonucu kısa ve uzun vadeli değerlendirmelerin yapılarak, olumlu ve olumsuz etkilerin ortaya konulması ve bu yönde planlamaların ve stratejilerin geliştirilmesi,
- Çevresel kapasitenin gözetilmesi ve çevresel baskıların azaltılması,
- Turistik tesislerin doğal çevreye zarar vermeyecek şekilde tasarlanması,
- Sosyo-kültürel özelliklerin, bitki örtüsünün, yaban hayatının korunmasına yönelik alt yapı yatırımlarının gerçekleştirilmesi ve çevreyle uyumunun gözetilmesi,
- Doğal ve kültürel kaynaklar üzerindeki tehlikelerin azaltılması, mümkünse ortadan kaldırılması,

- Turistik faaliyetlerin sürdürülebilir bir şekilde yönetilmesi, geliştirilmesi ve tüm bunlar gerçekleştirilirken turistik memnuniyetin maksimuma çıkartılması amaçlanmaktadır.

Ekoturizm de asıl amaç kaynak değerlerinin kullanılarak değerlendirilmesi, korunması ve yöre halkı için gelir elde edilmesi ve doğaya karşı olan bilincin en küçükten en büyük yaşa kadar varılmasını sağlamaktır. Ekoturizmin amacına uygun olarak gerçekleştirilebilmesi, alanın sahip olduğu zenginliklerin korunabilmesi için, yöreye ziyarete gelen turistlerin yöresel değerlerin korunması bilincinde olması yansıra ekoturizmden en fazla etkilenecek kesim olan yerel halkın, bölgelerinde gelişen ekoturizmin yol açacağı etkiler konusunda önceden bilgilendirilip bu konuda eğitim almaları önemlidir (Yılmaz ve Surat, 2015). Ekoturizmin amacına uygun olarak gerçekleştirilebilmesi için, yöresel değerler korunmalı, çeşitli tanıtımlar, festivaller ve konferanslarla yöre tanımlı hale getirilmeli, gerçekleştirilecek aktiviteler doğaya müdahaleyi içermemeli ve doğal kaynaklar bilinçli bir şekilde kullanılarak sürdürülebilirliği sağlanmalıdır (Kuter ve Ünal, 2009).

Ekoturizm ayrıca:

- Koruma ahlakı,
- Çevre eğitimi ve yorumlama unsurları,
- Ekolojik sürdürülebilirliğe ve olası etkileri en aza indirmeye verdiği önem,
- Ekoturizm için kullanılan doğal alanların gelecek nesillerin yararlanabileceği, korunmuş doğal şekliyle kalmasını sağlamak (Roxana, 2012) gibi bir takım unsurlarla da karakterize edilmiştir.

Ekoturizm, doğal özelliklerin yanı sıra kültürel özelliklerden de faydalanmayı hedeflemektedir. Gidilen yerlerde görülecek kırsal yaşam, konaklamalarda seçilecek var olan yayla ya da köy evleri, yemek ihtiyacının karşılanmasında yerel yemekleri tanımanın yanı sıra, el değmemiş doğada çadır kurma, ekoturizm etkinliklerinin karakteristiklerindendir. Var olan kaynaklar üzerinde yoğunlaşan ekoturizmde, günlük yaşamın alışkanlıklarının aktiviteye taşınması esas alınmaktadır (Polat ve Önder, 2006).

1.5.4. Ekoturizmin İlkeleri

Doğal alanların korunması, yerel kaynakların güçlendirilmesi, çevre eğitimi, kaliteli turistik faaliyetlerin sağlanması, yerel ekonomilerin desteklenmesi ekoturizmin

temel işlevleri arasında yer almaktadır. Bu değişkenler arasındaki dengenin kurulması ekoturizmin amacına ulaşmasında önemli rol oynamaktadır.

Ekoturizm ile ilgili birçok tanımlama bulunmaktadır. Bu tanımlamalara bakıldığında ve tanımlamaların benzer yönleri bir araya getirildiğinde ekoturizmin ilkeleri ortaya çıkmaktadır.

TIES'in (2020), ekoturizmin ilkelerini şu şekilde sıraladığı görülmektedir:

- Fiziksel, sosyal, davranışsal ve psikolojik etkilerin en aza indirilmesi,
- Çevresel, kültürel farkındalık ve saygının oluşturulması,
- Hem ziyaretçiler hem de yerel halk için olumlu deneyimlerin sağlanması,
- Koruma için doğrudan finansal faydaların sağlanması,
- Hem yerel halk hem de işletmeler için finansal faydaların sağlanması,
- Ziyaretçilere, ev sahibi ülkenin politik, çevresel ve sosyal ortamlarına karşı duyarlılığın artırılması yönünde deneyimlerin sunulması,
- Düşük etkili tesisler tasarlamak, inşa etmek ve işletmek,
- Yerel halkın haklarını ve manevi inançlarını tanımak ve güçlendirmek için onlarla beraber çalışmak.

Wight'a (1993) göre, sürdürülebilir ekoturizm 8 ilkeye dayanmaktadır:

1. Kaynaklar tahrip edilmemeli ve çevreye karşı duyarlı şekilde geliştirilmelidir,
2. İlk elden, katılımcı ve aydınlatıcı deneyimler sağlamalıdır,
3. Yerel toplulukların, hükümetin, sivil toplum kuruluşlarının, işletmelerin ve turistlerin (tüm tarafların) eğitimini içermelidir (gezi öncesi, sırası ve sonrasında),
4. Tüm tarafların, kaynağın gerçek değerinin bilmesi konusunda teşvik edilmesi,
5. Kaynağın koşulları kabul edilmeli, sınırları tanınmalı ve tedarik odaklı yönetimini içermelidir,
6. Hükümet, sivil toplum kuruluşları, işletmeler, yerel halk, bilim adamları arasında ortaklık kurulmalıdır (işleyiş öncesi ve sonrası),
7. Tüm taraflar doğal ve kültürel çevreye karşı ahlaki, etik sorumlulukları ve davranışları teşvik etmelidir,
8. Kaynağa, yerel topluma ve işletmelere uzun vadeli faydalar sağlamalıdır (koruma, bilimsel, sosyal, kültürel veya ekonomik olabilir).

Ekoturizm, yerel turizm kaynaklarının optimal kullanımı, kırsal kalitenin ve genel olarak toplumun sosyo-ekonomik gelişiminde insanların yaşam standartlarının yükseltilmesi gibi etkilere sahiptir. Ekolojik ilkeler (sürdürülebilir) üzerine ekonomik faaliyet bağlamında değerlendirildiğinde, doğal ve yapılı çevrenin korunması ve muhafaza edilmesi açısından en önemlisidir (Roxana, 2012). Ekoturizm, doğal ve kültürel değerlerin korunması ve bölgesel turizm gelirlerinin artırılması bakımından önemli bir turizm faaliyetidir. Amaca uygun bir gelişme sağlanabilmesi için iyi bir ekoturizm planlaması yapılması, ekoturizm alanlarının tanıtılması, düzenlenmesi ve denetlenmesi gerekmektedir (Polat ve Önder, 2006).

Çoğu ekoturizm ve doğaya dayalı girişimler bağlamında uygun şekilde hedeflenebilecek koruma için beş temel fayda şunlardır:

1. Parklar ve koruma için bir finansman kaynağı,
2. Parkın korunması için ekonomik gerekçe,
3. Yerel halk için ekonomik alternatifler, koruma alanlarının ve kaynaklarının sömürülmesini azaltmak,
4. Korumayı teşvik eden seçim bölgesi binası ve
5. Özel koruma çabaları için itici bir güç (Brandon, 1996).

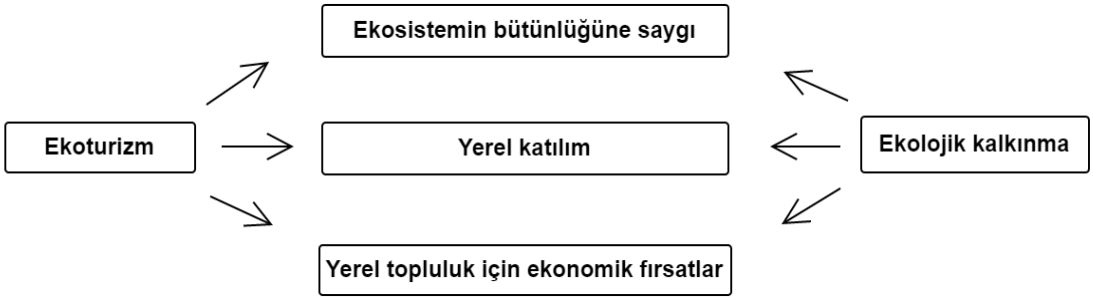
Ekoturizm, dikkatli bir şekilde planlanırsa, yönetilirse ve kontrol edilirse, olumsuz etkilerin çoğunu en aza indirebilir, hatta önleyebilir (Gössling, 1999). Ekoturizmi bu çerçevede algılamak, ekolojik ve ahlaki değerlere uygun biçimde yürütmek turizm ve yerli halk için önemli katkılar sağlayacaktır. Ekoturizm, "çevre ve kültür değerlerin sürdürülebilirliğini garanti altına alan, yerel halklara maddi yarar sağlayan turizm" olarak kavransa da ağırlıklı faaliyet alanı olarak doğada yapılan turizm türlerini kapsamakta ve bazı ilkelere sahip olması gerekmektedir. Bunlar; doğal çevrenin ve yerel kültürlerin sürdürülebilirliği ilkeleridir (Kaypak, 2010, s. 103).

1.5.5. Ekoturizmin Faydaları

Turizm için çevre, bir kısıtlamayı değil bir kaynağı ve fırsatı temsil eder. Turizm ve çevre sadece birbiriyle ilişkili değil aynı zamanda birbirine bağımlıdır. Turizm çevreyi koruma ile çelişmemesi gerekir, aksi takdirde turizm ortamının doğal cazibesi azaldıkça ziyaretçi memnuniyeti azalacaktır. Turizm çevresel bozulmaya yol açabilir ve bu nedenle kendi kendini yok edebilir veya tam tersi çevrenin önemli ölçüde geliştirilmesine de katkıda bulunabilir. Tatmin edici turizm ortamları doğal güçlerden

ve sosyal koşullardan büyür (Pigram, 1980). Ekoturizm, her zaman ekonomik büyümeye ve çevresel korumaya ulaşmak için seçilecek yol değildir. Bazı durumlarda, kırılgan bir ekosistemde minimal insan aktivitesi bile zararlıdır. Bu durumlarda alternatifler araştırılmalıdır (Barnad, 1995).

Ekoturizm için iddia edilen avantajlardan biri, ekolojik ve kültürel olarak daha duyarlı görülmesi ve kitle turizmiyle ilişkili olumsuz etkileri getirme olasılığının düşük olmasıdır. Ekoturizmin bu kriterlere ne kadar uyduğu, esas olarak ekoturizm girişimlerinden önceki planlama sürecine ve daha önce paydaşların yönetim kontrollerine ve katılımına bağlıdır (Brandon, 1996). Özellikle gelişmekte olan ülkelerde ekoturizm kriterlerine uyulması hem koruma hem de gelişme anlamında yerel güçlendirmeye katkı sağlayarak fırsatlar sunmaktadır. Şekil 8'de gelişmekte olan ülkeler için ekoturizm fırsatları gösterilmektedir.

Şekil 8. Gelişmekte Olan Ülkeler İçin Ekoturizm Fırsatları (Hawkins, ve Khan, 1998, s. 55).

Ekoturizm hem sosyal hem de çevresel hedefleri ele alır ve biyoçeşitliliğin korunmasına dört şekilde doğrudan ve dolaylı yolla fayda sağlayabilir:

1. Yaban hayatı ve korunan alanlar için destek,
2. Çeşitlendirilmiş geçim kaynakları,
3. Çevresel yorumlama ve etik,
4. Güçlendirilmiş kaynak yönetimi kurumları (Stronza, Hunt ve Fitzgerald, 2019).

Wood (2002) iyi bir ekoturizmin özelliklerini şu şekilde ifade etmiştir:

- Ziyaret edilecek çevre ve kültür gezisi öncesi bilgi sağlar,
- Tur öncesi ve sırasında uygun kıyafet ve davranışlarla ilgili yönergeler sunar,
- Turistin varış yerinin coğrafi, sosyal, politik özellikleri ile çevresel, sosyal ve politik zorlukları hakkında derinlemesine bilgilendirme sunar,

- İyi eğitimli yerel rehberlerle seyahat boyunca ayrıntılı rehberlik sunar,
- Sadece alışveriş veya satış için ticari bir mekan olmayan bir ortamda yerel topluluklarla tanışma ve onlarla etkileşim kurma fırsatı sunar,
- Hem yerel halkın günlük hayatı ve gelenekleri hem de topluluk etkileşimlerinden önce tartışmaya uygun konu türleri hakkında bir anlayış geliştirir (Wood, 2002).

Ekoturizmin çevreye, yaban hayatına, bitkilere, insanlara kısaca ekosistemdeki tüm canlı ve cansız varlıklara zarar vermeden yapılan turistik seyahatleri kapsamasından dolayı kitle turizmine göre farklı açılardan birçok faydası bulunmaktadır.

Ekoturizmin faydaları şu şekilde sıralanabilir:

- Yerli halk için ekonomik fayda sağlar, yaşam kalitesini yükseltir,
- Endüstriyel uygulamaların geliştirilemeyeceği orman köyleri gibi bölgelerde istihdam ve ekonomik canlılık sağlayan bir sektördür. Bu sayede bu bölgelerden yaşanan göçlerin önüne geçilebilmekte hatta ters göç yaşanmaktadır,
- Ekoturizm konseptinde yerli halk kendilerini ve bölgelerini etkileyen kararları almada rol oynar,
- Ekoturizm doğal ve kültürel mirasın korunmasını ve dünya biyoçeşitliliğinin sürdürülmesini sağlar,
- Yerel halkla ilişkiyi ve daha önce tecrübe edilmeyen değişik aktiviteleri sağladığı için turistler için daha hoş deneyimler sağlar,
- Turizmin ekonomi, çevre ve sosyal yaşama olumsuz etkilerini en aza indirger,
- Ekoturizm kültürel açıdan duyarlı olup turist ve ev sahibi halk arasında saygıyı sağlar, yerel gurur ve güven oluşturur,
- Ekoturizmin bir diğer avantajı da yüksek maliyetli yatırımlar gerektirmemesi böylece gelişmekte olan ülkelerde hızla benimsenen bir sektör olmasıdır (BAKA, 2012).

Ekoturizm girişimlerinin yerel topluluklar üzerindeki etkilerinin analizi için tasarlanan güçlendirme çerçevesinde, yerel toplulukların kendi bölgelerindeki ekoturizm girişimleri üzerinde bir miktar kontrole sahip olması ve bunların yararlarını paylaşmasının önemi vurgulanmaya çalışılır. Çerçevenin ardındaki mantık, ekoturizmin yerel düzeyde hem korumayı hem de gelişmeyi teşvik etmesidir. Çerçeve hem batı hem de gelişmekte olan ülke bağlamlarında uygulanabilir, ancak güçlendirme kavramını temel ilgi alanı olarak aldığı için, özellikle yerli halkın veya diğer dezavantajlı grupların

ekoturizmden ne ölçüde yararlandığını incelerken uygun olabilir (Scheyvens, 1999). Ekoturizm girişimlerinin yerel topluluklar üzerindeki etkilerini belirleme çerçevesi Tablo 7'de gösterilmektedir.

Tablo 7. Ekoturizm Girişimlerinin Yerel Topluluklar Üzerindeki Etkilerini Belirleme Çerçevesi

	Güçlendirme belirtileri	**Güçsüzlük belirtileri**
Ekonomik güçlendirme	Ekoturizm, yerel topluma kalıcı ekonomik kazanımlar getirir. Kazanılan para, topluluktaki birçok hane halkı arasında paylaşılır. Kazanılan paradan elde edilen iyileşmenin gözle görülür işaretleri vardır (örn. geliştirilmiş su sistemleri, daha kalıcı malzemelerden yapılmış evler).	Ekoturizm sadece yerel bir topluluk için küçük, spazmodik nakit kazanımlarla sonuçlanır. Kârın çoğu yerel seçkinlere, dış işletmelere, devlet kurumlarına vb. gider. Yalnızca birkaç kişi veya aile ekoturizmden doğrudan mali kazanç elde ederken, diğerleri bu ekonomik faydaları paylaşmanın bir yolunu bulamıyor çünkü sermaye ve/veya uygun becerilere sahip değiller.
Psikolojik güçlendirme	Kültürlerinin, doğal kaynaklarının, geleneksel bilgilerinin benzersizliği ve değerinin dışarıdan tanınması nedeniyle birçok topluluk üyesinin özsaygıları artar. Topluluk üyelerinin artan güvenleri, onları daha fazla eğitim ve öğretim fırsatları aramaya yönlendirir. İstihdam ve paraya erişim, kadınlar, gençler gibi geleneksel olarak düşük statülü toplum kesimleri için statüde bir artışa yol açar.	Pek çok insan, ekoturizmin faydalarını göremez ancak korunan bir alanın kaynaklarına erişimin azalması nedeniyle zorluklarla karşılaşabilir ve bu nedenle kafası karışmış, hüsrana uğramış, ilgisiz veya hayal kırıklığına uğramış olabilirler.
Sosyal güçlendirme	Ekoturizm, yerel topluluğun dengesini korur veya geliştirir. Başarılı bir ekoturizm girişimi oluşturmak için bireyler ve aileler birlikte çalıştıkça topluluk uyumu artar. Toplanan bazı fonlar topluluk geliştirme amaçları için kullanılır (örn. okullar inşa etmek veya yolları iyileştirmek için).	Uyumsuzluk ve sosyal çürüme. Toplumdaki çoğu insan dış değerleri benimsemekte ve geleneksel kültüre ve yaşlılara olan saygısını yitirmektedir. Dezavantajlı gruplar (örn. kadınlar) ekoturizm girişimi ile ilişkili sorunların en ağırını taşımaktadır ve faydalarını eşit bir şekilde paylaşmakta başarısız olmaktadır. İşbirliği yapmak yerine, bireyler, aileler, etnik veya sosyo-ekonomik gruplar, ekoturizmin algılanan faydaları için birbirleriyle rekabet ederler. Kızgınlık ve kıskançlık olağandır.

Siyasi güçlendirme	Tüm topluluk gruplarının ihtiyaçlarını ve çıkarlarını adil bir şekilde temsil eden toplumun siyasi yapısı, insanların ekoturizm girişimi ile ilgili sorunları gündeme getirebileceği ve endişelerini ele alabilecekleri bir forum sağlar. Ekoturizm girişimini başlatan veya uygulayan ajanslar, topluluk gruplarının (kadınlara, gençlere ve diğer sosyal açıdan dezavantajlı gruplara yönelik özel ilgi grupları dâhil) görüşlerini araştırır ve karar alma organlarında temsil edilmeleri için fırsatlar sağlar.	Topluluğun otokratik ve/veya çıkarcı bir liderliği vardır. Ekoturizm girişimini başlatan veya uygulayan ajanslar, toplulukları pasif yararlanıcılar olarak görürler ve onları karar alma sürecine dahil etmezler. Bu nedenle, topluluk üyelerinin çoğunluğu ekoturizm girişiminin işleyip işlemediğine veya işleyişine dair çok az söz sahibi olduklarını veya hiç söz sahibi olmadıklarını düşünürler.

Kaynak: Scheyvens (1999)

Ekoturizm hem insanlık hem de doğa için önemli bir araç sunmaktadır. Ekoturizm, insanlık için keyifli ve etkili bir şekilde doğal dünyaya dalma fırsatı sağlar. Ekoturizm, doğa ile ilgili daha büyük bir anlayışa yol açan eğitimin yanı sıra çok sayıda tatmin düzeyi sağlayan, doğayla birlikte kalan doğa harikalarımızın şefkat ve daha iyi idaresi ile sonuçlanan bir eğitimsel birliktelik sağlar (TIES, 2020). Dikkatli bir şekilde planlanan ve işletilen ekoturizm alanları, özellikle köy temelli ise ve yerel katılım içeriyorsa, doğal ve kültürel kaynakları kullanan diğer daha az sürdürülebilir faaliyetlerin baskısını dengeleyebilecek şekilde doğrudan faydalar sağlayabilir (Kiper, 2013).

Ekoturizm, korunan alanlara üç şekilde fayda sağlayabilir. Birincisi, ekoturizm dünyanın doğal yaşam alanlarını ve türlerini yönetmek ve korumak için para üretmenin en önemli yollarından biridir. İkincisi, ekoturizm park giriş ücretleri ve rehberlik, konaklama ve tercüme merkezleri için yapılan ödemeler yoluyla korumaya doğrudan katkıda bulunabilir. Üçüncüsü, ekoturizm tanımının merkezinde habitatların ve türlerin bakımına sektör tarafından yeniden yatırım yapılır (Goodwin, 1996).

1.5.6. Ekoturizmin Bileşenleri

Turizm ve çevre arasında dört ana bağlantı vardır: pazarlanabilir bir turizm cazibesi veya ürününün temeli olarak doğal çevrenin bileşenleri; turizm faaliyetlerinin çevresel etkilerini en aza indirecek veya azaltacak şekilde yönetilmesi; doğrudan veya dolaylı olarak turizmin korumaya ekonomik veya maddi katkısı; turistlerin çevreye karşı

tutumu ve turist operatörleri tarafından müşterilerin çevre eğitimi. Bu nedenle, turizm işinin her önemli bileşeninin çevresel yönleri vardır: ürünler ve pazarlar, yönetim, para ve insanlar (Buckley, 1994).

Ekoturizm, sürdürülebilir turizm alanının bir alt bileşenidir. Ekoturizmin sürdürülebilir kalkınma için etkili bir araç olarak algılanan potansiyeli, gelişmekte olan ülkelerin artık onu benimsemesinin, ekonomik kalkınma ve koruma stratejilerine dahil etmesinin ana nedenidir (Kiper, 2013).

Ekoturizm kaynaklarının temel bileşenleri doğal alanlar ve yerel kültürdür. Diğer çekicilikler (tarihi eserler, ulaşım, alışveriş olanakları vb.) ise ekoturizmi destekleyen unsurlar olarak görülebilir. Bu bakımdan doğal alanlardaki zenginlik ve yerel kültürün orijinalliği büyük öneme sahiptir. Ekoturizm yok olan doğaya sahip çıkma ve otantik yerel kültürü yerinde yaşamak ve hissetmek isteğinden doğar (Batur, 2013).

Ekoturizmin bileşenleri:

- Biyoçeşitliliğin korunmasına katkıda bulunur,
- Yerel halkın refahını sürdürür,
- Bir yorumlama/öğrenme deneyimi içerir,
- Turistler ve turizm endüstrisi konusunda sorumlu eylemleri içerir,
- Küçük ölçekli işletmelere öncelikle küçük grupları ulaştırılır,
- Yenilenemeyen kaynakların mümkün olduğunca en düşük tüketimini gerektirir,
- Özellikle kırsal kesimdeki insanlar için yerel katılım, mülkiyet ve iş fırsatlarını vurgular (Wood, 2002).

Ekoturizm alternatif bir ekonomik temel sağlayabilir, ancak otomatik olarak sosyal ve çevresel etkiler olmadan gerçekleşmez. Yerel halkın, turizm tarafından üretilen ekonomik çarpanların önemli bir kısmını yakalamasına izin verilmelidir (Place, 1995). Gerçekte, olması istenen ekoturizm faaliyetlerinin uygulamaya konması kolay olmamakla birlikte sürdürülebilir bir ekoturizm için ilk olarak ulusal ekoturizm planlaması gerekmektedir. Dolayısıyla ilk aşamada, ekoturizm içeren uygulamalarda çevresel ve sosyal beklentilere çok fazla yer verilmeden çalışmalara başlanmalıdır. Ekoturizm, turizmi geliştirici ve yayıcı bir alternatif olmamakla birlikte tersine turizmi sınırlar. Ekoturizm, turizmin olumsuz etkilerini azaltmak, çevresel ve sosyal etkilerini artırmak ihtiyacından doğmuştur (Polat ve Önder, 2006).

1.5.7. Ekoturizm Kaynakları

Ekoturizm, doğal çevreye odaklanmış birçok turist formunu kapsamaktadır. Her ne kadar bu formlar ekoturizmle yakından ilişkili olsa da ekoturizm birçok boyut sunduğundan onlardan ayırt edilmelidir (Triarchi ve Karamanis, 2017). Ekoturizm öncelikle doğayı, manzarayı, florayı, faunayı ve yaşam alanlarını ve ayrıca bölgedeki kültürel eserleri deneyimlemeye ve öğrenmeye odaklanır (Kiper, 2013). Ekoturizm, şehir yaşamından sıkılan insanlar için kısa mesafeler dahilinde, yabancı turistler için ise uzun süreli seyahatler içine yerleştirilebilecek, doğa ile bütünleşik, farklı aktivite seçenekleri sunar (Batur, 2013).

Ekoturizm, turizm faaliyeti içinde özel bir yer kaplar. Doğal, sosyal ve yerel topluluk değerleriyle uyumlu olan, otantik doğal ortamlarda kültürel ve çevresel etkileşimi teşvik eden turizm türlerini (yeşil turizm, doğa temelli turizm, kırsal turizm) içerir (Roxana, 2012). Ekoturizm faaliyetleri kapsamında değerli olan alanların çoğu, doğası bozulmamış ve görsel niteliği olan alanlardır. Bununla birlikte otantikliğini koruyabilmiş yerel kültür de ekoturizmin en önemli unsurlarından birisidir. Bu bağlamda ekoturizm potansiyelini oluşturan doğal alanların ve yerel kültürün korunması ve tanıtımı büyük önem taşımaktadır (Batur, 2013).

Ekoturizm faaliyetinde kullanılan doğal kaynaklar şunlardır (Haberal, 2015);

- Güzel manzaralı yerler
- Dağlar
- Ormanlar
- Kanyonlar
- Çöller
- Göller
- Volkanik araziler
- Mağaralar

Ekoturizmde alanın taşıma kapasitesinin dikkate alınması ve alana getirilecek faaliyet ve olanaklar ile kullanıcı sayılarına sınırlamalar getirilmesi, kaynakların korunarak kullanımı açısından büyük önem taşımaktadır. Çünkü ekoturizme kaynak olan doğal ve kültürel değerlerden, kullanım kapasitelerini aşan miktarlardaki faydalanmalar ve yanlış yer seçimleri, bu kaynakların korunmasına ve devamlılığına olumsuz yönde etki yapmaktadır (Kuter ve Ünal, 2009). Bu doğrultuda, ekoturizme

yönelik altyapı ile ilgili yapılacak planlama çalışmalarında yer seçimi, ulaşım, konaklama, kirlilik, doğal alanların ve su alanlarının korunması, mevcut yapının korunmasına yönelik düzenlemelere önem verilmelidir (Surat, Yılmaz ve Surat, 2015).

Ekoturizmi faaliyetin yeri temelinde tanımlamak ciddi bir sorun getirmektedir; zira ekoturizm, faaliyetin yeriyle değil mahiyetiyle belirlenen bir etkinliktir. Bir etkinliği ekoturizm yapan o etkinliğin mekânı veya miktarı değil, etkinliğin nasıl kullanıldığı, nasıl organize edildiği, nasıl gerçekleştiği ve hangi sonuçları doğurduğudur. Bu şekilde tanımlandığında, dağların tepesinde geniş bir alanı çitlerle çevirmek, bungalovlar ve restoranlar inşa edip eğlenceler düzenlemek, uzak ve doğal alanlara turlar ve günlük geziler düzenlemek, bir faaliyetin ekoturizm olarak anılması için gerekli koşulları sağlamamaktadır (Erdoğan, 2010). Turizm bölgelerinin taşıma kapasitelerinin sınırlı olduğu düşünüldüğünde turizmin sürdürülebilir olması ve aynı zamanda turizm gelirlerinin arttırılabilmesi için alternatif turizm türleri içerisinde bölgeye uyumlu olanların seçilmesi oldukça önemlidir. Tercih edilen turistik ürünlerin ve alternatif turizm çeşitlerinin de doğru pazarlarda tanıtılması ve pazarlanması yüksek gelire sahip turistlerin bölgeye çekilmesini sağlayabilmektedir (Şengül ve Genç, 2016**).**

1.5.8. Ekoturizm Aktiviteleri

İnsanların doğa ile barışık turizm faaliyetleri yürütmeleri ve tabiat ile iç içe turizm aktivitelerine katılmaları süreç içerisinde "ekoturizm" olarak adlandırılan turizm çeşidinin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Günümüzde; kuş gözlemciliğinden dağcılığa, sportif olta balıkçılığından yayla turizmine kadar geniş bir skalaya yayılan ekoturizm aktiviteleri, destinasyonlara kitle turizmine alternatif geliştirme imkânı sağlaması sebebiyle de büyük öneme sahiptir (Akdağ, 2013).

Doğa turizmi ya da ekoturizm doğada yapılan aktivitelere dayanan, rekreasyon, macera ve öğrenim unsurlarını içeren ve içerisinde sürdürülebilirlik ilkesini de barındıran bir turizm çeşididir. Burada sürdürülebilirlik ile 4 ana ilke vurgulanmak istenmektedir;

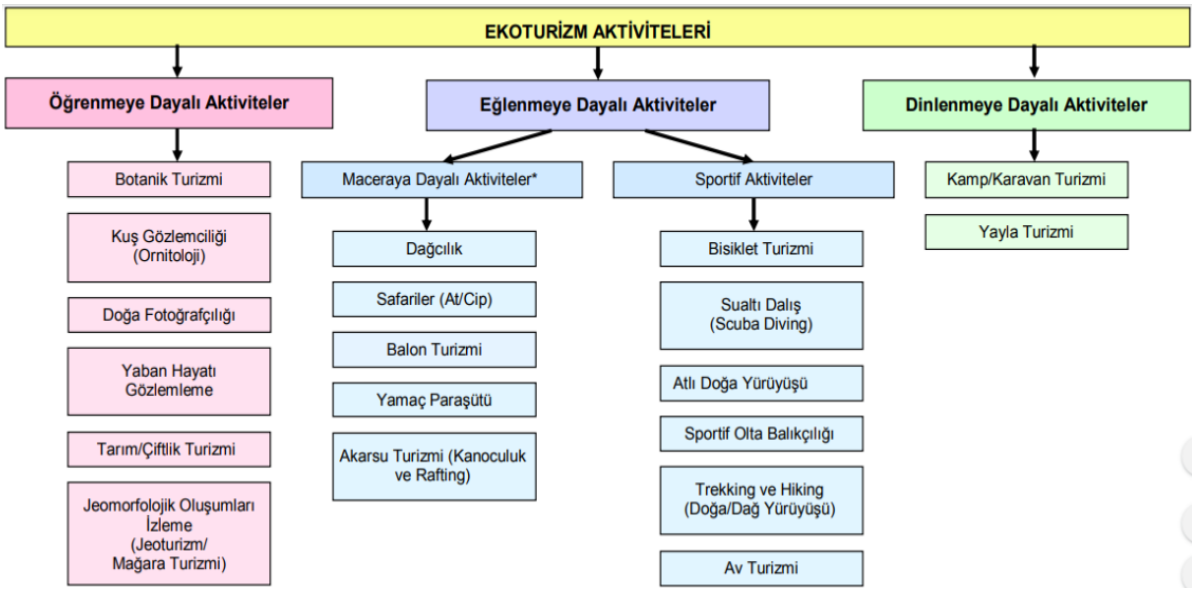
1. Çevrenin korunması
2. Turizm faaliyeti gerçekleştirilen bölgedeki kültür ve sosyal hayata saygı duyulması ve korunması
3. Ekoturistik faaliyetlerle bölge kültürü ve geleneklerinin yeniden canlandırılması ve yerel ekonominin geliştirilmesinin teminat altına alınması

4. Turistlerde tatminin sağlanması

Dolayısı ile tabiata dayalı turistik faaliyetlerde ekoturizmin bütün paydaşları tarafından bu 4 temel ilkenin gözetilmesi çevresel, sosyo-kültürel ve ekonomik anlamda sürdürülebilir bir tabiat turizmi için son derece önemli bulunmaktadır (ORFAMDER, 2018, s. 6).

Ekoturizm faaliyetleri ve bunların planlanması, doğa koruma ve sürdürülebilir kalkınma açısından turizm ve planlama için en iyi uygulamaları sağlamalıdır. Doğa üzerindeki etkiyi azaltacak şekilde turizm faaliyeti planlanmalı ve uygulanmalıdır (Robert, 2014).

Ekoturizm aktiviteleri Şekil 9'da sınıflandırılarak gösterilmiştir.

*Maceraya dayalı aktiviteler

Şekil 9. Ekoturizm Aktivitelerinin Sınıflandırılması (Tetik, 2012).

Ekoturizm öğrenmek, incelemek veya çevreye duyarlı faaliyetler gerçekleştirmek için doğal alanları ziyaret etmeyi, yani yerel toplulukların ekonomik ve sosyal gelişimini sağlayan doğa deneyimine dayalı bir turizmi içerir (Kiper, 2013). Ekoturizm faaliyetlerinin yaygınlaşması için ekoturizm ile ilişkili etkilerin değerlendirilmesi ve belirli ekoturizm türlerinin destinasyon ortamıyla ne derece uyumlu

* Maceraya dayalı aktiviteler macera turizmi adı altında anılmakla beraber çizelgede yer almayan daha spesifik ekoturizm çeşitleri de bulunmaktadır. Bunlar arasında mağara dalış, kaya tırmanışı, köpek kızağı, buz sörfü, rüzgar sörfü, paraşütle atlama, bungee jumping, helikopterle kayak, deniz kayağı, çim kayağı, kar motoru, motorkros, snowboarding, oryantiring sayılabilir. Ayrıca balina gözlemciliği, deve ile doğa yürüyüşü, yıldız gözlemleme, (yerli) aborjin turizm gibi ekoturizm türleri de sayılabilir.

olduğunun dikkate alınması gerekir (Clifton ve Benson, 2006). Özellikle ekoturizm aktiviteleri bölgelerinde taşıma kapasitelerinin belirlenmesi ve söz konusu kapasitenin aşılmaması için gerekli tedbirlerin alınması sağlanmalıdır. Bu kapsamda, bir destinasyonda ekoturizm aktivitelerinin kontrollü gelişimi hususunda atılacak en önemli adım, ekoturizm bölgelerinin ve aktivitelerinin belirlenmesidir. Aynı zamanda altyapı hizmetleri de ekoturizm destinasyonlarında ve aktivitelerinde büyük önem taşımaktadır (Saatçi ve Güdü Demirbulat, 2020).

Ekoturizm etkinlikleri;

- Doğal ve kültürel değerlere zarar vermemeli, aksine korunması ve gelişmesine katkıda bulunmalıdır,
- Kaynak değerlerine ve ekolojik bütünlüğe doğrudan ve çok yönlü katkıda bulunmalıdır,
- Doğa ve çevre etiğine uygun söylem ve eylemleri teşvik etmelidir,
- İnsana yönelik değil doğaya dönük olmalıdır,
- Dışsal değerlerden çok içsel değerler üzerinde yoğunlaşmalıdır,
- Etkinlik sürecine yöre insanlarının aktif katılımı sağlanmalıdır,
- Etkinliklerde doğaya katkı, öğrenme ve takdir ölçüleri ile tatmin olma gibi temel hedefler gözetilmelidir (İşçi, Pınarcı ve Gül, 2018).

1.5.8.1. Öğrenmeye Dayalı Ekoturizm Aktiviteleri

Botanik turizmi, kuş gözlemciliği (ornitoloji), doğa fotoğrafçılığı, yaban hayatı gözlemleme, tarın/çiftlik turizmi, jeomorfolojik oluşumları izleme (jeoturizm/mağara turizmi) öğrenmeye dayalı ekoturizm aktiviteleri içerisinde yer almaktadır.

Botanik Turizmi

Botanik, etimolojik bakımdan Fransızca "botanique" kelimesinden Türkçeye geçmiştir ve bitki bilimi anlamına gelmektedir. Botanik turizmi diğer adıyla bitki gözlemciliği, birçok bitki türünü içerisinde barındıran coğrafi yaşam alanlarda yapılan turistik aktiviteleri kapsayan bir kavramdır. Botanik bahçelerinin kentsel alanlarda görülmesi Rönesans dönemine dek uzanmaktadır. Rönesans etkilerinin hissedildiği ülkelerde botanik bahçelerinin eğitim ve araştırma amaçlı kullandığı bilinmektedir.

Botanik turizmi; endemik bitki türlerinin konuya ilgi duyan araştırmacılar, doğal konularda duyarlılığa sahip bireyler ve farklı konulara meraklı maceracılar tarafından,

yetiştikleri ortamlara zarar vermeden gözlemlenmesi, incelenmesi ve kaydedilmesine yönelik gerçekleştirilen aktiviteleri kapsayan bir turizm formudur (Eken İnan, 2020). Botanik turizmi belirli bir yerde yetişen, özellikle endemik çeşitleri tanımak ve araştırmak amacıyla gerçekleştirilen bir turistik hareket olsa da günümüzde özel sebeplerle oluşturulan botanik bahçelerinin gezilmesi şeklinde de uygulanabilen ekoturizm etkinlikleri kapsamında yer almaktadır (Ray, Demirtaş ve Pirçek, 2019).

Botanik kaynaklarının korunmasını, tanınırlığının artırılmasını ve sürdürülebilir kullanımını öngören botanik turizmi, bir sürdürülebilir turizm yaklaşımıdır. Bu turizm faaliyeti, doğaya dayalı ve çevre duyarlı olması nedeniyle ekoturizm, yeşil turizm ya da doğa turizmi; ayrıca özel olarak bitkilere yakınlık duyan insanların tercih ettiği bir aktivite olarak özel ilgi turizmi kapsamında değerlendirilebilir. Botanik turizmi ilgi ve yüksek koruma bilinci gerektirmektedir. Botanik turizminin temel özellikleri; yeterli bitki eğitimi almış ve konusunda uzman rehberler eşliğinde, çevre bilinci olan katılımcılarla, küçük gruplar halinde, belirlenmiş rotalarda ve yerel halkın desteğiyle, yerel halka katkı sağlayacak şekilde gerçekleşmesidir (Dilaver, 2017).

Turistler, bahçe festivalleri ve etkinlikleri dahil olmak üzere bahçe deneyimleri sunan botanik bahçeleri, tarihi bahçeleri ve yerleri, [hafif] eğitim, rahatlama ve ilham gibi çeşitli amaçlarla ziyaret eder veya gezerler. Bahçe turizmi, kültür turizmi adı verilen daha geniş seyahat segmentinin ayrılmaz bir parçasıdır (ITB, 2014). Botanik bahçeleri, çok çeşitli yerli ve yabancı turistlerin yanı sıra yerel bölgelerinden düzenli ziyaretçileri çekmektedir. Hem koruma hem de eğitim botanik bahçelerinin hedefleri arasında yer aldığından, koruma konusunda topluluk eğitimi sunma, koruma yanlısı tavırlar ortaya koyma ve halkı koruma çabalarını desteklemeye teşvik etme potansiyeli vardır (Ballantyne, Packer ve Hughes, 2007).

Botanik turizmini tercih eden turist profili genel olarak şöyledir (ITB, 2014):

- Genellikle kadın turistlerin daha çok ilgisini çekmektedir,
- Çift, arkadaş veya aileyle grup olarak seyahat ederler,
- Genellikle 50 yaş üstü kişilerin tercih ettiği bilinmektedir,
- Çeşitli nedenlerle tercih ederler, bazıları sadece güzel bir yerde güzel bir gün geçirmek istediği için tercih eder,
- Otantik deneyimler ararlar.

Kuş Gözlemciliği (Ornitoloji)

Kuş gözlemciliği doğayı kuşların dünyasından tanımayı sağlayan bir gözlem sporudur (KTB, 2020). Yabani kuşları doğal ortamlarında izlemeyi ve tanımlamayı temel alan, kimi doğaseverlerin hobi amaçlı, kimi bilim adamlarının ise bilimsel amaçlar doğrultusunda gerçekleştirdiği bir etkinliktir (Kandır, 2015).

Kuş gözlemciliği hem bilimsel hem de hobi amaçlı yapılan sportif aktivite olarak geçmişten günümüze kadar varlığını korumuştur (Asan, Yalçın ve Şimşek, 2018). Kuş gözlemciliğinin çoğunlukla sabahın erken saatlerinden itibaren gündüz yürütülen bir aktivite olması ve kuş gözlemcilerinin gözlem noktalarına yakın yerlerde gecelemek istemesi, yerel halkın ekonomik olarak daha çok istifade etmesini sağlayan bir faktördür. Daha iyi bir ekolojik bilinç ve kuş gözlemcilerinin daha yüksek beklentileri, aynı zamanda resmi koruma statüsü olmayan birçok alanın da korunmasıyla sonuçlanabilir. Kuşlar korunan alan sınırlarına dikkat etmezler ve birçok tür sadece resmi olarak korunan alanların dışında gözlenebilir. Kuş turizmi koruma için iyi bir başlangıçtır. Kuş turizmi kuşlara daha çok önem verilmesini sağlayabilir (Sözüer ve Erkol, 2013).

Kuş gözlemcileri, gözlem ve fotoğraf çekme amacıyla bulundukları alanların yerel türlerini, üreyen türlerini, yaz ve kış göçmenlerini, rastlantısal konuklarını ve nadir tür kayıtlarını bilmek isterler (Sevindi, 2013). Kuş gözlemcisi turistler, seyahatlerini küçük gruplar halinde ya da bireysel olarak yaparlar. Genellikle gözlem yerleri yakınındaki yerel konaklama yerlerini tercih ederler, temel gereksinimlerini yerel işletmelerden sağlarlar ve yöre halkının ürettiği el işlerini alarak yerel ekonomiye katkıda bulunurlar (Tırıl, 2005).

Kuş gözlem turizmi, yerel halkın ekonomi ve çevresel durumunun iyileştirilmesinde, biyoçeşitliliğin değeri konusunda yerel halkın eğitiminde ve başarılı koruma ve doğal alanların muhafazası için yerel ve ulusal teşvikin yaratılmasında yüksek potansiyele sahiptir (Şekercioğlu, 2002).

Kuş gözlemciliğinin etkileri ve rahatsız etmeyi en aza indirmek ve yerel katılımı arttırmak için bazı tavsiyeler Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. Kuş Gözlemciliğinin Etkileri ve Rahatsız Etmeyi En Aza İndirmek ve Yerel Katılımı Arttırmak İçin Bazı Tavsiyeler

Kuş Gözlemciliğinin Olumlu Etkileri	Kuş Gözlemciliğinin Olumsuz Etkileri	İdeal Kuş Gözlemcilik İçin Tavsiyeler
• Kuş çeşitliliği ve yerel kazanç arasında bir bağlantı • Yaban hayatını korumak için ekonomik bir teşvik • Normal turizmle karşılaştırıldığında az etki, daha çok kazanç • Özgün kuş türlerinin yerel kontrolü arttırması • Bilinen turizm bölgeleri dışına ziyaretler • Arzu edilen türler sayesinde korunmayan alanların korunması • Yerel doğal tarih bilgisinin değerlenmesi • Yerel rehberlerin eğitimi ve istihdamı • Kuşları korumak için gelir elde edilmesi • Ornitoloji bilimine yapılan katkı	• Çok yaklaşarak ve aşırı kus sesi çalarak kuşların rahatsız edilmesi • Bazı durumlarda yuvaların aşırı taciz edilmesi • Nadir ya da tehlike altından olan türlerin rahatsız edilmesi • Ziyaret nedenli kirlenme ve habitat (yasam ortamı) yok olması • Gelirin çoğunun yerel halka kalmaması • Bölge insanının gücenmesi • Turizmle bağlantılı olarak kültürel bozulma	• Etik kuşçuluğa bağlı kal ve etik kuşçulukta ısrarcı ol • Mümkün olduğunca yuvalardan ve genç bireylerden uzak dur • Tehlike altında ve nadir türlere karşı çok dikkat göster • Teyp kullanmayı ve arazide görünmeyi en aza indir • Bir kuş seni fark edince daha fazla yaklaşma • Kurulmuş olan yollara, patikalara ve yürüyüş parkurlarına bağlı kal • Gözlem ve fotoğraf için teleskop kullan • Yerel halkı kuşlar ve ekonomik faydaları konularında eğit • Yerel ve az etkili girişimleri destekle • Kuş koruma konusunda çalışma yapan sivil toplum kuruluşlarına katkıda bulun

Kaynak: Şekercioğlu (2002, s. 248).

Gözlem sırasında uyulması gereken bir takım kurallar vardır. Bunların başında kuşları rahatsız etmemek gelir. Yuvalama alanlarına girmemek, yumurta veya yuva malzemesi almamak gerekir. Gözlem sonunda bölgede herhangi bir eşya bırakılmamalıdır (KTB, 2020).

Doğa Fotoğrafçılığı

Fotoğrafçılık bir sanat dalı olup doğa fotoğrafçılığı, turizm faaliyetlerinin gerçekleştiği bölgelerdeki doğal güzellikler, ilginç manzaralar, günlük yaşam tarzları, kültürel ve folklorik özellikleri yansıtan kareler olarak ilgi çeker (Çelik, 2018). Doğa fotoğrafçılığı çok yönlü sanatsal çabalardan biridir. Uygulayıcıların, doğal dünyadaki

sayısız özel konuda flora veya fauna, makro veya mikro ölçekli, gerçekçi veya izlenimci şekilde birçok farklı perspektiften uzmanlaşmalarını sağlar. Olası konular ve uzmanlık alanları doğanın kendisi kadar çeşitlidir (Mittermeier, 2005).

Teknolojik anlamda yaşanan gelişmeler bireylerin farklı alanlara seyahat ederek fotoğraf çekme motivasyonunu artırmıştır. Bunun yanı sıra bireylerin şahsi talepleri ve gittikleri coğrafi alanın özellikleri rekreasyonel motivasyon faktörleri arasında yer almaktadır (Kement ve Bükey, 2019).

Fotoğraf çekmek ve biriktirmek hemen hemen her kültürden insanın takındığı bir davranış şeklidir. Fotoğrafçı, kayda değer görüntüyü seçer, onda gördüğü güzeli başkalarına gösterir, dünyanın gerçekliğini ortaya çıkarma çabasına girer. Böylece de fotoğrafçılık hobiye ve daha ilerisinde profesyonelliğe dönüşür. Özellikle doğa fotoğrafçılığı böylesi bir çabanın ürünüdür. Mekanik olmanın ötesinde, mananın ta kendisidir. Size ait olmayan bir şeyi resmederek aidiyet kazandırırken, onu gören herkesi de haberdar ederek farkındalığı artırmış olursunuz (Özhancı ve Yılmaz, 2013). Doğa fotoğrafçılığının, destinasyonların doğal zenginliğini tescil etmek ve tanıtmak için önemli bir rol oynadığı ve aynı zamanda çevre bilincinin yaratılmasına da yardımcı olduğu söylenebilir. Bu doğrultuda doğa fotoğrafçılarının sorumlu davranmaları, doğal alanların tanıtımını kolaylaştırmaları ve doğal sorunlara odaklanmaları beklenmektedir. Doğal sorumluluk, doğa fotoğrafçıları için birincil hedeftir. Böylelikle gezerken doğa üzerindeki etkilerini en aza indirmeye çalışırlar (Çakıcı, Karacaoğlu ve Yolal, 2017).

Yaban Hayatı Gözlemleme

Son yıllarda koruma bilincinin ve biyoçeşitliliğe olan ilginin artması insanların doğal alanlara yönelik aktivitelerinde hareketlenmeye neden olmuştur. Günübirlik veya uzun süreli düzenlenen doğal ortamlara yönelik aktivitelerde ziyaretçiler doğa yürüyüşleri esnasında türleri yakından gözlemleyebilmektedir.

Yaban hayatı sahaları birçok bitki ve hayvan türüne ev sahipliği yapmaktadır. Bu sahalar biyoçeşitliliğin devamını sağlamasının yanında faklı turistik aktivitelere de hizmet etmektedir. Ayrıca yapılan faaliyetlerin bireylerin bu sahaları tanımasının ve anlamasının yanında koruma bilincinin de gelişmesine katkı sağlamaktadır.

Bir bölgede bulunan endemik canlılar o bölgedeki çekiciliği arttıran bir öğedir. Bu endemik canlılar nadir bulunmaları, o bölgeye özgü olmaları, o iklim çeşitliliğinde yetişmeleri ve çoğalmaları sebebiyle bölgenin cazibesini arttırmaktadır (Eken İnan,

2020). Dünya üzerinde nadir bulunan bitki ve hayvan türlerinin bulunduğu alanları ziyaret ederek bölgedeki türleri yakından görebilme aktivitesi olarak bilinen yaban hayatı gözlemleme turizminde, doğal alanlara yönelik yapılan ziyaretler esnasında turistlerden gözlem ve incelemelerini doğal yaban hayatına zarar vermeyecek şekilde gerçekleştirmeleri beklenmektedir. Böyle bir aktivitenin bilinçli ve kurallara uygun gerçekleşmesi hem yaban hayatının devamlılığının korunması noktasında hem de bölgenin gelişmesi açısından önem taşımaktadır.

Tarım/Çiftlik Turizmi

Kent yaşamının olumsuz etkilerinden uzaklaşmak isteyen insanların bir çiftliğe giderek dinlenme, doğal hayatı yakından deneyimleme, doğal ürünler tüketme ve çiftlik yaşamını tecrübe etme istekleri tarım ya da çiftlik turizminin gelişmesinde öne çıkan faktörler arasında yer almaktadır (Aytuğ, 2016). Tarım turizmi, yıllar içinde uygulamada ve isimlendirmede gelişmesine rağmen, turizm araştırmalarında birkaç on yıldır tanınan bir kavram olmuştur. Bu terim, tarıma dayalı cazibe merkezlerini ve olanaklarını tanımlar ve çiftlik turizmini kapsar (Henderson, 2009). Tarım turizmi, özellikle son yıllarda kırsal alanlara yönelik gelişme gösteren en önemli turizm seçeneklerinden biridir (Türkben, Gül ve Uzar, 2012).

Tarım turizminde, şehir hayatının yoğunluğundan uzaklaşarak köy hayatını deneyimlemek isteyen kişilerin yerel yapılarda konaklayarak, tarımsal ve hayvansal faaliyetlere katılması vb. tüm unsurlarla köy yaşantısına ortak olmasıdır. Köy yaşamının bir parçası haline gelen kişi bunun karşılığında ayrıca bir ücret ödemektedir. Bu nedenle bu eylemler agroturizm olarak adlandırılmaktadır (Gökalp ve Yazgan, 2013).

Tarım turizmi, çiftliklerde veya köylerde tarıma ve hayvancılığa dayalı etkinliklerdir (sebze, meyve, çiçek vb. ürünlerin toplanması, ön işleme çalışmaları, hayvan besleme, hayvansal ürünleri elde etme ve değerlendirme vb.). Turistler, bu etkinlikleri izlemekte ya da bizzat etkinlere katılmaktadırlar (Soykan, 1999).

Tarım turizmi, tarımsal faaliyetlerin yoğun olduğu yörelerde yapılan, kaynakların sürdürülebilirlik doğrultusunda kullanıldığı bir turizm türüdür. Tarım turizmi faaliyetleri, çevre ve çevresel ürünlere verdiği zararın kitle turizmine göre oldukça az olması, ekoloji ve sosyal taşıma kapasitesi gibi sorunlara yeni çözümler getirmesi ve kırsal bölgelerin ekonomik kalkınmasına sağladığı katkılar nedeniyle hükümetlerce de desteklenmektedir (Civelek Oruç, Dalgın ve Çeken, 2015).

Tarım turizmi, yörede yaşayan halkın sosyo-ekonomik açıdan gelişmesine katkı sağlamasının yanı sıra gelirlerinin bir kısmı da doğal değerlerin korunması ve geleneksel kültürlerin yaşatılmasında kullanılmaktadır. Gelecekte, dünya turizm hareketlerinden en fazla karı sağlayacak niteliğe sahip turizm şekli, doğal çevreye zarar vermeyen ona sahip çıkan model olacaktır. Tarım turizmi de bu modelde yer alan turizm çeşitlerinden bir tanesi olmasının yanı sıra gelişmekte olan ülkelerde biyolojik çeşitlilik ve ekosistemi korumaya katkıda bulunmaktadır (Türkben, Gül ve Uzar, 2012).

Agroturizm yapmak için gerekli planlama kriterleri ise;

1. Karayolları Genel Müdürlüğü ağındaki ana yollara, 1 kilometre mesafedeki tarım arazilerinde organik tarım ve hayvancılık yapılamaz.
2. Ağır sanayi tesisleri, reaktörler, hidrolik ve termik enerji santrallerine, maden işletmelerine, kentsel atıkların toplu olarak bırakıldıkları alanlara 3 kilometre mesafedeki tarım arazilerinde organik tarım ve hayvancılık yapılamaz.
3. Burada bahsedilen hususlar dışında, çevre kirliliğinden şüphe duyulan alanlarda organik tarım ve hayvancılık yapılıp yapılmayacağına, konu uzmanının raporu istenerek kontrol ve/veya sertifikasyon kuruluşu tarafından karar verilir (Gökalp ve Yazgan, 2013).

Ekoturizmin gelişimi, doğal ve kültürel çevreyi anlayan, ekosistemin bütünlüğünü koruyan ve aynı zamanda yerel halk için faydalı olan doğal kaynakların korunduğu, yerel halk için ekonomik fırsatlar yaratan doğal alanlara yapılan anlamlı seyahatin bir parçası olarak çiftlik turizminin popülarite kazanmasına sebep olmuştur (Ahmadova ve Akova, 2016). Çiftlik turizmi, genellikle kırsal ekonomileri canlandırmak ve gelir kaynaklarını çeşitlendirmek için sürdürülebilir bir kalkınma seçeneği olarak önerilmiştir ve büyük ölçüde içsel büyüme potansiyelleri üzerine inşa edilmiştir (Gössling ve Mattsson, 2002).

Çiftlikte çeşitlendirmenin çeşitli biçimleri arasında agrotourizm genellikle çiftlikler ve kırsal alanlar için gelişme potansiyeline sahip olarak belirtilir. Özellikle, agroturizmden istihdamı teşvik etmesi, ek gelir sağlaması, kırsal topluluklarda sürdürülebilir istikrarı teşvik etmesi ve ayrıca iyi yönetilen bir kültürel manzaraya katkıda bulunması beklenmektedir (Slavic ve Schmitz, 2013).

Jeomorfolojik Oluşumları İzleme (Jeoturizm/Mağara Turizmi)

Doğal süreçlerin sunduğu görsel güzellikler mağaraların turizm açısından tercih edilmelerinin en büyük sebebidir. Bununla beraber eski zamanlarda insanların mağaraları barınak olarak kullanması kültürel açıdan, mağara içinde nem oranının yüksek olması ise sağlık açısından mağara turizmini çekici kılmaktadır (Coşkun, Aydın, Coşkun, Öztekinci ve Taşoğlu, 2020, s. 237).

Son yıllarda ekoturizmin bir çeşidi olan mağara turizmi ve bu turizm aracılığıyla jeolojik miras alanlarının değerlendirilmesi önem kazanmaktadır. Jeolojik miras niteliğindeki alanların, hem yerkürenin oluşumunun daha iyi anlaşılması, hem de bu bilgilerin gelecek kuşaklara aktarılması bakımından önemi oldukça fazladır (Akpınar Külekçi ve Sezen, 2018). Bir ekoturizm aktivitesi olarak mağara turizmi 20. yüzyılın ikinci yarısından bugüne kadar her geçen yıl adından daha fazla bahsedilen bir turizm çeşidi olmuştur. İlk yıllarda sadece gençlerin keşfetme ve heyecan dürtüleriyle katıldığı sportif mağaracılık aktiviteleri, ilerleyen yıllarda turizmin sürdürülebilirliğine yardımcı olması ve doğal/kültürel değerlerin koruma/kullanma dengesine katkıda bulunması sebebi ile çok daha fazla kişinin ilgisini çeker hale gelmiştir. Günümüzde macera amaçlı gezilerden sağlık arayışına kadar pek çok farklı faktör insanları mağara turizmine yönelik güdülemekte ve mağara turizmine katılan kişi sayısı her geçen yıl artış göstermektedir (Akdağ, 2013). Rekreasyon değeri genellikle vadilerde, dağlık arazide, şelalelerde, plajlarda veya kireçtaşı alanlarında bulunan mağaralarda yürüyüş yapmaktan, kamp yapmaktan ve mağaralarda kayıkla gezmekten hoşlananlarla ilgilidir. Kültürel değeri ise batıl inanç ritüelleriyle, bölge sakinlerinin inançlarıyle ve istekleriyle, geleneksel anlamı, tarihi ve arkeolojik kayıtlarıyla bağlantılıdır (Kim, Kim, Park ve Guo, 2008).

Bir bölgenin jeolojik mirası aynı zamanda o bölgenin kültürel mirası konumundadır. Bölgenin fiziki anlamda oluşumu, gelişimi, bölgede yaşamış ve yaşamakta olan canlı çeşitliliği, geçmişte yaşanan doğa olayları gibi birçok unsur hakkında bilgi jeolojik ve jeomorfolojik kaynaklardan edinilmektedir. Söz konusu kaynaklar üzerindeki en önemli sorun bu alanların önemlerini yitirip yok olmasıdır. Jeoparkların önemi jeolojik, jeomorfolojik ve coğrafi zenginliğin korunması ve gelecek nesillere aktarılması noktasında ortaya çıkmaktadır. Jeoturizm, jeolojik mirasın korunması adına projelerinin geliştirilmesi ve gelecek kuşaklara aktarılmasında önemli bir unsurdur. Diğer yandan jeoturizm, turistik ürünün çeşitlenmesine ve yeni iş

kollarının gelişimine katkı sağlamanın yanında (Diker, Deniz ve Çetinkaya, 2016), jeoturizm faaliyetlerine ve tesislerine hizmet etmek için yerel halkın rehber veya personel olarak istihdam edilmesine de olanak sağlar. Konaklama sektörü istihdam fırsatları, etkinlikler, perakende satış ve hizmetlerin sağlanması yoluyla yerel topluluklara katkıda bulunma potansiyeline sahiptir (Newsome ve Dowling, 2010).

Bölgesel ve küresel jeopark ağları uluslararası alanda hızla genişlemektedir. Kuruluşları için önemli itici güç, jeoturizm yoluyla yerel topluluk kalkınması veya jeolojik ilgi alanlarına dayanan turizmdir. Jeoturizm, sürdürülebilir kalkınma için güçlü bir araç olabilir, ancak etkili bir şekilde yönetilmezse, jeoturizm kaynaklarına doğrudan bir tehdit oluşturabilir (Newsome, Dowling ve Leung, 2012). Örneğin, jeoturizm amacıyla kullanılmasına karar verilen bir mağarayı gelişi güzel kullanıma açmak, mağaranın ve mağara içi şekillerin geriye dönüşü olmayan derecede tahrip olmasına ve ziyaretçilerin can güvenliği açısından büyük riskler doğmasına yol açar. Bu nedenle gerek mağaranın korunması ve ziyaretçilerin güvenliklerinin sağlanması ve gerekse işletme kalitesini sürekli yüksek tutmak için, birçok düzenlemeyi içeren "Mağara Uygulama Projesi"nin hazırlanması gerekir. Bu proje koruma ve kullanım dengesini esas alır ve jeolog, jeomorfolog, inşaat mühendisi, işletmeci, peyzaj mimarı gibi kişiler tarafından hazırlanır (Arpacı, Zengin ve Batman, 2012).

1.5.8.2. Eğlenmeye Dayalı Ekoturizm Aktiviteleri

Eğlenmeye dayalı ekoturizm aktiviteleri, maceraya dayalı ekoturizm aktiviteleri ve sportif aktiviteler olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Maceraya dayalı ekoturizm aktiviteleri dağcılık, safariler (at/cip), balon turizmi, yamaç paraşütü ve akarsu turizmidir (kanoculuk ve rafting). Sportif aktiviteler ise, bisiklet turizmi, sualtı dalışı (scuba diving), atlı doğa yürüyüşü, sportif olta balıkçılığı, trekking ve hiking (doğa/dağ yürüyüşü), av turizmidir.

Dağcılık

Dağcılık sporu yürüyüş, tırmanış ve kampçılığı içinde barındıran, karda, kayada, buzda yazın veya kışın yapılan daha çok yarışma niteliği değil yardımlaşma içeriği olan zirve yönelimli bir spordur (Karayol, 2013). Maceraya dayalı turizm aktivitelerinden olan dağcılığı, rekreasyonel olarak yapılan dağcılık turizmiyle spor olarak yapılan dağcılık faaliyetini ayırt etmek gerekir. Rekreasyonel faaliyet olarak yapıldığında daha

az risk daha çok eğlence içerirken, spor olarak yapılan dağcılık daha fazla risk ve amaç içermektedir. Dağcıların belirledikleri hedeflere ulaşmak istemelerinin tutkusu onların motivasyon ve risk alma kabiliyetlerini artırır.

Dağcılık sporu, insanların boş zamanlarını Alp Dağları'nda doğa yürüyüşleri yaparak değerlendirmeleri sonucunda ortaya çıkmıştır. İlk başlarda az sayıda insanın yaptığı bu spor dalı, zamanla kulüplerin kurulması ve daha fazla insanın ilgisini çekmesi ile popüler bir rekreasyonel aktivite haline gelmiştir. Günümüzde dünyanın birçok farklı bölgesinde milyonlarca insan bu spor dalı ile ilgilenmekte ve düzenli olarak doğa yürüyüşleri, kaya tırmanışı vb. faaliyetlere katılmaktadır. Özellikle profesyonel dağcılar, tırmanış yapmak amacıyla sık sık farklı ülkelere seyahat etmektedir. Bu sebeple dağcılık, bir spor olmaktan çıkıp kitlesel bir turizm hareketi halini almıştır. Dağcılık turizmi, turizm endüstrisi içinde hızla gelişmektedir. Dağcılık faaliyetleri, yapıldıkları destinasyonların gelişimine önemli katkılar sağlamış ve sağlamaya da devam etmektedir (Tanrısever, Kara ve Pamukçu, 2018).

Dağlar, muhteşem manzarası, görkemli güzelliği ve eşsiz güzellik değerleriyle turistler için en popüler destinasyonlardan biridir. Dağlarda turizmin gelişmesi, sürdürülebilir ekonomik kalkınma girişimleri ve çevrenin korunması yoluyla insanların yaşam kalitesinin genel olarak iyileştirilmesine yönelik odak noktasında kilit bir faktör olabilir. Sosyo-ekonomik ve çevresel açıdan, dağlık bölgelerde turizm karışık bir nimettir: bir sorun kaynağı olabilir, ancak aynı zamanda birçok fırsatta sunar (Nepal ve Chipeniuk, 2005). Şüphesiz ki bu durum, dağlık alanlardaki nüfusun yarısından fazlasının yoksulluk içinde yaşadığı And Dağları, Himalayalar ve Afrika'daki dağlık alanlardaki toplumlar için son derece önemlidir. Çünkü turizm, bu marjinal alanlardaki yerel ekonomiye katkı sağlamakta, bu da doğrudan ulusal ekonomiye yansımaktadır. Dağcılığa dayalı turizm için büyük yatırımlar gerekmemektedir. Dağ turizmindeki sermaye, dağın ve doğanın kendisidir (Somuncu, 2004).

Dağ turizminin sürdürülebilir olması için bazı kilit unsurlar şu şekildedir:

- Dağ topluluklarında turizm rotalarının kurulması, turizmle ilgili girişimcilik faaliyetleri yoluyla yoksulluğun azaltılması için fırsatlar sağlar,
- Sürdürülebilirliği yönetmeye yönelik göstergeler, ilgili tüm paydaşlara danışılarak geliştirilmelidir,

- Dağ ortamları ve kültürleri kırılgandır, turizmden büyük ölçüde olumsuz etkilenebilir. Dağ rotası yöneticileri, olumsuz etkileri hafifletmek ve olumlu etkileri en üst düzeye çıkarmak için yöntemler geliştirmelidir,
- Sürdürülebilir bir dağ turizmi planı tasarlarken yerel topluluğu dahil etmek zorunludur,
- Turizm, dağ çevresindeki yoksulluk için her derde deva değildir. Yoksulluğun azaltılması için sürdürülebilir turizm ilkelerine göre planlama ve geliştirme yapılmalıdır (Mutana ve Mukwada, 2018).

Safariler (At/Cip)

Safariler at veya cip safari olarak yapılabilen, coğrafyaları, kültürleri veya vahşi yaşamı keşfetmek için uygun coğrafi ortamlarda gerçekleştirilen turistik bir faaliyettir. Son yıllarda farklı tür hayvanlarla (fil gibi) veya araçlarla da gerçekleştirilmekte olan bu aktivite macera sever turistler tarafından tercih edilmektedir. Genellikle Afrika ülkelerine yönelik gerçekleştirilen safari turları yaban hayatını ve vahşi yaşamı deneyimleme amaçlı gerçekleştirilmektedir.

Doğal ve tarihi güzelliklerin bulunduğu turizm bölgelerinde atlı doğa gezisi etkinlikleri turistler için bir cazibe unsuru olabilmektedir (Şengül ve Genç, 2016). Binicilik turizmi olarak adlandırılan atlı doğa gezileri sırasında turistler doğayla baş başa olmanın ve ata binmenin keyfini bir arada yaşayabilmektedir.

Yaban hayatı turizmiyle ilişkili olan safari olumlu ve olumsuz etkiler barındırmaktadır. Safari sırasında yapılan avcılık veya çevresel tahrip yüksek koruma değerine sahip doğal hayata zarar verebilmektedir. Safari turlarının doğal alanlara zarar vermeden plan ve program çerçevesinde gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Balon Turizmi

Uçuş için hava şartlarının uygun olduğu zamanlarda, yörenin sunduğu doğal güzellikleri yüksekten deneyimleyebilme fırsatı sağlayan balon turizmi turistler için ilgi çeken aktivitelerden biridir.

Doğada ve açık hava ortamında gerçekleştirilen bir etkinlik olarak tanımlanan macera turizmi türlerinden biri balon turizmidir. Balon turizmi, katılımcılara egzotik bir bölgeyi havadan daha geniş ve daha güzel bir açıyla, ilginç ve heyecan verici şekilde seyir imkânı sunan ve belirli düzeyde risk ve kontrollü tehlike içeren macera turizmi kapsamındaki deneyimlerden biridir (Can ve Üst Can, 2019). Dünyada ilk ortaya çıkışı

18. yüzyıl sonlarına uzanmaktadır. Uzun yıllardır bireysel sportif amaçlı yapıldığı gibi, turistik yörelerdeki yerel etkinliklerde balonla kent turları düzenlenmektedir. Balon, içerisine doldurulan sıvı propan gazının ısıtılması ile havalanır (KTB, 2020).

Balon turları incelendiğinde pahalı bir aktivite olduğunu görmek mümkündür. Bu turlardan bazı örnekler aşağıdaki gibidir.

- *Gstaad-İsviçre*: Her yılın ocak ayında yapılan Chateaud'oex Uluslararası Balon Festivali kapsamında katılımcılar kişi başı saatlik 600 dolar ile İsviçre Alplerine doğru yolculuk yapmaktadır.
- *Serengeti-Tanzanya*: UNESCO Dünya Mirası Listesi'ndeki Serengeti Milli Parkı'nda balon safarisi denilebilecek bir deneyime kişi başı saatlik 500 dolar vererek katılmak mümkündür.
- *Masai Mara-Kenya*: Düzenlenen balon turlarıyla Kenya'daki yaban hayatını gözlemlemenin bedeli kişi başı saatlik 450 dolardır.
- *Loire Valley-Fransa*: Loire Valley'de bulunan kaleleri, üzüm bağlarını, Nivernais Kanalı'nı havadan kişi başı saatlik 400 dolar karşılığında izlemek mümkün olmaktadır (Genç ve Şengül, 2016).
- *Nevşehir-Türkiye*: Kapadokya'nın en popüler aktivitelerinden olan balon turuna katılarak peribacalarının büyülü atmosferini deneyimlemek isteyen turistler bu aktiviteye ortalama kişi başı saatlik 200 euro karşılığında katılabilmektedir.

Yamaç Paraşütü

Doğa temelli turizm etkinlikleri içerisinde yamaç paraşütü olarak bilinen etkinliğin özellikle son yıllarda sadece profesyonel hedef gruplarına değil çok daha geniş bir turist grubunun (iç ve dış turist) katıldığı önemli bir etkinlik olarak öne çıktığı görülmektedir (Pirselimoğlu Batman ve Demirel, 2015). Diğer havacılık dallarından farklı olarak insanların dikkatini ve ilgisini çeken özelliklerinden dolayı da dünyada sanayi ürünü konumuna gelmiştir. Bu özelliklerinden en önemlileri bireysel olarak yapılabilmesi ve aynı zamanda bir doğa sporu olmasıdır (Karademir ve Güven, 2016).

Motorsuz ve basit hava aracı olan yamaç paraşütü hava akımları sayesinde süzülerek uçabilmektedir. Yüksek bir tepeden eğime doğru koşarken havalanarak süzülmeye başlayan paraşüt pilotun yeteneğine bağlı olarak saatlerce havada kalabilmektedir.

Yamaç paraşütü macera sever turistler tarafından uçma deneyimini yaşamak amaçlı tercih edilmektedir. Uçmanın ucuz ve kolay yolu olarak tercih edilen yamaç paraşütü ayrıca yeryüzünü kuşbakışı olarak izlemenin de pratik yoludur.

Akarsu Turizmi (Kanoculuk ve Rafting)

Kanoculuk ve rafting, doğal yeryüzü kaynağı olan akarsularda gerçekleştirilen su sporlarıdır. Bu sporları gerçekleştirebilmek için kano denilen uç kısımları suyu yaracak şekilde sivri olan ve iki kişilik kullanıma uygun botların olması gerekmektedir. Aynı şekilde rafting için ise raft denilen daha geniş yüzeyli ve daha çok sporcuyu alabilecek şişme, akarsuyun gücüne dayanıklı botların olması gerekmektedir. Bu sporlar turistlerin coğrafya ile bütünleşmelerini sağlarken, coşku içinde ve takım ruhu ile güçlüklerin üstesinden gelmelerine de vesile olacaktır (Eken İnan, 2020). Rafting herhangi bir beceri ya da fiziksel kondisyon gerektirmediğinden, dileyen herkes tarafından bu spor yapılabilir. İlk iki derece için yüzmeyi bilmek gerekmeyebilir ancak adrenalin isteyen bir rafting yapabilmek için yüzme bilmek şarttır. Ayrıca bu sporda katılımcıları yönlendirecek ve bilgilendirecek bir rehber olması gerekir (Taş, 2012).

Kano düz tipli, tek bir pagayla yürüyen, hafif ve portatif bir tekneyle genellikle göllerde ve debisi çok yüksek olmayan akarsularda yapılan bir doğa sporu çeşididir (Kızılırmak, Kaya, Yıldız ve Kurtulay, 2017). Profesyonel kanolar genellikle tek kişiliktir ve debisi yüksek akarsularda kullanılır. Burada amaç doğayla girilen mücadeleden galip çıkabilmektir. Eğlence amaçlı kanolar ise "Kızılderili tipi kano" diye adlandırılan, günümüzdeki profesyonel kanolara ilham kaynağı olmuş, çoğunlukla 3 kişi tarafından kullanılan gezi tipi kanolardır. Profesyonel kanoları kullanmak için belirli bir süre ve nitelikte eğitim almış olmak gerekliyken Kızılderili tipi kanoları kullanmak için daha kısa süreli eğitimler yeterli olmaktadır. Çünkü bu kanolar durgun sularda kullanılmaktadır. Talimatlara uyulması ve takım arkadaşlarıyla uyum yeterlidir. Burada amaç sadece hızlı bir şekilde yol almak değil bir yandan da çevredeki doğal güzelliklerin farkına varabilmektir (Ülker, Kılıçarslan ve Derman, 2012).

Bisiklet Turizmi

Bisiklet çevreye duyarlı, aktif ve sağlıklı yaşam biçimini destekleyen güvenli bir ulaşım aracıdır. Bisiklet ulaşım aracı olmasının dışında turistik faaliyetlerde de kullanılmaktadır. Bu faaliyetlerin gittikçe daha fazla talep görmesi bisiklet turizmi kavramının ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Bisiklet turizmi, farklı bireylerin farklı alanlardaki ilgilerini farklı yerlerden gelerek aynı ortamda birleştirdiği ve bireylerin bir grup şeklinde hareket ettiği bir turizm çeşidi olarak da tanımlanabilir (Özyazıcı, 2018).

Doğa, kültür, spor ve seyahatin bileşimi olan bisiklet turizminin önemi gittikçe artmakta ve bisiklet etkinliklerine yönelik yoğun bir ilgi oluşmaktadır. Bisiklet turizmine yönelik artan talebi karşılamak üzere turizm işletmeleri, yerel yönetimler ve sivil toplum örgütleri bisiklete ilişkin altyapıya yatırım yapmaya, rotalar geliştirmeye ve etkinlikleri çoğaltmaya başlamışlardır (Çelik Oğuz ve Özbek, 2018). Bisiklet turları için dünyanın her yerinde bisiklet rotaları belirlenmiştir. Böylece hem kırsalda hem kırsal dışında bu turlara katılmak ve uzak mesafelere bisiklet sürüşleriyle ulaşmak mümkün hale gelmektedir (Eken İnan, 2020).

Turizm açısından bakıldığında özellikle sürdürülebilirlik kavramının ön plana çıkmasından sonra insanların tatil anlayışındaki değişimin sonucu olarak bisikletli ulaşımın ve bisikletli aktivitelerin ivme kazandığını söylemek mümkündür (Şengül ve Genç, 2016).

Bisiklet turizmi, spor turizmi başlığı altında değerlendirilmesine karşın, bisikletin diğer spor turizmi türlerinden ayrıldığı bir takım noktalar bulunmaktadır. Bisiklet turizminin diğer spor turizmi türlerinden ayrılmasının temel noktalarından bir tanesi, bisikletin ayrıca doğa dostu bir ulaşım aracı olarak karşımıza çıkmasıdır. Diğer spor türlerinin genelinde ulaşım aracı olarak kullanılabilecek bir yöntem bulunmamaktadır (Soyalp, 2017).

Bisiklet turizmini karakterize eden parametreler şunları içerir (Lamont, 2009):

- Bisiklete binme deneyiminin bir kişinin ev bölgesinden uzakta gerçekleşmesi,
- Bisiklet turizmi tek günlük veya çok günlük gezi sürelerine kadar uzayabilir,
- Bisiklet faaliyetinin doğası rekabetçi değildir,
- Bisiklet gezisi gezinin ana amacı olmalıdır,
- Bisiklete katılım yalnızca aktif bir bağlamda gerçekleşir,
- Bisiklet turizmi, rekreasyon veya boş zaman biçimidir.

Sualtı Dalışı (Scuba Diving)

İnsanlar tarihin en eski dönemlerinden beri denizi ve sualtını merak etmişlerdir. İnsan doğasından gelen bu merak turizm yatırımcılarını cezbetmiştir. Var olan arkeolojik ve doğal dokunun dışında sualtında turizm amacıyla hazırlanmış sualtı

turistinin ilgisini çekecek, bölgenin turizm potansiyelini arttıracak insan yapısı unsurlar günümüz turizminin önemli girişimleri arasında öne çıkmaktadır (Erkurt ve Paker, 2014).

Sualtı dalış turizmi sualtı dünyasının flora, fauna ve arkeolojik kültür varlıklarını görmek, fotoğraflamak, filme almak ve sportif balık avlama amaçlı olarak gerçekleştirilen tanıtım, sportif ve eğitim amaçlı dalışlar ile kıyıda verilen konaklama ve ağırlama hizmetleri içine alan bir turizm çeşididir. Sualtı dalış turizminin gelişimi üzerinde kıyı ve sualtı jeomorfolojisi, iklim, deniz flora ve faunası, sualtı arkeolojisi, liman hizmetleri ve konaklama gibi fiziki ve beşeri altyapının etkisi bulunmaktadır (Yaşar, 2011). Eğlence amaçlı sualtı dalışı, uluslararası turizm pazarının önemli, büyüyen bir bileşenidir ve doğal deniz alanlarına büyük ölçüde bağımlıdır (Davis ve Tisdell, 1996).

Önceleri zorlu bir macera faaliyeti olarak kabul edilen bu etkinlik artık artan bir çekiciliği olan yumuşak bir macera faaliyeti olarak kabul edilmeye başlanmıştır. Daha verimli ve güvenli ekipmanlar sayesinde eğlenceli hale gelen bu faaliyetten gelişen teknoloji sorumludur (Musa ve Dimmock, 2017).

Turizm çeşitleri arasında önemli yeri olan dalış turizminin geliştirilmesi için çevrenin ve su altının korunması gerekmektedir. Dolayısıyla bu konu üzerinde yerel halkı bilgilendirilmesi için projelerin yapılması ve eğitimlerin verilmesi ihtiyaç halini almaktadır. Turizmin sürdürülebilirliği açısından sualtı dalış faaliyetleri ve ekosistemin korunması konusunda yerel halkın ve turistlerin bilinçlendirilmesi, kuralların belirlenip yasaların sıkı bir şekilde uygulanması gerekmektedir (Yarmacı, Keleş ve Ergil, 2017).

Atlı Doğa Yürüyüşü

Rekreasyon amaçlı gerçekleştirilen atlı doğa yürüyüşü (horse trekking), genellikle belirlenmiş bir güzergahta (orman, plaj vb.) ve bir program dahilinde at üzerinde gezinti yapmaya dayanan ve macera turizmi olarak tanımlanan fiziksel bir aktivitedir.

Doğal güzelliği, bitki örtüsü, topoğrafyası, sosyo-kültürel özellikleri, tarihi dokusu bakımından farklı özellikler taşıyan alanlarda günü birlik veya birkaç günlük gezi programları aracılığıyla gerçekleştirilen atlı doğa yürüyüşleri bir ekoturizm faaliyetidir (Sezen, Yılmaz ve Akpınar Külekçi, 2011).

Keşfetmeyi amaçlayan ve ekoturizm çeşitliliği içinde var olan atlı doğa yürüyüşü son yıllarda sıkça gündeme gelmektedir. Atlı doğa yürüyüşü özellikle tarihi ve doğal güzelliklerin bulunduğu bölgelerin keşfedilmesini ve doğaya dokunmayı sağlar. Binicilik sporu, diğer canlılarla yapılabilen tek spordur. Herhangi bir ulaşım aracı ile ulaşılması zor olan ve bakir kalan birçok doğal güzelliğe at yürüyüşü ile ulaşılabilir. Dahası, binici atın üzerinde geniş görüşle farklı bir bakış açısı kazanır (Yılmaz ve Goncagül, 2016).

Sportif Olta Balıkçılığı

Yıllar itibariyle turizm hareketliliğinin günden güne artmasıyla beraber daha spesifik bir sektör olarak balıkçılık turizmi gelişmeye başlamıştır. Rehberler, tekne sahipleri ve bazı seyahat acentelerinin sektöre girmesiyle birlikte özellikle denize kıyısı olan destinasyonlarda balık avlama turları düzenlenmeye başlamıştır. Bununla beraber balık avlama turnuvaları ve yarışmalar düzenlenerek de turizmde yeni ve gelişen destinasyonlar için önemli bir ürün çeşitlendirme fırsatı yaratılmaktadır (Bezirgan, 2019).

Sportif olta balıkçılığı maddi ve ticari kazanç gütmeyen, eğlence amacıyla yapılan bir hobi uğraşıdır. Bundan dolayı, sportif olta balıkçılığında yakalanan su ürünlerinin alıkonmayıp, verilecek en az zararla yaşam ortamlarına geri bırakılması etik olarak zorunludur. Çünkü sportif olta balıkçısı bu uğraşı hobi olarak yaptığı için bu yolla elde edeceği besine veya gelire gereksinimi yoktur. Zaten bu hobi ciddi maliyetli bir aktivitedir. Dolayısıyla sportif olta balıkçılığında da zamanla amaç değişmiştir. Yalnızca beslenmeye yönelik avcılıktan ziyade sanayileşen dünyada, insanlar için stresten uzak tabiatla bütünleşebilecekleri hem eğlence hem de spor yapabilecekleri alanlar yaratılmaya başlanmıştır. Tüm dünyada yaygın bir şekilde yapılan sportif olta balıkçılığı turizm kapsamında da değerlendirilebilir ve ülke ekonomisine ciddi katkılar sağlar. Ancak popüler hale gelen bu avcılık faaliyeti bilinçsiz yapıldığında balık popülasyonlarına ciddi zararlar verebilmektedir (Yıldırım ve Akamca, 2018).

Trekking ve Hiking (Doğa/Dağ Yürüyüşü)

Turizm ve rekreasyon etkinlikleri içerisinde yapılması kolay olan ve her yaş grubuna hitap eden trekking etkinliği gerek yöre halkının kalkınmasına gerekse etkinliği yapan insanların doğa ile baş başa kalabilmelerine ve ortamı daha yakından tanıyabilmelerine fırsat tanımaktadır (Açıksöz, Topay ve Aydın, 2006). Trekking

özellikle doğanın yakından görülerek, detaylı incelenerek, sürekli güç sarf edilerek ve irade gösterilerek yapılan bir yürüyüş ve keşif aracı olduğu için araçlarla yapılan doğa turlarına göre daha üstündür. En önemli özelliği de kişinin iradesini ve dayanıklılığını kuvvetlendirmesidir (Bekiroğlu, 2008).

Çeşitli trekking tipleri ve bunlara bağlı zorluk dereceleri vardır. Trekking ismi genel olarak kullanılsa da farklı çeşitleri ve yan stilleri vardır. Klasik ve asıl trekking yürüyüşünün içinde rehberin yanı sıra yardımcı rehber, yük hayvanları veya taşıyıcı insanlar ve aşçı bulunmaktadır. Ama daha çok yapılmakta olan trekking, yürüyüşçünün yükünü tamamen kendisinin taşıdığı, meşakkatine de kendisinin katlandığı türdür. Çok yapılmayan iki trekking türünün birincisi keşif/macera yürüyüşleri, ikincisi de daha çok zorlu çıkışları içeren devamlı yükselerek yapılan dağcılık gibi olan trekkingdir (Eskiyörük, 2013).

Av Turizmi

Av turizmi, turizmin değişik bir uygulama şekli olup, av ve yaban hayatı kaynaklarının denetim altında yerli, yabancı avcıların kullanımına sunulmasını, bu kaynakların rekreasyonel ve turistik yönlerden değerlendirilerek ülke turizmine ve ulusal ekonomiye katkıda bulunmasını amaçlayan etkinliklerdir. Diğer bir ifadeyle, avcı niteliğine sahip kişilerin avlanma amaçlarını gerçekleştirmek üzere belirlenmiş ilkelerle yaptıkları etkinliklerdir. Av turizmi içinde önemli bir yere sahip olan avcılık, doğaya dönüş özlemi içinde bulunan günümüz insanını monotonluktan uzaklaştırarak değişik gereksinimleri gidermektedir (Ulusoy, 2015).

Av turizmi, avcı niteliklerine sahip kişilerin avlanma amaçlarını gerçekleştirmek için belirlenmiş kurallarla yaptıkları etkinliklerdir. Yaban hayvanlarının avlanmaları izne bağlıdır. Avlanmasında sakınca olmayan hayvan türleri bedeli karşılığında avcıların hizmetine sunulur (Çelik, 2018).

Av turizmi bir takım teknik özellikler gerektirmektedir. Bunu yapacak turistlerin ihtiyaç duyduğu donanım ve araçların mermiden, rehbere, giyilecek ayakkabıdan arazi taşıtına kadar her birinin av turizmi için tasarlanmış olması gerekmektedir. Av turizmi, av bayisinden markete, tüfek firmalarından av bölgesindeki halka kadar hızlı ve sıcak bir ekonomik döngü oluşturmaktadır. Böylelikle ülke ekonomisine hem döviz girmekte, hem de sıcak para dönmektedir (Özer, 2015).

Bugün birçok ülkenin varlıklı avcıları, değişik yaban hayvanı türleri ile karşılaşmak ve serüven yaşamak amacıyla kendi ülkeleri dışında avlanmayı tercih etmektedirler. Yine birçok ülke, yabancıların taleplerini karşılamak ve döviz geliri elde etmek amacıyla avlaklarını yerli ve yabancı avcılara açmaktadır (Şafak, 2003). Yeterli popülasyona sahip av hayvanlarının avına izin vererek ülke ekonomisine katkıda bulunmak av turizminin en önemli amacıdır. Av turizmi, tarım ve ormancılık gibi geleneksel kırsal sektörlerde ilave istihdam ve gelir getiren bir sanayi olarak görülebilir (Demir ve Caner, 2016).

1.5.8.3. Dinlenmeye Dayalı Ekoturizm Aktiviteleri

Kamp/karavan turizmi ve yayla turizmi dinlenmeye dayalı ekoturizm aktivitelerindendir.

Kamp/Karavan Turizmi

Kamp yaşamının yaygın biçim aldığı ilk ülke olan Amerika Birleşik Devletleri'nde "camp" sözcüğü çadır ya da baraka biçimindeki konaklama yeri, "camping" ise bu konaklama yapılarında sürdürülen ortak yaşam olarak tanımlanmıştır (Topay ve Koçan, 2009). Bireylerin farklı bir turizm çeşidini tecrübe etme, rutin hayattan uzaklaşma ve doğa ile iç içe olma gibi istekleri doğrultusunda kamp turizminin günümüzde oldukça tercih edilen bir alternatif turizm çeşidi olduğu düşünülmektedir (Şalk, Dumanlı ve Köroğlu, 2018).

Kampçılık faaliyeti çadır, karavan vb. alternatif konaklama imkânlarıyla gerçekleştirilmektedir. Çadırın kurulduğu, karavanların park edildiği ve temel ihtiyaçların karşılandığı alanlara kamping denilmektedir. Karavan konaklamaları büyük oranda kamping alanlarında gerçekleştirildiği için doğaya dayalı bir turizm türü olarak 'kamp ve karavan' turizmi şeklinde değerlendirilmektedir (Şengel, Genç, Işkın, Ulema ve Uzut, 2020).

Doğa sporlarının ayrılmaz bir parçası olan kampçılık, insanda heyecan ve coşku yaratarak katılımcısını kendine bağlayan bir aktivitedir. Her sportif aktivitede olduğu gibi kampçılıkta da uyulması gereken kurallar vardır. Doğada karşılaşılabilecek bazı olumsuz durumların üstesinden gelinebilmesi için bu aktiviteyi profesyonel bir biçimde yerine getirmek gerekmektedir (Kızılırmak, Kaya, Yıldız ve Kurtulay, 2017).

Kamp faaliyetlerinde bilinçli tüketim, kamp alanlarının dikkatli kullanılması gibi hususlar incelenmesi gerekli ve önemli konulardır. Gelecek nesillerin bu doğal ortamların korunması, flora ve faunanın sürdürülmesi için doğaya müdahale etmeden kamp faaliyetlerini gerçekleştirmeleri gerekmektedir. Kamp alanlarında doğal ortamın korunmasından sadece kampçılar değil, kamp alanlarının işleticileri de sorumludur. Kamp işletmecileri bu sorumluluğu üstlenirken, belirli bir hizmet kalitesi standartlarını yakalamış olmaları ve belirli bir müşteri tatmin düzeyini yakalamaları gerekmektedir (Başarangil ve Öztürk, 2019).

Yayla Turizmi

Günümüzde yoğun ve plansız kentleşme ile birlikte, trafik yoğunluğu, hava kirliliği ve gürültü kirliliği gibi nedenlerle yeşil alanların azalması, doğaya olan özlemi arttırmış, doğa ile iç içe olmak isteyenler için yeni bir turizm alanı olan yayla turizmi kavramı geliştirilmiştir (Haznedar, 2016). Doğa temelli turizm anlayışı ile düşünüldüğünde yaylaların yemyeşil bitki örtüsü, soğuk suları, doğal oluşum gölleri, tabiatla iç içe dinlenme imkânı, her yaylanın kendine özgü mimarîsi bu alanların çekiciliğini arttırmaktadır (Eken İnan, 2020).

Yaylalar, son yıllarda rekreasyonel amaçlı olarak kullanılmaktadır. Günümüzde şehirlerde yaşayan insanlar çevre kirliliğinden bunalıp doğal ortamlara yönelmektedirler. Yaylalar kirlenmemiş havası, yazın en sıcak günlerde ferahlatıcı serinliği, billur gibi soğuk suları, çok çeşitli bitki örtüsüne sahip olması, doğanın tabii ortamlarında yetişen hayvanlardan elde edilen gıdaları, doğal meyve ve sebzeleri, flora ve fauna zenginlikleri, hidrografik güzellikleri, sosyal ve kültürel değerleri, çeşitli spor etkinlikleri, şifalı suları ve şahane manzaralarıyla bölgelerin turizm çekim merkezi ve gözde mekânlarıdır (Çelik, 2018). Yaylaların bulunduğu sahalar, son yıllarda doğal ortamlarda tatil yapmak isteyen, sessizliği ve sakinliği arzu eden insanların dikkatlerini çekmektedir. Yaylalar, kendilerine klasik turizm faaliyetlerinden sıkılan ve doğayla baş başa kalmak, yayla kültürünün somut örneklerini görmek isteyen ziyaretçilerin yaylalara yönelmesine zemin hazırlamaktadır. Bu bağlamda yayla sahalarının turizme açılması, yaylalardaki turistik çekiciliklerinin ziyaretçilerin ilgi ve beğenilerine sunulması, yaylalardaki turistik aktivitelerin canlandırılması söz konusu olabilmektedir (Sezer ve Kılıç, 2015).

Deniz, güneş ve kum sözcükleriyle özdeşleşen klasik turizm faaliyetinin sıradanlığından kaçan insanların son yıllarda yayla turizmi gibi alternatif turizm aktivitelerine yöneldikleri gözlenmektedir. Sadeliğin, doğallığın, serinliğin ve temiz havanın bulunduğu yayla ortamları, bu tür insanlar için en önemli çekim noktalarını meydana getirmektedir. Bütün bu doğal cazibelerinin yanı sıra geleneksel yaşamın ve kültürel çekiciliklerin de bulunması, yaylaları turizm seyahatlerinin aranan yerleri haline getirmekte ve yayla turizminin canlanmasına vesile olmaktadır (Sezer, 2016).

1.5.9. Ekoturizmin Etkileri (Fayda/Zarar)

Son yıllarda, küresel ölçekte insanların turizme yönelik beklentilerinde farklılaşmalar görülmektedir. Örneğin, bazı pazarlarda 3S'nin (Sea-Sand-Sun) yani Deniz-Kum-Güneş üçlüsünün yerini doğa ve ekoloji temelli, sürdürülebilirlik ve sorumluluk unsurlarını içeren turizm türleri almaya başlamıştır. Buna bağlı olarak gelişen 3E (Entertainment-Exciment Education) yani Eğlenme-Heyecan-Eğitim üçlüsü, yeşil yaşam tarzı ve artan ekolojik problemlere yönelik farkındalık ile eşleşmektedir. Ayrıca, Alpler Bölgesinde 4L (Landscape-Leisure-Learning-Limit) yani Manzara-Boş Zaman-Öğrenme-Limit dörtlüsü ile yeni bir turizm formu ortaya çıkmış ve gittikçe yaygınlaşmaya başlamıştır (Kalkınma Bakanlığı, 2018).

Ülke ekonomisine ulusal ve uluslararası düzeyde büyük katkı sağlayan turizm, sosyal ve kültürel kalkınma süreçlerinin gelişmesine de yardımcı olan önemli bir sektördür. Turizm faaliyetlerinin, ülkelerin sahip olduğu özgün değerleri kullanma imkânı vermelerinin yanı sıra, istihdam sağlama, eşit gelir dağılımı ve kırsal alanların kalkınmasına da büyük katkısı vardır. Ancak doğal, kültürel ve tarihi çevre değerlerinin korunmasında turizmin fiziksel planlamasının önemi dikkate alınmadığı zaman turizm, fiziksel çevreyi kirleten bir boyut kazanmaktadır. Turizm aktivitelerinin bu olumsuz etkileri sonucu çevreye duyarlı turizm yaklaşımları ve doğal kaynakları koruma kavramları, sürdürülebilirlik tartışmaları ile birlikte gündeme gelmiş ve yeni bir turizm çeşidi olarak ekoturizm önem kazanmıştır (Kuter ve Ünal, 2009). Ekoturizm, ilkeleri açısından yerel halkı ve doğayı önemseyen bir turizm çeşididir. Fakat bazı ülkelerde elde edilen ekonomik değer üzerinden ekoturizmin ele alınması ve iyi planlanmaması yerel halk ve çevre üzerinde olumlu ya da olumsuz etkilere yol açabilmektedir (Kasalak ve Akıncı, 2015).

Ekoturizmin başlıca olumlu ve olumsuz etkileri Tablo 9 ve 10'da verilmiştir.

Tablo 9. Ekoturizmin Başlıca Olumlu Etkileri ve Sonuçları

Etkiler	Sonuçlar
Ekoturizm girişimciliği	Kırsal alanlarda yapılan ekoturizm faaliyetlerinin tarım ve hayvancılıkla uğraşan yerel halkın çiftlik veya agroturizm gibi ekoturiste hitap edecek işletmeler oluşturması
Yerel halkın ekoturizm faaliyetlerine katılımı	Yöresel ürünlerin sunulması, tanıtılması ve yerel değerlerin devamlılığı
İstihdam	Kırsal alanlara yönelik gerçekleştirilen ekoturizm faaliyetleri sonucunda, özellikle gençlere ve kadınlara yönelik iş olanaklarının artması
Yerel mimarinin değer kazanması	Kırsal alanlarda inşa edilen evlerin yerel malzeme ve yerel inşa özellikleriyle yapılması ve sonrasında bu alanların ekolojik otellere dönüştürülmesi yerel mimarinin sürdürülebilirliği açısından önem taşımaktadır
Kentsel alanlara yönelik göçün azalması	Ekoturizm faaliyetlerinin yerel halka ekonomik fırsatlar sağlamasıyla bölgede yaşanan iş amaçlı göçün azalması
Sosyo-kültürel değerler	Ev sahibi toplumun sosyo-kültürel değerlerine karşı saygı ve duyarlılığın artması, yerel yaşam biçimlerinin devamlılığı
Refah seviyesi	Ekoturizme yönelik girişimcilik faaliyetlerinin ve istihdam olanaklarının artması bölgesel refah seviyesinin yükselmesine katkı sağlar. Bu aynı zamanda milli gelire pozitif anlamda yansımaktadır.
Çevre koruma	Ekoturizm faaliyetlerinin, tüm paydaşlar yönünden çevresel farkındalık oluşturması, çevre bilincini ve duyarlılığını geliştirmesi
Bölgesel eşitsizliklerin azalması	Ekoturizmin ekonomik katkıları beraberinde kırsal bölgelerdeki eşitsizliklerin giderilmesi noktasında fayda sağlar
Altyapı ve üstyapı	Ekoturizm faaliyetlerinin gerçekleştirildiği alanlarda, çevre düzenlemelerinin yanı sıra fiziksel altyapı ve üstyapı yatırımları artar

Tablo 10. Ekoturizmin Başlıca Olumsuz Etkileri ve Sonuçları

Faktörler	Etkiler ve Sonuçlar
Aşırı kalabalıklık	Çevresel stres ve yaban hayatındaki davranış bozukluğu; taşıma kapasitesi aşımı, stres, yer değiştirme
Aşırı yapılaşma	Mimari açıdan kent benzeri gelişim ve görsel kirlilik; estetik değerlerin azalması, doğallığın bozulması
Yol ve Patikalar	Doğal hayata zarar verme; değişen suyolları, hayvanlara geçiş zorluğu; estetik bozulmalar, bitki örtüsüne zarar
Motorlu Ulaşım	Yaban hayatını rahatsız etme; hava kirliliği, estetik kirlilik; doğallığın kaybı, gruplar arası rekabet

Gürültü	Doğal seslerin bozulması; yaban hayatı ve ziyaretçileri rahatsız etme ve stres yaratma
Çöpler	Görsel kirlilik, yaban hayvanlarının çöple beslenmeye alışması; böcekler, sağlığa zararlı aktiviteler
Tahripçilik	Doğal ve kültürel değerlerin tahribi ve bozulması
Araçlarla hız yapma	Yaban hayatına zarar ve bazen ölüme neden olan; güvenliğin azalması, rahatsız edici ses ve toz; kirlilik
Arazide araç kullanma	Toprak sıklaşması, bitkilere ve yaban hayatına zarar verme; doğal alanların bozulması, yaban hayatının tahrip edilmesi
Atıklarla beslenmesi	Yaban hayatında beslenme ve avlanma davranışlarında bozulmalar; turistler için tehlike, hayvan ölümleri
Hatıra eşya toplanması	Doğal ve kültürel değerlerin kaybı; uygun olmayan davranışların görülmesi
Enerji hatları	Bitki tahribi ve erozyon; estetik bozulmalar

Kaynak: Pezikoğlu, 2012, s. 90.

Ekoturizm tanımlarında genellikle ekosistemlere minimum negatif etki yarattığı, yerel halka ekonomik katkı sağladığı vurgulanmaktadır. Ekoturizmin amacı, ekolojik açıdan değer taşıyan alanların korunması ve bu alanlarda yaşayan yerel halka sosyal ve ekonomik fayda sağlanmasıdır (Aliasghari Khabbazi ve Yazgan, 2012). Ekoturizmin birçok fayda sağlayabileceği iddia edilmektedir ancak bu faydaların somutluğu yapısal faktörlere bağlıdır. Bunun yanı sıra, yerel insanlar pazarlama becerilerine, yabancı dile ve turizmden gelir getirecek işler kuracak sermayeye sahip değildir. Ayrıca, turizmin mevsimlik (sezonluk) bir faaliyet olduğunu da unutmamalıyız. Turizm en iyi ihtimalle sezonluk bir parazitik ticari kültür yaratır, bununla birlikte geleneksel yerel yaşam biçimini ve yerli kalkınmayı yok eder. Turizm, dış güçlerin ve ulusal, bölgesel ve yerel işbirlikçilerinin menfaatleri doğrultusunda dışarıdan yönlendirilen bir ekonomik faaliyettir (Erdoğan, 2010).

Bölgeler arası farkları gidermek için birçok ülke çaba sarf etmektedir. Günümüzde ekonomik kalkınma, yerel iş imkânları ortaya çıkararak istihdam yaratmak yöre halkını üretime yöneltmek, yerel bazda kişi başına düşen milli geliri arttırmak gibi yerel bir boyut kazanmıştır. Yeni şekillenen bu kalkınma anlayışı, bölgede mevcut olan doğal, ekonomik, kültürel ve teknolojik kaynakların kullanılması yoluyla, yerel fırsatlardan en üst düzeyde yarar sağlamayı amaçlamaktadır (Tekin ve Kasalak, 2014).

Ekoturizm alanlarında konaklama-yeme-içme tesislerinin doğaya uygun, abartısız yapılması iletişim ve ulaşım araçlarının çevreyi en az kirletecek şekilde geliştirilmesi, gürültü ve kirlilik yaratan araçlardan ve sportif etkinliklerden kaçınılması ilke edinilmelidir. İnşaat malzemesi, mobilya ve dekorasyon yerel dokuya uygun olmalı, düşük kirlenme yaratabilecek enerji türlerinden yararlanılmalıdır. Düzenlenecek tur güzergâhlarında yürüyüş, bisiklet yolları mutlaka doğanın bir parçası şeklinde planlamalı, teknolojiden çok fazla yararlanılmamalıdır (Emekli, 2008). Ekoturizm destinasyonlarında, kamu kuruluşları, özel sektör, yerel ve sivil toplum kuruluşları, yerel yönetimler gibi paydaşların katılımı ile ekoturizm alanlarının daha etkin kullanılmasını sağlayacağı açıktır (Kızılırmak, Kaya, Yıldız ve Kurtulay, 2017).

Ekoturizm sağladığı faydaların yanı sıra zararlar da ortaya çıkabilmektedir. Ekoturizm etkinliklerinin olumlu çevresel ve sosyal etkisi olsa da doğru planlanmadığı durumda çevresel zararlara neden olabilmektedir. Ekoturizmin altyapı olanakları yanı sıra yöre halkı için ekonomik fayda ve iş olanakları sağlamaktadır. Örneğin tur rehberliği, güvenlik, pansiyonculuk, el sanatları, yeme-içme ve ulaşım hizmetleri gibi yeni iş olanakları yaratmaktadır (Aliasghari Khabbazi ve Yazgan, 2012). Bu nedenle ekoturizmde sürdürülebilirliğin sağlanması için ekoturizm faaliyetlerinin çevresel, sosyal ve ekonomik etkilerinin bilinmesi ve bu etkilerin planlanma sırasında dikkate alınması gerekmektedir (Kuter ve Ünal, 2009).

1.5.9.1. Ekoturizmin Ekonomik Etkileri

Ekoturizm geleneksel kitle turizminin olumsuz etkilerini en aza indirmeye çalışan turizm türüdür. Ekoturizmin amacına uygun gerçekleşmesi için gereken kriterlerden biri ev sahibi topluma veya yerel halka maddi kazanç sağlıyor olması, yani ekonomik değişimi olumlu anlamda tetikliyor olması gerekmektedir.

Ekoturizm uygulandığı yöreye yarar getiren bir etkinliktir. Ekoturizm gelirleri büyük ölçüde yöre insanına dönmektedir. Toplumun yoksul kesimini oluşturan dağ ve orman köylüleri ve pansiyon çalıştıran ailelerin bu işi yaptığı düşünüldüğünde, bu kesimin ekonomik olarak iyileşme göstereceği açıktır (Kaypak, 2012). Kırsal turizmin yörenin sosyoekonomik problemlerine bir çözüm oluşturabilmesi yerel halkın kırsal turizm faaliyetine katılımına bağlı olduğu savunulmaktadır. Günümüzde yerel halk ekoturizm girişimcisi olarak turizm faaliyetine katılmaktadır. Ekoturizm girişimcileri, yöresel ürünlerin müşterilerine sunumlarını sağladıkları ve bu ürünleri tanıttıkları için

yerel değerlerin ve sosyo-kültürel unsurların devamlılığını sağlamaları da ayrı bir özelliktir (Tekin ve Kasalak, 2014). Ekoturizm aynı zamanda ekoturistler ile etkileşimde bulunulması suretiyle kültürler arası bir köprü oluşturan doğa temelli ideal bir turizm türü olarak görülmektedir. Bu turizm türünün en iyi şekilde planlanması olumsuz ekonomik, çevresel ve sosyo-kültürel etkileri azaltacaktır (Kasalak ve Akıncı, 2015).

Ekoturizm, bir yerin veya bölgenin ekonomik refahına katkıda bulunma ve alternatif istihdam ve girişimcilik fırsatları sunarak yerel ekonomileri çeşitlendirme potansiyeline sahiptir (Che, 2006). Kırsal alanlarda uygulanan kırsal turizm modellerinin, yerel kaynak değerlerinin, ekonomik faaliyetlerin çeşitlendirilmesinde, uygulanan iş birliği ve örgütlenmeler ile bölgenin kalkınma isteklerinin artırılmasına olumlu olarak etki etmektedir. Bu durum, aynı zamanda yerel halkın birliktelik ve girişimcilik ruhunu da tetiklenmesine neden olmaktadır (Kızılaslan ve Ünal, 2014).

Ekonomik etki, ekoturizm tarafından üretilen satışlarda, gelirde, işlerde veya diğer parametrelerde meydana gelen değişikliği ifade eder. Ortak bir ekoturizm hedefi ister toplum için işler ister parklar için gelir veya şirketler için kâr olsun, ekonomik faydaların üretilmesidir.

Ekoturizmin olası ekonomik faydaları şunlardır:

- Elde edilen gelir ve bunun gayri safi milli veya yerli hasılaya katkısı
- Uluslararası turizmden döviz
- Doğrudan ve dolaylı istihdam yoluyla yerel istihdam yaratılması
- Turist harcamalarını kullanan diğer ekonomik faaliyetler için bir araç olması
- Devlet gelirlerine katkı, örneğin havaalanı kalkış vergileri (Nuva, Shamsudin, Radam ve Shuib, 2009).

Turizm etkinliklerinin geliştiği yörelerde, turizmin yerel halk üzerindeki ekonomik etkileri hemen göze çarpmaktadır. Turizmden elde edilen gelirlerin artışına paralel olarak, iş imkânlarının çeşitlendiği, yeni istihdam olanaklarının yaratıldığı ve asli olarak tarım ve ormancılıktan elde edilen gelirlerle geçimini sağlayan halkın tarıma olan bağımlılığında değişimler olduğu görülmektedir (Korkmaz ve Tolunay, 2002). Ancak yapılan çalışmalar göstermiştir ki ekoturizm faaliyetlerinden elde edilen gelirin sadece çok küçük bir kısmı yerel halkın cebine girmektedir. Turistlerin tatil bütçelerindeki önemli payları ulaşım ve konaklama almaktadır. Ekoturistler ulaşımı kendi ülkelerinden satın aldıklarından ekoturizm yapılan ülkeye az bir döviz girdisi sağlamaktadır. Aynı

zamanda ekoturizm alanlarındaki konaklama işletmeleri, bu tarz işletmeleri açabilecek yeterli sermayeye sahip olmayan yerel halk tarafından değil, yabancı yatırımcılar tarafından yapılmaktadır. Bu bağlamda, ekoturizmin yerel halkın ekonomisine katkı sağlama amacını çok fazla yerine getirmediği durumlarda ortaya çıkmaktadır (Cinnioğlu, 2015).

Ekoturizm, doğanın kıymetini bilerek doğayı bozmadan kullanma, doğayla iç içe olma, doğadan bir şekilde zevk alma gibi kullanımlarla, doğa insan etkileşiminde, sadece bilinçli ve bu bilinci davranışlarına ve kullanımlarına yansıtan çevreci insanlar için geçerlidir. Ekoturizm sadece doğaya yönelen insanların etkinliği değildir. Ekoturizm, turizm endüstrisinin ve sermayesinin kendine yeni faaliyet ve kar alanı açmak için, geleneksel turizm alanları dışına kayarak, alanını ve karını artırma çabasının bir ürünü olarak kalmaktadır (Erdoğan ve Yağcı, 2002).

1.5.9.2. Ekoturizmin Çevresel Etkileri

Turizmin doğal çevre üzerine çok çeşitli etkilerinin olduğu bilinen bir gerçektir. Doğal güzellikler plansız yapılaşmalar nedeniyle yok olabilmektedir. Turizm ekolojik çevre üzerinde bitki ve canlıların yaşamını tehdit edebilmektedir. Planlı ve bilinçli yapılacak ekoturizm faaliyetleri ile bu olumsuz etkiler ortadan kaldırılabilmekte veya en aza indirgenebilmektedir (Arslan, 2005). Doğal alanlarda turizmden kaynaklanan bazı olumsuz etkilerin olması, bu alanların turizmde kullanılmayacağı anlamına gelmez. Uygun yönetim ve planlama ile turizmin doğal çevre üzerindeki olumsuz etkileri azaltılabilir (Taş, 2012).

Turizmin ağırlıklı olarak rekreasyona dayalı oluşu, rekreasyona en fazla olanak veren doğal mekânların sıkça kullanımını ve doğaya dayalı turizm türlerinin gelişimini beraberinde getirmiştir. İnsanların talebinden kaynağını alan bu yönelmeye, ülkelerin turizmden daha fazla kazanç sağlayabilme istekleri de eklenince, ekosistem dengesi hassas yerler bile turizme kolayca açılmaktadır. Ancak aşırı, yanlış, kontrolsüz ve plansız kullanım, turizmin olumsuz çevresel etkilerinin gündeme gelmesine yol açmakta bu nedenle günümüzde, çevreye uyumlu ve onu koruyan turizm türleri teşvik edilmektedir (Soykan, 1999). Çevreye duyarlı turizmin gelişebilmesi için, doğal zenginliklerin, sit alanlarının, özel çevre koruma alanlarının, doğrudan turizm alanı olarak kullanılması yerine bu alanların özelliklerini dikkate alarak bütünleşik, diğer alanlarla ve koruma esasları doğrultusunda hem alan olarak hem de kullanım olarak

sınırlandırılarak turizme açılması önemlidir. Ayrıca doğa koruma ile ilgili kuruluşların çalışmaları esas alınarak, sürdürülebilir kullanımların dikkate alınması ile taşıma kapasitelerine bağlı turizm sektörünün gelişmesini sağlayacak planlamalar yapılmalıdır. Turizm faaliyetlerinin yoğunlaştığı alanlarda üst ölçekte bölge olarak, alt ölçekte yöre olarak arazi kullanım planları hazırlanarak yatırımcıların planları yönlendirmesi yerine, planların yatırımcıları yönlendirmesi sağlanmalıdır (Yılmaz ve Surat, 2015).

Ekoturizm, sürekli olarak el değmemiş ya da bozulmamış doğal alanlarda yapılacak faaliyetler olarak görülmektedir. Bu doğal alanlarda yapılacak tüm rekreasyon faaliyetlerinin çevreye zarar vermeden gerçekleşmesi neredeyse imkansızdır. Çünkü bu bölgeleri ziyaret edecek turistlerin konaklama veya yeme-içme ihtiyaçlarını karşılayacak alanların yapılması, ulaşım için yolların ya da diğer ihtiyaçlarını giderecek alanların yapılması ekolojik dengeyi bozmadan mümkün görülmemektedir. Bu bağlamda, faaliyet yeri doğal çevre olan ekoturizm, çevreyi korumaya yönelik bir turizm olmaktan çok deniz, kum ya da güneşten sıkılan turistler için yeni bir pazarlama ürünü olarak ortaya çıkabilmektedir (Cinnioğlu, 2015).

Ekoturizm faaliyetlerine katılan turistik tüketicilerin doğal ortamlara kaçma, şehir ortamından uzaklaşarak sakin ve doğal alanlarda zamanlarını geçirme arzusu içinde oldukları göz önüne alındığında, bu bireylerin çevreye bu denli önem vermelerinden yola çıkarak çevreyi koruma konusunda bilinçli olmaları ve bu doğrultuda davranışlar sergilemeleri beklenmektedir. Ancak son yıllarda kültür turları kapsamında doğal alanlara yapılan ziyaretler ile kitlesel hareketliliğin artması, yerel işletmelerin ekonomik kaygı güderek sürdürülebilirliği önemsemeden doğal alanları tahrip etmeye başlaması gibi nedenler ekoturizm faaliyetlerinin gerçekleştirildiği doğal alanların bozulmasına yol açmaktadır (Kement, 2019). Her ne kadar ekoturizmin çevreye saygılı ve duyarlı olduğu belirtilse de doğa turizminin uygulama alanları olan ve korunan alan statüsü içerisinde yer alan milli park, tabiat parkı, tabiatı koruma alanı, tabiat anıtı ve orman içi dinlenme yerlerinde yapılan doğa turizmi etkinliklerinin uygulamaları sonucu bazı problemlerin ortaya çıktığı görülmektedir. Bu problemlere neden olan faktörler alanın kullanım kapasitesini aşan yoğun kullanımlar, aşırı gelişme, kirlilik olarak sıralanmaktadır (Korkmaz ve Tolunay, 2002). Ekoturizmden kaynaklanan çevre sorunlarının başında atıklar, erozyon, su kirliliği, flora ve fauna üzerindeki olumsuz etkiler sıralanabilir (Aliasghari Khabbazi ve Yazgan, 2012). Bu olumsuzlukları

izlemek ve kontrol etmek mümkündür. Esas problem gözle görülemeyen etkileri tespit etmek için mevcut bilimsel araçların yetersiz olmasıdır (Kılıç Benzer, 2006).

Ekoturizm faaliyetleri doğrudan doğal kaynaklarla ilgilidir ve bu faaliyetlerin çoğu korunan alanlarda gerçekleşir. Bu nedenle ekoturizm, biyolojik çeşitliliği koruma önlemlerinin politikasına ve uygulanmasına katkıda bulunma meşru bir hak ve yükümlülüğü olan kilit bir endüstri sektörü olarak tanımlanmıştır. Korunan alanlardaki ekoturizm uygulamaları ekolojik olarak sürdürülebilir olmalı ve bu uygulamaların yönetimi ekosistemlerin ve türlerin uzun vadeli korunmasını sağlamalıdır (Nuva, Shamsudin, Radam ve Shuib, 2009). Ekoturizmin uzun dönemli sürdürülebilir ve güvenli olabilmesi, ekolojik değerlerin gelecek kuşaklara da hizmet edebilmesi için, çevrenin korunmasına ve geliştirilmesine olanak tanıyacağı gibi içinde oluşup geliştiği kırsal alanların kalkınmasına ve bu kalkınmanın sürdürülebilirliğine de katkı sağlayacaktır (Kaypak, 2012). Ekoturizm sayesinde toplumların çevreye bakış açıları daha da duyarlı hale dönüşmekte ve ülkelere de turizm çeşitlendirilmesi ile sürdürülebilirliği açısından katkı sağlamaktadır (İsayeva ve Kasalak, 2016).

1.5.9.3. Ekoturizmin Sosyal ve Kültürel Etkileri

Ekoturizm, yerel halka ekonomik fayda sağlayan, kırsal alanda yaşayan kişilerin bulundukları yerlerdeki kültürel değerlere sahip çıkmalarını ve önemsemelerine yol açan ve aynı zamanda ekoturistler ile etkileşimde bulunulması suretiyle kültürler arası bir köprü oluşturan doğa temelli ideal bir turizm türü olarak görülmektedir (Kasalak ve Akıncı, 2015).

Dünyanın farklı bölgelerinden gelen insanların kırsal alanda köy yaşantısı görerek yerel halkın sosyokültürel değerlerini öğrenmesi karşılıklı olumlu yaklaşım ve sempati oluşumu yaratacak, yerel halk içinse yerel değerlerine daha fazla sahip çıkmasına neden olacaktır. Bununla birlikte ekolojik otellerde genellikle misafirlerin yemek gibi bazı ihtiyaçlarının karşılanmasında kadınların yer alması, kadın istihdamı ve girişimcisinin artmasını sağlayarak, sosyal ve kültürel açıdan gelişmelerine katkı sağlayacaktır (Tekin ve Kasalak, 2014). Ayrıca ekoturizmde yerel mimarinin korunması, organik gıda üretim tekniklerinin geliştirilmesi yöreye özgü ürünlerin önplana çıkarılması yöre halkına büyük katkı sağlamaktadır. Ekoturizm yerel kültürün en önemli temsilcileri arasında değerlendirilen yöresel el sanatlarına ve yemeklere

ilginin artmasına neden olurken unutulan geleneksel ürünlerin yeniden değer kazanmasına da yardımcı olmaktadır (Emekli, 2008).

Ekoturizm özellikle kırsal yöreye yönelik bir turizm etkinliğidir. Ekoturizm yerel sosyal yapı üzerinde, yaşam kalitesi, geleneksel el sanatlarının gelişmesi, yerel mimarinin korunması, teknolojik gelişime açılma, halkın katılımı, kültürel alışveriş olanağı gibi birçok olumlu katkı sağlamaktadır. Birey açısından ise bireysel tercih ve seçimler doğrultusunda, doğayla bütünleşmeyi öne çıkaran ve bireyi ekoturizm ile özgürleştiren ve bireyi geliştiren katkılar ortaya çıkarmaktadır (Korkmaz ve Tolunay, 2002).

Ekoturizme yerel halkın katılımı olumlu bir sosyo-kültürel değişim sağlayabilir. Ekonomik gelişme, ulusal ve uluslararası pazara açılma genellikle talep edilen bir durumdur ancak temel problem yerel halkın turizme dahil olmak isteyip istemediklerinin sorulmadığı durumlarda zorunlu bir katılımın söz konusu olmasıdır. Bu durum gelişmeyi sosyo-ekonomik açıdan olumsuz etkilemektedir (Aliasghari Khabbazi ve Yazgan, 2012). Bu yüzden turizmde yer almak istenilip istenilmediği veya nasıl yer alınmak istenildiği konularında halk katılımı sağlanmalıdır (Erdoğan ve Yağcı, 2002). Ayrıca bölgedeki toplumun turizmin gelişmesi hakkındaki tercihlerinin ve desteğinin veya muhalefetinin araştırılması çok önemlidir. Özellikle yerel toplumlarda anahtar role sahip olmaları itibariyle turizm etkileri hakkındaki genç nüfusun görüşleri turizm planlamaları ve uygulamaları için son derece önemlidir (Çetin, 2009).

1.5.10. Dünyada Ekoturizm

Yolculuk, ilkel insanın hayatta kalması için gerekli yiyecek ve ihtiyacı sağlayan oyun arayışı içinde, genellikle uzak mesafeleri kat ederek yola çıktığı zamandan beri var olmuştur. Tarih boyunca insanlar ticaret, dini inanç, ekonomik kazanç, savaş, göç ve diğer eşit derecede zorlayıcı nedenler için seyahat etmiştir. Roma döneminde zengin aristokratların ve yüksek hükümet yetkililerinin de zevk için seyahat ettikleri bilinmektedir. Pompeii ve Herculaneum'da bulunan sahil beldeleri, vatandaşlara Roma'nın yaz sıcağından kaçınmak için tatil villalarına kaçma fırsatı vermiştir. Karanlık Çağlar haricinde seyahat büyümeye devam ederek kayıtlı tarih boyunca medeniyetlerin gelişmesinde hayati bir rol oynamıştır (Theobald, 2005).

Turizm, 20. yüzyılın ikinci kısmından bu yana önemli bir ekonomik faaliyet sektörü haline gelmiştir ve tüm göstergeler büyümeye devam edeceği yönündedir. Bu

büyüme ile ekoturizm, ulusal ve doğal parklara ziyaret, kırsal turizm ve benzerleri de dahil olmak üzere doğa ile ilgili turizme olan talebin artmasıyla turizm ürünlerinin ve destinasyonlarının çeşitlendirilmesi gerçekleşmektedir. Turistler taleplerinde giderek daha sofistike hale gelmektedir. Bu durum özellikle kültürel özgünlük, yerel topluluklarla iletişim ve flora, fauna, özel ekosistemler ve doğal yaşam hakkında bilgi edinme gibi hususlar dahil olmak üzere anlamlı bir seyahat deneyimine sahip olma isteğinden kaynaklanmaktadır (Eagles, McCool ve Haynes, 2002).

Üçüncü Dünya'da ekosistemleri, yerel kültürleri korumak ve ekonomik kalkınmayı teşvik etmek için en yaygın olarak uygulanan ekonomik çeşitlendirme aracı olan ekoturizm, son zamanlarda birinci dünya kaynaklarına bağımlı alanlarda uygulanmaya başlanmıştır (Che, 2006). Güneydeki daha yoksul toplulukların başka türlü elde edemeyecekleri bir gelir elde etmeleri için bir araç olarak sıklıkla teşvik edilir. Milli parkların veya rezervlerin yanında yaşayan birçok topluluk için ekoturizm, bu rezervlerdeki bitki ve hayvan kaynaklarını geçim amacıyla kullanma haklarından feragat etmenin yararlı getirisi olarak sunulur. O halde ekoturizm, korunan alanların oluşturulması ve sürdürülmesi ile yoksul yerel toplulukların ihtiyaçlarının uzlaştırılmasına ilişkin karmaşık sorunlara yönelik çözümler içermektedir (Duffy, 2006).

Dünyada ekoturizm, özellikle çevresi bozulmamış ülkelerde yapılmaktadır. Kosta Rika, Belize ve Kenya bu turizm alanında öncü olarak gösterilmektedir. Costa Rica'ya gelen turistlere uygulanan bir ankette turistlerin neden Costa Rica'yı tercih ettikleri sorulduğunda doğal güzellikleri yanıtı alınmıştır. Ekoturizm, az gelişmiş kırsal alanlarda daha yaygın olduğu için yerel halkın yararlandığı ve hatta göçün engellendiği bir turizm türü olarak değerlendirilmektedir. Özellikle, Doğu Afrika'da yer alan bazı ülkeler ekoturizmden önemli bir kaynak sağlamaktadır. Örneğin Nepal, Tanzanya vb. yoksul Asya ülkelerinde ekonomik kalkınmayı sağlayan bir form olarak ekoturizm kendini göstermektedir. Ayrıca Kenya, doğal parkları nedeniyle dünyanın en önde gelen ekoturistik destinasyonlarından biri olarak gösterilmektedir (GEKA, 2020). Dünyada öne çıkan bazı ekoturizm destinasyonlarından aşağıda bahsedilmiştir:

Kenya

Kenya'nın ekoturizm için tercih edilen başlıca bölge olmasının sebebi, beş büyük memeli olarak bilinen fil, gergedan, buffalo, aslan ve leoparın o bölgede yaşıyor

olmasından kaynaklanmaktadır. Kenya, dünyadaki toplam kuş türünün yaklaşık %11' ine ev sahipliği yapmaktadır. Her yıl ülkeyi ziyaret eden 500.000'den fazla turist bu özel hayvanları Kenya'nın 54 ulusal parkında, bozkırlarında, kumsallarında, ormanlarında, kar kaplı dağlarında, çöllerinde, mercan kayalıklarında ve nehir deltalarında görme imkanına sahip olmaktadır (Cömert ve Mete, 2018). Kenya Vahşi Hayat Servisi, Kenya turizminin % 80'inin vahşi hayat sayesinde geliştiğini ve turizm endüstrisinin ülkenin döviz kazancının üçte birini oluşturduğunu tahmin etmektedir (BAKA, 2012).

Kenya'nın uluslararası ziyaretçi sayısı 2018'de 2.025.206, 2019'da 2.048.334 olarak kaydedilmiştir. Bu durum, ziyaretçi sayısında 2019'da %1.167 büyüme gerçekleştiğini göstermektedir (GTF, 2020).

Hem özel rezervlerin hem de plaj turizminin büyümesine rağmen, Kenya'nın doğa turizmi ve ekoturizm endüstrisinin kalbi, milli parklar ve rezervleri ile bunların çevresindeki tampon bölgeler olmaya devam etmektedir. Kenya, en yenilikçi ve uzun vadeli ekoturizm deneyimlerini bu alanlarda gerçekleştirmektedir (Okech, 2009).

Kosta Rika

Diğer bir önemli ekoturizm destinasyonu, Orta Amerika ülkesi olan Kosta Rika'dır. Kosta Rika'nın ekoturizm için ana yapı taşını, diğer birçok ülkede olduğu gibi milli parklar oluşturur. Milli parklar, resmi olarak 1969'da oluşturulan milli park sistemi ile hızla büyüyerek 1990'da turizm dahil olmak üzere çeşitli kısıtlamalar ve izin verilen kullanımlarla birlikte 230 farklı korunan alanı kapsamaktadır. Bugün, Kosta Rika topraklarının %25'inden fazlası bir çeşit koruma altındadır. Bu durum dünya geneline kıyaslandığında ortalama %3'tür. Kosta Rika'nın yaklaşık %13'ü milli parklar ve diğer sıkı korunan alanlar kategorisine girmektedir. Son yıllarda milli parklar ve çevresindeki tampon alanlar dokuz bölgesel koruma alanı veya megapark olarak yeniden düzenlenmiştir. Bunlar yüzlerce özel doğa rezervi ile tamamlanmaktadır ve 110'dan fazlası "ecolodges (ekolojik konaklama alanı)" içerir ve/veya yürüyüş, kuş gözlemciliği, yağmur ormanlarında kanopi yürüyüşleri ve kelebek çiftlikleri gibi turizm aktiviteleri sağlar (Honey, 2003).

Kosta Rika'nın turizm gelişimine bakıldığında, özellikle 1986 yılında uluslararası ziyaretçi sayısının dibe vurmasının bir yıl sonra turizm pazarında bir patlama yaşanmıştır. 1994 yılında toplam gelen ziyaretçi sayısı, 1986 yılında kaydedilen

260.000 gelen ziyaretçi sayısına göre %190'lık artışla 760.000'i aşmıştır (Aylward, Allen, Echeverr ve Tosi, 1996).

2002 yılını Birleşmiş Milletler Uluslararası Ekoturizm Yılını ilan ettiğinde, Kosta Rika ekoturizmi dünya çapında etkileyici bir başarı örneği olarak gösterilmiştir. Ülke doğal bir cennet olarak yeniden markalaşmıştır. Bu durum Kosta Rika'da istihdamı artırmış ve önemli gelir akışları yaratmıştır (Jones ve Spadafora, 2017).

Kosta Rika ekonomisinde turizmin payı oldukça önemli yer tutmaktadır. 2016 yılında turizm, GSYİH'sının %5'ine doğrudan katkı sağlamıştır. 2018 yılında turizm, 157.000 kişiye istihdam olanağı (toplam istihdamın %6.6'sına tekabül etmektedir) sunmuştur. Turizm ülkedeki en önemli döviz kaynağıdır ve ülkeye 2018'de 2.2 trilyon CRC (Kosta Rika Colonu) katkı sağlamıştır (OECD, 2021).

Kosta Rika'yı ziyaret eden ekoturistlerin %46'sı Amerika ve Kanada, %16'sı AB ülkelerinden olup ortalama bir turist en az 1.000 ABD Doları harcamaktadır. Ekoturizm ülke GSYİH'sında en büyük paya sahiptir. Kosta Rika'da Ulusal Ekoturizm Sertifikasyon Programı uygulanmaktadır (Kasalak, 2015).

Avustralya

Avustralya, birçoğu dünyanın başka hiçbir yerinde bulunmayan çeşitli ekosistemleri, manzaraları ve vahşi yaşamı ile doğa temelli turizmin önde gelen ülkelerinden biridir. Ülke, Avustralya'daki binlerce milli parka ve koruma rezervine ve Great Barrier Reef ve Uluru dahil olmak üzere UNESCO Dünya Mirası listesinde yer alan 20 turistik mekana ev sahipliği yapmaktadır (URL-1).

Turizm, Avustralya'nın en önemli döviz kaynağıdır. Avustralya'da 1983 ile 1993 yılları arasında uluslararası turist sayısı %12'lik büyüme oranıyla 944.000'den 3.000.000'a yükselmiştir ve bu 10 yıllık süre içerisinde 130.000 kişi ekoturizm sayesinde istihdam olanağına sahip olarak 10.6 milyar dolar gelir elde etmiştir. Avustralya'da bulunan, 345.950 km²'lik alanı kaplayan Dünya Mirasları Listesi'ndeki Great Barrier Reef Marine Park'ı 1,6 milyon turist ziyaret etmekte ve sadece bu turistlerden 1 Milyar Avustralya Doları (988 Milyon ABD Doları) gelir elde edilmektedir (Kasalak, 2015).

2019 yılında Avustralya 94.000.000 uluslararası ziyaretçiye ev sahipliği yapmıştır. Aynı yıl turizm sektörü 666.000 (toplam istihdamın %5,2'si) kişiye istihdam olanağı ve 2019-2020'de Avustralya'nın GSYİ'sına doğrudan %2,5 oranında katkı

sağlamıştır. 2021 yılında ise Covid-19'un etkisi tüm dünyada olduğu gibi Avustralya'da da turizm sektöründe daralmaya neden olmuş ve aynı yıl Avustralya'ya uluslararası ziyaretçi sayısında önceki yıla göre %21.7 azalma yaşanmıştır (TRA, 2021).

Galapagos Adaları

Galapagos takımadaları, kıtasal Ekvador'dan yaklaşık 1.000 km uzaklıkta yer alır ve 19'u büyük ve 4'ü yerleşik olan 127 ada, adacık ve kayadan oluşur. Ortaya çıkan toplam yüzeyin %97'si (7.665.100 ha) 1959'da Milli Park ilan edilmiştir. İnsan yerleşimleri, dört adada özel olarak imar edilmiş kırsal ve kentsel alanlarda kalan %3 ile sınırlıdır (beşinci adada sadece havaalanı, turizm iskelesi, yakıt muhafaza alanı ve askeri tesisler vardır). Adalar, 1986 yılında (70.000 km²) oluşturulan ve 1998 yılında mevcut alanına (133.000 km²) genişleyen Galapagos Deniz Koruma Alanı ile çevrilidir ve bu da onu dünyanın en büyük deniz rezervlerinden biri haline getirmektedir. Deniz rezervi, en dış kıyı adalarından ölçülen 40 deniz mili içinde bulunanlara ek olarak takımadaların iç sularınıda (50.100 km²) içerir. Yerleşimin olmadığı ıssız adalar ziyaretleri sınırlayan, dikkatle planlanmış turist güzergâhlarıyla sıkı bir şekilde kontrol edilmektedir. Adalarda yaklaşık 30.000 kişi yaşamaktadır ve her yıl yaklaşık 170.000 turist adaları ziyaret etmektedir (UNESCO, 2021).

Galapagos, kendine özgü eşsiz bitki ve hayvan türlerine ev sahipliği yapmaktadır. Adalara insan göçü oldukça yeni olduğundan takımadalardaki vahşi yaşam insanların varlığından neredeyse hiç etkilenmemektedir. Bu durum doğal hayatı yakından gözlemlemek için turistler açısından heyecan verici hale dönüşmektedir. Turistler için asıl çekici faktör ise doğal çevrenin özgünlüğünü koruyor olmasıdır (Martha, 2012).

Galapagos turizmi, otuz yıldan biraz daha uzun bir süre önce, mütevazı başlangıcından bu yana dünyanın en ünlü ekoturizm alanlarından birine dönüşmüştür. Ekoturizm, hem adaların kırılgan ekosistemlerini korunmasına hem de ekonomik, politik bir nüfuz yaratılmasına neden olmuştur. Yerelde ulaşım, iletişim, altyapı, sağlık ve sosyo ekonomik refahtaki gelişmeler doğrudan turizm endüstrisine atfedilmektedir. Başlangıcından bu yana 1,5 milyondan fazla insan Galapagos'un eşsiz doğa harikalarını deneyimlemiştir (Epler, 2007).

Galapagos Adaları'nı 1999 yılında 66.071, 2005 yılında ise 108.600 kişi ziyaret etmiştir. Bu durum yıllar arasında ziyaretçi sayısının artarak devam ettiğini

göstermektedir (Taylor, Hardner ve Steward, 2009). 2010'dan bu yana, Galapagos'ta uluslararası turizm %56 oranında (173.000'den 271.000'e) büyük bir artış göstermiştir. 2019'da yayınlanan Galapagos Milli Parkı ziyaretçi istatistikleri raporuna göre, aynı yıl 271.238 kişi Galapagos Adaları'na ziyarette bulunmuştur (IGTOA, 2020).

Meksika

Doğal güzellikleri ve kültürel zenginliği ile Meksika hem ekoturizm hem de kültür turizminde önemli bir potansiyele sahiptir. Meksika, UNESCO tarafından koruma altına alınan turizm bölgeleri açısından da bölgenin lideridir. Ülkeye gelen turistlerin %80'i ABD kökenli olup, Avrupalı turist sayısının artırılması hedeflenmektedir (Salar, 2016).

Meksika'da korunma alanlarına yönelik ilk önemli çaba, 1917'de el Desierto de Los Leones Milli Parkı'nın ilan edilmesiyle gerçekleşmiştir. 2013 yılı sonuna kadar Doğal Koruma Alanları Komisyonu'na göre, federal yasalar uyarınca korunan doğal alanların sayısı, ülkenin topraklarının yaklaşık %13'ünü kapsayarak 176'ya yükselmiştir. Bu tür korunan alanlara atanan çeşitli işlevler arasında, ekoturizm ve çeşitli rekreasyonel faaliyetler vardır (Diaz Carrion ve Neger, 2014).

Uluslararası ziyaretçi girişleri 2014 yılında 29,1 milyon olan Meksika aynı yıl dünyanın ilk on turistik destinasyonu arasında yer almıştır. 2014 yılında önceki yıla göre %20,3'lük artış kaydedilmiştir. Dünya genelinde değerlendirildiğinde, Meksika uluslararası turizm gelirleri açısından 2014 yılında 22'nci sırada yer almıştır (Martinez, 2015). 2018 yılında Meksika'yı 41,4 milyon, 2020 yılında ise 23,3 uluslararası turist ziyaret etmiştir.

Genel olarak bakıldığında, uluslararası turizm hareketlerinde son yıllarda yaşanan artışın önümüzdeki yıllarda da devam edeceği öngörülmektedir. UNWTO'ya göre uluslararası turist sayısının yıllık ortalama %2,8 artışla 2023 yılında 1,5 milyar kişiye, 2030 yılında ise 1,8 milyar kişiye ulaşacağı tahmin edilmektedir. 2030 yılında dünya genelinde en çok seyahat edilecek destinasyonların bölgesel dağılımında ilk sırayı Kuzeydoğu Asya'nın, ikinci sırayı ise Güney Avrupa/Akdeniz'in alacağı beklenmektedir (Kalkınma Bakanlığı, 2018).

1.5.11. Türkiye'de Ekoturizm

Ülkelerin çoğu hızlı kentleşme ve sanayileşme sonucu doğal ve kültürel özelliklerini önemli oranda yitirmiştir. Çoğu ülkeyle kıyaslandığında, Türkiye bu konuda kendine özgü doğal, tarihi ve kültürel özelliklerini sürdürmeye devam etmektedir. Bu durum, turistik çekim merkezi olması açısından Türkiye'yi avantajlı konuma taşımaktadır.

Türkiye'nin ekoturizmdeki potansiyeli diğer Akdeniz'e komşu Avrupalı ülkelere göre daha fazladır. Bunun nedeni, Avrupalı ülkelerin yüksek kentleşme oranına sahip olması ve dolayısıyla otantik kültürlerini yitirmiş olmalarıdır. Türkiye'nin gelişmekte olan ülke konumunda olması, doğal ve kültürel değerlerinin büyük bölümünü hala canlı biçimde sürdürüyor olması, Türkiye'nin birçok yöresinde sürdürülebilir ekoturizm için büyük bir potansiyelin varlığını göstermektedir (Yücel, 2002). Türkiye'nin kaynak çeşitliliğinin özgün ve eşsiz olması, somut ve somut olmayan kültürel miras zenginliği, Anadolu tarihinin ilklerle dolu olması ve zengin tarihi mirası, doğal güzellikleri ve kaynakları, biyolojik çeşitlilik açısından kıta kadar büyük çeşitliliğe sahip olması ve bir açık hava müzesi olması, mimari çeşitliliği, coğrafi konumunun dört mevsimi yaşamaya imkân vermesi ve mutfak kültürünün zenginliği turizm çeşitliliği açısından güçlü (Kalkınma Bakanlığı, 2018) ve ayrıca yeşil turizm, yumuşak turizm, yayla turizmi ile özdeşleşen ve kırsal mekânlara kayan ekoturizmin turistik ürün yelpazesinin oldukça geniş ve çeşitli olduğunu göstermektedir (Emekli, 2008). Türkiye, kıyı bölgelerinin bir kısmı hariç diğer bölgeleri ile turizm sektörüne el değmemiş doğal özellikleri ve kültürel yapısı ile büyük bir kaynak oluşturmaktadır (Polat ve Önder, 2006).

Türkiye eski zamanlardan beri Avrupa, Afrika ve Asya kıtalarına göre yerleşiminden dolayı bölgesel geçiş özelliği göstermektedir. Ayrıca Türkiye üç önemli coğrafik bölgeyi içermektedir. Tüm bu özellikler Türkiye'nin sukkulent türler, orman ağaçları, alpin ve subalpin türleri ve otsu türler yönünden önemli bir biyolojik çeşitlilik merkezi olmasını sağlamış ve son 15-20 yıldır farkına varılan alternatif turizm kaynaklarından biri olmuştur (Demircan, Öz, Stephenson ve Karahan, 2006). Dolayısıyla alternatif turizm kapsamında düşünüldüğünde, Türkiye'de mevcut potansiyel ve turizmde yeni eğilimler göz önüne alınarak en az yatırım gerektiren ve en uygun olanından başlamak üzere yayla turizmi, doğa-dağ yürüyüşü, akarsu turizmi, bisiklet turları, mağara turizmi, sportif olta balıkçılığı, kuş gözlemciliği, botanik turizmi

gibi pek çok turizm aktivitesi yönündeki çalışmalar hız kazanmış ve sürdürülmektedir (Kaypak, 2010).

Son yıllarda doğaya yönelik artan bilinç, insanların kentsel yaşamdan uzaklaşma ve doğayla iç içe olma isteği Türkiye'de ekoturizme olan ilgiyi artırmıştır. Türkiye'nin sahip olduğu doğal ve kültürel kaynaklar insanların ekoturizm aktivitelerine katılma taleplerini karşılayacak potansiyele sahip olmakla birlikte bu yönlü yapılan çalışmalar ekoturizmin gelişmesine ve sürdürülebilirliğinin sağlanmasına olanak tanımaktadır.

Türkiye'de ekoturizmin temelleri 1956 yılında çıkan 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 25. maddesine dayanmaktadır. Bu kanunla birlikte doğal alanlar Milli Park kapsamına alınmıştır. İlk defa 1956 yılında Belgrad Orman Mesire Yeri, 1958 yılında Yozgat Çamlığı Milli Parkı ve yine aynı yıl Belgrad Geyik Üretme İstasyonu tesis edilmiş ve ilgili alanlar Orman Genel Müdürlüğü bünyesine alınmıştır.

Türkiye'de ekoturizm faaliyetleri 2002 yılında Ekoturizm Derneği, günümüzdeki adıyla Ekoturizm ve Sürdürülebilir Turizm Derneği'nin kurulmasıyla ön plana çıkmaya başlamıştır. Günümüzde de ekoturizmi destekleme amaçlı kurulan (ör. Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği, Kırsal Turizm Derneği, Küre Dağları Ekoturizm Derneği) birden fazla dernek mevcuttur. Atılan bu adımlar ulusal ve bölgesel çapta ekoturizmin gelişimini ve sürdürülebilirliğini korumasını aynı zamanda ekoturizm bilincinin gelişmesini sağlamıştır.

Türkiye'de ekoturizm kavramı resmi olarak ilk kez VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planında (2001-2005) yer almıştır. 11-12 Mart 2004 tarihinde ise Çevre ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından "Korunan Alanlarda Ekoturizm" temalı çalıştay gerçekleştirilmiştir. 1-12 Mart 2004 tarihinde ise Çevre ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından "Korunan Alanlarda Ekoturizm" konulu çalıştayı düzenlenmiştir. Kültür ve Turizm Bakanlığı 2007 yılında hazırlanan "Türkiye Turizm Stratejisinde (2023)" Karadeniz Bölgesi'nin ekoturizm açısından geliştirileceği bölge olarak belirlemiştir (Ekşioğlu, 2019).

Sürdürülebilir turizm bilincinin geliştirilmesi ve teşvik edilmesi amacıyla 1993 yılından itibaren istenen kriterleri taşıyan turistik konaklama tesislerine Kültür ve Turizm Bakanlığı'nca Çevre Dostu Kuruluş Belgesi (Çam Simgesi) verilmiştir. Bunun yanı sıra çevrenin devamlılığını gözeten konaklama işletmeleri için 22.09.2008 ve 27005 sayılı Resmi Gazete' de, çevreye duyarlı konaklama işletmeleri sınıflandırma

formu güncelleştirilerek “Turizm İşletmesi Belgeli Konaklama Tesislerine Çevreye Duyarlı Konaklama Tesisi Belgesi Verilmesine Dair 2008/3 numaralı Tebliğ” eki yayınlanmıştır (KTB, 2021). Sürdürülebilir turizm kapsamında, çevrenin korunması, çevre bilincinin artırılması, çevreye olan olumlu katkılarının teşvik edilmesi ve özendirilmesi, sektörün çevreye duyarlılık yönünde yaptığı çalışmaların değerlendirilmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemek üzere Çevreye Duyarlı Konaklama Tesisi Belgesi Verilmesine Dair Tebliğ 19 Haziran 2017 tarihinde yayımlanmıştır. 2008 yılından beri çevreye duyarlı konaklama tesisi belgelendirmenin devam ettiği ülkemizde, 2014 yılında sayısı 142 olan yeşil yıldızlı konaklama tesisi sayısı 2018 yılında 450’ye ulaşmıştır (Kalkınma Bakanlığı, 2018).

Kültür ve Turizm Bakanlığı, Türkiye Turizm Stratejisi 2023 belgesinde ekoturizm ve yayla turizmine yönelik hedefleri;

- Yerel halk, turistik ürün, hediyelik eşya yapımı, servis, kalite ve işletmelerin yönetimi konusunda eğitilecektir.
- Etnografik ve ekolojik özelliklerinin sergilendiği müze evlerin açılması teşvik edilecektir. Alana girişte kabul noktaları oluşturulacak ve ziyaretçilere farklı güzergâhları ve yöresel özellikleri gösteren mola noktaları ve tur güzergâhlarını gösteren haritaları sunulacaktır.
- Doğa turizmi için kullanılacak alanlarda, çeşme, wc, barınak, mesafe ve yön levhalarının tamamlanması, dağ yürüyüşü rotalarının Küresel Yer Belirleme Sistemi (GPS) ile uydulara tanıtılması, yeni taşıt yolu açılmaması sağlanacaktır.
- Kitle turizmi amaçlı kullanılacak alanlarda; fiziksel planlama çalışmalarına altlık oluşturacak kadastro tamamlanarak, orman ve mera alanlarının sınırları tespit edilip 1/25 000, 1/5000 ve 1/1000 ölçekli imar planları hazırlanacaktır.
- Doğa turizm amaçlı olarak seçilen alanlarda güzergâh üzerinde yer alan mağara, şelale, ilginç ağaç ve kaya oluşumu, sportif alanlar, kamping alanları vb. çekicilikler için çevre düzenlemeleri yapılacak, başta ulaşım olmak üzere gerekli altyapılar tamamlanacaktır.
- Yörenin özelliklerinin araştırılmasına olanak verecek ve bilimsel anlamda gösterimini sağlayacak araştırma istasyonları ve bilim müzeleri kurulacaktır.
- Yöre halkına pansiyonculuk eğitimi verilecektir.

- Turizm gelişim alanlarında yer alan eko-turizm alanlarının ‘alan yönetim planları’ yapılacaktır şeklindedir (KTB, 2007, s. 26).

Türkiye Turizm Stratejisi 2023 hedeflerinde, Karadeniz Bölgesi’nde yer alan Bolu, Zonguldak, Kastamonu ve Sinop illerini kapsayan bölge, Antalya’nın iç kesimlere doğru doğusu, Torosların eteklerinde Antalya ve Mersin’in birleştiği alanlar ve GAP koridoru ile Kış Koridorunu birleştiren “GAP Ekoturizm Koridoru” biyolojik çeşitlilik açısından ve ekoturizm potansiyeli açısından Türkiye Turizm Stratejisinde öncelikle ekoturizmin geliştirileceği bölgeler olarak belirlenmiştir.

Türkiye’nin sahip olduğu koruma altına alınan doğal değerler, milli parklar (46), tabiat parkı (250), tabiatı koruma alanı (31), tabiat anıtı (115), yaban hayatı geliştirme sahası (84), Ramsar alanı (14), ulusal öneme sahip sulak alanlar (59), mahalli öneme sahip sulak alanlar (13), muhafaza ormanı (55), şehir ormanı (134), gen koruma ormanı (325), tohum bahçesi (202), tohum meşceresidir (315).

Tarım ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar (DKMP) Genel Müdürlüğü’nün (2018) verilerine göre korunan alanlara yönelik ziyaretçi sayısı 2018 yılının ilk 9 ayı 29.812.169 kişi olarak gerçekleşmiştir. Bu durum 2017 yılında 25 milyon olan ziyaretçi sayısının henüz yıl bitmeden korunan alanların rekor sayıda ziyaretçi ağırladığını göstermektedir. Korunan alanlar içerisinde Gaziantep’teki Burç Tabiat Parkı 2 milyon 820 bin 229 ziyaretçi sayısı ile yılın ilk 9 ayında 1’nci sırayı alırken onu 1 milyon 840 bin 680 kişi ile Soğuksu Milli Parkı takip etmiştir. Üçüncülüğü ise 1 milyon 484 bin ziyaretçi ile Uludağ Milli Parkı almıştır. 2019 yılı tamamlandığında ise bu sayı 51.832.448’e ulaşmıştır.

Türkiye’nin, Akdeniz’deki en önemli turizm alanlarından birisi olduğu açıktır. Yaklaşık 8000 km uzunluğundaki sahilleri, çeşitli uygarlıklardan kalan zengin tarihi ve kültürel mirasın yanı sıra iklimsel çeşitliliği nedeniyle olağan üstü bir biyoçeşitliliğe sahiptir ve tek başına bütün bir Avrupa kıtası ile karşılaştırılabilir. Örneğin, tüm Avrupa’da 500 kuş türü bulunmasına karşılık, Türkiye’de 420 civarında kuş türü tespit edilmiştir. Ayrıca Avrupa’da tespit edilen yaklaşık 12.000 bitki türünden yaklaşık 9.000’i Türkiye’dedir. Türkiye gerek dağları, ormanları, yaylaları, kıyıları, gölleri, akarsuları gibi doğal varlıkları gerekse flora ve faunası ve gerekse mağaraları ve kanyonları gibi ilginç jeolojik oluşumları açısından diğer ülkelerle kıyaslanamayacak düzeyde bir zenginliğe sahiptir ve bu zenginlikler Türkiye’yi gündemde olan ekoturizm için oldukça ilgi çekici bir ülke konumuna getirmektedir (Özkan Yürik, 2002).

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından ekoturizm şu başlıklar ile değerlendirilmektedir: Yayla turizmi, dağcılık, ornitoloji (kuş gözleme) turizmi, foto safari, akarsu sporları (kano-rafting) çiftlik turizmi, botanik (bitki inceleme) turizmi, bisiklet turları, doğa yürüyüşü (trekking), atlı doğa yürüyüşü, kamp-karavan turizmi, mağara turizmi, dağ turizmi ve doğa yürüyüşü, hava sporları turizmi, agro turizm. Bu turizm türlerine bakıldığında Türkiye'de birçok alan ekoturizm alanı olarak değerlendirilebilecek niteliktedir (GEKA, 2020). Hangisine ağırlık verilirse verilsin, burada anahtar nokta koruma kullanma dengesinin sağlanarak turizmin geliştirilmesidir. Bilindiği üzere, her türlü doğal zenginliğin kullanımındaki temel ilke, koruma kullanma dengesinin sağlanmasıdır. Bu dengenin sağlanması, turizm sektörü için de büyük önem taşımaktadır. Ekoturizm, kitle turizmi gibi kısa zamanda çok kazanç sağlamayı ve modern turistik yapılaşmayı öngörmez. Koruma-kullanma dengesi içinde gelişme gösteren turizm hareketlerinde sürdürülebilir gelişim de hedeflenmektedir. Önce mevcut durumuyla korumak gelir, sonra kullanma. Bir başka deyişle, doğal ve kültürel değerlerimizin korunarak turizme açılması ön planda tutulur (Kaypak, 2010).

1.5.12. Ekoturizmin Hedef Kitlesi

1.5.12.1. Ekoturist Profili

Dünyada değişen ve gelişen durumlara bağlı olarak insanların istek ve beklentileri zamanla farklılaşmış ve farklılaşmaya devam etmektedir. Bu değişim turizm sektörünü etkilemiştir. İnsanların klasik turizm anlayışından uzaklaşması alternatif turizm türlerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bunların en önemlilerinden biri de ekoturizmdir. Ekoturizm doğayı, kültürel ve tarihi değerleri koruyan ve saygı duyan aynı zamanda yapıldığı yerde yöre halkının refahını gözeten bir turizm çeşididir (Tanç, 2020). Ekolojik sürdürülebilirliği temel alan ve doğa tabanlı gerçekleştirilen ekoturizm faaliyeti eğitim ve öğrenmeye dayalı deneyimlerin kazanılmasını ve kültürel değerlerin korunmasını amaçlar. Ekoturizm çevreye karşı saygılı, maceracı, konfor beklentisi arka planda olan, çevreye karşı sorumluluk bilinci gelişmiş ve karbon ayak izi bırakmamaya çalışan kişilerin beklentilerini karşılayan turizm faaliyetidir. Aynı zamanda ekoturizm, doğanın sürdürülebilirliğini gözeten, kültürel değerlere saygılı bilinçli tüketiciyi hedef alır.

Ekolojik turizmin turist profili özünde bireysel kararların baskın olduğu, doğa içinde yapılan sportif eylemlere ve kültürel içerikli gezilere düşkün, gezeceği ülkeyle ilgili bir ön hazırlık yapan, doğal kaynaklara karşı saygılı, çevre koruma bilinci gelişmiş bireyleri tanımlamaktadır (Kısa Ovalı, 2007, s. 69). Ekoturistler temel olarak, doğal yaşamla ve sosyal etkileşimle kendini bütünleştirme ve dolayısıyla kendini doğanın bir parçası olarak görme eğiliminde olan bireyler olarak tanımlanabilir (Kızılırmak, Kaya, Yıldız ve Kurtulay, 2017). Ekoturist seyahat edeceği alanın ekolojik bilgisine sahip, gönüllü, çevreyi ve doğayı korumayı bilen birey demektir (Ünal Ankaya, Yazıcı, Balık ve Aslan, 2018).

Ekoturistler, seyahatlerini planlarken genellikle kafalarında bazı sorular vardır. Gezecekleri yöre ile ilgili önceden geniş kapsamlı araştırma yaparlar. En iyi hangi zamanda o yörenin gezilmesi gerektiğini, yörede diğer zamanlarda nelerin olup bittiğini, en iyi şekilde deneyim elde etmek için ne kadar süre ile bu alanda kalmaları gerektiğini ve bu alanı tanımak için gerekli her şeyi bilmek isterler (Kılıç Benzer, 2006).

Tabiat turizminde ziyaretçi kitlesinin büyük bir kısmı;

- İyi eğitimli,
- Yüksek bir sosyo-ekonomik sınıfa ait,
- Doğa ve kültür konusunda bilinçli ve araştırmacı,
- Gezmiş-görmüş, tecrübeli insanlardan oluşmaktadır. Temel motivasyonları ziyaret ettikleri yerin doğal zenginlikleridir (flora, fauna, peyzaj). Ayrıca yöresel kültür ve hayatı da öğrenmek ve tecrübe etmekten zevk almaktadırlar (ORFAMDER, 2018).

Ekoturizm faaliyetlerinde ziyaretçilerin aynı anda bir veya daha fazla destinasyon tercihi olabilir ancak temel motivasyon faktörü doğal alanladır (Özkan ve Kubaş, 2012). Ekoturistlerin en önemli beklentisi, doğayla iç içe olmak, yöre halkının yaşayışını ve kültürünü tanımak ve deneyimlemektir (Eskiyörük, 2013).

Ekoturistler, büyük oteller yerine yerel konaklama tesislerinde konaklar ve alışverişlerini yöre halkından yaparak yerel ekonomilere katkı sağlar (Tırıl, 2005). Ekoturist, vahşi yaşamın ve doğal kaynakların tüketim amaçlı olmayan bir şekilde kullanımını uygular ve alanın korunmasına ve yerel halkın ekonomik refahına doğrudan fayda sağlamayı amaçlayan işgücü veya finansal yollarla ziyaret edilen alana katkıda bulunur (Goodwin, 1996, s. 279)

Ekoturistler yerel kalkınmanın başlıca katkı unsurlarıdır. Her halükarda, ekoturistlerce harcanan paranın büyük bir kısmı, bilet ve seyahat paketleri satın almak amacıyla ekoturistin yaşadığı orijinal yerde harcanır (Erdoğan, 2010).

Ekoturizme katılan turistler seyahatlerinden önce ve seyahat sırasında ayrıntılı ve özel bilgilere ihtiyaç duyarlar. Yöreye ilişkin broşürler, rehber kitaplar, haritalar hazırlanmalı, eko müzeler oluşturulmalı, tanıtım malzemeleri yörenin temel özelliklerini yansıtmalıdır. Sözgelimi alanın bitki örtüsü, yaban hayatı, jeolojisi, yüzey şekilleri, özel yemekleri, giyim kuşam şekilleri, konaklama-yeme-içme olanakları, ekoturizmde yapılabilecek sportif etkinliklerin anlatılması, gösterilmesi alanın tanıtımına yardımcı olmaktadır (Emekli, 2008).

1.5.13. Ekoturizm ve Kitle Turizminin Karşılaştırılması

Kitle turizmi ve ekoturizm birbirinden uzak veya birbirine zıt diyebileceğimiz turizmin iki uç noktasını oluşturur. Aralarındaki farklardan en önemlisi çevresel etkileridir. Bunun dışında kitle turizminin ve ekoturizmin turist profili, turist sayısı, turist motivasyonu, uygulandığı çevre gibi birçok faktör birbirinden farklıdır. Kitle turizmi deniz, kum, güneş üçlüsüyle ilişkilendirilen ve kitleleri çeken, turist yoğunluğu nedeniyle çevre üzerinde bir takım olumsuz durumları beraberinde getiren turizm biçimidir. Ekoturizm ise ekolojik, ekonomik ve sosyo kültürel sürdürülebilirliği gözeten turizm şeklidir.

Kitle turizminin en büyük planlama hatalarından biri güçlü arazi parçaları olan kıyı mekanları üzerinde güçlü mimari oluşumlar yaratarak ekolojik bozulmalara sebep olmasıdır, ki bu hata alternatif turizm türlerini gündeme getirmiştir (Kısa Ovalı, 2007). Kitle turizmine bir tepki ve alternatif olarak 1990'lı yıllarda gelişme gösteren ekoturizm kavramı, kırsal ve kültürel turizmin unsurlarını içermekte ve hassas doğal ve kültürel alanlarda geliştirilebilecek en uygun turizm türü olarak ifade edilmektedir. Kontrolsüz gelişen kitlesel turizm hareketinin çevre ve toplum üzerindeki tahribatları karşısında ekoturizm, sürdürülebilir gelişmenin sağlanmasında önemli bir araç olarak görülmektedir (Kuter ve Ünal, 2009, s. 146).

Ekoturizm hareketiyle bireyler doğal ve kültürel mirasın korunmasının gerekliliği konusunda bilinçlenmekte, dolayısıyla dünyayı ve dünyadaki varlıklar arasında ilişkileri daha iyi kavrayabilmekteler. Ayrıca Ekoturizm hareketinin istenilen sonuca ulaşabilmesi için hem hizmet verenlerin hem de hizmet alan bireylerin belli

düzeyde bir eğitime sahip olmaları gerekmektedir. Özellikle hizmet sunan bireylerin eğitimi hizmet alanlara göre çok daha önemlidir (Şahin, 2009).

Ekoturizmi endüstriyel turizmden ayıran önemli bir özellik, yerel üreticilerin ve işletmecilerin ürünlerinin tercih edilmesidir (Tırıl, 2005). Turizm endüstrisi, ticari olarak yönlendirilen ve dünyanın bazı korunan alanlarının ekosistemlerini giderek daha fazla etkileyen güçlü bir ekonomik sistemdir. Bu sektördeki büyüme beklentileri göz önüne alındığında, korunan alanların sayısı arttıkça turist sayısı da artacaktır. Bu hem bir tehdit hem de bir fırsat sunmaktadır (Goodwin, 1996, s. 277).

Ekoturizm ve kitle turizmi bazı açılardan birbirini destekler niteliktedir. Şekil 10'da kitle turizmi ile ekoturizm arasındaki yakınsak ve simbiyotik ilişki gösterilmiştir.

- Sürdü rülebilirlik/çevresel kültürün ana akını üzerindeki etkisi
- Kitle turizmi için çeşitlendirme fırsatı sağlar
- Artan 'yeşil' turizm pazarı için caziptir

Ekoturizm → Kitle Turizmi

- Ekoturizmi önemli bir lobi gücü ile ana kaynak paydaşı olarak konumlandırmak için yeterli pazar ve gelir akışı sağlar.
- Etkili çevre yönetim sistemlerinin tanıtımı

Şekil 10. Ekoturizm ve Kitle Turizmi Arasında Yakınsak ve Simbiyotik İlişki (Weaver, 2001, s. 79).

Turizm ve çevre birbiriyle etkileşim halindedir. Biri olumsuz etkilendiğinde diğeri de otomatik olarak olumsuz etkilenir. Çevre koşullarının istenilen kalitede olması turistik talebi etkilemektedir. Turizm doğal ve kültürel çevrenin devamlılığının sağlanmasına katkı sağlar. Örneğin, arkeolojik alanların, tarihi yapıtların ve kültürel eserlerin korunmasına ve günümüze aktarılmasına etki oluşturur. Dolayısıyla turistik kaynak olarak nitelendirilebilecek değerlerin uzun süre yaşatılmasına ve gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlar. Ayrıca günümüzde doğal kaynaklarında devamlılığını gözeten sektör olarak karşımıza çıkan, kitle turizmine alternatif olarak geliştirilen turizm faaliyetleri çevrenin korunmasına katkı sunar.

Turizm sektörünün kullanarak bir talep öğesine dönüştürdüğü belli başlı üç çevresel kaynak vardır. Bu kaynaklar;

- Doğal kaynaklar (deniz kıyıları, ormanlık alanlar, ulusal parklar vb.)
- İnsan yapısı kaynaklar (tarihi kent dokuları, arkeolojik alanlar vb.)
- Sosyo-kültürel kaynaklar (yeme-içme, merasim vb. gibi örf ve adetler) (Kızılırmak, 2011, s. 2)

Ekoturizm kapsamında gerçekleştirilen turistik faaliyetler kitle turizminin aksine çevreye olan baskıyı azaltarak çevresel tahribatı önlemeye yöneliktir. Ekoturizm faaliyetleri kimi zaman kitle turizmi kadar çevresel bozulmaya neden olabilir. Bu durum ekoturizmin iyi planlanmamasından kaynaklanmaktadır. Ekoturizm faaliyeti hassas ekosistemlerde gerçekleştirilmesinden dolayı yapılan herhangi bir yanlış planlama bu ekosistemlerde olumsuzluklar ortaya çıkarabilmektedir. Çok yönlü bir ekonomik faaliyet olan turizm, iki yönlü bir süreç çerçevesinde çevre ile etkileşim içindedir. Bir yandan, çevresel kaynaklar, turist ürününün üretimi için temel bileşenleri, kritik üretim faktörlerini sağlar; turistin eğlenmesi, yaşaması ve rahatlaması için doğal ve/veya insan yapımı ortam. Öte yandan turizm, kasıtlı ve kasıtsız olarak çevreyi değiştiren çeşitli istenmeyen yan ürünler üretir; olumsuz çevresel dışsallıklar. Ayrıca, turizm dışında diğer ekonomik faaliyetler, turizm amaçlı mevcut çevresel kaynakların miktarını ve kalitesini tüketmekte, değiştirmekte ve etkilemektedir (Briassoulis ve Straaten, 2000).

1.5.13.1. Ekoturizm ve Kitle Turizminin Turist Profillerinin Karşılaştırılması

Kendine özgü turist biçimiyle kitle turizminden ayrılan ekoturizm, ekoturist olarak adlandırılan duyarlı, katılımcı, yaban hayatını seven, doğaya tüketici gözüyle bakmayan, yerel kalkınmaya katkıda bulunan, çevre bilinci gelişmiş, yeni deneyimlere ve öğrenmeye açık, çevreyi koruma sorumluluğunda olan, çevre dostu teknolojileri tercih eden ve gerektiğinde doğa koruma eylemlerinde bulunabilen kişilerdir.

Turizm faaliyetlerine katılımda, turistik ürün satın alma sürecinde, destinasyon ve tatil yeri tercihlerinde bireyler kendi başlarına hareket edemezler. Çünkü birey, turistik ürün tercihinde ya da turizm faaliyetlerine katılım sürecinde ait olduğu topluluğun geçmişten gelen deneyimlerini, bilgi birikimini, değer yargılarını ve tepkilerini göz önüne almadan karar veremez. Toplumda mevcut olan bilgi birikimi, deneyim, değer yargıları ve tepkiler bireyin zihninde turizme yönelik farklı algılar

oluşturur. Bu algılar, bireyin günlük yaşantısını biçimlendirdiği gibi, doğası gereği insan odaklı olan turizm sektörünün de yeniden biçimlenmesine neden olur (Akoğlan Kozak, Evren ve Çakır, 2013). Aynı zamanda bu faktörler, özellikle bireysel algılar turist çeşitlenmesinin nedenleri arasında yer alır. Bu noktada, alışılagelmiş turizm biçimi olan kitle turizminin ve özellikle son yıllarda popülaritesi artan ekoturizmin turist kitlesi arasındaki farklılıklar ortaya çıkmaktadır.

Ekoturizm ve kitle turizminin turist profillerinin karşılaştırılması Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11. Ekoturizm ve Kitle Turizminin Turist Profillerinin Karşılaştırılması (Öne Çıkan Bazı Özellikler)

Kitle Turizminin Turist Profili	**Ekoturizmin Turist Profili**
• Büyük turist grupları (önceden belirlenmiş paket bir tura bağlı kalarak hareket eden turist grubu) • Bireysel turist grubu (büyük turist gruplarına göre bazı kararları kendi verebilen turist grubu) • Konfor beklentisi yüksek • Belirlenen plan ve programın dışına çıkmayan (karar vermede özgür olmayan) • Yenilikçi olmayan • Farklılık arayışları yoktur veya kısıtlıdır • Tatil tercihlerini deniz, kum, güneş üçlüsünden yana kullanılırlar • Zihinsel olarak pasif • Yeme-içme (tüketim) ve dinlenme odaklı • Çevreye karşı duyarlılık düşük • Risk almayı sevmezler • İçe dönük tatil anlayışı	• Küçük turist grupları (bireysel, aile, arkadaş) • Konfor beklentisi düşük • Tatil planını ve programını kendi düzenleyen • Yenilikçi • Macera sever • Farklılık arayışı yüksek • Tatil tercihlerini bozulmamış doğal alanlardan yana kullanırlar • Zihinsel olarak aktif • Gezme, görme, tanıma ve gelişim odaklı • Çevreye karşı duyarlı • Risk almayı severler • Dışa dönük tatil anlayışı (yerel halkla birlikte vakit geçirmeyi, farklı insanları ve kültürleri tanımayı tercih ederler)

Tablo 11'de de bahsedildiği gibi, kitle turizmini tercih eden turistler genellikle önceden belirlenmiş bir tatil programına bağlı kalarak hareket ederler. Alışkanlıklarının ötesine geçmeyi pek tercih etmeyen bu turist grubunun önceliği tatilini geçireceği alanın konforlu ve güvenli olmasıdır. Standartların dışına çıkmak istemeyen bu turist grubu belirlenen tatil programını kabul eder ve yapacağı tatil konusunda zihinsel hazırlığı düşüktür. Kitle turizminin turist kitlesi içe dönük mekânlarda tatil yapmayı tercih eder ve bu yüzden yerel kültürle etkileşim minimum düzeydedir. Buna karşın ekoturizmin

turist grubu, standartlaştırılmış bir paket programa bağlı kalmadan, tatil plan ve programını kendi yaparak özgür hareket etmeyi seven, macera sever, yenilikçi kişilerden oluşur. Çevreci turist olarak bilinirler, alışkanlıklarından uzakta yaşamak onlar için sorun değil deneyimdir. Ekoturistler konfor beklentisi düşük, zihinsel olarak aktif, gezme, görme, tanıma ve gelişim odaklı, risklere açık, yerel kültürle bir arada vakit geçirmeyi seven turist grubudur.

İKİNCİ BÖLÜM

2.1. EKOKÖY KAVRAMI VE ÖZELLİKLERİ

Ekoköy kavramını 1960 ve 1970'lere kadar götürmek mümkündür. Çünkü ekoköy hareketi söz konusu yıllardaki komün hayatı savunan, kalıplaşmış dünya düzenine karşı gelen özgürlükçü hippi hareketinin devamı olarak görülmektedir. Ekoköy kelimesi üzerine genel bir tarama yapıldığında kelimenin bilinçli topluluklar, topluluk temelli projeler, ekolojik özelliklere sahip küçük çaplı yerleşimler, ekolojik turizm merkezleri, ekolojik kentler ve co-housinglere kadar geniş çaplı kullanıldığını görmek mümkündür. Fakat ekoköy kelimesinin günümüzdeki anlamı kavramak için 1980'lerin sonuna gitmek daha doğru olacaktır. Çünkü küresel çapta yaşanan çevresel bozulmalar, iklim değişiklikleri, ekolojik ayak izi analizlerinde görülen artış gibi birçok olumsuz faktör dünyanın artık sürdürülebilirlikten gittikçe uzaklaştığını göstermiştir. Bunun yanı sıra sadece çevresel bozulmalar değil toplumsal bozulmalar ve politika sorunları da kendini göstermeye başlamıştır. Yaşanan tüm bu olumsuz durumlar sivil toplum hareketlerinin büyümesini teşvik ederken aynı dönemlerde sürdürülebilir yaşam fikirlerinin filizlenmesini sağlamış ve ekoköy hareketinin ortaya çıkışını hızlandırmıştır. Böylece günümüzdeki anlamıyla ekoköy hareketinin ilk girişimlerinden diyebileceğimiz Danimarkalı aktivist Hildur Jackson ve arkadaşları tarafından oluşturan co-housing (ortak konut) modeli tam olarak istedikleri yaşam şeklini oluşturmadığından dolayı onların bu fikirden vazgeçmelerine neden olmuş ve bunun üzerine Hildur Jackson ve eşi Ross Jakcson Gaia Vakfı'nı (1987) kurarak doğaya daha az zarar vereceğini düşündükleri ekolojik yerleşimler üzerine çalışmalara başlamışlardır (Dawson, 2012).

Sürdürülebilir topluluklar üzerine araştırmalar yapan Robert ve Diana Gilman çalışmalarını sahibi ve editörü oldukları *In Context* dergisinde yayınlamaktadır. Gaia Vakfı sürdürülebilir topluluklar konusunda saha çalışması yapmak üzere Gilmanları 1990'da işe alır. Gilmanlar sonraki sene "Ekoköyler ve Sürdürülebilir Topluluklar" adlı rapor hazırlayarak Gaia Vakfına ekoköy ve sürdürülebilir topluluk hareketini omuzlayan 26 girişimi listeleyerek önerilerde bulunurlar. Raporda ekoköyler için şöyle bir tanımda verilmektedir: "İnsan etkinliklerinin zararsız bir şekilde doğa ile bütünleştiği, sağlıklı insan gelişimini destekleyen ve başarılı bir biçimde kesintisiz olarak sürdürülebilecek,

insan ölçeğindeki tam teşekküllü yerleşimlerdir" (Dawson, 2012, s. 18). Bu tanım yeni bir yaşam modelini aynı zamanda toplumsal dönüşümü vurgulamaktadır.

Ekoköyler çevreye sorunsuz şekilde entegre edilebilen yerleşim modelleridir (Borsos, 2013). Sosyal ve doğal ortamları yenilemek için sürdürülebilirliğin (sosyal, kültür, ekoloji ve ekonomi) dört boyutunun hepsinde yerel olarak sahip olunan katılımcı süreçler yoluyla bilinçli olarak tasarlanan kasıtlı, geleneksel veya kentsel bir topluluktur (GEN, 2020). Ekoköyler, insan ölçeğinde azami bir nüfusla sınırlandırılan, kendi kendine yetebilen, gereken ana fonksiyon alanlarının (konut, ticaret, üretim vb. alanlar) birbiriyle uyumlu olarak dengeli bir biçimde planlandığı, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanıldığı, atık yönetim sistemlerinin çevreye zararı minimum olan sürdürülebilir yerleşim birimleridir (Yaban ve Karatopuk, 2017). Henüz var olmayan ideal ekoköy, kültürel, ekolojik ve manevi boyutlar da dahil olmak üzere yaşamın tüm yönleriyle uyum içinde olan sürdürülebilir bir insan yerleşimidir (Gaia Trust, 2020). Ekoköy, insan davranışlarını doğayla birleştiren, sağlıklı birey gelişimini destekleyen, insan ölçeğinde kendi kendine yetebilen yaşam planı sağlayan bir yerleşim modelidir. Ekoköyler, nitelikli bir amaç uğruna bir araya getirilmiş topluluklardır. İnsanlığı derinden etkileyen sürdürülebilirlik politikası ile çevreci hareketlerin en önünde yer almaktadır. İnsanların birbirini desteklediği geleneksel yaşama duyulan özlemin canlı tutulması misyonuna sahiptir (Köse, Öztaşcı Gültekin, Yazıcı ve Yurttaş, 2017). Azaltılmış çevresel etkiye sahip alternatif yaşam örnekleridir (Magnusson, 2018).

Tipik olarak bir ekoköy; ekolojik olarak sürdürülebilir konutlar inşa eder, kendi organik gıdalarının çoğunu yetiştirir, atık ürünlerini zararsız şekilde geri dönüştürür ve enerjisini mümkün olduğunca şebeke dışı üretir (Cristian, 2003, s. 27).

Yaşamın en saf ve doğal halini sunan ekoköyler, insan faaliyetlerinin doğayla uyumlu olduğu, kaynağını sürdürülebilirlik ve ekolojiden alan, kendine yeterli, çevreye karşı duyarlı biçimde oluşturulmuş yerleşim modelleridir. Ekoköylerde yaşamsal üretim ve tüketim sistemleri yeniden şekillendirilir. Ekoköyler hegomanik ilişkilerin eleştirildiği bilinçli topluluklar tarafından kurulmuştur.

Bir ekoköy yerleşimi oluşturmak için kesin ve ortak bir yöntem bulunmamaktadır. Her ekoköy yerleşiminin kurulma hikâyesi, yöntemleri birbirinden farklıdır, kuruldukları yerin coğrafi özellikleri ve kurulum amaçları değişkenlik göstermektedir (Asımgil, 2017). Ekoköyler hayal edebileceğimiz her şekilde birbirinden farklıdır; kültürel, mimarı, ekonomik, iklimsel. Ekoköyler eylemlerinin hem yakın hem

de uzak sonuçlarına duyarlıdır ve olağan dışı şekilde paylaşıma açıktırlar. Gerçekten de eğer bir ekoköy yaşantısının ana kökünü ifade etmek için bir kelime seçmek gerekirse bu "paylaşımcı" olurdu (Litfin, 2017).

Ekolojik köyler genellikle dört öğe etrafında tasarlanmıştır; sürdürülebilir bina, organik tarım, esnek topluluk ve alternatif enerji (Cunningham ve Wearing, 2013). Ekoköyler, ekolojik tasarım uygulamaları ve yeşil teknolojilerle katılımcı ve destekleyici sosyal yapıları birleştirmeyi amaçlar. Batının gelişmiş ülkelerinde de güneyin az gelişmiş ülkelerinde de, hem kırsal, hem de kentsel alanlarda, geleneksel yerleşimler ya da yeni kurulan bilinçli topluluklar olarak karşımıza çıkarlar (Adalılar, 2012).

Ekoköyler fiziksel tasarımı, yeni yüzyılın statükosuna aykırı olarak basitleştirilmiş yaşam biçimlerine bağlı demokratik süreçlerle birleştirerek kendilerini tanımlarlar. Ekoköy felsefesinin özünde, insan geçimini doğal çevreye daha yakın hale getirme arayışı vardır. Doğal bina tekniklerini ve yenilenebilir enerji kaynakları gibi modern eko-teknolojileri içeren mimari uygulamalardaki ilerleme, ekoköylerin çevresel yönetim yaklaşımını kolaylaştırmaya hizmet etmektedir. Bu tekniklerin ve uygulamaların birçoğu iş birliğini ve katılımı teşvik eder, bu nedenle demokratik süreçleri de somutlaştırır (Sizemore, 2004). Ekoköyler içinde, ana akım gıda endüstrisinin yerini organik tarım ve permakültür yoluyla yerel gıda üretimi almıştır. Fosil yakıtlar güneş enerjisi sistemleri, biyodizel ve yel değirmenleri gibi çeşitli yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımıyla değiştirilir. Ana akım inşaat yöntemlerinin yerini eko-konut mimarisi almıştır. Ekoköyler yalnızca belirli bir sosyo-teknik rejime meydan okumaz veya çözüm sağlamaz; bunun yerine çeşitli sosyo-teknik rejimleri aynı anda çok çeşitli alternatifler deneyerek değiştirmeyi hedeflerler (Avelino ve Kunze, 2009).

Ekoköyler, ekonomik küreselleşmeye karşı sağlıklı yanıtlardır. Çünkü güçlü, merkeziyetçi olmayan sosyal yapılardır ve bu gezegende herkes için sürdürülebilir bir yaşam yolu sağlama potansiyeline sahiptirler. Büyüklük olarak yüz veya birkaç yüz kişiden oluştukları için, geleneksel kabile büyüklüklerindedir. Bunun sonucunda da ekoköyler, hem yerel toplulukların köy kültürüyle hem de post modern kültürle uyumludur (Walker, 2016, s. 14). Oluşturulan ideal ekoköy modelleri, çağımızın küresel çevre krizi nedeniyle ortaya çıkan olumsuzlukları değiştirecek yeni bir yaşam önerisi sunmayı amaçlamaktadır (Güleryüz, 2013, s. 71). Ekoköyler, çağdaş kentsel ortamdan

gelen sosyal, politik ve ekonomik güçlerin bir ürünüdür. Ruhani, kendiliğinden, gayri resmi, yaratıcı ve deneysel olabilir. Ekoköyler genellikle birbirinden bağımsız olarak kurulur ancak birçoğu aynı kentsel alanı paylaşan birbirine bağlı bir ağ oluşturarak uygulandığında, sürdürülebilir şehir planlama sorusuna bir cevap olabilir (Bissolotti, Santiago ve Oliveira, 2006).

Ekoköyler yaşam tarzları aracılığıyla çevresel ve sosyal sorunları çözmeye çalışırlar. Çoğu kırsaldır ve ekoköyleri belli bir kritere göre sınıflandırmak zordur çünkü ekoköyler esnek yapılı yerleşimlerdir. Çoğunlukla gelişmiş ülkelerde yaygındır. Daha çok sürdürülebilirlik ve ruhsal gelişime ilgi duyan insanlar tarafından oluşturulduğu görülür. Ekoköy hareketine katılanlar kendilerine toplumsal düzeni ve doğal çevreyi yeniden inşa etmek için rol biçildiğine inanırlar. Genellikle herhangi bir din biçimini desteklemeseler de yeryüzü temelli (dünyevi) maneviyat yaygındır. Bu anlayış içerisinde devlet düzeninden bağımsız ve kapitalist sisteme uzak kalacak şekilde kendi kendine yetebilecek yaşam alanları oluşturmayı hedeflerler.

Ekoköy tanımlarından da anlaşılacağı üzere, ekoköy kavramını tanımlayıcı temel ifadeler Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12. Ekoköy Kavramını Tanımlayıcı İfadeler

• Sürdürülebilirlik • Ekoloji • Kendi kendine yeterlilik • Yenilenebilir enerji kaynakları • Atık yönetim sistemleri • Sağlıklı insan gelişiminin desteklenmesi • Amaçlı topluluk • Çevresel ve sosyal sorun odaklı • Esnek yapılı	• Paylaşımcı • Bilinçli topluluk • Nitelikli amaçlar • Çevreye karşı duyarlılık • Doğal tarım yöntemleri • Doğal inşa teknikleri • Eko teknolojiler • Yerel ve post modern kültürle uyum

Dünya nüfusunun az bir kısmı ekoköylerde yaşamaktadır bu nedenle ekoköyler yarattıkları çevresel etkilerden çok ortaya konulan fikirlerle dikkat çekerler. Ekoköyler yaptıkları uygulamalarla dünya üzerinde ilk ekolojik ve sürdürülebilir yaşamın deneysel çalışmalarını yapan yerleşimler olarak düşünülebilir. Onların mücadele ve başarıları yeşil topluma geçişe yöntem oluşturmada önemli örneklerdir. Ayrıca girişimlerin fizibilitesi hakkında önemli veri kaynaklarını oluşturmaktadırlar.

2.1.1. Ekoköy Hareketinin Tarihsel Kökleri

Bilinçli topluluklar gönüllü olarak bir araya gelmiş, ana akım toplumun ötesinde kurdukları yaşamla toplumsal sorun ve eksiklikleri çözmek amaçlı az kişiden oluşan gruplardır. Tarih boyunca aynı amacı hedeflemiş kişilerin topluluklar kurarak amaçları için birlikte hareket ederek toplumdan daha iyi bir grup oluşturmaya çalıştıkları görülür. Fakat siyasi veya dini kimi liderler bu grupları genellikle toplumsal düzene tehdit olarak görmüşlerdir.

Bilinçli olarak bir arada yaşamayı seçen ilk topluluk M.Ö. 525 yılında Pisagor tarafından oluşturulan Homakoeion'dur. Bu topluluk entelektüel ve mistik yollardan esinlenen, özel mülkiyetten kaçınan, birlikte yaşayıp ideal toplum kurmayı amaçlayan kişilerden oluşmuştur. Bazı araştırmacılar, M.Ö. 2. yüzyılda Lut Gölü yakınlarında Essenlerin kasıtlı topluluk olduklarını ve Hz. İsa'nın orada zaman geçirdiğini öne sürmektedirler. 11. yüzyılda Catharlar, 12. Yüzyıl Fransa'sında Valdocular, 16. yüzyıl Orta Avrupa'da Anabaptistler ve 17. yüzyıl İngiltere'sinde Diggersler olmak üzere pek çok sayıda cemaat grubu gelişmiştir. Hepsi de dini ve siyasi güçler tarafından şiddetli zulüm görmüştür. Buna rağmen, Anabaptistler bugün Kuzey ve Güney Amerika, Avrupa, Japonya ve Avustralya'da Mennonites, Amish, Hutterites ve Bruderhofs topluluklar olarak gelişmektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nde ilk bilinçli topluluk ise Swanendael'dir. Günümüzde Kuzey Amerika'da üç binden fazla topluluğun olduğu tahmin edilmektedir (Metcalf, 2012, s. 22-23).

Bilinçli toplulukların dokusu farklı etkenlerin bir araya gelmesiyle örülmüştür. Bunlardan biri, dini toplulukların birçoğunda görülen kendi kendine yetebilme ve ruhani arayış özelliğidir. Bu akım, Fransa'daki Katolik I'Arche ve Tich Nhat Hanh tarafından kurulan yine Fransa'da kurulan manastır benzeri Plum Village gibi topluluklarda görülmektedir. Bunun yanında maneviyat, Hindistan'daki Auroville topluluğu ve Kuzey Yeni Çağ akımını oluşturan gruplar tarafından da içselleştirilmiştir. Bütün bu topluluklarda Gandhi'nin ilkeleri olan kendine yeterlilik, merkezileşmeme ve spiritüel arayışta oldukça önemli yer tutmaktadır (Dawson, 2012, s. 21).

Günümüzün en güçlü örneği diyebileceğimiz bilinçli topluluk 1909 yılında ortaya çıkan Kibbutz hareketidir. İsrail'de ortaya çıkan Kibbutz hareketi topluluk veya grup olmayı ifade eder. Tarımsal temelli olarak ortaya çıkan hareket daha sonra

ekonomik ve politik anlamda önemini artırarak çok boyutlu ve tarihin en büyük topluluk hareketi olma özelliğine sahiptir.

1960'lar ve 1970'ler ütopik ideallerin yeniden doğuşunu görmüştür. Ekonomik materyalizmin ve küresel egemenliğin hakim kurumlarının derin bir hoşnutsuzluğa yol açmasıyla duyarlı insanlar, kendileri için daha iyi ve daha temiz bir yaşam tarzı yaratmak için kırsal alana sığındı. Bu, Back to the Land (Kırsala Dönüş) ekoköy hareketinin ham bir öncüsüydü; isyankâr idealizm, sürdürülebilir yaşam durumları için güvenli temel oluşturmada yeterli değildi. Bu nedenle erken denemelerin çoğu uygulanabilir bir ekonomik temel oluşturmadaki ihmal nedeniyle başarısız olmuştur (Mare, 2000, s. 2). Başarısız toplulukların yanı sıra 1960'lardan itibaren manevi ve çevreye duyarlı yaşam tarzı arayan bazı ekolojik topluluklar (Findhorn, Auroville, The Farm) uluslararası ekoköy hareketi için olumlu örnekler oluşturmaya başlamışlardır. Böylece oluşan bilinç dalgası topluluk oluşturmaktan öte eko feminizm, çevrecilik, doğal tarım uygulamaları gibi çevreyi odağına alan birçok fikir akımını beraberinde getirmiştir. Bu dönemde aynı bilinç dalgasıyla kurulmuş olan The Farm (ABD, Tennessee) toplulukların en uzun ömürlüsü olmuştur. The Farm'ın kurucuları ülkedeki aykırı grup olarak görülmelerinden dolayı güvenlik güçleri tarafından sürekli engellenmeye çalışılmıştır. 1971'de kurulan The Farm bugün halen başarılı uygulamalarıyla devamlılığını korumaktadır.

1960-1970'li yıllarda ortaya çıkan topluluklar çok çeşitlidir; maneviyat, mantıklı yaşam, kendini gerçekleştirme, doğaya yakınlık, kendi kendine yeterlilik, sosyalizm vb. gibi birçok durum ön plana çıkarılmaya çalışılmıştır. Doğa ve doğa ile ilgili manevi değerlere yakın bir yaşam üzerine inşa edilen bu tür toplulukların en iyi bilinenlerinden biri, 1962 İskoçya'da kurulan ve daha sonra ekoköy hareketinin en önemli topluluklarından biri haline gelen Findhorn Vakfı'dır (Farkas, 2017). Bunun yanı sıra Mother Earth News dergisi sahipleri 1975 yılından itibaren çevresel uygulamalara ağırlık vermeleri ve organik bahçeler kurmaya başlamalarıyla birlikte kendilerine ekoköy demeye başlamışlardır. Aynı yıllarda Almanya'da çevreci aktivistler tarafından Ökodorf (ekoköy) adı verilen ekolojik ilkelere dayalı küçük bir yerleşim oluşturulmuştur.

1970'lerde hızlanan çevresel hareketler farklı amaçlarla bir araya gelen toplulukları beraberinde getirmiştir. Çevresel hareketlerle kendini göstermeye başlayan bilinçli topluluklardan olan ekoköyler o dönemlerde henüz kapsamlı bir tanıma sahip değildir. 1970'lerde daha çok ön plana çıkan kavram co-housing (ortak konut) olmuştur.

Co-housing modeli, sakinlerin hiyerarşik olmayan bir yönetim yapısına katılımını, birlikte yaşam bilincinin kazanılmasını, bilinçli ve duyarlı topluluk yaratmaya odaklı, anlamlı ilişkilerin teşvik edilmesi amaçlı oluşturulmuş yerleşim biçimidir. Danimarka'da belirmeye başlayan co-housing hareketi ekoköy hareketinin ortaya çıkışını hızlandırmıştır.

Co-housing modelinin Hildur Jackson ve eşi Ross Jackson'ın co-housing girişimlerinin onları tatmin etmemesinden dolayı daha sonra ekoköy olarak adlandırılacak olan çevreye duyarlı yerleşim girişimi Gaia Vakfı'nı (1987) kurmalarıyla başlamıştır.

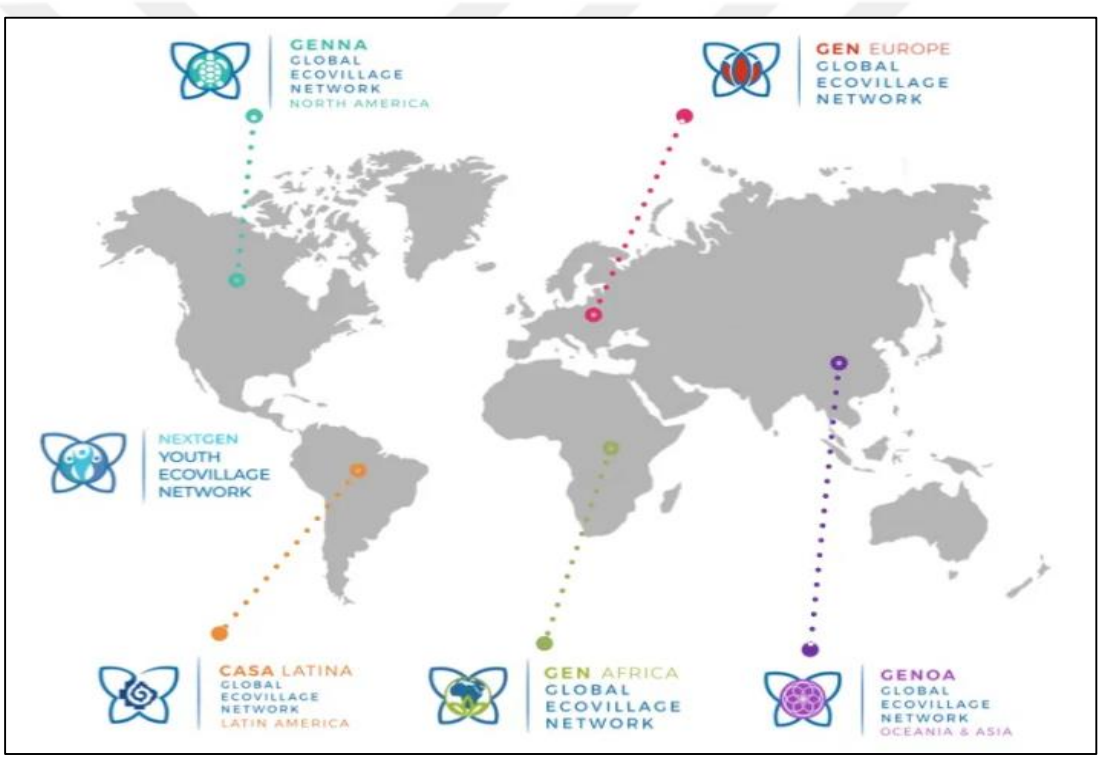
1994 yılında Gaia Vakfı tarafından koordine edilecek bir ağ olan Küresel Ekoköy Ağı (GEN- Global Ecovillage Network) kurulmuştur. GEN'in amaçları "sürdürülebilir insan yerleşimlerinin gelişimini desteklemek; yerleşim yerleri arasında bilgi alışverişine yardımcı olmak; ekoköy konseptleri ve tanıtım alanları hakkında geniş çapta bilgi sağlamaktır". Danimarka'daki açılış toplantısına Crystal Waters Permakültür Köyü (Avustralya), Findhorn (İskoçya), The Farm (Tennessee) ve Lebensgarten (Almanya) dahil olmak üzere sekiz topluluktan temsilciler katılmıştır (Garden, 2006). 1995 yılında İskoçya'daki Findhorn Vakfı'nda yapılan "Ekoköyler ve Sürdürülebilir Topluluklar: 21. Yüzyıl için Modeller" konferansı tüm dünyadan 400 kişinin katılımıyla gerçekleşmiştir. Yer yetersizliğinden dolayı 300 kişi ise geri çevrilmek zorunda kalınmıştır. Bir yıl sonra 1996'da İstanbul'daki Birleşmiş Milletler HABİTAT Konferansı'nda Küresel Ekoköyler Ağı (GEN) tanıtılmıştır (Dawson, 2012, s. 26).

GEN yönetim kurulunun 2001 yılında hazırladığı tüzüğe göre GEN'in vizyonu ve misyonu şu şekildedir:

- **Vizyon**: Şimdi ve gelecek nesillerin ihtiyaçlarını karşılarken, birbirleriyle ve dünya ile uyum içinde topluluklar oluşturmak için tüm yaşamın çeşitli kültürlerinden oluşan bir gezegen hayal ediyoruz.
- **Misyon**: Toplumların sosyal, manevi, ekonomik ve ekolojik uyumu elde etme çabalarını belirleyerek, onlara yardım ederek ve onları koordine ederek sürdürülebilir bir gelecek yaratıyoruz. Karşılıklı saygı, dayanışma ve sevgi kültürünü, açık iletişimi, kültürler arası sosyal erişimi ve eğitimi örnek olarak teşvik ediyoruz. İnsanlığın en yüksek özlemlerini pratik gerçekliğe dönüştürmeye çabalıyoruz (Jackson, 1998, s. 12).

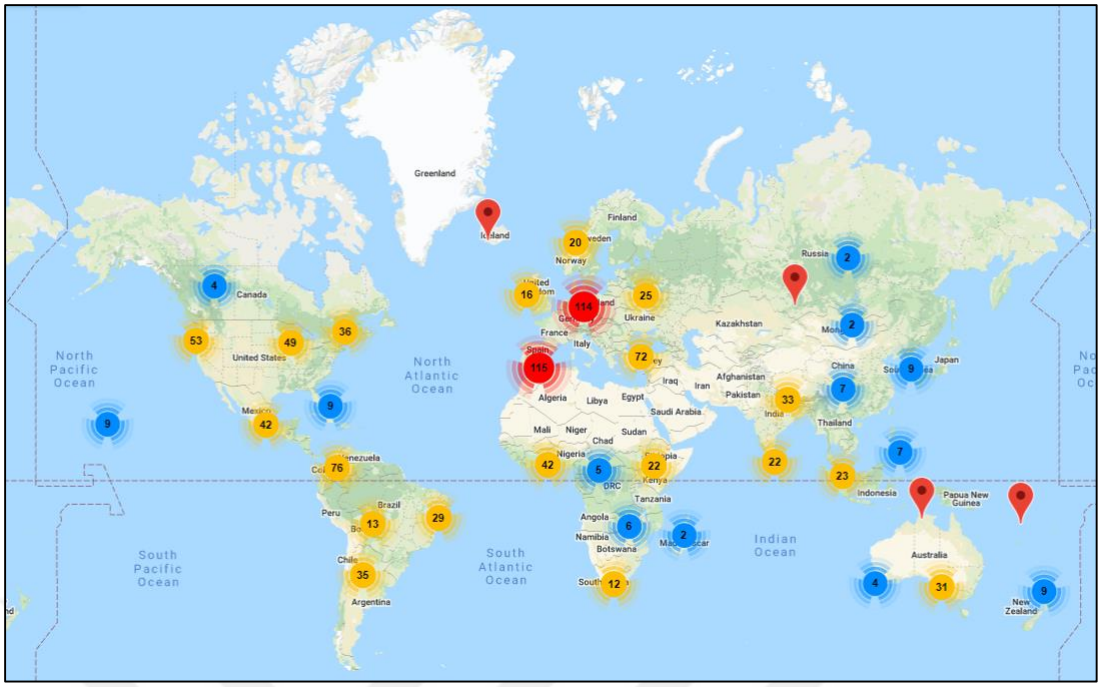
Küresel Ekoköyler Ağı (GEN), yenilenen dünya için toplulukları bir araya getiren, kültürler, ülkeler ve kıtalar arası köprü oluşturan, yenilenen topluluklar ve girişimlerle büyüyen bir ağdır. GEN, dirençli topluluklara ve kültürlere küresel bir geçiş için stratejiler geliştirmek amacıyla politikacılar, hükümetler, Sivil Toplum Kuruluşları, akademisyenler, girişimciler, aktivistler, topluluk ağları ve ekolojik düşünen bireyler arasında köprüler kurar. Ağ, insanların daha fazla ekolojik uyum içinde birlikte yaşadığı yaklaşık 10.000 topluluk ve ilgili projeden oluşmaktadır (GEN, 2021).

GEN altı ağa sahiptir. Bunlar Latin Amerika (CASA), Gençlik Ağı (NextGEN), Kuzey Amerika (GENNA), Afrika (GEN-Africa), Avrupa (GEN Europe), Okyanusya ve Asya (GENOA)'dır. GEN'in ağları Şekil 11'de gösterilmiştir.

Şekil 11. GEN'in Ağları (URL-2)

Dünya üzerinde GEN'e bağlı birçok ekoköy yerleşimi bulunmaktadır. Bu ekoköylerin coğrafi dağılışı Şekil 12'de yoğunluklarına göre kırmızı, sarı ve mavi renkler ile gösterilmiştir. Kırmızı en yoğun, sarı orta yoğunluk ve mavi yoğunluğun az olduğunu temsil etmektedir.

Şekil 12. GEN'e Bağlı Ekoköylerin Coğrafi Dağılımı (URL-2)

Şekil 12'de görüldüğü gibi ekoköy yerleşimleri en fazla Avrupa, Kuzey ve Güney Amerika yer almaktadır.

2.1.2. Ekoköylerin Temel Özellikleri

2.1.2.1. Ekoköylerin Ortak İlke ve Motivasyonları

Ekoköylerin özelliklerini anlamak için sosyal, ekolojik ve spiritüel yani ruhani veya manevi yapılarını anlamak gerekmektedir. Ekoköyler genel olarak bu yapıların bir ya da birkaçı etrafında şekillenmiştir. Topluluk içerisinde yardımlaşma ve paylaşım ilkeleri desteklenir. Bu durum yalnızca kendi toplulukları içerisinde geçerli olmayıp diğer benzer topluluklarla yardımlaşmaya ve paylaşıma mümkün olduğunca öncelik verilmektedir. Özellikle komün yapıya sahip olmayan topluluklarda her kesimden insanın teşvik edilmesi ve topluluk bilincinin geliştirilmesi ön plana çıkmaktadır.

Ekoköyler, modern hayatın hızına ve mekanikleşmesine ayak uydurmak yerine doğanın sistemini deneyimleyerek yaşam kalitelerini artırmaya çalışırlar. Ekoköylerde çevreye daha az zarar verecek uygulamalar gerçekleştirilir ya da daha önce zarar verilmiş doğa üzerinde onarıcı etkilerde bulunularak çevresel baskı azaltılmaya çalışılır. Bu yöndeki stratejiler ekolojik sistemin devamlılığı doğrultusunda geliştirilir.

Ekoköylerde, topluluğun içerisindeki çeşitli kültürel değerler benimsenerek saygı duyulur. Irk, din ve kültürel çeşitliliklere rağmen ekoköylerde aynı amaç etrafında toplanılır.

Ekoköylerin kültürler arası etkileşim kurabildiği en başarılı alanlardan biri de eğitimdir. Eğitim, yenilenebilir enerjiden kaynak tüketimine, sanattan spiritüelliğe kadar çok çeşitli konuları içermektedir. Bu bağlamdaki çalışmalarla ulusal ve uluslararası alanda takdir kazanmıştır. Ayrıca gelişme grafikleri de gelecek vaat etmektedir (Köse, Öztaşcı Gültekin, Yazıcı ve Yurttaş, 2017).

Ekoköylerin ortak özellikleri şunlardır (Dawson, 2012, s. 97):

- Bağımsız sivil girişimlerdir,
- Topluluk halinde yaşamak isterler,
- Topluluğun kaynakları üzerinde kontrolü kazanmanın yollarını ararlar,
- Genellikle spiritüellik olarak adlandırılan, güçlü ortak değerler taşırlar,
- Araştırma, sergileme ve çoğu zaman da eğitim merkezleri olarak etkinlik gösterirler.

Ekoköylerin ilkeleri şunlardır (Gorji Mahlabani, Shahsavari ve Motevali Alamouti, 2016):

- Paylaşılan hayat,
- Koordinasyon ve denge,
- Katılım,
- Demokrasi şeklindedir.

Ekolojik köyler için nihai hedef ekolojik, ekonomik, sosyal ve bazen ruhsal olarak sürdürülebilir bir topluluk yaratmaktır (Mychajluk, 2014). Ekoköyler, dış çevreleriyle karşılıklı bir ilişki içindedir. Bu ilişkinin hem olumlu hem de olumsuz etkileri vardır. Ekoköyler, toplumun bugün karşılaştığı sorunlara alternatif yaklaşımların örnekleridir. Örneğin insanlara daha çevre dostu olmaları için yaşam tarzlarını değiştirmeleri için ilham verirler (Waerther, 2014).

Ekoköylerde, çok çeşitli ilişkiler vardır. Üyeler aşağı yukarı eşit bir şekilde etkileşim kurma eğilimindedir. Bireyler bir gün birlikte yemek pişirebilir, diğer bir gün bütçe toplantısı yapabilir, bir başka gün sebze hasadına katılabilir. Bu birbirine bağlı

ilişkiler, üyelerin birbirlerini birçok düzeyde tanımalarına ve yaşam sistemlerin karmaşıklığını daha iyi anlamalarına yardımcı olmaktadır (Greenberg, 2007, s. 237).

Ekoköylerin gelişimi sürdürülebilir yaşam, alt yapı yönetimi, enerji kaynaklarının optimal yönetimi, çevre iyileştirme, optimal su ve tarım yönetimi, sağlık ve kültürel, sosyal ve ruhsal gelişimin iyileştirilmesi şeklinde sınıflandırılabilir (Gorji Mahlabani, Shahsavari ve Motevali Alamouti, 2016). Ekoköy modelleri köyler, kasabalar veya şehirler dahil yerleşimlerimizi, doğal çevreye zararsız bir şekilde entegre edilmiş, tam teşekküllü sürdürülebilir topluluklara nasıl dönüştüreceğimize dair son derece karmaşık bir soruna bilinçli bir cevaptır (Andriopoulos, Avgerinos ve Skanavis, 2017).

Ekoköyler, ekolojik ayak izlerini en aza indirmek ve yaşamın temel gereksinimlerinin çoğunu sürdürülebilir bir şekilde sağlamak için bütünleştirici tasarım, yerel ekonomik ağ oluşturma, iş birliğine dayalı, ortak mülkiyet yapıları ve katılımcı karar vermeyi kullanan kasıtlı insan topluluklarıdır (Lockyer ve Veteto, 2013, s. 15).

Ekoköylerin birincil motivasyonu, grupların kendi gelişimlerinin sorumluluğunu üstlenmeye karar verdikleri özgüven ruhudur (Eshtaftaki, 2012, s. 11). Ekoköyler güçlü ortak değerlere sahip olmak, çoğunlukla ekolojik, sosyal ve spiritüel ilgi ya da kaygılarla yola çıkmak, ekolojik iyileştirme, topluluk yaşamının güçlendirilmesi, yerel ekonomilerin canlandırılması veya maneviyatın derinleştirilmesi gibi amaçlar taşıyabilir. Bu kaygıların hepsi tüketime dayalı toplumsal yapıda sürekli hissedilen sorunlarla ilgilidir ve ekoköylerde yaşayan topluluklar, sürekli deneysel bir çalışma içinde bu sorunlara çözüm üretmeye çalışmaktadır (Asımgil, 2017). Dünyanın dört bir yanındaki ekoköyler evlerini ve arazilerini, topluluklarının dışındaki insanlara atölye çalışmaları ve yaşama/öğrenme deneyimleri sunmak için açarlar. Ekoköyler, diğer köyleri ziyaret etmek veya küresel öneme sahip konferanslarda bulunmak gibi dünya çapında eğitim fırsatlarına katılarak ekolojik bilincin yayılmasına da yardımcı olmaktadırlar (Tyson, 2009, s. 16).

Çoğu topluluğun ortak noktası bir ideallerinin olmasıdır; topluluk üyeleri ister paylaşılan grup evlerinde yaşasınlar ister komşu olarak birbirine yakın olsunlar her zaman daha iyi bir yaşam düşüncesini paylaşırlar. Topluluğun idealleri, genellikle üyelerinin yaygın kültürde olmadığını veya eksik olduğunu düşündükleri şeylerden çıkar (Cristian, 2003, s. 27).

Ekoköyler sürdürülebilirlik, topluluk içinde dayanışma, eşitlik, paylaşım, doğal kapasitenin gözetilmesi, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı, kolektif yaşam gibi ortak değerlere sahiptir.

2.1.2.2. Ekoköylerin Karşılaştıkları Zorluklar

Bilinçli topluluklar tarihten günümüze bir takım zorluklarla karşı karşıya kalmıştır. İçsel ve dışsal olarak nitelendirilebilecek bu zorluklar toplulukların oluşumunu ve gelişimini kimi zaman engellemiş kimi zaman ise geciktirmiştir.

Ekoköylerin karşılaştığı içsel zorluklar:

- Öz kaynakların yetersiz olması,
- Günümüzde hızla artan bireyselleşme eğiliminin topluluk oluşturmada motivasyon düşüklüğüne neden olması,
- Topluluktaki kültürel farklılıkların topluluk üyeleri tarafından geç benimsenebilmesi dolayısıyla değerler sisteminin zayıflaması,
- Topluluk üyelerindeki içsel motivasyonun zamanla zayıflaması. Bu durum topluluktan beklentinin veya fikirsel birliğin yetersizliğinden kaynaklanabilmektedir,
- Topluluktaki bireysel isteklerin topluluğun amacı dışına çıkabilmesi,
- Üyeler arasındaki eşitsizlik düşüncesinin dayanışma duygusunu etkilemesi,
- Ekoköyün çevresiyle olan iletişim ve etkileşiminin sınırlı kalması.

Ekoköylerin karşılaştığı dışsal zorluklar:

- Endüstriyel büyümenin hızla gelişmesiyle artan seri üretimin ekolojik ilkelere dayalı üretim sistemi üzerinde oluşturduğu baskı. Bu durum organik veya doğal üretim yöntemlerini tercih eden ekoköylerin ürettiği ürünlere pazar bulma sıkıntısını beraberinde getirebilmektedir,
- Son yıllarda artan doğal yaşam merakı arazi fiyatlarında artışa neden olmuştur. Bu durum ekolojik yaşam kurma çabası içerisinde olanları etkileyerek ekoköylerin oluşumunu zayıflatmıştır,
- Ekoköylere ilişkin gereken mevzuatlarda yaşanan belirsizlikler, yasal düzenlemelerin ve devlet desteklerinin yetersizliği,
- Ekoköylerdeki fikirsel farklılığın politik anlamda tehdit olarak görülebilmesi,

- Eko teknolojik yapılar kurulmasında ve eko teknolojik ürünlerin kullanımında yasal izinler ve maddi zorluklar,
- Yerel yönetimlerin mücavir alan içerisinde kalan ekoköylere gereken altyapı desteğini (yol, su, elektrik vb.) sağlamıyor olması,
- Ekoköylerin kurulduğu çevrede yaşayan yerel halkın ekoköyleri anlamlandıramamasından kaynaklı yaşanan etkileşim ve iletişim eksikliği,
- Yerel halkın uyguladığı geleneksel tarım yöntemlerinin (genellikle kimyasal gübreler kullanılarak yapılan tarımsal uygulamalar) ekoköyde uygulanan doğal veya organik tarımsal uygulamaları olumsuz anlamda etkilemesi. Örneğin; toprak yapısına karışan kimyasal tarımsal ilaç veya gübrelerin yağmur suyuyla karışarak civardaki toprak yapısını etkilemesi,
- Ekoköylere yakın doğal alanlarda turizm, maden ocağı, fabrika gibi doğal yaşamı olumsuz anlamda etkileyecek oluşumlara ve faaliyetlere izin verilmesi,
- Medyanın geleneksel değerleri ve yaşam şeklini zayıflatarak modern hayatı özendirmesi,
- Yaşanan iklim değişikliklerinin ekoköylerde oluşturulan döngüyü ve sürdürülebilirliği etkileyebilmesi.

Ekoköyler günümüzde çoğu konuda özellikle de sürdürülebilirliklerini sağlama konusunda karşılaştıkları birçok zorlukla mücadele ederek gelişim sürecinde olan ekoköylere model oluşturmaktadırlar. Öyle ki sürdürülebilir olmak kişisel veya küçük bir grupla çözülebilecek bir durum değildir. Bu durum yeterli sayıda insan ve geliştirilecek olan sürdürülebilirlik projeleriyle desteklenmesi gerekmektedir. Bugün bakıldığında küçük bir grupla sürdürülebilirliğini sağlamaya çalışan ekoköyler vardır. Bu ekoköylerin sürdürülebilirliklerinin altında yatan şey güçlü çevreci ruha sahip olmalarıdır.

2.1.3. Ekoköyü Oluşturan Unsurlar

2.1.3.1. Ekoloji

Ekoloji, sürdürülebilirlik gibi kavramlar 1990'lı yıllar ile tüm dünyada pek çok alanda hızla etken olmaya başlamış ancak tüketim kültürüne karşı ortaya çıkmalarına rağmen, zaman içinde bu kavramlar birer tüketim aracı olarak kullanılmaya

başlanmıştır. Sürdürülebilirlik kavramı ile kurgulanan ekoköy yerleşimleri, dünyada önemli girişimler olarak görülmekte ve desteklenmektedir (Güleryüz, 2013).

Ekoköylerin temel amacı, insanların çevredeki doğa ile uyum içinde yaşaması hakkında yeterli farkındalığa sahip olması için anlamlı bir ekolojik faktörler topluluğu oluşturmaktır (Alp, 2017, s. 27). Ekoköyler, uygulanabilir ve sürdürülebilir yerleşimlere giderek artan küresel ihtiyacı karşılamak için çevresel, sosyal, ekonomik ve manevi sürdürülebilirlik modelleri olarak hizmet vermektedir (Andriopoulos, Avgerinos ve Skanavis, 2017).

Ekoköy kavramı, sürdürülebilir kalkınma ilkelerine ve temel disiplin olarak ekolojinin bulgularına dayanmaktadır (Borsos, 2013, s. 69). Ekoköylerin ekolojik boyutu esas olarak toprak, su, rüzgar, bitkiler, hayvanlar ve insanların yaşadıkları dünya ile bağlantıları üzerinde durmaktadır. Ekoköyler insanlara canlı doğa ile ruhsal bağlarını yaşatma fırsatı vermektedir. İnsanlar toprak, su, rüzgar, bitkiler ve hayvanlarla iç içe bulunmakta, yiyecek, giysi, barınma gibi günlük ihtiyaçlarını sağlarken, doğanın döngülerine saygılı olmaktadır. Ekoloji enerji korunumu ve atık geri dönüşümünden başlayıp, çevreye karşı daha duyarlı, daha az etkileyici bir yaşama adanmaya, köy tabanlı enerji sistemleri entegrasyonuna, su yönetimine, dünyanın restorasyonuna, sürdürülebilir tarıma ve ekolojik binalara kadar uzanan bir vizyonu açıkça ifade etmektedir (Adalılar, 2012).

Ekoköylerde ekolojinin anlamı:

- Olabildiğince fazla gıda yetiştirmek ve topluluk biyo bölgesinde organik gıda üretimini desteklemek,
- Yerel olarak uyarlanmış malzemelerden evler yaratmak,
- Köy tabanlı entegre yenilenebilir enerji sistemlerini kullanmak,
- Biyoçeşitliliği korumak,
- Ekolojik iş ilkelerini teşvik etmek,
- Ekoköyde kullanılan tüm ürünlerin yaşam döngüsünü sosyal, manevi ve ekolojik bir bakış açısıyla değerlendirmek,
- Uygun enerji ve atık yönetimi ile toprak, su ve havanın korunması,
- Doğayı ve vahşi yaşam alanlarını korumak (Jackson, 1998, s. 9-10) şeklindedir.

Ekoköyde yaşayanlar, aşırı tüketimden kaynaklanan ekolojik tahribata karşı durup pasif eylem olarak ekoköye göç etmekle kalmayıp, bulundukları yerde aktif

toplumsal özneler olarak onarma görevini üstlenirler (Altunal Gürgen, 2019, s. 25). Ekoköyler ayrıca çevresel sürdürülebilirliğin ele alınmasına yardımcı olabilir. Sürdürülebilirlik sadece sürdürülebilir teknolojileri uygulamakla ilgili değildir, daha çok davranışı değiştirmekle ilgilidir. Araba kullanmak yerine yürümek veya bisiklete binmek gibi sürdürülebilir davranış değişikliğini teşvik eden destekleyici topluluklar oluşturarak, tek tek öğeler satın almak yerine kaynakları paylaşmak veya basit bir yaşam tarzı yaşamaya adanmak, kaynak tüketimini azaltmada sürdürülebilir teknolojileri uygulamaktan daha büyük bir etkiye sahip olabilir (Cohen, 2017).

Ekoköylerde ekolojik düşüncenin temelinde insanın doğanın bir parçası olduğu, bitkiler, hayvanlar, su, toprak kısacası yaşamın içerisindeki tüm canlı ve cansız türler arasında karşılıklı bir ilişki ve yardımlaşma düşüncesi yatmaktadır. Herhangi bir türün bir diğerinden üstün olma düşüncesi ekoköylerde anti-ekolojik düşünce olarak kabul edilmektedir. Bir türün yok olması diğer türler arasındaki dengeyi bozacağı gerçeğini savunurlar. Yaşam formlarının zenginliği insanların hayat standartlarını yükseltmekten ziyade yaşam niteliğini yükseltmek için vardır. Bu düşünceler etrafında şekillendirilen ekoköy yaşamı insan merkezli yaşam anlayışından uzaktır.

Ekoköylerde insan sistemin bir parçasıdır ve diğer türlerden üstün olamaz. Doğayı tükenmeyen kaynak olarak görmek ekoköylerin sorunsallarından biridir. Aslında ekoköyler derin ekoloji fikrine belki de en çok hizmet eden topluluklardır.

2.1.3.2. Topluluk ve Sosyallik

Ekolojik sürdürülebilirlik kadar sosyal sürdürülebilirliğe de önem veren ekoköyler topluluk içinde bireysel fikirlere önem vererek herkesin katılımcı ruhla hareket etmesini destekler. Aslında topluluk içindeki herkesin memnun olacağı bir düzeni oluşturmak ekoköylerin zorlandıkları durumlardan biri olsa da bunu mümkün olduğunca başarılı şekilde sürdürmeye çalışırlar.

Farklı bakış açılarının topluluğun karar alma sürecini yavaşlatır, bu durum ekoköyde yapılacak olan uygulamaların aksamasına neden olabildiği gibi vazgeçme sebebi de olabilir. Aslında topluluktaki üye sayısı ne kadar azsa karar alma süreçleri o kadar hızlı ilerleyebilmektedir.

Ekoköylerin katılımcı ve topluluk odaklı topluluk biçimleri yaratmak için üzerinde çalıştıkları bir diğer alan da ‘çatışma çözümüdür’. Hem bilinçli hem alışılageldik topluluklar, kendilerini tahmin edilenden çok daha sıklıkla çatışma içinde

bulurlar. Ekoköylerin amacı çatışmaları bastırmak yerine dile getirilmesi zor duyguların yıkıcı olmayacak şekilde ifade edilmesini teşvik ederek, çatışmanın içinde barındırdığı potansiyelden yaratıcı bir şekilde yararlanmaktır (Dawson, 2012, s. 77).

Ekoköylerde topluluk ve sosyallik:

- Bireysel fikirlere değer verme,
- Topluluk bilincini geliştirme (gerekirse bu konuda eğitimler verilebilir),
- Dayanışma ruhu ve paylaşım,
- Karşılıklı yardımlaşma,
- Topluluktaki kültürel değerlere önem verme,
- Farklı bakış açılarını topluluk yararına en anlamlı olacak şekilde aynı noktada birleştirme,
- Yerel ekonomiyi güçlendirme,
- Topluluk üyelerine ekonomik anlamda imkân tanıma veya ekoköy içerisinde topluluk üyelerine istihdam yaratacak faaliyetler geliştirme,
- Yaşlılara, çocuklara, engellilere veya marjinal gruplara değer verme ve gruplar aralarında sağlıklı ilişkiler geliştirilmesini destekleme şeklindedir.

Ekoköyler kendini gerçekleştirmeyi, insan ve doğa ile derin ilişkileri ve sürdürülebilir yaşam uygulamalarını teşvik eden bir ortam yaratarak hem genç hem de yaşlı topluluk üyeleri için ömür boyu eğitim fırsatları sunar (Tyson, 2009, s. 15). Ekoköylerde topluluk oluşturma bilincinin ve ruhunun kazandırılması ve canlı tutulması için eğitimler ve toplantılar sürdürülerek bu duygunun devamlılığı daha dinamik şekilde sağlanabilmektedir.

Topluluk oluşturmak için sadece bilgi, becerilere, paraya, zamana ve insanlara değil aynı zamanda; birlikte yemek hazırlamak ve yemek yemek, çalışma partileri düzenlemek, hafta sonu gezilerine katılmak, uzun samimi sohbetler yapmak gibi grup deneyimleri sonrası ortaya çıkan kimi kez "topluluk tutkalı" olarak adlandırılan birliktelik hissine ihtiyaç vardır (Cristian, 2003, s. 54).

Ekoköyler sistemik düşünme, ekosistem sağlığı ve hem insan hem de insan dışı varlıklara karşı her şeyden önce bir saygı duygusu etrafında döner (Kasper, 2008). Ekoköyler toplumdaki tüm yaşam fonksiyonlarını bir araya getirmesine rağmen, dünyanın geri kalanından izole veya tamamen bağımsız olma niyetinde değildirler. Amaçları kooperatif sosyal yapıların parçalanmasını ve çevrenin tahrip edilmesini

tersine çevirmek isteyen insanları bir araya getirmektir. Ekoköylerin diğer önemli özelliği, insanları çeşitlendirme (farklı geçmişler, meslekler ve yaşlar) ve onların karar alma sürecine katılımının teşvik edilmesidir (Loezer, 2011).

2.1.3.3. Kültür ve Ruhsallık

Hırs ve tutkunun artması insani duygulardan uzaklaşmaya neden olabilmektedir. Ekoköylerde pozitif duyguların geliştirilmesi amaçlanır. Bazı ekoköyler pozitif duyguların geliştirilmesi için açıkça dini ritüellerini uygular. Bazen de bunu yoga, meditasyon gibi ruhsal dinginlik sağlayabilen uygulamalarla gerçekleştirirler.

Ekoköylerde ruhsallığın anlamı:

- Maneviyatın farklı kültürlerde ve farklı yerlerde birçok şekilde ortaya çıktığını bilmek ve buna saygı duymak,
- Ritüeller ve kutlamalar yoluyla neşe ve aidiyet duygusunu teşvik etmek,
- Yaratıcılığı ve sanatı, evrenimizle birliğin ve karşılıklı ilişkinin bir ifadesi olarak vurgulamak,
- İç benliğin gelişimini sağlamak (Jackson, 1998, s. 9-10) şeklindedir.

Bazı ekoköylerde yaşamsal enerji ve cesaret ruhsal duygularla ilişkilendirilir. Bireylerin içsel kapasitelerini ortaya koymak, sevgi, birlik, dayanışma, umut, bağlılık ve uyum gibi duygularını güçlendirmek için ruhsal yönelime başvurulur. Dünyanın birçok yerinde olduğu gibi ekoköylerde de kimi zaman maneviyat sosyal bir araçtır.

Farklı manevi duyguların kişiler arasında sorun oluşturmaktan öte buna saygı duyularak birliğin ve beraberliğin geliştirilmesi ekoköylerde ortaya çıkan ortak özelliklerden biridir. Ayrıca ekoköylerde üyeler arasındaki kültürel farklılıklara değer verilir ve bu farklılıklar bireysel özelliklere zarar vermeden yönetilmeye çalışılır.

2.1.4. Ekoköy Tasarım Modelleri

2.1.4.1. Ekolojik Odaklı Ekoköyler

Ekoköyler yapısı ve amaçları gereği geleceğin yaşam modelleri olarak görülmektedir. Doğaya daha az zarar verecek ekolojik inşa tekniklerinin kullanılması ve yerel malzemelerin tercih edilmesi gibi ekolojik ve sürdürülebilir yöntemler üzerine temellendirilmiş yerleşim modelleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ekoköy yerleşim modelleri tasarlanırken ekolojik anlamda dikkat edilen özellikler genel olarak;

- Yerleşimin doğa ile uyumlu olması,
- Yöresel mimari formun gözetilmesi,
- Yerel malzemelerin tercih edilmesi,
- Eko teknolojik malzemelerin tercih edilmesi,
- Geri dönüşümlü malzemelerin tercih edilmesi,
- Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı,
- Altyapının doğa ile uyumlu olması,
- Kırsal bölgenin korunması,
- Ekoköy içerisindeki ulaşımın mümkün olduğunca motorsuz taşıtlar kullanılarak yapılması (temiz ulaşım),
- Atık yönetim sistemi,
- Verimli su kullanımı (ör. yağmur suyu toplama sistemi)
- Ekolojik ayak izinin mümkün olduğunca azaltılmasına yönelik tercihler ön plana çıkmaktadır. Günümüzde bunları uygulayan ekoköy modelleri kısıtlı olsa da ekolojik yerleşim modellerinin gittikçe daha fazla artacağı düşünülmektedir.

Ekoköylerde yeşil inşa tekniklerinin kullanımı ön plana çıkmaktadır. Doğal yöntemler kullanılarak sürdürülebilirliğe ulaşılmaya çalışılır. Bu anlamda ekoköyler, kurulacak olan ekolojik yerleşimlere ekosistemin devamlılığını gözeten, çevreye duyarlı yerleşimler olarak model oluştururlar.

Ekoköylerin ekolojik yerleşimler olarak amaçlarına ulaşmaları kimi zaman zor olabilmektedir. Bu anlamda zorlandıkları en önemli durumlardan biri kimi ekolojik inşa tekniklerinin maliyetli olabilmesidir. Bu durum kimi zaman bir ekololojik yerleşimin oluşumunu yavaşlatabilmektedir.

Ekoköyde ekosistem, bir köyün iç bileşenleri veya bir köyün unsurları ile çevredeki unsurlar arasındaki etkileşimle oluşturulan bir sistemi ifade eder ve ekoköyler aşağıdaki ilkelere ulaşmaya çalışırlar:

- Kırsal ekosistemlerin korunması
- Kırsal ve kentsel alanlar arasında etkileşimi teşvik etmek (Gorji Mahlabani, Shahsavari ve Motevali Alamouti, 2016).

Ekoköylerin kökleri birçok sosyal hareketin yanı sıra tasarım teorilerine de dayanmaktadır. Her zaman barışçıl, eşitlikçi, sağlıklı ortamlar yaratmak için çalışan gruplar olmuşlardır. Ekoköyler komünler, ortak konut, yeni şehircilik, akıllı büyüme ve yeşil bina gibi hareketlerle ortaya çıkmıştır (Tyson, 2009, s. 11). Geleceğe sürdürülebilir şekilde devam etmek için çabalayan ekoköyler, ekolojik tasarım uygulamalarını ön planda tutarken aynı zamanda bunu gelecek nesillere aktarma sorumluluğunu taşırlar. Ekoköyler, insan ırkının sağlığının ekosistemlerin sağlığına bağlı olduğu ve her bireyin bu anlamda kendini gerçekleştirmesine yardımcı olma bilincini taşırlar. Ekoköyler bunu eğitim ve ritüeller veya örnek model oluşturarak gerçekleştirirler.

Ekoköyler, insanların refahını ve mutluluğunu en üst düzeye çıkarırken ekolojik çevre üzerindeki etkilerini en aza indirmeyi amaçlamaktadır (Alp, 2017, s. 26). Süresiz olarak devam edebilecek yaşam tarzları için çabalayan ekoköyler, sürdürülebilirliğin yaşayan modelleridir. Sosyal ve ekolojik çevrenin bozulmasıyla mücadele etmek için etkili ve pratik bir yolu temsil ederler (Eshtaftaki, 2012, s. 11).

Sürdürülebilir yaşam ile kendine güvenen bir topluluk oluşturmak ve kırsal rollerin çeşitliliği yüksek kaliteli ortamların oluşumu için gerekli faktördür (Gorji Mahlabani, Shahsavari ve Motevali Alamouti, 2016).

Ekoköy hareketi, sorunlu çevre koşullarını azaltmaya çalışan çevre hareketinin bir parçası olarak tanımlanabilir. Ekoköy hareketi aynı zamanda bireylerin yaşam tarzlarını tüketiciliğe ve materyalizme bir cevap olarak değiştirdikleri gönüllü basitlik hareketine benzer (Marselis, 2017, s. 16).

Ekoköylerin ekolojik boyutu, insanlar ve dünya arasındaki bağlantı (toprak, su, rüzgar, bitkiler ve hayvanlar) ve korunmasına yönelik yönetimden oluşur. Ekoloji, düşük etkili yaşam modelleri aracılığıyla topluluğun içine yerleştirilmiştir. Ekolojik boyut, ekoköyleri diğer bilinçli topluluk türlerinden ayıran özelliktir. Ekoköylerde insan etkisinin en aza indirilmesi ana hedeftir, bu nedenle doğal ekosisteme entegre edilmiş uygulama teknikleri ve deneyimleri kapsamlı bir şekilde yürütülmektedir (Loezer, 2011).

2.1.4.2. Sosyal Odaklı Ekoköyler

Ekoköylerin daha sürdürülebilir olmaya yönelik çağdaş sosyal ve çevresel girişimleri, tutum ve davranışları onların değişime odaklanan modeller olduğunun göstergelerindendir. Sorunlara çözüm odaklı yaklaşımlar benimseyen ekoköyler,

küresel sosyal hareket olarak nitelendirilebilir. Dünyanın farklı yerlerinde farklı amaçlarla ve farklı ölçeklerde oluşturulmuş olabilirler fakat her ne şekilde oluşturulmuş olursa olsun topluluk içindeki fikirsel farklılıklar dikkate alınarak gelişimlerini devam ettirirler. Bu durum ekoköylerin dayanışma, paylaşım ve değer ruhunu ön planda tuttuklarını göstermektedir.

Ekoköy kavramının geliştirilmesi ve ekoköy konseptine ulaşmak için iyi bir kültürel ve sosyal kapasite gerekir. Gerekli kültürel, sosyal konulardan biri üyeler arasında sosyal iş birliği, takım çalışması ve dünyanın modern koşullarıyla değişim ve ilerlemedir (Gorji Mahlabani, Shahsavari ve Motevali Alamouti, 2016).

Bilinçli toplulukların sosyal karakteri insanların birlikte daha fazla zaman geçirme, ilişkiler kurma ve destekleyici bir çevrenin parçası olma arzusuna hitap eder. Ekoköyde hem bireysellik hem de daha büyük bir gruba katılım değerlidir (Loezer, 2011). Bireysellik olmadan işleyen bir topluluk yoktur. Tersine, topluluk olmadan bireysellikte olmaz. O kapalı kapılar ardında tek başına gelişemez, kim olduğunu tanımak, güçlü ve zayıf yönler hakkında fikir sahibi olmak için iletişim, geri bildirim ve tartışmaya ihtiyaç vardır. Topluluk, kişisel gerçeği bulmak ve iletişim için güvenli bir yer sağlayabilir (Dregger, 2015).

Ekoköylerin yaklaşımı tüketim, ekonomik faaliyet, altyapı, planlama, organizasyon ve yönetişim dahil olmak üzere günlük yaşam için bütünsel bir yapı olarak adlandırılabilir. Ekolojik bir köyde yaşamak, teknoloji veya maddi lüks yoluyla değil, toplumsallık yoluyla yaşam kalitesini artırmanın bir yolu olarak görülmektedir (Marselis, 2017, s. 16).

Ekoköy oluşturulurken belirli ekolojik kaygıların yanında insanların sosyal ihtiyaçları da düşünülür. Her ekoköyde, topluluk geliştirmek için belgelenmiş bilinçli bir çaba ve aidiyet duygusu vardır (Kanaley, 2000).

Ekoköyler, geleneksel toplum yaşamının yeniden canlanmasını amaçlayan küçük topluluklar oluşturarak insanların birbirlerini desteklediği bir hareket olarak ortaya çıkmıştır. Ekoloji ve ekonominin karşı karşıya olduğu sürdürülebilir yaşam hedefinde etkili bir sosyal yapılanmadır (Karadağ, Cengiz ve Demiroğlu, 2017). Ekoköylerin sosyal boyutu doğru uygulayabilmeleri kimi zaman bazı faktörlerden dolayı zor olabilmektedir. Bu zorluklardan öne çıkanlar şu şekildedir:

- Ekoköylerde bireysel karardan çok kolektif kararlar alınmaktadır. Dolayısıyla bu kararların kimi zaman kişilerin çıkar ve tutumlarından dolayı karmaşık hale gelebilmesi,
- Alınan kararların karmaşık hale gelmesinin, topluluk içinde henüz ilişkilerin çok sıcak olmadığı birbirine yabancı bireyler arasında çatışma ve gerginlik yaratabilmesi,
- Ekoköy yaşam tarzı hakkında yeterince bilgiye sahip olmayan bireylerin yaşam tarzı seçimlerini etkileyen kararların onların aile değerlerini, inançlarını, kültür ve deneyimlerini etkileyebilmesi,
- Kişilerin ön yargılarının ekoköy yaşam tarzı önceliklerini etkileyebilmesi.

2.1.4.3. Kültürel Odaklı Ekoköyler

Ekoköyler gelişim odaklı yerleşimlerdir. Gelişim çevresel, sosyal, kültürel ve birçok açıdan topluluğun sürdürülmesine yöneliktir. Oluşturulan topluluk bilincinin ve amaçlarının gelecek nesillere taşınması ekoköyler için önem taşımaktadır. Ekoköyler çevresel, sosyal odaklı oldukları gibi aynı zamanda kültürel odaklı yerleşimlerdir. Kimi ekoköylerde kültürel çeşitliliğe önem verildiği gibi kimi ekoköylerde ise izole bir kültür oluşturulmaya çalışılır. Bu, ekoköylerin bulunduğu toplumun özelliğine göre farklılık gösterebilmektedir. Bu durum topluluğun güçlendirilmesiyle ilişkilidir. Ekoköylerde sanatsal, kültürel faaliyetlere önem verilir ve desteklenerek yaşatılmaya çalışır. Bu durum aynı zamanda topluluğun içsel dinamiklerini ayakta tutmaya yaramaktadır.

Sosyal hareket olarak ekoköyler kurumsal, örgütsel ve kültürel otoriteye meydan okur. Ayrıca, doğal kaynakların kirlenmesine ve tüketilmesine neden olan maddi mülkler açısından statüyü belirleyen egemen kültürden ideolojik farklılıklarla da yüzleşirler (Marselis, 2017, s. 16).

Ekoköyler insan, doğa ve dünya iletişimi yoluyla yenilenmeye ve yeni kültürel tezahürler bulma eğilimindedir. Ekoköyde kültür ve maneviyat;

- Doğal döngüyü takip eden dini ritüeller ve festivaller yoluyla mutluluğun gelişimi,
- Birliğin tezahürü olarak yaratıcılık ve sanata vurgu,
- Küresel ilişkilerle manevi bir dünya görüşünü ifade etmek,
- Ekolojik kurallara saygı duymak,

- Maneviyata çeşitli yöntemlerle saygı duymak,
- Farklı kültürlerin tezahürüne saygı duymak,
- Bireysel gelişimin ve doğru manevi geleneğin kolaylaştırılması,
- Çeşitliliğe güven şeklindedir (Gorji Mahlabani, Shahsavari ve Motevali Alamouti, 2016).

2.1.4.4. Ruhani Odaklı Ekoköyler

Çeşitli ekoköyler arasında ortak tutulan en önemli manevi ve felsefi tema, her şeyin sadece fiziksel düzeyde değil, aynı zamanda metafiziksel düzeyde de birbirine bağlı olduğu gerçeğine saygı duyulmasıdır. Ekoköy içinde, bu derin ekolojik düşünceye tipik olarak, herhangi bir dini dogma ile bağları olmayan, inanç sistemlerinin çeşitliliğine saygı eşlik eder. Bir ekoköy topluluğunda yaşamaya gelen insanlar, değerli kaynaklarımızı korumaya yönelik önemli bir adım olan, gönüllü sadeliğe dayanan kişisel felsefeler ve manevi inançlar geliştirmişlerdir. Birçok ekoköylü, topluluklarındaki tek ruhani varlık olmadıklarının da farkındadır; toprağın ve üzerindeki varlıkların kendilerine ait ruhları olduğu kabul edilir (Tyson, 2009, s. 19).

Ekoköyler, geleneksel olarak geniş bir topluluk duygusunu kolaylaştıran bir paradigmanın gerekliliğini öne sürer. Bu, insanların sadece kendileri ile toprak arasındaki karmaşık ilişkileri daha doğru bir şekilde anladıkları anlamına gelmiyor, aynı zamanda kendilerine çoğu şeyi veren toprağı idare etmeye mecbur hissettikleri anlamına geliyor. Bu zorunluluk büyük ölçüde yapılması gereken doğru şey olduğuna dair bir inançla motive edilir (Kasper, 2008).

Ekoköyler, doğal dünya ile bir birlik duygusu taşır. İnsan yaşamının ve dünyanın kendisinin daha büyük kozmosun bir parçası olarak tanınmasını teşvik ederler. Ekoköylerde spiritüelliğin anlamı;

- Maneviyatın farklı kültürlerde ve farklı yerlerde birçok şekilde tezahür ettiğine bağlı olarak
- Ritüeller ve kutlamalar yoluyla neşe ve aidiyet duygusu geliştirmek
- Yaratıcılığı ve sanatı, evrenimizle birliğin ve karşılıklı ilişkinin bir ifadesi olarak vurgulamak
- İç benliğin gelişimini sağlamaktır (Jackson, 1998).

Ekoköyler, ruhani odaklı olabildikleri gibi elektik ruhani, seküler ve dinler arası gibi dünya görüşlerine sahip olabilmektedir. Ruhani odaklı dünya görüşüne Findhorn Ekoköyü, elektik ruhani dünya görüşüne Earthaven Ekoköyü, seküler dünya görüşüne Crystal Waters Ekoköyü, dinler arası dünya görüşüne Sarvodaya Ekoköyü örnek olarak verilebilir.

Ekoköyler genellikle yeryüzünün koruyucu ve yeryüzünü özüne dönüştürücü temsilcileri olarak tanrı tarafından görevlendirildiklerine inanırlar. Bu doğrultuda bulundukları ortamdan başlayarak doğaya sahip çıkma ve doğayı yaşatma düşüncesini örnekleyerek topluma yansıtmaya çalışırlar. Aslında yaptıkları şey çoğu zaman dünyanın yararına olsa da bugün bu az sayıdaki ekoköylerin seslerini duyurmaları süreç olarak yavaş ilerlemektedir.

2.1.5. Ekoköy Kriterleri

Ekoköyler çevresel ilkeler, ekonomik ve sosyal konular dikkate alınarak oluşturulmuş yerleşim alanlarıdır. Bu yeni tür köylerin kurulmasının veya geliştirilmesinin temel amacı, küçük kırsal boyutta sürdürülebilir kalkınmanın iyi bir örneğini oluşturmaktır (Gorji Mahlabani, Shahsavari ve Motevali Alamouti, 2016).

Ekoköy, insan muafiyeti paradigmasından tamamen farklı bir çerçeve altında işleyen bir topluluk modelidir. Bu alternatif paradigma, topluluğun tanımlanmasını genişletir, doğru ve akıllıca düşünmek için farklı kriterler sağlar (Kasper, 2008).

Ekoköyler, işleri farklı şekilde yapmak için yeni sosyal ilişki türlerini uyguladıkları için bir tür sosyal inovasyon girişimleridir. Örneğin, bir ekoköyde katılımcı karar verme çok önemlidir, alternatif finansal ve mülkiyet modellerini kullanırlar, tamamen farklı inşa yöntemlerine, temiz su ve enerji sağlamak için yenilikçi altyapılara sahiptirler. Bunların hepsi, sosyal inovasyon için bir ön koşul olan çerçeveleme, yapma, bilme ve organize etmenin yeni yollarına sahip olduklarını göstermektedir. Bu, ekoköyleri bir sosyal inovasyon girişiminin iyi bir örneği yapar (Marselis, 2017). Ekoköy kriterleri ve özellikleri Tablo 13'de verilmiştir.

Tablo 13. Ekoköy Kriterleri ve özellikleri

Ekoköy Kriterleri	Özellikleri
Sosyal yapı kriteri	Ekoköyler inşa edilirken sosyal mekânlarını sürdürülebilirlik ilkeleri çerçevesinde şekillendirirler. Aynı zamanda toplulukta yaşam kalitesi, konfor, güvenlik ve bireyler arası etkileşimi artırmayı amaçlarlar.

	Bireyler arası etkileşimi ve iletişimi artırmak amaçlı ortak alanlar tasarlanır.
Mimari kriter	Ekoköylerde doğa dostu ve eko teknolojik malzemeler tercih edilir. Genellikle yerel kültürün izlerini taşıyan mimari yapı tasarımları tercih edilir. Doğaya zarar vermemek ön plandadır.
Enerji kriteri	Ekoköylerde öncelik olarak güneş enerjisi, rüzgar enerjisi, biyo enerji, jeotermal ve mikrohidro enerjisi kullanılır. Yenilenebilir enerjilere odaklanan ekoköyler enerjinin sürdürülebilirliğini gözetirler ve bu enerjileri ekolojik yaşam oluşturmanın önemli bir kriteri olarak görürler.
Altyapı kriteri	Ekolojik yapılar çevreyle bütünleşebilecek şekilde tasarlanır. Ekoköyler sürdürülebilirliğe yanıt verecek, çevreyle simbiyotik bütünlüğünü koruyacak şekilde inşa edilirler. Bu yüzden atık yönetim sistemlerinden diğer altyapı sistemlerine kadar her şey doğal çevreye saygılı bir biçimde şekillendirilir.
Eğitim/sağlık kriteri	Ekoköyler tam teşekküllü yerleşimler olarak tanımlanır fakat çoğu zaman bazı ihtiyaçları devlet tarafından karşılanır. Eğitim ve sağlıkta bu ihtiyaçlar arasındadır. Dolayısıyla ekoköyler henüz bazı kriterleri sağlama noktasında yeterli potansiyele sahip değildir. Ekoköylerde eğitim genellikle kurs ve seminer düzeyindedir. Bu eğitimler, topluluk içindeki veya topluluk dışındaki insanlara ekolojik yerleşimler ve ilgili konularda bilinç kazandırmak amaçlı tasarlanır.
Uluslararası kriter	Ekoköylerde (izole/komün topluluklar hariç) evrensellik ön plandadır. Bundan kasıt ekoköylerde yalnızca kültürler, görüşler veya değerler değil insana dair saygı, misafirperverlik, kapsayıcılık, çeşitliliği kucaklama gibi değerlere yönelik anlayış vardır.
Ekonomik kriter	Ekoköylerde maddi boyut tasarrufa dayalıdır. Ekoköyün kendi kendine yeterliliğini sağlayabilmesi için tüketimden daha çok üretimin gerçekleştirilmesi gerekir. Ekoköylerde kullanılan enerji ihtiyacı mümkün olduğunca yenilenebilir enerji kaynaklarından elde edilir (bu hem maddi hem çevresel boyut açısından önemlidir) ve ekoköyde ekonomik kriter topluluk hayatı olarak planlanır.

2.1.6. Başarılı Ekoköylerin Ortak Özellikleri

Ekoköyler, destekleyici ve yüksek kaliteli sosyal ve kültürel çevre ile düşük etkili bir yaşam tarzını birleştirir. Küresel olarak karşılaştığımız bazı zorluklara çözüm bulmak için kendini adamış insan gruplarının deneyebileceği değerli oyun alanlarıdır (Joubert ve Dregger, 2015). Tüm çeşitliliklerine rağmen ekoköyler, sorunları ve zorluklarını bir topluluk olarak ele almaya ve kaçınılmaz olarak ortaya çıkan çatışmalara, zorluklara ve yorgunluk belirtilerine rağmen bunu yapmaya devam etmeye karar vermişlerdir. İnişleri, çıkışları, hatalarını, deneyimlerini gelecek kuşaklara aktarma konusunda istekli topluluklardır (Dregger, 2015).

Ekoköylerde enerjinin sürdürülebilirliği büyük önem taşımaktadır ve insanlar tarafından sürdürülebilir bir ekolojik yaşam oluşturulması için önemli bir kriterdir (Gorji Mahlabani, Shahsavari ve Motevali Alamouti, 2016). Başarılı ekoköyler enerji

tasarrufunda her yönden sivrilir. Dünyanın ısı ve elektriğinin çoğu kömür, petrol ve doğal gazdan elde edilirken, ekoköylüler öncelikle yenilenebilir güneş, rüzgar enerjisi, odun ve mikro hidro enerji kullanır. Teknolojik değişimlerin yanında, davranışlarında da değişimler gerçekleştirerek tüketimlerini azaltırlar (Litfin, 2017, s. 74).

Pratik uygulamaları olmayan kavramlar yetersizdir ve inanç sistemlerine dayanmayan eylemler, rakip etkilere karşı savunmasızdır. Ekoköy paradigması yalnızca baskın batı dünya görüşünden farklı değildir aynı zamanda, bilinçli olarak ifade edilen ekoköy uygulamalarında, ilişkilerinde ve fiziksel ortamda somutlaşan bir dünya anlayışı vardır (Kasper, 2008).

Ekoköylerde;

- Kendine güvenen ekonomi,
- Ekolojik veya yeşil ekonomi,
- Girişimcilik,
- Yerel üretim, bölgeselden küresel pazara,
- Alternatif bankalar,
- Yerel gelir üretimi ön plana çıkmaktadır (Gorji Mahlabani, Shahsavari ve Motevali Alamouti, 2016).

Başarılı ekoköylerin ortak özellikleri genel olarak şu şekildedir:

- Her ekoköyün bir misyonu ve vizyonu vardır. Başarılı ekoköyler misyonları ve vizyonları doğrultusunda ilerleyerek sürdürülebilirliklerini sağlamaya çalışırlar ve hep bir adım daha ileriye gitmek temel hedefleridir,
- Aidiyet duygusu ön plandadır,
- Paylaşımcılık ruhu taşırlar,
- Bozulan çevrenin onarılması konusunda kendilerini sorumlu hissederler, toprağı korur ve doğal üretime önem verirler,
- Eko teknolojik malzemeler ilk tercihleridir,
- Yenilenebilir enerji kaynaklarını tercih ederler,
- Kendi kendine yeterlilik ve sürdürülebilirlik önemlidir,
- Evrensel ve sosyal etkileşimleri yüksektir,
- Üyelerine istihdam sağlarlar,
- Atık yönetim sistemleri gelişmiştir,

- Su, enerji, gıda gibi tüm ihtiyaçlar topluluk içinde sağlanmaya çalışılır,
- Üretim ön plandadır,
- Acil durumlar dışında motorlu taşıt kullanımı tercih edilmez,
- Topluluk içinde bir yönetim planı vardır ve üyeler buna uyum sağlarlar,
- Kültürel ve sanatsal faaliyetleri desteklerler,
- Dinsel çeşitliliklere ve kültürel farklılıklara saygı duyarlar,
- Ziyaretçileri bilinçlendirmek amaçlı sürdürülebilirlik, enerji sistemleri, permakültür vb. konularda kurslar; atölye çalışmaları, ekip-biçme gibi uygulamalar düzenlerler,
- Tüm bunlar gelecek nesillere aktarılmaya çalışılır.

2.2. TÜRKİYE'DE EKOKÖY HAREKETİ

Ekoköyler, hızlı şehirleşmenin etkilerine bağlı olarak tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de kırsala yeniden dönüşün sistemli halidir. Özellikle sanayi devrimiyle birlikte hız kazanan şehirleşme hareketleri insanları kırsaldan uzaklaştırmış ve bu durum günümüzde kentlerde yaşayan insanların kırsala olan özleminin artmasına neden olmuştur. Türkiye'de özellikle 1950 yıllardan itibaren kırdan kente olan iç göçlerle birlikte görülmeye başlayan şehirleşme hareketi bu tarihten sonra önemli oranda artış sürecine girmiştir. Konunun daha detaylı anlaşılabilmesi için, Türkiye'deki iç göç hareketlerine ve yaşanan çevresel değişimlere değinmekte yarar vardır.

Türkiye'de 1934 yılında uygulamaya konulan I. BYSKP (Beş Yıllık Sanayi Kalkınma Planı) çerçevesinde oluşturulan Kamu İktisadi Teşekkülleri'nin her kurulduğu yerde işçi ihtiyacından dolayı bir göç hareketi başlamış ve hızla bu yerlerin nüfusunda artma görülmüştür. Bu dönemde, ülkenin her bölgesine ekonomik getirisi öncelikli olmadan devlet yatırımlarını gerçekleştirerek fabrikalar kurmaya gayret etmiş ve hem her kurulan işletmenin işçi ihtiyacı hem de işçilerin ihtiyaçları için kırsal alandan göç hareketi başlamıştır (Kaştan, 2016, s. 693). Türkiye 1950'li yıllarla birlikte modern anlamda göç dönemine girmiş ve ülkenin yerleşim yapısı ve nüfus hareketleri bu dönemden sonra nüfus artışı ve tarım kesiminde yaşanan dönüşümler nedeniyle tamamen değişmeye başlamıştır (Şen, 2014).

Türkiye'de V. Yıllık Sanayi Kalkınma Planı'na göre Türkiye'de iç göç sayıları tablo 14'te gösterilmiştir.

Tablo 14. Türkiye'nin Yıllara Göre Kırdan Kente Olan Net İç Göç Sayıları

Beş Yıllık Dönem	Kırdan Kente Net İç Göç
1945-1950	214.000
1950-1955	904.000
1955-1960	964.000
1960-1965	1.027.000
1965-1970	1.939.000
1970-1975	2.072.000
1975-1980	1.692.000
1980-1985	2.582.000
1985-1990	2.654.000

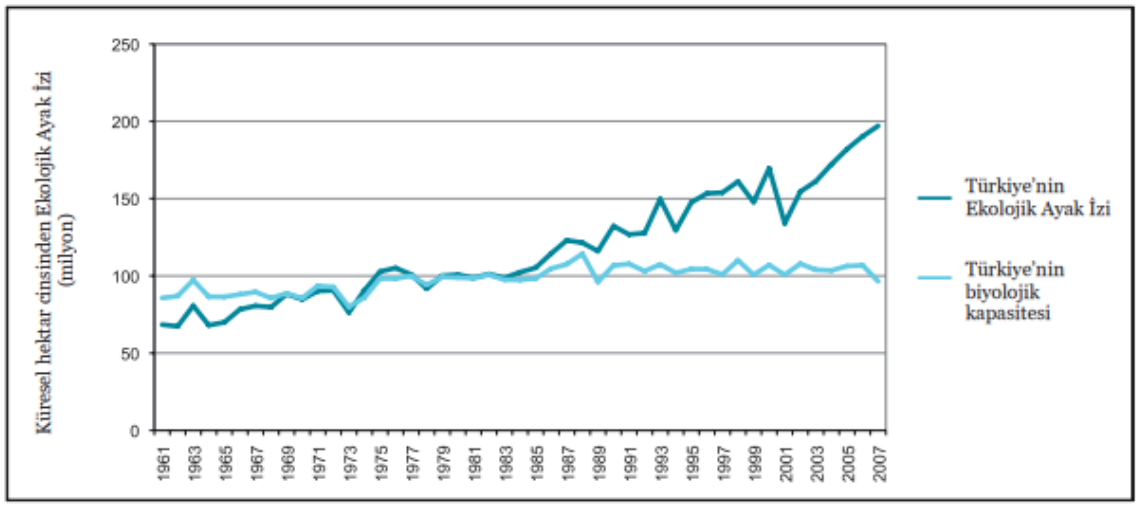
Kaynak: DİE, 1995, s. 46.

Kırdan kente olan iç göç hareketleri kır nüfus oranında azalma yaratırken kent nüfus oranında artışa sebep olmuştur. 1975 yılında 13,3 milyon olan kent nüfusunun aradan geçen yirmi beş yılda, kırdan kente göçlerin de etkisiyle Türkiye, 1980'li yıllardan itibaren kentsel nüfusu çoğunlukta olan ülke grubuna girmiş ve 2000 yılında kent nüfusu 38,7 milyona yükselmiştir (DPT, 2008). Bu durum kentlerin çekiciliği, yaşam standardı, iş olanaklarının fazla olması vb. sebeplerle özellikle de genç nüfusun kırdan kente kaymasının sonucu olarak değerlendirilebilir. Ayrıca, kırsalda nüfusun azalması ve insanların kent yaşamına olan bağlılığının artması geleneksel köy yaşam tarzının körelmesini beraberinde getirmiştir.

Türkiye'de kentleşme hareketlerinin artarak devam etmesi sosyal problemlerin yanı sıra hava kirliliği, çevre kirliliği, iklim değişiklikleri, su kirliliği, gürültü kirliliği, doğal kaynakların tükenmesi gibi çevresel problemlere neden olmuştur. Bu problemlerin boyutunu ortaya koyan Dünya Doğayı Koruma Vakfı'nın (WWF-World Wildlife Fund), 2012 Türkiye'nin Ekolojik Ayak İzi Raporu'na göre, Türkiye'de 2007 yılında 2,7 kha olan tüketimin Ekolojik Ayak İzi dünya ortalamasına eşit, Akdeniz ülkelerinin ortalamasından daha düşüktür. Türkiye'de tüketimin Ekolojik Ayak İzi, kişi başına küresel biyolojik kapasitenin %50 üzerindedir. Bu durum, dünya genelinde olduğu gibi, Türkiye'de de sürdürülebilir olmayan bir yaşam biçiminin işaretidir. Türkiye'de kişi başına 1,3 kha olan ulusal biyolojik kapasite dünya ortalamasının altında olduğu için, ulusal ekolojik açık küresel açıktan çok daha yüksektir. Ekolojik limit aşımı olarak

adlandırılan bu açık, biyolojik kapasite ihtiyacının kısmen ülke dışından tedarik edildiğini gösterir.

Türkiye'nin ekolojik ayak izi ve biyolojik kapasitesi Şekil 13'te gösterilmiştir.

Şekil 13. Türkiye'nin Ekolojik Ayak İzi ve Biyolojik Kapasitesi (WWF, 2012).

Şekil 13'te görüldüğü gibi, Türkiye'de üretimin toplam Ekolojik Ayak İzi, ilk kez 1972 yılında ulusal biyolojik kapasiteyi aşmış; 2007'ye gelindiğinde, biyolojik kapasitenin yaklaşık 1,6 katına çıkmıştır (2,1 kha).

Türkiye'de ekolojik sürdürülebilirlik kapsamında birtakım projeler yürütülmektedir. Bu kapsamda yürütülen; "TEIEN (Türkiye Çevresel Veri Değişim Ağının Kurulması Projesi), "İklim Değişikliğinin Etkisinin Azaltılması ve Biyolojik Çeşitliliğin Korunması İçin Türkiye Sulak Alanlarının Korunması ve Sürdürülebilir Kullanımı Projesi", "Yıldız Dağlarında Biyolojik Çeşitliliğin ve Doğal Kaynakların Korunması ve Sürdürülebilir Geliştirilmesi Projesi", "Anadolu Su Havzaları Rehabilitasyon Projesi", "İnsan Refahı ve Beslenmesinin İyileştirilmesi İçin Biyoçeşitlilik Koruma ve Sürdürülebilir Kullanımının Düzenlenmesi Projesi" ve "Batı Toros Dağları Orman Ekosistemlerinin Sürdürülebilir Yönetimi Projesi" örnek olarak verilebilir (Kaya, Çobanoğlu ve Artvinli, 2011). Türkiye'de hem ekolojik hem ekonomik hem de sosyal boyutta sürdürülebilirlik konusunda yapılan çalışmalar sürdürülebilirlik konusunda yaşanan problemlere çözümler getirilmesi anlamında önem taşımaktadır. Bunun yanı sıra son yıllarda gündemde olan sürdürülebilir insan

yerleşimleri konusu ekolojik, ekonomik ve sosyal sürdürülebilirlik dolayısıyla kalkınma açısından ön plana çıkmaktadır.

Sürdürülebilir insan yerleşimleri konusu Türkiye'de 1996 yılında Habitat-II konferansıyla gündeme gelmiştir. Konferansın tanımı, "Habitat-II dünyanın tüm yerleşimlerini insanlar için sağlıklı, güvenli, adil ve yaşanılabilir kılmayı amaçlayan bir dünya zirvesidir" şeklinde olmuştur (Yiğitbaşıoğlu, 1998). İstanbul'da gerçekleştirilen Habitat-II Konferansı sonucunda UN-HABITAT'ın temel belgelerinden olan "Habitat Agenda" ile "İstanbul Deklarasyonu" kabul edilmiştir. Bu belgelerle, hükümetler tüm vatandaşlara uygun iskân olanakları sağlamayı ve sürdürülebilir insan yerleşimlerini geliştirmeyi taahhüt etmişlerdir (URL-3). Konferans, Yerel Gündem 21 faaliyetleri olarak anılan ve sürdürülebilir yerleşimler için birçok öneri barındıran bir bölüm içermiştir. Yerel Gündem 21'in ana sloganlarından biri olarak kabul gören, "Küresel düşün, yerel hareket et" sloganından da anlaşıldığı üzere, sürdürülebilir bir yerleşimin ancak, yerel aktörlerce oluşturulabileceği düşünülmekte, yerelliğe yapılan vurgunun yanında yerleşimlerde yaşanan sorunların çözümü için alternatif yerleşim birimleri oluşturmak gerektiği belirtilmektedir (Güleryüz, 2013, s. 123).

Alternatif yerleşim modelleri son yıllarda hem dünya çapında hem de Türkiye'de sürdürülebilir yaşam tarzını ön plana çıkarmaktadır. Alternatif yaşam modelleri hem devlet tarafından hem STK'lar tarafından hem de bireysel olarak hayata geçirilmeye çalışılmaktadır. Günümüzde daha çok bireysel olarak hayata geçirilen alternatif yaşam modellerinden olan ekoköyler, sürdürülebilir insan yerleşimleri olarak ön plana çıkmaktadır.

2.2.1. Türkiye'de Ekoköy Hareketinin Ortaya Çıkışı

Türkiye'de 1950'li yıllarda başlayan ve gittikçe artan kentleşme hareketiyle yaşanan bir takım değişimler insanların kent yaşamına karşı olan memnuniyetsizliğini beraberinde getirmiştir. Bu memnuniyetsizlik ve sağlıklı yaşama yönelik artan bilinç kırsal yaşama olan ilgiyi artırmıştır. Kırsal yaşamın sağlıklı, huzurlu, samimi ve doğal yapısı insanların kırsala dönüş için alternatif yaşam tarzı arayışına girmesine neden olmuştur. Böylece alternatif yaşam tarzı arayan kimi grupların kentten uzaklaşarak daha huzurlu, sağlıklı, kendi kendine yeterli ortam vb. arayışları ekoköylerin doğuşunu hazırlamıştır.

Ekoköyler ekolojik yaşam arayışı sonucu ortaya çıkmıştır. Çevresel bozulmaları düzeltme çabası veya çevrenin doğal yapısını koruyarak yeni yerleşimler oluşturma, doğal tarım uygulamaları, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı gibi doğanın dengesinin gözetildiği amaçlar etrafında şekillendirilen ekoköy yerleşimleri, insanların geleneksel köy yaşamının ötesinde daha bilinçli yerleşimler yaratma girişimlerinin örneklerini oluşturmaktadır.

Ekoköyler sürdürülebilir yaşam hedefleri için bir model sunmaktadır. Kırsal yaşamın sürdürülebilir yerlere dönüşümünün özellikle etkili örnekleridir. Yoğun olarak kırsal kesimde yaşamaya devam edildiği Türkiye'de kırsal, doğal, sosyo-kültürel ve ekonomik bir yaşam içinde yaşamak bize bir şans daha veriyor. Bu şans, ekonomik refahın ve istihdamın sadece tarım ve turizm ile değil, bilim ve eğitim faaliyetleri ile de geliştirilebileceğini göstermektedir. Ancak Türkiye'de ekoköy kavramı yenidir. Oysa ekoköy yaşamı, geleneksel yaşam kültürü için yabancı bir kavram değildir (Karadağ, Cengiz ve Demiroğlu, 2017).

Türkiye'de ilk ekoköy kurma girişimleri 1990'yılların sonuna dayanmaktadır. Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nden bir grup dağcı tarafından planlanan ilk deneysel ekoköy hareketi Hocamköy Anadolu Ortak Yaşam Girişimi'dir. Kırıkkale, Hasandede 'de uygulanması planlanan ekoköy girişiminde, Anadolu insanın geleneksel bilgisini akademik bilgiyle birleştirerek sürdürülebilir, ekolojik sorunlara çözüm üreten ve kendi kendine yeterli yaşam modeli oluşturmak amaçlanmıştır. Fakat proje 1998 yılında sosyo-kültürel, ekonomik, ekolojik ve kırsal yaşama dair uygulamaların geri planda kalmasının yarattığı bir takım nedenlerden dolayı tamamlanamadan sonlandırılmıştır. Hocamköy Anadolu Ortak Yaşam Girişimi her ne kadar amacına ulaşamamış olsa da, proje olarak daha sonra kurulacak olan ekoköy girişimlerine örnek olması açısından önemli yer tutmaktadır.

Türkiye'de ekoköy yerleşimlerinin başlangıcının dünyaya kıyasla günümüze daha yakın bir tarihe tekabül etmesi, henüz ekoköylerin gelişim aşamasında olduğunu göstermektedir. Ayrıca diğer gelişmiş ülkelere göre ekoköy yerleşimlerinin gelişiminin yavaş ilerlemesi henüz kırsal alanla olan bağın devam etmesinden kaynaklanmaktadır. Çünkü çoğu ülkeye kıyasla, Türkiye'de insanların bağını koparmadığı bir köyünün olması alternatif köy yaşamı düşüncesini geri plana atmaktadır.

Son yıllarda Türkiye'de bireysel olarak geliştirilmiş veya geliştirilmeye çalışılan birçok ekolojik yerleşim örneği bulunmaktadır. Aynı zamanda devlet bünyesinde de

ekoköy yerleşim planlarının geliştirildiği görülmektedir. Türkiye'deki bazı ekoköylere, Pastoral Vadi, Ali Kışlak Ormanı, Flora Akdeniz Bahçesi, Furma Çiftliği, Knidia Çiftliği, Yeryüzü Ekolojik Yaşam Köyü örnekleri verilebilir. Türkiye'de yer alan ekoköylerle ilgili ayrıntılı bilgiler "Türkiye'de Ekoköy Örnekleri" başlığı altında sunulacaktır.

Türkiye'de yer alan ekoköylerin yalnızca birkaçı GEN'e bağlıdır. Küresel Ekoköyler Ağı'nın web sitesinde yer alan bilgilere göre, Türkiye'de Küresel Ekoköyler Ağı'na bağlı toplam 10 ekoköy bulunmaktadır. Bunlar, Yeryüzü Ekoköyü, Güneşköy, Ekoyer, Knidia Çiftliği, İmece Evi, Dutlar Kolektifi, Dedetepe Çiftliği, Bayramiç Yeniköy, Garp Eko Gönüllüleri Topluluğu ve 8100-Türkiye'nin 81 İlinde 100 Topluluk'tur (URL-4). Fakat bu ekoköyler detaylı araştırıldığında birçoğunun etkin olmadığı görülmektedir. Bu durum, GEN'in sitesinde yer alan bilgilerin güncel olmadığını, ayrıca Türkiye'de yer alan diğer ekoköylerin GEN'e üyeliklerinin bulunmadığını göstermektedir.

Türkiye'de, ekolojik yaşama dair uygulamaların ve ekoköylerin sürdürülebilirliğinin desteklenmesi amacıyla oluşturulmuş bazı dernek ve kuruluşlar vardır. Fakat bunlardan bazılarının günümüzde etkinlikleri devam etmemektir. Etkinliklerini sonlandıran kuruluşlardan biri EKİLAT'tır (Ekoköyler İletişim Ağı). EKİLAT, ekoköy girişiminde bulunmak isteyen kişilerce oluşturmuştur. 1996 yılında HABİTAT III-Kent Zirvesi ile ekolojik yerleşimler konusunun gündeme gelmesi sonucu, ekoköy girişimde bulunmak isteyen kişilerin yaptıkları toplantılar sonucu EKİLAT'ın kurulmasına karar verilmiştir. Kuruluş, ilk yıllarında etkin yürütülse de daha sonra ekoköy kurma girişimde yaşanan başarısızlıklar ve girişimciler arasında yaşanan iletişim eksikliği sonucu sonlandırılmıştır. Etkinliklerini sonlandıran kuruluşlardan bir diğeri EKOYER'dir (Eko Yerleşkeler Ağı). EKOYER, ekolojik yerleşimleri destelemek, ekolojik yerleşimler olarak dayanışma ve paylaşım içerisinde olmak amacıyla kurulmuştur. Bu kuruluşun etkinliği, EKİLAT'ta olduğu gibi benzer nedenlerden dolayı sonlandırılmıştır. Günümüzde etkinliklerini devam ettiren dernek ve kuruluşlar, Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği, Marmariç Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği, Türkiye Permakültür Araştırma Enstitüsü'dür.

2.3. EKOKÖY ÖRNEKLERİ

Bilinçli topluluklar olarak karşımıza çıkan ekoköylerin ulusal ve uluslararası çapta birçok örneğiyle karşılaşmak mümkündür. Vizyonları ve misyonları gereğince veya dünya görüşlerine bağlı olarak birbirinden farklı yapıda olabilen ekoköyler kendine özgü yerleşim modelleridir.

Bu başlık altında Dünyada ve Türkiye'de yer alan bazı ekoköy örnekleri ele alınmıştır.

2.3.1. Dünyada Ekoköy Örnekleri

Dünyada gelişmiş ve gelişmekte olan birçok ekoköy yerleşimi bulunmaktadır. Özellikle Avrupa, Kuzey Amerika, Güney Amerika, Avustralya ve Uzak Doğu başta olmak üzere ekoköy yerleşimleri gittikçe artmaktadır. Hemen hemen hepsinin temel amacı doğaya duyarlı yaşam modelleri oluşturmak olsa da kendi içlerinde bazı farklılıklar barındırırlar.

Tablo 15'te, Dünyada yer alan bazı ekoköylerin öne çıkan özellikleri verilmiş ve kuruluş tarihlerine göre sıralanarak gösterilmiştir. Tablo 15'te yer alan bilgiler ilgili ekoköylerin internet sitelerinden ve GEN'in internet sitesinden elde edilmiştir.

Tablo 15. Dünyada Ekoköy Örnekleri

Ekoköy	Ülke	Yaklaşık Nüfus (2021)	Alan (ha)	Peyzaj	Kuruluş Tarihi	Kuruluş Amacı	Başlıca Dünya Görüşü	Yenilenebilir Enerji Kullanımı	Konut
Solheimar	İzlanda	100	250	Kırsal	1930	Özel ihtiyacı olan kişilerin topluma entegrasyonu Ekolojik gelişim Sosyal gelişim Sürdürülebilir toplum Bireycilik Eğitim Üretim	İndividüalizm	Güneş enerjisi Jeotermal enerji	Güneş ve hidro enerji tasarımı Çim çatı uygulaması Ortak konut yapıları Bağımsız/Bireysel konut yapıları
Sarvodaya	Geleneksel Sri Lanka köyleri	15.000 geleneksel köy	0.80 (Proje alanı)	Kırsal	1957	Çevresel sürdürülebilirlik Ekolojik gelişim Topluluk oluşturma Yerel kalkınma	Dinler arası	Güneş enerjisi	Mevcut yapıyı iyileştirici çevre doştu inşa teknikleri
Findhorn	UK	600	42	Kırsal	1962	Ruhani gelişim Ekolojik gelişim Sürdürülebilirlik Üretim	Ruhani odaklı	Güneş enerjisi Rüzgâr enerjisi Biyogaz enerjisi	Pasif güneş enerji tasarımı Ekolojik yapı tasarımı Özgün yapı tasarımı Ortak konut yapıları Bağımsız/Bireysel konut yapıları Mobil evler Karavan Dönüştürülmüş otobüsler
Colufifa	Senegal, geleneksel Gambiya köyleri	350 geleneksel köy	-	Kırsal	1964	Yerel kültürün devamlılığı Tarım ve hayvancılık Çiftçilerin desteklenmesi Cehalet, yoksulluk ve adaletsizlikle mücadele	Dinler arası	-	Geleneksel tasarım
Auroville	Hindistan	2.750	1.620	Kırsal	1968	Ruhani gelişim	Ruhani Odaklı	Güneş enerjisi	Teknolojik yapı tasarımı

						Evrensellik Kültürel, çevresel, sosyal ve manevi birliktelik Sürdürülebilirlik Üretim		Rüzgâr enerjisi Biyogaz enerjisi	Ekolojik yapı tasarımı Özgün yapı tasarımı Geleneksel ve modern tasarımlar Ortak konut yapıları Bağımsız/Bireysel konut yapıları
The Farm	ABD	220	708.20	Kırsal	1971	Ekolojik gelişim Sosyal gelişim Sürdürülebilirlik	Ruhani odaklı	Güneş enerjisi	Doğal inşa yapıları Karavan ve mobil evler Ortak konut yapıları Bağımsız/Bireysel konut yapıları
Damanhur	İtalya	600	500	Kırsal	1975	Ruhani gelişim Değişim ve içsel dönüşüm Eğitim	Ruhani	Güneş enerjisi	Teknolojik tasarım Ekolojik tasarım
Svanholm	Danimarka	140	414	Kırsal	1978	Toplumsal yaşam Ekolojik gelişim Sosyal gelişim Sürdürülebilirlik	Seküler	Rüzgâr enerjisi Güneş enerjisi	Ekolojik tasarım Sıkıştırılmış toprak tuğlalı evler Ahşap tasarımlı yapılar Ortak konut yapıları Bağımsız/Bireysel konut yapıları
UfaFabrik	Almanya	30	1.62	Kentsel	1979	Yenilikçi sosyal gelişim Kültürel gelişim Ekolojik gelişim	Seküler	Rüzgâr enerjisi Güneş enerjisi	Ekolojik tasarım Doğal yalıtım malzemeleri Çim çatılı yapılar Ortak konut yapıları Bağımsız/Bireysel konut yapıları
Cyrstal Waters	Avustralya	230	259	Kırsal	1987	Sosyal gelişim Ekolojik gelişim Üretim Sürdürülebilirlik Ticaret	Seküler	Güneş enerjisi	Ekolojik tasarım Pasif güneş enerji tasarımı Teknolojik tasarım

						Turizm Eğitim Permakültür			Kerpiç, saman balyası, sıkıştırılmış toprak malzemeli yapılar Ortak konut yapıları Bağımsız/Bireysel konut yapıları
Ithaca	ABD	240	70.8	Banliyö	1991	Sosyal, ekonomik, ekolojik gelişim Sürdürülebilirlik Doğa ile bağ kurma Çevrenin onarımı Üretim	Seküler	Güneş enerjisi	Pasif güneş enerji tasarımı, net-zero evleri Saman balyalı evler Ahşap konstrüksiyon çerçeveli yapılar Ortak konut yapıları Bağımsız/Bireysel konut yapıları
ZEGG	Almanya	100	15	Banliyö	1991	Ekolojik gelişim Sürdürülebilirlik Kişisel gelişim Sosyal gelişim	Eklektik ruhani	Güneş enerjisi	Ekolojik tasarım Teknolojik tasarım Ortak konut yapıları Bağımsız/Bireysel konut yapıları
Konohana	Japonya	100	18	Kırsal	1994	Ruhani gelişim Ekolojik sürdürülebilirlik Üretim	Ruhani odaklı	Güneş enerjisi Biyokütle enerjisi Jeotermal enerji	Ekolojik ve ekonomik tasarım Ortak konut yapıları Bağımsız/Bireysel konut yapıları
Los Angeles	ABD	40	4.45	Kentsel	1994	Ekolojik gelişim Sürdürülebilirlik Çevreye duyarlı ve iş birliğine dayalı konutlar sağlamak	Seküler	Güneş enerjisi	Ekolojik tasarım Mobil evler Karavan Ortak konut yapıları Bağımsız/Bireysel konut yapıları
Earthaven	ABD	100	133.14	Kırsal	1995	Sürdürülebilirlik Kültürel gelişim Üretim Ekolojik gelişim	Eklektik ruhani	Güneş enerjisi	Ekolojik tasarım Pasif güneş enerji tasarımı Ortak konut yapıları

						Eğitim			Bağımsız/Bireysel Kerpiç yapı Saman balyalı evler Ahşap konstrüksiyon Ortak konut yapıları Bağımsız/Bireysel konut yapıları
Dancing Rabbit	ABD	60	113.31	Kırsal	1995	Ekolojik gelişim Sürdürülebilirlik Sosyal gelişim	Ekümenik	Güneş enerjisi Rüzgâr enerjisi	Ekolojik tasarım Ortak konut yapıları Bağımsız/Bireysel konut yapıları
Sieben Linden	Almanya	150	100	Kırsal	1997	Sürdürülebilirlik İş birliğine dayalı yaşam tarzı Ekolojik gelişim	Eklektik ruhani	Güneş enerjisi	Ekolojik tasarım Geleneksel ve modern tasarım Saman balyalı evler Yalıtımlı inşa teknikleri Ortak konut yapıları Bağımsız/Bireysel konut yapıları
Earthworks	Kanada	24	10.12	Kırsal	2004	Sürdürülebilir topluluklar oluşturma Ekolojik gelişim	Ekümenik	Güneş enerjisi Rüzgâr enerjisi	Mobil evler Karavan Ahşap yapı Ortak konut yapıları Bağımsız/Bireysel konut yapıları

2.3.1.1. Solheimar Ekoköyü

En eskisi olarak kabul edilen ekoköy yerleşimi İzlanda'da yer alan Solheimar Ekoköyü'dür (Fotoğraf 1). Solheimar, 1930 yılında kurulmuş olup günümüzde yaklaşık 40'ı engelli bireylerden oluşan toplam 100 nüfusa sahip bir yerleşimdir. Toplam 250 hektar alan üzerinde yer alan ekoköyün temel amacı özel ihtiyacı olan bireylerin topluma entegrasyonunun sağlanmasıdır. Bunun dışında ekolojik ve sosyal gelişim, sürdürülebilir toplum oluşturma gibi amaçları bulunmaktadır (URL-5).

Fotoğraf 1. Solheimar Ekoköyü'nden Görünüm (URL-6)

1997 yılında Küresel Ekoköyler Ağı (GEN) Solheimar'ı İzlanda'daki ilk sürdürülebilir köy ilan etmiştir. Ekoköyde beş işletme, altı atölye, ziyaretçiler için iki misafirhane, jeotermal havuz ve organik kafe bulunmaktadır. Konutlar çevreye duyarlı şekilde inşa edilmiştir (Fotoğraf 2). Solheimar Ekoköyü'nde, güneş enerjisi ve jeotermal enerji gibi yenilenebilir enerji kaynakları kullanılmaktadır (URL-7).

Fotoğraf 2. İyi Derece Yalıtım Sağlayan Çim Çatılı Solheimar Evleri (URL-8)

Solheimar, İzlanda'daki organik tarımın beşiğidir. Sadece İzlanda'da değil İskandinav ülkelerinde de organik tarımın başlangıcının Solheimar'da gerçekleştiğine inanılmaktadır. Bu nedenle, Solheimar'da uzun ve güçlü bir çevre bilinci geleneği vardır. Solheimar'da üretilen tüm gıdaların organik tarım (Fotoğraf 3) gereksinimlerini karşıladığına dair güçlü bir vurgu vardır (URL-9).

Fotoğraf 3. Solheimar Organik Üretim Serası (URL-10)

2.3.1.2. Sarvodaya Ekoköyü

Bir diğer örnek ekoköy yerleşimi Sri Lanka'da yer alan Sarvodaya Ekoköyü'dür. Sarvodaya, 1957 yılında kurulmuş olup yaklaşık 15.000 geleneksel köyü kapsayan bir projedir. Proje, Batı Eyaletinin Kalutara ilçesindeki Lagoswatta Köyü'nde uygulanmaktadır. Tsunamiden etkilenen aileleri desteklemek için Sarvodaya tarafından başlatılan projelerden biridir. Sri Lanka hükümeti tarafından tahsis edilen 0.80 hektarlık alanı kapsamaktadır (URL-11).

Fotoğraf 4. Sarvodaya Ekoköyü'nde İnşa Çalışmaları-1 (URL-11)

Ekoköyün inşa çalışmalarına (Fotoğraf 4 ve Fotoğraf 5) tsunamide her şeyini kaybetmiş vasıflı veya vasıfsız birçok insan katılmıştır.

Fotoğraf 5. Sarvodaya Ekoköyü'nde İnşa Çalışmaları-2 (URL-11)

Sarvodaya Ekoköyü'nün çevresel sürdürülebilirlik, yerel kalkınma, topluluk oluşturma, dayanışma ve ekolojik gelişim gibi amaçları vardır.

Öncelikle hedeflenenler arasında:

- Malzeme kaynaklarının döngüsel kullanımı,
- Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı,
- Organik atıkların kompostlanması,
- Yağmur suyunun çatıdan toplanması (Fotoğraf 6) ve toplanan suyla meyve ve sebze üretiminin gerçekleştirilmesidir (URL-11).

Fotoğraf 6. Yağmur Suyunu Çatıdan Toplamak Amacıyla Oluşturulmuş Sistem (URL-11)

Ekoköyde, güneş enerjisinden yararlanılmaktadır. Ayrıca ekoköyde konutlar çevre dostu inşa teknikleri kullanılarak tasarlanmıştır.

2.3.1.3. Findhorn Ekoköyü

İngiltere'de yer alan Findhorn Ekoköyü (Fotoğraf 7) 42 hektar alan üzerine kurulmuştur. Findhorn Ekoköyü'nde yaklaşık 600 kişi yaşamaktadır.

Findhorn Topluluğu'nun ilk adımları, 1962 yılında Findhorn'da Peter Caddy, Elieen Caddy ve Dorothy Maclean tarafından atılmıştır. Peter, eşi Eliien Caddy ve üç

çocuklarıyla kurdukları karavan yaşamı uzun süre sonra bir ekoköyün ortaya çıkışını hazırlamıştır. Onlar rahat yaşamlarından ayrılıp zorlu bir mücadelenin içine girmelerini tanrının rehberliğine bağlamışlardır. Findhorn Ekoköyü'nün spiritüel temeller üzerine oturmasıda yine tanrısal güce olan kuvvetli bağa dayanmaktadır (The Findhorn Community, 2018).

Altı kişilik yaşamı sadece işsizlik maaşıyla devam ettirmenin zorluğu karşısında Peter sebze yetiştirmeye karar vermiştir. Karavan parkındaki arazinin kumlu ve kuru olmasından dolayı bitki yetiştirmenin zorluğu karşısında Peter kararlı ve dirençli davranmıştır. Bu sırada Dorothy, meditasyonunda yeni oluşan bahçelerden en iyi şekilde nasıl yararlanılabileceği konusunda ona talimatlar veren melekler ve ardından devalar adını verdiği bitkilerin aydınlatıcı zekâsıyla sezgisel olarak iletişim kurabildiğini keşfeder. Dorothy ve Peter bu rehberi eyleme dönüştürürler. Findhorn Körfezi Karavan Parkı'nın çorak kumlu topraklarında devasa bitkiler ve çiçekler yetiştirirler (URL-12).

1972'de topluluk, 'Findhorn Vakfı' adı altında bir İskoç hayır kurumu olarak tescil edilmiştir. 1980'lerde daha fazla insan bu bölgeye ilgi duymaya başlamış ve sosyal hayata katılmak istemiştir. Bu da daha geniş bir topluluk yaratılmasına yol açmıştır. 1990'lar boyunca topluluk büyümeye devam etmiş ve şu anda dünya çapında bir topluluğun operasyonel üssü haline gelmiştir (Tinsley ve George, 2006).

Başlangıçta bir karavan parkı olan alan şu an Avrupa'nın en eski ekoköyüdür. Findhorn Vakfı'na göre 120 konut, 30 ticari bina ve 120 karavan ve mobil ev ile Findhorn topluluğunda yaklaşık 450 kişi bulunmaktadır. Sakinlerin çoğu, 4 kişiye kadar olan betonarme konutlarda kalmaktadır. Fakat 4'ten fazla insanın yaşadığı evler de vardır. Tüm sakinlerden 130'u vakfın iş arkadaşları olarak adlandırılır ve 300'den fazla vakfa üye olmayan ekoköy sakini bulunmaktadır (Goldbach, 2013).

Fotoğraf 7. Findhorn Ekoköyü (URL-13)

Fotoğraf 8. Findhorn Ekoköyü'nün Sokak Görüntüsü (URL-14)

Findhorn Vakfı, "Yaşayan Makine" adlı kendi biyolojik atık su arıtma tesisini işletmektedir. Findhorn Vakfı ve Topluluğu, dünya çapındaki ekoköy projelerini birbirine bağlayan GEN'in bir parçasıdır. Findhorn Ekoköyü, Birleşmiş Milletler (BM)-HABITAT En İyi Uygulama Ödülü'ne sahiptir ve BM'de danışmanlık statüsüne sahip bir STK'dır (Tinsley ve George, 2006). Vakfın iki ana alanı vardır. Kum tepeleri ve ormanlar ile koylar ve plajlar arasında yer alan The Park, çalışanların çoğuna ve ortak değerlerle yaşayan geniş bir insan topluluğuna ev sahipliği yapan ekolojik bir köydür (URL-15).

Findhorn Ekoköyü'nde bina dokusunun iç mekan iklimi ile yararlı şekilde etkileşime girmesini sağlayan 'nefes alan duvar' konstrüksiyonu içeren çevreye duyarlı,

enerji verimli yapı sistemi geliştirilmiştir. Bunun yanı sıra saman balya yapımı da denenmiştir. Ekolojik binalar (Fotoğraf 9) katı ekolojik kurallara göre, pasif güneş enerjisi tasarımlı, yüksek yalıtımlı ve çevreye zarar vermeyen malzemelerle inşa edilmiştir.

Fotoğraf 9. Findhorn Ekoköyü Ekolojik Evler (URL-15)

Findhorn'da çeşitli şekillerde şarkı söylemek ve dans etmek kültüre özgüdür, haftada birkaç kez gerçekleştirilir. Festivaller, ritüeller ve kutlamalar (Fotoğraf 10) mevsimleri işaret eder.

Fotoğraf 10. Findhorn'daki Universal Hall'da Gün Dönümü Kutlaması (Meltzer, 2010)

Findhorn topluluğu kendi gıdasını kendisi üretmektedir (Fotoğraf 11). Fazla üretilen ürünler bölgede yaşayan diğer insanlarla paylaşılmaktadır.

Fotoğraf 11. Findhorn'da Yer Alan Bir Sera ve Üretilen Ürünlerden Elde Edilmiş Yiyecekler (Meltzer, 2010).

2.3.1.4. Colufifa Ekoköyü

Senegal'de yer alan Colufifa Ekoköyü 1964 yılında kurulmuştur. Yaklaşık 350 Batı Afrika köyünün iletişim ağıdır. Colufifa Ekoköyü'nün amacı yeni köyler kurmak değil mevcut olanı sürdürülebilir kılmaktır (Litfin, 2017, s. 46).

Colufifa Ekoköyü'nün amacı çiftçilerin desteklenmesi, beslenme, cehalet, yoksulluk ve adaletsizlikle mücadele etmektir. Yıllar içinde kuruluş, çeşitli sosyo-ekonomik ve kültürel kalkınma projeleri ve programları aracılığıyla örgütsel kapasitesi, hareket kabiliyeti, dinamizmi ve çeşitli faaliyetleriyle öne çıkmıştır (URL-16).

Colufifa Ekoköyü'nde temel uygulamalar:

- Özerk kalkınma dernekleri veya köylü gruplarının organizasyonu,
- Köy liderlerinin eğitimi,
- Kolektif susam ve tahıl tarlalarında çalışma,
- Üreticilerin üretimi, denetimi ve susam yetiştiriciliğinin yaygınlaştırılması,
- Susamın pazarlanması (hammaddeler ve işlenmiş ürünler),
- Toplu pazar bahçeciliği,
- Kuyuların kazılması (insan tüketimi ve toplu bahçeler için),
- Susamın işlenmesi (yağ, kek vb.),
- Tarımsal ürünlerin ve genel malların taşınması,
- Pourghère (jatropha) ekimi,

- Yerel dillerde okuryazarlık,
- Sosyo-sağlık komplekslerinin yapımı, donanımı ve işletilmesi,
- Ekolojik turist kamplarının yapımı ve yönetimi,
- Yerel tavukların yetiştirilmesi (URL-17).

Fotoğraf 12. Colufifa Yerlilerine Ait Bir Görüntü (URL-18)

Colufifa Ekoköyü'nde amaçlara ulaşabilmek için bazı projeler geliştirilmektedir. Özellikle yapısal gelişim, üretimde kullanılan aletlerin iyileştirilmesi, susam tarımı ve yoksulluğun azaltılması gibi birçok açıdan projeyle sürdürülebilirliğini korumaya çalışmaktadır (URL-19).

Fotoğraf 13. Colufifa Ekoköyü'nde Toplantı (URL-20)

Fotoğraf 14. Colufifa Ekoköyü'nde Üretim (URL-20)

Ekoköyde yoksulluğun azaltılması projesi kapsamında uygulanan kümes hayvanı yetiştiriciliği (Fotoğraf 15), Senegal ve Gambiya'nın da aralarında bulunduğu 100 köyü kapsamaktadır. Köylerin her biri için 30 kadın görevlendirilmiştir (URL-21).

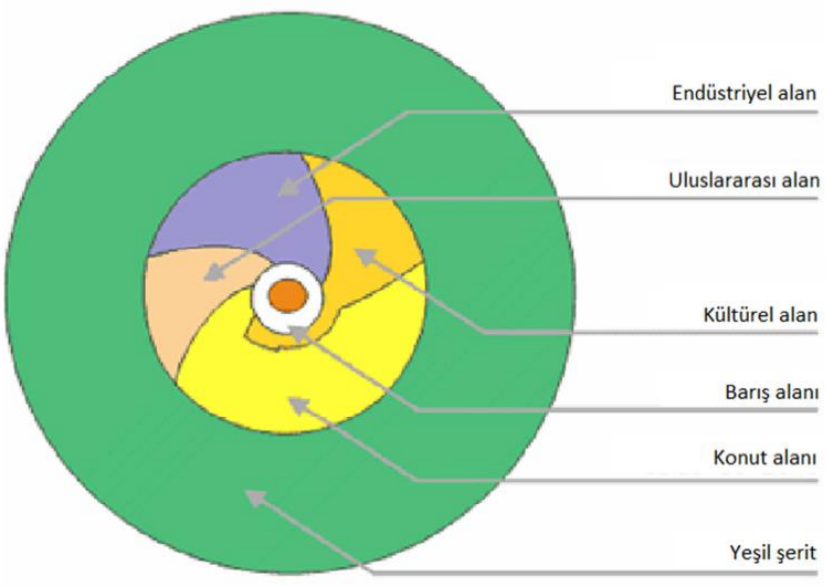

Fotoğraf 15. Colufifa Ekoköyü'nde Kümes Hayvancılığıyla Uğraşan Bir Kadın (URL-21)

2.3.1.5. Auroville Ekoköyü

Auroville (Şafak Şehri), Hindistan'ın Puducherry yakınlarındaki Tamil Nadu eyaletinin Viluppuram bölgesinde deneysel bir yerleşimdir. Sri Aurobindo'nun felsefesinden ilham alan Auroville, 1968 yılında Mira Alfassa (ekoköy içindeki adı Anne) tarafından, kendisiyle ve daha geniş dünyayla uyum içinde yaşayan evrensel bir kasaba hayali doğrultusunda kurulmuştur (GEN, 2021). 1.620 hektar alan kaplayan ekoköyde yaklaşık 2.750 kişi yaşamaktadır. Evrensel kasaba niteliği taşıyan yerleşim içerisinde tüm yaş gruplarından, sosyal sınıflardan, kültürlerden ve yaklaşık 59 ulustan insan bir arada bulunmaktadır. Yaşayanların üçte biri Hintlilerden oluşmaktadır. Auroville yerleşim düzeni (Şekil 14) endüstriyel alan, uluslararası alan, kültürel alan, barış alanı, konut alanı ve yeşil şeritten oluşmaktadır (URL-22) .

Auroville'in amacı, çeşitlilik içinde insan birliğini gerçekleştirmektir. Bugün Auroville, insan birliği ve bilincin dönüşümü konusunda devam eden ilk ve tek uluslararası onaylı deney olarak kabul edilmektedir ve aynı zamanda sürdürülebilir yaşam ve insanlığın gelecekteki kültürel, çevresel, sosyal ve manevi ihtiyaçları ile ilgilenmektedir.

Şekil 14. Auroville Yerleşim Düzeni (URL-22)

Endüstriyel alan 109 hektarlık alan üzerinde, Auroville'nin kendi kendini desteklemesi için, küçük ve orta ölçekli endüstrileri, eğitim merkezlerini, sanat ve zanaatı ve şehrin yönetim bölgesini içermektedir. Uluslararası alan 74 hektarlık alan üzerinde kurulmuş olup, kıtalara göre gruplandırılmış ulusal ve kültürel konutlara ev sahipliği yapmaktadır. Kültürel alan 93 hektarlık alan üzerinde, eğitim ve sanatsal faaliyet amacıyla tasarlanmıştır. Barış alanı, Matrimandir (Fotoğraf 16) ve bahçelerini içermektedir (Fotoğraf 16). Matrimandir topluluğun ruhani merkezini temsil etmektedir. Konut alanı, 189 hektarlık alan üzerinde, dört şehir bölgesinden en büyüğüdür. Kuzey, güney ve batıda parklarla çevrili ve %55'i yeşil alandan oluşmaktadır. 1.25 km yarıçaplı şehir alanı 1.25 km genişliğinde Yeşil Şerit ile çevrilidir. Bu şeritte organik çiftlikler, meyve bahçeleri, mandıralar ve vahşi yaşam alanı bulunmaktadır (URL-22).

Fotoğraf 16. Topluluğun Ruhani Merkezini Temsil Eden Matrimandir (URL-22)

Aurovillede'de birçok küçük ve orta ölçekli kütüphane bulunmaktadır (Fotoğraf 17).

Fotoğraf 17. Auroville'de Bulunan Ana Kütüphane (URL-23)

Auroville'nin merkezinde, Matrimandir ve merkez banyan ağacının bitişiğinde amfitiyatro yer almaktadır. Odak noktası olarak, 1968'de Auroville açılış törenine katılan 124 ulus ve 23 Hint devletinin temsilcileri tarafından yerleştirilmiş mermer kaplı bir urna sahiptir (Fotoğraf 18).

Fotoğraf 18. Matrimandir Tepesinden Görülen Amfitiyatro ve Urn (URL-24)

Aurovillede'de yenilenebilir enerji kaynakları kullanılmaktadır. Konut ve açık alanlarda güneş enerjisi sistemleri, biyogaz üretimi, rüzgâr enerji sistemleri, güneş ve rüzgar enerjili pompa sulama sistemi gibi çeşitli yenilenebilir enerji uygulamaları tercih edilmektedir. Yaklaşık 750 ev veya ofiste çoğunlukla güneş enerjisinden yararlanılmaktadır.

2.3.1.6. The Farm Ekoköyü

Amerika Birleşik Devletleri'nde yer alan The Farm Ekoköyü 1971 yılında kurulmuştur. Ekoköy, Tennessee'nin güney merkezinde 708.20 hektarlık alanda bir arada yaşayan aile ve arkadaşlardan oluşan bir topluluktur. Ekoköyde yaklaşık 220 kişi yaşamaktadır (URL-25).

The Farm, günümüz ve gelecek nesiller için sağlıklı ve sürdürülebilir çevre ve sosyal/ekonomik açıdan adil bir toplum yaratmayı hedeflemektedir. Bu bilinci diğer insanlara kazandırmak için kurulan eğitim merkezinde her yaştan bireye çevresel (Fotoğraf 19) ve sosyal açıdan değişimin öncüleri olmaları için gereken beceriler öğretilmektedir (URL-26).

Fotoğraf 19. The Farm Ekoköyü'nde Çevre Eğitimi (URL-27)

1974'te The Farm, temel olarak yerli halkların topraklarını, haklarını ve kültürünü korumak için çalışan yardım ve geliştirme kolu Plenty International'ı ve yapıcı geçiş için gerekli araç ve yöntemleri ilerletmek için Uygun Teknoloji İçin Küresel Köy Enstitüsü'nü (Global Village Institute for Appropriate Technology) kurmuştur. 1980'de The Farm, yerli haklarıyla ilgili yaptığı çalışmalardan dolayı ilk Doğru Geçim Aracı Ödülü'nü (Right Livelihood Award) almıştır. Kuzey Amerika'da yasal ebeliğin yeniden kurulması nedeniyle 2011 yılında ikinci kez ödül kazanmıştır. Çiftlik, 1994 yılından beri Ekoköy Eğitim Merkezi'ni (Fotoğraf 20) işletmekte, altı kıtadaki insanlara ekoköy yaşamı için permakültür, doğal yapı, yenilenebilir enerji ve diğer becerileri öğretmektedir. Ekoköy on yıl boyunca GEN'in Amerika'daki genel merkezi olmuştur. The Farm'a 50'den fazla ülkeden öğrenci permakültür ve ekoköy yaşamına katılma deneyimleri kazanmak için gitmektedir (URL-28).

Fotoğraf 20. Birçok Alternatif İnşaat ve Teknoloji Örneğinin Yer Aldığı Ekoköy Eğitim Merkezi (URL-30)

Ekoköyde yapılar doğal çevreye uyumlu şekilde inşa edilmiştir (Fotoğraf 21). Tek ve çok aileli evler, mobil evler, karavanlar, konuta dönüştürülmüş otobüsler hem ekoköy sakinleri içi hem de ekoköyü ziyaret eden turistler için konaklama imkanı sağlamaktadır.

Fotoğraf 21. The Farm'daki Ahşap Evlerden Biri (URL-31)

Fotoğraf 22. The Farm Ekoköyü'nde Geri Dönüştürülmüş Malzemelerle İnşa Edilmiş Bir Ev (URL-31).

Ekoköyde yenilenebilir enerji kaynaklarından güneş enerjisi kullanılmaktadır (Fotoğraf 23). Birkaç güneş fotovoltaik tesisatı vardır. En büyüğü 69 kilovat güç üretmektedir (URL-31).

Fotoğraf 23. The Farm Ekoköyü'nde Güneş Fotovoltaikleri (URL-31)

2.3.1.7. Damanhur Ekoköyü

İtalya'da yer alan Damanhur Ekoköyü 1975 yılında kurulmuştur. Toplam 500 hektar alan üzerinde yer alan ekoköyde yaklaşık 600 kişi yaşamaktadır. Damanhur, aydınlık ve pragmatik vizyonu, dayanışma, paylaşım, sevgi ve çevreye saygıya dayalı verimli bir gerçeklik yaratmıştır. Damanhur zamanla Birleşmiş Milletler ödüllü sürdürülebilir eko topluluğa dönüşmüştür. Falco'nun etik ve manevi değerlere dayanan orijinal bir topluluk vizyonuna sadık kalarak doğa, doğanın unsurları ve güçleriyle uyum içinde, sürdürülebilir yaşam yollarını denemek için bir laboratuvar olarak tüm dünyada dikkatleri üzerine çekmiştir (URL-32).

Fotoğraf 24. Damanhur Topluluğu (URL-32)

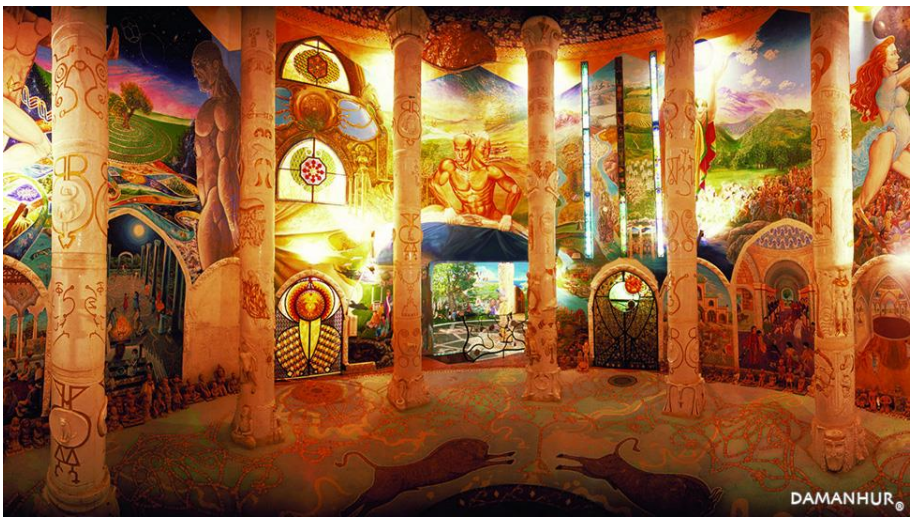
Damanhur'da yaşayanlar kendilerini farklı etnik kökenlerden ve kültürlerden oluşan, ortak ideallerle birleşmiş bir Popolo (Halk) olarak tanımlarlar. Bu güçlü kolektif kimlik, dayanışma, karşılıklı güven saygıya dayalı sosyal modelin ortaya çıkmasına neden olmuştur (URL-33).

Damanhur kendi anayasası kültürü, sanatı, müziği, para birimi, okulları olan, bilim ve teknolojiden yararlanan ruhani topluluklar federasyonudur. Vatandaşları, bilgilerini ve araştırmalarını dünyanın diğer gruplarıyla ve kültürleriyle, bu konuları keşfetmekle ilgilenen herkesle paylaşmaya açıktır. Damanhur dünyanın birçok şehrinde çok sayıda merkezde, organizasyonda ve sosyal yardım noktalarında etkinlikler düzenlemekte (Fotoğraf 25) ve her yıl Damanhur Üniversitesi aracılığıyla turlara, seminerlere, inzivalara ve kurslara katılan binlerce ziyaretçiye ev sahipliği yapmaktadır (URL-32) .

Fotoğraf 25. Damanhur'da Düzenlenen Bir Etkinlik (URL-34)

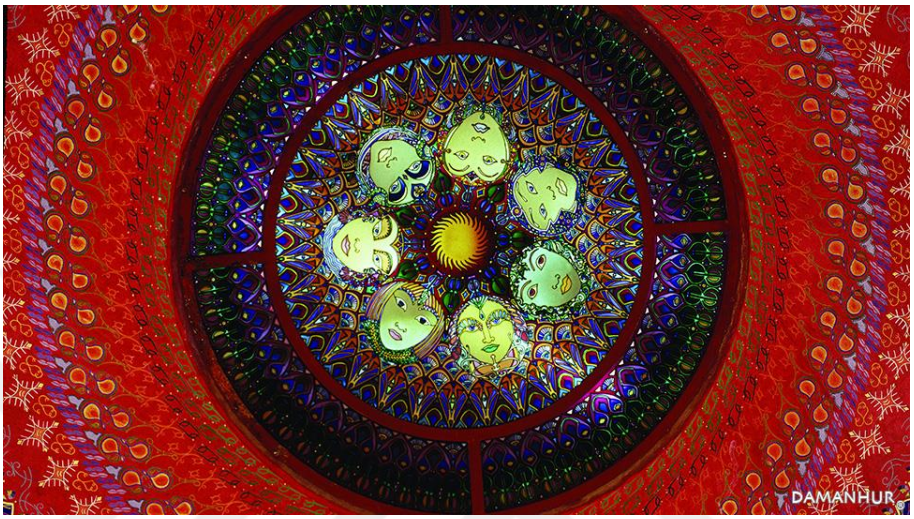
Damanhur'da dikkat çeken diğer bir özellik The Temples of Humankind'dır. Bu tapınaklar resimler, mozaikler, heykeller ve cam sanatı ile süslenmiş sekiz salondan oluşan zarif sanat eserleridir ve hepsi evrensel maneviyatı kutlamak için oluşturulmuştur. Tapınaklar, bir dağın kayasını tamamen elle kazarak ve birlikte çalışarak Damanhurluların yaratıcılığı ve marifetiyle inşa edilmiştir (Fotoğraf 26). Tapınaklar, tüm insanlık için önemli olan değerleri yankılamak için bir araya gelen kutsal ve seküler sanatın çarpıcı bir örneğidir (URL-35).

Fotoğraf 26. Damanhur'da Yer Alan Bir Tapınak (URL-35)

Damanhur'da ki sanatçılar, ait oldukları geniş ekosistemin güçleriyle iletişim kurmak için kullanılabilecek diller geliştirerek maddi düzlem ile diğer ince boyutlar

arasında bir köprü olma fırsatını deneyimlemektedirler. Damanhurluların maneviyatına adanmış alanlar ve ritüeller, resim, dans ve grafik sembollerin sadece dış süsleme olmadığı bir sanat zenginliğini ifade eder (Fotoğraf 27). Bu iletişim kodları, insanlar tarafından görünmeyen her şeyle bir ilişki kurmak için kullanılan orijinal evrensel sembollerdir (URL-36).

Fotoğraf 27. Manevi Âlemin İfade Dili Alarak Bahsedilen Sanat Figürlerinden Biri (URL-36)

Damanhur'un kutsal dili, arketipsel kavramların kelimeler, semboller (ideogramlar) ve kutsal dans (Fotoğraf 28) aracılığıyla ifade edilmesine dayanır (URL-36) .

Fotoğraf 28. Kutsal Dans (URL-36)

Genel anlamda değerlendirildiğinde Damanhur'da sanatsal ve eğitimsel faaliyetlere oldukça önem verilmektedir. Damanhur'da bulunan sanat okulu Fotoğraf 29'da verilmiştir.

Fotoğraf 29. Damanhur'da Bulunan Sanat Okulu (URL-37)

Damanhur, paylaşılan sürdürülebilirlik fikri ile uyumlu olduğu için en başından beri birçok eksiksiz üretim zincirini gerçekleştirme ve Damanhur'un çeşitli toplulukları arasında bir ürün alışverişi yaratma hedefini takip etmiştir. Damanhur felsefesi, gıdanın toprağın cömertliğiyle uyum içinde yetiştirildiği ve malların bedelsiz değişiminin teşvik edildiği basit bir zamana geri dönüşü yansıtır (URL-38). Damanhur'da üretim yapılan alanlardan biri Fotoğraf 30'da verilmiştir.

Fotoğraf 30. Damanhur'da Bir Üretim Alanı (URL-38)

Damanhur yaşam kalitesini koruyan ekonomik vizyonunu sürdürülebilirlik çerçevesinde tutmaktadır. Bu nedenle ihtiyaçlarını düşük çevresel etkiye sahip teknolojilerden yana kullanmaktadır (URL-38). Damanhur'un fotovoltaik alanı Fotoğraf 31'de verilmiştir.

Fotoğraf 31. Damanhur'un Fotovoltaik Alanı (URL-38)

2.3.1.8. Svanholm Ekoköyü

Danimarka'da yer alan Svanholm Ekoköyü 1978'de kurulmuştur. 414 hektar alan kaplayan ekoköyde yaklaşık 140 kişi yaşamaktadır. Svanholm'da yaşayan insanlar sürdürülebilir yaşam amacı etrafında toplanmışlardır (URL-39).

Svanholm'da tüm yiyecekler organik olarak üretilmektedir ve kendi kendine yeterlilik sağlanmaya çalışılmaktadır. Gerek ürünlerin üretimi gerekse diğer bir takım işler genellikle ortak yapılmaktadır. Bunun dışında günlük hayatı kolaylaştıran bir hizmet grubu yer almaktadır. Örneğin yemekleri haftanın altı günü çalışanlar hazırlamaktadır, ekoköy sakinleri ve ziyaretçiler ortak mutfakta bu hizmetten yararlanabilmektedir (URL-40).

Fotoğraf 32. Svanholm'da Restore Edilmiş Sekiz Yüz Yıllık Malikâne (URL-41)

Ekoköyde, 7'si kreş ve 21'i anaokul düzeyinde olmak üzere 28 çocuğun bulunduğu bir yetimhane yer almaktadır. Çocuklara ormanda ve çayırda yürüme, ahırları ziyaret etme, meyve ve sebze bahçelerini gözlemleme gibi faaliyetlerin yanında özel olarak planlanmış çocuk alanında (Fotoğraf 33ve Fotoğraf 34) vakit geçirebilme fırsatı sunulmaktadır (URL-42).

Fotoğraf 33. Çocuklar İçin Tırmanma ve Denge Amaçlı Tasarlanmış Oyun Alanı (URL-43)

Fotoğraf 34. Oyun Evleri (URL-44)

Svanholm, diğer birçok ekoköyün aksine ticari bir kuruluş olarak yapılandırılmıştır. Ekoköyde yaşamak için üyeler, ekoköy tarafından belirlenmiş maddi bir bedel ödemek zorundadır.

2.3.1.9. UfaFabrik Ekoköyü

Almanya'da yer alan UfaFabrik Ekoköyü (Fotoğraf 35) 1979 yılında kurulmuştur. 1.62 hektar alan kaplayan ekoköyde yaklaşık 30 kişi yaşamaktadır. 1979 yazında 100'den fazla kişi Ufa-Film stüdyolarının ıssız arazilerini devralarak yenilikçi, sosyal, kültürel ve ekolojik yaşam tarzları için kapsamlı bir proje başlatmıştır. Ekoköyde

kafe tiyatro, açık hava sahnesi, misafirhane, hayvan çiftliği, çocuk alanı, fırın ve market bulunmaktadır (URL-45).

Fotoğraf 35. UfaFabrik Yerleşkesi (URL-46)

Ekoköyde güneş enerjisi (Fotoğraf 36) ve rüzgar enerjisinden yararlanılmaktadır. UfaFabrik binalarının çatıları yalıtılmamış ve katran çatı keçesi ile kaplanmıştır. Yollar ve meydanlar ise çoğunlukla asfaltla kapatılmıştır (URL-47).

Fotoğraf 36. UfaFabrik Ekoköyü'nde Yer Alan Fotovoltaikler (URL-47)

UfaFabrik, tuvaletleri temizlemek için yeşil çatıları ve cepheleri sulamak için her yıl yaklaşık 3000 metreküp suya ihtiyaç duymaktadır. Yağmur suyu bu amaçlar için geri dönüştürülmeden önce kullanılan su, su arıtma tesisleri tarafından maliyetli bir şekilde temizlenen değerli içme suyundan oluşmaktaydı. Fakat yağmur suyu toplama tesisiyle birlikte ortalama yağışlarla 4000 metreküp su toplanabilmekte ve böylece su tasarrufu sağlanmaktadır (URL-48).

UfaFabrik'te her yıl yaklaşık 1.000 metreküp atık ortaya çıkmaktadır. Tüm atıklar geri dönüşüm için ayrı kutularda toplanmaktadır. Çıkan atıkların %20'si

kompostlanabilir atıklardan oluşmaktadır. Komposta dönüştürülen bu organik atıklar daha sonra organik üretim için kullanılmaktadır (URL-49). Fotoğraf 37'de kompost üretim bidonları/tumbler gösterilmiştir.

Fotoğraf 37. Kompost Üretim Bidonları/ Tumbler (URL-49)

2.3.1.10. Cyrstal Waters

Avustralya'da yer alan Cyrstal Waters Ekoköyü (Fotoğraf 38) 1987 yılında kurulmuştur. Mary Nehri'nin kaynağında 259 hektarlık arazide yer alan ekoköyde yaklaşık 230 kişi yaşamaktadır. Brisbane'in (Avustralya) kuzeyinde sosyal ve çevresel açıdan sorumlu, ekonomik açıdan uygun bir kırsal alt bölüm olan Crystal Waters, Max Lindegger, Robert Tap, Barry Goodman ve Geoff Young tarafından tasarlanmıştır (URL-50). Crystal Waters'ın altı tasarım hedefi vardır:

- Temiz hava, su ve toprak (dolayısıyla yiyecek),
- Manevi inançta özgürlük,
- Herkes için anlamlı bir faaliyet garantisi için çalışmak,
- Sağlıklı oyun ve güvenli rekreasyon için bir yer yaratmak,
- Aktif sosyal etkileşim,
- Sağlıklı barınma (Saxena, 2019).

Fotoğraf 38. Cyrstal Waters Yerleşimi (URL-54)

Ekoköyün %20'si, 83 konuttan ve toplumun bazı sosyal, ekonomik talepleri için olanaklar, hizmetler sunan Crystal Waters Community Co-operative (Co-Op) için iki arsadan oluşmaktadır. Kalan arazinin %80'i ortak mülkiyete aittir. Tarım, ormancılık, rekreasyon ve habitat projeleri de dahil olmak üzere çeşitli aktiviteler için sakinler tarafından lisanslanabilmektedir (URL-51).

Ekoköyde turistik faaliyetler için ayrılmış motorlu veya motorsuz karavan ve kamp alanlarının yanı sıra bunkhouse/baraka (Fotoğraf 39) gibi ziyaretçilere uygun seçenekler vardır (URL-52).

Fotoğraf 39. Cyrstal Waters Bunkhouse ve Aile Odaları (URL-52)

Yılda yaklaşık 4000 ziyaretçi, permakültür kursları almak veya köyün kamp alanında gecelemek için çoğunlukla Maleny üzerinden Crystal Waters'ı ziyaret etmektedir (Suh, 2017).

Ekoköyde doğal üretim yöntemleri tercih edilmektedir. Üretilen ürünler haftanın belli günlerinde ekoköy pazarında satışa sunulmaktadır (Fotoğraf 40).

Fotoğraf 40. Ekoköy Pazarı (Url-53)

2.3.1.11. Ithaca Ekoköyü

Ekoköyün kurulma fikri 1991 yılında Los Angeles'dan New York'a kadar uzanan bir yürüyüş sırasında Joan Baker tarafından ortaya çıkmıştır. Çevre duyarlılığı yönünde yapılan bu yürüyüş sonrası Baker'ın, Liz Walker'dan ekoköy kurma konusunda yardım istemesiyle ilk adım atılmıştır. Walker, daha yaşanabilir bir dünya için bu fikre oldukça olumlu bakmıştır. Ocak 1992 yılında EVI (Ecovillage Ithaca) kâr amacı gütmeyen 50 kişilik ortak yaşam grubuna dönüşmüştür. 1992 Eylül sonunda EVI için ilk kez arazi planlama formu geliştirilerek amaçlar ortaya konulmuştur (Walker, 2016, s. 23-30).

İlk yerleşimci grup (FROG) için yerleşim bölgesi 1995 (Eylül) ve 1997 (Ağustos) tarihleri arasında kurulmuştur (Fotoğraf 41). FROG, ekoköyde kurulan ilk mahalledir. Daha sonra SONG ve TREE adlarında iki mahalle daha oluşturulmuştur. Bunun dışında ekoköyde, ekoköyün vizyonunu ortaya koyduğu düşünülen West Haven

Çiftliği bulunmaktadır. 4 hektarlık alan üzerinde yer alan çiftlik Northeast Organic Farming Association (NOFA) tarafından sertifikalandırılmıştır. Çiftlik aynı zamanda Topluluk Destekli Tarım (CSA) çiftliğidir. Ekoköyde West Haven Çiftliği dışında Kestrel Perch Berries ve Groundswell Incubator Farm çiftlikleri vardır (URL-55). Ekoköy alanın %90'ı çiftlikler, orman, göletler ve çayırlar için, %10'u evler ve otopark için ayrılmıştır.

Ekoköyde 2015 yılında tamamlanan 40 evin yer aldığı üçüncü mahalle olan TREE ile FROG ve SONG mahalleleriyle birlikte toplam 100 konuta ulaşılmıştır. 70.8 dönümlük arazinin %80'inden fazlası yeşil alan olarak kalması planlanmıştır. Ithaca Ekoköyü'nün ilk mahallesi olan ve 1997'de tamamlanan FROG mahallesinde 30 ev birbirine bakacak şekilde iki sıra halinde tasarlanmıştır. Mahallede yaya yolunu süsleyen ağaçlar yer almaktadır. Tüm evler güneş enerjisinden yararlanılabilecek şekilde inşa edilmiştir. Evlerin güney tarafında 14 metre yüksekliğinde pencereler vardır ve duvarları süper yalıtımlıdır. Mahallenin doğusunda 50KW'lık bir güneş paneli yer almaktadır (URL-55).

Fotoğraf 41. FROG Mahallesi (URL-56)

FROG mahallesinde yer alan güneş enerjili Common House (Ortak Ev) her türlü etkinliğe (topluluk yemekleri, atölyeler, oyun alanı vs.) ev sahipliği yapmaktadır (Fotoğraf 42).

Fotoğraf 42. Common House (Ortak Ev) (Walker, 2012).

Ekoköyün ikinci mahallesi olan SONG 2006 yılında tamamlanmıştır. Enerji ve malzeme tasarrufu için FROG'da olduğu gibi 30 ev dubleks olarak inşa edilmiştir. Evler çeşitli sürdürülebilir inşa tekniklerini gösterecek şekilde ayrı ayrı özelleştirilmiştir. Tüm evler Energy Star sertifikalıdır. Büyük Ortak Ev, merkezi konumda yer almaktadır ve mutfak, çamaşır odası, kütüphane, etkinlik alanı ve oyun salonu gibi ortak tesisler sunmaktadır (Fotoğraf 43).

Fotoğraf 43. SONG Mahallesi (URL-57)

Ithaca Ekoköyü'nün üçüncü mahallesi olan TREE'nin (Fotoğraf 44) inşasına 2012'nin sonlarında başlanmış ve 2015 sonbaharında tamamlanmıştır. Mahallede 40 ev bulunmaktadır. Tüm evlerin LEED Platinum (Yeşil Bina Sertifikasyonu) olarak sertifikalandırılması beklenmektedir. Ayrıca, yedi ev Passivhaus (Pasif Ev) standardına göre sertifikalandırılmıştır (Fotoğraf 46). ABD'deki ilk Passivhaus ortak konut mahallesidir (URL-58).

EVI'de bulunan mahallelerde Mimar Jerold Weisburd'a ait TREE mahallesinin taslağında (Fotoğraf 44), güneş panelli evlerden geçen dolambaçlı yaya sokakları ile merkezdeki dört katlı Ortak Evi göstermektedir (Walker, 2012).

Fotoğraf 44. TREE Mahallesi (Walker, 2012).

TREE mahallesinde yer alan Ortak Ev 15 haneli 4 katlı olarak inşa edilmiştir (Fotoğraf 45).

Fotoğraf 45. TREE Ortak Ev (URL-59)

Fotoğraf 46. Net-Zero (Sıfır Enerjili veya Pasif Ev) Evlerden İkisi (URL-59)

EVI'nin yaklaşık 240 yetişkin üyesi ve 67 çocuk üyesi vardır. Üyelerden yaklaşık %51-60'ı kadın, %41-49'u erkektir (URL-60). Ekoköyde Hindistan, Brezilya, Porto Riko, Japonya, İtalya, Rusya, Çin ve Filipinler'den gelen sakinler de vardır. Dil, din, ırk, cinsiyet farketmeksizin ekoköyde sosyalliğe, kültürel paylaşımlara ve dayanışmaya oldukça önem verilmektedir. EVI sakinleri topluluk için haftada belli bir

süre çamaşır ve bulaşık yıkamak, bahçe içleriyle uğraşmak, yemek pişirmek gibi yapılması gereken bir takım işlerde çalışmaktadır.

Ithaca, Amerika Birleşik Devletleri'nde bilinen en büyük ekoköy olarak değişime açık orta sınıf Amerikalılara ve diğer kişilere ulaşmaya çalışır. EVI toprak kullanımı, organik tarım, toplu yaşam, yeşil bir ortam yaratma, enerji tasarrufu konularında en iyi pratikleri bulmaya çalışan yaşayan bir laboratuvardır. Kanıtlanmış sosyal ve çevresel sistemleri bütünleştirerek gezegenimize olası olumlu bir gelecek için bakış sağlamaya ve sürdürülebilir bir yaşamın çeşitli yönlerini öğrenmek ve öğretmek için çalışır (Walker, 2016, s. 20).

2.3.1.12. ZEGG Ekoköyü

Almanya'da yer alan ZEGG Ekoköyü 1991 yılında kurulmuştur (Fotoğraf 47). 15 hektar alan üzerinde yer alan ekoköyde yaklaşık 100 kişi yaşamaktadır (URL-61).

40 yıldan daha uzun bir süre önce alternatif bir yaşam tarzı isteyen bir grup gencin Black Forest'de toplanmaya karar vermesiyle başlayan süreç ekoköyün oluşumunu hazırlamıştır. Topluluğun çoğunluğunu Almanlar oluşturmaktadır. Çevre dostu sevgi ve barış ortamında yaşamanın yanı sıra, ekoköyde kişisel gelişim dersleri, festivaller ve seminerler düzenlenmesi ekoköyün amaçları arasındadır (URL-62).

Fotoğraf 47. ZEGG Ekoköyü (URL-63)

ZEGG çevre üzerinde sıfır karbon emisyonunu hedeflemektedir. Tüm yiyecekler organiktir ve %50'si yerel olarak üretilmektedir. Ayrıca ekoköyde güneş panelleri ve odun kaloriferi %100 yenilenebilir enerji sunmaktadır (URL-62).

Ekoköyde atıklar geri dönüşüm kutularında ayrıştırılır ve bitkisel atıklar ise kompost olarak kullanılır. Atık sular yer altı sularına karışmaması için arındırma göletine gönderilerek arındırılır (URL-62).

ZEGG, çok sayıda binanın olduğu ve özelliğe sahip büyük bir yerleşime dayanmaktadır. Birkaçı hariç binaların çoğu ZEGG'den önce inşa edilmiştir. Ana bina Uni (Fotoğraf 48), sitenin merkezinde çok işlevli büyük bir yapıdır. Bu bina, topluluk üyeleri ve misafirler için ayrıca çeşitli kurslar için seminer alanı olarak işlev görmektedir (URL-64).

Fotoğraf 48. ZEGG Ekoköyü'nde Ana Bina Olarak İşlev Gören Uni (URL-64)

Ekoköyde hem topluluk üyeleri için hem de ziyaretçiler için birçok konut vardır. Yaz aylarında isteyen konuklar için çadırda veya kulübede konaklama imkânı sunulmaktadır (URL-64).

2.3.1.13. Konohana Ekoköyü

Konohana Ailesi, Mt. Fuji'nin eteklerinde 18 hektarlık alan üzerinde, yaklaşık 100 kişinin yaşadığı, tarıma dayalı bir topluluktur (Fotoğraf 49). 1994 yılında 20 üyenin iş birliğiyle Konohana Ailesi olarak kurularak daha sonra Konohana Çiftliği adını alan yerleşimin ilk hedefi Japonya, Shizuoka ve Fujinomiya'da insanların birbirini destekleyerek birlikte yaşayabilecekleri bir topluluk kurmaktı. Kuruluşundan bu yana, aile uyum temelinde belirli bir yaşam tarzı inşa etmiştir (URL-65).

Fotoğraf 49. Konohana Ailesi (URL-69)

Konohana ailesi organik tarım uygulamaktadır. Kendi kendine yeterlilik sağlayarak sürdürülebilir olmaya çalışmaktadır. Bunun dışında Konahana'da yüksek maneviyata dayalı topluluk olmakla birlikte çevre dostu yaşam biçimi edinilmiştir (URL-65).

Topluluğun verimli tarlalarında 250 çeşit pirinç, soya ve sebze yetiştirilmektedir. Çiftçilik aynı zamanda topluluğun kolektif ekonomisinin, doğayla uyum sağlama çabalarının ve ruhsal yaşamının temelidir. Konohana'nın sloganı, "Tarlayı geliştirmeden önce zihni geliştirin" şeklindedir (URL-66).

Fotoğraf 50. Konohana Ailesi'nde Patates Ekimi (URL-67)

Ekoköyde ruhsal ve bedensel sağlık konusunda sorun yaşayan insanların kalmasına izin verilmekte ve doğaya uygun yaşam tarzıyla sağlığın korunması çalışılmaktadır. Ekoköyde şimdiye kadar depresyon, şizofreni, panik atak gibi hastalıklarda, alkol ve sigara bağımlılıklarında ve aile içi şiddet gibi birçok konuda olumlu sonuç alınmıştır (URL-67).

Konohana'da ziyaretçilerin tercihlerine göre çeşitli programlar düzenlenmektedir. Programlara bireysel veya grup olarak katılabilmek mümkündür. Programlar genellikle dünya görüşü, tarım, beslenme, tıbbı bakım ve ekonomi gibi bir takım içeriklerden oluşmaktadır. Konohana Ailesi, daha anlamlı öğrenme deneyimleri yaşamak için ziyaretçilerine uzun süreli konaklamayı tavsiye etmektedir (URL-68).

2.3.1.14. Los Angles Ekoköyü

Amerika Birleşik Devletleri'nde yer alan Los Angeles Ekoköyü 1994 yılında kurulmuştur. 4.45 hektar alan üzerinde yer alan ekoköyde yaklaşık 40 kişi yaşamaktadır. Ekoköyde, ekolojik ve iş birliği içinde yaşamak ve yaşam kalitesini ekolojik, ekonomik ve sosyal açıdan yükseltmek amaçlanmıştır (URL-70). Bu amaçlar doğrultusunda;

Sosyal olarak;

- Kararlar fikir birliğiyle alınmaktadır,
- Haftanın belli günlerinde üyelerin katıldığı yemekler düzenlenmektedir,
- Önemli gün kutlamalarının birlikte yapılması,

- Sanat projeleri,
- Topluluk çalışma partileri,
- Yaşanabilecek çatışmaları çözme ekibi bulundurma,
- Halkın farkındalığını artırıcı eğitim ve sosyal yardım faaliyetlerinin düzenlemesi,

Ekolojik olarak;

- Arazi kullanımında permakültür yaklaşımı,
- Gri su sistemleri,
- Güneş enerjisi ve su sistemleri,
- Bahçeler ve meyve bahçeleri için geliştirme ve bakım (Fotoğraf 51),
- Arıcılık ve kümes hayvancılığı,
- Araba yerine bisiklet kullanımı,
- Bitkisel atıkların kompostlanması,
- Enerji ve su tasarrufu bilinci uygulamaları,
- Geleneksel tüketim kalıplarını aşmak,
- Yerel, geri dönüştürülmüş, en az kirletici yapı malzemelerinin kullanımına vurgu,
- Öğrenme bahçesinin geliştirilmesi gibi uygulamalar yapılmaktadır (URL-71).

Fotoğraf 51. Los Angeles Ekoköyü'nde Bahçe Bakımı (URL-72)

Fotoğraf 52. Los Angeles Ekoköyü'nde Pasif Yağmur Suyu Toplama Terasları (URL-73)

Ekoköy, yaşam kalitesini yükseltmek ve çevresel etkileri radikal bir şekilde azaltmak amacıyla mahalle yaşamının sosyal, ekonomik ve ekolojik veya fiziksel yönlerini entegre ederek, topluluk gelişimine bütünsel sistemler veya permakültür yaklaşımı uygulamaktadır (URL-74).

2.3.1.15. Earthaven Ekoköyü

Amerika Birleşik Devletleri'nde yer alan Earthaven Ekoköyü 1995 yılında kurulmuştur. 133.14 hektar alan kaplayan yerleşimde yaklaşık 100 kişi yaşamaktadır. Ekoköyde bütünsel sürdürülebilir kültürü öğrenip insanlara ve dünyaya değer verme amacı güdülmektedir (URL-75).

Yüksekliği 2000 ile 2600 fit arasında değişen ormanlık arazide yer alan ekoköy, permakültür sahası, konut mahalleleri ve kompakt iş sahasının yanı sıra çiftlikler (Fotoğraf 53), meyve bahçeleri ve sulak alanlardan oluşmaktadır (URL-75).

Fotoğraf 53. Earthaven Ekoköyü Imani Çiftliği (URL-80)

Earthaven bağımsız gelirli topluluktur, yani her topluluk üyesi kendi hayatını kazanmaktan sorumludur. Bazı üyeler ekoköy içindeki işletmelerde çalışarak geçimini bu şekilde sağlayabilmektedir (URL-76).

Earthaven Ekoköyü'nün hedeflerinden bazıları şu şekildedir:

- Öğrenme, öğretme ve ağ oluşturma yoluyla yerel ve küresel değişimi hızlandırmak,
- Kaynakların savurganlıktan yenileyici kullanımına geçmek,
- Gelişen bir yerel ekonomiyi geliştirmek ve desteklemek,
- Kendi gıda, ilaç ve ormancılık ürünlerimizi ekolojik olarak yenileyici, biyo-bölgesel bir kültür ve ağ içinde büyütmek, ticaretini yapmak ve kullanmak,
- Adil, katılımcı ve etkili bir özyönetim uygulamak,
- Ortaklık kültürüne, ırk ve cinsiyet eşitliğine ve her türlü baskıya karşı çalışmak,

- Derinden bağlı bir insan topluluğunun temeli olarak kişisel gelişimi, kişilerarası anlayışı ve karşılıklı güveni beslemek (URL-77). Ekoköy ekolojik, ekonomik, sosyal ve kültürel birçok hedefe odaklanmıştır.

Earthaven'da binalar çoğunlukla ahşap ve kerpiç yapı (Fotoğraf 54) özelliği taşımaktadır. Binalarda yağmur suyu toplama amacıyla genellikle yeşil veya kırmızı metal çatılar tercih edilmiştir. Doğal yapıya önem verilen ekoköyde şu anda yaklaşık 30 doğal bina bulunmaktadır. Ekoköyde ısıtma amaçlı olarak çoğu binada, soba veya propan ısıtıcı ile pasif güneş enerjisi tercih edilmektedir.

Fotoğraf 54. Leela House/Kerpiç Ev (URL-78)

Earthaven'ı ziyaret etmek isteyenler için günübirlik turlara katılma, konaklamalı tatil veya kamp yapma gibi seçenekler bulunmaktadır (URL-79).

2.3.1.16. Dancing Rabbit Ekoköyü

1995 yılında kurulan Dancing Rabbit Ekoköyü Amerika Birleşik Devletleri'nde yer almaktadır (Fotoğraf 55). 113.31 hektar alan kaplayan ekoköyde yaklaşık 60 kişi yaşamaktadır. Dancing Rabbit kırsal, ekolojik ve gittikçe büyümeye devam eden bir yerleşimdir. Ekoköyde, sürdürülebilir yaşam amacı güdülmektedir (URL-81).

Fotoğraf 55. Dancing Rabbit Ekoköyü (URL-82)

Ekoköyde doğal ve yeşil inşa yöntemleri uygulanmıştır. Bu amaçla konutlardaki elektrik tüketimini %80'in altına düşürülecek şekilde uygulamalar yapılmaktadır. Rüzgâr ve güneş enerjisi gibi yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanıldığı ekoköyde konutlar pasif güneş enerjisi tasarımlı, doğal havalandırmalı ve yalıtımlı şekilde tasarlanmıştır (URL-83).

Dancing Rabbit'te yaşayan insanların uymayı kabul ettiği ekolojik sözleşmeler şu şekildedir:

- Üyeler kişisel motorlu araç kullanamaz,
- Fosil yakıtlar taşıtlara güç sağlama, alan ısıtma veya soğutma ve kullanım suyunu ısıtma amacıyla kullanılamaz,
- Ekoköyde yürütülen tüm bahçecilik, peyzaj, tarım vb. konularında OCIA (Organic Crop Improvement Association/ Organik Ürün Geliştirme Derneği) tarafından belirlenen standartlara uymalıdır,
- Ekoköyde üretilen tüm elektrik enerjisi sürdürülebilir kaynaklardan olmalıdır,
- İnşaat için kullanılan kerestenin sürdürülebilir şekilde elde edildiği onaylandıktan sonra kullanılabilecektir,
- Ekoköyde organik ve geri dönüştürülebilir malzemeler atık toplama sistemlerinde imha edilecektir (URL-84).

Dancing Rabbit Ekoköyü'nde ziyaretçiler için birçok konuda eğitimler düzenlenmektedir. Eğitim içerikleri genel olarak doğal ve enerji tasarruflu bina, gıda sistemleri, kaynakları geri dönüştürme, alternatif enerji kaynakları, ekonomi, iş

birliği kültürü için iletişim ve çatışma çözümü, iş birliğine dayalı karar verme, fiziksel ve ruhsal uygulamalardır. Eğitimler hem teorik hem de uygulamalı olarak verilmektedir (URL-85).

Fotoğraf 56. Dancing Rabbit Ekoköyü Organik Bahçecilik Uygulaması (URL-86)

Fotoğraf 57. Dancing Rabbit Çiftliği (URL-87)

2.3.1.17. Sieben Linden Ekoköyü

Almanya'da yer alan Sieben Linden Ekoköyü 1997 yılında kurulmuştur (Fotoğraf 58). 100 hektar alan kaplayan ekoköyde yaklaşık 150 kişi yaşamaktadır. Ekoköyde, az bir ekolojik ayak izini yüksek bir kaliteyle birleştiren, iş birliğine dayalı ve bütünsel sürdürülebilir yaşam tarzlarını gerçekleştirmek amaçlanmaktadır (URL-88).

Fotoğraf 58. Sieben Linden Ekoköyü (URL-89)

Ekoköy arazisinin 80 hektarlık kısmı ağaçlık alandan oluşmaktadır. Köyün merkezinde, topluluk ve seminer odalarını barındıran yarı ahşap, ekolojik olarak restore edilmiş çiftlik evi bulunmaktadır. Ekoköydeki diğer yapılar ekololojik, ekonomik ve kültürel olarak inşa edilmiştir (URL-90).

Fotoğraf 59. Sieben Linden Ekoköyü'ndeki "Strohpolis" Evi/Avrupa'nın Saman Balyalarından Yapılmış En Büyük Evi (Andreas, 2012)

Sieben Linden'de bahçe ve mera alanı için 8 hektarlık alan ayrılmıştır. Ekoköyde ekolojik yöntemler kullanılarak ve traktör kullanımının azaltılmasına çalışılarak her yıl yaklaşık 50 farklı bitki yetiştirilmektedir (URL-91).

Ekoköyde 2013 yılına kadar su ihtiyacı doğrudan 45 metre derinlikte kazılan 2 kuyudan sağlanmaktaydı. 2014 yılında ise şebekeden karşılanmaya başlanmıştır. Kuyulardan elde edilen su, bahçeler için kullanılmaktadır. Ekoköyde su tüketimini azaltmak için, tüm tuvaletler kompost tuvaletlerden oluşturulmuştur ve atık sular farklı yöntemlerle arıtılarak bahçeleri sulamak için kullanılmaktadır (URL-92).

Sieben Linden evleri iyi derecede yalıtımlı şekilde inşa edilmiş ve evlerde ısı geri kazanımlı havalandırma sistemleri bulunmaktadır. Her ev pasif güneş enerjisinden yararlanacak şekilde konumlandırılmıştır. Ayrıca ekoköyde sıcak su üretimi için her eve güneş panelleri monte edilmiştir (URL-92).

Sieben Linden, GEN'in aktif bir üyesidir ve son birkaç yılda köy, diğer girişimlerle artan sayıda iş birliği faaliyetinde bulunmuştur. Bu projelerle birlikte, batı toplumu bağlamında yaşam kalitesini düşürmeden ekolojik olarak sürdürülebilir bir yaşam tarzı olasılığını göstermektedir. Bu nedenle Sieben Linden, hem sosyal hem de

ekonomik açıdan toplumun geri kalanıyla güçlü bağlarla bağlı olan belirli bir "Sürdürülebilirlik Kültürü"nü temsil etmektedir (Marcus, 2012).

2.3.1.18. Earthworks Ekoköyü

Kanada'da yer alan Earthworks Ekoköyü 2004 yılında kurulmuştur. Yaklaşık 24 kişinin yaşadığı ekoköy 10.12 hektar alan üzerinde yer almaktadır. Earthworks Ekoköyü, topluluğun sosyal, ekolojik ve ekonomik ihtiyaçlarını bütünleştiren bir geliştirme sistemi aracılığıyla amaçlı topluluklar için proje planlama, tasarım ve geliştirme sağlayan profesyonel bir tasarım hizmetidir (URL-93).

Earthworks tarafından geliştirilen projeler, uzun vadeli enerji ve gıda güvenliği için en iyi uygulama stratejilerini gösterirken, insanların yaşaması için sağlıklı ortamlar yaratacak şekilde tasarlanmıştır. Earthworks Ekoköyü kendini sürdürülebilir enerji sistemleri, organik gıda üretimi, yeşil evler (Fotoğraf 60), eko-girişim, eko-eğitim ve doğal sağlık dahil olmak üzere sürdürülebilir yaşam tekniklerini ve teknolojilerini araştırmaya ve geliştirmeye adamıştır (URL-94).

Fotoğraf 60. Earthworks Eko Evler (URL-98)

Ekoköy, fiziksel ihtiyaçları karşılayacak şekilde tasarlanmıştır. Örneğin, yağmur suyu hasadı, güneş enerjisiyle ısınan su, güneş ve rüzgar enerjisinden elektrik üretimi,

seralarda gıda üretimi ve üretilen ürünleri soğuk odalarda depolayabilme imkanı (URL-95).

Fotoğraf 61. Ekoköyde Permakültür Kursu (URL-99)

Earthworks Ekoköy'nde ziyaretçilere sağlık koçluğu hizmeti sunulmaktadır. Koçluğun yanı sıra ekoköyde, sürdürülebilir yaşam ve doğal sağlık konularında geniş bir yelpazeyi kapsayan atölye çalışmaları, seminerler, kurslar (Fotoğraf 61), saha gezileri ve kişisel eğitim programları da sunulmaktadır (URL-96).

Earthworks, topluluk üyelerinin ve ziyaretçilerin doğayla ve daha spesifik olarak ekoköyün doğal özellikleriyle bağlantı kurmasını sağlayacak açık hava aktivite alanları ve yürüyüş parkurları geliştirmektedir. Doğa dostu turistlerin köyü ziyaret etmeleri için çeşitli kamp alanlarının yanı sıra açık hava etkinlikleri teşvik edilmektedir (URL-97).

2.3.2. Türkiye'de Ekoköy Örnekleri

Türkiye'de, 1990'lı yılların sonunda başlayan ekoköy kurma girişimleri günümüzde de devam etmektedir. Türkiye'de, ekoköy yerleşimleri henüz gelişim aşamasında olsa da bu amaçla kurulan birden çok ekolojik yerleşim örneği bulunmaktadır. Bu yerleşimler ekoköy kriterlerinden yola çıkılarak, bu kriterleri sağlayıp sağlamama durumları dikkate alınarak incelenmiştir. İncelenen yerleşimler ekoköy kriterlerinin çoğunluğunu taşıyor olması nedeniyle ekoköy başlığı altında değerlendirilmiştir. Türkiye'de ekoköy yerleşimleri Tablo 16'da kuruluş tarihlerine göre

sıralanarak verilmiştir. Ekoköylerle ilgili veriler saha çalışması esnasında elde edilmiştir. Saha çalışması kapsamına, 2019 yılında başlayan COVID-19 salgını nedeniyle faaliyette olmamasından dolayı dahil edilemeyen Güneşköy hakkındaki bilgiler ise ilgili ekoköyün internet sitesinden elde edilmiştir.

Tablo 16. Türkiye'de Ekoköy Örnekleri

Ekoköy	Şehir	Alan (ha)	Peyzaj	Kuruluş Tarihi	Kuruluş Amacı	Yenilenebilir Enerji Kullanımı	Konut	GEN'e üyelik durumu
Pastoral Vadi	Muğla	4.2	Kırsal	1999	Ekolojik turizm Ekolojik tarım Ekolojik yaşam	—	Ekolojik yapı tasarımı Geleneksel mimari	Var
Güneşköy[1]	Ankara	7.5	Kırsal	2000	Sürdürülebilir yaşam Ekolojik tarım Bozulan çevrenin onarılması Ekolojik bilincin geliştirilmesi	Güneş enerjisi	Ekolojik yapı tasarımı Güneş enerjili yapı tasarımı	Var
Knidia Çiftliği	Muğla	14.6	Kırsal	2000	Ekolojik tarım Ekolojik yaşam	Güneş enerjisi Rüzgâr enerjisi	Doğal yapı malzemelerinin kullanıldığı yerel mimari	Yok
Yeryüzü Ekolojik Yaşam Köyü	İzmir	2.45	Kırsal	2000	Ekolojik tarım Ekolojik yaşam	Güneş enerjisi Rüzgâr enerjisi	Yerel yapı tasarımı	Yok
Latif Yalçıner Çiftliği	Erzincan	1.5	Kırsal	2000	Organik tarım Çiftlik turizmi	Güneş enerjisi	Yerel mimari Ahşap yapı tasarımı	Yok
Kapor Çiftliği	Nevşehir	1	Kırsal	2007	Organik tarım	Güneş enerjisi	Yerel mimari Taş, ahşap yapı tasarımı	Yok
Flora Akdeniz Bahçesi	Antalya	1.4	Kırsal	2007	Biyoçeşitliliğin korunması Ekolojik yaşam bilincinin geliştirilmesi	Güneş enerjisi	Ahşap yapı tasarımı	Yok

[1] https://www.guneskoy.org.tr/

					Sürdürülebilirlik			
Sevgi Ana Çiftliği	İzmir	1.3	Kırsal	2007	Ekolojik yaşam	—	Ahşap yapı tasarımı	Yok
Ali Kışlak Ormanı	Muğla	7	Kırsal	2007	Ekolojik yaşam Ekolojik tarım Çevresel tahribatı giderme	Güneş enerjisi	Ahşap, betonarme yapı tasarımı	Yok
Ekoköy Ketenciler	Kocaeli	0.5 (işletme alanı)	Kırsal	2010	Yerel kalkınma Ekolojik tarım	—	Ahşap, betonarme yapı tasarımı Yerel mimari	Yok
Gökada Çiftliği	Balıkesir	1.2	Kırsal	2014	Ekolojik ve sürdürülebilir yaşam	Güneş enerjisi Rüzgâr enerjisi	Tuğla ve ahşap malzemelerin birlikte kullanıldığı yapı tipi	Yok
Narköy	Kocaeli	12	Kırsal	2007	Ekolojik tarım Yerel kalkınma Sürdürülebilir yaşam	—	Çelik konstrüksiyon Yüksek izolasyonlu yapı tasarımı	Yok
Furma Ekolojik Yaşam Çiftliği	İzmir	1.2	Kırsal	2011	Sürdürülebilir yaşam Ekolojik tarım	Güneş enerjisi	Ahşap yapı tasarımı	Yok
Bademler Doğal Yaşam Köyü	İzmir	31.5	Kentsel	2018	Kırsal kalkınma Ekolojik yaşamın geliştirilmesi	—	Ahşap yapı tasarımı (bungalov evler)	Yok

Tablo 16'da Türkiye'de yer alan ekoköylerin ekolojik yaşam, sürdürülebilirlik, ekolojik tarım gibi farklı amaçlarla kurulduğu görülmektedir. Çoğunlukla kırsal alanlarda yer alan ekoköyler, yenilenebilir enerji kaynaklarından en fazla güneş enerjisinden yararlanmaktadır. Konut yapımında daha çok ahşabın kullanıldığı ekoköylerde yerel mimari ön plana çıkmaktadır. Ekoköyler mümkün olduğunca doğal yapı malzemelerini tercih etmektedir. Türkiye'de yer alan ekoköylerden sadece Güneşköy ve Pastoral Vadi'nin Küresel Ekoköyler Ağı'na üyeliği bulunmaktadır. Türkiye'de bulunan ekoköylerle ilgili ayrıntılı bilgiler aşağıda sunulmuştur.

2.3.2.1. Pastoral Vadi

Muğla'nın Fethiye ilçesinin Yanıklar köyünde, Kargı Çayı'nın kenarında yer alan Pastoral Vadi 1999 yılında kurulmuştur. Toplam 42 dönüm arazi üzerinde yer almaktadır. Ekolojik yaşam, ekolojik turizm ve ekolojik tarım amaçlarıyla kurulan ekoköy zengin biyoçeşitliliğe sahiptir.

Fotoğraf 62. Pastoral Vadi'ye Giriş Yolu

Ekolojik mimarinin ön plana çıktığı Pastoral Vadi'de konutlar taş, ahşap (Fotoğraf 63) ve kerpiçten yapılmıştır. Geleneksel mimarinin sürdürülmeye çalışıldığı ekoköyde, turistik konaklama ve turistik aktiviteler için farklı formalarda geliştirilmiş 14 bina bulunmaktadır. Binalarda, kış mevsiminde ısıtma sistemi kuzine sobalarla

gerçekleştirilirken yaz mevsiminde klima yerine ortamın doğal serinliği tercih edilmektedir.

Fotoğraf 63. Pastoral Vadi'de Yer Alan Ahşap Evlerden Biri

Pastoral Vadi'de konutlardan toplanan organik çöpler ve atık sular ayrı yerlerde işlenerek doğaya geri kazandırılmaktadır. Ekoköyde, gri suların doğaya tekrar kazandırılabilmesi için oluşturmuş rejenere gölet vardır (Fotoğraf 64). Bu sayede arındırılan sular bitkilerin sulanması için kullanılmakta böylece kısmende olsa su israfının önüne geçilebilmektedir.

Fotoğraf 64. Pastoral Vadi'de Bulunan Rejenere Gölet

Ekoköyde daimî yaşayan kişi sayısı 4'tür. Bunun dışında Pastoral Vadi'ye komşu olan Yanıklar köyünden, ekoköyde çalışmak amaçlı gelenler bulunmaktadır. Bu kişiler mutfak, temizlik, bahçe bakımı gibi işlerde çalışmaktadır. Ayrıca ekoköyde gönüllü olarak gelen kişiler de bulunmaktadır. Gönüllüler ekoköyde yapılması gereken mevcut işlere yardımcı olarak herhangi maddi bir bedel ödemeden ekoköyde konaklayabilmektedir. Bu sayede gönüllüler ekolojik yaşam deneyimi kazanma şansı yakalamaktadır.

Pastoral Vadi yılın her dönemi turist kabul etmektedir. Turistler için oluşturulmuş aktivite alanları bulunmaktadır. Yoga grupları, inziva grupları, kamp yapmak isteyenler ve ekolojik yaşamı deneyimlemek için gelenler ekoköyün genel turist kitlesini oluşturmaktadır. Ayrıca ekoköy permakültür kursları düzenlemek içinde tercih edilmektedir. Turistlere hizmet olarak konaklama, kahvaltı ve akşam yemeği sunulmaktadır. Yemeklerini ortak mutfakta (Fotoğraf 65) toplanarak yiyen turistler, burada yemeklerini yerken aynı zamanda birbirleriyle sosyalleşebilme imkânı bulmaktadır.

Fotoğraf 65. Pastoral Vadi'de Bulunan Ortak Mutfak'tan Görünümler

Pastoral Vadi'nin, Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği'ne ve GEN'e üyeliği bulunmaktadır. Ekoköyü ziyaret etmek isteyen gönüllüler genellikle Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği aracılığıyla ekoköyle iletişime geçmektedir.

Pastoral Vadi'de ekolojik tarım yapılmaktadır. Üretilen ürünlerde kimyasal herhangi bir madde kullanılmadan doğal yöntemlerde yapıldığı ekolojik tarıma ekoköyde önem verilmektedir (Fotoğraf 66).

Fotoğraf 66. Pastoral Vadi'de Bulunan Üzüm Bağları ve Meyve Bahçeleri

Ekoköye gelen ziyaretçiler şifalı otlar atölyesini ziyaret ederek bitkiler konusunda deneyim kazanabilmektedir (Fotoğraf 67).

Fotoğraf 67. Pastoral Vadi'de Bulunan Şifalı Otlar Atölyesi

Pastoral Vadi'de bazı küçükbaş hayvanlar ve kümes hayvanları yetiştirilmektedir (Fotoğraf 68).

Fotoğraf 68. Pastoral Vadi'de Bulunan Kümes Hayvanları

Ekoköyde ziyaretçilerin alışveriş yapabilmesi için küçük bir ekolojik pazar yer almaktadır. Bu pazarda ekoköyde üretilen doğal gıdalar ve yöresel eşyalar satılmaktadır (Fotoğraf 69).

Fotoğraf 69. Pastoral Vadi'de Bulunan Ekolojik Pazar

Kargı Çayı kenarında ziyaretçilerin konforu için tasarlanmış ahşap çardaklar yer almaktadır (Fotoğraf 70). Bu çardaklarda ziyaretçiler toplu veya bireysel vakit geçirerek dinlence aktivitelerini gerçekleştirebilmektedir.

Fotoğraf 70. Kargı Çayı'nın Kenarında Konumlandırılmış Çardaklardan Biri

Ekoköyde grup aktiviteleri için birçok alan yer almaktadır. Bunlardan biri ateş yakma alanıdır. Ekoköyde aynı zamanda bir de sinema alanı bulunmaktadır (Fotoğraf 71). Ziyaretçiler açık havada düzenlenen film izleme aktivitesine katılabilmektedir.

Fotoğraf 71. Pastoral Vadi'de Bulunan Ateş Yakma ve Sinema Alanı

Ekoköy, yerli ve yabancı farklı gruplar tarafından ders, kurs, yoga vb. birçok amaçla tercih edilmektedir. Ekoköyde, düzenlenen etkinlikler için alternatif alanlar yer almaktadır. Ör. ahşap salon etkinlikler için kullanılan alanlardan biridir (Fotoğraf 72).

Fotoğraf 72. Pastoral Vadi'de Bulunan Ahşap Salon

2.3.2.2. Güneşköy

Güneşköy Kooperatifi, 21 Eylül 2000 tarihinde Ankara'da kurulmuştur. Güneşköy'ün Kırıkkale'nin, Yahşihan ilçesine bağlı olan Hisarköy'de 75 dekar arazisi bulunur ve üye sayısı 9'dur. Güneşköy, Avrupa Ekoköyler Ağı (GEN-Europe) üyesidir. Sağlıklı ve doğal bir ortamda yaşamanın koşullarını gerçekleştirmeyi, yapılacak çalışmalarla topluma örnekler oluşturmayı, doğa ile uyumlu yaşamı yaygınlaştırmayı, bu yolla topluma bilinçli, mutlu, sağlıklı ve verimli bireyler yetiştirmeyi amaçlar. Bu amaçlara örnek oluşturmak üzere, ortaklarının sağlıklı bir ortamda yaşamalarını, böyle bir ortam için gereken bilgi ve kültürü edinmelerini, amaca uygun örnek üretimler yapmayı ve pazarlamayı, ayrıca yoğun bilimsel ve eğitsel etkinliklerde bulunmayı amaç edinmiştir (URL-100).

Fotoğraf 73. Güneşköy (URL-101)

Yerleşkede, taş ev ve sera yapısı bulunmaktadır (Fotoğraf 74 ve Fotoğraf 75). Ayrıca konut olarak kullanılmak üzere tasarlanan Güneşköy Evi projesi de bulunmaktadır (Kara, 2014). Güneş serası olarak bilinen sera yapısı, Türkiye'de bir ilk olup, İç Anadolu soğuk iklimi için geliştirilen yeni bir sera modelidir. Güneşköy'de gerçekleştirilmekte olan sera, on kadar güneş sisteminin bir arada kullanılmasıyla oluşturulmuştur (URL-102) .

Fotoğraf 74. Taş Ev (URL-103)

Fotoğraf 75. Taş Ev ve Sera (URL-104)

Güneşköy'ün taşlık ve hiç tarım yapılmamış arazisi 2002 - 2004 yılları arasında düzenlenmiş ve tarıma uygun hale getirilmiştir. Sulama için sondaj kuyusu açılmış, orta gerilim trafosu kurulmuştur. Yer altı suyu arazinin yüksek bir yerinde kurulan gölete pompalanmaktadır. Su, alt yükseltide kurulan bahçeye damlama sulama boruları ile ulaştırılmaktadır (URL-105).

Güneşköy, 2005 yılından beri Topluluk Destekli Tarım (TDT) yapmaktadır. 2005-2014 yılları arasında organik sertifikalı sebze üretmiştir. Güneşköy, Sivas-Ankara Hızlı Tren Projesi'nin başlaması ile organik üretime bir süreliğine ara vermiştir. 2017 yılında Topluluk Destekli Tarım projesi tekrar başlamıştır (URL-105).

Güneşköy Kooperatifi sözleşmesinde, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılması, geri kazanım sistemleri geliştirerek kaynakların verimli kullanımı ve çevre kirliliğini önlemek için, güneş enerjisi (Fotoğraf 76) ve türevlerine (rüzgar, biyokütle, su) ilişkin araştırmalar yapılması için teknolojiler geliştirme, gereksiz enerji tüketimini engellemek için ortaklarını ve toplumu bilinçlendirme ve bu amaçla üretilen teknolojileri yaygınlaştırma hedefleri bulunduğu belirtilmektedir (Kara, 2015).

Fotoğraf 76. Sera Otomasyonunda Kullanılan Güneş Panelleri (URL-106)

Güneşköy'de doğaya uygun bir yaşam biçimi geliştirmek için felsefeden yaşam biçimlerine ve teknolojiye kadar her alanda bilimsel çalışmalar yapılır, etkinlikler düzenlenir. Doğa ile barışık yaşam biçimi geliştirilir. Toplumsal yaşam doğaya uyumlu hale getirilir. İnsanın, doğa ile yaşamasını öğrenmesi için birey ve topluluklar bilinçlendirilir. Toplumsal yaşam pratiği bu amaca yönelik olarak geliştirilir ve uygulanır (URL-107).

2.3.2.3. Knidia Çiftliği

Muğla'nın Datça Yarımada'sında, 146 dönüm arazi üzerinde yer alan Knidia Çiftliği 2000 yılında, ekolojik yaşama dahil olarak tarımsal uygulamalarla ilgilenmek amacıyla kurulmuştur. Ayrıca ekoköy kurucusu tarafından, toprağı temiz kullanarak ve çevreye saygı göstererek iyi bir hayat standardı yakalanabileceğini çevredeki insanlara anlatabilmenin de amaçlar arasında olduğu belirtilmiştir.

Ekoköyde yapılar doğal malzemelerin kullanıldığı yerel mimariyle inşa edilmiştir. 22 yapı bulunan yerleşimde depo, atölye, mutfak, kafe ve ziyaretçilerin konaklayabileceği 6 adet konaklama alanı mevcuttur. Yapılarda genellikle ahşap ve taş malzemeler kullanılmıştır (Fotoğraf 77).

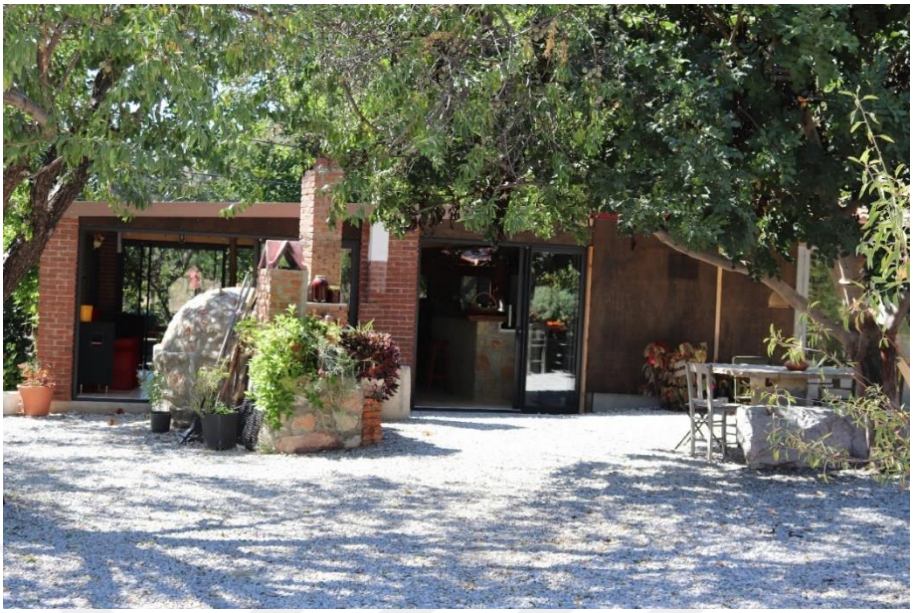
Fotoğraf 77. Knidia Çiftliği'nde Bulunan Ahşap Evlerden Görünümler

Ekoköyde, ziyaretçilerin vakitlerini değerlendirebilmeleri için düzenlenmiş kafe (Fotoğraf 78), havuz, çardaklar (Fotoğraf 80) gibi doğal yapılı alanlar bulunmaktadır.

Fotoğraf 78. Knidia Çiftliği'nde Bulunan Kafe

Kafe ve ortak mutfak yan yana bulunmaktadır. Yemekler ortak mutfakta hazırlanarak ziyaretçilere sunulmaktadır (Fotoğraf 79).

Fotoğraf 79. Knidia Çiftliği'nde Bulunan Ortak Mutfağın Dıştan Görünümü

Fotoğraf 80. Knidia Çiftliği'nde Bulunan Çardak

Üzüm bağlarının dikkat çektiği çiftlikte (Fotoğraf 81), zeytinyağı, keçiboynuzu pekmezi, sabun ve şarap gibi ürünler üretilmektedir. Bu ürünler, hem çiftliği ziyaret eden konuklara sunulmakta hem de ürünlerin satışı yapılmaktadır.

Fotoğraf 81. Knidia Çiftliği'nde Bulunan Üzüm Bağı

Fotoğraf 82. Knidia Çiftliği'nde Kullanılan Traktör

Knidia Çiftliği'nde elektrik enerjisi, güneş enerjisinden ve şebekeden elde edilmektedir. Ekolojik döngülere önem verilen yerleşimde, katı atıklar ayrıştırma ünitelerine gönderilirken sebzesel atıklar kümes hayvanlarına yem olarak verilmektedir.

Ekoköyün önceliği turizmden çok ekolojik tarımdır. Fakat ziyaretçi talepleri doğrultusunda ekoköyde konaklama ve kamp yapma imkânları sunulmaktadır.

2.3.2.4. Yeryüzü Ekolojik Yaşam Köyü

İzmir'in Bayındır ilçesinde bulunan Yeryüzü Ekolojik Yaşam Köyü 2000 yılında kurulmuştur. Toplam 24.5 dönüm arazi üzerinde yer alan ekoköy, ekolojik yaşama ve ekolojik tarıma olan ilgi nedeniyle oluşturulmuştur. Ekoköyde kendine yeten, üreten ve ürettiklerini paylaşan bir yerleşim olma amacı güdülmektedir.

Fotoğraf 83. Yeryüzü Ekolojik Yaşam Köyü'ne Giriş Kapısı

Yeryüzü Ekolojik Yaşam Köyü'nde 8 bina bulunmaktadır. Binalar herhangi bir yapısal standart gözetilmeden, farklı yapı malzemeleri kullanılarak ihtiyaca göre tasarlanmıştır (Fotoğraf 85). Daimî olarak 5 kişinin yaşadığı Yeryüzü Ekolojik Yaşam Köyü'nde zaman zaman çalışanlar ve ziyaretçilerde konaklayabilmektedir.

Fotoğraf 84. Ekoköy Sahiplerinin Konakladığı, Taş ve Ahşap Yapı Malzemeler Kullanılarak İnşa Edilen Konut

Fotoğraf 85. Yeryüzü Ekolojik Yaşam Köyü'nde Bulunan Ziyaretçiler İçin Tasarlamış Ahşap Evler

Yeryüzü Ekolojik Yaşam Köyü'ne ziyaretçi ve gönüllü kabul edilmekle birlikte, ziyaretçi ve gönüllülerde çevreye karşı duyarlı olma kriteri aranmaktadır. Ekoköyde ziyaretçilere konaklama ve kamp yapma imkânı sunulmaktadır. Ayrıca Yeryüzü

Ekolojik Yaşam Köyü'nde ekoturistik alt yapı planları geliştirilmekte olup, ekoköyün uluslararası ziyarete açılması düşünülmektedir.

Fotoğraf 86. Yeryüzü Ekolojik Yaşam Köyü'nde Bulunan Dinlenme Alanları

Ekoköyde, ekolojik tarım uygulamaları gerçekleştirilmektedir (Fotoğraf 87). Yerel tohumlar kullanılarak yetiştirilen ürünler için hayvansal gübreler kullanılmakta ve ürünler doğal su kaynaklarıyla sulanmaktadır. Ekolojik döngülerin gözetildiği ekoköyde, civar köylere çevreye duyarlı tarımsal uygulamalarla örnek olma amacı güdülmektedir.

Fotoğraf 87. Yeryüzü Ekolojik Yaşam Köyü'nde Bulunan Sebze Bahçesi

Ekoköy bahçesini Almanya'dan ithal edilen mavi ladinler süslemektedir (Fotoğraf 88).

Fotoğraf 88. Yeryüzü Ekolojik Yaşam Köyü'nde Bulunan Mavi Ladinler

Yeryüzü Ekolojik Yaşam Köyü'nde rüzgar ve güneş enerjisinden yararlanılmaktadır. Ancak kış aylarında rüzgâr ve güneş enerjisinden gereken enerji elde edilemediğinde dolayı şebeke elektriği tercih edilmektedir.

2.3.2.5. Latif Yalçıner Çiftliği

Erzincan ilinin Kemaliye ilçesinde yer alan Latif Yalçıner Çiftliği 2000 yılında, 15 dönüm arazi üzerinde, organik tarım ve çiftlik turizmi amacıyla kurulmuştur. Bu amaç doğrultusunda ekoköyün TaTuTa'ya üyeliği bulunmaktadır. Yerleşimde daimî olarak yaşayan kişi sayısı 5'tir.

Fotoğraf 89. Latif Yalçıner Çiftliği'ne Giriş

Latif Yalçıner Çiftliği'nde 9 odalı 1 bina bulunmaktadır. Yöre mimarisi gözetilerek inşa edilen binanın dış cephesi ahşap ağırlıklıdır (Fotoğraf 90).

Fotoğraf 90. Latif Yalçıner Çiftliği'nde Bulunan Ahşap Çerçeveli Ev

Fotoğraf 91. Latif Yalçıner Çiftliği'nin Bahçesinden Bir Görüntü

Ziyaretçi ve gönüllü kişilerin konaklayabildiği ekoköyde hizmet olarak konaklama, yöresel yemekler ve üretilen doğal ürünler sunulmaktadır. Kemaliye'nin turistik yapısına uyum sağlayan yerleşim, yerli ve yabancı ziyaretçiler tarafından tercih edilmektedir. Ziyaretçiler ekoköyde konaklayarak bölgede sunulan trekking, rafting, bisiklet sürme, safari, kaya tırmanışı ve paraşüte binme gibi aktivitelerden yararlanabilmektedir.

Çiftlikte, çevresel tahribatlara karşı önlemler alınmakta ve bu doğrultuda tarımsal uygulamalarda doğal yöntemler tercih edilmektedir. Çiftlikte ön plana çıkan ürün dut üretimidir. Yetiştirilen dutlar organik ürün sertifikalıdır.

Çiftlikte, güneş enerjisi su ısıtma amaçlı kullanılmaktadır. Ayrıca şebeke elektriği tercih edilmektedir.

2.3.2.6. Kapor Çiftliği

2007 yılında kurulan Kapor Çiftliği, Nevşehir'in Avanos ilçesinde yer almaktadır. 10 dönüm arazi üzerinde yer alan ekoköy, organik tarım uygulamaları amacıyla kurulmuştur.

Fotoğraf 92. Kapor Çiftliğine Giriş

Ekoköyde 9 odalı bir bina bulunmaktadır. Yerel mimari gözetilerek inşa edilen binada taş ve ahşap malzemeler kullanılmıştır (Fotoğraf 93).

Fotoğraf 93. Kapor Çiftliği'nde Bulunan Taş ve Ahşap Malzeme Kullanılarak Yapılmış Konut

Fotoğraf 94. Konutta Yer Alan Odalardan Biri

Ekoköyde organik sertifikalı ürünler yetiştirilmektedir. Bu ürünler hem ziyaretçilere sunulmakta hem de ürünlerin satışı yapılmaktadır. 96 çeşit ürünün üretildiği Kapor Çiftliği'nde üretime önem verilmektedir.

Fotoğraf 95. Kapor Çiftliği'nde Bulunan Çilek Serası

Fotoğraf 96. Kapor Çiftliği'nde Bulunan Domates ve Biber Serası

Ekoköyde organik tarımsal uygulamaların yanında turistik faaliyetler de yapılmaktadır. Misafirler günübirlik veya konaklamalı olarak ekoköyü ziyaret edebilmektedir.

Fotoğraf 97. Kapor Çiftliği'nde Bulunan Restoran/Kafe

Kapor çiftliğinde yenilenebilir enerji kaynaklarından güneş enerjisi kullanılmaktadır (Fotoğraf 98). Aynı zamanda elektrik ihtiyacının bir kısmı şebekeden elde edilmektedir.

Fotoğraf 98. Kapor Çiftliği'nde Bulunan Güneş Panelleri

2.3.2.7. Flora Akdeniz Bahçesi

Antalya'nın Kemer ilçesinde bulunan Flora Akdeniz Bahçesi 2007 yılında kurulmuştur. Toplam 14 dönüm arazi üzerinde yer almaktadır. Biyoçeşitliliğin korunması, ekolojik yaşam bilincinin geliştirilmesi ve sürdürülebilirlik gibi amaçları bulunan ekoköyün bu yönde geliştirilmesi planlanan projeleri mevcuttur. Bunlar;

- Doğaya uyumlu, yerel mimariyi gözeten ekolojik konaklama türleri inşa etmek,
- Yöre bitki envanterlerini oluşturarak, bilimsel araştırmalar yapılması için laboratuvar kurmak,
- Araştırma gezileri düzenlemek,
- Ekolojik yaşam içerikli eserlerin olduğu bir kütüphane oluşturmak,
- Ekolojik yaşama dair eğitim ve atölye çalışmaları düzenlemek,
- Ürünleri doğal tarım yöntemleriyle yetiştirmek ve ziyaretçilere sunmak,
- Müzik evi oluşturmak.

Fotoğraf 99. Ekoköy Kurucularının Yaşadığı Ahşap Konut

Ekoköyün kurulduğu alan el değmemiş ve çeşitli bitkilerin yetiştirilmesine olanak sağlayan ortam olması nedeniyle tercih edilmiştir. Flora Akdeniz Bahçesi, çevresel bozulmaların önüne geçmek, doğayı olduğu gibi kabul etmek ve herhangi bir müdahalede bulunmadan tüm bitki ve hayvanlarla bir arada ortak yaşama bilinci etrafında şekillendirilmiştir.

Fotoğraf 100. Flora Akdeniz Bahçesi'nden Görünüm

Ekoköy bahçesi insan müdahalesinden uzaktır. Bahçenin doğal güzelliği ekoköy sahipleri tarafından korunmaya çalışılmaktadır (Fotoğraf 100).

Fotoğraf 101. Akdeniz Flora Bahçesi'nin Çevresinden Manzaralar

Ekoköyde daimî olarak iki kişi yaşamaktadır. Yılın her dönemi ziyaretçi ve gönüllü kabul edilmektedir. Ziyaretçi ve gönüllülerde doğayı ve canlıları sevme kriterleri aranmaktadır.

Ekoköyde standart bir yapı tipi gözetilmemiş olup, konut yapımında ahşap malzeme kullanılarak ihtiyaca göre tasarlanmıştır (Fotoğraf 102).

Fotoğraf 102. Flora Akdeniz Bahçesi Misafirhanesi

Ekoköyde organik tarım yapılmaktadır. Bu doğrultuda bitkisel atıklar tarımda gübre olarak kullanılmak üzere komposta dönüştürülmektedir. Böylece toprağın yapısı bozulmadan sürdürülebilir üretimin devamlılığı sağlanmaktadır.

Yenilenebilir enerji kaynaklarından güneş enerjisi kullanılmaktadır (Fotoğraf 103).

Fotoğraf 103. Ahşap Tasarımlı Ev ve Elektrik Enerjisi İçin Güneş Panelleri

2.3.2.8. Sevgi Ana Çiftliği

İzmir'in Urla ilçesinde yer alan Sevgi Ana Çiftliği 2007 yılında kurulmuştur. 14 dönüm arazi üzerinde yer alan ekoköyün 8 dönümünü orman alanı kaplamaktadır. Sevgi Ana Çiftliği ekolojik yaşam amacıyla kurulmuştur. Ekoköyde daimî olarak yaşayan kişi sayısı 2'dir.

Fotoğraf 104. Sevgi Ana Çiftliğinin Bahçesinden Bir Görünüm

Fotoğraf 105. Sevgi Ana Çiftliği'nin Bahçesinde Bulunan Ördek Havuzu

Ekoköyde ağaçlarla çevrili bir bina ve iki küçük bungalov ev yer almaktadır. Binada yapı malzemesi olarak ahşap kullanılmıştır (Fotoğraf 106).

Fotoğraf 106. Sevgi Ana Çiftliği'nde Bulunan Bungalov Evler

Ekoköyde çeşitli sebzeler yetiştirilmektedir. Sebze ve meyvelerin doğal koşullarda yetiştirilmesine önem verilmektedir. Dolayısıyla kimyasal ilaç ve gübreler tercih edilmemektedir (Fotoğraf 107).

Fotoğraf 107. Sevgi Ana Çiftliği'nde Bulunan Meyve ve Sebze Bahçesi

Sevgi Ana Çiftliği'nde hayvansal ürünler üretimine de önem verilmektedir. Bazı hayvansal ürünlerin yapımı konusunda atölyeler düzenlenmekte ve ilgi duyan ziyaretçilerin deneyim kazanması sağlanmaktadır.

Fotoğraf 108. Sevgi Ana Çiftliği'nde Bulunan Ahır ve Kümes

Fotoğraf 108'de görülen Sevgi Ana figürünün ahır kapısında asılı durmasının nedeni ekoköyde beslenen ineklerden birinin isminin Sevgi Ana olmasından kaynaklanmaktadır. Yani ekoköyün ismi ineklerden birine verilen isimden gelmektedir.

Ekoköyde yoğurt, peynir, ekmek, pekmez, erişte atölyesi ve ses, yoga, koro kursları düzenlenmektedir.

Fotoğraf 109. Sevgi Ana Çiftliği'nde Bulunan Sanatsal Faaliyetlerin Düzenlendiği Atölye

Ekoköyde yemekler zaman zaman taş ocakta, odun ateşinde pişirilmektedir (Fotoğraf 110). Doğallığa önem verilen Sevgi Ana Çiftliği'nde kültürel özellikler devam ettirilmeye çalışılmaktadır.

Fotoğraf 110. Sevgi Ana Çiftliği'nde Bulunan Taş Ocak

Ekoköye doğaya saygılı, doğa bilinci gelişmiş ve daha önce benzer yerlerde zaman geçirmiş ziyaretçi ve gönüllü kabul edilmektedir.

Sevgi Ana Çiftliği, doğal yaşam konusunda genç bireylere, sanatla birleşmiş yaşam tarzına ve küçük aile çiftliklerinin devamlılığına model oluşturmayı hedeflemektedir.

2.3.2.9. Ali Kışlak Ormanı

Muğla'nın Seydikemer ilçesinde yer alan Ali Kışlak Ormanı 2007 yılında kurulmuştur. 70 dönüm arazi üzerinde kurulan ekoköyün ormanlaştırılmaya çalışılan diğer arazilerle birlikte toplam alanı 400 dönümdür. Ekoköy ekolojik yaşam, ekolojik tarım ve çevresel tahribatı giderme amacıyla kurulmuştur (Fotoğraf 111).

Fotoğraf 111. Ali Kışlak Ormanı

Ali Kışlak Ormanı'nın 300 dönümlük kısmı önceden yanmış yıkılmış bir araziden oluşmaktadır. Arazi sulama sisteminin döşenmesi ve besin değeri olmayan toprağı iyileştirme çalışmalarıyla yeniden ormanlaştırılarak doğaya kazandırılmaya çalışılmaktadır (112).

Fotoğraf 112. Ormanlaştırılmaya Çalışılan Arazinin Bir Kısmı

Ekoköyde zeytin, zeytinyağı ve sebze üretimi yapılmaktadır. Üretilen ürünler mevcut ihtiyacı karşılamak için kullanılmakla birlikte ticari bir kaygı güdülmemektedir. Ayrıca ekoköyde meyve ağaçları ve aromatik bitkiler yetiştirilmektedir (Fotoğraf 113). Bitkilerin yetiştirilmesi için sürdürülebilir tarım yöntemleri tercih edilmektedir.

Fotoğraf 113. Ali Kışlak Ormanı'nında Bulunan Aromatik Bitki Bahçesi

Ali Kışlak Ormanı'nda daimî yaşayan yalnızca ekoköy kurucusu Ali Kışlak'tır. Zaman zaman ekoköye gönüllü kişiler gelerek en az bir ay olmakla birlikte konaklayabilmektedir. Zaman kriterinin olması gelen insanların ekolojik yaşamı tam olarak anlayabilmeleri ve ekolojik süreçleri yaşayarak öğrenmelerini sağlamak amaçlıdır. Gönüllüler ekoköyde ekim dikim gibi mevcut yapılması gereken işlere yardımcı olmaktadır. Ayrıca talep eden gönüllülere ekoköy kurucusu tarafından küçük çaplı permakültür söyleşileri verilmektedir. Bu sayede gönüllüler hem ekolojik ortamı deneyimlemekte hem de permakültür hakkında bilgi edinmektedir.

Ekoköyde binalar ihtiyaca göre tasarlanmış olup herhangi bir yapı tipi gözetilmemiştir. Bu durum ekoköyün kurulma sürecinde, ekolojik yapı tasarımlarıyla ilgilenmek için zamanın yetersiz olmasından kaynaklanmıştır (Fotoğraf 114).

Fotoğraf 114. Ali Kışlak Ormanı'nında Bulunan Konut

Ekoköyde turistik faaliyet yapılmamaktadır. Kamp yapmak isteyen kişiler gönüllü olarak gelerek çadırlarında konaklayabilmektedir.

Ekoköyde atıklar kompost yapılarak toprağa geri kazandırılmaktadır.

Ekoköyde yenilenebilir enerji kaynaklarından güneş enerjisi kullanılmaktadır. Güneş enerjisi su ısıtma amaçlı kullanılırken diğer enerji ihtiyaçları şebekeden elde edilmektedir.

2.3.2.10. Ekoköy Ketenciler

Kocaeli'nin Kartepe ilçesinde, 2010 yılında kurulan Ekoköy Ketenciler yerel kalkınma projesi kapsamında oluşturulmuştur. Ekoköy, Ketenciler köyü kadınlarına istihdam sağlamak ve sürdürülebilir tarımsal uygulamaları desteklemek amacı ile Kartepe Belediyesi tarafından projelendirilmiştir. Proje, Ketenciler Köyü'nü ekoturistik faaliyetlere açmak amaçlı bungalov evler inşa etmek, yöresel ürünler ve yemekler sunabilmek, sürdürülebilir tarımsal uygulamalar gerçekleştirmek, hayvan barınakları inşa etmek ve rekreasyonel alanlar oluşturmak gibi faaliyetleri kapsamaktadır. Günümüzde projenin bir kısmı tamamlanmış olup tam olarak belirlenen hedeflere ulaşılamamıştır. Ekoköyde sertifikalı organik tarım yapılmaktadır.

Fotoğraf 115. Ketenciler Köyü İşletme Alanını Gösteren Tabela

Ekoköyün işletme alanında köy konağı tarzında inşa edilen ahşap betonarme bir bina yer almaktadır. Talep doğrultusunda hizmete açılabilmektedir (Fotoğraf 116).

Fotoğraf 116. Ketenciler Köyü İşletme Alanı

Ekoköy Ketenciler, daha çok günübirlik ziyaretçiler için hizmet sağlamaktadır. Restoran olarak faaliyette bulunan alanda ziyaretçiler kahvaltı veya yemek yeme hizmetleri alabilmektedir (Fotoğraf 117 ve Fotoğraf 118). Ayrıca ekoköyde üretilen 30 çeşit ürün hem ziyaretçilere sunulmakta hem de satışı yapılmaktadır (Fotoğraf 119).

Fotoğraf 117. Ketenciler Köyü'nde Bulunan Yemek Salonu

Fotoğraf 118. Ketenciler Köyü'nde Bulunan Günübirlik Ziyaretçiler İçin Düzenlenmiş Kahvaltı Alanı

Fotoğraf 119. Ketenciler Köyü'nde Satışa Hazırlanmış Organik Gıdalar

2.3.2.11. Gökada Çiftliği

Balıkesir Ayvalık'ta, 2014 yılında kurulan Gökada Çiftliği 12 dönüm arazi üzerinde yer almaktadır. Ekolojik ve sürdürülebilir yaşam amacıyla kurulmuştur. Ekoköy kurucusu gönüllülük sürecinde yaşadığı ekoköy ve ekoçiftliklerden öğrendiklerini kendi çiftliğinde uygulayarak, kendi kendine yetebilen bir yerleşim oluşturmayı hedeflemektedir.

Fotoğraf 120. Gökada Çiftliği Arazisi ve Zeytin Ağaçları

Ekoköyde, tuğla ve ahşap malzemenin kullanıldığı tek bina yer almaktadır (Fotoğraf 121).

Fotoğraf 121. Gökada Çiftliği'nde Bulunan Tuğla ve Ahşap Malzemeden Yapılmış Ev

Turistik faaliyette bulunmayan Gökada Çiftliği, ekoköye katkı sağlayabilecek gönüllüleri kabul etmektedir.

Ekoköyde zeytinyağı üretimi yapılmaktadır. Ayrıca doğal tarım yöntemleriyle çeşitli sebzeler yetiştirilmektedir. Bitkisel atıklardan yapılan kompostlar toprakta gübre olarak kullanılmaktadır.

Fotoğraf 122. Gökada Çiftliği'nde Sebze Yetiştirmek İçin Ayrılmış Alan

Ekoköyde güneş enerjisi ve rüzgâr enerjisi kullanılmaktadır (Fotoğraf 123). Şebeke elektriği ve suyu kullanılmayan ekoköyde su ihtiyacı yağmur sularının toplanmasıyla giderilmektedir.

Fotoğraf 123. Ev Tipi Rüzgâr Türbini ve Güneş Enerji Sistemi

2.3.2.12. Narköy

Kocaeli Kandıra'da yer alan Narköy, 2007 yılında ekolojik tarım, yerel kalkınma ve sürdürülebilir yaşam amacıyla kurulmuştur. İlk başta eğitim merkezi amacıyla kurulan yerleşimde 2011'den sonra çıkan turizm imarıyla birlikte projelendirilerek ekoturizm amaçlı hizmet vermek için inşa sürecine geçilmiştir. 2014 yılında ekoturizme açılan Narköy günümüzde ekolojik yaşama meraklı insanlar tarafından tercih edilmektedir.

Narköy 120 dönüm arazi üzerinde yer almaktadır. Ekoköyde binalar çelik konstrüktör (Fotoğraf 124), sıfır beton, yüksek izolasyonludur ve binalarda Karadeniz mimarisi gözetilmiştir. Ayrıca bazı ahşap binalarda toprak kazık sistemi tercih edilmiştir.

Fotoğraf 124. Narköy'de Bulunan Çelik Konstrüktör Yapı Tasarımlı Evler

Ekoköye gönüllü kabul edilmektedir. Ekoköyün sürekli çalışanları yerel halktan oluşmaktadır.

Ekoköyde permakültür eğitimi ve organik bahçe atölyeleri verilmektedir. Ayrıca ziyaretçiler ekoköyde inek sütü sağma, ekim-dikim, orman yürüyüşü, tohum bankasını (Fotoğraf 125) gezme gibi faaliyetlere katılabilmektedir.

Fotoğraf 125. Narköy'de Bulunan Tohum Bankası

Fotoğraf 126. Nar Atölye

Fotoğraf 127. Narköy Bahçesi'nden Bir Görünüm

2.3.2.13. Furma Ekolojik Yaşam Çiftliği

İzmir'in Karaburun ilçesinde yer alan Furma Ekolojik Yaşam Çiftliği 2011 yılında, ekolojik tarım ve sürdürülebilir yaşam oluşturma amacıyla kurulmuştur (Fotoğraf 128). İlk olarak 2011 yılında araziye ağaç dikme işiyle başlayan süreç sonraki yıllarda çiftliğin inşasını beraberinde getirmiştir. Günümüze kadar yaklaşık 2000-3000 ağaç dikilmiştir.

Fotoğraf 128. Furma Ekolojik Yaşam Çiftliği Yerleşim Alanı

Konaklama alanlarının bulunduğu arazi 12 dönümlük alan kaplamaktadır. Bunun haricinde Furma Ekolojik Yaşam Çiftliği'nin tarımsal uygulamalarının yapıldığı 13 dönümlük bir arazisi daha bulunmaktadır.

Ekoköy kurucusu, Furma Ekolojik Yaşam Çiftliği'nde tek başına yaşamaktadır. Ziyaretçi ve gönüllü kabul edilmektedir. Ziyaretçilere yalnızca konaklama imkânı sunulmaktadır.

Ekoköyde ahşap betonarme yapı tasarımlı 7 odalı bir ev yer almaktadır (Fotoğraf 129).

Fotoğraf 129. Furma Ekolojik Yaşam Çiftliği'nde Bulunan Misafirhaneler

Ekoköyde doğal tarım yöntemleri tercih edilmektedir. Nar, incir, armut gibi çeşitli meyve ve sebzeler yetiştirilmektedir. Tarım yapılan toprak komposta dönüştürülen bitkisel atıklarla desteklenerek verimli hale getirilmektedir.

Fotoğraf 130. Furma Ekolojik Yaşam Çiftliği'nde Tarımsal Aletler İçin Ayrılmış Alan

Atık sular gri ve siyah sular olarak ayrılmaktadır. Atık su çukuru etrafına dikilen okaliptüs ağaçları yetiştirildikten sonra malç yapımında kullanılmaktadır.

Yenilenebilir enerji kaynaklarından güneş enerjisi su ısıtma amaçlı kullanılmaktadır. Geriye kalan enerji ihtiyacı ise şebekeden elde edilmektedir.

Fotoğraf 131. Furma Ekolojik Yaşam Çiftliği Çevresinden Bir Görünüm

2.3.2.14. Bademler Doğal Yaşam Köyü

İzmir'in Urla ilçesinde yer alan Bademler Doğal Yaşam Köyü, 1962 yılında kurulan Bademler Köyü Tarımsal Kalkınma Kooperatifi projelerinden biridir. Proje, İzmir Büyükşehir Belediyesi "Yerelde Kalkınma Planlaması Kapsamında" ve Bademler Köyü Tarımsal Kalkınma Kooperatifi ile birlikte gerçekleştirilmiş bir projedir. Proje alanı 315 dönümdür. Projenin faaliyete açılma tarihi 2018'dir.

Kırsal kalkınma ve ekolojik yaşamın geliştirilmesi gibi amaçlar doğrultusunda kurulmuş olan Bademler Doğal Yaşam Köyü aynı zamanda kırsal turizme katkı sağlayabilecek şekilde planlanmıştır. Bu doğrultuda köy hayatını deneyimlemek isteyenler için bungalov evler, gıda, halı, kilim, ahşap atölyeleri oluşturulmuştur. Gıda atölyesinde yetiştirilen sebzelerden tarhana, turşu vb. ürünlerin yapımı konusunda etkinlikler düzenlenmektedir.

Çalışanların %99'u Bademler Köyü'nde yaşayan insanlardan oluşmaktadır. Çalışanlara zaman zaman gereken konularda eğitimler verilmektedir.

İlerleyen dönemlerde bungalov sayılarını artırmak, kamp ve karavan alanı oluşturulması düşünülmektedir.

Binalar ahşap ve çoğunlukla birbirine benzer yapı tasarımıyla inşa edilmiştir (Fotoğraf 132).

Fotoğraf 132. Bademler Doğal Yaşam Köyü'nde Bulunan Ahşap Yapı Tasarımlı Konuk Evleri

Fotoğraf 133. Bademler Doğal Yaşam Köyü Çiçek Serası

Ziyaretçilere konaklama, kahvaltı, atölye kullanımı gibi hizmetler sunulmaktadır.

Kompost tesisi vardır. Atık yönetimi sürdürülebilir şekilde yönetilmektedir.

Fotoğraf 134. Bademler Doğal Yaşam Köyü'nde Bulunan Toplantı Salonu

Fotoğraf 135. Bademler Doğal Yaşam Köyü'nde Bulunan Kafe

Fotoğraf 136. Bademler Doğal Yaşam Köyü'nde Bulunan Kooperatif Ürünleri Pazarı

2.4. EKOKÖY YERLEŞİM MODELLERİ

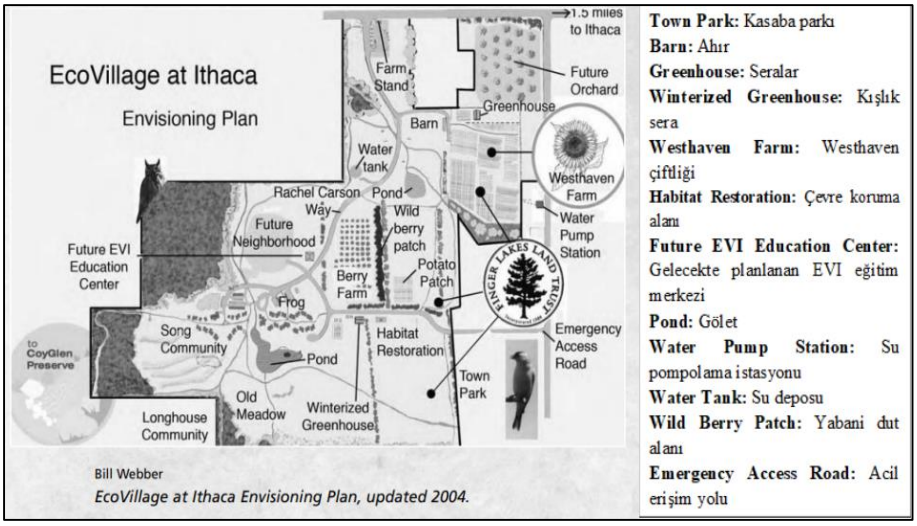
Bu başlık altında, Dünya'da ve Türkiye'de yer alan bazı ekoköylerin yerleşim modelleri ele alınmıştır.

2.4.1. Dünyada Ekoköy Yerleşim Modelleri

Dünya'da farklı şekillerde planlanarak geliştirilmiş ekoköy yerleşim modelleri bulunmaktadır. Ekoköy modelleri fiziki yapı, ekonomik, sosyo-kültürel, çevresel faktörlerin yanı sıra kuruluş amaçları ya da kişisel tercihler doğrultusunda çeşitli şekillerde oluşturulmuştur. Ekoköylerle ilgili ayrıntılı bilgiler "Ekoköy Örnekleri" başlığı altında verildiğinden dolayı bu bölümde yalnızca bazı ekoköylerin yerleşim modelleri üzerinde durulacaktır.

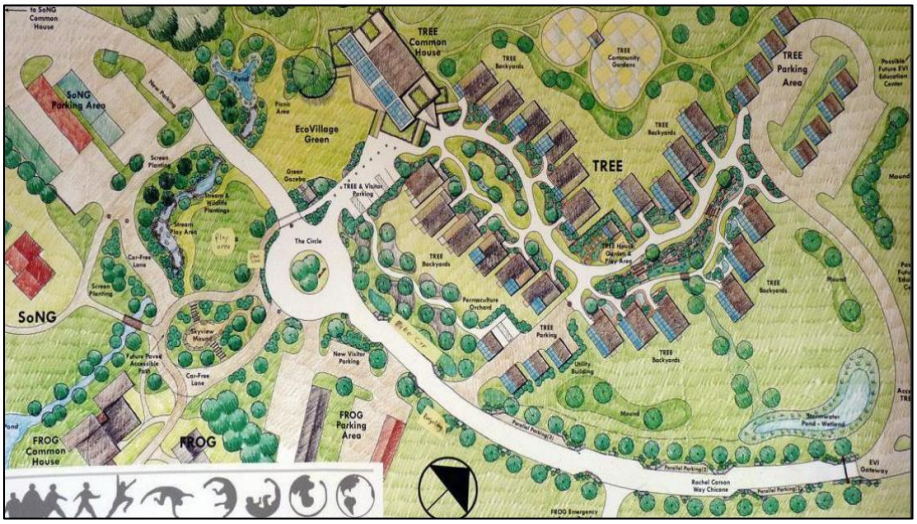
2.4.1.1. Ithaca Ekoköyü, ABD

Amerika Birleşik Devletleri'nde, New York'a yakın bir konumda bulunan Ithaca Ekoköyü kuruluş yeri bakımından kentsel özellik taşımaktadır. Ekoköyün kurulma fikri 1991 yılında ortaya çıkmıştır. Ithaca Ekoköyü'nün yerleşim modeli Şekil 15'te gösterilmiştir.

Şekil 15. Ithaca Ekoköyü'nün Yerleşim Modeli (Bill Webber; Aktaran: Walker, 2005).

Ithaca Ekoköyü'nün yerleşimi, alanının %90'ı çiftlikler, ormanlar, göletler ve çayırlar için, %10'u binalar ve otopark için ayrılmıştır (Walker, 2012). 70.8 hektarlık alan kaplayan ekoköy planında, FROG, SONG ve TREE olmak üzere 3 mahalle ve toplamda 100 konut, West Haven Çiftliği, Kestrel Perch Berries ve Groundswell Incubator Çiftliği, kasaba parkı, ahır, yazlık ve kışlık seralar, çevre koruma alanı, EVI eğitim merkezi, gölet gibi alanlar yer almaktadır (Şekil 16).

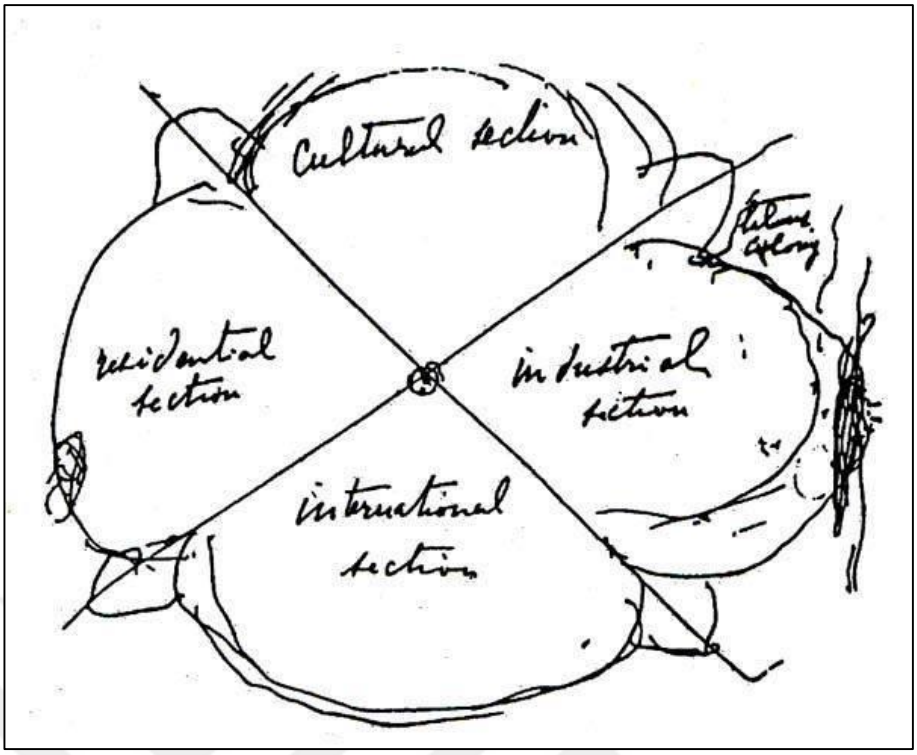
Şekil 16. Ithaca Ekoköyü (Frog, Song ve Tree) Mahalle Konumları (Kaynak: Loezer, 2011).

FROG mahallesi 1997'de, SONG mahallesi 2006'da ve TREE mahallesi 2015 yılında tamamlanmıştır. FROG mahallesinde, farklı büyüklüklerde oluşturulmuş 30 ev birbirine bakacak şekilde iki sıra halinde konumlandırılmıştır. İkinci mahalle grubu olan SONG mahallesinde, enerji ve malzeme tasarrufu için 30 ev dubleks olarak inşa edilmiştir. TREE mahallesinde ise 40 ev yer almaktadır (URL-108). Ekoköyde ortak alanlar (Common House) sosyal aktivitelere uygun şekilde tasarlanmıştır.

2.4.1.2. Auroville, Hindistan

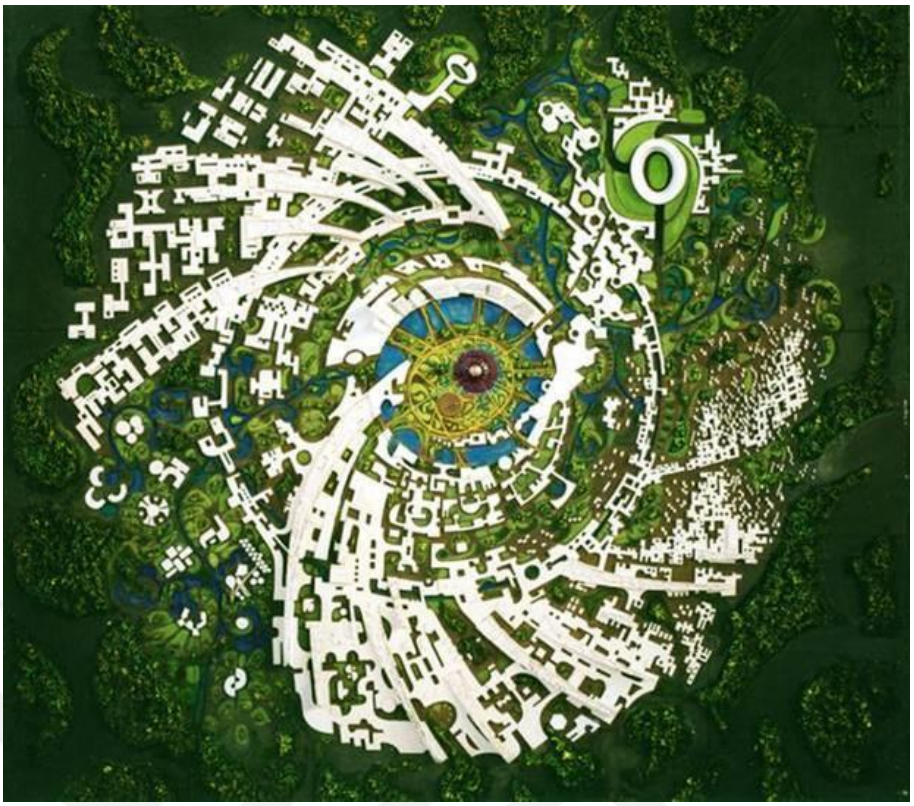
Auroville, Hindistan'ın Tamil Nadu eyaletinin Viluppuram bölgesinde, 1.650 hektar alan üzerine kurulan deneysel bir yerleşimdir. 1968 yılında "Anne" (The Mother) olarak anılan Mirra Alfassa tarafından, evrensel bir kasaba hayali doğrultusunda kurulmuştur.

Fiziksel gelişim açısından Auroville, "geleceğin şehri" veya "Dünya'nın ihtiyaç duyduğu şehir" için bir model olmayı amaçlamaktadır. İlk olarak 1965'te Anne tarafından çizilen Auroville taslağında şehrin temel konsepti ortaya konmuştur (Şekil 17). Taslakta, Auroville'yi evrensel bir şehir yapma vizyonunu yerine getirecek tüm önemli alanlar tasvir edilmişti. Sürecin ardından şehrin fiziksel gelişimini takip etmesi için göreve Fransız mimar Roger Anger atanmıştır (URL-109).

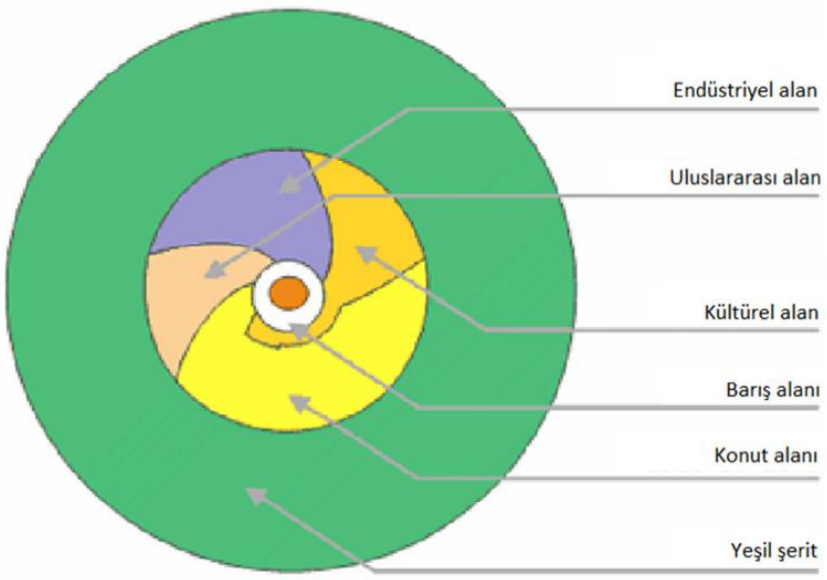
Şekil 17. Anne Tarafından Yapılan Eskiz (URL-109)

Auroville'in ana planının galaxy konsepti, 1966'dan itibaren bir dizi araştırma sonucunda ortaya çıkmıştır (Şekil 18).

Şekil 18. Auroville Yerleşimi Galaxy Modeli (URL-109)

Auroville yerleşim düzeni endüstriyel alan, uluslararası alan, kültürel alan, barış alanı, konut alanı ve yeşil şeritten oluşmaktadır (Şekil 19).

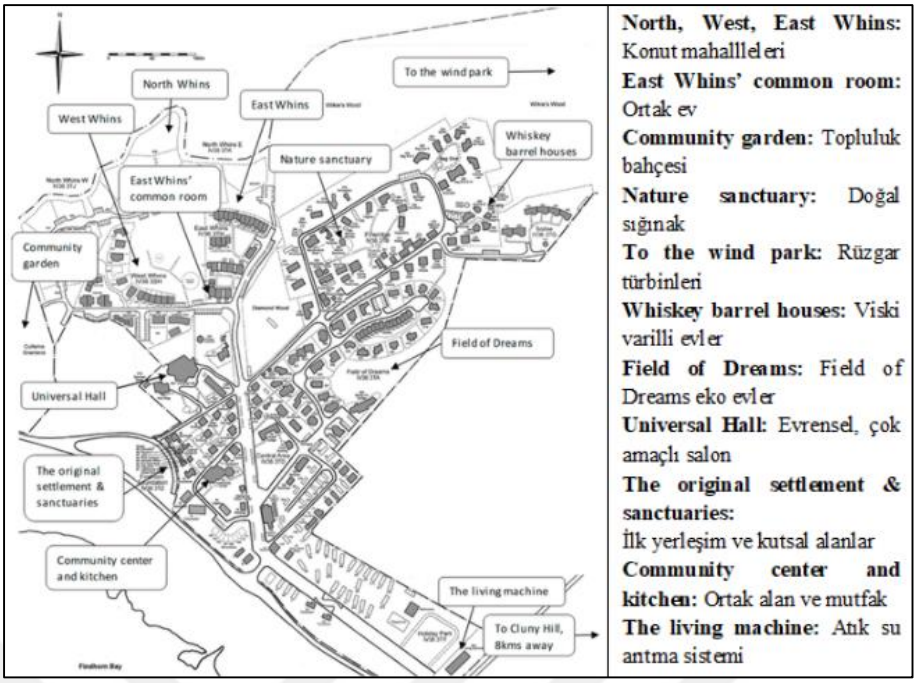
Şekil 19. Auroville Yerleşim Düzeni (URL-22)

Endüstriyel alan 109 hektarlık alan üzerinde, Auroville'nin kendi kendini desteklemesi için, küçük ve orta ölçekli endüstrileri, eğitim merkezlerini, sanat ve zanaatı ve şehrin yönetim bölgesini içermektedir. Uluslararası alan 74 hektarlık alan üzerinde kurulmuş olup, kıtalara göre gruplandırılmış ulusal ve kültürel konutlara ev sahipliği yapmaktadır. Ayrıca motorlu taşıtlar için kısıtlı erişimi olan yaya bölgesi olarak tasarlanmıştır. Kültürel alan 93 hektarlık alan üzerinde, eğitim ve sanatsal faaliyet amacıyla tasarlanmıştır. Barış alanı, yerleşimin merkezinde yer almaktadır, Matrimandir ve bahçelerini içermektedir. Konut alanı, 189 hektarlık alan üzerinde, dört şehir bölgesinden en büyüğüdür. Kuzey, güney ve batıda parklarla çevrili ve %55'i yeşil alandan oluşmaktadır. 1.25 km yarıçaplı şehir alanı 1.25 km genişliğinde Yeşil Şerit ile çevrilidir. Bu şeritte organik çiftlikler, meyve bahçeleri, mandralar ve vahşi yaşam alanı bulunmaktadır (URL-22).

2.4.1.3. Findhorn Ekoköyü, İngiltere

İngiltere'de (İskoçya) yer alan Findhorn Ekoköyü'nün temelleri 1962 yılında atılmıştır. Toplam 42 hektar alan üzerinde yer almaktadır. Findhorn Ekoköyü, 1998 yılında bütüncül ve sürdürülebilir yaşam modeli olarak BM-Habitat En İyi Uygulaması (UN-Habitat Best Practice) seçilmiştir.

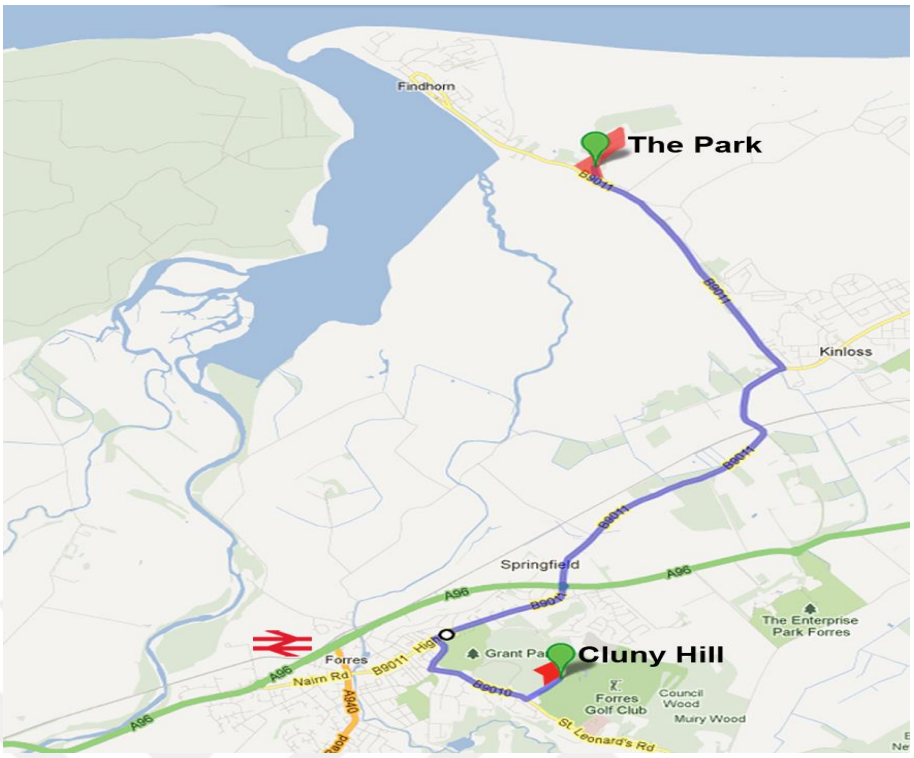
Findhorn Ekoköyü'nde pasif güneş tasarımlı, yüksek yalıtımlı ve çevreye zarar vermeyen malzemelerle yapılmış 125 ekolojik bina inşa edilmiştir. Yerleşimde, viski varilli evler, saman balyalı evler, karavan parkı, misafirhane, doğal sığınak, atık su arıtma sistemi, rüzgâr tribünleri, güneş panelleri, topluluk bahçesi, çok amaçlı salon, kutsal alanlar, ortak alan ve mutfak, sanat merkezi için ayrılmış alanlar bulunmaktadır. Findhorn Ekoköyü'nün yerleşim modeli Şekil 20'de verilmiştir.

Şekil 20. Findhorn Ekoköyü'nün Yerleşim Modeli (URL-110)

Findhorn Ekoköyü, insan ve sosyal ihtiyaçlara çözümler sunan, çevreyi koruyan ve herkes için gelişmiş bir yaşam kalitesi sunan, karbon kısıtlı bir gelecek için gelişen bir model, bir araştırma ve geliştirme merkezidir. En önemlisi, yerleşim sakin ve sessiz bir yerdir. Mimari ifadesi güzellik, zarafet ve sadelik kriterlerini takip eder, böylece İskoçya'nın kuzeydoğusundaki Morayshire'ın mevcut peyzaj ve kültürel mirasına karışır (East, 2018).

Findhorn Ekoköyü'nün birbirine 5 mil uzaklıkta iki ana yerleşim alanı vardır. Forres kırsalındaki Findhorn Foundation Cluny Hill ve Findhorn Village yakınındaki The Park'tır (URL-110). Şekil 21'de Findhorn Ekoköyü'nün iki ana yerleşim alanı The Park ve Cluny Hill gösterilmiştir.

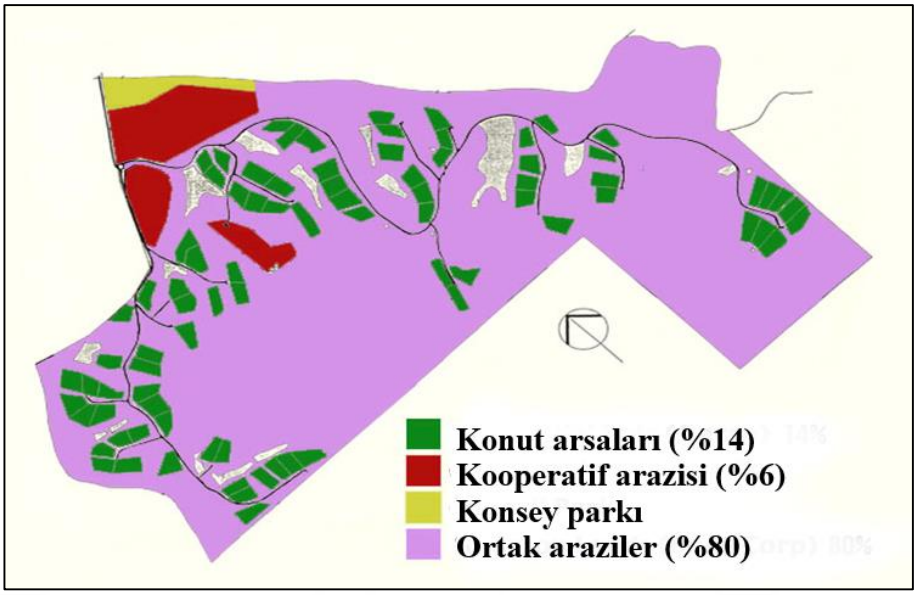
Şekil 21. Findhorn Ekoköyü'nün İki Ana Yerleşim Alanı The Park ve Cluny Hill (URL-111)

The Park, kum tepeleri ve ormanın, koy ve plajın ortasında yer almaktadır. Çalışanların çoğuna ve ortak değerlerle yaşayan insan topluluğuna ev sahipliği yapan ekolojik bir köydür. Cluny Hill, personele ev sahipliği yapan, atölye ve etkinliklere katılan katılımcıları ağırlayan Viktorya döneminden kalma eski bir oteldir (URL-110).

2.4.1.4. Cyrstal Waters, Avustralya

Avustralya'da yer alan Cyrstal Waters Max Lindegger, Robert Tap, Barry Goodman ve Geoff Young tarafından tasarlanarak 1987 yılında kurulmuştur. Toplam 259 hektar alan üzerinde yer almaktadır ve kırsal peyzaj özelliği taşımaktadır. Permakültür ilkeleri kullanılarak tasarlanmış çevresel ve sosyal olarak sorumlu yerleşim özelliğine sahiptir.

Cyrstal Waters arazisinin %20'sini 83 bağımsız konut ve 2 ticari arsa, %80'ini ise verimli ve ortak mülkiyete sahip alanlar kaplamaktadır (Şekil 22). Ekoköyün merkezi ticaret, hafif sanayi, turizm ve eğitim faaliyetleri için ayrılmıştır.

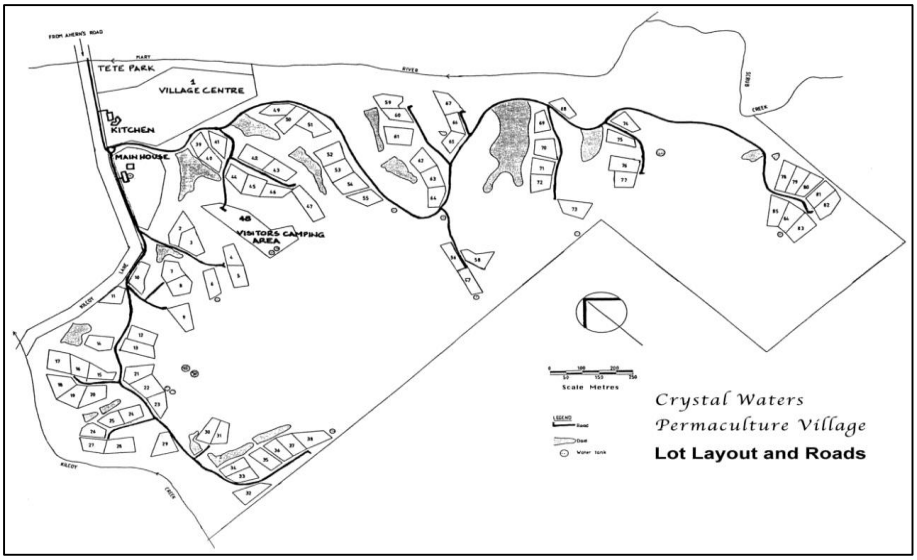
Şekil 22. Cyrstal Waters Ekoköyü'nün Arazi Kullanım Haritası (URL-112)

Ortak arazi küçük gölleri, tarım ve bahçecilik geliştirme alanlarını, ormanlık arazileri ve habitat için ayrılan alanları içermektedir. En verimli araziler planlama sürecinde belirlenerek herkesin erişebilmesini sağlamak amacıyla ortak olarak tutulmuştur (URL-113).

Cyrstal Waters Ekoköyü'nün tasarımında 6 temel hedef gözetilmiştir:

- Temiz hava, su ve toprak (dolayısıyla yiyecek)
- Manevi inanç özgürlüğü
- Herkes için anlamlı bir faaliyet garantisi için çalışmak
- Sosyal eğlence ve güvenli rekreasyon için bir yer yaratmak
- Aktif sosyal etkileşim
- Sağlıklı barınak (URL-113).

Cyrstal Waters Ekoköyü'nün yerleşim modeli Şekil 23'te verilmiştir.

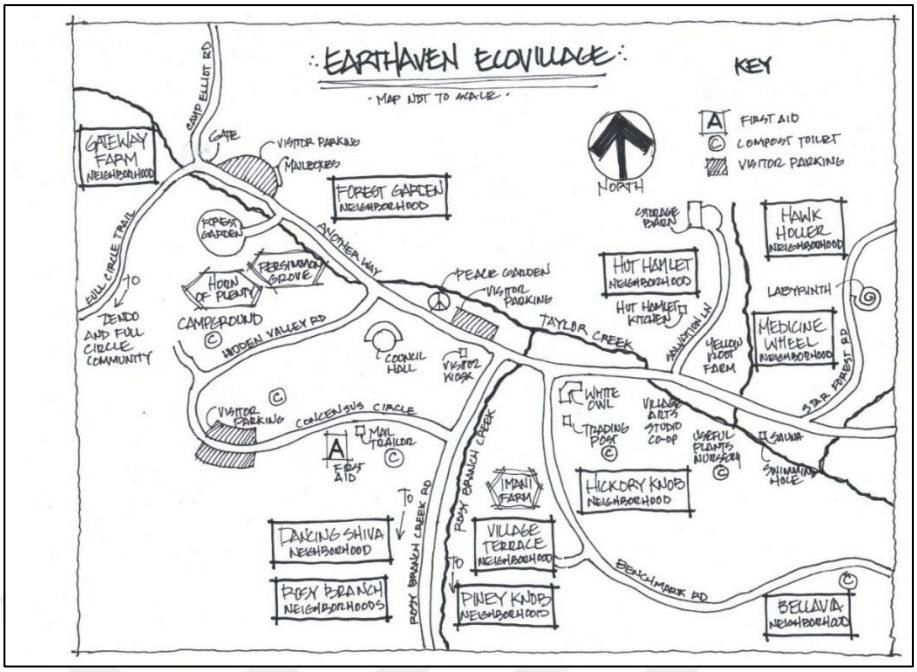
Şekil 23. Cyrstal Waters Ekoköyü'nün Yerleşim Modeli (URL-114)

Ekoköydeki 83 konutun yerleşimi komşuluk etkileşimini, iş birliğini ve aidiyet duygusunu teşvik etmek amacıyla kümeler halinde düzenlenmiştir. Konutların yapımında kereste, saman balyası, sıkıştırılmış toprak, bambu, kerpiç ve sıkıştırılmış toprak tuğlalar kullanılmıştır (URL-113).

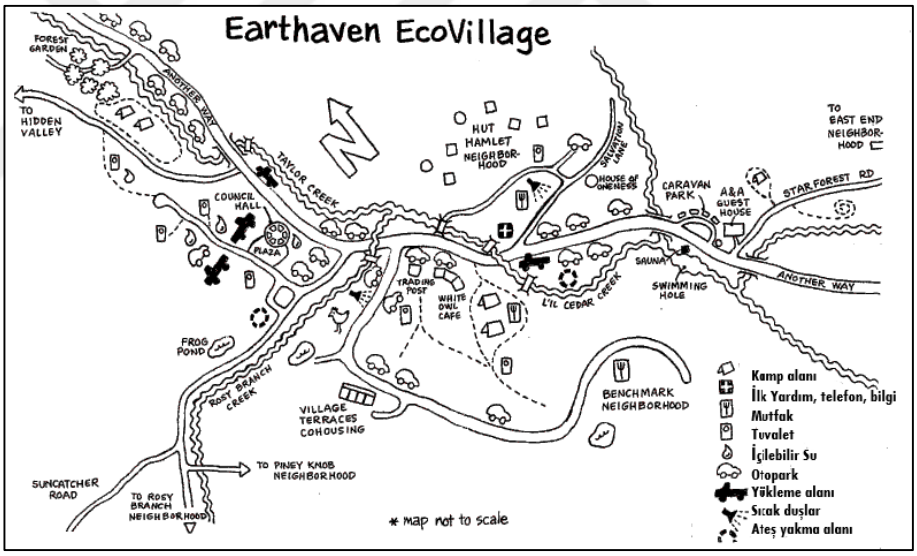
2.4.1.5. Earthaven Ekoköyü, ABD

Kuzey Carolina'da yer alan Earthaven Ekoköyü 1995 yılında kurulmuştur. 133.14 hektar üzerinde yer alan ekoköy, 600 ile 800 metre arasında değişen ormanlık ve dağlık arazi, bol akarsu ve kaynak suları, taşkın avalar, dip arazinin dik yamaçlarla birleştiği üç vadiden oluşmaktadır (URL-75).

Earthaven Ekoköyü'nün permakültür saha planı, konut mahalleleri ve kompakt iş sahalarının yanı sıra çiftlikler, meyve bahçeleri, pazar bahçeleri ve sulak alanlar için uygun arazileri içermektedir. Fiziksel altyapısı ise patikalar, yollar, köprüler, kamp alanları, göletler, inşa edilmiş sulak alanlar, şebekeden bağımsız güç sistemleri, konsey salonu, mutfak-yemek odası, küçük ve büyük konutlardan oluşmaktadır (URL-75) (Şekil 116).

Şekil 24. Earthaven Ekoköyü'nün Yerleşim Modeli (URL-115)

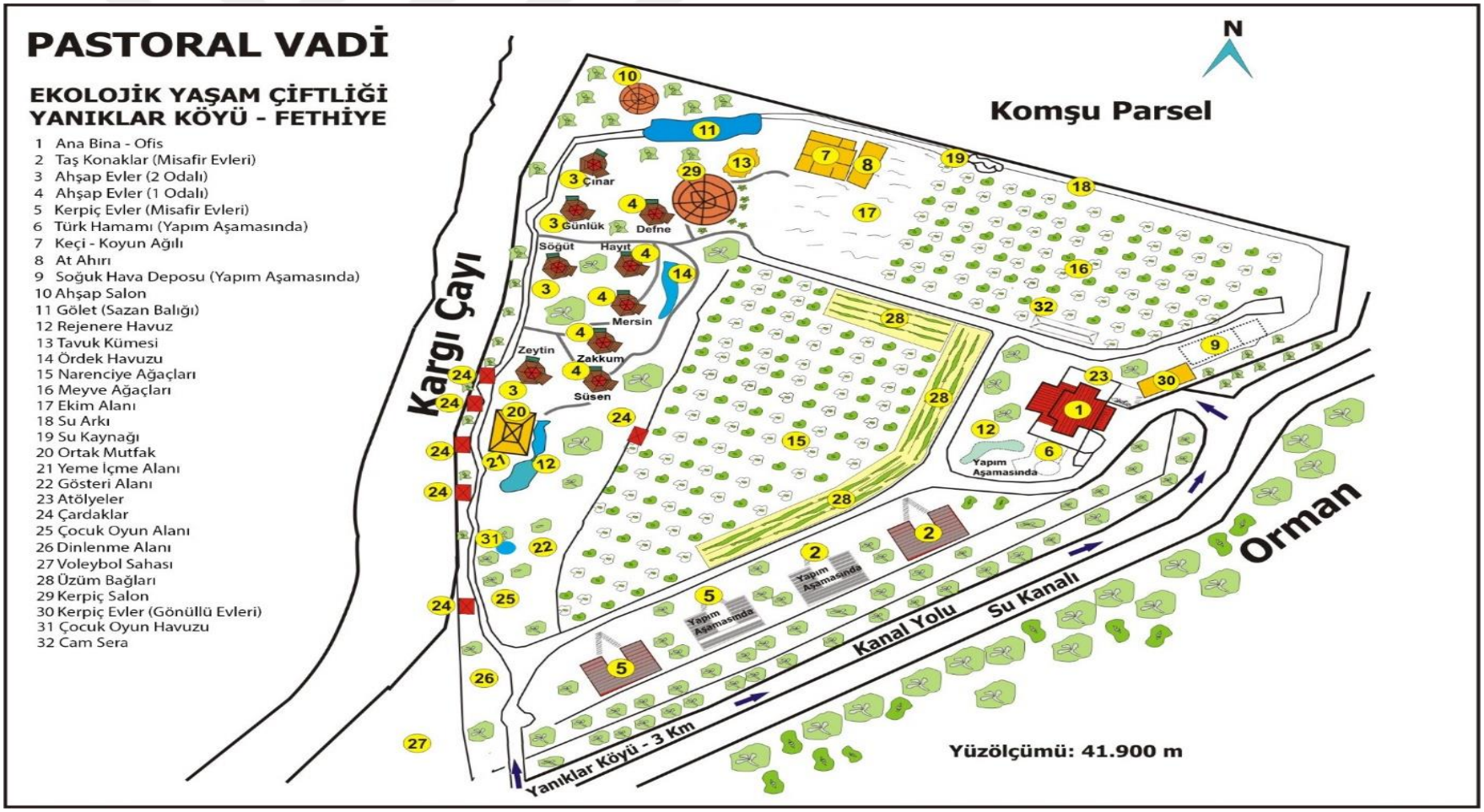
Şekil 25. Earthaven Ekoköyü Yerleşimi (URL-116)

Ekoköyde, Ağ Geçidi Çiftliği, Imani Çiftliği, Barış Bahçesi, Stones Earthship Home Garden, alabalık göleti, faydalı bitkiler fidanlığı, köy terasları mahalle bahçeleri, Yellowroot Çiftliği gibi tarımsal faaliyetler için uygun alanlar ve yaklaşık 30 doğal bina yer almaktadır (URL-117).

2.4.2. Türkiye'de Ekoköy Yerleşim Modelleri

2.4.2.1. Pastoral Vadi

Muğla'nın, Fethiye ilçesinin Yanıklar köyünde, Kargı Çayı'nın kenarında yer alan Pastoral Vadi 1999 yılında kurulmuştur. Toplam 42 dönüm arazi üzerinde yer almaktadır. Ekoköy, kırsal çevrenin doğal ve kültürel dokusunu bozmadan tarım ve turizm yapılabileceğini kanıtlayan bir model oluşturmak için tasarlanmıştır (Şekil 26).

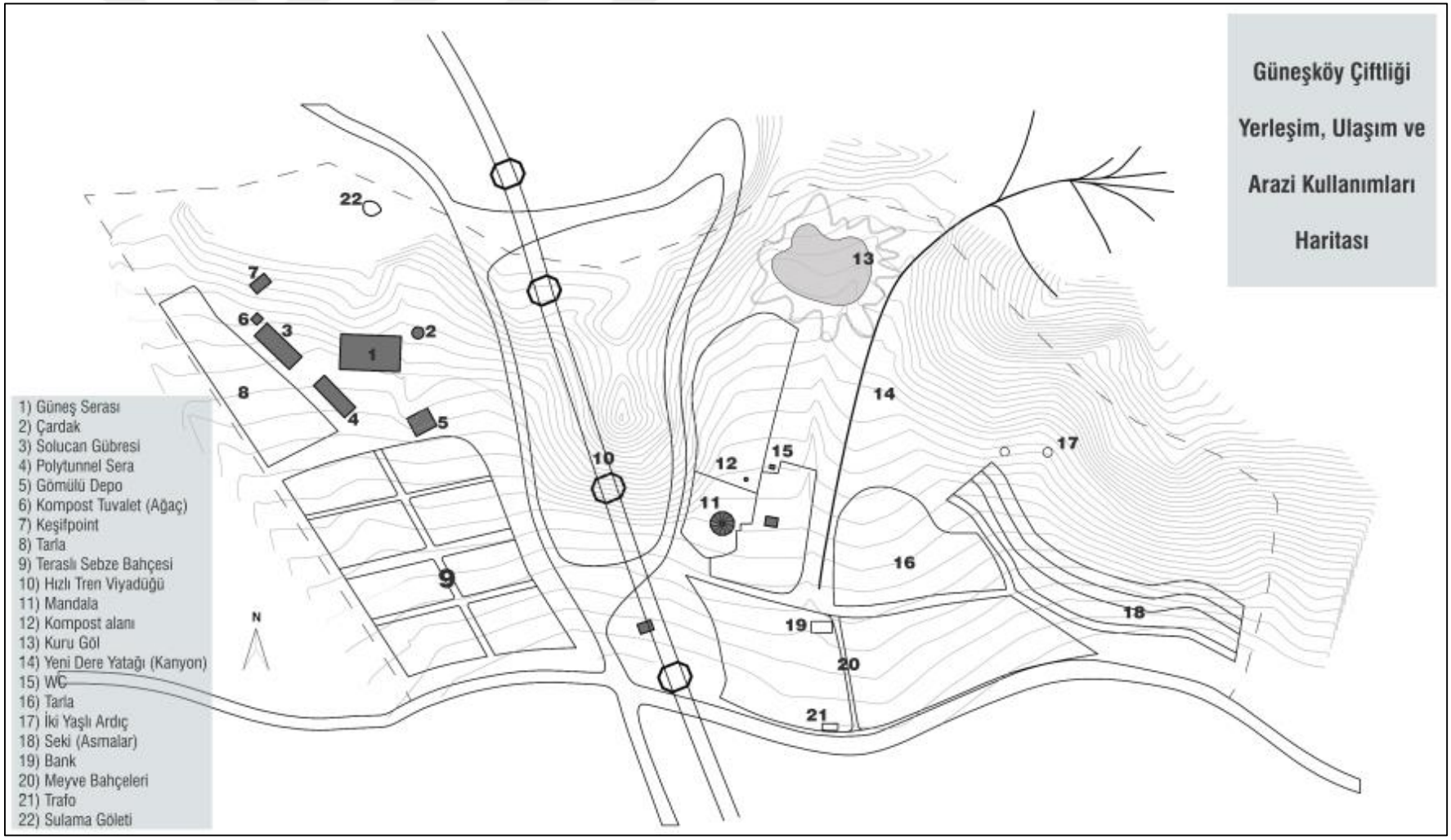

Şekil 26. Pastoral Vadi Yerleşim Modeli (URL-118)

Geleneksel mimarinin sürdürülmeye çalışıldığı Pastoral Vadi'de farklı formlarda geliştirilmiş 14 bina yer almaktadır. Ayrıca yerleşimde hayvanlar için barınma alanı, gölet, rejenere havuz, yeme içme alanı, gösteri alanı, atölyeler, çardaklar, çocuk oyun alanı, dinlenme alanı, voleybol sahası ve sera için ayrılmış alanlar yer almaktadır. Bunun dışında ekoköyde kamp alanı, atölye, aromatik bitkilerin yetiştirildiği ve ekolojik yöntemlerin uygulandığı ekim dikim alanı ve üzüm bağları bulunmaktadır.

2.4.2.2. Güneşköy

Güneşköy Kooperatifi, 21 Eylül 2000 tarihinde Ankara'da kurulmuştur. Güneşköy'ün Kırıkkale'nin, Yahşihan ilçesine bağlı olan Hisarköy'de 75 dekar arazisi bulunur (URL-100).

Şekil 27. Güneşköy Yerleşim, Ulaşım ve Arazi Kullanımları Haritası (URL-119)

Güneşköy yerleşiminde güneş serası, çardak, solucan gübresi alanı, polytunnel sera, gömülü depo, keşif alanı, tarla, sebze bahçesi, kompost alanı, asma bahçesi, meyve bahçesi, gölet gibi alanlar yer almaktadır (Şekil 27).

2.4.2.3. Bademler Doğal Yaşam Köyü

İzmir'in Urla ilçesinde yer alan Bademler Doğal Yaşam Köyü, 1962 yılında kurulan Bademler Köyü Tarımsal Kalkınma Kooperatifi projelerinden biridir. Proje, İzmir Büyükşehir Belediyesi "Yerelde Kalkınma Planlaması Kapsamında" ve Bademler Köyü Tarımsal Kalkınma Kooperatifi ile birlikte gerçekleştirilmiş bir projedir. Proje alanı 315 dönümdür. Projenin faaliyete açılma tarihi 2018'dir.

Şekil 28. Bademler Doğal Yaşam Köyü Yerleşim Modeli (Model Saha Araştırması Esnasında İlgili Yerleşimden Elde Edilmiştir)

Bademler Doğal Yaşam Köyü yerleşiminde konferans salonu, pazar alanı, kafeterya, kompost sahası, ekim-dikim alanı, konaklama alanı, atölyeler ve ormanlık alanlar yer almaktadır (Şekil 28).

2.5. EKOKÖY TURİZMİ

Dünya genelinde olumsuz anlamda yaşanan çevresel değişimler insan hayatını tehdit eden unsurların başında yer almaktadır. Çevresel kirlilik, hava kirliliği, su kirliliği, yeşil alanların daralması ve betonlaşma, biyolojik çeşitlilikte azalma gibi faktörler çevrenin olumsuz anlamda değişikliğe uğradığını gösteren birçok unsurdan birkaçıdır. Bu çevresel değişimler hem günümüz insanları üzerinde sağlıksal hem de kültürel varlıklar ve doğal kaynaklar üzerinde tehdit unsuru oluşturmaktadır. Ayrıca yaşanan olumsuz değişimlerin insanların yeme-içme, gezme gibi tercihlerini etkilediği görülmektedir.

Şehirsel yaşamın olumsuz etkilerinin yanı sıra günümüzde insanların yaşam standartlarında, bilinç düzeylerinde ve kültür seviyelerindeki artış turistik tercihlerinde değişime neden olmuştur. Tüm bu değişimler insanların bozulmamış doğal ve kültürel alanlara olan ilgilerinin artmasını, yaşamsal karmaşadan uzaklaşarak huzurlu ortamlara yönelmelerini sağlamıştır. Bu gelişim ve değişimler insanları alternatif turizm arayışına itmiştir. Bu alternatif turizm arayışı kırsal alanlara, ekoköylere ve ekoçiftliklere olan talebi giderek atırmıştır.

Ekoköy turizmi kavramı, ekolojik yaşam standartları çerçevesinde oluşturulmuş, kırsal, yarı kırsal ve nadiren kentsel olabilen, içerisinde çoğu zaman sürekli yaşayan yerleşim sakinlerinin olduğu ekoköy yerleşimlerinde, ekolojik yaşam ile turizmin bütünleştirilmesi veya turistik faaliyetlerin ekolojik yaşam koşullarına uygun biçimde sürdürülmesi olarak tanımlanabilir. Ekoköy turizmi sırasında ziyaretçiler, kısa veya uzun süreli konaklama ve yeme içme hizmetlerinden yararlanabilmenin yanı sıra sosyalleşme, ekolojik turizm aktivitelerine katılma, uygulama atölyelerine katılma, doğayla ve hayvanlarla temasta bulunabilme gibi imkanlardan faydalanabilmektedir. Bunun yanı sıra ziyaretçiler ekoköylerde verilen doğal tarım uygulama derslerine, hayvan bakımı, ağaç budama, meyve ve sebze toplama faaliyetlerine ve yöresel ürünlerin üretim kurslarına katılabilmektedir.

Ekoköyler genellikle kırsal alanlarda sürdürülebilir yaşam örnekleri sunar. Bu kapsamda kırsal alanlardaki ekoköyler, yerel halkın doğal, sosyo-kültürel değerlerini

sürdürülebilir yaşam örnekleri ile bütünleştirir (Karadağ, Cengiz ve Demiroğlu, 2017). Kırsal ve yarı kırsal bir çevrede yaşayan ev sahibi toplumun doğal ve sosyokültürel kaynaklarını korumak, bu kaynakların sürdürülebilirliği için finansal destek yaratmak ve bu sayede ev sahibi toplumun ekonomik ve sosyal refahını artırmak, köy içi istihdamı sağlamak, ekosistem üzerindeki ziyaretçi etkilerini en az düzeye indirmek, turistin çevresel anlamda duyarlılığını artırmak, sürdürülebilir bir yaşam modeli olarak ekoköyleri tanıtmak ve bu konuda eğitimler vermek bakımından ekoköy turizmi ekoturizmin ilkelerini yansıtan önemli bir turizm çeşidi olmaktadır (Adalılar, 2012, s. 104).

Ekoköy turizmine katılan turistler ekoturist olarak kabul edilmektedir. Ekoköy turizmine katılan ekoturistler, devamlı yaşadıkları yerden, işten ve rutin düzenden uzaklaşarak doğa yönlü tatil tercihlerini ekoköy yerleşimlerinden yana kullanan ve gittikleri ekoköyde doğal yaşam deneyimleri kazanan aynı zamanda tüketici olarak yeme içme, konaklama gibi hizmetler satın alarak ekoköye ekonomik katkı sağlayan kişilerdir. Ekoköy turizmine katılan ekoturistler genellikle alternatif yaşamlara ilgi duyan, sosyoekonomik düzeyi yüksek, ekolojik yaşam konusuna ilgili ve meraklı, ekolojik yaşam konusunda bilinçli, ekoköye genellikle aileleriyle birlikte gitmeyi tercih eden kişilerden oluşmaktadır.

Ekoköy turizmi sürdürülebilir, düşük etkili, kırsal, çevre temelli, korumacı ve alternatif olması aynı zamanda yerel halka ekonomik katkı ve istihdam sağlaması anlamında öne çıkmaktadır. Ayrıca bozulan çevrenin onarılması, yerel halka ve ziyaretçilere ekolojik bilinç kazandırılması, doğal kaynakların ve kültürel mirasın sürdürülebilirliğinin gözetilmesi ekoköy turizminin amaçları açısından önem taşımaktadır.

2.5.1. Turistik Ekoköylerin Özellikleri

Kısa süreli veya uzun süreli konaklama ve yeme içme imkanının olduğu, sportif aktivitelerin ve doğa temelli etkinliklerin düzenlendiği, organik gıda üretim eğitimlerinin sunulduğu, yenilenebilir enerji kaynakları kullanımının ve çevresel sürdürülebilirliğin önde tutulduğu, yerel, kültürel ve ekolojik mimarinin gözetildiği yerleşim alanları turistik ekoköyler olarak tanımlanabilir. Turistik ekoköyler insan sağlığı için uygun, ekolojik tasarım çerçevesinde oluşturulmuştur.

Turistik ekoköylerin özellikleri:

- Ekoköyün, hem ziyaretçilerin ihtiyaçlarını hem de kendi ihtiyaçlarını karşılama anlamında kendi kendine yetiyor olması (üretim, enerji vb.),
- Tarımsal uygulamalarda sürdürülebilirliğin gözetilmesi (kimyasal ilaç ve gübrelerden uzak doğal tarım yöntemlerinin tercih edilmesi),
- Ekoköyde gerçekleştirilen her türlü üretimin ekolojik dokuya zarar vermeden yapılması,
- Mimaride ekolojik, kültürel, geleneksel ve fiziki dokuya zarar vermeyen yöntemlerin tercih edilmesi,
- Ekoköyde turizmin, ekoköyün amaçlarının önüne geçmeden, ek gelir elde etme ve yerel kalkınma gözetilerek yapılması,
- Turizm faaliyetlerinin yerel halka istihdam sağlaması ve ekonomik katkı sunması,
- Sürdürülebilir yaşama örnek olması,
- Turistlere sürdürülebilir yaşam bilincinin kazandırılması,
- Tüketilen gıdaların doğal ve katkısız olması,
- Ekoköyü ziyaret eden turistlere yöresel ürünlerin tanıtımının, sunumunun ve satışının yapılması,
- Uzun süreli, kısa süreli veya günübirlik ziyaretlere uygun olması,
- Ulusal ve uluslararası ziyaretçi ve gönüllüleri kabul etmesi,
- Ekoköye gönüllü olarak gelen ziyaretçilerin ekoköyde yapılması gereken işlere yardımcı olması ve ekoköye katkı sağlaması,
- Turistik faaliyetlerde yerel kültürün gözetilmesi,
- Turistlerin turistik ekoköyde ekolojik tarım, organik gıda üretimi, meyve ve sebze toplama, süt sağma, hayvan bakımı, yöresel el sanatları kursu gibi etkinliklerin yanı sıra at binme, yaban hayatı gözlemleyebilme, orman yürüyüşleri, arazi inceleme, kültürel gezi ve diğer doğa tabanlı sportif faaliyetlere katılabiliyor olması,
- Kapasitelerinin sınırlı olması,
- Turist kitlesinin genel anlamda sosyo-ekonomik durumunun iyi olması, doğaya meraklı, ekolojik bilince sahip insanlardan oluşması,
- Turistik ekoköylerin, turistlerin şehirden uzaklaşma ve dinlence amaçlı tatil talebini karşılaması.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.1. EKOÇİFTLİK KAVRAMI VE ÖZELLİKLERİ

Ekoçiftlikler, çevrenin doğal işleyişini gözeterek ve bu işleyişe herhangi zararlı bir müdahalede bulunmadan, atık yönetiminin ve geri dönüşümün mümkün olduğu, kaynakların verimli ve bilinçli kullanıldığı organik veya doğal tarım yöntemlerinin uygulanabildiği alanlardır. Ekoçiftliklerde çevreyi korumanın yanı sıra bozulan çevrenin onarılması ve işleyişin sürekliliğinin sağlanması öne çıkmaktadır. Ekoçiftlikler ekolojik yaşam felsefesini barındıran alanlardır.

Sürdürülebilir bir yaşamın inşa edilmeye çalışıldığı çiftliklerde, doğadaki sınırlı kaynakları tüketmeden, çevre kirliliğine neden olmadan üretim yapmak amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda çiftlikler organik tarım teknikleri, eko-mimari yapıları ve yenilenebilir enerji türlerini kullanmaya çalışmaktadır. Bütün bu teknik bilginin dışında asıl amaç sürdürülebilir bir yaşamdaki değerler ve normlardır (Şimşek, 2016, s. 132). Ekoçiftlikler, doğa dostu tarım yöntemlerini seçen çiftçi ailelerin gerek geçimini sağlayabilme gerekse maddi gelir elde edebilme amacıyla oluşturdukları yerleşimlerdir.

Ekoçiftliklerin kendi kendini idame ettirebilme, istihdam yaratma, yaban hayatını koruma, üretilen ürünlerin insan sağlığına uygun olması, üretimde girdilerin düşük alınan verimin yüksek olması gibi kriterleri mevcuttur.

Ekoçiftliklerde üretilen ürünler, hem alanın fiziksel şartlarına bağlı olarak hem de yerel de üretim ve tüketim alışkanlıklarına bağlı olarak çeşitlilik göstermektedir. Üretilen ürünlerin tüketimden fazla olması pazarlama gereksinimlerini ortaya çıkarmaktadır. Özellikle son yıllarda doğal ürünlerin tüketimine yönelik artan talepler doğrultusunda, ekoçiftliklerde üretilen ürünlerin çeşitlendirilerek ve üretim miktarlarının artırılarak pazarlara sunulmaya başlandığı hatta bu ürünlere yönelik organik ürün pazarlarının açıldığı görülmektedir.

Ekolojik çiftlikler, tarım turizminin en yaygın olarak uygulandığı alanlardır. Ekolojik çiftlikler doğaya zarar vermeden, geri dönüşümün sağlandığı, ekolojik yaşam felsefesinin tüm öğelerini barındırarak tarım yapan çiftlik tipleridir (Akçay Özkan ve Yalçıner Ercoşkun, 2019, s. 79).

Kendi kendine yeten çiftliklerin temel özellikleri şunları içerir:

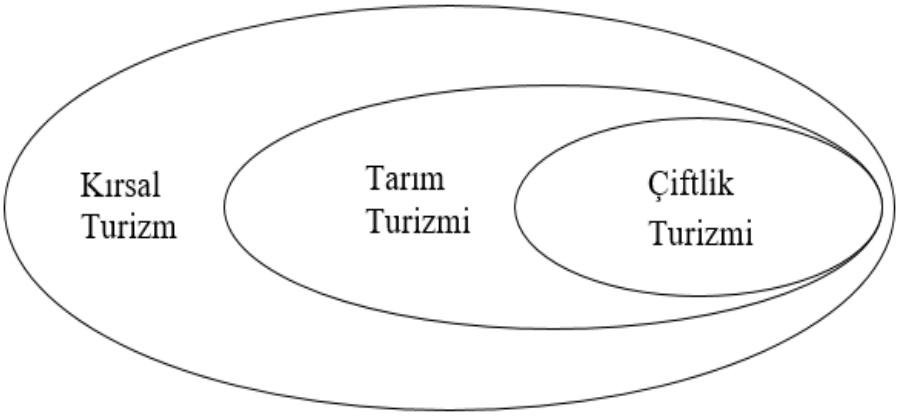
- Çiftlikler küçüktür ve sürekli üretim, geçim ve pazar taleplerine hizmet eder,

- Yerel kaynakların maksimum ve etkili kullanımı ile çiftlik dışı girdilere düşük bağımlılık vardır,
- Enerji girdileri nispeten düşük olduğu için yüksek net enerji verimi sağlanır,
- Emek, büyük ölçüde hane halkı veya toplum ilişkilerinden elde edilir ve tamamlayıcıdır,
- El emeğine bağımlılık, uygun enerji girdi/çıktı oranlarını gösterir,
- Besinlerin ve malzemelerin geri dönüştürülmesine büyük önem verilir,
- Doğaya karşı mücadele etmek yerine, yapılması istenenler doğal ekolojik süreçler üzerine inşa edilir,
- Çeşitli mahsul sistemlerine dayalı çeşitlendirilmiş çiftlik sistemleridir (Altieri, 2008, s. 10).

3.2. EKOÇİFTLİK TURİZMİ

Günümüz dünyasında el değmemiş yöreler ve yöresel kültürler önem kazanmaya başlamış, korumak ve bir sonraki nesillere bozulmadan bırakmak sorumluluk haline gelmiştir. Bu amaçla ülkeler bir araya gelmiş sürdürülebilir bir bakış açısıyla geleceğe dair senaryolar üretip şimdiden önlemler almaya başlamıştır. Bu faaliyetlerin turizme yansıması olarak turizm etkinliğine katılan bireylerde çevreyi, doğayı ve canlıları koruma bilinci artmış, gittiğin yere yalnızca ayak izini bırak turizmde bir çeşit slogan haline gelmiştir (Kasalak ve Bahtiyar, 2017, s. 1087).

Ekoturizmin gelişimi, doğal ve kültürel çevreyi anlayan, ekosistemin bütünlüğünü koruyan ve aynı zamanda yerel halk için faydalı olan doğal kaynakların korunduğu, yerel halk için ekonomik fırsatlar yaratan doğal alanlara yapılan anlamlı seyahatin bir parçası olarak çiftlik turizminin popülarite kazanmasına sebep olmuştur (Ahmadova ve Akova, 2016, s. 15). Çiftlik turizmi, ekoturizm, kırsal turizm ve tarım turizmiyle ilişkili olup kırsal turizm ve tarım turizminin alt kategorisinde değerlendirilmektedir (Şekil 29).

Şekil 29. Kırsal Turizm, Tarım Turizmi ve Çiftlik Turizmi İlişkisi (Bojnec, 2010, s. 9).

Kırsal turizm, tarım turizmi ve çiftlik turizmi bölge özellikleri, hizmet sağlayıcı özellikleri, sunulan ana ürün ve sunulan ek ürünler açısından farklılık gösterir. Bölge özelliklerine göre kırsal turizm, göller, dağlık alanlar, doğal ormanlık parklar ve benzeri doğal ve kültürel cazibe merkezlerinin bulunduğu kırsal bölgelerde; tarım turizmi tarım arazileri, çayırlar, meralar ve ormanlık alanlar gibi tarım alanlarında; çiftlik turizmi ise çiftçinin çiftliği ve çevresinde gerçekleştirilir. Benzer şekilde, hizmet sağlayıcılarda da farklılıklar vardır. Kırsal turizm, kırsal topluluklarda ve kırsal alanlarda farklı amaçlı işletmeler ve kâr amacı gütmeyen kuruluşları; tarım turizmi, çiftçiler ve onların kuruluşları; çiftlik turizmi, turist çiftliklerinin sahipleri ve dernekleri tarafından sağlanır (Bojnec, 2010, s. 9).

Çiftlik turizmi, kent yaşamının olumsuz etkilerinden uzaklaşıp, sessiz, sakin ve huzurlu bir ortamda tatillerini geçirmek isteyen, bu süre zarfında çiftlik yaşamını, tarım ürünlerinin yetiştirilmesi ve toplanmasını, köy yaşamını vb. öğrenerek diğer zamanlarda kır yürüyüşü, yörenin doğal ve kültürel mirasını ziyaret, bisiklete binme vb. aktiviteleri gerçekleştirme imkânı sunan alternatif bir turizm faaliyeti olarak tanımlanabilir (Uygur ve Akdu, 2009, s. 163). Çiftlik turizmi, bir çiftlikte ya da hayvan üretme çiftliğinde çiftlik sahibi ile birlikte çeşitli aktivitelere katılarak gerçekleştirilen turistik faaliyetler temeline dayanmaktadır. Çiftlik sahipleri açısından turizm hem de kendi temel işlerini tamamlayıcı nitelik taşımaktadır. Böylece çiftlik turizmi bir turizm aktivitesi olmakla birlikte hem de bölgenin iş ve yaşam tarzını öğrenmeye yönelik doğada gerçekleştirilen bir eğitimdir (Ahmadova, 2015, s. 108). Çiftlik turizmi aynı zamanda ev sahibi/misafir ilişkisini, ev sahibinin özel hayatı ve misafirin deneyimleri arasındaki etkileşimi vurgular. Bu etkileşim, 1920'li ve 1930'lu yıllarda popüler hale gelen sosyal turizmin

temel kavramıdır. Turizmin gerçek ve ticari olmayan şekli olarak lanse edilmiştir. Ucuzdur ve insanlara birbirleriyle dostluk hissettirmeyi amaçlar (Nilsson, 2002). Çiftlik turizmi, insanlara alternatif tatil imkânları yaratmakta ve farklı kültürlerin kaynaşmasına ve bir arada bulunmasına katkı sağlamaktadır (Akçay Özkan ve Yalçıner Ercoşkun, 2019, s. 79).

Ekolojik çiftliklerin peyzajı ve bölgesi, bölge sakinleri, ziyaretçiler ve turistler için çekici ve rahatlatıcıdır. Cazibesi, güzelliği, çeşitliliği, ormanın tarım alanlarıyla ahenkli birleşimi, flora ve faunanın zengin yaban hayatı ile birleşmesinden kaynaklanmaktadır. Bunların hepsi doğallık, huzur, sakinlik vb. taşımaktadır (Axinte, Stanciu ve Axinte, 2003, s. 16).

Çiftlik turizmi faaliyetleri ile tarım unsurları ve turizm unsurlarını birleştiren girişimciler, tarım ve hayvancılık dışında turizmden de gelir elde edebilmektedirler. Bu sayede turistler ile konuklar arasında kültürel etkileşim de sağlanmaktadır. Çiftçi aile ile aynı yerde yeme içme, temas kurma gibi kültürel birlikteliklere ek olarak hayvan bakımı, hayvansal ürünlerin üretim aşamaları hakkında bilgi sahibi olma, sebze meyve ekimi ve hasat gibi tarımsal faaliyetlere de katılabilmektedirler. Bu faaliyetlere ek olarak at binme, doğa yürüyüşleri, balık tutma, doğal yaşamı gözlemleme gibi rekreatif faaliyetlere de katılabilmektedirler (Savgın ve Zengin, 2018, s. 240). Ayrıca çiftliklerde turistik faaliyet olarak, ekolojik yaşam üzerine farklı atölyeler düzenlenmekte, ekolojik yaşama yönelik kurslar verilmekte ve ekolojik yaşamı deneyimlemek için kamplar yapılmaktadır. Bu atölye ve kurslarda, organik tarım, permakültür, ekolojik mimari, ekolojik turizm ve ekolojik okur yazarlık konuları üzerinde yoğunlaşılmaktadır (Şahbudak ve Şimşek, 2017, s. 329). Bunun yanı sıra çiftliklerde turistlere ve yerel halka doğal, yapılı ve sosyokültürel çevrenin korunmasına yönelik verilen eğitimler ile insanlarda ekolojik bilinç uyandırılmaktadır. Böylece doğal çevrede oluşan tahribatın en alt düzeye indirilmesi amaçlanmaktadır (Akçay Özkan ve Yalçıner Ercoşkun, 2019, s. 79).

Çiftlik turizmi, genellikle kırsal ekonomileri canlandırmak ve gelir kaynaklarını çeşitlendirmek için sürdürülebilir bir kalkınma seçeneği olarak önerilmiş ve büyük ölçüde içsel büyüme potansiyelleri üzerine inşa edilmiştir (Gössling ve Mattsson, 2002, s. 17). Çiftlik turizmi faaliyetleri ekonomik açıdan yerel halka ek gelir sağlamasının yanında doğa dostu tarım uygulamalarını destekleyerek doğal yapının korunmasına katkı sağlamaktadır. Çiftlik turizmi faaliyetlerine katılım gösteren konuklar doğal ve

kültürel yapısı bozulmamış çevrelerde temiz hava, doğal gıdalar, doğa dostu mimaride konaklama imkânı bulabilmektedirler. Çiftlik turizminin kırsal alanlarda gerçekleşmesinden ötürü sınırlı sayıda kapasite ile hizmet verilmektedir. Gerçekleştirildiği yerlerde doğal taşıma dengesinin de gözetilmesi gerekmektedir (Savgın, 2016, s. 4).

3.2.1. Turistik Ekoçiftliklerin Özellikleri

Turistik ekoçiftlikler, bozulmamış doğasıyla, yerel ve kültürel özellikleriyle, yerel mimarisiyle ve köy yaşamını yansıtıyor olması gibi birçok nedenden dolayı ön plana çıkmaktadır. Ayrıca turistik ekoçiftlikler doğaya dayalı birçok turistik aktiviteye imkân vermesi bakımından günümüzde sıkça talep gören kırsal yerleşimlerdir.

Turistik ekoçiftlikler, özellikle ekoturistler tarafından tercih edilen turistik mekânlar içerisinde yer almaktadır. Keşif, merak, gezme, görme, doğaya dokunma ve yenilik arayışı gibi ekoturistik talepleri karşılayabilen turistik ekoçiftlikler dışa dönük, insanlarla bağlarını güçlü tutan, çoğu zaman aile çiftliği tarzında bir yapıya sahip, insanları doğa bilinci kazanma noktasında destekleyen, insanlara şehir yaşantısından uzak dinlence aktivitesi ve izole tatil keyfi sunan alanlardır.

Turistik ekoçiftliklerin özellikleri şu şekildedir:

- Ekoçiftliklerde tarım ve turizm bir arada sürdürülür,
- Konaklama imkânlarının minimal tutulduğu ve ziyaretçilerin ihtiyaçlarını karşılayabileceği şekilde tasarlanmıştır,
- Yerel ve kültürel mimari gözetilmektedir,
- Genellikle aile çiftlikleri şeklinde yürütülen, çiftlik işlerinin ortaklaşa yapıldığı işletmelerdir,
- Kısa ve uzun süreli konaklama imkânı sunulmaktadır,
- Hem turist olarak hem de gönüllü olarak ziyarette bulunmak mümkündür. Gönüllü olarak ziyarette bulunma durumunda genellikle çiftlik işlerine yardımcı olma şartı gözetilmektedir ve gönüllülerden ücret talep edilmez,
- Ekoçiftliği ziyaret eden turistler kırsal yaşam hakkında farklı deneyimler edinebilir veya düzenlenen doğa tabanlı aktivitelere (doğa yürüyüşü, at binme, yüzme vb.) katılabilirler,

- Turist talepleri doğrultusunda hayvan besleme, ekim, dikim ve hasat gibi tarımsal uygulamalar konusunda faaliyetler düzenlenmektedir,
- Bazı ekoçiftlikler yılın belli dönemlerinde ziyaretçi kabul ederken (genellikle kış hariç) bazıları ise yılın tüm dönemlerinde ziyaretçi kabul etmektedir,
- Ekoçiftlikler, çiftlik faaliyetleriyle ilgili bilgi edinmek isteyen kişilerce tercih edilebilmektedir, bu kişiler düzenlenen eğitim faaliyetlerine veya atölyelere katılabilmektedir,
- Genellikle kent hayatından sıkılmış, doğaya özlem duyan kişilerce dinlence amaçlı tercih edilmektedir.

3.2.2. Dünya'da Ekoçiftlik Turizmi

Sanayileşmiş ülkelerdeki kırsal alanlar, son 50 yılda temelde yaşam koşullarını etkileyen önemli yapısal değişiklikler görmüştür. Azalan gelirler ve istihdam fırsatları, dükkânların ve okulların kapatılması, hizmetlerin ve toplu taşımanın azaltılması bu değişikliklerin sonuçlarından bazılarıdır. Çiftlik turizmi, kırsal ekonomileri canlandırmak ve gelir kaynaklarını çeşitlendirmek için sürdürülebilir bir kalkınma seçeneği olarak, büyük ölçüde içsel büyüme potansiyelleri üzerine inşa edilerek önerilmiştir (Gössling ve Mattsson, 2002, s. 17).

Tatil çiftlikleri Avrupa'nın belirli bölgelerinde ve özellikle de Avusturya'da 100 yıldan fazla süredir olmasına rağmen sektörün büyümesi İkinci Dünya Savaşı sonrası döneme denk gelmiştir. Örneğin, Fransa'da 1954 yılındaki çiftlik sayısı 145 iken bu durum 1980 yılında 28.000'e, İspanya'da ise çiftlik sayısı 1967-1977 arasında 384'ten 8.312'ye yükselmiştir. Şu anda İngiltere, Fransa, Almanya ve Avusturya gibi Batı ve Orta Avrupa destinasyonlarının her biri 20.000-30.000 işletme ile küresel tatil çiftliği endüstrisine hakimdir. Buna karşılık ABD'de 1969 yılında yaklaşık 2.000, Kanada'da 1992 yılında 700 çiftliğin faaliyet gösterdiği tahmin edilmektedir (Weaver ve Fennell, 1997, s. 357).

Çiftlik turizmi, kırsal turizmin bir alt kümesidir ve birçok yönden kırsal işletmelere özgü özelliklerin bir enkarnasyonudur. Küçük ölçekli, yerel kökleri vardır ve yerel geleneklere bağlıdır. Asıl başlangıç İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra gerçekleştiğinden, kırsal turizmin en eski şekli gibi görünüyor. 1980'lerin sonlarında ve 1990'ların başlarında Avrupa'nın tarım politikasının bir sonucu olarak yeni ve daha

organize bir biçimde başlamıştır. Çiftlik turizminin erken versiyonu açıkça sosyal turizm kavramından etkilenmiştir (Nilsson, 2002).

Çiftlik turizmi, agro-turizmin bir parçasıdır. Ancak hem çiftlik hem de tarım turizmi, kırsal turizmin yalnızca bir bölümünü temsil etmektedir. Bu, Avrupa'da birkaç kırsal yerde ve ayrıca Avustralya'da, Yeni Zelanda'da, Amerika Birleşik Devletleri'nde ve Kanada'da kırsal ekonomideki en önemli ekonomik faaliyetlerden biri haline gelmektedir. Bu nedenle, kırsal turizm, çiftlik veya tarımsal çeşitlendirmeden çok daha fazlasıdır, ancak daha spesifik olarak, kırsal ekonomiyi birincil elden hizmet temelli ekonomiye doğru geliştirmek için kırsal ekonomiyi çeşitlendirme çabalarıdır (Bojnec, 2010, s. 13).

Çiftlik turizmi kültürel mirasın, kültürel kimliğin ve kültürel peyzajın korunmasında önemli bir role sahiptir. Çiftlik evleri ve diğer çiftlik binaları hem Avrupa'da hem de Kuzey Amerika'da önemli miras değerine sahiptir. Esas olarak modern sanayileşmiş çiftçilik için marjinal alanlarda çiftlik turizmi alternatif arazi kullanımları için baskıya karşı bölgesel peyzajların korunmasına yardımcı olmaktadır (Ollenburg, 2008).

Bazı ülkelerin ekoçiftlik turizmi uygulamaları:

Avustralya'da turizm çiftliklerinin asıl gelir kaynağı tarım ve hayvancılıkken, turizm yalnızca katkı niteliğindedir. Çiftçilerin bu işi yapma süreleri bir yıldan birkaç yıla kadar değişiklik göstermektedir. Çiftliklerde misafirlere oda ve kahvaltı olanağı ile birlikte, tam donanımlı mutfağa sahip ayrı bir çiftlik evinde misafirlerin kendi yemeklerini kendilerinin yapabilmelerine olanak sağlanmaktadır. Avustralya'da turizm "tarımın hayatta kalmasını sağlayan bir mekanizma" olarak ele alınmaktadır (Savgın, 2016).

İtalya'nın çiftlik turizminde önde gelen bölgeleri Toskana ve Trentino Alto Adige'dir. İki bölge çiftlik turizminde ülkenin yarısından fazlasını temsil etmektedir. İtalya'da çiftlik turizmi hizmeti veren 791 kayıtlı topluluk bulunmaktadır (Ivona, Claval, Pagnini, ve Scaini, 2006). İtalya'nın her yerinde çiftlik turizmi için kapsamlı kurallar vardır. Ancak her bölgesinde ayrıca kendi ek kuralları bulunmaktadır. Bunlar genellikle çiftlikte inşaat normları, kabul edilebilir yeniden yapılanma ve yeni inşaatlar hakkındadır. Örneğin, Toskana'da çiftliklerdeki yeni inşaatlar kabul edilmemektedir. Çiftlik turizmi eski ama iyi restore edilmiş binalarda yapılmalı, iç mekân standardı modern olmalıdır. Yine de resmi olarak organize edilmiş bir

sınıflandırma sistemi yoktur. Bu nedenle, bir turistin ne tür standartların sunulduğunu bilmesi zordur. Fiyatlara çiftçiler kendileri karar verdiği için fiyat bir kılavuz olarak kullanılmaz. Çiftçi yemek veya el işi ürünler sunmak istiyorsa özel bir lisans gereklidir. Çiftlikte sadece misafirlerin ziyaret ettiği bir restoran olmalıdır ve yemekler çiftlikte üretilen ürünlerden yapılmalıdır (Nilsson, 2002).

İsveç'teki çiftçiler üç farklı konaklama alternatifi sunar; kendi yemeğinizi kendiniz yapabileceğiniz konaklama, oda-kahvaltı ve kamp (bazı durumlarda bunların kombinasyonları). Yatak, kahvaltı şu anda en popüler çiftlik tarzı konaklama biçimidir. Bunu mutfak imkânı olan konaklama birimleri ve kamp izlemektedir. Çiftlik turizmi İsveç'te küçük ölçekli bir faaliyettir. Çiftlik başına dört odada maksimum sekiz yatağa izin verilmektedir. Daha büyük kuruluşlar için yasal prosedür gerekmektedir (Gössling ve Mattson, 2002).

Yunanistan'da, tüm çiftlik turizmi operatörlerinin üçte biri, çiftlik ailesinin kendi hayatından ayrı konaklama imkânı sunmaktadır. Yunanistan'da, tarımsal üretim alanı genellikle aile eğlence evinden birkaç kilometre uzaklıktadır. Bu nedenle, turistlerin çiftlik faaliyetlerine katılımı oldukça sınırlıdır. Yunanistan'daki tipik tarım turizmi deneyimi, geleneksel olarak döşenmiş odalarda konaklama ve ev yapımı ürünler içeren geleneksel bir kahvaltı içermektedir. "Guest Inn", kırsal konaklama için ilk Yunan ağı, "her bölgenin otantik unsurları ile çağdaş tesisleri" olarak agrotourizm konaklama teşvik edilmektedir (Ollenburg, 2008).

Slovenya koşullarında küçük ölçekli çiftlik turizmi (yarı veya tam zamanlı) bireysel istihdam açısından kırsal alanlarda çok önemli bir faaliyet haline gelmiştir. Bu turizm şekli, çiftlik hanelerinin ve kırsal toplulukların canlılığına ve ayrıca kültürel peyzajın korunmasına katkıda bulunur, nüfusu korur ve çiftçilerin ürün ve hizmetlerine değer katar. Slovenya'daki çiftlik sayısı 2008 yılında 236 iken 2011 yılında 310'a, turist kapasitesi ise 2008 yılında 3.379 iken 2011 yılında 4.411'e yükselmiştir (Cigale, Lampic ve Potocnik Slavic, 2013).

İspanya'da çiftlik turizmi ve kırsal turizm yeni sosyal fenomenler değildir. Geçen yüzyılda, üst sınıfların kırsal alanları ziyaret etme ve dinlence aktivitesine katılım sağladıkları bilinmektedir. Ayrıca kentsel alanlara göç eden insanlar tatil dönemlerinde köylerine dönmekteydi. 1960'larda İspanyol hükümeti, turistler için konaklama imkanı sunan kırsal bölgelerdeki evlerin tadilatını sübvanse etme politikasına sahipti. Bu, kırsal yapıların kalitesini artırmanın ve kültürel mirası korumanın yanı sıra kırsal ailelere yeni

gelir kaynakları sağlamanın bir yolu olarak görülmekteydi. Ancak çiftlik turizminin popüler hale gelmesi 1980'lerden sonraya denk gelmektedir (Cabelle, 1999).

3.2.3. Türkiye'de Ekoçiftlik Turizmi

Dünyada olduğu gibi Türkiye'de de alternatif turizm faaliyetlerine olan ilgi gittikçe artmaktadır. Türkiye'de artan kentleşme ve kentleşmenin sonuçlarına bağlı olarak yaşanan tüketici tercihlerindeki değişimler turistik faaliyetlerin kırsal rekreasyon alanlarına yönlenmesine neden olmuştur. Ekoturistik alanlar olarak ifade edilen bu alanlara olan ilgi Türkiye'de özellikle son 20 yıldır önemli derecede artmıştır.

Ekoturistik alan kapsamında değerlendirilen ekoçiftlikler doğal yaşamın rekreasyonel mekânları olarak turistlere zengin fırsatlar sunmaktadır. Sessiz, sakin, huzurlu, doğal, kültürel yapısı ve daha birçok özelliği gereği ekoçiftlikler insanların şehirden kısa süreli de olsa uzaklaşmak için tercih ettikleri alanlardandır. Özellikle son yıllarda artan bilinç ve sağlıklı beslenmeye yönelik eğilim bu alanların önemini artırmaktadır.

Türkiye'de ekoçiftlik turizmi özellikle Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği kapsamında yürütülen TaTuTa (Ekolojik Çiftliklerde Tarım Turizmi ve Gönüllü Bilgi, Tecrübe Takası) Projesi kapsamına dahil olmuş olan çiftliklerde uygulanmaktadır. Ancak projeye kayıtlı olmayan bazı çiftliklerinde ekoçiftlik turizmi kapsamında hizmet verdiklerini görmek mümkündür.

Buğday Derneği kapsamında yürütülen TaTuTa Projesi'ne kısaca değinmek gerekirse:

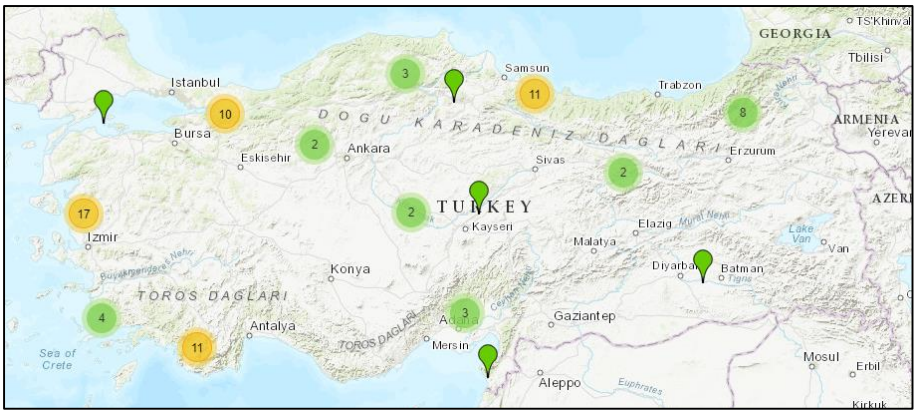
TaTuTa/WWOOF (World Wide Opportunities on Organic Farms) Türkiye'nin üyesi olduğu WWOOF Federasyonu, ziyaretçilere doğa dostu tarımsal üretim alanlarında yaşama ve öğrenme fırsatı sunarak ekolojik tarım uygulamaları hakkında farkındalık yaratmak için çabalayan dünya çapında bir topluluktur. 1971 yılında İngiltere'de kurulan WWOOF dünyadaki ilk gönüllü turizmi ve kırsal turizm kuruluşlarındandır. Bugün WWOOF 132 ülkeye yayılmış durumdadır. WWOOF Türkiye ise TaTuTa (Ekolojik Çiftliklerde Tarım Turizmi ve Gönüllü Bilgi, Tecrübe Takası) adıyla 2004 yılında Buğday Derneği tarafından kurulmuştur (URL-120).

2003 yılında geliştirilen TaTuTa Proje'si 2004-2006 arasında yürütülmüştür. Proje tamamlandıktan sonra kendi kendini döndüren bir programa dönüşmüştür. TaTuTa Projesi'nin ana amacı, Türkiye'de ekolojik tarımla geçinen çiftçi ailelere mali,

gönüllü işgücü ve/veya bilgi desteği sağlayarak ekolojik tarımı teşvik etmek ve ekoçiftliklerin sürdürülebilirliğini sağlamaktır. TaTuTa'nın önemi ve hedefleri:

- Ekolojik yaşam hareketinin içerisindeki gruplar, bireyler ve farklı kültürler arasındaki iletişimi güçlendirmesi,
- Ekolojik üretimin öncelikle kırsal nüfus için, doğal döngülerle dost, sürekli bir yaşamsal kaynak oluşturması yönünde sağlıklı örneklerin oluşturulması ve çoğaltılması,
- Şehirde yaşayan insanların ekolojik çiftliklerdeki yaşamı deneyimleyerek, ekolojik yaşam ile ilgili sorumluluklarını içselleştirmesi ve günlük yaşamında daha fazla uygulamaya sokması,
- Tüketici ve üretici faaliyetlerinde ilk elden ekolojik yöntem, deneyim ve bilgi paylaşımı,
- Doğa dostu üretim ve tüketim modelleri desteklenerek, toprak, hava, su kalitesinin, biyolojik çeşitliliğin, iklimlerin ve diğer doğal döngülerin sağlıklı bir şekilde devamına katkı sağlaması (URL-121).

2021 yılı itibariyle faaliyette olan TaTuTa/WWOOF Türkiye kapsamında 78 ekoçiftlik bulunmaktadır. Şekil 30'daki turuncu alanlar ekoçiftliklerin yoğunlaştığı bölgeleri göstermektedir.

Şekil 30. TaTuTa/WWOOF Çiftliklerinin Dağılışı (URL-120)

Şekil 30'da da görüldüğü gibi Türkiye'de yer alan ekoçiftlikler daha çok Ege ve Akdeniz Bölgeleri'nde yoğunlaşmıştır.

Türkiye'deki ekoçiftlikler genel olarak organik ve doğal tarım amacıyla oluşturulmuş aile çiftlikleridir. Küçük ölçekli yapıya sahip olan bu çiftlikler, kırsal

alanların desteklenmesi ve ek gelir etmenin başka bir yolu olarak özellikle son yıllarda turistik hizmet sunma potansiyellerini geliştirerek bulundukları yörenin yerel ve kültürel dokusunu ve yöreye ait yaşamsal özellikleri hem turizm aracılığıyla insanlara tanıtmakta hem de bu değerlerin gelecek nesillere aktarılmasına katkı sağlamaktadırlar.

Türkiye'de tatil çiftliklerinin geliştirilmesiyle tarım dışında ek bir gelir yaratılacak ve böylece sektördeki olumsuzluklar en aza indirilecek, kırsal alanlarda yaşayan aile üyeleri için istihdam olanağı yaratılacak, ziyaretçi ile yerel halk arasında sosyal etkileşimin sağlanması ve çiftlik kaynaklarının tam kapasite kullanımı sağlanacaktır. Diğer taraftan fiziksel, kültürel çevreyi koruması hem ziyaretçi hem de yöre halkı için çevresel eğitime, öğrenmeye dayalı etkinlikler sunması, doğal, sosyo-kültürel ve ekonomik kaynakların sürdürülebilirliği açısından ekoturizmin ilkelerini bünyesinde barındıran, alternatif bir turizm şekli olan tatil çiftliklerinin Türkiye'de geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır (Yılmaz, 2008).

Türkiye'de çiftlik turizmi kapsamında hizmet sunan bazı ekoçiftlikler Tablo17'de kuruluş tarihlerine göre sıralanarak verilmiştir. Örnek olarak sunulan ekoçiftlikler saha çalışması kapsamına dahil edilen yerleşimleri kapsamaktadır. Dolayısıyla ekoçiftliklerle ilgili bilgiler saha çalışması esnasında elde edilmiştir.

Tablo 17. Türkiye'de Ekoçiftlik Örnekleri

Ekoçiftlik	Şehir	Alan (ha)	Peyzaj	Kuruluş Tarihi	Kuruluş Amacı	Yenilenebilir Enerji Kullanımı	Konut
Cevizbağı Çiftliği	Kırşehir	106.5	Kırsal	1994	Organik tarım Ekolojik tatil hizmeti sunma Ekolojik yaşam	—	Betonarme yapı tipi
Şaban Burhan Çiftliği	Bursa	28	Kırsal	1998	Organik Tarım	—	Betonarme yapı tipi
Necmi Nacak Çiftliği	Ankara	30	Kırsal	1999	Organik tarım	—	Betonarme yapı tipi
Yonca Lodge	Muğla	0.5	Kırsal	2006	Ekolojik tatil hizmeti sunma	Güneş enerjisi	Betonarme yapı tipi
Dikencik Evleri	Muğla	2.6	Kırsal	2007	Ekolojik yaşam Ekolojik tatil hizmeti sunma	—	Ahşap yapı tasarımı Taş evler
Ekolojik Güney Köy	Giresun	0.4	Kırsal	2013	Ekolojik tatil hizmeti sunma Organik tarım	Güneş enerjisi	Yerel mimari Betonarme yapı tipi
Balabanağa Çiftliği	Kastamonu	40	Kırsal	2014	Organik tarım Turistik hizmet sunma	—	Yerel mimari Ahşap yapı tipi
Ormanya Gıda Ormanı	Çanakkale	8	Kırsal	2014	Organik tarım Ekolojik yaşam	Güneş enerjisi	Taş evler
Hülya Hanımın Çiftliği	Antalya	1.05	Kırsal	2018	Hayvan yetiştiriciliği Organik tarım Organik tarım	—	Ahşap yapı tipi Yerel mimari

3.2.3.1. Cevizbağı Çiftliği

Kırşehir'in Kaman ilçesinde yer alan Cevizbağı Çiftliği, 1994 yılında kurulmuş olup bir aile işletmesi niteliği taşımaktadır. Çiftliğin 265 dönümü ağaç ve sebze, 800 dönümü ise hububat yetiştirmek için ayrılmıştır. Ekoçiftlik ekolojik yaşam, organik tarım uygulamaları ve ekolojik tatil hizmeti sunabilme amaçlı kurulmuştur (Fotoğraf 137).

Fotoğraf 137. Cevizbağı Çiftliği'nin Uzaktan Görünüşü

Çiftlikte kişisel ve turistik amaçlı kullanılmak üzere oluşturulmuş 5 bina yer almaktadır. Binalar kişisel tercihlere göre dizayn edilmiş olup betonarme yapılardan oluşmaktadır (Fotoğraf 138). Bunlar biri çift katlı iki müstakil ev, turizm amaçlı ayrılmış üç katlı ve sekiz odalı bir bina ve ziyaretçilerin mesire alanında vakit geçirmesi için düşünülmüş, doğal havuzun yakınında yer alan doğal çardak evleridir.

Fotoğraf 138. Cevizbağı Çiftliği Aile ve Konuk Evi

Fotoğraf 139. Cevizbağı Çiftliği'nde Bulunan Misafir Odası

Çiftliğin alt yapısal bir sorunu olmayıp su ihtiyacı araziden çıkarılan doğal kaynak sularıyla karşılanmaktadır (Fotoğraf 140).

Fotoğraf 140. Cevizbağı Çiftliği'nde Bulunan Su Deposu ve Önünde Yer Alan Havuz

Cevizbağı Çiftliği'nde meşhur kaman cevizi, badem, elma, armut, kayısı, ayva, kiraz, vişne, böğürtlen, üzüm, bakliyat ve çeşitli sebzeler yetiştirilmektedir. Tüm sebze ve meyveler organik tarım kapsamında üretilmektedir.

Fotoğraf 141. Cevizbağı Çiftliği'nde Bulunan Üzüm Bağı

Fotoğraf 142. Cevizbağı Çiftliği'nde Bulunan Meyve Bahçesi

Çiftlikte yapılması istenen şeylerin %75'i tamamlanmış olup planlanan şeyler arasında çiftliği modernize etmek, sulama sistemlerini geliştirmek, su rezervlerini artırmak ve eksik kalan meyve ağaçlarının dikimini gerçekleştirerek pazarlama payının yükseltilmesidir.

Çiftlikte kişisel eğitim hizmeti verilmemekte olup çiftliğin eğitim amaçlı kullanımına destek sunulmaktadır. Zaman zaman Ahi Evran Üniversitesi, Ziraat Fakültesi'nin araştırma bahçesi olarak kullanılmaktadır. Öğrenciler çiftlikte uygulamalı eğitim yaparak eğitim kapsamında tarımsal faaliyetlerde bulunmaktadırlar.

Cevizbağı Çiftliği, Buğday Derneği üyesidir ve TaTuTu (Ekolojik Çiftliklerde Tarım Turizmi ve Gönüllü Bilgi, Tecrübe Takası) kapsamında gönüllü kabul etmektedir. Gönüllülerden çiftlikte çalışabilecek, fiziki engeli olmayan 18 yaş üzeri olma şartı aranmaktadır. 65 yaş üstü kişiler misafir olarak kabul edilmektedir.

Çiftlikte konaklama, kahvaltı, yemek hizmeti sunulmakta olup tercihe göre çevre gezisi, yerel halk pazarı ziyaretleri, yüzme, kültürel tanıtım gibi faaliyetler düzenlenebilmektedir. Ayrıca çiftlikte turistlerin ilgisini çekecek Anadolu kültürünü

yansıtan, 200 yıldan beri tarımsal alanda yararlanılmış tarım aletlerinin ve mutfak gereçlerinin bulunduğu, ev sahibi tarafından oluşturulmuş bir koleksiyon müzesi vardır (Fotoğraf 143).

Fotoğraf 143. Cevizbağı Çiftliği'nde Tarım Aletlerinin ve Mutfak Gereçlerinin Bulunduğu Koleksiyon Müzesi

3.2.3.2. Şaban Burhan Çiftliği

Bursa'nın Karacabey ilçesinde yer alan Şaban Burhan Çiftliği, 280 dönümlük arazi üzerinde yer almakta olup, 1998 yılında organik tarım yapabilme amacıyla kurulmuştur. Çiftlikte daimî olarak 6 kişi yaşamaktadır.

Çiftlik gelecek zamanda daha da genişletilerek büyütülmesi düşünülmektedir. Üretilen 90 çeşit yazlık kışlık ürün dışında yeni ürün yetiştirme denemeleri yapılmaktadır. Yapılan tarımsal uygulamalarda kimyasal herhangi bir ilaç ve gübre kullanılmamakta olup ürünler organik üretim koşulları çerçevesinde yetiştirilmektedir. Yetiştirilen ürünlerden elde edilen kâr çiftliğin finansal sürdürülebilirliğini sağlamaktadır.

Fotoğraf 144. Şaban Burhan Çiftliği'nde Bulunan Meyve Bahçesi

Fotoğraf 145. Şaban Burhan Çiftliği'nde Bulunan Organik Sebze Üretim Alanı

Çiftlik, Buğday Derneği üyesidir. TaTuTa Projesi çerçevesinde gönüllü ziyaretçiler kabul edilmekte olup ziyaretçilerden uzun süreli çiftlikte kalma ve erkek olma kriteri aranmaktadır. Ayrıca çiftlik günübirlik ziyaretlere açık olup, ziyaretçilere üretilen ürünlerden ikram edilmektedir. İsterse ziyaretçiler ürünlerden satın alabilmekte ya da daha sonra ziyaretçilerin talep ettiği ürünler adreslerine gönderilebilmektedir. Ayrıca çiflik, kamp kurarak konaklamak isteyen ziyaretçileri kabul etmektedir.

Çiftlikte 5 bina yer almaktadır. Evler ihtiyaca göre tasarlanmış olup betonarmedir (Fotoğraf 146). İleride ziyaretçiler için saman, ahşap ve kerpiç gibi doğal yapı malzemelerin tercih edildiği ev tipleri yapılması planlanmaktadır.

Fotoğraf 146. Şaban Burhan Çiftliği'nde Bulunan Çiftlik Sahiplerinin Yaşadığı Ev

Fotoğraf 147. Çalışanlar İçin Ayrılmış Konut

Çiftlikte atıkların biriktirildiği kompost çukurları vardır. Bu sayede gübreye dönüştürülebilecek atıklar bu çukurlarda bir yıl boyunca biriktirilerek gübre olarak bitkilere verilmektedir.

Fotoğraf 148. Şaban Burhan Çiftliği'nde Bulunan Ahır

Fotoğraf 149. Şaban Burhan Çiftliği'nde Bulunan Sulama Havuzu

3.2.3.3. Necmi Nacak Çiftliği

Ankara'nın Beypazarı ilçesinde yer alan Necmi Nacak Çiftliği 1999 yılında kurulmuş olup 300 dönüm arazi üzerinde yer almaktadır. Organik tarım amacıyla kurulan çiftlikte 4 kişi yaşamaktadır.

Çiftlikte, betonarme yapı özelliği taşıyan bir bina bulunmaktadır. Turistik hizmet sunulmamasından dolayı ek bir konaklama alanına ihtiyaç duyulmamıştır. İlerleyen yıllarda turistik konaklama alanı oluşturulması planlanmaktadır.

Çiftlikte hayvan yetiştiriciliğine başlanmış olup hayvansal ürünler üretimi gerçekleştirilmesi planlanmaktadır. Çiftlik finansal olarak üretilen organik ürünlerden elde edilen kazançla idame ettirilmektedir. Çiftlikte çoğunlukla sebze üretimi yapılmakta ve ürünlerin pazarlaması organik pazarlar yoluyla gerçekleştirilmektedir.

Fotoğraf 150. Necmi Nacak Çiftliği Havuç Tarlası

Fotoğraf 151. Necmi Nacak Çiftliği'nde Bulunan Biber Bahçesi

Fotoğraf 152. Necmi Nacak Çiftliği'nde Bulunan Patlıcan Tarlası

Fotoğraf 153. Necmi Nacak Çiftliği'nde Bulunan Farklı Türlerde Sebzelerin Yetiştirildiği Bahçe

Fotoğraf 154. Necmi Nacak Çiftliği'nde Hasat Zamanı

Buğday Derneği'ne üyeliği bulunan Necmi Nacak Çiftliği'nin başka bir dernek veya STK ile iletişimi bulunmamaktadır.

3.2.3.4. Yonca Lodge

Muğla'nın Fethiye ilçesinde yer alan Yonca Lodge, 2006 yılında kurulmuş olup yaklaşık 5 dönüm üzerinde yer almaktadır. Küçük aile çiftliği mantığıyla başlayan yerleşim zamanla turistik hizmet verme amaçlı dönüştürülmüştür. Ekolojik çiftlikte, daimî yaşayan kişi olmamakla beraber yılın belli dönemlerinde, özellikle çiftliğin turistik hizmete açıldığı dönemlerde konaklama yapılmaktadır.

Fotoğraf 155. Yonca Lodge Çiftliği'ne Giriş

Çiftlikte toplam 6 bina bulunmaktadır. Binalar betonarme yapı tipi özelliği taşımaktadır ve turistik hizmet verilebilecek şekilde tasarlanmıştır (Fotoğraf 156). Ayrıca odalar ekolojik otel konsepti taşıyacak şekilde dizayn edilmiştir ve odalarda kullanılan bazı eşyalar (örn. nevresim) organik sertifikalı olup doğallığa önem verilmektedir.

Fotoğraf 156. Yonca Lodge Konutları

Çiftlikte konaklama, yeme, içme hizmeti verilmektedir. Yeme, içme hizmetinde kullanılan ürünler hem çiftlikte üretilen ürünlerden oluşmakta hem de yakın çevreden tedarik edilmektedir.

Çiftlik finansal olarak ekoturizm ile sürdürülmektedir. Buğday Derneği'ne üyeliği bulunan Yonca Lodge, gönüllü kabul etmekle birlikte gönüllülerden uzun süre çiftlikte kalma şartı aranmaktadır.

Fotoğraf 157. Yonca Lodge Bahçesinden Bir Görüntü

Fotoğraf 158. Çiftliğe Ait Plaj

3.2.3.5. Dikencik Evleri

Muğla'nın Fethiye ilçesinde, 26 dönüm arazi üzerinde yer alan Dikencik Evleri 2007 yılında kurulmuştur. Ekolojik yaşam amacıyla kurulan Dikencik Evleri'nde çevresel doğallık korunmaya çalışılmaktadır.

Dikencik Evleri'nde bulunan 6 konutta da yapı malzemesi olarak ahşap ve taş tercih edilerek yerel mimari gözetilmeye çalışılmıştır (Fotoğraf 159 ve Fotoğraf 160).

Fotoğraf 159. Dikencik Evleri Taş Konut

Fotoğraf 160. Dikencik Evleri Ahşap Konut

Dikencik Evleri'nde daimî yaşayan kişi sayısı 2'dir. Onun dışında zaman zaman gönüllü ve ziyaretçi kabul edilmektedir. Gönüllüler en az üç hafta kalma koşuluyla kabul edilirken ziyaretçilerde herhangi bir konaklama süresi gözetilmemektedir. Ziyaretçilere konaklama ve kahvaltı hizmeti sunulmaktadır.

Dikencik Evleri'nde organik tarım yapılmaktadır. Bitkisel atıkların kompost yapılarak kullanılmasıyla toprağın gelişimi sağlanmaktadır.

Fotoğraf 161. Dikencik Evleri Bahçesi'nden Görünüm

Fotoğraf 162. Dikencik Evleri Doğal Alanı

Fotoğraf 163. Çeşitli Bitkilerin Yetiştirildiği Üretim Alanı

3.2.3.6. Ekolojik Güney Köy

Giresun'un Piraziz ilçesinde yer alan Ekolojik Güney Köy, 2013 yılında kurulmuştur. Toplam 4 dönüm arazi üzerinde yer alan ekolojik çiftlik, ekolojik tatil hizmeti sunmak ve organik tarım yapabilme amacıyla kurulmuştur.

Çiftlikte turistik amaçlı tasarlanmış iki bina bulunmaktadır. Odalar otel konseptinde tasarlanmıştır (Fotoğraf 164). Ziyaretçiler, Ekolojik Güney Köy'de konaklama, yeme, içme imkânlarından yararlanabilmenin yanında doğa tabanlı etkinliklere katılabilmektedir.

Fotoğraf 164. Ekolojik Güney Köy'de Ziyaretçiler İçin Ayrılmış Odalardan Biri

Fotoğraf 165. Ekolojik Güney Köy'de Bulunan Konuk Odası

Yetiştirilen tarımsal ürünler için hayvansal gübre kullanılmaktadır. Yetiştirilen ürünler hem çiftliğin ihtiyacı için kullanılmakta hem de pazarlanmaktadır. Özellikle bazı sebzelerin turşusu yapılarak pazara sunulmaktadır.

Fotoğraf 166. Ekolojik Güney Köy Bahçesinden Görünüm

Çiftlikte, bitkisel atıklar hayvanlara yem olarak verilirken diğer atıklar ise ayrıştırma kutularında toplanmaktadır. Çiftliğin enerji ihtiyacı şebekeden ve güneş enerjisinden elde edilmektedir.

Fotoğraf 167. Ekolojik Güney Köy'de Bulunan Nostaljik Eşyalar

3.2.3.7. Balabanağa Çiftliği

Katamonu'nun Daday ilçesinde yer alan Balabanağa Çiftliği 2014 yılında kurulmuştur. Daha önce dışa kapalı aile çiftliği niteliği taşıyan Balabanağa Çiftliği 2014 yılından itibaren turistik hizmet sunmaya başlamıştır. Çiftlik toplam 400 dönüm araziye sahiptir. Arazinin yaklaşık 5-6 dönümü sebze üretiminde kullanılmaktadır.

Çiftlikte 9 bina bulunmaktadır. Binalar yerel mimariye uygun ahşap yapı tipi özelliği taşımaktadır. Çiftlikte, 1600'lü yıllardan kalma eski bir konak bulunmaktadır ve bu konakta aile kendisi yaşamaktadır (Fotoğraf 168). Çiftlikte daimî yaşayan kişi sayısı 5'tir.

Fotoğraf 168. Balabanağa Çiftliği'nde Bulunan 1600'lü Yıllardan Kalma Konak

Fotoğraf 169. Balabanağa Çiftliği'nde Bulunan Konağın İçinden Görünümler

Çiftlik organik tarım ve turistik hizmet sunma amacıyla kurulmuştur. Ziyaretçilere yeme, içme ve zaman zaman konaklama hizmeti sunulmaktadır. Kamp kurmak isteyenlere çiftlikte kamp yapabilme imkânı tanınmaktadır. Ziyaretçiler çiftlikte yetiştirilen ürünlerden ve yöresel lezzetlerden tadabilmekte veya satın alabilmektedir.

Fotoğraf 170. Balabanağa Çiftliği Restoran Bölümü

Bitkisel atıklar hayvanlara yem olarak verilmektedir. Çiftlikte yetiştirilen ürünlerde hayvan gübresi kullanılmaktadır.

Fotoğraf 171. Balabanağa Çiftliği'nde Bulunan Sebze Üretim Alanı

Fotoğraf 172. Balabanağa Çiftliği'nde Bulunan Ekili Dikili Alan

Çiftliğin öne çıkan sorunu iş gücü ihtiyacına gereksinim duymasıdır. Yapılması planlanan işlere yetişmenin güç olması çiftlik sahiplerini zaman zaman olumsuz anlamda etkilemektedir.

Fotoğraf 173. Balabanağa Çiftliği Ziyaretinden Bir Görüntü

3.2.3.8. Ormanya Gıda Ormanı

Çanakkale'nin Ayvacık ilçesinde 80 dönüm arazi üzerinde yer alan Ormanya Gıda Ormanı 2014 yılında, organik tarım ve ekolojik yaşam amacıyla kurulmuştur. Yerleşimde standart bir yapı tipi gözetilmemiş olup, genellikle gönüllülerin konakladığı tek taş bina yer almaktadır (Fotoğraf 174).

Fotoğraf 174. Ormanya Gıda Ormanı Taş Ev ve Bahçesi

Çiftlikte iki senede bir "Gençler Kırsala Projesi" yürütülmektedir. Programda 20 genç (18-28 yaş arası) eğitime alınmaktadır. Programda ekoloji, barınma, doğal mimari, üretim, hayvancılık ve üretilen ürünlerin gıdaya dönüştürülmesi gibi dersler verilmektedir.

Fotoğraf 175. Ormanya Gıda Ormanı Arazisi

Çiftliğin Buğday Derneği'ne üyeliği bulunmakla birlikte TaTuTa aracılığıyla çiftliğe gönüllü kabul edilmektedir. Gönüllülerde minimum 21 gün çiftlikte konaklama kriteri aranmaktadır. Gönüllüler dışında çiftliğe turistik amaçlı ziyaretçi kabul edilmemektedir.

Ormanya Gıda Ormanı'nda organik tarım tercih edilmektedir ve çiftliğin finansal sürdürülebilirliği üretilen ürünlerle sağlanmaktadır. Çiftlikte çeşitli sebzeler, meyveler yetiştirilmekte, zeytincilik ve arıcılık faaliyetleri yapılmaktadır.

Fotoğraf 176. Ormanya Gıda Ormanı'nda Bulunan Sebze Bahçesi

3.2.3.9. Hülya Hanımın Çiftliği

Antalya'nın Kumluca ilçesinde yaklaşık 10.50 dönüm arazi üzerinde yer alan Hülya Hanımın Çiftliği 2018 yılında kurulmuştur (Fotoğraf 177). Çiftliğin amacı hayvan yetiştiriciliği ve organik tarımdır.

Fotoğraf 177. Hülya Hanımın Çiftliği'nin Arazisinden Görünüm

Fotoğraf 178. Hülya Hanımın Çiftliği'nde Bulunan Meyve Bahçesi

Fotoğraf 179. Hülya Hanımın Çiftliği'nde Bulunan Sebze Bahçesi

Çiftlikte ahır (Fotoğraf 181) ve çoban evi (Fotoğraf 180) olmak üzere iki yapı bulunmaktadır. Yapılar ahşap betonarme şekilde inşa edilmiştir.

Fotoğraf 180. Hülya Hanımın Çiftliği'nde Bulunan Çoban Evi ve Çiftliğin Ziyaretçileri

Fotoğraf 181. Hülya Hanımın Çiftliği'nde Bulunan Ahır

Fotoğraf 182. Çiftlikte Beslenen Küçükbaş Hayvanlar

Çiftlik finansal olarak üretilen ürünlerden ve Antalya, Adrasan sahilinde yer alan, çiftlik sahiplerine ait pansiyonun işletilmesinden elde edilen gelirle sürdürülmektedir.

Çiftlikte, günübirlik ziyaretler dışında turistik hizmet sunulmamaktadır. Fakat ilerleyen zamanlarda çiftliğin, ekoçiftlik turizmine kazandırılması planlanmaktadır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.1. BULGULAR

Bu bölümde, görüşme formları aracılığı ile elde edilen veriler uygun analiz teknikleri ile analiz edilerek, elde edilen bulgular şekiller halinde verilmiş, açıklanmış ve yorumlanmıştır.

4.1.1. Araştırmaya Katılan Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Görüşleri

4.1.1.1. Araştırmaya Katılan Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Ekoköy/Ekoçiftlik Kurma Girişim Süreçlerine İlişkin Görüşleri

Bu başlık altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının ekoköy/ekoçiftlik kurma girişimine, yapılan yatırımlara, karşılaşılan sorunlara ve kuruluşta devlet desteği alıp almamalarına ilişkin görüşleri dört boyut altında ele alınmış ve ifade sıklıkları sunulmuştur.

Boyut 1. Ekoköy/Ekoçiftlik Kurma Girişimine İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının "ekoköy/ekoçiftlik kurma girişimine ilişkin görüşleri" ve bu görüşlerin ifade sıklıkları Şekil 31'de sunulmuştur.

Şekil 31. Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Ekoköy/Ekoçiftlik Kurma Girişimine İlişkin Görüşleri ve İfade Sıklıkları

Şekil 31 incelendiğinde ekoköy/ekoçiftlik kurma girişimine ilişkin görüşlerini katılımcıların 6'sı ihtiyaç hissettim, 5'i proje amaçlı, 5'i ilgi çekici, 5'i organik tarım,

4'ü hayalimdi, 3'ü tesadüfen, 1'i eski işimde zarar etmemden dolayı ve 1'i eğitim amaçlı şeklinde ifade etmişlerdir.

İhtiyaç Hissettim

Katılımcıların bir kısmı, ekoköy/ekoçiftlik kurma girişimini ihtiyaç hissettim şeklinde ifade etmiştir. Bu durum katılımcıların; *"Kitle turizminin yerel halka karşı olumsuzluklarını ve kültürel erozyona sebep olduğunu gördüm. Bu duruma karşı bir model aradım ve tarımla turizmi bir arada tutmamın gerekliliğini hissettim. Bu ihtiyacı gidermek için burayı kurdum"* (E3) ve *"Doğaya yapılan saygısızlıklar hep içimizi acıtıyordu. Bizler bilinçli insanlar olarak buna sahip çıkabiliriz. Doğanın bize ve bizim gibilere ihtiyacı olduğunu düşündük ve buraya yerleşmeye karar verdik"* (K2) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, bazı olumsuz durumlar karşısında durabilmek için ekolojik yerleşim girişiminde bulunduklarının göstergesi olarak yorumlanabilir.

Proje Amaçlı

Katılımcıların bir kısmı, ekoköy/ekoçiftlik kurma girişimini proje amaçlı şeklinde ifade etmiştir. Bu durum katılımcıların; *"Ben bireysel olarak Dünya'da iklim değişikliğiyle ilgili gıda sorunu olacağını düşünüyorum. Dolayısıyla kesintisiz enerji ve fosil yakıt kullanmadan gıda üretebileceğimiz bir sistem için böyle bir projeye başladık"* (E10) ve *"Belediye tarafından köye kalkınma, ekoköy kurma ve kadın istihdamını sağlama amaçlı kuruldu"* (K3) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcıların, bazı amaçların gerçekleştirilmesi için belli bir projeye dahil olarak bu girişimde bulunduklarının göstergesi olarak yorum yapılabilir.

İlgi Çekici

Katılımcıların bir kısmı, ekoköy/ekoçiftlik kurma girişimini ilgi çekici şeklinde ifade etmiştir. Bu durum katılımcıların; *"Hobi amaçlı başladım, keyif aldım ve ilgimi çekti. Başlangıçta ticari amaç düşünmedik ama şu an düşünmek zorundayız"* (E15) ve *"Valilik tarafından teşvik edildim. Bana sen bu işi yaparsın dediler. İlk başta kendime çok güvenmiyordum. Daha sonra işin içine girince ilgimi çekti yapabileceğimi düşündüm"* (K5) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, farkında olmayarak başladıkları ekolojik yaşam girişimlerinin sonraki süreçte onlar için keyif alacakları bir yaşam şekline dönüştüğünü göstermektedir şeklinde özetlenebilir.

Organik Tarım

Katılımcıların bir kısmı, ekoköy/ekoçiftlik kurma girişimini organik tarım şeklinde ifade etmiştir. Bu durum katılımcıların; *"Emeklilik hayatımızda doğaya yönelim istedik ve biraz araştırınca organik tarımın geleceğinin olduğunu gördük. Hem organik bitkiler yetiştirip hem de burayı ekolojik bir köye dönüştürelim istedik"* (E9) ve *"Çiftlik hayatı çocukluktan beri hep hayatımın önemli bir bölümünü aldı. Daha sonra organik üretim sertifikası düşüncesi ortaya çıktı. Ürettiğimiz dutları organik ürün sertifikasıyla üretip sunma çabasına girdim. Kolay olmadı"* (E17) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, organik üretim fikrine ve bu amaç etrafında ekolojik yaşam şekline odaklandıklarının göstergesi olarak yorumlanabilir.

Hayalimdi

Katılımcıların bir kısmı, ekoköy/ekoçiftlik kurma girişimini hayalimdi şeklinde ifade etmiştir. Bu durum katılımcıların; *"Hep böyle bir yerde yaşamak, toprakla uğraşmak istiyordum. İşimden ayrılınca buraya yerleştim"* (E6) ve *"Çok uluslu şirketlerde yöneticilik yaptım ve işimde de oldukça yükseldim, fakat benim için şehirde yaşam standardımın yüksek olması değil yaşam kalitemin yüksek olması önemliydi. Hep bunu istiyordum, kendime yeterli bir yaşam kurmak. Kurdum ve kendime yeterli şekilde yaşıyorum. Burada domates, biber yetiştirip denize bakmak beni daha çok mutlu ediyor"* (E7) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, eski yaşam tarzlarından uzaklaşarak daha kaliteli olabileceğini düşündükleri ekolojik yaşam tarzına geçtiklerinin göstergesi olarak özetlenebilir.

Tesadüfen

Katılımcıların bir kısmı, ekoköy/ekoçiftlik kurma girişimini tesadüfen şeklinde ifade etmiştir. Bu durum katılımcıların; *"Otuz sene önce kırsala yerleşmek istedik, birkaç yer baktık tesadüfen burası hoşumuza gitti ve yaşamımızı burada kurduk"* (E5) ve *"İstanbul'daki hayatımda mutsuz olmaya başlamıştım. Farklı bir hayat düşünüyordum ama ne yapacağımı da bilmiyordum. TaTuTa çiftliklerinden haberdar oldum ve bir yıl boyunca birkaç çiftlikte yaşadım. Daha sonra burada bir çiftlikte yaşarken bu araziyi tesadüfen gördüm, aldım ve kendi yaşamımı kurdum"* (E11) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelerden yola çıkılarak katılımcılar, yaşadıkları bazı rastlantılardan dolayı ekolojik yaşam kurma fikrine odaklanmıştır şeklinde yorum getirilebilir.

Eski İşimde Zarar Etmemden Dolayı

Katılımcıların bir kısmı, ekoköy/ekoçiftlik kurma girişimini eski işimde zarar etmemden dolayı şeklinde ifade etmiştir. Bu durum; *"Eski işimdeki krizlerden dolayı hep zarar ediyordum. İlk on üç dönümlük bir arazi aldım, köylülerde teşvik etti ve burayı kurdum. Burada en güzel tarım çeşidinin organik tarım olduğunu gördüm ve başlarken de organik tarımla başladım"* (E12) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, yaşanan bazı olumsuz durumların doğa için yapılabilecek bazı olumlu durumları beraberinde getirebileceğinin ve sosyal etkilerin ekolojik yaşam kurma girişimi konusunda faydalı olabileceğinin göstergesi olarak özetlenebilir.

Eğitim Amaçlı

Katılımcıların bir kısmı, ekoköy/ekoçiftlik kurma girişimini eğitim şeklinde ifade etmiştir. Bu durum; *"Burası 30-35 bin kişiye eğitim veren bir eğitim merkezi için doğadan ve yerinde örnekler verebilecek bir arazi arayışıyla başlayan süreç sonucunda kuruldu. Arazi bulundurulduğunda toprak analizleri yapılıp, organik tarıma uygun olup olmadığı incelendi. Kimyasal herhangi bir şeyin olmaması gerekiyordu, toprağın temiz olup olmadığı kontrol edildi ve ilk 60 dönüm satın alınarak kuruldu"* (E13) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade ekoköyün, ilgili eğitimlerin uygulamalı olarak verilebileceği bir amaç etrafında şekillendiğini göstermektedir şeklinde yorumlanabilir.

Boyut 2. Yapılan Yatırımlara İlişkin Görüşler

Bu boyut altında ekoköy/ekoçiftlik kurucularının "yapılan yatırımlara ilişkin görüşleri" Şekil 32'de ve "kuruluşla ilgili mevzuatla karşılaşılıp karşılaşılmadığına ilişkin görüşleri" Şekil 33'te sunulmuş olup ifade sıklıkları verilmiştir.

Şekil 32. Yapılan Yatırımlara İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 32 incelendiğinde yapılan yatırımlara ilişkin görüşlerini, katılımcıların 14'ü net rakam vermek zor, 4'ü hesaplamıyorum, 1'i dört milyon ve 1'i sekiz milyon şeklinde ifade etmişlerdir.

Net Rakam Vermek Zor

Katılımcıların büyük bir kısmı, yapılan yatırımlara ilişkin görüşlerini net rakam vermek zor şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Muğlak bir konu. Yıllara yayıldığı için net bir şey söylememem pek mümkün değil. Çünkü biz varımızı yoğumuzu buraya döktük. Evimizi sattık, borç aldık, çalıştığımız işlerden elde ettiğimiz birikimimizi koyduk. Yirmi senede buraya harcanan paranın hesabı yok"* (K1) ve *"Yıllara bölünerek gittiği için net bir yatırım miktarı söyleyemem"* (E5) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköy/ekoçiftlik kurma girişiminin sürece yayılmasından dolayı yatırım hakkında bilgi veremediklerinin göstergesi olarak özetlenebilir.

Hesaplamıyorum

Katılımcıların bir kısmı, yapılan yatırımlara ilişkin görüşlerini hesaplamıyorum şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Göç yolda düzülür diyorum ve hesap yapmaya inanılmaz karşıyım. Bu ormana gelirken tüm tartı ve ölçü aletlerini yıktım da geldim. Cebimdeki parayı buraya, sulama sistemlerine yatırıyorum. Bugün bu kadar şu gün şu kadar harcadım, yatırımım bu kadar gibi bir şey söyleyemem, hesaplamıyorum"* (E2) ve *"Yatırımın hesabını yapmadım, elime para geçtikçe yaptım burayı"* (E3) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcılar, kurmuş oldukları yaşam tarzını belli bir yatırım miktarı çerçevesinde şekillendirmeden ilerlemektedir şeklinde yorum yapılabilir.

Dört Milyon

Katılımcıların bir kısmı, yapılan yatırımlara ilişkin görüşlerini dört milyon şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Bayağı yatırım yaptım, dört milyonu buldu"* (E9) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, ekoköy/ekoçiftlik kurma girişiminin maddi bir boyutunu yansıtmaktadır.

Sekiz Milyon

Katılımcıların bir kısmı, yapılan yatırımlara ilişkin görüşlerini dört milyon şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Yatırım 2012 rakamlarıyla 8 milyon lira"* (E13) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, ekoköy kurma girişiminin başka bir maddi boyutunu yansıtmakla birlikte diğer ifadelerle karşılaştırıldığında,

ekoköy/ekoçiftlik kurma girişimine harcanan bütçenin bireysel tercihlere göre az veya çok olabileceğini yansıtmaktadır.

Şekil 33. Kuruluşla İlgili Mevzuatla Karşılaşılıp Karşılaşmadıklarına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 33 incelendiğinde kuruluşla ilgili mevzuatla karşılaşılıp karşılaşmadıklarına ilişkin görüşlerini, katılımcıların 13'ü karşılaşmadım ve 9'u karşılaştım şeklinde ifade etmişlerdir.

Karşılaşmadım

Katılımcıların büyük bir kısmı, kuruluşla ilgili mevzuatla karşılaşılıp karşılaşmadıklarına ilişkin görüşlerini karşılaşmadım şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"O tarihlerde (2000 yılı) mevzuatla karşılaşmadım"* (E3) ve *"Sistem ne gerekiyorsa o şekilde hareket ettiğimiz için herhangi bir mevzuatla karşılaşmadım"* (K2) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköylerin/ekoçiftliklerin kuruluş aşamasında yasal prosedürlerle ilgili problemle karşılaşmadıklarının göstergesi şeklinde yorumlanabilir.

Karşılaştım

Katılımcıların bir kısmı, kuruluşla ilgili mevzuatla karşılaşılıp karşılaşmadıklarına ilişkin görüşlerini karşılaştım şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Mevzuatla karşılaştım elbette, en azından bir yere gittiğinizde ev yapmak için bile mevzuatlara uymanız gerekiyor"* (E2) ve *"Mevzuatlarla sürekli karşılaşıyoruz"* (E4) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcılar, yasal prosedürlere uyum sağlamaktadır şeklinde yorum yapılabilir.

Boyut 3. Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının "ekoköyün/ekoçiftliğin kuruluş aşamasında sorunlarla karşılaşılıp karşılaşmadıklarına

ilişkin görüşleri" Şekil 34'te ve "karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşleri" Şekil 35'te sunulmuş olup ifade sıklıkları verilmiştir.

Şekil 34. Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Sorunlarla Karşılaşılıp Karşılaşmadıklarına İlişkin Görüşleri ve İfade Sıklıkları

Şekil 34 incelendiğinde ekoköyün kuruluş aşamasında sorunlarla karşılaşılıp karşılaşmadıklarına ilişkin görüşlerini, katılımcıların 11'i hayır, 10'u evet ve 1'i hatırlamıyorum şeklinde ifade etmişlerdir.

Şekil 35. Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 35 incelendiğinde karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşlerini, katılımcıların 4'ü toplumsal, 3'ü iş gücü, 2'si su, 1'i organik üretim, 1'i yasal, 1'i yol, elektrik şeklinde ifade etmişlerdir.

Toplumsal

Katılımcıların bir kısmı, karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşlerini toplumsal şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Bu bölgenin insanları en büyük sorun oldu. Bazıları kalabalık olur istemiyoruz dedi bazıları tam tersi. Fikir olarak problemlerle karşılaştık, insanlar sisteme uymadı. Ekolojik tarıma oldukça uygun bir yer olmasına rağmen bölgenin toplumsal yapısı buna müsaade etmedi*" (K3) ve

"İnsanların yerel bir kültürü var ve bu kültüre ekoturizmi aşılamak, ekonomik değer yaratmak ve onlara bunu anlatmak gerçekten çok zor" (K5) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler, oturmuş kültürel dokuya sahip alanlarda kimi zaman farklı yaşam biçimleri kurmak olumsuzluklar ortaya çıkarabilmektedir şeklinde yorumlanabilir.

İş Gücü

Katılımcıların bir kısmı, karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşlerini iş gücü şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Köyde yetkin eleman bulmakta zorluk çekiyorum"* (E8) ve *"Bu işe başladığımda istedim ki bana yardımcı olabilecek birini bulayım, buranın temizliği ve ufak tefek işler için. Ama buranın kültüründe ihtiyaç olsa bile kadının çalışması muhtaçlık durumu gibi algılanıyor. Dolayısıyla çalışacak birini bulamadığım için tüm işlerimi kendim yapıyorum"* (K5) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköyde iş gücüne ihtiyaç duyduklarının ve nitelikli iş gücü bulmakta zorluk çektiklerinin göstergesi olarak özetlenebilir.

Su

Katılımcıların bir kısmı, karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşlerini su şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Bölge genel olarak kurak olduğu için kuraklıkla mücadele ediyoruz, oluşturduğumuz gıda ormanının gelişimi bu yüzden yavaş ilerliyor, çok emek istiyor. Bunun için imkânlarımız sınırsız değil ve bu bizi çok zorluyor* (E10) ve *"Susuz bir arazide yeniden orman oluşturmak en önemli sorunlardan bir tanesi"* (E2) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcılar, üretebilmek ve çevresel bozulmayı onarabilmek için en önemli ihtiyaçlardan olan su konusunda sıkıntı çekmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

Organik Üretim

Katılımcıların bir kısmı, karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşlerini organik üretim şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Organik üretim başlı başına sorun. Ben Türkiye'de bu işi dört dörtlük yapabilen birini tanımadım. Çünkü ürün yelpazesi, hava koşulları ve hastalıklar her şey sorun. Mükemmel üretim biçimine ulaşamıyoruz"* (E12) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, uygulanan üretim şekline yönelik bir takım sorunlarla karşılaşıldığını göstermektedir şeklinde özetlenebilir.

Yasal

Katılımcıların bir kısmı, karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşlerini yasal şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Her şeyde bir prosedür isteniyor ve bu prosedürlerle*

uğraşmak benim için en büyük sorun oldu" (E4) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, ekoköy/ekoçiftlik kurma girişim sürecinde bazı yasal prosedürlerin sorun teşkil ettiğini ve zahmetli olduğunu göstermektedir şeklinde yorumlanabilir.

Yol, Elektrik

Katılımcıların bir kısmı, karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşlerini yol, elektrik şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Buraya gelirken amacım, yanmış yıkılmış bir ormanı tekrar ormana dönüştürmekti. Yolunu, elektriğini gözetmedim, bunlar beni zorlayan şeyler oldu, hepsini kendim hallettim"* (E2) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, bazı fiziksel faktörlerin ekolojik yaşam kurma girişimi sürecinde problem ortaya çıkarabileceği gerçeğini göstermektedir.

Boyut 4. Kuruluşta Devlet Desteği Alıp Almama Durumuna İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının "kuruluşta devlet desteği alıp almama durumuna ilişkin görüşleri" Şekil 36'da ve "devlet desteği alınan kurumlara ilişkin görüşleri" Şekil 37'de sunulmuş olup ifade sıklıkları verilmiştir.

Şekil 36. Kuruluşta Devlet Desteği Alınıp Almama Durumuna İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 36 incelendiğinde kuruluşta devlet desteği alınıp almama durumuna ilişkin görüşlerini, katılımcıların 20'si hayır ve 2'si evet şeklinde ifade etmişlerdir.

Şekil 37. Devlet Desteği Alınan Kurumlara İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 37 incelendiğinde devlet desteği alınan kurumlara ilişkin görüşlerini, katılımcıların 1'i Tarım İl Müdürlüğü ve 1'i TKDK (Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu) şeklinde ifade etmişlerdir.

Tarım İl Müdürlüğü

Katılımcıların bir kısmı, devlet desteği alınan kurumlara ilişkin görüşlerini Tarım İl Müdürlüğü şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Destek aldım. Tarım İl Müdürlüğü fide ve ilaç desteğinde bulundu"* (E16) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, bazı devlet kurumlarının üreticiyi kimi talepler konusunda desteklediğini göstermektedir.

TKDK (Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu)

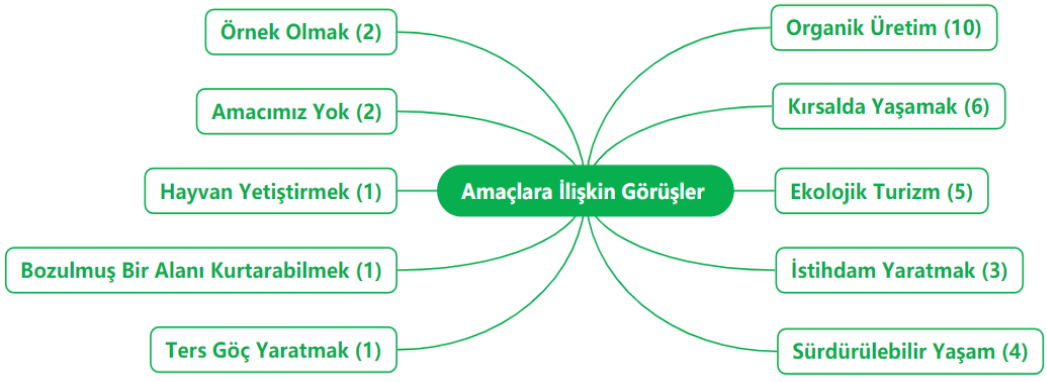
Katılımcıların bir kısmı, devlet desteği alınan kurumlara ilişkin görüşlerini TKDK şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"TKTK'dan ekonomik destek aldım ama çok az, yetersiz denebilir"* (E17) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, bazı kurumlardan alınan desteklerin talebi karşılamadığını göstermektedir.

4.1.1.2. Araştırmaya Katılan Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Amaçlarına İlişkin Görüşleri

Bu başlık altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının amaçlara ve hayal edilenlerden ne kadarının gerçekleştirilebildiğine ilişkin görüşleri iki boyut altında ele alınmış ve ifade sıklıkları sunulmuştur.

Boyut 1. Amaçlara İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının "amaçlara ilişkin görüşleri" ve bu görüşlerin ifade sıklıkları Şekil 38'de sunulmuştur.

Şekil 38. Amaçlara İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 38 incelendiğinde amaçlara ilişkin görüşlerini, katılımcıların 10'u organik tarım, 6'sı kırsalda yaşamak, 5'i ekolojik turizm, 4'ü sürdürülebilir yaşam, 3'ü istihdam yaratmak, 2'si örnek olmak, 2'si amacımız yok, 1'i hayvan yetiştirmek, 1'i bozulmuş bir alanı kurtarabilmek, 1'i ters göç yaratmak şeklinde ifade etmişlerdir.

Organik Tarım

Katılımcıların bir kısmı, amaçlara ilişkin görüşlerini organik tarım şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Organik üretim dışında bir amacım yoktu"* (E12) ve *"Çiftçiliğin içinde doğup büyüdüm. Dolayısıyla çiftlik hayatı hep hayatımızın önemli bölümünü aldı. Daha sonra organik üretim sertifikası düşüncesi ortaya çıktı. Mevcut ürettiğimiz ürünleri sertifikalandırarak pazarlara sunmak istedik ve amacımız organik tarıma dönüştü"* (E17) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, yaşamlarını üretim amaçlarına göre şekillendirdiklerinin ve ekolojik yaşama uygun üretim yöntemlerini tercih ettiklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Kırsalda Yaşamak

Katılımcıların bir kısmı, amaçlara ilişkin görüşlerini kırsalda yaşamak şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Amacımız sadece kırsalda yaşamaktı, buraya geldikten sonra tesadüfen misafir ağırlama işine girdik"* (E5) ve *"Sadece kırsalda, doğanın içinde, doğaya saygılı bir şekilde yaşamak istedik"* (K2) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, doğayla iç içe bir yaşam kurmanın amacında olduklarının göstergesidir şeklinde özetlenebilir.

Ekolojik Turizm

Katılımcıların bir kısmı, amaçlara ilişkin görüşlerini ekolojik turizm şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"İlk başta çok ekonomik bir beklentimiz yoktu, emeklilik hayatımızda huzur içinde yaşamak istedik ama daha sonra ekolojik turizm yapmaya karar derdik. Böylece ekolojik turizme yöneldik. Şu an ekolojik turizmi geliştirmeyi amaçlıyoruz"* (E9) ve *"Bölgede ekolojik turizmi geliştirmeyi amaçlıyoruz. Çünkü burası hem doğal hem kültürel açıdan zengin bir yer"* (K5) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak katılımcılar, bölgenin sunduğu ekolojik olanakları ekoturizme çevirmeyi düşünmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

Sürdürülebilir Yaşam

Katılımcıların bir kısmı, amaçlara ilişkin görüşlerini sürdürülebilir yaşam şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Amacım sürdürülebilir, kendine*

yeterli bir yaşam oluşturmaktı" (E7) ve *"Sürdürülebilir bir çiftlik olmasını hayal ediyordum, kendi gıdasını üretebilen, dışarıdan herhangi bir girdisi ve çıktısı olmayan bir hayat oluşturmaya çalıştım. Halen de süreç içerisindeyim, bu bitmeyen bir süreç. Onun dışında ticari, tarımsal bir faaliyet düşünmemiştim. Dediğim gibi burada kolay yaşanabilir, temel ihtiyaçların karşılanabildiği sürdürülebilir bir hayat kurmak istedim"* (E11) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak katılımcılar, dışa bağımsız ve olabildiğince kendi gerekliliklerini karşılayabilecek bir yaşam kurmanın ve bu yaşamın devamlılığını sağlamanın düşüncesindedir şeklinde bir yorum getirilebilir.

İstihdam Yaratmak

Katılımcıların bir kısmı, amaçlara ilişkin görüşlerini istihdam yaratmak şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Başta çevreye istihdam sağlamak ve çevrenin bizimle birlikte kalkınmasını desteklemekti. Bölgede bir istihdam yaratın kendi bilgi ve görgünüzü o istihdamın çevresiyle paylaşın ve örnekler çoğalarak artsın"* (E13) ve *"Köy kadınlarına istihdam yaratılması amaçlandı"* (K3) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, çevresel kalkınmayı desteklemek istedikleri düşüncesinde olduklarının göstergesi olarak özetlenebilir.

Örnek Olmak

Katılımcıların bir kısmı, amaçlara ilişkin görüşlerini örnek olmak şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Örnek olmasını amaçladık. Kırsalda turizmi yaygınlaştıralım ama bunu yerel insanlarla yapalım, onlar çalışsın kendi ürünlerini buraya versin, birazda işin içine turizmi katalım istedik"* (E3) ve *"Toprağı temiz şekilde kullanarak, çevreye saygı göstererek yapılan bazı işlerde de başarılı olunabileceğini, iyi bir hayat standardı yakalanabileceğini çevreme göstererek örnek olmak"* (E6) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcılar, ekolojik yaşamı ve ekoturizm faaliyetlerini çevrelerine örnek olarak yaygınlaştırmanın düşüncesindedir şeklinde yorum getirmek mümkündür.

Amacımız Yok

Katılımcıların bir kısmı, amaçlara ilişkin görüşlerini amacımız yok şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Bilinçli şekilde kurmadık burayı aileden gelen bir şey olduğu için herhangi bir şey amaçlamıyorsunuz, akışın içinde devam ediyorsunuz"* (E4) ve *"Rastgele kurdum burayı. Kendi gelirini getirsin benden götürmesin dedim. Sonra hedefler değişti bitmeyen bir sürece girdi"* (E14) şeklindeki

ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, farkında olmadan ve devamında gelen sorumlulukları üstlenerek oluşturdukları yaşamın içerisinde sürece ayak uydurarak, ekolojik yaşam şeklini devam ettirebildiklerini göstermektedir şeklinde yorumlanabilir.

Hayvan Yetiştirmek

Katılımcıların bir kısmı, amaçlara ilişkin görüşlerini hayvan yetiştirmek şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Burayı kurarken ilk amacım hayvan yetiştirmekti, belki daha sonra bu düşüncemi geliştirebilirim"* (E1) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, hayvancılık yapma düşüncesinin ekolojik yaşama dönüştüğünü göstermektedir.

Bozulmuş Bir Alanı Kurtarabilmek

Katılımcıların bir kısmı, amaçlara ilişkin görüşlerini bozulmuş bir alanı kurtarabilmek şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Amacım yanan bir orman alanını onararak gıda ormanı oluşturmaktı. Burada kendi başıma belli bir ekosistem yaratıp en azından bir alanı kurtarmak istiyordum"* (E2) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, zararsız ve doğa odaklı bir yaşam tarzına odaklanıldığını göstermektedir.

Ters Göç Yaratmak

Katılımcıların bir kısmı, amaçlara ilişkin görüşlerini ters göç yaratmak şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Büyük şehirlerde yaşayan insanlara köy hayatını deneyimleterek ters göç yaratmak istiyoruz"* (E8) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, kentsel yaşamın içindeki insanlara doğal yaşamın olanaklarını sunarak insanları köy hayatına çekmenin amaçlandığı girişimi yansıtmaktadır.

Boyut 2. Hayal Edilenlerden Ne Kadarının Gerçekleştirilebildiğine İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının "hayal edilenlerden ne kadarının gerçekleştirilebildiğine ilişkin görüşleri" Şekil 39'da ve "halen yapılması istenen şeylerin olup olmadığına ilişkin görüşleri" Şekil 40'ta sunulmuş olup ifade sıklıkları verilmiştir.

Şekil 39. Hayal Edilenlerden Ne Kadarının Gerçekleştirilebildiğine İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 39 incelendiğinde hayal edilenlerden ne kadarının gerçekleştirilebildiğine ilişkin görüşlerini, katılımcıların 8'i kısmen, 6'sı tamamını, 5'i çoğunu, 1'i henüz işin başındayız, 1'i hiçbirini ve 1'i hayalim yoktu şeklinde ifade etmişlerdir.

Şekil 40. Halen Yapılması İstenen Şeylerin Olup Olmadığına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 40 incelendiğinde halen yapılması istenen şeylerin olup olmadığına ilişkin görüşlerini, katılımcıların 16'sı evet ve 6'sı hayır şeklinde ifade etmişlerdir.

Evet

Katılımcıların büyük bir kısmı, halen yapılması istenen şeylerin olup olmadığına ilişkin görüşlerini evet şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"İlerleyen dönemlerde bungalov sayılarını artırmak, karavan ve kamping altyapılarını oluşturmak ve sanat kampları düzenlemek istiyoruz"* (E8) ve *"Modernize etmek, sulama sistemlerini kurmak, su kaynaklarını ve rezervlerini artırmak ayrıca eksik kalan meyve ağaçlarını yetiştirmek istiyorum"* (E15) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekolojik yaşam içerisinde hem ekoturizme yönelik çeşitli alternatifleri hem de ekoköyün/ekoçiftliğin fiziksel olanaklarını genişletme düşüncesinde olduklarının göstergesi şeklinde yorumlanabilir.

Hayır

Katılımcıların bir kısmı, halen yapılması istenen şeylerin olup olmadığına ilişkin görüşlerini hayır şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Hayal ettiklerimi gerçekleştirdim. Burada yaşadığım için eksik bir şeyle karşılaşırsam hallediyorum"* (E3) ve *"Hayal ettiğimiz her şeyi gerçekleştirdik. Bundan sonra bir şey yapmayı düşünmüyoruz, büyüme isteğimiz yok"* (E5) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak katılımcıların, hayal ettikleri ekolojik yaşam şeklini oluşturduklarının göstergesi olarak yorum yapılabilir.

4.1.1.3. Araştırmaya Katılan Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Ekoköyü/Ekoçiftliği Kurarken Gözettikleri Kriterlere İlişkin Görüşleri

Bu başlık altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının ekoköydeki/ekoçiftlikteki yapı tipine, bölge seçimine ve ekoköyün/ekoçiftliğin üyelik kriterlerine ilişkin görüşleri üç boyut altında ele alınmış ve ifade sıklıkları sunulmuştur.

Boyut 1. Ekoköydeki/Ekoçiftlikteki Yapı Tipine İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının "ekoköyde/ekoçiftlikte standart bir yapı tipi olup olmadığına ilişkin görüşleri" Şekil 41'de ve "inşa önceliklerine ilişkin görüşleri" Şekil 42'de sunulmuş olup ifade sıklıkları verilmiştir.

Şekil 41. Ekoköyde/Ekoçiftlikte Standart Bir Yapı Tipi Olup Olmadığına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 41 incelendiğinde ekoköyde/ekoçiftlikte standart bir yapı tipi olup olmadığına ilişkin görüşlerini, katılımcıların 12'si yok ve 10'u var şeklinde ifade etmişlerdir.

Şekil 42. İnşa Önceliklerine İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 42 incelendiğinde inşa önceliklerine ilişkin görüşlerini, katılımcıların 9'u çevreye uygunluk, 5'i ihtiyaç, 5'i önceliğim yoktu, 4'ü yerel malzeme ve 3'ü maddi imkânlar şeklinde ifade etmişlerdir.

Çevreye uygunluk

Katılımcıların bir kısmı, inşa önceliklerine ilişkin görüşlerini çevreye uygunluk şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Betondan bıktık ve bu yüzden çevreye daha uygun olacağını düşündüğümüz ahşap ve taşı tercih ettik"* (E5) ve *" Doğal yaşam köyü olduğu için çevreye uygunluğunu gözettik. Diğer türlü ekolojik sisteme çok zarar veriliyor. Biz bu bilinci oluşturmaya çalışıyoruz, hiçbir şekilde plastik kullanmamaya çalışıyoruz. Mümkün olduğunca her şey doğal olsun istiyoruz"* (E8) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak katılımcılar, ekoköyde/ekoçiftlikte yapısal olarak kullanılan malzemelerin çevresel uygunluğuna önem vermekte ve çevresel bütünlüğü korumayı gözetmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

İhtiyaç

Katılımcıların bir kısmı, inşa önceliklerine ilişkin görüşlerini ihtiyaç şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"İhtiyacımıza göre tasarladık. Bol penceresi, kapısı ve bir de balkonu olsun istedik. Başka bir önceliğimiz yoktu"* (K1) ve *"Taş ve ahşap malzeme bir arada kullanıldı ama önceliğim ihtiyacımızı karşılamasıydı"* (E11) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere, katılımcıların ekoköyde/ekoçiftlikte inşa tipini ihtiyaç duyabileceklerini düşündükleri önceliklere göre şekillendirdiklerini göstermektedir şeklinde bir yorum getirilebilir.

Önceliğim Yoktu

Katılımcıların bir kısmı, inşa önceliklerine ilişkin görüşlerini önceliğim yoktu şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Herhangi bir öncelik gözetilmedi"*

(E4) ve *"Önceliğim yoktu fakat ahşap kullandım ve kendim yaptım"* (E7) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler, ekoköylerde/ekoçiftliklerde gözetilmesi gereken bazı yapısal kriterlerin göz ardı edilebildiğini göstermektedir şeklinde özetlenebilir.

Yerel Malzeme

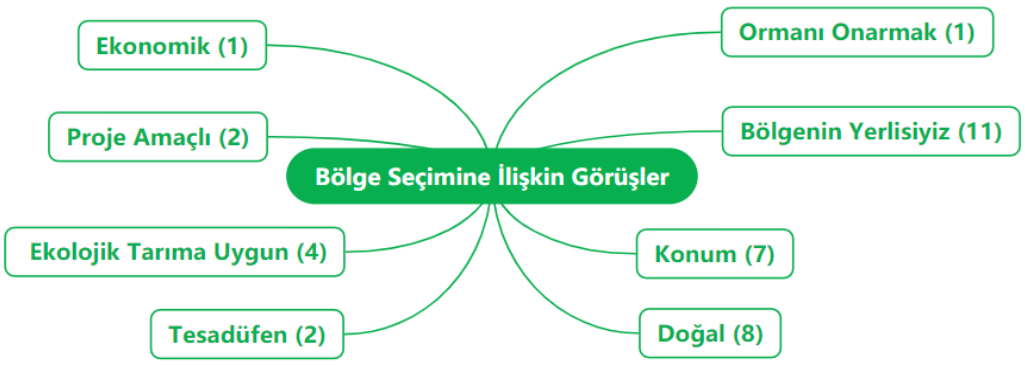
Katılımcıların bir kısmı, inşa önceliklerine ilişkin görüşlerini yerel malzeme şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Taş, ahşap ve kerpiç kullanıldı, yerel malzemelerle geleneksel mimariyi sürdürmeye çalışıyoruz"* (E3) ve *"Doğanın yerel malzemesi kullanıldı, yapı tipi her zaman bunlarla belirleniyor"* (E6) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, yapısal kriterleri ve kırsal veya yerel mimariyi gözettiklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Maddi İmkânlar

Katılımcıların bir kısmı, inşa önceliklerine ilişkin görüşlerini maddi imkânlar şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"O anki maddi imkânlarıma göre yaptım, herhangi bir yapı tipi veya öncelik gözetmedim*" (E9) ve *"Burayı kurarken araştırdık nasıl olabilir diye ama o anki maddi imkânlar buna elverişliydi"* (E12) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcılar, ekoköydeki/ekoçiftlikteki yapısal özellikleri ekonomik olanaklarına göre şekillendirmiştir şeklinde yorum getirilebilir.

Boyut 2. Bölge Seçimine İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının "bölge seçimine ilişkin görüşleri" ve bu görüşlerin ifade sıklıkları Şekil 43'te sunulmuştur.

Şekil 43. Bölge Seçimine İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 43 incelendiğinde bölge seçimine ilişkin görüşlerini, katılımcıların 11'i bölgenin yerlisiyiz, 8'i doğal, 7'si konum, 4'ü ekolojik tarıma uygun, 2'si proje amaçlı, 2'si tesadüfen, 1'i ekonomik ve 1'i ormanı onarmak şeklinde ifade etmişlerdir.

Bölgenin Yerlisiyiz

Katılımcıların büyük bir kısmı, bölge seçimine ilişkin görüşlerini bölgenin yerlisiyiz şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Arazinin olması çok önemli, insanın toprağı neredeyse oralıdır. Burayı kiralamış olsaydım ekoturizmi devam ettiremiyor olurdum, çünkü kazancımla burayı ayakta tutmam mümkün değil. Bir de burası bize ait olduğu için müdahale eden insan pek olmuyor. Eşimin buralı olması bizim için büyük bir avantaj"* (K5) ve *"Doğum yerim burası olduğundan dolayı tercih ettim"* (E15) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, mevcut olan arazilerini değerlendirdiklerinin ve bölgeyi alışık olduklarından dolayı tercih ettiklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Doğal

Katılımcıların bir kısmı, bölge seçimine ilişkin görüşlerini doğal şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Tamamen doğal, el değmemiş bir ortam istiyorduk. Her türlü ağacı, çalısı her şeyiyle doğal olmalıydı"* (K1) ve *"Konum olarak şehre yakın olsa da oldukça doğal bir ortam, bu ekoturizm yapmak için önemli bir kriter"* (E3) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, çevrenin bozulmamış olmasını gözettiklerinin göstergesi olarak özetlenebilir.

Konum

Katılımcıların bir kısmı, bölge seçimine ilişkin görüşlerini konum şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Fiziksel şartlar önemli. Mesela toprağı temiz ve şehre erişilebilecek kadar yakın doğal olabilecek kadar uzağız"* (E13) ve *"Birçok kriter gözettim aslında hem tarımsal faaliyetler açısından hem de konum olarak güzel bir yerde olmasından dolayı tercih ettim"* (E11) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekolojik yerleşim alanlarını seçerken önceliklerini erişilebilirlik yönünde kullandıklarını göstermektedir şeklinde yorumlanabilir.

Ekolojik Tarıma Uygun

Katılımcıların bir kısmı, bölge seçimine ilişkin görüşlerini ekolojik tarıma uygun şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Farklı ürünler yetiştirebilmek için, ekolojik tarıma uygun bir arazi*" (E10) ve *"Ekolojik tarıma uygun ve toprağın temiz olması"* (E9) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelerden yola çıkılarak

katılımcılar, uyguladıkları tarım yöntemi açısından bulundukları bölgenin toprak yapısının önemli olduğunu düşünmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

Proje Amaçlı

Katılımcıların bir kısmı, bölge seçimine ilişkin görüşlerini proje amaçlı şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Burası belediye tarafından kalkınma projesi kapsamına alındığından dolayı"* (K3) ve *"Elli sekiz yıl önce kooperatif tarafından proje amaçlı satın alınmış bir arazi"* (E8) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler, bazı bölgelerin seçilme nedeninin proje kapsamlı olduğunu ve kalkınma amaçlı olarak belediyeler tarafından ya da kooperatifler tarafından belirlendiğini göstermektedir.

Tesadüfen

Katılımcıların bir kısmı, bölge seçimine ilişkin görüşlerini tesadüfen şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Tesadüfen diyebiliriz. Burada doğdum aslında sonra buranın satılık olduğunu görünce aldım ve tesadüfen kurtarılmış bölge oldu. Çevremizin %95'i ormanlarla kaplı, uydudan baktığınızda tamamen çam ormanlarıyla çevrili olduğunu görebilirsiniz"* (E12) ve *"Burada doğup büyüdük, buraları biliyorduk öncesinde ama bu arazi tesadüfen çıktı karşımıza ve almaya karar verdik"* (K2) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, herhangi bir şekilde bağlı oldukları bir bölgede amaçlarını gerçekleştirebileceklerini düşündükleri bir yerle karşılaşmaları sonucu tercih ettiklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Ekonomik

Katılımcıların bir kısmı, bölge seçimine ilişkin görüşlerini ekonomik şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Bu arazileri zamanında çok uygun fiyata almıştım fakat ne yapacağım konusunda bir fikrimde yoktu. O zamanlar ekonomik olduğundan dolayı almıştım ama şimdi öyle değil tabi"* (E7) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, arazi fiyatlarının yer seçimini belirlemedeki etkenlerden biri olduğunu göstermektedir.

Ormanı Onarmak

Katılımcıların bir kısmı, bölge seçimine ilişkin görüşlerini ormanı onarmak şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Yanan bir ormanı yeniden ormanlaştırmak için seçtim burayı. Buraya harcadığım parayla bir arsa veya tarla alabilirdim. Ama ben burayı onarmayı tercih ettim. Her ne kadar burası kayalık ve besin değeri olmayan bir toprağa sahip olsa da burada gıda ormanı yaratılabilir, toprak onarılabilir ve*

geliştirilebilir" (E2) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade bölge tercihinin, kişisel tercihlerden çok doğaya faydalı olabilmek için yapıldığını ve maddi çıkarlardan veya hayati kaygılardan uzak gerçek bir doğa sevgisinin yaşama dönüşmüş şeklini yansıtmaktadır.

Boyut 3. Ekoköyün/Ekoçiftliğin Üyelik Kriterlerine İlişkin Görüşler

Bu boyut altında ekoköy/ekoçiftlik kurucularının "ekoköyün üyelik kriterlerinin olup olmadığına ilişkin görüşleri" Şekil 44'te ve "aranan kriterlere ilişkin görüşleri" Şekil 45'te sunulmuş olup ifade sıklıkları verilmiştir.

Şekil 44. Ekoköyün/Ekoçiftliğin Üyelik Kriterlerinin Olup Olmadığına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 44 incelendiğinde üyelik kriterlerinin olup olmadığına ilişkin görüşlerini, katılımcıların 15'i evet ve 7'si hayır şeklinde ifade etmişlerdir.

Şekil 45. Aranan Kriterlere İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 45 incelendiğinde aranan kriterlere ilişkin görüşlerini, katılımcıların 8'i bilinçli olma, 8'i doğayı sevme, 4'ü uzun süre konaklama, 3'ü istekli olma ve 1'i sigara kullanmıyor olma şeklinde ifade etmişlerdir.

Bilinçli Olma

Katılımcıların bir kısmı, aranan kriterlere ilişkin görüşlerini bilinçli olma şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Öncelikle doğaya saygılı ve bu*

konuda bilinçli insanları tercih ediyoruz, TaTuTa çiftliklerini gezmiş olanlar en çok tercih ettiklerimiz çünkü onlarla daha çok bilgi paylaşımı yapabiliyoruz, bu açıdan verimli oluyor" (K2) ve *"Yerli misafirler yabancı misafirlere göre hem çevreye hem de yapılan çalışmalara daha duyarsız. Yabancı misafirlerin daha bilinçli olduğunu görüyoruz ve yabancı misafirleri daha çok tercih ediyoruz"* (E17) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcıların, ekoköyü /ekoçiftliği ziyarette bulunan insanlarda çevreye karşı duyarlılık ve ekoköyde/ekoçiftlikte yapılan çalışmalara yönelik bilgi sahibi olma koşulunu gözettiklerini göstermektedir şeklinde yorum yapılabilir.

Doğayı Sevme

Katılımcıların bir kısmı, aranan kriterlere ilişkin görüşlerini doğayı sevme şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Doğayı, canlıları seven ve bu konuda istekli, gönüllü insanlar olması gerekir. Burada şartlar zor olduğu için doğayı sevmeyen biri burada yaşayamaz"* (K1) ve *"Doğayı sevenler daha çabuk adapte oluyor, bizim için önemli olan bu"* (K4) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcılar, ekoköyü/ekoçiftliği ziyaret eden insanların doğayı ve doğaya dair oluşumları sevmeleri gerektiğini düşünmektedir şeklinde yorum yapmak mümkündür.

Uzun Süre Konaklama

Katılımcıların bir kısmı, aranan kriterlere ilişkin görüşlerini uzun süre konaklama şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Turist kabul etmiyoruz ama gönüllü olarak gelenlerde aradığımız kriter minimum yirmi bir gün burada kalması, çünkü bizi anlaması ve buraya alışması uzun sürebiliyor"* (E10) ve *"En azından uzun süre bizimle konaklasın bize yardımcı olsun istiyoruz"* (E15) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekolojik yaşam koşullarına adapte olunabilmesi için ziyaretçilerin uzun süre ekoköyde/ekoçiftlikte yaşamalarını istediklerinin göstergesi olarak özetlenebilir.

İstekli Olma

Katılımcıların bir kısmı, aranan kriterlere ilişkin görüşlerini istekli olma şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Burayı benimseyecek zihniyette, burada yaşamaya istekli insanlar olmalı"* (E7) ve *"Buraya katkı sağlayabilecek gönüllü ve istekli insanlar tercih nedenim"* (E11) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu

ifadelere dayanarak katılımcılar, ziyaretçilerden ekolojik yaşama istekli olmalarını beklemektedir yorumu yapılabilir.

Sigara Kullanmıyor Olma

Katılımcıların bir kısmı, aranan kriterlere ilişkin görüşlerini sigara kullanmıyor olma şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Birinci ve en önemli kriter sigara kullanmaması gerekiyor. Sadece burada sigara içmiyor olması değil sigarayı hiç kullanmıyor olması gerekiyor"* (E2) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, doğal ve sağlıklı yaşam tarzı içerisinde uygun olmayan bir takım alışkanlıkların sürdürülmesinin doğru olmadığı gerçeğini yansıtmaktadır şeklinde özetlenebilir.

4.1.1.4. Araştırmaya Katılan Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Sosyal Etkileşimlerine İlişkin Görüşleri

Bu başlık altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının ekoköyü/ekoçiftliği kurarken civar köylerle olan etkileşimlere, civar köylerle ne sıklıkla görüştüklerine, benzer ekoköy/ekoçiftliklerle bağlantılarının olup olmadığına, yerel yönetimlerle ilişkilerine, ziyaretçilerin ekoköylere/ekoçiftliklere hangi kanallarla ulaştıklarına ve ziyaretçilerden alınan yorumlara ilişkin görüşleri altı boyut altında ele alınmış ve ifade sıklıkları sunulmuştur.

Boyut 1. Ekoköyü/Ekoçiftliği Kurarken Civar Köylerle Olan Etkileşimlere İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının "ekoköyü/ekoçiftliği kurarken civar köylerle olan etkileşimlere ilişkin görüşleri" ve bu görüşlerin ifade sıklıkları Şekil 46'da sunulmuştur.

Şekil 46. Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Ekoköyü/Ekoçiftliği Kurarken Civar Köylerle Olan Etkileşimlere İlişkin Görüşleri ve İfade Sıklıkları

Şekil 46 incelendiğinde ekoköyü/ekoçiftliği kurarken civar köylerle olan etkileşimlere ilişkin görüşlerini, katılımcıların 15'i herhangi bir sorun yaşamadık, 4'ü destekledi ve 3'ü biraz yargılandık şeklinde ifade etmişlerdir.

Herhangi Bir Sorun Yaşamadık

Katılımcıların büyük bir kısmı, ekoköyü/ekoçiftliği kurarken civar köylerle olan etkileşimlere ilişkin görüşlerini herhangi bir sorun yaşamadık şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Civar köylerden tepki almadım, itiraz etmediler edeceklerini de düşünmüyorum. Çünkü diğer yaşam biçimlerine de saygılıyız"* (E6) ve *"Bütün köylülerle ahbap olduk. Hatta burada kurşun madeni açılacaktı, doğayı korumak için bir eylem yaptık, beni severler, sorunumuz olmadı"* (E9) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköyün/ekoçiftliğin kuruluş aşamasında çevre köylerden gelebilecek olumsuz yönde bir tepkiyle karşılaşmadıklarını göstermektedir şeklinde özetlenebilir.

Destekledi

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyü/ekoçiftliği kurarken civar köylerle olan etkileşimlere ilişkin görüşlerini destekledi şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Tarımla ilgili sorunlarımızı paylaştık, bilgi alışverişi yaptık sorun olmadı tam tersi destekledi"* (E14) ve *"Geldiler gezdiler burayı, onlarda bir şeyler yapma arzusundalar. Onlar bizi destekledi biz de onları, organik üretimi de teşvik ettik"* (E17) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler, bazı ekoköy/ekoçiftlik ve çevre köylerin yapılan uygulamalar konusunda birbirini olumlu anlamda teşvik ettiğini göstermektedir şeklinde yorumlanabilir.

Biraz Yargılandık

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyü/ekoçiftliği kurarken civar köylerle olan etkileşimlere ilişkin görüşlerini biraz yargılandık şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Doğal tarım yöntemlerini kullandığım için ilk başlarda bu durum köylülere tuhaf geldi, öyle şey mi olur diye yargılandığımız oldu. Şimdi anlamaya başladılar daha çok saygı duyuyorlar, hatta bu kadar çalışma bize kötü örnek oluyorsun diyorlar"* (E7) ve *"Olumsuz tepki almadık ama sadece bu fazla akıllı, ilaçsız gübresiz tarım mı olur dediler. Çünkü geleneksel tarımın dışında bir tarım olduğu için kimsenin benimsemesi söz konusu olmadı, alıştıramadık. Başarılarımı gördüklerinde bile yine tam olumlu bakmadılar, anneden babadan görme üretim biçiminden vazgeçemiyorlar"* (E12) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak katılımcıların,

alışılmış bazı yöntemlerin dışına çıkmanın zor olduğu gerçeğini çevre köylerde görerek yaşadıklarını göstermektedir yorumu yapılabilir. Ayrıca bu ifadelere katılımcılar, köylülerin alışkanlıklarından vazgeçememelerinin yanında uygulanan yeni yöntemlere de başarılı oldukları halde olumlu bakmadıklarını ve yeni fikirlere açık olmadıklarını düşünmektedir şeklinde yorum getirilebilir.

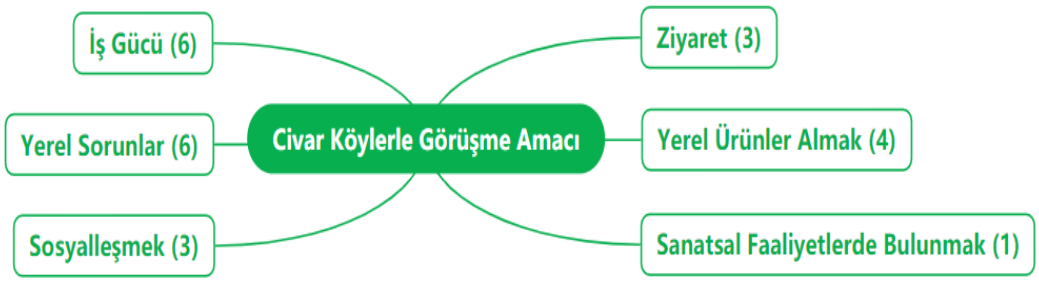
Boyut 2. Civar Köylerle Ne Sıklıkla Görüştüklerine İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının "civar köylerle ne sıklıkla görüştüklerine ilişkin görüşleri" Şekil 47'de ve "hangi amaçlarla görüştüklerine ilişkin görüşleri" Şekil 48'de sunulmuş olup ifade sıklıkları verilmiştir.

Şekil 47. Civar Köylerle Ne Sıklıkla Görüştüklerine İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 47 incelendiğinde yapılan yatırımlara ilişkin görüşlerini, katılımcıların 7'si sürekli, 6'sı ara sıra, 4'ü görüşmüyoruz, 3'ü işimiz olduğunda, 1'i hasat zamanı ve 1'i haftada bir şeklinde ifade etmişlerdir.

Şekil 48. Hangi Amaçlarla Görüşüldüğüne İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 48 incelendiğinde hangi amaçla görüştüklerine ilişkin görüşlerini, katılımcıların 6'sı iş gücü, 6'sı yerel sorunlar, 4'ü yerel ürünler almak, 3'ü sosyalleşmek, 3'ü ziyaret ve 1'i sanatsal faaliyetlerde bulunmak şeklinde ifade etmişlerdir.

İş Gücü

Katılımcıların bir kısmı, hangi amaçla görüştüklerine ilişkin görüşlerini iş gücü şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"İhtiyaç oldukça görüşüyoruz, mesela budama yapılacağı ya da zeytin toplanacağı zaman yardım istiyorum, ücretli çalışıyorlar"* (E11) ve *"Ürünlerin hasat edilme zamanı gelip burada ücret karşılığında çalışıyorlar onun dışında bir amacımız olmadı"* (E6) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköyede/ekoçiftlikte yapılması gereken işler konusunda yardım almak amaçlı görüştüklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Yerel Sorunlar

Katılımcıların bir kısmı, hangi amaçla görüştüklerine ilişkin görüşlerini yerel sorunlar şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Bölgede sorunlar olduğunda görüşüyoruz, destek amaçlı"* (E14) ve *"Festival organize ederken veya yerel bir sorun olduğunda köylülerle, çobanlarla falan görüşüyoruz sorunlarımızı paylaşıyoruz"* (E5) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcılar, civar köylerle ortak sorunlarını paylaşmak amaçlı görüşmektedir yorumu yapılabilir.

Yerel Ürünler Almak

Katılımcıların bir kısmı, hangi amaçla görüştüklerine ilişkin görüşlerini yerel ürünler almak şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Alışveriş yapıyoruz. Zeytinyağı ve bal gibi yerel ürünleri köyden temin ediyoruz"* (E9) ve *"Pek bir amacımız olduğu söylenemez sadece arada bir yumurta falan alıyorum köylülerden, artık onu da almayı düşünmüyorum çünkü hayvansal ürünler tüketmemeye karar verdim"* (E7) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköyde/ekoçiftlikte üretilmeyen bazı ürünleri civar köylerden temin ettiklerinin ve civar köylerle iletişimlerinin alışveriş boyutunda olduğunun göstergesi şeklinde özetlenebilir.

Sosyalleşmek

Katılımcıların bir kısmı, hangi amaçla görüştüklerine ilişkin görüşlerini sosyalleşmek şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Buralı olduğum için sosyal ilişkilerimiz var, alışveriş yapmıyoruz"* (E15) ve *"Bayramlarda kutlama amaçlı falan görüşüyoruz"* (K1) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak, katılımcılar civar köylerle komşuluk bazında görüşmektedir şeklinde yorumu getirilebilir.

Ziyaret

Katılımcıların bir kısmı, hangi amaçla görüştüklerine ilişkin görüşlerini ziyaret şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Fazla iletişimimiz yok sadece kış sezonlarında ziyaret amaçlı görüşüyoruz"* (K4) ve *"Zaman zaman gidip geliyoruz onun dışında bir amaç gözetmiyoruz"* (E10) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, civar köylerle iletişimlerini kısmen de olsa sürdürmekte olduklarını göstermektedir şeklinde özetlenebilir.

Sanatsal Faaliyetlerde Bulunmak

Katılımcıların bir kısmı, hangi amaçla görüştüklerine ilişkin görüşlerini sanatsal faaliyetlerde bulunmak şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Branşım müzik olduğu için burada çocuk korosu kurdum. Diğer köylerde piyanoyla konserler verip yetenekli çocuklara ulaşıyoruz. Yetenekli biri olursa ona bağışlar toplayarak evine piyano alıyoruz. Bu şekilde farklı köylerde farklı öğrencilere ulaştık"* (K2) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade katılımcıların, civar köylere olumlu anlamada katkı sağlamak amaçlı iletişim halinde olduklarını göstermektedir şeklinde yorumlanabilir.

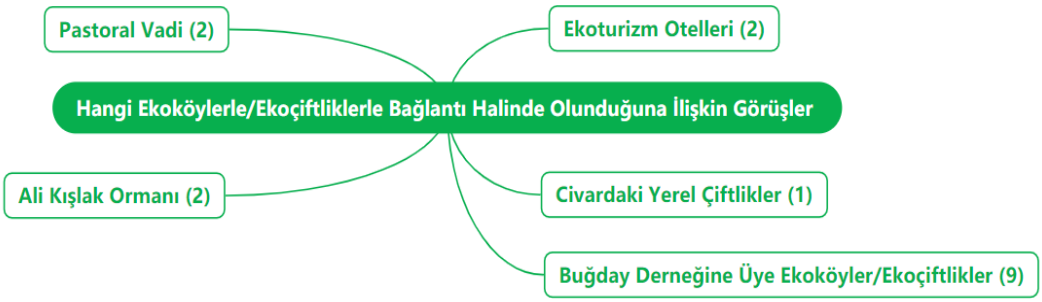
Boyut 3. Benzer Ekoköylerle/Ekoçiftliklerle Bağlantılarının Olup Olmadığına İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının "benzer ekoköylerle/ekoçiftliklerle bağlantılarının olup olmadığına ilişkin görüşleri" Şekil 49'da, "hangi ekoköy/ekoçiftliklerle bağlantılarının olduğuna ilişkin görüşleri" Şekil 50'de ve "benzer ekoköylerle/ekoçiftliklerle hangi amaçla görüştüklerine ilişkin görüşleri" Şekil 51'de sunulmuş olup ifade sıklıkları verilmiştir.

Şekil 49. Benzer Ekoköylerle/Ekoçiftliklerle Bağlantının Olup Olmadığına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 49 incelendiğinde benzer ekoköylerle/ekoçiftliklerle bağlantının olup olmadığına ilişkin görüşlerini, katılımcıların 12'si var, 9'u yok ve 1'i kısmen şeklinde ifade etmişlerdir.

Şekil 50. Hangi Ekoköy/Ekoçiftliklerle Bağlantı Halinde Olunduğuna İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 50 incelendiğinde hangi ekoköy/ekoçiftliklerle bağlantı halinde olunduğuna ilişkin görüşlerini, katılımcıların 9'u Buğday Derneği'ne üye ekoköy/ekoçiftlikler, 2'si ekoturizm otelleri, 2'si Ali Kışlak Orman'ı, 2'si Pastoral Vadi ve 1'i civardaki yerel çiftlikler şeklinde ifade etmişlerdir.

Şekil 51. Hangi Amaçla Görüşüldüğüne İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 51 incelendiğinde hangi amaçla görüşüldüğüne ilişkin görüşlerini, katılımcıların 8'i ortak sorunları paylaşmak ve 8'i bilgi alışverişi şeklinde ifade etmişlerdir.

Ortak Sorunları Paylaşmak

Katılımcıların bir kısmı, hangi amaçla görüşüldüğüne ilişkin görüşlerini ortak sorunları paylaşmak şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Belli yaşam biçimini amaçlamış kişiler olarak, bu yaşamın içinde var olan sorunları konuşmak,*

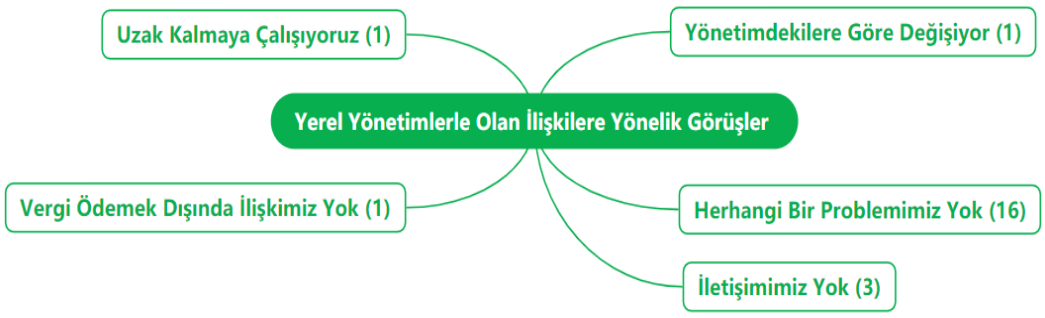
paylaşmak amaçlı görüşmelerimiz oluyor" (E2) ve *"Ortak gayesi olan insanlarla iletişim içerisindeyiz. İhtiyaçlar, malzeme gibi ortak sorunlarımız amacıyla görüşüyoruz"* (E10) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak katılımcılar, aynı amaçla oluşturulmuş yaşam biçimlerinin ortak sorunlarını beraber çözüme kavuşturma amaçlı benzer yerleşimlerle iletişim halindedir şeklinde yorum yapılabilir.

Bilgi Alışverişi

Katılımcıların bir kısmı, hangi amaçla görüşüldüğüne ilişkin görüşlerini bilgi alışverişi şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Eskiden sürekli görüşüyorduk, yaptığımız işlerle alakalı bilgi alışverişinde bulunuyorduk ama pandemiden dolayı ara verdik"* (E5) ve *"İyi gübre veya tohumun nerede olduğu gibi konularda bilgi alışverişi yapıyoruz"* (E6) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, yapılması gereken bir takım işler konusunda birbiriyle iletişim halinde oldukları ve deneyimlerini paylaştıklarını göstermektedir şeklinde özetlenebilir.

Boyut 4. Yerel Yönetimlerle İlişkilerine Yönelik Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının "yerel yönetimlerle olan ilişkilerine yönelik görüşleri" ve bu görüşlerin ifade sıklıkları Şekil 52'de sunulmuştur.

Şekil 52. Yerel Yönetimlerle Olan İlişkilere Yönelik Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 52 incelendiğinde yerel yönetimlerle olan ilişkilere yönelik görüşlerini, katılımcıların 16'sı herhangi bir problemimiz yok, 3'ü iletişimimiz yok, 1'i yönetimdekilere göre değişiyor, 1'i vergi ödemek dışında ilişkimiz yok ve 1'i uzak kalmaya çalışıyoruz şeklinde ifade etmişlerdir.

Herhangi Bir Problemimiz Yok

Katılımcıların büyük bir kısmı, yerel yönetimlerle olan ilişkilere yönelik görüşlerini herhangi bir problemimiz yok şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Zaman zaman ilişkilerimiz oluyor, bir ara kaymakam geldi. Organik tarım yapıldığını duyup merak etmiş. Arkadaşlığımız oldu, sohbet ettik. Onun dışında muhtarlarla ilişkimiz var. Ormana giriş yolu yoktu çalışma yaptılar, şu an için bir problemimiz yok"* (E2) ve *"Yerel yönetimlerle ilişkim var. Geçen ay belediye başkanı buradaydı, görüşüyoruz. Yerel tohumlardan verdim çoğaltılması için ayrıca ilerleyen zamanlarda çoklu kültür konusunda birlikte bir şeyler yapmayı düşünüyoruz"* (E7) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, yerel yönetimlerle ilişkilerinin iyi boyutta olduğunun göstergesi olarak yorumlanabilir.

İletişimimiz Yok

Katılımcıların bir kısmı, yerel yönetimlerle olan ilişkilere yönelik görüşlerini iletişimimiz yok şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Yerel yönetimlerle bir işimiz olmuyor. Büyükşehir belediye sınırları içerisinde olmadığımız için, ayrıca ticari bir proje değiliz ve de inşaat yapmıyoruz bu yüzden iletişimimiz yok"* (E10) ve *"İletişim gerektirecek bir durum olmadı bu yüzden ilişkimiz yok"* (K1) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, yerel yönetimlere herhangi bir konuda ihtiyaç duymadıklarından dolayı iletişime geçmediklerinin göstergesi olarak özetlenebilir.

Yönetimdekilere Göre Değişiyor

Katılımcıların bir kısmı, yerel yönetimlerle olan ilişkilere yönelik görüşlerini yönetimdekilere göre değişiyor şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"İlişkiler belediye başkanlarına göre değişiyor. Yönetimdekiler değiştiğinde projelere yönelik desteklerde değişiyor. Burası bir önceki belediye başkanının desteğiyle kuruldu ama şu an yönetimde olanlar benimsemediği için bazı şeyler yarım kaldı"* (K3) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifadeye göre, yerel yönetimdeki değişikliler yapılan projeleri olumsuz anlamda etkiyebilmektedir.

Vergi Ödemek Dışında İlişkimiz Yok

Katılımcıların bir kısmı, yerel yönetimlerle olan ilişkilere yönelik görüşlerini vergi ödemek dışında ilişkimiz yok şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Vergimizi ödüyoruz bunun dışında bir ilişkimiz yok"* (E5) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, ekoköylerin/ekoçiftliklerin bir takım vergilendirmeye tabi tutulduğunu göstermektedir.

Uzak Kalmaya Çalışıyoruz

Katılımcıların bir kısmı, yerel yönetimlerle olan ilişkilere yönelik görüşlerini uzak kalmaya çalışıyoruz şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Mümkün olduğunca uzak kalmaya, herhangi bir iletişim içine girmemeye çalışıyoruz. Çünkü fikir ayrılıkları zamanla problem yaratabiliyor"* (E3) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, düşünsel farklılıkların yerel yönetimler ve ekoköyler/ekoçiftlikler arasında sorun oluşturabildiğini ve bu yüzden ekoköylerin/ekoçiftliklerin yerel yönetimlerle iletişim içerisine girmemeye çalıştıklarını göstermektedir şeklinde özetlenebilir.

Boyut 5. Ziyaretçilerin Ekoköylere/Ekoçiftliklere Hangi Kanallarla Ulaştıklarına İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının "ziyaretçilerin ekoköylere/ekoçiftliklere hangi kanallarla ulaştıklarına ilişkin görüşleri" ve bu görüşlerin ifade sıklıkları Şekil 53'te sunulmuştur.

Şekil 53. Ziyaretçilerin Ekoköylere/Ekoçiftliklere Hangi Kanallarla Ulaştıklarına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 53 incelendiğinde ziyaretçilerin ekoköylere/ekoçiftliklere hangi kanallarla ulaştıklarına ilişkin görüşlerini, katılımcıların 16'sı internet, 7'si TaTuTa, 7'si sosyal medya, 3'ü tavsiye ve 2'si e-mail şeklinde ifade etmişlerdir.

Boyut 6. Ziyaretçilerden Alınan Yorumlara İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının "ziyaretçilerden alınan yorumlara ilişkin görüşleri" ve bu görüşlerin ifade sıklıkları Şekil 54'te sunulmuştur.

Şekil 54. Ziyaretçilerden Alınan Yorumlara İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 54 incelendiğinde ziyaretçilerden alınan yorumlara ilişkin görüşlerini, katılımcıların 16'sı oldukça güzel ve 6'sı değişkenlik gösterebiliyor şeklinde ifade etmişlerdir.

Oldukça Güzel

Katılımcıların büyük bir kısmı, ziyaretçilerden alınan yorumlara ilişkin görüşlerini oldukça güzel şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Çok mutlu oluyorlar, farklı insanlarla tanışıyorlar, iyi dostluklar kuruluyor ve bu dostluklar buradan ayrılınca da devam ediyor. Sessizlik, sakinlik, doğayla olan bağlantıyı çok seviyorlar"* (K1) ve *"İnternet üzerinden yorumlara ve puanlamalara bakıldığında şu an bölgemizde birinci sıradayız"* (E5) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak, katılımcılar ziyaretçilerin ekoköyde/ekoçiftlikte güzel vakit geçirdiklerini ve ekoköyün ziyaretçileri tatmin ettiğini düşünmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

Değişkenlik Gösterebiliyor

Katılımcıların bir kısmı, ziyaretçilerden alınan yorumlara ilişkin görüşlerini değişkenlik gösterebiliyor şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Benimde duygularım, beklentilerim, kızgınlığım, kıskançlığım var. Uzun dönem burada yaşarken bu duygu, düşünce ve davranışları kısıtlayabilirsin ama öyle anlar oluyor ki senin de başkası tarafından hiç olumlu karşılanmayacak davranışların olabiliyor. Bana kızanlar benim düşüncelerimle, beklentilerimle ve yaşam tarzımla örtüşmeyen kişiler, bu kişilerden zaman zaman olumsuz yorumlar alabiliyorum ama beni çok sevenlerde oluyor, yaşam tarzımı benimseyenler ve burada aylarca kalanlar. Dolayısıyla kişilerin beklentisi buradan mutlu veya mutsuz ayrılmalarına neden olabiliyor"* (E2) ve *"Yorumlar genelde iyi, buradaki doğayı korumamız takdire şayan bulunuyor ama bazıları burayı bakımsız buluyor, otellerdeki gibi değiliz bunu anlatmaya çalışıyoruz. Bizimle aynı düşüncede olmayan bir insanı buna inandırmak zor, onlar otellere gitseler*

daha mutlu olurlar diyoruz. Burada klima yok doğal serinlik var, doğal sade bir yaşam var, müzik yok sessizlik var, şatafatlı yemekler yok yöresel yemeklerimiz var" (E3) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelerden yola çıkılarak katılımcılar, ziyaretçilerin beklentilerinin memnuniyetlerini etkilediğini düşünmektedir şeklinde yorum getirilebilir.

4.1.1.5. Araştırmaya Katılan Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Üye Olduğu Kuruluşlara/Derneklere İlişkin Görüşleri

Bu başlık altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının kuruluş/derneğe üyelik durumuna, çevre gönüllü kuruluşlarla veya STK'larla iş birliğinin olup olmama durumuna, Türkiye'de örgütlenmelerinin olup olmama durumuna ve GEN'e üyelik durumuna ilişkin görüşleri dört boyut altında ele alınmış ve ifade sıklıkları sunulmuştur.

Boyut 1. Kuruluş/Derneğe Üyelik Durumuna İlişkin Görüşler

Bu boyut altında ekoköy/ekoçiftlik kurucularının "kuruluş/derneğe üyelik durumuna ilişkin görüşleri" Şekil 55'te ve "üye olunan kuruluşlara/derneklere ilişkin görüşleri" Şekil 56'da sunulmuş olup ifade sıklıkları verilmiştir.

Şekil 55. Kuruluş/Derneğe Üyelik Durumuna İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 56 incelendiğinde kuruluş/derneğe üyelik durumuna ilişkin görüşlerini, katılımcıların 20'si üyeyiz ve 2'si üye değiliz şeklinde ifade etmişlerdir.

Şekil 56. Üye Olunan Kuruluşlara/Derneklere İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 57 incelendiğinde üye olunan kuruluşlara/derneklere ilişkin görüşlerini, katılımcıların 17'si Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği, 1'i Workaway, 1'i TÜRSAB, 1'i Fethiye Ekolojik Yaşam Derneği, 1'i Ekolojik Yaşam Derneği ve 1'i Ketenciler Köyü Kadınları Kırsal Turizmi Kalkındırma Derneği şeklinde ifade etmişlerdir.

Boyut 2. Çevre Gönüllü Kuruluşlarla veya STK'larla İş Birliğinin Olup Olmama Durumuna İlişkin Görüşler

Bu boyut altında ekoköy/ekoçiftlik kurucularının "çevre gönüllü kuruluşlarla veya STK'larla iş birliğinin olup olmama durumuna ilişkin görüşleri" ve bu görüşlerin ifade sıklıkları Şekil 57'de sunulmuştur.

Şekil 57. Çevre Gönüllü Kuruluşlarla veya STK'larla İş Birliğinin Olup Olmama Durumuna İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 57 incelendiğinde çevre gönüllü kuruluşlarla veya STK'larla iş birliğinin olup olmama durumuna ilişkin görüşlerini, katılımcıların 14'ü iş birliğimiz yok ve 8'i iş birliğimiz var şeklinde ifade etmişlerdir.

İş Birliğimiz Yok

Katılımcıların büyük bir kısmı, çevre gönüllü kuruluşlarla veya STK'larla iş birliğinin olup olmama durumuna ilişkin görüşlerini iş birliğimiz yok şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Zamanında çok etkindim, çok eylemlerde*

bulundum. Bütün STK'larla görüşüyordum ama son beş yıldan beri bir tek amacım var o da burada orman yaratmak" (E2) ve *"Herhangi biriyle iletişimimiz yok, gerektiğinde bizi buluyorlar bizde bildiklerimizi anlatıyoruz"* (E14) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, çevre gönüllü kuruluşlarla veya STK'larla rutin bir bağlantılarının olmadığını göstermektedir şeklinde özetlenebilir.

İş Birliğimiz Var

Katılımcıların bir kısmı, çevre gönüllü kuruluşlarla veya STK'larla iş birliğinin olup olmama durumuna ilişkin görüşlerini iş birliğimiz var şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"STK'larla iş birliğimiz çok fazla, temelden iş yapıyoruz. Birçok sosyal sorumluluk projesinde Doğal Hayatı Koruma Derneği Türkiye şubesiyle çok işler yaptık. Buraya gelip yağmur suyu hasatıyla ilgili eğitim verdiler"* (E8) ve *"Datça Çevre Derneği'nin konulara emeği geçen bir üyesiyim. Datça Hayvan Sevenler Derneği'nin bağışçısı ve destekçisiyim"* (E6) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak katılımcılar, ilgili kuruluşlarla iletişim halindedir ve gerektiğinde bir takım uygulamaları veya projeleri birlikte sürdürmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

Boyut 3. Türkiye'de Örgütlenmelerinin Olup Olmama Durumuna İlişkin Görüşler

Bu boyut altında ekoköy/ekoçiftlik kurucularının "Türkiye'de örgütlenmelerinin olup olmama durumuna ilişkin görüşleri" ve bu görüşlerin ifade sıklıkları Şekil 58'de sunulmuştur.

Şekil 58. Türkiye'de Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Kendi Aralarında Örgütlenmelerinin Olup Olmama Durumuna İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 58 incelendiğinde Türkiye'de ekoköylerin/ekoçiftliklerin kendi aralarında örgütlenmelerinin olup olmama durumuna ilişkin görüşlerini, katılımcıların tamamı hayır şeklinde ifade etmişlerdir.

Boyut 4. GEN'e Üyelik Durumuna İlişkin Görüşler

Bu boyut altında ekoköy/ekoçiftlik kurucularının "GEN'e üyelik durumuna ilişkin görüşleri" ve bu görüşlerin ifade sıklıkları Şekil 59'da sunulmuştur.

Şekil 59. GEN'e Üyelik Durumuna İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 59 incelendiğinde GEN'e üyelik durumuna ilişkin görüşlerini, katılımcıların 21'i üyesi değiliz ve 1'i üyesiyiz şeklinde ifade etmişlerdir.

Üyesi Değiliz

Katılımcıların büyük bir kısmı, GEN'e üyelik durumuna ilişkin görüşlerini üyesi değiliz şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"GEN'i biliyorum ama üye değiliz. On bir sene önce ekoyer diye bir şey kurduk kurucularındanım, onun üzerinden üye olmuştuk fakat biz şu anda ekoköy olma kriterlerini tam olarak taşımıyoruz. Dolaysıyla üye olmamıza ve boş yere aidat ödememize gerek yok"* (E10) ve *"GEN'i biliyorum yazıştığım, görüştüğüm yerler var ama isimlerini hatırlamıyorum, henüz üye değiliz"* (E6) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköyleri dünya çapında destekleyen GEN'i bildiklerini fakat üye olmadıklarını göstermektedir.

Üyesiyiz

Katılımcıların bir kısmı, GEN'e üyelik durumuna ilişkin görüşlerini üyesiyiz şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Üyeyiz, ilişkileri Türkiye'de bir iki kişi yönetiyor. Onlar arada bir toplantıya gidiyorlar, onlarla bağımız var onun dışında aktif bir şey yok"* (E3) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, üyelik durumunun bulunduğunu fakat aktif bir faaliyet olmadığını göstermektedir şeklinde özetlenebilir.

4.1.1.6. Araştırmaya Katılan Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Sürdürülebilirliğine İlişkin Görüşleri

Bu başlık altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının ekoköyün/ekoçiftliğin finansal olarak nasıl sürdürüldüğüne ve ekoköylerin/ekoçiftliklerin sürdürülebilirliğini bozacak herhangi bir tehdidin olup olmama durumuna ilişkin görüşleri iki boyut altında ele alınmış ve ifade sıklıkları sunulmuştur.

Boyut 1. Ekoköyün/Ekoçiftliğin Finansal Olarak Nasıl Sürdürüldüğüne İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının "ekoköyün/ekoçiftliğin finansal olarak nasıl sürdürüldüğüne ilişkin görüşleri" Şekil 60'ta ve "destek alıp almama durumuna ilişkin görüşleri" Şekil 61'de sunulmuş olup ifade sıklıkları verilmiştir.

Şekil 60. Ekoköyün/Ekoçiftliğin Finansal Olarak Nasıl Sürdürüldüğüne İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 60 incelendiğinde ekoköyün/ekoçiftliğin finansal olarak nasıl sürdürüldüğüne ilişkin görüşlerini, katılımcıların 15'i üretilen ürünler, 13'ü ekoturizm, 5'i emekli maaşım, 4'ü diğer işimden elde ettiğim kazanç ve 1'i gönüllü ve destekçilerin katkısı şeklinde ifade etmişlerdir.

Üretilen Ürünler

Katılımcıların büyük bir kısmı, ekoköyün/ekoçiftliğin finansal olarak nasıl sürdürüldüğüne ilişkin görüşlerini üretilen ürünler şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Organik tarım yapıyorum, ürettiğim ürünleri satıyorum*" (E16) ve *"Çeşitli ürünler üretiyoruz onların satışlarını yapıyoruz, kazancımız buranın*

masraflarını çıkarıyor" (E14) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler, üretilen ürünlerin ekoköye finansal olarak katkı sağladığını göstermektedir.

Ekoturizm

Katılımcıların büyük bir kısmı, ekoköyün/ekoçiftliğin finansal olarak nasıl sürdürüldüğüne ilişkin görüşlerini ekoturizm şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Ekoturizm ağırlıklı olduğumuz için turizm gelirleriyle ayakta duruyoruz"* (E3) ve *"Ekoturizm hizmeti sunuyoruz, elde ettiğimiz gelir hem bize hem burada çalışanlara hem de buranın kendi kendini çevirmesine yetiyor"* (E13) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak, yapılan ekoturizm faaliyetleri ekoköy için gereken masrafları karşılamaktadır şeklinde yorum yapılabilir.

Emekli Maaşım

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyün/ekoçiftliğin finansal olarak nasıl sürdürüldüğüne ilişkin görüşlerini emekli maaşım şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Burada çok masraf var emekli maaşımızla idare ediyoruz, bazen o bile yetmiyor"* (E5) ve *"Emekli maaşım var ara sırada konuk ağırlıyorum"* (E7) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak, katılımcılar ekoköyün finansal sürdürülebilirliğini emekli maaşlarıyla sağlamaktadır şeklinde özetlenebilir.

Diğer İşimden Elde Ettiğim Kazanç

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyün/ekoçiftliğin finansal olarak nasıl sürdürüldüğüne ilişkin görüşlerini diğer işimden elde ettiğim kazançla şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Daha önce yapmış olduğum işlerden elde ettiğim gelirle sürdürülmekte, burada kazandığımı yine buraya harcıyorum"* (E6) ve *"Şehirde kazanıp buraya harcıyorum"* (E9) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, farklı işlerden elde ettikleri kazançlarını kurmuş oldukları ekolojik yaşamın devamlılığı için kullandıklarını göstermektedir şeklinde yorumlanabilir.

Gönüllü ve Destekçilerin Katkısı

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyün/ekoçiftliğin finansal olarak nasıl sürdürüldüğüne ilişkin görüşlerini gönüllü ve destekçilerin katkısı şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Yardımlarla, gönüllü ve destekçilerin katkısıyla diyebiliriz. Burada güzel şeyler yapıldığını biliyorlar, görüyorlar ve devam etmesi için destek oluyorlar. Çünkü somut bir şeye katkı sağlamak istiyorlar"* (K1) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, doğa için yapılan olumlu faaliyetlerin gönüllü insanlarca desteklendiğini göstermektedir.

Şekil 61. Finansal Olarak Destek Alıp Almama Durumuna İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 61 incelendiğinde destek alıp almama durumlarına ilişkin görüşlerini, katılımcıların tamamı destek almıyorum şeklinde ifade etmişlerdir.

Boyut 2. Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Sürdürülebilirliğini Bozacak Herhangi Bir Tehdidin Olup Olmama Durumuna İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının "ekoköylerin/ekoçiftliklerin sürdürülebilirliğini bozacak herhangi bir tehdidin olup olmama durumuna ilişkin görüşleri" Şekil 62'de ve "ekoköylerin/ekoçiftliklerin sürdürülebilirliğini bozacak tehditlerin neler olduğuna ilişkin görüşleri" Şekil 63'te sunulmuş olup ifade sıklıkları verilmiştir.

Şekil 62. Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Sürdürülebilirliğini Bozacak Herhangi Bir Tehdidin Olup Olmama Durumuna İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 62 incelendiğinde ekoköylerin/ekoçiftliklerin sürdürülebilirliğini bozacak herhangi bir tehdidin olup olmama durumuna ilişkin görüşlerini, katılımcıların 20'si var ve 2'si yok şeklinde ifade etmişlerdir.

Şekil 63. Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Sürdürülebilirliğini Bozacak Tehditlerin Neler Olduğuna İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 63 incelendiğinde ekoköylerin/ekoçiftliklerin sürdürülebilirliğini bozacak tehditlerin neler olduğuna ilişkin görüşlerini, katılımcıların 10'u imara açmak, 9'u çevresel tahribat, 2'si otorite tehdidi, 2'si tarımsal ilaçlar, 2'si maden ve otoyol projeleri, 2'si fabrikaların kurulması ve 1'i turizm şeklinde ifade etmişlerdir.

İmara Açmak

Katılımcıların büyük bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin sürdürülebilirliğini bozacak tehditlerin neler olduğuna ilişkin görüşlerini imara açmak şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Bölgede nüfus artmaya başladı, doğal alanlar imara açılırsa tehdit yaratabilir"* (E14) ve *"İmara açılan alanların çoğalması dışında ne olabilir? İmar gelirse her şey mahvolur bu kadar basit"* (E6) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak, katılımcılar ekoköy/ekoçiftlik çevresindeki alanların imara açılmasının ekoköylerin/ekoçiftliklerin sürdürülebilirliğini bozacağını düşünmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

Çevresel Tahribat

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin sürdürülebilirliğini bozacak tehditlerin neler olduğuna ilişkin görüşlerini çevresel tahribat şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Çevreye önem verilmiyor. Ormanlar kesiliyor, yakılıyor, o araziler üzerine çevreye zarar verebilecek bir sürü şey yapılıyor"* (K2) ve *"Tarım arazileri farklı amaçlarla kullanılmaya başlandı ve kirlilik artıyor. Çevresel tahribatların boyutu gittikçe büyüyor"* (E8) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, çevresel tahribat konusunda kaygılı olduklarını ve bu durumu sürdürülebilirlik açısından tehdit yarattığını düşündüklerini göstermektedir şeklinde özetlenebilir.

Otorite Tehdidi

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin sürdürülebilirliğini bozacak tehditlerin neler olduğuna ilişkin görüşlerini otorite tehdidi şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Birçok tehdit var önemli olan uzak kalabilmek. Mesela bir yaşam alanı kuruyorsunuz tam sürdürülebilirliğe geçtiğinde otoritenin buna müdahale ettiğini görüyorsunuz, bırakın her şey mükemmel olmasın her şey yolunda gitmesin eksikleriyle yürüsün bu alanlar. Her şey yolunda gittiği an otorite tepenizde biter"* (E11) ve *"Bu alanların sayısı artarsa o zaman tehdit oluşturabilir. Mesela Amerika'da küçük evlerin yapımını engellemeye başladılar, şu an Türkiye'de böyle bir şey yok, sayımız arttığında durum değişebilir. Sistem tüketim üzerine, bu alanlar ise üretim üzerine kurulu, üretim tüketimi rahatsız ederse devlet bu konuda önlemler alabilir"* (E7) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak, katılımcılar ekoköyler/ekoçiftlikler anlamında bazı şeylerin yolunda gitmesini otorite tehdidinden uzak kalabilmek için istememektedir şeklinde yorum yapılabilir.

Tarımsal İlaçlar

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin sürdürülebilirliğini bozacak tehditlerin neler olduğuna ilişkin görüşlerini tarımsal ilaçlar şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"En büyük tehdit yanlış kullanılan tarım ilaçları"* (K5) ve *"Çevremizde kullanılan tarımsal ilaçlar ve kimyasal gübreler en büyük tehdit. Etrafta kullanılan kimyasal gübre ve ilaçlar benim yer altı suyumu etkileyecek ve bu durum benim yaptığım ekolojik tarıma olumsuz yansıyacak. Bunun sorumluları bilinçsiz insanlar ve çiftçiler"* (E15) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelerden yola çıkılarak katılımcılar, çevrede kullanılan tarımsal ilaçların kendi üretimlerini olumsuz etkileyebileceğini ve bu durumun tehdit unsuru oluşturduğunu düşünmektedir şeklinde yorum yapmak mümkündür.

Maden ve Otoyol Projeleri

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin sürdürülebilirliğini bozacak tehditlerin neler olduğuna ilişkin görüşlerini maden ve otoyol projeleri şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Bölge oldukça maden zengini, çok kolay maden ruhsatı alınabiliyor. Altın ve demir madeni açılıyor, tüm bu çabaların en büyük tehdidi açılan maden ocakları. Kanunlar madenciden yana durum böyle olunca önüne geçemiyorsunuz. Geliyorlar yıkıyorlar, kırıyorlar her yer harabeye dönüşüyor"* (E17) ve *"Maden, otoyol projeleri sıkıntı yaratıyor, bazı yerlerde gördük bunu, yerleşimin tam*

ortasından tren yolu geçirdiler arazi ikiye bölündü, bunlar tehditlerden bazıları" (E10) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcıların, bir takım projelerin ekoköylerin/ekoçiftliklerin sürdürülebilirliği açısından olumsuz etki yarattığı ve bununla mücadele etmenin güç olduğu yönünde düşünceye sahip oldukları söylenebilir.

Fabrikaların Kurulması

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin sürdürülebilirliğini bozacak tehditlerin neler olduğuna ilişkin görüşlerini fabrikaların kurulması şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Fabrikalar bu alanlara doğru ilerlemeye başladı. Çevremiz hep tarlaydı, yavaş yavaş imar izni verdiler fabrikalar artı, her yer betonlaştı. 3-4 km kaldı yakında buraya kadar gelirler"* (K3) ve *"Bu alanlara çeşitli fabrikalar kurulduğunda ekosistem bozulacak ve ekonomik getiri sağlamak uğruna bu alanlar küçülecektir. Bu yerleşimlerin ekosistemini bozmamak adına fabrikalar belirli mesafelerde kurulup alt yapıları ona göre şekillendirilebilir"* (E12) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler, doğal alanlarda artan fabrika sayılarının bu alanlardaki sürdürülebilirliği sarsacağı gerçeğini ortaya koymaktadır.

Turizm

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin sürdürülebilirliğini bozacak tehditlerin neler olduğuna ilişkin görüşlerini turizm şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"En ekolojik turizm hiç yapılmayandır. Sürdürülebilirlik açısından tehdit oluşturuyor, mesela köy içerisinde otel yapılması tarımsal faaliyetin turizme dönüşmesine neden oluyor. Turizmin girdiği yerde tarımsal üretim ve doğanın sürdürülebilirliği risk altına giriyor. Çevreci turizm misyonu üstleniyorlar ama doğal alanlarda yapılan turizmi doğru bulmuyorum"* (E4) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifadeye dayanarak katılımcılar, doğal alanlarda yapılan turizm faaliyetlerinin sürdürülebilirlik açısından tehdit unsuru oluşturduğunu düşünmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

4.1.1.7. Araştırmaya Katılan Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Ekoturizme İlişkin Görüşleri

Bu başlık altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının ekoturizme, ekoturizmin ekoköye/ekoçiftliğe olan etkisine ve

ekoköylerde/ekoçiftliklerde yapılan turistik faaliyetlere ilişkin görüşleri üç boyut altında ele alınmış ve ifade sıklıkları sunulmuştur**.**

Boyut 1. Ekoturizme İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının "ekoturizme ilişkin görüşleri" ve bu görüşlerin ifade sıklıkları Şekil 64'te sunulmuştur**.**

Şekil 64. Ekoturizme İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 64 incelendiğinde ekoturizme ilişkin görüşlerini, katılımcıların 7'si talep artmalı, 5'i desteklenmeli, 4'ü doğayla bağ kurma, 4'ü bilinç oluşturulmalı, 3'ü en ekolojik turizm hiç yapılmayandır, 2'si kitle turizmine alternatif, 1'i yasal açıklar giderilmeli ve 1'i yapay bir sektör şeklinde ifade etmişlerdir.

Talep Artmalı

Katılımcıların bir kısmı, ekoturizme ilişkin görüşlerini talep artmalı şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Türkiye'de belirli oranda yapılıyor ama yeterli değil, talep artmalı ve bunun içinde insanlar daha doğal alanları tercih etmeli"* (E5) ve *"Ekolojik yaşam desteklenirse talep artar, şu an ekoturizme olan talep maalesef yetersiz, insanlar bu alanlara yönelirse şehirdeki o mutsuzlukların nasıl mutluluğa dönüşeceğini görebilirler"* (E17) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoturizm faaliyetlerine olan talepleri yetersiz bulduklarının göstergesi olarak yorumlanabilir.

Desteklenmeli

Katılımcıların bir kısmı, ekoturizme ilişkin görüşlerini desteklenmeli şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Ekoturizm için mücadele edenlerdenim. Genelde kırsal bölgelerde yapılıyor ama resmi yolu yok ve bu olmayınca herhangi bir*

proje yapamıyorsunuz. Kırsal turizm konusunda KOSGEB'den eğitim bile aldık ama işin içine girmeye çalışınca destek alamıyoruz, büyük bir engel, daha fazla desteklenmeli" (E12) ve *"Aslında çok iyi sistem fakat desteklenmediği sürece biz kendi çapımızda çok az yol katedebiliyoruz. Yerel yönetimlerin ekoturizm alanlarını hem maddi hem manevi anlamda desteklemesi gerekiyor. Mesela benim buraya yılda binlerce turist getirebilecek kapasitem ama burası turizm bölgesi olmadığı için zorlanıyorum"* (E15) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoturizm girişim faaliyetlerinin resmi anlamda desteklenmesi gerektiği, bireysel anlamdaki girişimlerin yetersiz kaldığını düşündüklerinin göstergesi olarak özetlenebilir.

En Ekolojik Turizm Hiç Yapılmayandır

Katılımcıların bir kısmı, ekoturizme ilişkin görüşlerini en ekolojik turizm hiç yapılmayandır şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Turistin olduğu yerde ekoloji olmaz, en ekolojik turizm hiç yapılmayandır"* (E4) ve *"Ekolojiye zarar verdiğini düşünüyorum, turizmin her türlüsü zararlı aslında. Ekolojinin tüketim malzemesi gibi ortaya konup etrafına oturmanın hayırlı bir şey olduğunu düşünmüyorum, yapılmamalı, bu alanların ekoturizme açılmasına karşıyım"* (E10) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak katılımcılar, ekolojik sistemin bozulmaması açısından ekoturizm faaliyetlerinin yapılmaması gerektiğini düşünmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

Doğayla Bağ Kurma

Katılımcıların bir kısmı, ekoturizme ilişkin görüşlerini doğayla bağ kurma şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Doğayla bağlantılı olmalı, şimdiki çocuklar doğadan uzak yetişiyor. Doğa yeniden yaşansın, hatırlansın, çeldirici şeylerden uzak durursak doğadan kopmayız. Doğanın kodunu çözerek, öğrenerek yapmalıyız bunu"* (K1) ve *"Çağımız gereği insanlar doğal olanlardan çok uzaklaştırıldı, insanlığa ait olmayan bir yapıya zorlandı ve bu yüzden insanlar çok mutsuz. Ekoturizm denen sistemde insanlar özlerine dönme fırsatı buldu, doğayla kucaklaşmaya ve bağ kurmaya başladı. Dolayısıyla ekoturizmle birlikte insanlar doğayla bağ kurup o sıkıştırılmış yaşam tarzlarından birazda olsa uzaklaşabiliyorlar"* (K2) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoturizm faaliyetlerini insanların doğayla olan bağlarını artırdığını ve insanları çağımızın

dayattığı şehirsel yaşam tarzından uzaklaştırdığını düşündüklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Bilinç Oluşturulmalı

Katılımcıların bir kısmı, ekoturizme ilişkin görüşlerini bilinç oluşturulmalı şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Köylülerin çoğunun, evinin bahçesinde bir şeyler üretmekten başka bir gelirleri yok. Bu tarz alanlarda insanlar eğitilmeli ve belli bir bilinç oluşturulup en azından köylülerin gelen turistlere ev sahipliği yapmaları sağlanabilir. Biz elimizden geleni yapıyoruz öğretmeye çalışıyoruz"* (E6) ve *"Bilincin oluşması çok önemli ama Türkiye'de bir şeyler popüler olduğunda yayılıyor ve sanal büyüme bittiğinde katliam oluyor, ekoturizm diye tarım arazileri katledilmeye başlanıyor"* (E7) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoturizm faaliyetlerini destekledikleri ve ekoturizmin gelişmesi için belli bir bilincin oluşması gerektiği yönündeki düşüncelerini yansıtmaktadır şeklinde özetlenebilir.

Kitle Turizmine Alternatif

Katılımcıların bir kısmı, ekoturizme ilişkin görüşlerini kitle turizmine alternatif şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Kitle turizmine alternatif olarak yapılıyor, doğru ama bununda sınırlarını zorlamamak lazım. Adı üstünde ekolojik döngüleri koruyan turizm, taşıma kapasitesine riayet eden turizm. Bu gerek yapısal olarak gerek mimaride gelenekselliği devam ettirmek gibi kazanımları beraberinde getiriyor. Beton bina yapıp ekoturizm yapıyorum diyemezsin. Mesela biz çöpleri ayrıştırıyoruz hayvanlara gidiyor onlarda yemezse kompost yapıyoruz tekrar toprağa gidiyor. Bunlar kitle turizminin olduğu alanlarda yapılmıyor, bunları yapmazsanız ekoturizmden bahsedemezsiniz"* (E3) ve *"Maalesef çok kıymetli fakat Türkiye'de mantık olarak çok geride. Herkesin kafasında kitle turizmi var, insanlar buraya ödeyeceği ücretin çok daha fazlasını daha kalitesiz yerlere verebiliyor. Alternatif olarak görünüyor ama olması gereken turizm ekoturizm aslında. İlerde kitle turizmine alternatif değil de gerçek turizmin bu olduğu anlaşılacaktır"* (E13) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelerden yola çıkılarak katılımcılar, ekoturizmin günümüzde kitle turizmine alternatif olarak görüldüğünü fakat gerçek turizmin ekolojiyi gözeterek ekoturizm şeklinde olması gerektiğini düşünmektedir şeklinde yorum yapmak mümkündür.

Yasal Açıklar Giderilmeli

Katılımcıların bir kısmı, ekoturizme ilişkin görüşlerini yasal açıklar giderilmeli şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Ekoturizm konusunda bazı yasal açıklar olduğunu düşünüyorum. Mesela imar planları düzenlenirken, bu bölgede bazı noktalarda agro turizm alanları belirlenmiş. Bu alanlarda insanlar tam olarak ne yapacaklarını bilmiyor ve derme çatma inşaatlar yapıp lokantalar açmaya başladılar, bu tarz açıkların acilen giderilmesi gerekiyor"* (E6) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, ekoturizme açılan alanların yakın bölgesinde yaşayan insanlara ne yapmaları gerektiğine ilişkin bilgilendirme yapılması ve ekoturizmin bir takım yasal prosedürlerle desteklenmesi gerektiğinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Yapay Bir Sektör

Katılımcıların bir kısmı, ekoturizme ilişkin görüşlerini yapay bir sektör şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Genel olarak yapay bir sektör gibi geliyor bana. Var olan şeyleri güzelleştirerek sunma çabası ya da olanı farklılaştırarak, bazı kalıplar içerisinde sunarak turistik talebi artırma çabası"* (E11) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, var olan şeylerin belli kalıplara sığdırarak sunulduğu, bu yüzden ekoturizmin gerçeklikten uzak bir faaliyet alanı olduğu yönündeki düşünceyi ortaya koymaktadır şeklinde yorumlanabilir.

Boyut 2. Ekoturizmin Ekoköye/Ekoçiftliğe Olan Etkisine İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının "ekoturizmin ekoköye/ekoçiftliğe olan etkisine ilişkin görüşleri" ve bu görüşlerin ifade sıklıkları Şekil 65'te sunulmuştur**.**

Şekil 65. Ekoturizmin Ekoköye/Ekoçiftliğe Olan Etkisine İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 65 incelendiğinde ekoturizmin ekoköye/ekoçiftliğe olan etkisine ilişkin görüşlerini, katılımcıların 12'si kalkınma, 5'i etkisi olduğunu düşünmüyorum, 5'i çevresel tahribatların artması ve 1'i tanınırlığının artması şeklinde ifade etmişlerdir.

Kalkınma

Katılımcıların bir kısmı, ekoturizmin ekoköye/ekoçiftliğe olan etkisine ilişkin görüşlerini kalkınma şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Ekoturizm bu tarz alanlara getiri sağlayarak daha fazla kalkınmasına olanak tanıyor. Yurt dışında çok örnekleri var ama ülkemizde yeterli değil"* (E5) ve *"Bu alanlarda ekolojiye saygı duyulan kırsal yaşam var. Buna uygun insanlar gelerek bu alanların kalkınmasına destek oluyor, bu alanları görerek, yaşayarak öğreniyorlar bunlar çok önemli, keşke sayımız daha fazla artsa, daha çok kişiye ulaşabilsek"* (K2) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoturizm faaliyetlerinin ekoköylerin/ekoçiftliklerin kalkınması açısından olumlu etki yarattığını düşündüklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Etkisi Olduğunu Düşünmüyorum

Katılımcıların bir kısmı, ekoturizmin ekoköye/ekoçiftliğe olan etkisine ilişkin görüşlerini etkisi olduğunu düşünmüyorum şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Ekoturizmin bu tarz alanlara gelir sağladığı düşünülüyor, çevrede yaşayan insanlara bakarsanız öyle olmadığını görürsünüz. İnsanlara gelir sağlayarak refah düzeyini artırma işi olarak görüyor adına da ekoturizm deniyor, maalesef bir fayda sağladığı yok"* (E6) ve *"Etkisi olduğunu düşünmüyorum, bu alanların ekoturizme açılmasına karşıyım, ekolojiye zarar veriliyor, bu alanlar tüketim malzemesi olmamalı"* (E10) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelerden yola çıkılarak katılımcılar, ekoturizm faaliyetlerinin çevreye zarar verdiğini ve insanlara olumlu anlamda katkı sağlamadığını düşünmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

Çevresel Tahribatların Artması

Katılımcıların bir kısmı, ekoturizmin ekoköye/ekoçiftliğe olan etkisine ilişkin görüşlerini çevresel tahribatların artması şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Ekoturizm dediğimizde bir yer meşhur oluyor ve oraya binlerce kişi arabayla geliyor, bir noktadan sonra kitle turizmine dönüşüyor, doğa tahrip ediliyor ve maalesef bu ekoturizm olmuyor. Çok fazla önemsenmiyor, bir yere tatil köyü yapılacaksa yapılıyor çevreye sosyal, kültürel etkisi ne olur veya ekosisteme ne kadar zarar verir, kimsenin umurunda değil"* (E2) ve *"Turizmle ekolojiyi aynı yere koyamazsınız. Turizm dediğiniz şey kitleleri çekmek ve bu ekolojik değil, çevrenin bozulmasını hızlandırır"* (E7) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoturizm faaliyetlerini çevreci bulmadıklarının göstergesi olarak yorumlanabilir.

Tanınırlığının Artması

Katılımcıların bir kısmı, ekoturizmin ekoköye/ekoçiftliğe olan etkisine ilişkin görüşlerini tanınırlığının artması şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Geriye baktığımda yaklaşık 750 kişi ağırladım, eğer ben ekoturizm yapmasaydım çoğu bu bölgeyi tanımayacaktı. Bambaşka çevrelere ihtiyacımız var, bu alanlar bu şekilde gelişebilir, tanınır olması daha çok kişiye ulaşarak oluşabilir"* (K5) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, ekoköylerin/ekoçiftliklerin daha fazla kişiye ulaşabilmesi anlamında ekoturizm faaliyetinin gerekli olduğunu yansıtmaktadır şeklinde özetlenebilir.

Boyut 3. Ekoköylerde/Ekoçiftliklerde Yapılan Turistik Faaliyetlere İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının "ekoköylerde/ekoçiftliklerde yapılan turistik faaliyetlere ilişkin görüşleri" ve bu görüşlerin ifade sıklıkları Şekil 66'da sunulmuştur**.**

Şekil 66. Ekoköylerde/Ekoçiftliklerde Yapılan Turistik Faaliyetlere İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 66 incelendiğinde ekoköylerde/ekoçiftliklerde yapılan turistik faaliyetlere ilişkin görüşlerini, katılımcıların 7'si kamp turizmi, 6'sı turistik faaliyet yapılmıyor, 5'i kırsal turizm, 3'ü atölye çalışmaları, 1'i yoga turizmi ve fotoğrafçılık, 1'i orman yürüyüşü ve 1'i botanik turizmi şeklinde ifade etmişlerdir.

Kamp Turizmi

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerde/ekoçiftliklerde yapılan turistik faaliyetlere ilişkin görüşlerini kamp turizmi şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Kampçılar tarafından çok tercih ediliyor"* (E9) ve *"Şu an için konaklama sağlama imkânımız yok ama kamp turizmi yapılmasına izin verebiliyoruz"* (E11) şeklindeki

ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, kamp faaliyetleri konusunda hizmet verdiklerini göstermektedir şeklinde özetlenebilir.

Turistik Faaliyet Yapılmıyor

Katılımcıların büyük bir kısmı, ekoköylerde/ekoçiftliklerde yapılan turistik faaliyetlere ilişkin görüşlerini turistik faaliyet yapılmıyor şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Şu an sistemi tam oturtamadık o yüzden herhangi bir turistik faaliyet yapılmıyor ama ileride düşünüyorum, henüz çok yeniyiz"* (E1) ve *"Sadece organik üretimle ilgilendiğimiz için turistik faaliyet yapılmıyor"* (E16) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak katılımcılar, yerleşim alanlarını turistik faaliyet için uygun bulmamaktadır şeklinde değerlendirme yapılabilir.

Kırsal Turizm

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerde/ekoçiftliklerde yapılan turistik faaliyetlere ilişkin görüşlerini kırsal turizm şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Kırsal turizm yapıyoruz, ilgi duyanlar gelip konaklıyor, geziyor, sebze ve meyve toplayabiliyor"* (E3) ve *"Bu bölgede yapılabilecek birçok turistik faaliyet var, biz çiftliğimizde insanların kırsal yaşamdan almak istediklerini sunmaya çalışıyoruz"* (E17) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköyde turistlerin ilgi duyabilecekleri kırsala dair bir takım turistik faaliyetlerde bulunduklarının göstergesi olarak yorumlanabilir.

Atölye Çalışmaları

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerde/ekoçiftliklerde yapılan turistik faaliyetlere ilişkin görüşlerini atölye çalışmaları şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Alanımız büyük olmadığı için sadece atölye çalışmaları yapılıyor"* (K2) ve *"Bazı yabancı turistler sebze, meyve ya da yöresel yemeklerle ilgileniyorlar, talep olursa yaptığımız ürünlerle ilgili atölyemizde etkinlikler düzenleyebiliyoruz"* (K3) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak katılımcılar, imkânları ölçüsünde ve talebe göre atölye bazında bir takım turistik faaliyetler sunmaktadır şeklinde yorum yapmak mümkündür.

Yoga Turizmi ve Fotoğrafçılık

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerde/ekoçiftliklerde yapılan turistik faaliyetlere ilişkin görüşlerini yoga turizmi ve fotoğrafçılık şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"İnsanların talepleri üzerine farklı etkinlikler olabiliyor, mesela bazen yogacılar geliyor burada etkinlik yapabiliyorlar, bazen de fotoğrafçılar geliyor. Bizde buna katkı sağlamış*

oluyoruz" (E17) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, ekoköylerin yoga ve fotoğrafçılık gibi turizm faaliyetlerine uygun olduğunu yansıtmaktadır.

Orman Yürüyüşü

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerde/ekoçiftliklerde yapılan turistik faaliyetlere ilişkin görüşlerini orman yürüyüşü şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Günübirlik etkinlikler düzenleyebiliyoruz, bunlardan biri de orman yürüyüşü. İnsanlar sabahtan gelip kahvaltısını yapıyor, toprağa dokunuyor, belki süt sağıyor, ekim dikim yapabiliyor sonrasında da orman yürüyüşlerimiz oluyor"* (E15) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, turistlerin ekoköyde yapabilecekleri birçok etkinliğin dışında sportif faaliyetlerinde olduğunu göstermektedir şeklinde özetlenebilir.

Botanik Turizmi

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerde/ekoçiftliklerde yapılan turistik faaliyetlere ilişkin görüşlerini botanik turizmi şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Orkide konusunda kendimizi çok geliştirdik, yurtdışından uzmanlarla iletişim kurduk zaman zaman buraya geliyorlar. Botanikle ilgileniyoruz çünkü eşim botanikçi, bununla ilgili aktiviteler oluyor"* (E5) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, yurt içi ve yurt dışından turist kabul edildiğini ve bitkiler konusunda bir takım aktiviteler düzenlendiğini göstermektedir şeklinde yorumlanabilir.

4.1.1.8. Araştırmaya Katılan Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Ekoköylerde/Ekoçiftliklerde Sunulan Hizmetlere İlişkin Görüşleri

Bu başlık altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının sunulan hizmetlere ve ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik sunulan eğitim hizmetlerine ilişkin görüşleri iki boyut altında ele alınmış ve ifade sıklıkları sunulmuştur.

Boyut 1. Sunulan Hizmetlere İlişkin Görüşler

Bu boyut altında ekoköy/ekoçiftlik kurucularının "sunulan hizmetlere ilişkin görüşleri" Şekil 67'de ve "ekoköyü/ekoçiftliği farklı kılan durumlara ilişkin görüşleri" Şekil 68'de sunulmuş olup ifade sıklıkları verilmiştir.

Şekil 67. Ekoköylerde/Ekoçiftliklerde Sunulan Hizmetlere İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 67 incelendiğinde sunulan hizmetlere ilişkin görüşlerini, katılımcıların 13'ü konaklama, 9'u yeme-içme, 6'sı hizmet sunmuyoruz ve 1'i rehberlik ifade etmişlerdir.

Konaklama

Katılımcıların büyük bir kısmı, sunulan hizmetlere ilişkin görüşlerini konaklama şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Gelenler bizimle hayata katılıyor, burada konaklayıp bizimle vakit geçiriyor, yaptıklarımızı öğreniyorlar. Gelenleri yormuyoruz, çoğu şehirden geliyor, dinlenmek istiyorlar bu yüzden belli kalıplar içerisine girmiyoruz, isterlerse burada konaklayıp, dinlenip, mutlu şekilde dönüyorlar"* (K1) ve *"Konaklama ve kahvaltı hizmetimiz var, buraya gelen kitle belli olduğu için başka bir şeye gerek duymadık henüz"* (E5) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler, ziyaretçilere dinlence amaçlı hizmet verildiğini göstermektedir şeklinde yorumlanabilir.

Yeme-İçme

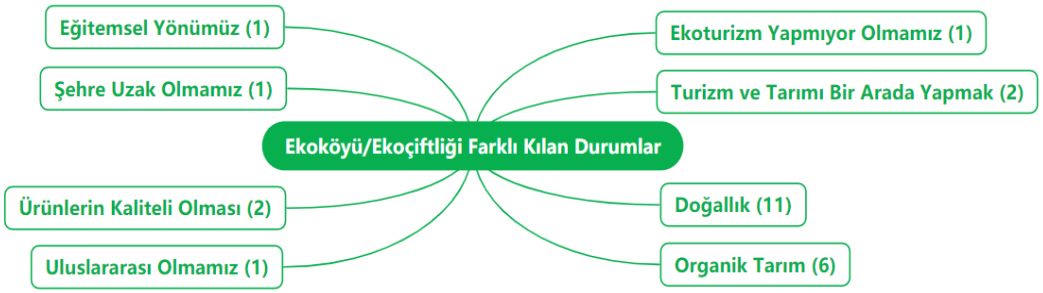
Katılımcıların bir kısmı, sunulan hizmetlere ilişkin görüşlerini yeme-içme şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Kendi yaptığımız 30 çeşit ürün var, gelen misafirler hem bu ürünleri tadıyorlar hem de isterlerse satın alabiliyorlar. Onun dışında restoranımızda yeme-içme hizmeti sunuyoruz, hafta sonları yakın şehirlerden kahvaltı için gelenler oluyor"* (K3) ve *"Odun ateşinde yemekler yapıyoruz ama öyle profesyonel aşçılarımız yok, yemekleri köyümüzün kadınları pişiriyor. Gelen misafirlerin talebine göre her türlü yemek yapılıyor, vejetaryen yemekler, yöresel yemekler gibi"* (E4) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak katılımcılar, ziyaretçilerine yerel ürünler ve yöresel yemekler sunmaktadır şeklinde yorum yapılabilir.

Hizmet Sunmuyoruz

Katılımcıların bir kısmı, sunulan hizmetlere ilişkin görüşlerini hizmet sunmuyoruz şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Hizmet olarak sunduğumuz bir şey yok, gelenler gönüllü olduğu için yapılması gerekenleri birlikte yapıyoruz"* (E4) ve *"Hizmet sunmuyoruz amacımız organik tarım"* (E16) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu durum katılımcıların, hizmet amaçlı bir faaliyette bulunmadıklarını göstermektedir şeklinde özetlenebilir.

Rehberlik

Katılımcıların bir kısmı, sunulan hizmetlere ilişkin görüşlerini rehberlik şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Gelen misafirler isterlerse bölgemizi gezdirip onlara rehberlik yapıyorum. Hatta bu çok hoşuma gidiyor, çünkü buralar gerçekten gezilmesi, görülmesi gereken yerler"* (K5) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, tercihleri doğrultusunda ziyaretçilere bölgede bilgilendirici gezi faaliyeti sunulduğunu göstermektedir şeklinde yorumlanabilir.

Şekil 68. Ekoköyü/Ekoçiftliği Farklı Kılan Durumlara İlişkin Görüşleri ve İfade Sıklıkları

Şekil 68 incelendiğinde ekoköyü/ekoçiftliği farklı kılan durumlara ilişkin görüşlerini, katılımcıların 11'i doğallık, 6'sı organik tarım, 2'si turizm ve tarımı bir arada yapmak, 2'si ürünlerin kaliteli olması, 1'i ekoturizm yapmıyor olmamız, 1'i eğitimsel yönümüz, 1'i şehre uzak olmamız ve 1'i uluslararası olmamız şeklinde ifade etmişlerdir.

Doğallık

Katılımcıların büyük bir kısmı, ekoköyü/ekoçiftliği farklı kılan durumlara ilişkin görüşlerini doğallık şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"İnsanların doğaya dokunmasına vesile olmak istiyorum bunu da doğal kalarak yapmaya çalışıyoruz, yapay şeylerden uzak duruyoruz"* (K5) ve *"İşimizi amatör ruhla yapıyoruz,*

misafirlerimizi doğal karşılıyoruz, ticari bir kaygımız yok ve doğallığa önem veriyoruz" (E5) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, doğal kalmaya önem verdiklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Organik Tarım

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyü/ekoçiftliği farklı kılan durumlara ilişkin görüşlerini organik tarım şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Bizim turizmle olan ilişkimiz tarımla olan ilişkimizden daha küçüktür. Daha pek çok benzer yerde turizm önceliklidir ama burada organik tarım ön planda"* (E6) ve *"Organik tohumlar topluyoruz, ilaçsız, gübresiz, toprağı sürmeden doğallığa önem vererek tarım yapıyoruz ve bunları yaparak deneyimlemeye çalışıyoruz"* (E11) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcılar, uyguladıkları tarım yönteminin ekoköyü/ekoçiftliği farklı kıldığını düşünmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

Turizm ve Tarımı Bir Arada Yapmak

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyü/ekoçiftliği farklı kılan durumlara ilişkin görüşlerini turizm ve tarımı bir arada yapmak şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Burası turizm ve tarımı bir arada götürmeye çalışan örnek bir yer, farkımızın bu olduğunu düşünüyorum"* (E3) ve *"Hem organik tarıma önem veriyoruz hem de buraya gelen misafirleri doğal yaşamın içerisinde ağırlayarak gerçek bir dinlence imkânı sunuyoruz"* (E13) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, turizm ve tarım faaliyetinin bir arada yapılmasının örnek oluşturduğunu ve her iki faaliyete de önem verdiklerini göstermektedir şeklinde yorumlanabilir.

Ürünlerin Kaliteli Olması

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyü/ekoçiftliği farklı kılan durumlara ilişkin görüşlerini ürünlerin kaliteli olması şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"10 km kuzeyimizde Marmara Denizi var, bitkilerimiz oradan yüklü miktarda iyot alıyor, rakım 250-300 metre ve bitkiler içilebilen suyla sulanıyor, ormanlarla çevrili bir yerdeyiz. Tüm bunlar ürettiğimiz bitkilerin ayrı kalite ve lezzette olmasını sağlıyor. İnsanlar ürünleri tattıklarında o aromayı fark edebiliyorlar"* (E12) ve *"Biz üretim çeşitliliğinde Türkiye'de birinci sıradayız, 93 çeşit ürün yetiştiriyoruz ve ürünlerimiz üst standartta"* (E14) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelerden yola çıkılarak katılımcılar, yetiştirdikleri ürünleri farklı ve kaliteli bulmaktadır şeklinde yorum getirilebilir.

Ekoturizm Yapmıyor Olmam

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyü/ekoçiftliği farklı kılan durumlara ilişkin görüşlerini ekoturizm yapmıyor olmamız şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Çok değişik çiftlikler var ve her biri başka şeylerle uğraşıyor. Kimisi komün yaşam, kimisi kolektif, kimisi ekoturizm merkezi. Benim ticari bir kaygım yok ve ekoturizm yapmıyorum. Burası benim yaşam alanım, çiftliğim. Gelen insanlara bunu anlatmaya çalışıyorum gelecekseniz bunu bilerek gelin beklenti içerisinde olmayın diyorum"* (E7) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, maddi bir kaygıyla kurulan bir yaşamın olmadığını yansıtmaktadır.

Eğitimsel Yönümüz

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyü/ekoçiftliği farklı kılan durumlara ilişkin görüşlerini eğitimsel yönümüz şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Eğitimsel yönümüzün baskın çıktığını düşünüyorum, bu yaşam şeklini örneklemeye çalışarak bizi takip edenleri yüreklendirmeye bir şekilde yardım etmiş oluyoruz"* (K2) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, insanları bilinçlendirme yönünde adımlar atıldığını göstermektedir şeklinde yorumlanabilir.

Şehre Uzak Olmamız

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyü/ekoçiftliği farklı kılan durumlara ilişkin görüşlerini şehre uzak olmamız şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Gerçek doğanın içerisindeyiz, şehre uzağız farkımız bu olabilir. Ekoköy olarak yapılanmak isteyen birçok yer bu duruma uymuyor"* (E11) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, ekoköyün doğal ve şehirsel etkilerden uzak olduğunu göstermektedir şeklinde özetlenebilir.

Uluslararası Olmamız

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyü/ekoçiftliği farklı kılan durumlara ilişkin görüşlerini uluslararası olmamız şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Dünyanın çeşitli ülkelerinden insanları buraya getirebilmek ve bizim yaşadığımız kültürü anlatabilmek. İletişim sıkıntım olmadığı için onlarla güzel diyaloglara girebiliyoruz, onlar bu alanlara değer veriyorlar, bilinçliler. Bizim yerli halkımız gibi yadırgamıyorlar. Ürettiğimiz ürünlerin nasıl yetiştiğini yerinde gösteriyoruz ve öğrenmelerini sağlıyoruz. Ayrıca Anadolu kültürünü yansıtan ve 200 yıldan beridir tarımsal alanda faaliyet göstermiş tüm tarım ve mutfak gereçlerinin sergilendiği bir müzem var, gelen insanlar oluşturduğum müzeyi görebiliyorlar"* (E15) şeklindeki

ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, yerel kültürün ve üretim faaliyetlerinin sadece ülke bazında değil farklı ülkelerden gelen ziyaretçilere de yansıtılabildiğini göstermektedir şeklinde yorumlanabilir.

Boyut 2. Ekoköylere/Ekoçiftliklere Yönelik Sunulan Eğitim Hizmetlerine İlişkin Görüşler

Bu boyut altında ekoköy/ekoçiftlik kurucularının "ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik eğitim alıp almama durumlarına ilişkin görüşleri" Şekil 69'da, "ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik eğitim hizmeti faaliyetlerinde bulunup bulunmama durumuna ilişkin görüşleri" Şekil 70'te ve "ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik düzenlenen eğitimlerin sertifikalı olup olmama durumuna ilişkin görüşleri" Şekil 71'de sunulmuş olup ifade sıklıkları verilmiştir.

Şekil 69. Kurucuların Ekoköylere/Ekoçiftliklere Yönelik Eğitim Alıp Almama Durumlarına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 69 incelendiğinde ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik eğitim alıp almama durumlarına ilişkin görüşlerini, katılımcıların 18'i hayır ve 4'ü evet şeklinde ifade etmişlerdir.

Hayır

Katılımcıların büyük bir kısmı, ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik eğitim alıp almama durumlarına ilişkin görüşlerini hayır şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Eğitim almadım, sadece kendi tutku ve merakımla sürekli okudum, araştırdım. Burada yaşayarak bir fakülte bitirmiş gibi oldum, hatta süt ve peynir konularında uzmanlık yaptım denebilir"* (K2) ve *"Eğitim almadım, gönüllülük sürecinde gittiğim yerlerden birçok şey öğrendim ve halen uygulayarak öğrenmeye devam ediyorum"* (E11) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköylere/ekoçiftliklere dair gerekli bilgileri kendi istek ve ilgileri

doğrultusunda öğrendiklerinin ve halen bu konuda kendilerini geliştirmeye devam ettiklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Evet

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik eğitim alıp almama durumlarına ilişkin görüşlerini evet şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Amerikalı bir hocadan permakültüre giriş kursu ve Bill Mollison'dan doğal tarım üzerine eğitim aldım. Onun dışında iki kez toprak mikrobiyolojisi kursuna katıldım. Ağaç dikmek, bitkiyle uğraşmak istiyorsanız ilk önce toprağı bilmeniz gerekiyor, bizim felsefemiz doğal tarım felsefesi"* (E2) ve *"Turizm kursunda ve tarımla ilgili sertifikalı eğitimlere katıldım"* (K4) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekolojik yaşama dair bir takım uygulamalar konusunda eğitim aldıklarının göstergesi olarak özetlenebilir.

Şekil 70. Ekoköylere/Ekoçiftliklere Yönelik Eğitim Hizmeti Faaliyetlerinde Bulunup Bulunmama Durumuna İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 70 incelendiğinde ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik eğitim hizmeti faaliyetlerinde bulunup bulunmama durumuna ilişkin görüşlerini, katılımcıların 15'i hayır ve 7'si evet şeklinde ifade etmişlerdir.

Hayır

Katılımcıların büyük bir kısmı, ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik eğitim hizmeti faaliyetlerinde bulunup bulunmama durumuna ilişkin görüşlerini hayır şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Eğitim vermiyoruz ama bu konuda istekli olanlara deneyimlediklerimizi ve okuyarak öğrendiklerimizi anlatmak istiyoruz"* (K1) ve *"Şu anda eğitim faaliyeti yok. Önceden dışardan gelen insanlar tarafından permakültür kursları düzenleniyordu fakat bizim dâhilimizde değildi"* (E3) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköylere yönelik eğitim

hizmeti faaliyetlerinde bulunmadıklarının fakat kimi zaman ilgili eğitimlerin ekoköylerde/ekoçiftliklerde yapılmasına olanak sağladıklarının göstergesi olarak yorumlanabilir.

Evet

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik eğitim hizmeti faaliyetlerinde bulunup bulunmama durumuna ilişkin görüşlerini evet şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Süt ve peynir konularında atölye eğitimleri düzenliyoruz"* (K2) ve *"Meraklı ve istekli olanlara permakültüre giriş konusunda bilgiler veriyorum"* (E2) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, talepler doğrultusunda bir takım eğitimler düzenlediklerini göstermektedir şeklinde özetlenebilir.

Şekil 71. Ekoköylere/Ekoçiftliklere Yönelik Düzenlenen Eğitimlerin Sertifikalı Olup Olmama Durumuna İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 71 incelendiğinde ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik düzenlenen eğitimlerin sertifikalı olup olmama durumuna ilişkin görüşlerini, katılımcıların 7'si sertifikalı değil şeklinde ifade etmişlerdir.

Sertifikalı Değil

Katılımcıların büyük bir kısmı, ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik düzenlenen eğitimlerin sertifikalı olup olmama durumuna ilişkin görüşlerini sertifikalı değil şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Sertifika vermek gibi bir yetkim yok"* (E2) ve *"Sertifikalı eğitim değil. Sadece bildiklerimizi paylaşıyoruz resmi bir şey yok"* (E14) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler, düzenlenen eğitimlerin resmi boyutu olmadığından dolayı sertifika verilmemektedir şeklinde özetlenebilir.

4.1.1.9. Araştırmaya Katılan Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Ekoköylere/Ekoçiftliklere İlişkin Görüşleri

Bu başlık altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının ekoköyleri/ekoçiftlikleri şimdi ve geleceğe yönelik nasıl değerlendirdiklerine, ekoköylerin/ekoçiftliklerin farklı yaşam modellerinin mümkün olduğunu insanlara gösterebilme yönündeki hedefine ulaşıp ulaşamayacağına, ekoköylerin/ekoçiftliklerin alternatif yaşam biçimi olup olmadığına, ekoköylerin/ekoçiftliklerin dünyadaki birincil misyonunun ne olduğuna, ekoköylerin/ekoçiftliklerin gelecek nesillere aktarılması konusuna, ekoköylerin/ekoçiftliklerin nasıl desteklenebileceğine, ekoköydeki/ekoçiftlikteki alışkanlıklara ve ekoköyde/ekoçiftlikte yaşama olanağı bulunmaması halinde geleneksel bir köyde yaşama isteklerine ilişkin görüşleri sekiz boyut altında ele alınmış ve ifade sıklıkları sunulmuştur.

Boyut 1. Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Ekoköyleri/Ekoçiftlikleri Şimdi ve Geleceğe Yönelik Nasıl Değerlendirdiklerine İlişkin Görüşleri

Bu boyut altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının "ekoköyleri/ekoçiftlikleri şimdi ve geleceğe yönelik nasıl değerlendirdiklerine ilişkin görüşleri" ve bu görüşlerin ifade sıklıkları Şekil 72'de sunulmuştur.

Şekil 72. Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Şimdi ve Geleceğe Yönelik Nasıl Değerlendirildiğine İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 72 incelendiğinde ekoköyleri/ekoçiftlikleri şimdi ve geleceğe yönelik nasıl değerlendirdiklerine ilişkin görüşlerini, katılımcıların 10'u sayıca yeterli değil gelişeceğini düşünüyorum, 7'si desteklenmiyor gelişeceğini düşünmüyorum, 2'si engeller kaldırılırsa büyümeye devam edecektir, 2'si insanlar bilinçlenirse gelişir ve 1'i olması gerektiği gibi gelecekle ilgili tahminim yok şeklinde ifade etmişlerdir.

Sayıca Yeterli Değil Gelişeceğini Düşünüyorum

Katılımcıların büyük bir kısmı, ekoköyleri/ekoçiftlikleri şimdi ve geleceğe yönelik nasıl değerlendirdiklerine ilişkin görüşlerini sayıca yeterli değil gelişeceğini düşünüyorum şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Bir takım evrensel veya toplumsal olayların (pandemi gibi) mevcut durumları nasıl değiştirdiğini gördük. Bu durumlar insanların farklı alanlara yönelmesine, farklı arayışlar içerisine girmesine neden oluyor. Mesela son zamanlarda yaşanan (pandemi örneği) sağlıksal problemlerle birlikte insanlar daha yaşanılabilir alanlara yöneldiler, herkes bahçeli bir evin hayalini kurmaya başladı. Tohumun yaşadığı serüven gibi önce çatlar sonra filizlenir. İnsanlarda değişmeye, dönüşmeye başladı ve şu an yeterli olmayan bu alanlar insanların bu değişim ve dönüşümleriyle birlikte artmaya devam edecektir"* (K1) ve *"Şu an çok popüler ve yeterli olmasa da gelecekte daha fazla gelişeceğini, insanların bu tarz yaşam alanlarına yöneleceğini düşünüyorum. Kendi yakınlarımdan görüyorum, son zamanlarda toplumsal olarak yaşadığımız sağlıksal problemler doğal ortamlara olan talebi artırdı ve bu alanların değerinin daha net anlaşılmasını sağladı"* (E15) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköylerin/ekoçiftliklerin mevcutta yetersiz olduğunu fakat yaşanan toplumsal değişimlerin ekoköylere olan talebi artıracağı yönünde düşünceye sahip olduklarının göstergesi olarak yorumlanabilir.

Desteklenmiyor Gelişeceğini Düşünmüyorum

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyleri/ekoçiftlikleri şimdi ve geleceğe yönelik nasıl değerlendirdiklerine ilişkin görüşlerini desteklenmiyor gelişeceğini düşünmüyorum şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Keşke gelişerek devam etse ama çok zor, çünkü bu alanların artık kendi kendine sürdürülebilmesi ve ayakta kalabilmesi maalesef kolay değil. Verimli araziler, meralar, tarlalar gerçekten yok olup gidiyor. Köyde doğmuş çiftçinin arazileri alınıp betonlaştırılıyor, verimli topraklarda kimyasal ilaçlar kullanılıyor ve toprak yok ediliyor. Tüm bunlardan dolayı ben bu alanların geleceğini hoş görmüyorum. Mücadelemiz kişisel kalıyor, maalesef büyük bir uyanış ve sistemin desteğini göremiyoruz"* (K2) ve *"Bu alanları gelecekte de aynı yerde görüyorum gelişeceğini düşünmüyorum çünkü bu konuda bir gayret, destek ve girişim görmüyorum"* (E4) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcılar, yapılan bir takım uygulamaların doğaya zarar verdiğini ve doğal alanların gittikçe daha çok tahribata uğradığını ayrıca konuyla ilgili çabaların bireysel boyutta kaldığını düşünmektedir şeklinde yorum yapmak mümkündür.

Engeller Kaldırılırsa Büyümeye Devam Edecektir

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyleri/ekoçiftlikleri şimdi ve geleceğe yönelik nasıl değerlendirdiklerine ilişkin görüşlerini engeller kaldırılırsa büyümeye devam edecektir şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Mutlaka gelişecektir ama bu yaşama dair deneyimler kazanmamız yılları alıyor bu yüzden birkaç nesil sürecek projeler yapılmalı, yapılan uzun ömürlü projelere gençler dâhil edilmeli. İnsanların geleceğe dair kaygıları, engelleri var. Genç nesilleri bunlardan kurtarmak, uzun ömürlü kırsal yaşam projelerinin içerisine dâhil edip kırsalı cazip hale getirmek gerekir, ancak bu şekilde daha hızlı gelişebilir"* (E10) ve *"Türkiye'de çok aklı başında, düzgün çalışan, işlerini iyi yapan insanlar var. Bu insanlar sayesinde bu işler bir yerlere geliyor, gelmeye çalışıyor ama devletin bu yöndeki kanunları daha doğru ve anlaşılır şekilde belirlemesi, işin önüne set çekmek yerine formüle etmeyi tercih etmesi çok daha hızlı yol alınmasını sağlayacaktır"* (E6) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelerden yola çıkılarak katılımcılar, bazı proje ve yasal prosedürlerle ekoköylerin/ekoçiftliklerin desteklenmesi gerektiğini, ekoköylerin ancak bu sayede gelişebileceğini düşünmektedir şeklinde yorum getirilebilir.

İnsanlar Bilinçlenirse Gelişir

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyleri/ekoçiftlikleri şimdi ve geleceğe yönelik nasıl değerlendirdiklerine ilişkin görüşlerini insanlar bilinçlenirse gelişir şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Bazı ülkelerde bu iş çok güzel yapılıyor ama ülkemizde durum biraz farklı, çünkü insanlar tabularından çıkamıyor. Cennet gibi bir ülkede yaşıyoruz ve bu ülkeye farklı gözlerle bakabilmeliyiz, bu da ancak insanların ufkunu açmakla, insanları bilinçlendirmekle olacak şeyler"* (K5) ve *"Gittikçe gelişeceğini son zamanlarda daha da net gördük ama en iyi gelişme eğitimle olur. Yaşadığımız çevrenin önemini anlatan eğitimler olmalı hatta ilkokuldan itibaren çocuklar yaşadığı çevrenin önemini anlayarak yetişmeli. Gerek doğal gerekse kültürel değerlerimiz ve bunların nasıl korunması, yaşatılması gerektiği insanlara anlatılmalı ancak bu şekilde daha hızlı gelişebilir"* (E17) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak katılımcılar, yaşadığımız çevrenin öneminin insanlar tarafından fark edilmesi gerektiğini düşünmektedir şeklinde özetlenebilir.

Olması Gerektiği Gibi Gelecekle İlgili Tahminim Yok

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyleri/ekoçiftlikleri şimdi ve geleceğe yönelik nasıl değerlendirdiklerine ilişkin görüşlerini olması gerektiği gibi, gelecekle ilgili tahminim yok şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Diğer ülkelerle kıyaslamadan şu an*

ülkemizde olması gerektiği yerde aslında. Geleceğe yönelik tahmin ve öngörülerle yaşamadığım için bu konuda bir şey diyemeyeceğim" (E11) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, Türkiye'deki ekoköylerin/ekoçiftliklerin mevcut durumunun normal seviyede olduğunu ve geleceğe dair bir öngörü yapılamadığını göstermektedir şeklinde yorumlanabilir.

Boyut 2. Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Farklı Yaşam Modellerinin Mümkün Olduğunu İnsanlara Gösterebilme Yönündeki Hedefine Ulaşıp Ulaşamayacağına İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının "ekoköylerin/ekoçiftliklerin farklı yaşam modellerinin mümkün olduğunu insanlara gösterebilme yönündeki hedefine ulaşıp ulaşamayacağına ilişkin görüşleri" Şekil 73'te ve "ekoköylerin/ekoçiftliklerin izole topluluklar olup olmadığına ilişkin görüşleri" Şekil 74'te sunulmuş olup ifade sıklıkları verilmiştir.

Şekil 73. Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Farklı Yaşam Modellerinin Mümkün Olduğunu İnsanlara Gösterebilme Yönündeki Hedefine Ulaşıp Ulaşamayacağına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 73 incelendiğinde ekoköylerin/ekoçiftliklerin farklı yaşam modellerinin mümkün olduğunu insanlara gösterebilme yönündeki hedefine ulaşıp ulaşamayacağına ilişkin görüşlerini, katılımcıların 20'si ulaşacaktır ve 2'si kısmen ulaşacaktır şeklinde ifade etmişlerdir.

Ulaşacaktır

Katılımcıların büyük bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin farklı yaşam modellerinin mümkün olduğunu insanlara gösterebilme yönündeki hedefine ulaşıp ulaşamayacağına ilişkin görüşlerini ulaşacaktır şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Geleneksel köy yaşamından farklı olarak daha çok bilinçli insanlar tarafından yapıldığı için sistemli bir ilerleyiş var, bu sistemli ilerleyişler farklı yaşam*

tarzlarının da olabilirliğini göstermekte" (K2) ve *"Güzel örnekler arttıkça böyle bir yaşam modelinin mümkün olduğuna herkes inanmış olacaktır"* (E9) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelerden yola çıkılarak katılımcılar, örnek yerleşmelerin artmasının ve model oluşturmasının ekoköylerin bu hedefine ulaşmasını sağlayacağını düşünmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

Kısmen Ulaşacaktır

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin farklı yaşam modellerinin mümkün olduğunu insanlara gösterebilme yönündeki hedefine ulaşıp ulaşamayacağına ilişkin görüşlerini kısmen ulaşacaktır şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Kırsal yaşam bir takım farklı kazançlar için zaman zaman görmezden geliniyor, bizler mümkün olduğunca bu yaşamı sürdürmeye çalışıyoruz. Doğasıyla, insanıyla kanıksanmış bir hayat zaten diğerinin (kentsel yaşam) sonu yok. Sistem nispet ve hasetlik üzerinden yürüyor, bunu çok iyi kullanıyorlar, herkes buna hizmet ediyor. Bunu engellemek lazım, paylaşımcı ve birlikte olmak gerekiyor. Eskiden imece usulü vardı şimdi onun yerini kutuplaşmalar aldı, bireysel hayatlar var. Çocuklarımızı sorumsuz yetiştiriyoruz, konu ile ilgili gerekli eğitimler yok. Kısaca bazı şeyler değişmezse zor gibi görünüyor ama bizim gibi düşünen insanlar aracılığıyla farklı yaşamlar insanlara birazda olsa model olacaktır"* (E3) ve *"İzole yaşamlar (dışa kapalı ekoköyler) var bu yüzden sınırlı kalabilir"* (K5) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak katılımcılar, yapılan uygulamaların tam olarak hedefine ulaşmasında bir takım problemlerin olduğunu ve bu problemlerin aşılmayla ancak ekoköylerin/ekoçiftliklerin bu yöndeki hedefine ulaşmasının mümkün olabileceğini düşünmektedir şeklinde yorum getirilebilir.

Şekil 74. Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin İzole Topluluklar Olup Olmadığına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 74 incelendiğinde ekoköylerin/ekoçiftliklerin izole topluluklar olup olmadığına ilişkin görüşlerini, katılımcıların 14'ü hayır, 4'ü evet ve 4'ü kısmen şeklinde ifade etmişlerdir.

Hayır

Katılımcıların büyük bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin izole topluluklar olup olmadığına ilişkin görüşlerini hayır şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"İzole değil, olmamalı. Çünkü yaptığınız şeyin bir işe yaraması, herkese ulaşması gerekiyor"* (E14) ve *"İnsanlar bu yaşamı, izole olmak için değil şehir yaşamından kaçmak için tercih ediyorlar"* (E5) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköylerin dışa açık topluluklar olduğunu düşündüklerinin göstergesi olarak özetlenebilir.

Evet

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin izole topluluklar olup olmadığına ilişkin görüşlerini evet şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Evet izole topluluklar, bunu oluşturduğum yaşam modeliyle aşmaya çalışıyorum"* (E2) ve *"Evet, bizde izole kalabilmek için tercih ettik bu yaşamı"* (E9) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler, ekoköylerin izole olduğu yönündeki düşünceyi yansıtmaktadır.

Kısmen

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin izole topluluklar olup olmadığına ilişkin görüşlerini kısmen şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Doğada yaşamaktan herkes farklı şeyler anlayabiliyor. Biz izole olmak, insanlardan kaçmak istemedik. Kimisi insanlardan kaçmak istiyor, biz tam tersi insanlara doğayı sevdirmek için onlara ulaşmak istiyoruz, bu yüzden belli bir kolaylıkta ulaşılabilir olmayı tercih ettik"* (K1) ve *"Günümüzde izole kalmak bazen daha iyi geliyor insanlara, kişisel tercihler etkili kimisi izole topluluklar kimisi değil"* (E11) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcılar, kişisel tercihlerin yaşam modeli üzerinde etkili olduğunu düşünmektedir şeklinde yorum yapmak mümkündür.

Boyut 3. Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Alternatif Yaşam Biçimi Olup Olmadığına İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının "ekoköylerin/ekoçiftliklerin alternatif yaşam biçimi olup olmadığına ilişkin görüşleri" ve bu görüşlerin ifade sıklıkları Şekil 75'te sunulmuştur.

Şekil 75. Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Alternatif Yaşam Biçimi Olup Olmadığına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 75 incelendiğinde ekoköylerin/ekoçiftliklerin alternatif yaşam biçimi olup olmadığına ilişkin görüşlerini, katılımcıların 19'u evet ve 3'ü hayır şeklinde ifade etmişlerdir.

Evet

Katılımcıların büyük bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin alternatif yaşam biçimi olup olmadığına ilişkin görüşlerini evet şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Evet alternatif yaşam biçimi. Köy yaşamından farklı olarak bilinçli insanlar tarafından oluşturulmuş sistemli bir işleyişin söz konusu olduğu hayatlar bunlar, buna ne kadar sahip çıkarsak o kadar gelişecektir"* (K2) ve *"Alternatif yaşam tarzı, burada yaşamaya başladığınızda normal yaşam anlayışından ne kadar farklı olduğunu görebiliyorsunuz"* (K5) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelerden yola çıkılarak katılımcılar, ekoköy/ekoçiftlik yaşamının farklı olduğunu ve bu farklılığın yaşanarak anlaşılabileceğini düşünmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

Hayır

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin alternatif yaşam biçimi olup olmadığına ilişkin görüşlerini hayır şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Alternatif yaşam tarzı değil gerçek yaşam tarzı. Alternatif olarak görmemek gerekiyor ancak bu şekilde bu yaşamı kolaylaştırıp yaygınlaştırabiliriz. Büyük şehirlerde yürütülen her şey bu alanlarda da yürütülebilir, elektronik çağdayız, gözümüzde büyütmememiz gerekiyor"* (E17) ve *"Türkiye için alternatif değil. Bu belki İngiltere için alternatif, Kuzey Amerika'da köy diye bir kavram kalmadı çiftlik ve kasabalar var*

dolayısıyla onlar için alternatif evet. Türkiye'de insanlara sorarsanız herkesin gelip gittiği bir köyü var, bu yüzden ekoköy kavramı ülkemizde gelişemiyor çünkü henüz gerçek köyler var" (E10) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköyün/ekoçiftliğin alternatif değil gerçek bir yaşam biçimi olduğunu düşündüklerini ve ülkemizde ekoköylerin yaygınlaşamama sebebinin Türkiye'de geleneksel köy yaşam tarzının devam ediyor olmasına bağladıklarını göstermektedir şeklinde yorumlanabilir.

Boyut 4. Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Dünyadaki Birincil Misyonunun Ne Olduğuna İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının "ekoköylerin/ekoçiftliklerin dünyadaki birincil misyonunun ne olduğuna ilişkin görüşleri" ve bu görüşlerin ifade sıklıkları Şekil 76'da sunulmuştur.

Şekil 76. Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Dünyadaki Birincil Misyonunun Ne Olduğuna İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 76 incelendiğinde ekoköylerin/ekoçiftliklerin dünyadaki birincil misyonunun ne olduğuna ilişkin görüşlerini, katılımcıların 7'si doğal üretim, 5'i insancıl bir yaşam, 5'i doğaya sahip çıkma, 5'i doğayla olan bağı güçlendirme, 1'i doğal güzellikleri yeni nesillere aktarma, 1'i insanları bilinçlendirme ve 1'i yerel tohumları yaşatma şeklinde ifade etmişlerdir.

Doğal Üretim

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin dünyadaki birincil misyonunun ne olduğuna ilişkin görüşlerini doğal üretim şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Temiz tarım, temiz ürün"* (E19) ve *"İnsanlara zehirsiz ürünler üretmek"* (E14) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak

katılımcılar, doğal üretim şeklinin ekoköylerinin/ekoçiftliklerin dünyadaki birincil rolü olduğunu düşünmektedir şeklinde yorum getirilebilir.

İnsancıl Bir Yaşam

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin dünyadaki birincil misyonunun ne olduğuna ilişkin görüşlerini insancıl bir yaşam şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"İnsan olmanın özüne dönmek, modern dediğimiz hayat insani becerilerimizin, düşünce farklılıklarımızın çoğunu aldı, insan kalamıyoruz. Bu yaşam tarzı insan kalabilmeye katkı sağlıyor. Modernize içerisinde insan olmanın dışına çıkıyoruz, ekoköyler insan kalabilmeyi, insan gibi yaşayabilmeyi ve bunu paylaşabilmeyi sağlıyor"* (E11) ve *"Farklı yaşam modeli demosu veriyor, insanları dönüştürüyor. Ekolojik değerlerle yaşayan, para merkezli değil de insan merkezli, paylaşım merkezli zihniyetle yaşayan insan toplulukları olmayı hedefliyor"* (E10) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelerden yola çıkılarak katılımcılar, insanların özüne dönmeleri konusunda ekoköylerin/ekoçiftliklerin bu duruma katkı sağladığını düşünmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

Doğaya Sahip Çıkma

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin dünyadaki birincil misyonunun ne olduğuna ilişkin görüşlerini doğaya sahip çıkma şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Doğayı korumak ve sahip çıkmak, sürdürülebilirliği sağlamak"* (E12) ve *"Ekosistemi bozmadan doğal kaynaklara saygı duymak ve sahip çıkmak*" (E8) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköylerin doğaya duyarlı yerleşimler olduğunu ve doğanın sürdürülebilirliğini sağladığını düşündüklerinin göstergesi olarak özetlenebilir.

Doğayla Olan Bağı Güçlendirme

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin dünyadaki birincil misyonunun ne olduğuna ilişkin görüşlerini doğayla olan bağı güçlendirme şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"İnsanların doğayla bağ kurmaları ekolojik yerleşimler sayesinde olmakta. Bu alanlar doğayla bağı güçlendirmek için muhtelif vesileler diye düşünebiliriz"* (K1) ve *"Asıl yaşam bu alanlarda, dayatılmış kültürün dışına çıkmak, doğayı içselleştirerek yaşamak isteyenlere kucak açan ortamlar"* (K5) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak katılımcılar, ekoköylerin insanlar ve doğa arasındaki bağı güçlendirmede etkili olduğunu düşünmektedir şeklinde yorum yapmak mümkündür.

Doğal Güzellikleri Yeni Nesillere Aktarma

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin dünyadaki birincil misyonunun ne olduğuna ilişkin görüşlerini doğal güzellikleri yeni nesillere aktarma şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Ekoköyler geçmişte var olan o sağlıklı yaşamın izlerini taşıyor. O yaşam, sadece bu yerleşimlerle yeni nesillere aktarılabilir"* (E17) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, ekoköylerin sağlıklı yaşam koşullarını devam ettirdiğini göstermektedir şeklinde özetlenebilir.

İnsanları Bilinçlendirme

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin dünyadaki birincil misyonunun ne olduğuna ilişkin görüşlerini insanları bilinçlendirme şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"İnsanları doğa konusunda bilinçlendirerek sağlıklı yaşamın devamını sağlamak*" (E15) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, ekoköylerin insanlara doğaya dair bilinç kazandırma konusunda rol üstlendiğini göstermektedir şeklinde değerlendirilebilir.

Yerel Tohumları Yaşatma

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin dünyadaki birincil misyonunun ne olduğuna ilişkin görüşlerini yerel tohumları yaşatma şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Dünya'da şu anda yok olmakta olan yerel tohumların korunması en büyük misyonu çünkü doğadaki her şey, canlılardaki genetik yatkınlık bile tohuma bağlı"* (E9) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, yerel tohumların devamlılığının sağlanması noktasında ekoköylerin/ekoçiftliklerin önemini vurgulamaktadır.

Boyut 5. Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Gelecek Nesillere Aktarılması Konusuna İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının "ekoköylerin/ekoçiftliklerin gelecek nesillere aktarılması konusuna ilişkin görüşleri" ve bu görüşlerin ifade sıklıkları Şekil 77'de sunulmuştur.

Şekil 77. Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Gelecek Nesillere Aktarılması Konusuna İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 77 incelendiğinde ekoköylerin/ekoçiftliklerin gelecek nesillere aktarılması konusuna ilişkin görüşlerini, katılımcıların 10'u doğal kaynakları korumalıyız, 8'i gençler bilinçlendirilmeli, 2'si değişen bir şey olmaz, 1'i süreç yavaş ilerliyor, 1'i özendirilmeliler ve 1'i aile çiftlikleri çoğalmalı şeklinde ifade etmişlerdir.

Doğal Kaynakları Korumalıyız

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin gelecek nesillere aktarılması konusuna ilişkin görüşlerini doğal kaynakları korumalıyız şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Kaynaklar artık daha kısıtlı olmaya başladı. Her geçen gün dünya daha da fazla kirleniyor, kaynakları korumalı ve bilinçli kullanmalıyız"* (E8) ve *"Biz bu toprakları torunlarımızdan ödünç aldık sözünü unutmamak gerekir. Bu topraklara zarar vermeden, sağlıklı bir şekilde onlara ulaştırmamız gerekiyor. Zehirlemeden, kirletmede ve çölleştirmeden"* (E12) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, doğal kaynakların korunmasının gelecek nesiller için önem arz ettiği gerçeği desteklediklerini göstermektedir şeklinde yorumlanabilir.

Gençler Bilinçlendirilmeli

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin gelecek nesillere aktarılması konusuna ilişkin görüşlerini gençler bilinçlendirilmeli şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Elimizden geldiğince doğayı, biyoçeşitliliği korumaları yönünde gençleri bilinçlendirmeye çalışıyoruz. Ama sadece söylemekle olmuyor, bu konuda eğitimler olmalı, çocuklar doğayla tanıştırılmalı, doğaya dair çoğu şeyin farkında değiller"* (E3) ve *"Gelecek nesillere bir şeyler aktarmak istiyorsanız onları ancak eğitebilirsiniz. En önemli mesele bu, insanları eğitmek. Doğru fikirlerle, doğru işlerle eğitirseniz, okullarda bu dünyanın artık nefes alamadığını, betonlaşmış alanların orman*

alanlarından daha fazla olduğunu anlatırsanız belki daha dikkatli olurlar belki daha iyi bir yaşam biçimi tercih ederler" (E7) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcılar, gençlerin doğa konusunda yeterince bilinçli olmadıkları ve bu konuda eğitilmeleri gerektiğini düşünmektedir şeklinde yorum yapmak mümkündür.

Değişen Bir Şey Olmaz

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin gelecek nesillere aktarılması konusuna ilişkin görüşlerini değişen bir şey olmaz şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Şu an gençler farklı bir âlemin gençleri, onların çok farklı dünyaları var. Çok ekolojiye ilgileri olduğunu düşünmüyorum. Şehir hayatına çok fazla adapteler, sağlıksız yaşıyorlar çünkü aileleri kırsala meraklı değil. Aileler çocuklarına ödül vereceği zaman fast food restoranlarına götürüyorlar, bu alanlar onlar için ödül değil. Bu durumda nasıl bırakabiliriz bu alanları gelecek nesillere, ben umut göremiyorum ve bir şeylerin olumlu anlamda değişeceğini düşünmüyorum"* (K3) ve *"Çok bir şeyin değişeceğini düşünmüyorum, bu şekilde devam eder"* (E4) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköylerin/ekoçiftliklerin gelecek nesillere aktarılması konusunda umutsuz olduklarını göstergesi olarak yorumlanabilir.

Süreç Yavaş İlerliyor

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin gelecek nesillere aktarılması konusuna ilişkin görüşlerini süreç yavaş ilerliyor şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Yavaş yavaşta olsa bu alanları gelecek nesillere bırakabileceğimize inanıyorum. İlginç süreçlerden geçiyoruz, gittikçe nelerin önemli nelerin önemsiz olduğunun farkına daha fazla varıyoruz, her şeyin bir kuluçka zamanı var kelebeğin bile, belki de bu süreç halen demleniyordur"* (K1) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, ekoköylerle/ekoçiftliklerle ilgili bazı durumların ilerleme kat etmesinin zaman alabileceği düşüncesini yansıtmaktadır.

Özendirilmeliler

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin gelecek nesillere aktarılması konusuna ilişkin görüşlerini özendirilmeliler şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Çok çabalıyoruz bunu aktarabilmek, özendirmek için elimizden gelen her şeyi yapıyoruz. Bunun ne kadar gerekli olduğunu biliyoruz, dünyanın yaşaması için, bundan sonraki nesillerin mutlu, huzurlu, güzel yaşayabilmesi için fazlasıyla çaba gösteriyoruz. Herkes çaba göstermeli, gençleri şehir yaşamına değil doğal yaşama özendirmeliyiz"* (K2)

şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, ekoköylerin/ekoçiftliklerin gelecek nesillere aktarılması anlamında gençlerin bu konuya ilgilerinin artırılması yönünde çabalar olması gerektiğini göstermektedir şeklinde yorumlanabilir.

Aile Çiftlikleri Çoğalmalı

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin gelecek nesillere aktarılması konusuna ilişkin görüşlerini aile çiftlikleri çoğalmalı şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Ben başardığımı düşünüyorum, aile çiftlikleri bunu başarıyor, sonraki nesline aktarabiliyor. Aile çiftliklerinde çocuk zaten yaşamın içinde yetişiyor, öğreniyor. Başka gelir kaynağı yoksa da devam ettiriyor. Ben aile çiftliklerinin çoğalmasından yanayım, çünkü miras bırakarak aktarmak bu alanların sürdürülmesini sağlıyor"* (E14) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, ekolojik yaşamın gelecek nesillere miras yoluyla aktarılması gerektiğinin önemini vurgulamaktadır şeklinde özetlenebilir.

Boyut 6. Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Nasıl Desteklenebileceğine İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının "ekoköylerin/ekoçiftliklerin nasıl desteklenebileceğine ilişkin görüşleri" Şekil 78'de ve "gelecekteki tanıtım faaliyetlerinin nasıl olması gerektiğine ilişkin görüşleri" Şekil 79'da sunulmuş olup ifade sıklıkları verilmiştir.

Şekil 78. Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Nasıl Desteklenebileceğine İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 78 incelendiğinde ekoköylerin/ekoçiftliklerin nasıl desteklenebileceğine ilişkin görüşlerini, katılımcıların 16'sı devlet politikalarıyla, 3'ü vergi yükünün azaltılmasıyla, 3'ü gönüllü insanların artmasıyla, 1'i konu ile ilgili eğitim faaliyetleriyle, 1'i yerel halk bilinçlendirilerek ve 1'i üretici desteklenerek şeklinde ifade etmişlerdir.

Devlet Politikalarıyla

Katılımcıların büyük bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin nasıl desteklenebileceğine ilişkin görüşlerini devlet politikalarıyla şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Bu tarz kırsal alanlarda altyapı sıkıntısı çok çekiliyor, bazı şeyler desteklenmeli. Devlet politikalarıyla kaynak ayırılabilir, farklı ülkelerde devlet tarafından destekleniyor. Öncü çalışmalar yapılmalı, danışma kurulları olabilir ama bunlarla ilgilenenlerin işin ehli olması gerekiyor. İlgisi olmayan insanları mevkie getirmek işe yaramıyor. Konuyla ilgili iş haritaları hazırlanabilir, bu alanlar engellilere ve çocuklara yönelik geliştirilebilir, bu alanlarda çocukların daha fazla vakit geçirmeleri sağlanabilir"* (K1) ve *"Bu alanlara yönelik bazı prosedürler kolaylaştırılmalı. Devlet desteğini alabilmek için bir sürü formaliteyle uğraşmak gerekiyor. Devlet desteği çok önemli, birçok bürokrasiyle karşılaştık, bunlarla vatandaş değil devletin kendi memurları ilgilenmeli"* (E17) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, bazı yasal prosedürlerin işlerini zorlaştırdığının ve ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik bir takım projelerin devlet nezdinde yapılması gerektiğini düşündüklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Vergi Yükünün Azaltılmasıyla

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin nasıl desteklenebileceğine ilişkin görüşlerini vergi yükünün azaltılmasıyla şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Vergilendirmeler ağır olabiliyor, mesela ben üretici değilim sadece kendi yerel ürünlerimizi küçük çaplı üretip insanlara sunuyoruz ama bunu yaparken sanki bir fabrikaymışız gibi proje istiyorlar, vergiye tabi tutuyorlar. Benim yaptığım ürünler tonlarca değil. Yapılan vergilendirmeler hevesimizi kırıyor ve birçok şeyden vazgeçmek durumunda kalıyoruz"* (K3) ve *"Normal işletmeler gibi vergi yükümüz çok fazla, devlet destekleri gerekiyor"* (E8) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, yaptıkları bir takım işlerde vergilendirmeye tabi tutulmalarının onlara engel yarattığını düşündüklerinin göstergesi olarak özetlenebilir.

Gönüllü İnsanların Artmasıyla

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin nasıl desteklenebileceğine ilişkin görüşlerini gönüllü insanların artmasıyla şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Tanıtımlar fazla olduğunda bu alanlara insan akımı oluyor. Gelenlerin istekleri, talepleri hepsine yetişmek zor. Belli bir iş akışımız var ve bu sekteye uğrayabiliyor. Buraya tatil amaçlı değil de gönüllü olarak gelelim diyen insanları istiyoruz. İş yükümüzü paylaşacak, bize destek olacak gönüllü insanlar istiyoruz"* (K2)

ve *"Aynı bakış açısına sahip, gönüllü insanların artması gerekiyor"* (E13) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak katılımcılar, ekoköylerin desteklenmesinin aynı amaca hizmet edebilecek insanların artmasıyla olabileceğini düşünmektedir şeklinde yorum getirilebilir.

Konu İle İlgili Eğitim Faaliyetleriyle

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin nasıl desteklenebileceğine ilişkin görüşlerini konu ile ilgili eğitim faaliyetleriyle şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Eğitim yoksa hiçbir şey yok demektir. Temeli baştan atmak gerekiyor. Çevre bilincini artırıcı eğitimler ve programlar düzenlenmeli"* (E9) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, ekoköyleri/ekoçiftlikleri desteklemek için ilgili eğitim faaliyetleriyle çevre bilincinin artırılması gerektiği gerçeğini yansıtmaktadır.

Yerel Halk Bilinçlendirilerek

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin nasıl desteklenebileceğine ilişkin görüşlerini yerel halk bilinçlendirilerek şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Yerel halk çok iyi bilinçlendirilmeli. Her şeyin toprakta olduğunu özümsemeleri gerekiyor eğer özümsemiyorlarsa bu durum onlara anlatılmalı, gerekirse defalarca anlatılmalı. Benim yaptığım bazı şeyler, örneğin bahçeye hayvan gübresi döküyorum, onlar kimyasal kullanmaya alıştığı için fazla işe yaramayacağını düşünüyorlar, üstelik bunu tavsiye ettiğimde yanlış anlaşılıyorum. Onlara farkı göstererek örnek olmaya çalışıyorum"* (K5) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, ekolojik bazı uygulamaların çevre tarafından yanlış anlaşılabildiğini, insanların bu konuda bilinçlendirilmesi gerektiğini yansıtmaktadır.

Üretici Desteklenerek

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin nasıl desteklenebileceğine ilişkin görüşlerini üretici desteklenerek şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Üreticinin emeğinin karşılığı verildiğinde şehre olan talep değil kırsala olan talep artar. Çiftçilikle uğraşanların yaş ortalaması hızlı şekilde yükseliyor, gelecekte çiftçilik yapacak insan bulamayabiliriz. İnsanlar çiftçilikte geleceğini bulamıyorlar, daha garantili diye düşündükleri işlere yöneliyorlar. Oysa kırsaldaki üretici desteklenirse herkes atasından kalan toprağa dört elle sarılır, bunu da kendi çocuklarına aşılayarak miras bırakır"* (E12) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, üretim faaliyetlerinin desteklenmesinin ekoköylerin/ekoçiftliklerim sürdürülebilirliği açısından önemli olduğunun göstergesi olarak yorumlanabilir.

Şekil 79. Gelecekteki Tanıtım Faaliyetlerinin Nasıl Olması Gerektiğine İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 79 incelendiğinde ekoköylerin/ekoçiftliklerin gelecekteki tanıtım faaliyetlerinin nasıl olması gerektiğine ilişkin görüşlerini, katılımcıların 9'u tanıtıma gerek yok, 6'sı çevre bilincini artırıcı programlar, 4'ü yerel yönetimlerin desteği ve 3'ü internet ve sosyal medya aracılığıyla şeklinde ifade etmişlerdir.

Tanıtıma Gerek Yok

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin gelecekteki tanıtım faaliyetlerinin nasıl olması gerektiğine ilişkin görüşlerini tanıtıma gerek yok şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Bilinçli insanlar tarafından tercih edildiği için tanıtım olmasa da olur*" (K1) ve *"Bu alanlar tatil için değil istekli, gönüllü insanlar tarafından tercih edilecek yerler, tanıtım olmadan da ulaşabiliyorlar. İnsanlar tanıtımlarla farklı beklentilere girebiliyor bu durum dezavantaj yaratıyor"* (K2) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, kimi zaman dezavantaj yarattığı için tanıtım faaliyetlerine olumlu bakmadıklarının göstergesi olarak yorumlanabilir.

Çevre Bilincini Artırıcı Programlar

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin gelecekteki tanıtım faaliyetlerinin nasıl olması gerektiğine ilişkin görüşlerini çevre bilincini artırıcı programlar şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Televizyonlarda bir takım gereksiz programların yerine çevre bilincini artırıcı programların yapılması ve bu düşüncenin insanlara aşılanması gerekiyor"* (E11) ve *"Dizi, film gibi projeler bu alanlarda yapılmalı. Doğayı hissettirecek filmler, televizyon programları yapılmalı"* (E17) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak katılımcılar, çevre bilincini artırıcı bir takım televizyon programların ekoköylerde yapılması gerektiğini düşünmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

Yerel Yönetimlerin Desteği

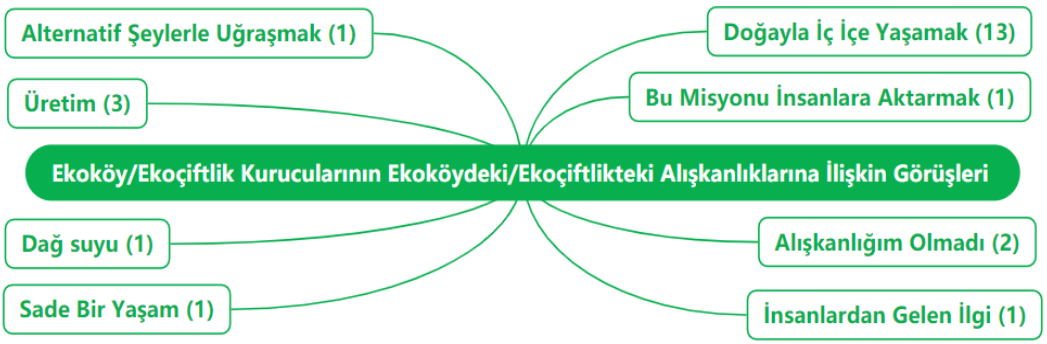
Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin gelecekteki tanıtım faaliyetlerinin nasıl olması gerektiğine ilişkin görüşlerini yerel yönetimlerin desteği şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Tanıtım yerel yönetim destekli olmalı, biz elimizden geleni yapıyoruz her şeye yetişmemiz mümkün değil, tanıtıma ayrı bir bütçe ayıramayız"* (E15) ve *"Daha çok insana ulaşmak için hem devlet hem de yerel yönetimlerin desteği gerekiyor"* (K4) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelerden yola çıkılarak katılımcılar, resmî kurumların tanıtım anlamında ekoköyleri desteklemesi gerektiğini düşünmektedir şeklinde yorum getirilebilir.

İnternet ve Sosyal Medya Aracılığıyla

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin gelecekteki tanıtım faaliyetlerinin nasıl olması gerektiğine ilişkin görüşlerini internet ve sosyal medya aracılığıyla şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"İnternet ve sosyal medya aracılığıyla yapılan tanıtımların yeterli olduğunu düşünüyorum, bu şekilde devam edebilir"* (E11) ve *"Çok ihtiyacımız kalmadı, sosyal medya bu konuda gereken ihtiyacı karşılıyor"* (E14) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, sosyal platformda yapılan tanıtım faaliyetlerinin yeterli olduğunu düşündüklerinin göstergesi olarak özetlenebilir.

Boyut 7. Ekoköydeki/Ekoçiftlikteki Alışkanlıklara İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının "ekoköydeki/ekoçiftlikteki alışkanlıklarına ilişkin görüşleri" ve bu görüşlerin ifade sıklıkları Şekil 80'de sunulmuştur.

Şekil 80. Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Ekoköydeki/Ekoçiftlikteki Alışkanlıklarına İlişkin Görüşleri ve İfade Sıklıkları

Şekil 80 incelendiğinde ekoköydeki/ekoçiftlikteki alışkanlıklarına ilişkin görüşlerini, katılımcıların 13'ü doğayla iç içe yaşamak, 3'ü üretim, 2'si alışkanlığım olmadı, 1'i insanlardan gelen ilgi, 1'i bu misyonu insanlara aktarmak, 1'i alternatif şeylerle uğraşmak, 1'i sade bir yaşam ve 1'i dağ suyu şeklinde ifade etmişlerdir.

Doğayla İç İçe Yaşamak

Katılımcıların büyük bir kısmı, ekoköydeki/ekoçiftlikteki alışkanlıklarına ilişkin görüşlerini doğayla iç içe yaşamak şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Karanlıkta yaşamak, karanlıkta uyumak, doğanın ışığında yaşamak. Gün içinde yorulmak kadar güzel bir şey yok işte o zaman bütün hormonların çalışıyor, odunu kırıp yakıyorsun onunla ısınıyorsun o bile başka bir haz. Diğer türlü ne yapıyor insanlar? Sadece düğmeye basarak hallediyorlar bunları, ne kadar yapay ve doğadan uzak"* (K1) ve *"Doğayla olan bağımı koparıp kentte bir apartman dairesinde yaşamam"* (E6) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, doğada yaşıyor olmanın farkına alıştıklarının ve bu durumdan olumlu anlamda etkilendiklerinin göstergesi olarak özetlenebilir.

Üretim

Katılımcıların bir kısmı, ekoköydeki/ekoçiftlikteki alışkanlıklarına ilişkin görüşlerini üretim şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Peynir yapıyorum, bir şeyler üretmek hoşuma gidiyor, sanırım bundan vazgeçemem"* (K2) ve *"Artık şehirde yapamam, bir şeyler üretmek, ekip biçmek alışkanlığım oldu*" (K3) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, yaptıkları üretimin kendileri için vazgeçilemez bir faaliyet olduğunu düşündüklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Alışkanlığım Olmadı

Katılımcıların bir kısmı, ekoköydeki/ekoçiftlikteki alışkanlıklarına ilişkin görüşlerini alışkanlığım olmadı şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Öyle bir alışkanlığım olmadı, doğal çok basit bir yaşamım var"* (E2) ve *"Her yere uyum sağlarım, alışkanlığım yok"* (K4) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcılar, alışkanlık gibi bir durumun olmadığını, uyumlu ve sade bir yaşamlarının olduğunu düşünmektedir şeklinde yorum getirilebilir.

İnsanlardan Gelen İlgi

Katılımcıların bir kısmı, ekoköydeki/ekoçiftlikteki alışkanlıklarına ilişkin görüşlerini insanlardan gelen ilgi şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Bu yaşama dair insanlardan gelen ilgiye alıştım"* (E13) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, insanların ekolojik yaşama ilgi duyduğunu yansıtmaktadır.

Bu Misyonu İnsanlara Aktarmak

Katılımcıların bir kısmı, ekoköydeki/ekoçiftlikteki alışkanlıklarına ilişkin görüşlerini bu misyonu insanlara aktarmak şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Buranın doğası, yapısı çok güzel. Ticari değiliz ve bu misyonu insanlara aktarmak en büyük keyif. Bu yaşama bir kişiyi bile çeksem yeterli benim için"* (E8) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, ekolojik yaşamın içselleştirilmesinin ve doğa için bir şeyler yapabilme gayretinin alışkanlığa dönüştüğünün göstergesi olarak yorumlanabilir.

Alternatif Şeylerle Uğraşmak

Katılımcıların bir kısmı, ekoköydeki/ekoçiftlikteki alışkanlıklarına ilişkin görüşlerini alternatif şeylerle uğraşmak şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"İnandığımız ekolojiye dair alternatif bir şeyler yapıyor olabilmek"* (E4) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, ekolojik yaşamın içerisinde var olan durumlarla ilgilenmenin alışkanlık oluşturabildiğini göstermektedir şeklinde özetlenebilir.

Sade Bir Yaşam

Katılımcıların bir kısmı, ekoköydeki/ekoçiftlikteki alışkanlıklarına ilişkin görüşlerini sade bir yaşam şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Bu hayatın sadeliğine alıştım artık kent yaşamına dönemem"* (E3) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, doğanın sesiz ve sakinliğine alışma durumunun göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Dağ Suyu

Katılımcıların bir kısmı, ekoköydeki/ekoçiftlikteki alışkanlıklarına ilişkin görüşlerini dağ suyu şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Burada yaşadığım süre boyunca en büyük alışkanlığım buranın suyundan vazgeçememek oldu. Su dağdan geliyor, çok hafif tadı var, şehre geçerken bile suyumu yanımda götürüyorum"* (E9) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade ekolojik yaşamın, temel ihtiyaçlar konusunda bazı değişmez farklılıklar meydana getirdiğinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Boyut 8. Ekoköyde/Ekoçiftlikte Yaşama Olanağı Bulunmaması Halinde Geleneksel Bir Köyde Yaşamak İsteyip İstememe Durumuna İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının "ekoköyde/ekoçiftlikte yaşama olanağı bulunmaması halinde geleneksel bir köyde yaşamak isteyip istememe durumuna ilişkin görüşleri" ve bu görüşlerin ifade sıklıkları Şekil 81'de sunulmuştur.

Şekil 81. Ekoköyde/Ekoçiftlikte Yaşama Olanağı Bulunmaması Halinde Geleneksel Bir Köyde Yaşamak İsteyip İstememe Durumuna İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 81 incelendiğinde ekoköyde/ekoçiftlikte yaşama olanağı bulunmaması halinde geleneksel bir köyde yaşamak isteyip istememe durumuna ilişkin görüşlerini, katılımcıların 12'si isterdim, 5'i istemem ve 5'i nasıl bir köy olduğuna bağlı şeklinde ifade etmişlerdir.

İsterdim

Katılımcıların büyük bir kısmı, ekoköyde/ekoçiftlikte yaşama olanağı bulunmaması halinde geleneksel bir köyde yaşamak isteyip istememe durumuna ilişkin görüşlerini isterdim şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Geleneksel köyde de yaşarım zaten köyde yetiştim. Şehre uygun biri değilim, yaşayamam. Ben özgürlüğü seviyorum, doğa olmadan olmaz"* (K3) ve *"Yaşardım evet, şehrin o soyutlaşmış ve zararlı insanlarından uzak kalırım"* (E12) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, şehir hayatına olumlu bakmadıklarını kırsal yaşamın kendilerine daha uygun olduğunu düşündüklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

İstemem

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyde/ekoçiftlikte yaşama olanağı bulunmaması halinde geleneksel bir köyde yaşamak isteyip istememe durumuna ilişkin görüşlerini istemem şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Köylüler üretimden*

uzaklaştı. Üretemedikten sonra geleneksel bir köyde yaşamanın bir anlamı yok benim için, bu yüzden istemezdim" (E7) ve *"Apartman çocuğuyum, herkesin bir hayali var, onu deneyimledim. Şehrin rahatlığına alışıp tamamen köy hayatına adapte olmak zor olurdu"* (E8) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcılar, geleneksel köy yaşamının kişisel tercihleriyle uyuşamayacağını düşünmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

Nasıl Bir Köy Olduğuna Bağlı

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyde/ekoçiftlikte yaşama olanağı bulunmaması halinde geleneksel bir köyde yaşamak isteyip istememe durumuna ilişkin görüşlerini nasıl bir köy olduğuna bağlı şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Herhangi bir köyde yaşayamam. Köyün bana uygun olması gerekiyor. Üretmeyi, bir şeylerle uğraşmayı seviyorum, bir köye gidip manzaralı bir ev alıp orada boş boş yaşayamam"* (E2) ve *"İnsanlar dağınık ve kirliyse istemezdim. Derli toplu, temiz, bakımlı bahçeleri olan, çöplerini sokağa atmayan bir köyse olabilir"* (E6) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, geleneksel köy yapısının orada yaşama tercihlerini etkileyeceğini düşündüklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

4.1.1.10. Araştırmaya Katılan Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Ekolojik Standartlarına İlişkin Görüşleri

Bu başlık altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının ekolojik döngülere önem vererek teşvik etmeye çalıştıkları durumlara, organik tarım yönteminin tercih edilip edilmemesine ve ekoköyde/ekoçiftlikte enerjinin nasıl elde edildiğine ilişkin görüşleri üç boyut altında ele alınmış ve ifade sıklıkları sunulmuştur.

Boyut 1. Ekolojik Döngülere Önem Vererek Teşvik Edilmeye Çalışılan Durumlara İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının "ekolojik döngülere önem vererek teşvik edilmeye çalışılan durumlara ilişkin görüşleri" ve bu görüşlerin ifade sıklıkları Şekil 82'de sunulmuştur.

Şekil 82. Ekolojik Döngülere Önem Vererek Teşvik Edilmeye Çalışılan Durumlara İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 82 incelendiğinde ekolojik döngülere önem vererek teşvik edilmeye çalışılan durumlara ilişkin görüşlerini, katılımcıların 19'u ekosistemin genel işleyişini gözetiyoruz ve 3'ü toprağın korunmasına yönelik çabalarımız var şeklinde ifade etmişlerdir.

Ekosistemin Genel İşleyişini Gözetiyoruz

Katılımcıların büyük bir kısmı, ekolojik döngülere önem vererek teşvik edilmeye çalışılan durumlara ilişkin görüşlerini ekosistemin genel işleyişini gözetiyoruz şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Doğadaki herhangi bir şey muhakkak başka bir şeyin girdisidir. Bunları kullanabilmek önemli olan, bir şeyleri yaparken doğayı düşünmek, herhangi bir müdahalede bulunmadan gelen işleyişi korumak"* (E2) ve *"Her şeyin bir ekosistemi var, mesela burada sivrisinek yok çünkü burada kurbağalar ve okaliptüs ormanı var. Diğer popülasyonlar arasında sivrisinek var ama gelişemiyor, baskın tür haline geçemiyor. Biz ekolojik döngülerin yanında buradaki yaşamı ekosisteme uygun dizayn ediyoruz"* (E3) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, doğayı bozacak şekilde bir müdahalede bulunmadıklarının ve doğada var olan genel yapıyı korumaya çalıştıklarının göstergesi olarak yorumlanabilir.

Toprağın Korunmasına Yönelik Çabalarımız Var

Katılımcıların bir kısmı, ekolojik döngülere önem vererek teşvik edilmeye çalışılan durumlara ilişkin görüşlerini toprağın korunmasına yönelik çabalarımız var şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Tohumlarımızı kendimiz üretiyoruz, mevcut ağaçlarımızı koruyoruz, toprakta yanlış gübre kullanmıyoruz, işin içine sahtelik katmıyoruz, ekoloji kelimesine takılı kalmadan toprağı koruyarak ilerliyoruz"* (E6) ve *"Gıda ormanı vasıtasıyla, bitkisel üretim yaparak toprağı onarıcı faaliyetlerde bulunuyoruz ve böylece toprağa dair bazı önemli durumları teşvik etmiş oluyoruz"* (E10) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak

katılımcılar, yaptıkları tarımsal uygulamalarda toprağın doğal yapısını gözeterek örnek olmaya çalışmaktadır şeklinde yorum yapılabilir.

Boyut 2. Organik Tarım Yönteminin Tercih Edilip Edilmemesine İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının "organik tarım yönteminin tercih edilip edilmemesine ilişkin görüşleri" Şekil 83'te ve "atık yönetimi konusuna ilişkin görüşleri" Şekil 84'te sunulmuş olup ifade sıklıkları verilmiştir.

Şekil 83. Organik Tarım Yönteminin Tercih Edilip Edilmemesine İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 83 incelendiğinde organik tarım yönteminin tercih edilip edilmemesine ilişkin görüşlerini, katılımcıların 19'u evet ve 3'ü hayır şeklinde ifade etmişlerdir.

Evet

Katılımcıların büyük bir kısmı, organik tarım yönteminin tercih edilip edilmemesine ilişkin görüşlerini evet şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Organik tarım yapıyoruz ama etrafımızda organik tarım yapılmıyorsa bizim yaptığımızda organik tarım değildir. Çünkü onların kullanıldığı kimyasal tarım ilaçları bizim yaptığımız tarımı da etkiliyor"* (K5) ve *"Organik tarım yapıyoruz, kimyasal herhangi bir madde kullanmıyoruz, zaten kullanmamızda yasak. Doğayı elimizden geldiğince korumaya çalışıyoruz"* (E15) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, kimyasal tarım ilaçları kullanmadıklarının ve toprağı mümkün olduğunca korumaya çalıştıklarının göstergesi olarak yorumlanabilir.

Hayır

Katılımcıların bir kısmı, organik tarım yönteminin tercih edilip edilmemesine ilişkin görüşlerini hayır şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Sertifikalı üreticiyim ama organik tarım yapmıyorum. Çünkü organik tarımda yönetmeliğin izin verdiği ölçüde ilaç, gübre kullanılıyor. O ilaç ve gübreleri üretmek için bir sürü enerji*

kullanılıyor. Bir kamyon gübre buraya gelene kadar bir sürü karbon üretiyor. Yine onu yapmak için elektrik tüketiliyor, insan çalıştırılıyor. Bu yüzden organik tarımı, sürdürülebilir tarım ve doğal tarım felsefesi olarak görmüyorum" (E2) ve *"Organik tarım yapmıyorum ekolojik tarım yapıyorum. Organik tarım ticari kaygıyla yapılır, endüstriyel gübreler kullanılır. Ekolojik tarım yapanlar bunlardan uzak kalır. Ben ekolojik döngüleri kullanıyorum, toprağı onarıyorum ve gerisini toprağa bırakıyorum"* (E7) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak katılımcılar, organik tarım yönetimini yeterince ekolojik ve sürdürülebilir bulmamaktadır şeklinde yorum yapılabilir.

Şekil 84. Atık Yönetimi Konusuna İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 84 incelendiğinde atık yönetimi konusuna ilişkin görüşlerini, katılımcıların 11'i kompost, 8'i bitkisel atıkların yem olarak kullanılması ve 5'i ayrıştırma şeklinde ifade etmişlerdir.

Kompost

Katılımcıların büyük bir kısmı, atık yönetimi konusuna ilişkin görüşlerini kompost şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Kompost çukurları var, atıkları orada bir yıl boyunca bekletip daha sonra gübre olarak bitkilere veriyoruz"* (E12) ve *"Bitkisel atıkları kompost yapıyorum, Kaliforniya solucanlarım var mutfak atıklarına yetecek kadar, onları gübreye çeviriyorum. Gri ve siyah sular ayrı kanallardan gidiyorlar, tuvalet atıkları için çukurlar açıp etrafına okaliptüs ağaçları diktim sonra onları kesip malç yapıyorum, böylece bir döngü sağlamış oluyorum"* (E7) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, toprağa katkı sağlayabilecek atıkları değerlendirerek toprağa kazandırmaya çalıştıklarının, zararlı atıkların ise toprağa ulaşmaması konusunda bilinçli davrandıklarının göstergesi olarak yorumlanabilir.

Bitkisel Atıkların Yem Olarak Kullanılması

Katılımcıların bir kısmı, atık yönetimi konusuna ilişkin görüşlerini bitkisel atıkların yem olarak kullanılması şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Bitkisel atıkları hayvanlara yem olarak veriyoruz bu yüzden kompost yapmıyoruz, plastik yerine cam kullanıyoruz"* (E4) ve *"Hiçbir şey çöpe gitmiyor, hayvanlarımız var bitkisel atıkları onlara veriyoruz onlar gübreye dönüştürüyor"* (K2) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcılar, bitkisel atıkları değerlendirmekte ve doğa için zararlı eşyaların kullanılmamasına dikkat etmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

Ayrıştırma

Katılımcıların bir kısmı, atık yönetimi konusuna ilişkin görüşlerini ayrıştırma şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Ekosisteme uygun yaşam tarzı benimsedik. Gri su, siyah su ayrımlarız var, tuvalet suları ayrı mutfak suları ayrı bir yere gidiyor. Diğer çöpleri de ayrıştırarak kullanılabilir olanları kullanıp (bitkisel atık gibi) kullanmadıklarımızı dönüşüm kutularına bırakıyoruz"* (E3) ve *"Atıkları ayrışma ünitesine götürüyoruz, sebzesel atıkları hayvanlara veriyoruz, kompost yapmıyoruz"* (E6) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, atık yönetimi konusunda ekosisteme zarar vermeyecek uygulamalarda bulunduklarının göstergesi olarak özetlenebilir.

Boyut 3. Ekoköyde/Ekoçiftlikte Enerjinin Nasıl Elde Edildiğine İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının "ekoköyde/ekoçiftlikte enerjinin nasıl elde edildiğine ilişkin görüşleri" ve bu görüşlerin ifade sıklıkları Şekil 85'te sunulmuştur.

Şekil 85. Ekoköyde/Ekoçiftlikte Enerjinin Nasıl Elde Edildiğine İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 85 incelendiğinde ekoköyde/ekoçiftlikte enerjinin nasıl elde edildiğine ilişkin görüşlerini, katılımcıların 12'si şebekeden, 5'i hem güneş enerjisinden hem şebekeden, 4'ü güneş enerjisinden ve 1'i rüzgâr enerjisinden şeklinde ifade etmişlerdir.

4.1.1.11. Araştırmaya Katılan Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Ekoloji, Sürdürülebilirlik Gibi Konulara Olan İlgilerine İlişkin Görüşleri

Bu başlık altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının ekoloji, sürdürülebilirlik gibi konulara olan ilgilerinin nedenlerine ilişkin görüşleri tek boyut altında ele alınmış ve ifade sıklıkları sunulmuştur.

Boyut 1. Ekoloji, Sürdürülebilirlik Gibi Konulara Olan İlginin Nedenlerine İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının "ekoloji, sürdürülebilirlik gibi konulara olan ilginin nedenlerine ilişkin görüşleri" ve bu görüşlerin ifade sıklıkları Şekil 86'da sunulmuştur.

Şekil 86. Ekoloji, Sürdürülebilirlik Gibi Konulara Olan İlginin Nedenlerine İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 86 incelendiğinde ekoloji, sürdürülebilirlik gibi konulara olan ilginin nedenlerine ilişkin görüşlerini, katılımcıların 6'sı doğayla olan bağ, 6'sı genetik miras, 5'i doğal dengeyi korumak, 3'ü şehirsel yaşamdan uzaklaşma isteği, 1'i işim gereği, 1'i örnek olmak ve 1'i temiz ürün yetiştirmek şeklinde ifade etmişlerdir.

Doğayla Olan Bağ

Katılımcıların bir kısmı, ekoloji, sürdürülebilirlik gibi konulara olan ilginin nedenlerine ilişkin görüşlerini doğayla olan bağ şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum

katılımcıların; *"Okuyup araştırınca çevre bilinci de devamında geliyor. Permakültür, ekolojik tarım, toprak derken doğayla bir bağ oluşturuyorsunuz. Sizi yavaş yavaş içine çekiyor ve çıkmak istemiyorsunuz"* (E9) ve *"Herkes hayatının bir döneminde kırsalda yaşamak istiyor, bu aslında atalarımızdan beri doğayla olan bağlantımızda saklı. Tüketim sistemi son yüz yıldır, insan milyonlarca yıldır var. İnsan hep doğadaydı, doğayla iç içe yaşadı. Doğayla iç içe olabilmek istedim"* (E3) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, çevre bilincinin gelişmesinin ve insanın geçmişten gelen doğayla bağının ekolojik yaşama olan ilgiyi artırdığını düşündüklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Genetik Miras

Katılımcıların bir kısmı, ekoloji, sürdürülebilirlik gibi konulara olan ilginin nedenlerine ilişkin görüşlerini genetik miras şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Çocukluktan gelen bir ilgi, çiftçi bir ailenin çocuğu olmak"* (E14) ve *"Çiftçilik yaşamının içinden gelmek, çiftçiliğe dair günümüzde yapılması gereken metotları araştırarak doğru yolu bulup o şekilde devam etmek ve bunu çocuklarıma aktarabilmek"* (E12) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcılar, yetişme şeklinin doğal yaşama olan ilgiyi olumlu anlamda etkilediğini düşünmektedir şeklinde özetlenebilir.

Doğal Dengeyi Korumak

Katılımcıların bir kısmı, ekoloji, sürdürülebilirlik gibi konulara olan ilginin nedenlerine ilişkin görüşlerini doğal dengeyi korumak şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Sağlıklı yaşam ve ekolojiyi koruyarak bunu gelecek nesillere iyi bir şekilde aktarabilmek"* (E15) ve *"Sürdürülebilirlik, doğaya saygı, hayatın ve üretimin devamlılığını korumak"* (E13) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, doğanın devamlılığını gözettiklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Şehirsel Yaşamdan Uzaklaşma İsteği

Katılımcıların bir kısmı, ekoloji, sürdürülebilirlik gibi konulara olan ilginin nedenlerine ilişkin görüşlerini şehirsel yaşamdan uzaklaşma isteği şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Şehirsel yaşamdan uzaklaşabildiğim kadar uzaklaşma isteği"* (E11) ve *"Kırsalla ilk tanıştığımda aslında böyle bir isteğim yoktu. Şehirde ki hayatı sevmemem benim motivasyonum oldu. 30 yaşıma geldiğimde şehir çok farklılaşmıştı (kalabalıklaşma gibi). Çocukluğumuzda yaşadığımız şehir güzeldi, ulaşım*

kolaydı, hayat pahalı değildi, herkesi tanıyorduk. İnsanlar fazla mekanikleşti dolayısıyla o ortamda yaşamak istemedim. Kırsala gelip yaşamaya başladıktan sonra doğayla iç içe oluyorsunuz, döngülerin içerisindesiniz. Sıcağı, soğuğu, yaşamayı hissediyorsunuz. Doğadaki değişimlerin farkına varıyorsunuz" (E10) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, kentsel yaşamın içerisinde yer alan bazı olumsuz durumların kırsal yaşama dahil olmalarına neden olduğunun göstergesi olarak yorumlanabilir.

İşim Gereği

Katılımcıların bir kısmı, ekoloji, sürdürülebilirlik gibi konulara olan ilginin nedenlerine ilişkin görüşlerini işim gereği şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Yaptığım işle (ekoturizm) alakalı olduğu için ilgileniyorum" (*E4) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, yapılan işin ilgileri etkileyebildiğini göstermektedir şeklinde özetlenebilir.

Örnek Olmak

Katılımcıların bir kısmı, ekoloji, sürdürülebilirlik gibi konulara olan ilginin nedenlerine ilişkin görüşlerini örnek olmak şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Örnek olmak, insanları bilinçlendirmek. Bunu sadece bizim yapmamız yetmiyor, burada örnek bir yaşam kurmaya çalışıyoruz, birilerinin bu işe ön ayak olması gerekiyor"* (E17) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, ekolojik yaşam şeklini örnekleyerek insanlara aktarma amacı taşıdığını göstermektedir şeklinde değerlendirilebilir.

Temiz Ürün Yetiştirmek

Katılımcıların bir kısmı, ekoloji, sürdürülebilirlik gibi konulara olan ilginin nedenlerine ilişkin görüşlerini temiz ürün yetiştirmek şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Yeraltı sularını, havayı, doğayı kirletmeden iyi tarım yaparak, temiz ürünler yetiştirmek"* (E8) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, tarımsal uygulamalarda çevrenin sürdürülebilirliğinin gözetildiğini göstermektedir şeklinde yorumlanabilir.

4.1.1.12. Araştırmaya Katılan Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Öne Çıkarmak İstedikleri Durumlara İlişkin Görüşler

Bu başlık altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının ekoköyde/ekoçiftlikte öne çıkarmak istedikleri durumlara ilişkin görüşleri tek boyut altında ele alınmış ve ifade sıklıkları sunulmuştur.

Boyut 1. Ekoköyde/Ekoçiftlikte Öne Çıkarılmak İstenen Durumlara İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının "ekoköyde/ekoçiftlikte öne çıkarılmak istenen durumlara ilişkin görüşleri" ve bu görüşlerin ifade sıklıkları Şekil 87'de sunulmuştur.

Şekil 87. Ekoköyde/Ekoçiftlikte Öne Çıkarılmak İstenen Durumlara İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 87 incelendiğinde ekoköyde/ekoçiftlikte öne çıkarılmak istenen durumlara ilişkin görüşlerini, katılımcıların 7'si organik üretim, 4'ü ürettiğimiz ürünler, 3'ü gelenekselliği sürdürmek, 3'ü örnek olmak, 2'si öyle bir amacım yok, 2'si doğaya saygı, 1'i sanat ile bütünleşmiş bir yaşam ve 1'onarıcı tarım şeklinde ifade etmişlerdir.

Organik Üretim

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyde/ekoçiftlikte öne çıkarılmak istenen durumlara ilişkin görüşlerini organik üretim şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Organik üretim, insanlar gerçek organik tarım yapsınlar. Ben burada bunu örnekleyerek öne çıkarmaya çalışıyorum"* (E9) ve *"Amaç organik üretim olduğu için ürünlerimizin çeşitliliğini artırarak organik üretimi öne çıkarmak istiyoruz"* (E12) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcılar, uyguladıkları tarım yönetimi konusuna önem vermektedir ve bu yöntemi yaygınlaştırmaya çalışmaktadır şeklinde yorum yapılabilir.

Ürettiğimiz Ürünler

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyde/ekoçiftlikte öne çıkarılmak istenen durumlara ilişkin görüşlerini ürettiğimiz ürünler şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Kendi ürettiğimiz (peynir çeşitleri, sos, ekmek, makarna, tarhana)*

ürünlerin tanınmasını istiyoruz" (K3) ve *"Kendi ürettiğimiz yerel ürünler"* (K5) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ürettikleri ürünlerle tanınmak istediklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Gelenekselliği Sürdürmek

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyde/ekoçiftlikte öne çıkarılmak istenen durumlara ilişkin görüşlerini gelenekselliği sürdürmek şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Odun ateşinde pişen yemeklerimizle, modern olmayan hayatımızla gelenekselliği sürdürmek. Yaptığımız her işte gelenekselliğe önem veriyoruz"* (E3) ve *"Çocukluktan beri öğrendiklerimizi uygulamaya devam ederek bunu sürdürülebilmek, geleneksel kalmak"* (E1) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcılar, geleneksel yaşam tarzının devamlılığı konusuna önem vermektedir şeklinde özetlenebilir.

Örnek Olmak

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyde/ekoçiftlikte öne çıkarılmak istenen durumlara ilişkin görüşlerini örnek olmak şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Rekabet kafasında olmadığımız için kolay bir soru değil. Biz insanlarla birlikte bir şeyler yapmaktan keyif alıyoruz, yaptığımız işle birçok insana ulaşmak ve örnek olmak istiyoruz. Hiyerarşi olmadan, herkesin kendi özgün sesini çıkardığı, iletişimin kurulabildiği, yaratıcıkların ortaya çıktığı bir yaşamın olduğunu göstermek istiyoruz"* (K1) ve *"İnsanların dünyaya gelmesinde bir misyonu olduğuna inanıyorum. Benim misyonumda birilerine dokunabileyim, yani birileri için örnek teşkil edeyim. Yaptıklarım anlaşılsın bir adım daha öteye götürmek istesinler"* (K5) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekolojik yaşamı insanlara aktarabilmek, bir arada paylaşımcı ve eşit yaşayabilmek için örnek yaşam oluşturmayı amaç edindiklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Öyle Bir Amacım Yok

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyde/ekoçiftlikte öne çıkarılmak istenen durumlara ilişkin görüşlerini öyle bir amacım yok şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Öyle bir iddia ve amaç peşinde değilim"* (E2) ve *"Öne çıkarmak istediğim bir durum yok, her şeyi önemsiyorum"* (E6) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu katılımcıların, ön plana çıkarmak için herhangi bir duruma odaklanmadıklarının göstergesi olarak özetlenebilir.

Doğaya Saygı

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyde/ekoçiftlikte öne çıkarılmak istenen durumlara ilişkin görüşlerini doğaya saygı ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Karbon ayak izi bırakmak istemiyorum, yani doğaya karşı saygılı davranmak"* (E7) ve *"Doğa bize güzel bir biçimde miras bırakılmış, öncelikle bu mirası gelecek nesillere sağlıklı bir şekilde aktarabilmek önemli. Bunu yapabilmek sabır ve saygı istiyor. Saygı duymamız, sahip çıkmamız gerekiyor"* (E17) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcılar, doğaya gerektiği gibi davranarak doğanın sürdürülebilirliğini korumaya çalışmaktadır şeklinde yorum getirilebilir.

Sanat ile Bütünleşmiş Bir Yaşam

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyde/ekoçiftlikte öne çıkarılmak istenen durumlara ilişkin görüşlerini sanat ile bütünleşmiş bir yaşam şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Sanatla bütünleşmiş bir yaşam kurduk, bir aile çiftliği. Bunu öne çıkarmak istiyoruz"* (K2) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, sanat ve doğanın iç içe olduğu bir yaşamın yansıtılmaya çalışıldığını göstermektedir şeklinde yorumlanabilir.

Onarıcı Tarım

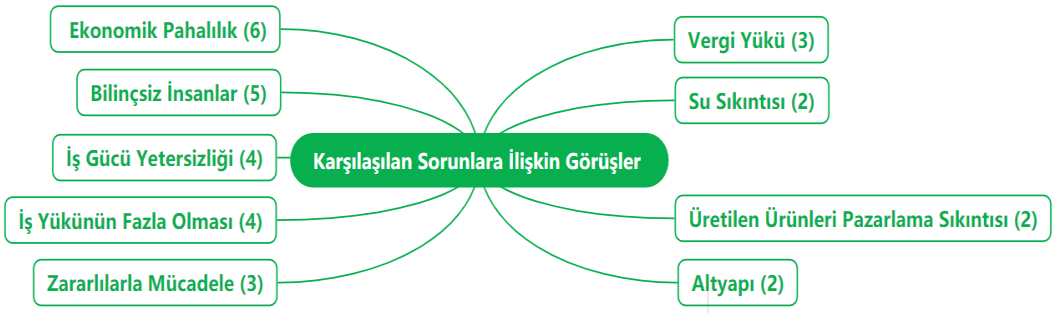
Katılımcıların bir kısmı, ekoköyde/ekoçiftlikte öne çıkarılmak istenen durumlara ilişkin görüşlerini onarıcı tarım şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Biz onarıcı tarım yapmaya odaklandık. Dolayısıyla bundan sonraki projemiz konuyla ilgili bir dernek kurmak. Onarıcı tarım, organik tarımın daha üst segmentinde yer almakta. Organik tarım dediğiniz Türkiye'de uygulanan biyolojik tarım, teknik adı organik tarım. Amacı tarım yaparken doğaya zarar vermemektir. Bizim yapmaya çalıştığımız onarıcı tarım, üretim yaparken doğayı onarmayı, tedavi etmeyi hedefler, doğaya zarar vermeme kısmını çoktan geçmiştir"* (E10) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, yapılan tarımla doğanın onarılmasının hedeflendiğini göstermektedir şeklinde özetlenebilir.

4.1.1.13. Araştırmaya Katılan Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Görüşleri

Bu başlık altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşleri tek boyut altında ele alınmış ve ifade sıklıkları sunulmuştur.

Boyut 1. Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının "karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşleri" Şekil 88'de ve "konuya ilişkin öneriler" Şekil 89'da sunulmuş olup ifade sıklıkları verilmiştir.

Şekil 88. Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 88 incelendiğinde karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşlerini, katılımcıların 6'sı ekonomik pahalılık, 5'i bilinçsiz insanlar, 4'ü iş gücü yetersizliği, 4'ü iş yükünün fazla olması, 3'ü zararlılarla mücadele, 3'ü vergi yükü, 2'si su sıkıntısı, 2'si altyapı ve 2'si üretilen ürünleri pazarlama sıkıntısı şeklinde ifade etmişlerdir.

Ekonomik Pahalılık

Katılımcıların bir kısmı, karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşlerini ekonomik pahalılık şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Her şey çok maliyetli içinizden geldiği gibi üretemiyorsunuz. Tohum, ilaç, su, elektrik daha bir sürü götürüsü var"* (E1) ve *"Hayvanların yem masrafları katlanarak artıyor, ülkede ekilecek arazinin ve üretimin azalması maddi olarak bize yansıyor"* (K2) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköyde/ekoçiftlikte yapılan bir takım faaliyetlerin masraflı olduğunu düşündüklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Bilinçsiz İnsanlar

Katılımcıların bir kısmı, karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşlerini bilinçsiz insanlar şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Bazen buraya gelen insanlar burayı algılayamıyor. Konforlu bir hayat istiyorlar, doğal yaşamın içindeki durumlardan rahatsız oluyorlar. Burada zehir içeren hiçbir ürün kullanmıyorum bu yüzden böcekte olabilir başka şeylerde. İnsanlar alışmışlar kimyasal ilaçlarla temizlenen otellerde vakit geçirmeye, kendilerine ne kadar zarar verdiklerinin farkında bile değiller. Doğal yaşama dair bilinç eksiklikleri yaşıyoruz maalesef"* (E3) ve *"İnsanlar kendi hallerine bırakılmış gibiler, çok yanlış uygulamalar yapıyorlar.*

Tarımda kimyasal ilaçlar kullanıyorlar, bu durum uzun vadede benim yaptığım tarımı da etkiliyor. İnsanlar bilinçsiz, bu insanlara olması gerekenler anlatılmalı, ben elimden geleni yapıyorum, anlatıyorum ama maalesef sonuç yine aynı" (K5) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcılar, ekolojik yaşama dair bazı durumların diğer insanlar tarafından yeterince algılanamadığını düşünmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

İş Gücü Yetersizliği

Katılımcıların bir kısmı, karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşlerini iş gücü yetersizliği şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Temel sorun iş gücü, TaTuTa'dan gelen misafirlerimiz olmasa bizimle çalışacak insan bulamıyoruz. Eskiden yabancı gönüller geliyordu şimdi onlarda azaldı"* (E17) ve *"İşçi sorunu yaşıyoruz. İşlerin yoğunlaştığı dönemlerde çalışacak birilerini bulmakta zorlanıyoruz"* (E16) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköyde yapılacak işler konusunda çalışacak kişi bulamamaktan yana sorun yaşadıklarını göstermektedir şeklinde özetlenebilir.

İş Yükünün Fazla Olması

Katılımcıların bir kısmı, karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşlerini iş yükünün fazla olması şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Arazi fazla büyük olunca iş yükü de fazla oluyor, şimdilik tek sıkıntımız yapılması gereken işlere yetişemiyor olmamız ve başkalarını çalıştırabilecek bütçeye sahip olmamamız. Gönüllüler geliyor ama kısa süreli kaldıkları için çok bir işe yaramıyor"* (E7) ve *"Bu yaşamın çetin şartları var, her şeye kendimiz koşturmaya çalışıyoruz. Burada yaşayacaksanız kırsala ait tüm imkânlara sahip olmanız gerekiyor, burada yapılacak işlere mesaimiz yetmiyor"* (E5) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelerden yola çıkılarak katılımcılar, ekolojik yaşamın gerektirdiği bazı durumlarla mücadele etmenin zor olduğunu düşünmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

Zararlılarla Mücadele

Katılımcıların bir kısmı, karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşlerini zararlılarla mücadele şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Herhangi bir kimyasal kullanılmadığı için doğaya zarar vermeden zaman zaman zararlı böceklerle mücadele etmek zorunda kalıyoruz"* (E13) ve *"Zararlı mücadelesinde yeterli kalamıyoruz. Aşırı rüzgârdan biyolojik ilaçları kullanamadığımız çok oluyor, zararlılarla mücadele edilememesi ürün kaybını oldukça fazla etkiliyor"* (E12) şeklindeki ifadelerinden

anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, kimyasal ilaçlar kullanılmadığından dolayı çevreye zarar verebilecek bazı canlılarla mücadele etmenin zor olduğunu düşündüklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Vergi Yükü

Katılımcıların bir kısmı, karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşlerini vergi yükü şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Kırsal alanda tarım yaparak yaşamaya çalışan insanların üzerinden vergi sorumluluğunun azaltılması gerekiyor, bazen evin bir odasını gelen misafirlere kiraladığınızda bile maliye gelip vergi cezası kesmeye çalışıyor. Bu konuların bakanlık nezdinde halledilmesi gerektiğini düşünüyorum"* (E6) ve *"Vergiler çok fazla, kazancımızın yarısını devlete veriyoruz. Kendi kendimize dönmeye çalışıyoruz ona da izin vermiyorlar. Kimseye derdimizi anlatamıyoruz"* (K3) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak katılımcılar, yapılan bazı işlerde maddi cezalarla karşılaştıklarını bu durumun devlet bünyesinde çözülmesi gerektiğini ayrıca vergilendirme oranlarının yüksek olduğunu düşünmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

Su Sıkıntısı

Katılımcıların bir kısmı, karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşlerini su sıkıntısı şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Tek sorun su sıkıntısı, üretmek için su kullanmak zorundayız, doğal kaynaklarımız olmadığı için maliyetli oluyor"* (E11) ve *"Doğal yaşamın kendine özgü bir sürü sıkıntısı var. Bizim şu an yaşadığımız en büyük sıkıntı suyun yeterli olmaması. Önemli olan sorunlara pozitif bakabilmek, çözümü araştırıp bulmak öyle bakarsak sorun kalmıyor"* (E2) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, üretimde kullanılan suyun maliyetli olmasının temel sorunlarını oluşturduğunu düşündüklerinin göstergesi şeklinde özetlenebilir.

Altyapı

Katılımcıların bir kısmı, karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşlerini altyapı şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Kırsal alanlarda yaşanan alt yapı sıkıntısını bizde yaşıyoruz, şu an için sorunumuz bu yönde"* (K1) ve *"Buraya ulaşmak için çok kötü yollardan geçiyoruz, altyapı olarak bu alanların desteklenmesi gerekiyor"* (K5) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler, bir takım altyapısal eksikliklerin sıkıntı yarattığını göstermektedir.

Üretilen Ürünleri Pazarlama Sıkıntısı

Katılımcıların bir kısmı, karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşlerini üretilen ürünleri pazarlama sıkıntısı şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Organik ürün pazarlarının tamamını dernekler yönetiyor, her hafta ücret ödüyoruz ayrıca üretici olduğumuz için ürünleri pazara kendimiz götürmek zorunda kalıyoruz. Bunun gibi birçok sıkıntıyla uğraşıyoruz, ürünü üretmek değil pazarlama kısmında sıkıntılar var"* (E14) ve *"Ürettiğimiz ürünlerin maliyeti çok fazla ve değerinden satamıyoruz, çünkü insanlara organik ürün dediğinizde farkının ne olduğunu, hangi koşullarda yetiştirildiğini bilmiyorlar, ucuz olsun istiyorlar"* (E9) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ürettikleri ürünlerin pazarlanması kısmında maddi götürülerin olduğunu ve insanların ürünler konusunda yeterince bilinçli olmadıklarını düşündüklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Şekil 89. Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Konu ile İlgili Önerileri ve İfade Sıklıkları

Şekil 89 incelendiğinde konu ile ilgili önerilerini katılımcıların 11'i devlet desteği, 8'i çoğalarak büyüyelim, 4'ü tanıtımlar artırılmalı, 1'i başarılı girişimler olmalı, 1'i gençler sahip çıkmalı ve 1' projeler geliştirilmeli şeklinde ifade etmişlerdir.

Devlet Desteği

Katılımcıların büyük bir kısmı, konu ile ilgili önerilerini devlet desteği şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Devlet destekleri çok önemli, farklı birçok kurum destekleniyor, bu alanlarda desteklenmeli bu konuda eksikler var"* (E8) ve *"Üretilen ürünleri satabilmek için yeterli pazar yeri bulamıyoruz, organik ürün pazarları çok kısıtlı, devletin bu konuda bir şeyler yapması gerekiyor, üretici desteklenmeli"* (E15) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköylerin/ekoçiftliklerin ve bu alanlarda yapılan bazı faaliyetlerin devlet tarafından desteklenmesi gerektiğini düşündüklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Çoğalarak Büyüyelim

Katılımcıların bir kısmı, konu ile ilgili önerilerini çoğalarak büyüyelim şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Aynı amaçlara gönül vermiş insanlarla çoğalarak büyüyelim"* (E13) ve *"Bu alanları yaygınlaştıralım, kırsal yaşama ekonomik değer yaratalım. Herkes kedini bu alanda geliştirsin daha çok büyüyelim, daha güzel bir hayat kuralım"* (K5) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak katılımcılar, ekolojik yaşam alanlarının artması gerektiğini düşünmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

Tanıtımlar Artırılmalı

Katılımcıların bir kısmı, konu ile ilgili önerilerini tanıtımlar artırılmalı şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Bu alanlarla ilgili tanıtıma çok ihtiyaç var, bu konuda çalışmalar yapılabilir"* (E9) ve *"İnsanlar bu alanları fazla bilmiyor tanıtılırsa daha çok talep görecektir"* (E1) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelerden yola çıkılarak katılımcılar, ekoköylere yönelik tanıtımların yetersiz olduğunu düşünmektedir şeklinde yorum yapmak mümkündür.

Başarılı Girişimler Olmalı

Katılımcıların bir kısmı, konu ile ilgili önerilerini başarılı girişimler olmalı şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"İnsanlara tavsiyem, bu alanlara yatırım yapmadan önce bu işin gerçekten ne olduğunu anlasınlar. İlk başta gönüllü olarak gidip birkaç ekolojik yerleşmede yaşayıp bu hayatı deneyimlesinler. Yatırım yapmadan önce kriterlerini belirlesinler, çoğu insan başladığı işi yarıda bırakmak zorunda kalıyor. Bu alanların çoğalması için başarılı girişimlere ihtiyaç var, başarısız olmamak için önce öğrenmek gerekiyor"* (E10) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, ekolojik yaşama adım atmadan önce bir takım deneyimlerin kazanılması gerektiğini yansıtmaktadır.

Gençler Sahip Çıkmalı

Katılımcıların bir kısmı, konu ile ilgili önerilerini gençler sahip çıkmalı şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Tüm gençlerin bu konuya meraklı ve ilgili olup sahip çıkması gerekiyor. Genç neslin doğaya olan duyarlılığı daha fazla artsın, dünyanın sonu gelmeden gençler lütfen sahip çıksın"* (K2) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, gençlerin doğaya olan ilgisinin daha fazla artması gerektiğini yansıtmaktadır.

Projeler Geliştirilmeli

Katılımcıların bir kısmı, konu ile ilgili önerilerini projeler geliştirilmeli şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Birçok insan köyde umut bulamadığı için köyünü terk*

ediyor, bu konuda çalışmalar yapılıp projeler geliştirilebilir yoksa köy diye bir kavram kalmayabilir" (K3) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, kırsal yaşamın bir takım projelerle desteklenmesi gerektiği gerçeğinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

4.1.2. Araştırmaya Katılan Turistlerin Görüşleri

4.1.2.1. Araştırmaya Katılan Turistlerin Ekoköylere/Ekoçiftliklere İlişkin Görüşleri

Bu başlık altında, araştırmaya katılan turistlerin ekoköy/ekoçiftlik kavramına, ekoköyün/ekoçiftliğin çekici faktörlerine, ekoköylerin/ekoçiftliklerin sunduğu fırsatlara, ekoköylerin/ekoçiftliklerin nasıl desteklenebileceğine, ekoköyleri/ekoçiftlikleri seçme nedenlerine ve herhangi bir ekoköyde/ekoçiftlikte yaşamak isteyip istememe durumlarına ilişkin görüşleri altı boyut altında ele alınmış ve ifade sıklıkları sunulmuştur.

Boyut 1. Ekoköy/Ekoçiftlik Kavramına İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan turistlerin "ekoköy/ekoçiftlik kavramına ilişkin görüşleri" ve bu görüşlerin ifade sıklıkları Şekil 90'da sunulmuştur.

Şekil 90. Ekoköy/Ekoçiftlik Kavramına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 90 incelendiğinde ekoköy/ekoçiftlik kavramına ilişkin görüşlerini, katılımcıların 8'i ekolojik yaşam, 7'si zararsız yaşam alanı, 7'si doğayla iç içe olmak, 6'sı sürdürülebilir tarım, 5'i dışa bağımsız yaşam, 5'i sürdürülebilir yaşam alanı, 3'ü amaçlı topluluk, 2'si komün yaşam ve 2'si yavaş yaşam şeklinde ifade etmişlerdir.

Ekolojik Yaşam

Katılımcıların bir kısmı, ekoköy/ekoçiftlik kavramına ilişkin görüşlerini ekolojik yaşam şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Ekolojik yaşam değerleriyle*

oluşturulmuş alanlar" (K8) ve *"Ekosisteme saygılı ekolojik yaşam"* (E4) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköylerin/ekoçiftliklerin ekolojik değerleri temeline oturtulmuş ve ekosisteme saygılı yerleşimler olduğunu düşündüklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Zararsız Yaşam Alanı

Katılımcıların bir kısmı, ekoköy/ekoçiftlik kavramına ilişkin görüşlerini zararsız yaşam alanı şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Doğaya zarar vermeyen, doğayı koruyan ve onaran yerleşimler"* (E17) ve *"Doğaya zararlı herhangi bir müdahalede bulunmadan da yaşanılabileceğini gösteren yerler"* (E6) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcılar, ekoköylerin/ekoçiftliklerin doğayı koruduğunu düşünmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

Doğayla İç İçe Olmak

Katılımcıların bir kısmı, ekoköy/ekoçiftlik kavramına ilişkin görüşlerini doğayla iç içe olmak şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Doğayla iç içe yaşam alanı"* (K7) ve *"Doğa ile bütünleşmiş, her şeyin doğa için yapıldığı yerler"* (E5) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelerden yola çıkılarak katılımcılar, ekoköyleri/ekoçiftlikleri doğal yaşam alanı olarak görmektedir şeklinde yorum getirilebilir.

Sürdürülebilir Tarım

Katılımcıların bir kısmı, ekoköy/ekoçiftlik kavramına ilişkin görüşlerini sürdürülebilir tarım şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Tarımda kimyasalın kullanılmadığı, sürdürülebilir tarımın yapıldığı yer"* (K6) ve *"Tüm kimyasallardan uzak yapılan sürdürülebilir tarım ve hayvancılık"* (K11) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköyleri/ekoçiftlikleri doğayı koruyan faaliyetlerin yapıldığı yer olarak düşündüklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Dışa Bağımsız Yaşam

Katılımcıların bir kısmı, ekoköy/ekoçiftlik kavramına ilişkin görüşlerini dışa bağımsız yaşam şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Yemek, içmek, barınmak gibi şeyler için sisteme ihtiyaç duymayan yerleşim alanları"* (K9) ve *"Dışarıdan enerji, gıda vs. ihtiyaç duymayan, kendisini idame ettiren ve doğaya zarar vermeyen köyler/çiftlikler"* (E2) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere

dayalı olarak katılımcılar, ekoköyleri kendi kendine yetebilen yaşam olanı olarak görmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

Sürdürülebilir Yaşam Alanı

Katılımcıların bir kısmı, ekoköy/ekoçiftlik kavramına ilişkin görüşlerini sürdürülebilir yaşam alanı şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Mümkün olduğunca doğaya, insana, hayvana ve diğer sistemlere zarar vermeden sürdürülebilir yaşamı temsil eder"* (K4) ve *"Ekosistemin sürdürülebilirliğini gözeterek kurulmuş sürdürülebilir yaşam alanı"* (E11) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköyleri/ekoçiftlikleri doğaya değer veren ve devamlılığını gözeten yaşam alanı olarak gördüklerinin göstergesi olarak özetlenebilir.

Amaçlı Topluluk

Katılımcıların bir kısmı, ekoköy/ekoçiftlik kavramına ilişkin görüşlerini amaçlı topluluk şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Doğa ile uyum içinde yaşayan insanların belli amaç etrafında toplanarak bir arada yaşadığı yer"* (K12) ve *"Amaçları doğayı korumaya yönelik olan kişilerin bir araya gelerek oluşturduğu yerleşim"* (K23) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcılar, ekoköyü/ekoçiftliği doğaya yönelik bazı şeyleri kendisine amaç edinmiş insanların bir arada yaşadığı yer olarak görmektedir şeklinde yorum getirilebilir.

Komün Yaşam

Katılımcıların bir kısmı, ekoköy/ekoçiftlik kavramına ilişkin görüşlerini komün yaşam şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Ekosistem ile uyumlu ahenk içerisinde üretim ve tarımın yapıldığı, insanların bir arada yaşadığı komün yaşam tarzı"* (K5) ve *"Kimi izole kimi izole olmayan, genellikle komün yaşam tarzı"* (E7) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekokölerin/ekoçiftliklerin dışa kapalı veya dışa açık topluklar olabileceğini düşündüklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Yavaş Yaşam

Katılımcıların bir kısmı, ekoköy/ekoçiftlik kavramına ilişkin görüşlerini yavaş yaşam şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Doğanın sakinliğinde sürdürülen yavaş yaşamlar"* (E3) ve *"Doğal, sakin ve yavaş yaşamın olduğu alanlar"* (E9) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcılar, ekoköyleri doğanın hızına uyum sağlamış yerleşmeler olarak görmektedir şeklinde yorum yapmak mümkündür.

Boyut 2. Ekoköyün/Ekoçiftliğin Çekici Faktörlerine İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan turistlerin "ekoköyün/ekoçiftliğin çekici faktörlerine ilişkin görüşleri" ve bu görüşlerin ifade sıklıkları Şekil 91'de sunulmuştur.

Şekil 91. Ekoköyün/Ekoçiftliğin Çekici Faktörlerine İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 91 incelendiğinde ekoköyün/ekoçiftliğin çekici faktörlerine ilişkin görüşlerini, katılımcıların 18'i doğal yaşam, 8'i yeni şeyler öğrenmek, 5'i sağlıklı gıda, 5'i organik tarım, 4'ü sessiz sakin olması, 3'ü sosyallik, 3'ü iş birliği ve paylaşım, 2'si yöresel ürünler ve 2'si hayvanlar şeklinde ifade etmişlerdir.

Doğal Yaşam

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyün/ekoçiftliğin çekici faktörlerine ilişkin görüşlerini doğal yaşam şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Her şeyi olduğu gibi değiştirmeden doğal yaşamak"* (E1) ve *"Doğa ile uyumlu, doğayı en saf haliyle yaşamak"* (K5) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekolojik yaşamın doğallığını çekici bulduklarının göstergesi olarak yorumlanabilir.

Yeni Şeyler Öğrenmek

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyün/ekoçiftliğin çekici faktörlerine ilişkin görüşlerini yeni şeyler öğrenmek şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Doğayı daha yakından gözlemleyerek fidanın ağaca dönüşmesi, ağaçların meyve vermesi gibi tüm oluşumları birebir görerek, hissederek, koklayarak, dokunarak her aşamasını öğrenmek"* (E2) ve *"Burada geçirilen süre boyunca her an yeni şeyler öğrenmek ve deneyimlemek"* (K4) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcılar, doğaya dair yeni şeyler deneyimlemeyi çekici bulmaktadır şeklinde yorum yapılabilir.

Sağlıklı Gıda

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyün/ekoçiftliğin çekici faktörlerine ilişkin görüşlerini sağlıklı gıda şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Tarlada doğal yetişen ürünler, tereyağı, bal gibi organik ve sağlıklı yiyecekler"* (K1) ve *"Yediğimiz yiyeceklerin doğal şekilde yetiştirilerek sunulması, sağlıklı şeyler tüketmek"* (E13) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköyde yetiştirilen ürünleri sağlıklı bulduklarının göstergesi olarak yorumlanabilir.

Organik Tarım

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyün/ekoçiftliğin çekici faktörlerine ilişkin görüşlerini organik tarım şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Tarımda kimyasalların kullanılmaması, her şeyin organik yetiştirilmesi ve doğal olması"* (K6) ve *"Ekolojiyi gözeten, doğaya zarar vermeyen tarım yöntemlerinin kullanılması"* (E15) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelerden yola çıkılarak katılımcılar, yapılan tarımsal uygulamaları ilgi çekici bulmaktadır şeklinde yorum getirilebilir.

Sessiz Sakin Olması

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyün/ekoçiftliğin çekici faktörlerine ilişkin görüşlerini sessiz sakin olması şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Gün batımı, yıldızlar, dinginlik, her şeyin sessiz ve sakin yaşanması"* (E3) ve *"Doğa ile temas ederek sessiz sakin yaşamak"* (K8) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcılar, ekoköyleri dinlence alanı olarak bulmaktadır şeklinde yorum yapılabilir.

Sosyallik

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyün/ekoçiftliğin çekici faktörlerine ilişkin görüşlerini sosyallik şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Doğaya dair oluşumları deneyimlerken kalbi güzel insanlarla bir arada olmak, farklı insanlarla tanışmak ve paylaşmak"* (K12) ve *"Yeni insanlarla tanışmak, sohbet etmek, vakit geçirmek"* (E16) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, sosyalliğe önem verdiklerinin ve ekoköylerin bu konuda uygun yaşam alanı olduğunu düşündüklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

İş Birliği ve Paylaşım

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyün/ekoçiftliğin çekici faktörlerine ilişkin görüşlerini iş birliği ve paylaşım şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"İş birliği ve paylaşımın en güzel halini görmek"* (K3) ve *"Herkesin dostça davranması,*

paylaşımcı olması, iş birliği yapılması ve bundan keyif alınması" (E12) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcılar, ekoköylerin paylaşımcı yapısını ilgi çekici bulmaktadır şeklinde yorum yapılabilir.

Yöresel Ürünler

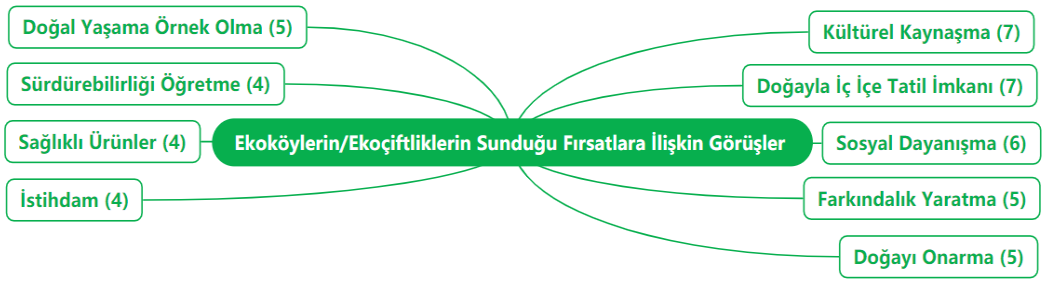
Katılımcıların bir kısmı, ekoköyün/ekoçiftliğin çekici faktörlerine ilişkin görüşlerini yöresel ürünler şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Daha önce tatmadığımız yöresel ürün ve yemeklerin olması"* (E10) ve *"Organik ürünlerle yapılan yöresel yiyecekler"* (K22) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköylerde doğal ve yöresel tatlara ulaşabildiklerinin göstergesi olarak özetlenebilir.

Hayvanlar

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyün/ekoçiftliğin çekici faktörlerine ilişkin görüşlerini hayvanlar şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Daha önce görmediğimiz hayvanları görmek, onları yakından izlemek"* (K13) ve *"Doğayla bağ kurmanın yanında hayvanlarla da bağ kurabilmek"* (E8) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak, katılımcılar doğanın içinde, diğer canlılarla vakit geçirebilmeyi çekici bulmaktadır şeklinde yorum getirilebilir.

Boyut 3. Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Sunduğu Fırsatlara İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan turistlerin "ekoköylerin/ekoçiftliklerin sunduğu fırsatlara ilişkin görüşleri" ve bu görüşlerin ifade sıklıkları Şekil 92'de sunulmuştur.

Şekil 92. Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Sunduğu Fırsatlara İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 92 incelendiğinde ekoköylerin/ekoçiftliklerin sunduğu fırsatlara ilişkin görüşlerini, katılımcıların 7'si doğayla iç içe tatil imkânı, 7'si kültürel kaynaşma, 6'sı

sosyal dayanışma, 5'i doğayı onarma, 5'i farkındalık yaratma, 5'i doğal yaşama örnek olma, 4'ü istihdam, 4'ü sağlıklı ürünler, 4'ü sürdürülebilirliği öğretme şeklinde ifade etmişlerdir.

Doğayla İç İçe Tatil İmkânı

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin sunduğu fırsatlara ilişkin görüşlerini doğayla iç içe tatil imkânı şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Özellikle yabancı turistler açısından çekici, tarz ve doğayla iç içe tatil imkânı"* (E3) ve *"Sınırları ve kişiliğimizi tanıyarak doğa ile olan bağımızın güçlenmesi ve doğa ile bütünleşerek yapılan tatil"* (K3) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköylerin/ekoçiftliklerin insanlara doğanın içerisinde tatil imkânı sağladığını düşündüklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Kültürel Kaynaşma

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin sunduğu fırsatlara ilişkin görüşlerini kültürel kaynaşma şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Yerli ve yabancı turistlerin kültürel olarak kaynaşmasına imkân tanıması"* (E4) ve *"Yerel halkın farklı kültürlerle tanışmasını sağlaması"* (K1) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak katılımcılar, ekoköylerin/ekoçiftliklerin kültürel farklılıkların bir arada yaşanabilmesine katkı sağladığını düşünmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

Sosyal Dayanışma

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin sunduğu fırsatlara ilişkin görüşlerini sosyal dayanışma şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Buraya gelen bilinçli insanların istekli şekilde paylaşımcı ve dayanışma içerisinde olması, toplumsal ve sosyal dayanışmanın devamı"* (E12) ve *"İnsanlara birlikteliği öğretmesi, bir arada kalarak aynı amaca hizmet edilmesini sağlaması"* (K20) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelerden yola çıkılarak katılımcılıların, ekoköylerin/ekoçiftliklerin insanlara paylaşmayı, birlikteliği, belli bir amaç için hizmet edebilmeyi öğrettiğini düşündüklerinin göstergesi olarak yorum getirilebilir.

Doğayı Onarma

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin sunduğu fırsatlara ilişkin görüşlerini doğayı onarma şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Doğayı koruyarak toprağın dönüşümü, iyileşen toprak yapısının farklı bitkileri yetiştirmeye olanak sağlaması"* (K2) ve *"Yapılan organik üretimlerle toprağın onarılmasını*

sağlayarak çeşitli ürünlerin yetiştirilmesi ve bu sayede ekonomik çeşitliliğin sağlanması" (E11) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcılar, ekoköylerin/ekoçiftliklerin bozulan doğayı onarma konusunda etkin olduğunu düşünmektedir şeklinde yorum yapmak mümkündür.

Farkındalık Yaratma

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin sunduğu fırsatlara ilişkin görüşlerini farkındalık yaratma şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Şehirden insanları çekerek doğal yaşantının farkına varmalarını sağlayarak doğal yaşantıya yönelik farkındalık oluşturmaları"* (K17) ve *"Doğayı korumaya yönelik farkındalık oluşturma"* (E9) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, doğaya yönelmeleri ve doğa bilinci kazanmaları konusunda ekoköylerin/ekoçiftliklerin insanlara fırsat sağladığını düşündüklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Doğal Yaşama Örnek Olma

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin sunduğu fırsatlara ilişkin görüşlerini doğal yaşama örnek olma şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Dışa bağımlılığın azaltılması, atıkların değerlendirilmesi ve daha birçok konuda doğal yaşantıya örnek sunması"* (K4) ve *"Ziyaretçilere ve yerel halka doğayı koruyarak nasıl yaşanabileceği konusunda örnek teşkil ediyor olması"* (K22) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak katılımcılar, ekoköylerin/ekoçiftliklerin doğaya zarar vermeden doğada nasıl yaşanabileceğine örnek teşkil ettiğini düşünmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

İstihdam

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin sunduğu fırsatlara ilişkin görüşlerini istihdam şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Çevrede yaşayan insanlara iş imkânı sunması, ekonomik katkıda bulunması"* (K21) ve *"Yerel toplum için iş fırsatı"* (K9) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, yerel insanlara iş imkânı sağlıyor olmasını ekoköylerin/ekoçiftliklerin sunduğu fırsatlardan biri olarak değerlendirdiklerini göstermektedir şeklinde özetlenebilir.

Sağlıklı Ürünler

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin sunduğu fırsatlara ilişkin görüşlerini sağlıklı ürünler şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"İlaçsız*

tarım yapılması, sağlıklı ürünler yetiştirilmesi ve bunun etraftaki insanlara aktarılması" (E14) ve *"Yetiştirilen ürünlerin insan sağlığına duyarlı şekilde üretilmesi"* (K23) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelerden yola çıkılarak katılımcılar, yapılan doğal tarım yöntemlerini bilinç oluşturması ve sağlıklı olması açısından önemli bulmaktadır şeklinde yorum yapmak mümkündür.

Sürdürülebilirliği Öğretme

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin sunduğu fırsatlara ilişkin görüşlerini sürdürülebilirliği öğretme şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"İnsanlara sürdürülebilir yaşamı öğretmesi"* (K5) ve *"Yerel halka ve köylüye ekolojik tarımı ve sürdürülebilirliği öğretmesi"* (K12) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköylerin/ekoçiftliklerin sürdürülebilir yaşam biçimi konusunda insanlara örnek olduğunu düşündüklerinin göstergesi olarak özetlenebilir.

Boyut 4. Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Nasıl Desteklenebileceğine İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan turistlerin "ekoköylerin/ekoçiftliklerin nasıl desteklenebileceğine ilişkin görüşleri" Şekil 93'te ve "gelecekteki tanıtım faaliyetlerinin ne olması gerektiğine ilişkin görüleri" Şekil 94'te sunulmuş olup ifade sıklıkları verilmiştir.

Şekil 93. Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Nasıl Desteklenebileceğine İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 93 incelendiğinde ekoköylerin/ekoçiftliklerin nasıl desteklenebileceğine ilişkin görüşlerini, katılımcıların 7'si devlet desteği, 7'si insanları bilinçlendirerek, 6'sı turistik faaliyetler, 5'i yerel yönetimlerin desteği, 5'i gönüllü iş birliği, 4'ü koruyarak, 3'ü pazarlama imkânlarının artırılması ve 3'ü ekofestivaller şeklinde ifade etmişlerdir.

Devlet Desteği

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin nasıl desteklenebileceğine ilişkin görüşlerini devlet desteği şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Bu alanlarda yapılan faaliyetler devlet tarafından daha fazla desteklenirse daha güzel işler çıkabilir"* (E16) ve *"Devletin bu alanlara daha fazla hizmet götürerek desteklemesi ve insanları bu alanlara özendirmesi gerekiyor"* (K22) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, bir takım faaliyetlerin devlet tarafından desteklenmesinin ekoköylerin/ekoçiftliklerin gelişimini olumlu anlamda etkileyeceğini düşündüklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

İnsanları Bilinçlendirerek

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin nasıl desteklenebileceğine ilişkin görüşlerini insanları bilinçlendirerek şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Yerel halkı bilinçlendirerek"* (K2) ve *"İnsanların doğal yaşama karşı olan düşüncelerini olumlu anlamda değiştirerek gerçek hayatın farkına varmalarını sağlayarak"* (E10) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcılar, insanların ekolojik yaşam konusunda yeterince bilgi sahibi olmadıklarını ve bilinçlendirilmeleri gerektiğini düşünmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

Turistik Faaliyetler

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin nasıl desteklenebileceğine ilişkin görüşlerini turistik faaliyetler şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Turistik faaliyetleri bu alanlara çekerek küçük üretici ve yerel insanlara destek olunmalı. Bu sayede, bu alanların devamlılığı sağlanmış olur"* (K13) ve *"Turistleri bu alanlara çekecek etkinlikler düzenlenerek daha fazla tanınmaları sağlanabilir"* (E13) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik turistik faaliyetlerin artırılması gerektiğini düşündüklerinin göstergesi olarak özetlenebilir.

Yerel Yönetimlerin Desteği

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin nasıl desteklenebileceğine ilişkin görüşlerini yerel yönetimlerin desteği şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Yerel yönetimler bu alanları destekleyerek çoğalması yönünde insanları teşvik etmeli"* (E8) ve *"Mevcut bir takım sorunların çözümünde yerel yönetimler destek olabilir (altyapı, ulaşım vs.)"* (E15) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu

ifadelere dayalı olarak katılımcılar, yerel yönetimlerin daha duyarlı ve destekleyici olmaları gerektiğini düşünmektedir şeklinde yorum yapmak mümkündür.

Gönüllü İş Birliği

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin nasıl desteklenebileceğine ilişkin görüşlerini gönüllü iş birliği şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Gönüllü projeleri geliştirilerek gönüllü insanların sürece dâhil edilmesi ve sürekli bir iş birliği içerisinde olunmasının sağlanması"* (E1) ve *"Yapılan uygulamalara gönüllü olarak katılarak katkı sağlamak"* (K3) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelerden yola çıkılarak katılımcılar, ekoköy/ekoçiftlik faaliyetlerine insanların gönüllü olarak dâhil olup katkı sağlamaları gerektiğini düşünmektedir şeklinde yorum getirilebilir.

Koruyarak

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin nasıl desteklenebileceğine ilişkin görüşlerini koruyarak şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların*; "Turizm modern sömürüdür. Bu yüzden bu alanları kimse bilmesin, tanımasın. Çünkü sadece korunmaya ihtiyaçları var"* (K1) ve *"Ekosistemin düzenini bozmayarak, korumak yeterli"* (K8) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköyleri/ekoçiftlikleri korunmanın onları desteklemek için yeterli olacağını düşündüklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Pazarlama İmkânlarının Artırılması

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin nasıl desteklenebileceğine ilişkin görüşlerini pazarlama imkânlarının artırılması şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Üretilen ürünlerin pazarlanması konusunda kolaylıklar sağlanması"* (K5) ve *"Ürünlerin insanlara daha kolay ulaştırılmasının sağlanması ekonomik destek anlamında işe yarayabilir"* (E17) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak katılımcılar, ekoköylerin/ekoçiftliklerin ürünleri pazarlama konusunda sıkıntılarının olduğunu düşünmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

Ekofestivaller

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin nasıl desteklenebileceğine ilişkin görüşlerini ekofestivaller şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Sık sık ekofestivaller yapılmalı ve bu festivaller dünyanın dört bir yanına farklı kaynaklar aracılığıyla ulaşılıp tanıtılmalı"* (K6) ve *"Bu alanlara yönelik turistik*

festivaller düzenlenebilir. Ulusal ve uluslararası ziyaretçilerin gelmesi ekonomik anlamda katkı sağlar" (K23) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköylerin/ekoçiftliklerin ulusal ve uluslararası turistik faaliyetlerle desteklenmesi gerektiğini düşündüklerinin göstergesi olarak özetlenebilir.

Şekil 94. Gelecekteki Tanıtım Faaliyetlerinin Ne Olması Gerektiğine İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 94 incelendiğinde gelecekteki tanıtım faaliyetlerinin ne olması gerektiğine ilişkin görüşlerini, katılımcıların 8'i sosyal platform, 5'i eğitim, 5'i memnuniyeti artırmak, 4'ü örnek olma, 3'ü uluslararası faaliyetler ve 2'si tanıtılmasın şeklinde ifade etmişlerdir.

Sosyal Platform

Katılımcıların bir kısmı, gelecekteki tanıtım faaliyetlerinin ne olması gerektiğine ilişkin görüşlerini sosyal platform şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Sosyal medyanın yeterli olacağını düşünüyorum"* (E2) ve *"İnternet, sosyal medya, diğer sosyal platformlar"* (E17) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, günümüzde de sıkça tercih edilen sosyal platformların ekoköylerin/ekoçiftliklerin tanıtımı için yeterli olacağını düşündüklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Eğitim

Katılımcıların bir kısmı, gelecekteki tanıtım faaliyetlerinin ne olması gerektiğine ilişkin görüşlerini eğitim şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"İnsanları bilinçlendirici eğitimlerin olmasıyla"* (K12) ve *"İnsanlar bilinçlenirse tanıtıma gerek kalmaz bu yüzden ekolojik ortamlara dair eğitimler verilebilir"* (E12) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak katılımcılar, insanlara ekolojik yaşam konularında eğitimler verilmesi gerektiğini düşünmektedir şeklinde yorum yapmak mümkündür.

Memnuniyeti Artırmak

Katılımcıların bir kısmı, gelecekteki tanıtım faaliyetlerinin ne olması gerektiğine ilişkin görüşlerini memnuniyeti artırmak şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"En iyi tanıtım faaliyeti memnuniyeti çoğaltarak yaymak"* (K4) ve *"Kaliteli hizmet sunarak, insanların memnun ayrılmasını sağlayarak"* (E3) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, en etkili tanıtım faaliyetinin insanların beklentilerinin karşılanması olduğunu düşündüklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Örnek Olmak

Katılımcıların bir kısmı, gelecekteki tanıtım faaliyetlerinin ne olması gerektiğine ilişkin görüşlerini örnek olmak şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"İyi işler yaparak tanınması daha kalıcı olur, insanlara örnek olmaları gerekiyor"* (E4) ve *"Bu ortamlarda yapılan uygulamalar örnek teşkil ederse daha çok tanınır"* (E9) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcılar, ekoköylerin insanlara örnek teşkil etmesi gerektiğini düşünmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

Uluslararası Faaliyetler

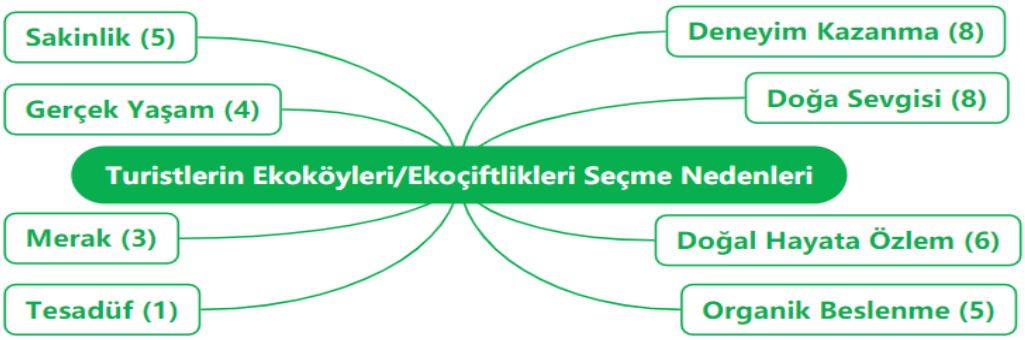
Katılımcıların bir kısmı, gelecekteki tanıtım faaliyetlerinin ne olması gerektiğine ilişkin görüşlerini uluslararası faaliyetler şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Uluslararası etkinlikler düzenlenerek"* (K6) ve *"Farklı ülkelerden insanları çekerek"* (K23) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, yabancı turist çekecek faaliyetlerin olması gerektiğini düşündüklerinin göstergesi olarak özetlenebilir.

Tanıtılmasın

Katılımcıların bir kısmı, gelecekteki tanıtım faaliyetlerinin ne olması gerektiğine ilişkin görüşlerini tanıtılmasın şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Tanıtılmasın, kimse bilmesin, doğaya daha fazla zarar vermeye gerek yok"* (K1) ve *"Tanıtılmasa da olur, bu şekliyle gayet güzel sessiz, sakin"* (E14) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelerden yola çıkılarak katılımcılar, olumsuz etkilerinin olabileceğinden dolayı tanıtım faaliyetlerini uygun bulmamaktadır şeklinde yorum getirilebilir.

Boyut 5. Ekoköyleri/Ekoçiftlikleri Seçme Nedenlerine İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan turistlerin "ekoköyleri/ekoçiftlikleri seçme nedenlerine ilişkin görüşleri" ve bu görüşlerin ifade sıklıkları Şekil 95'te sunulmuştur.

Şekil 95. Turistlerin Ekoköyleri/Ekoçiftlikleri Seçme Nedenlerine İlişkin Görüşleri ve İfade Sıklıkları

Şekil 95 incelendiğinde ekoköyleri/ekoçiftlikleri seçme nedenlerine ilişkin görüşlerini, katılımcıların 8'i doğa sevgisi, 8'i deneyim kazanma, 6'sı doğal hayata özlem, 5'i organik beslenme, 5'i sakinlik, 4'ü gerçek yaşam, 3'ü merak ve 1'i tesadüf şeklinde ifade etmişlerdir.

Doğa Sevgisi

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyleri/ekoçiftlikleri seçme nedenlerine ilişkin görüşlerini doğa sevgisi şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Sevdiğim doğal ortamlarda yaşamak çok güzel, doğada olmak huzur verici"* (K6) ve *"Doğayla iç içe olmak. Bitkilerle, hayvanlarla, tabiatla bir arada olmak"* (E11) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, doğal ortamlarda vakit geçirmekten keyif aldıklarının ve ekoköylerin/ekoçiftliklerin bu konuda olanak sağladığını düşündüklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Deneyim Kazanma

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyleri/ekoçiftlikleri seçme nedenlerine ilişkin görüşlerini deneyim kazanma şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Organik tarımı deneyimlemek için geldim, tarım kurslarından öğrenmek istemiyorum"* (K1) ve *"Ticari amacı ön planda tutmayan, doğayla bağ kurmuş çiftçilerin bilincini anlayıp o doğrultuda bir şeyler yaparak faydalı olmak"* (K2) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcılar, ekoköylerin/ekoçiftliklerin bazı

konularda tecrübe edinmek için uygun yerleşim alanları olduğunu düşünmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

Doğal Hayata Özlem

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyleri/ekoçiftlikleri seçme nedenlerine ilişkin görüşlerini doğal hayata özlem şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Doğal hayatı özlemiş olmam"* (K10) ve *"Doğada vakit geçirmeye hasret kalmak"* (E4) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, doğaya yakınlaşma istekleri doğrultusunda tercih ettiklerinin göstergesi olarak özetlenebilir.

Organik Beslenme

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyleri/ekoçiftlikleri seçme nedenlerine ilişkin görüşlerini organik beslenme şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Kimyasal kullanılmadan yetiştirilen sağlıklı ürünlerle beslenme şansı"* (K20) ve *"Pişirilen yemeklerin doğal ürünlerle yapılıyor olması, sağlıklı beslenme"* (K13) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelerden yola çıkılarak katılımcılar, ekoköylerin sağlıklı tüketim sağlamasından dolayı tercih etmektedir şeklinde yorum getirilebilir.

Sakinlik

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyleri/ekoçiftlikleri seçme nedenlerine ilişkin görüşlerini sakinlik şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Sessiz, sakin, her şeyden uzak, doğayla iç içe, huzur verici"* (E9) ve *"Dinlenebilmek için ideal yer olması, huzurlu, sakin"* (K14) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak katılımcılar, dinlence alanı olarak ekoköyleri uygun yerleşim alanı olarak bulmaktadır şeklinde yorum yapılabilir.

Gerçek Yaşam

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyleri/ekoçiftlikleri seçme nedenlerine ilişkin görüşlerini gerçek yaşam şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Gerçek yaşamın içinde olup, gerçek yaşam mücadelesini yakından izlemek"* (K23) ve *"Gerçek doğal yaşamın içinde yer almak"* (E14) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköyleri yapaylıktan uzak yaşam şekli olarak gördüklerinden dolayı tercih ettiklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Merak

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyleri/ekoçiftlikleri seçme nedenlerine ilişkin görüşlerini merak şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Merak ettiğim*

için geldim" (E2) ve *"İlgim ve merakımdan dolayı"* (K15) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcılar, ekolojik yaşam konusunu tecrübe etmek istemektedir şeklinde yorum yapılabilir.

Tesadüf

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyleri/ekoçiftlikleri seçme nedenlerine ilişkin görüşlerini tesadüf şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Hayat bir şekilde buraya getirdi, tesadüf diyelim"* (K5) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, tercihin nedensiz olduğunu yansıtmaktadır.

Boyut 6. Herhangi Bir Ekoköyde/Ekoçiftlikte Yaşamak İsteyip İstememe Durumlarına İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan turistlerin "herhangi bir ekoköyde/ekoçiftlikte yaşamak isteyip istememe durumlarına ilişkin görüşleri" Şekil 96'da, "herhangi bir ekoköyde/ekoçiftlikte yaşamak isteme nedenlerine ilişkin görüleri" Şekil 97'de ve "herhangi bir ekoköyde/ekoçiftlikte yaşamak istememe nedenlerine ilişkin görüleri" Şekil 98'de sunulmuş olup ifade sıklıkları verilmiştir.

Şekil 96. Herhangi Bir Ekoköyde/Ekoçiftlikte Yaşamak İsteyip İstememe Durumlarına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 96 incelendiğinde herhangi bir ekoköyde/ekoçiftlikte yaşamak isteyip istememe durumlarına ilişkin görüşlerini, katılımcıların 29'u yaşamak isterim ve 11'i yaşamak istemem şeklinde ifade etmişlerdir.

Şekil 97. Turistlerin Ekoköyde/Ekoçiftlikte Yaşamak İstiyor Olma Nedenlerine İlişkin Görüleri ve İfade Sıklıkları

Şekil 97 incelendiğinde ekoköyde/ekoçiftlikte yaşamak istiyor olma nedenlerine ilişkin görüşlerini, katılımcıların 9'u doğayı sevme, 6'sı ideal yaşam, 5'i sürdürülebilir tarım, 5'i doğaya faydalı olmak, 4'ü yeni şeyler öğrenmek ve 3'ü yaşam tarzı şeklinde ifade etmişlerdir.

Doğayı Sevme

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyde/ekoçiftlikte yaşamak istiyor olma nedenlerine ilişkin görüşlerini doğayı sevme şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Doğayla baş başa olmak için isterim, burada olmayı seviyorum"* (K18) ve *"Doğayı, tarımı çok seviyorum"* (K6) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekolojik yaşamı tercih edebileceklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

İdeal Yaşam

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyde/ekoçiftlikte yaşamak istiyor olma nedenlerine ilişkin görüşlerini ideal yaşam şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"İnsana en uygun yaşam şekli"* (K12) ve *"Doğal, huzurlu, ideal yaşam olması"* (K14) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcılar, ekoköylerin/ekoçiftliklerin uygun yaşam şekli olduğunu düşünmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

Sürdürülebilir Tarım

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyde/ekoçiftlikte yaşamak istiyor olma nedenlerine ilişkin görüşlerini sürdürülebilir tarım şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Sürdürülebilir tarım yapmak için isterdim"* (E17) ve *"Permakültür, sürdürülebilir tarım gibi doğal tarım yöntemleriyle uğraşmak"* (K16) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelerden yola çıkılarak katılımcılar, ekolojik tarım yöntemlerini ilgi çekici bulmaktadır şeklinde yorum getirilebilir.

Doğaya Faydalı Olmak

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyde/ekoçiftlikte yaşamak istiyor olma nedenlerine ilişkin görüşlerini doğaya faydalı olmak şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Doğaya faydalı olmak için isterdim"* (K2) ve *"Doğa için bir şeyler yapabilmek isterdim"* (E15) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, doğa için faydalı bir şeyler yapmak istediklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Yeni Şeyler Öğrenmek

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyde/ekoçiftlikte yaşamak istiyor olma nedenlerine ilişkin görüşlerini yeni şeyler öğrenmek şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Burada birçok şeyi deneyimleyebiliyorsunuz bu yüzden isterdim"* (E8) ve *"Her gün doğaya dair farklı şeyler deneyimlemek güzel"* (E13) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak katılımcılar, ekolojik yaşam deneyimleri kazanmak istemektedir şeklinde yorum yapılabilir.

Yaşam Tarzı

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyde/ekoçiftlikte yaşamak istiyor olma nedenlerine ilişkin görüşlerini yaşam tarzı ve felsefesi şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Bu yaşam tarzı ve felsefesini seviyorum, ekoköyde yaşamak isterdim"* (K3) ve *"Yaşam tarzı hoşuma gidiyor, doğal ve samimi"* (E7) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköylerin yaşam tarzını beğendiklerinin göstergesi olarak özetlenebilir.

Şekil 98. Turistlerin Ekoköyde/Ekoçiftlikte Yaşamak İstemiyor Olma Nedenlerine İlişkin Görüleri ve İfade Sıklıkları

Şekil 98 incelendiğinde ekoköyde/ekoçiftlikte yaşamak istemiyor olma nedenlerine ilişkin görüşlerini, katılımcıların 7'si zor bir yaşam tarzı, 4'ü şehri seviyorum ve 2'si işimi seviyorum şeklinde ifade etmişlerdir.

Zor Bir Yaşam Tarzı

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyde/ekoçiftlikte yaşamak istemiyor olma nedenlerine ilişkin görüşlerini zor bir yaşam tarzı şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Çok fazla çaba ve ilgi isteyen bir alan"* (E1) ve *"Yaşam tarzı zor geliyor, dinlenmek için tercih ediyorum"* (K10) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekolojik yaşam tarzında zorlanabileceklerini düşündüklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Şehri Seviyorum

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyde/ekoçiftlikte yaşamak istemiyor olma nedenlerine ilişkin görüşlerini şehri seviyorum şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Şehir hayatını daha çok seviyorum"* (K7) ve *"Şehir hayatının konforundan uzaklaşmak istemezdim sanırım, burası da güzel ama sürekli yaşayamam"* (K19) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcılar, yaşam tarzı farklılıklarından dolayı ekolojik yaşamdan çok kentsel yaşamı tercih etmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

İşimi Seviyorum

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyde/ekoçiftlikte yaşamak istemiyor olma nedenlerine ilişkin görüşlerini işimi seviyorum şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"İşimi seviyorum bırakmak istemem"* (E2) ve *"Bu konularda bilgim yok, işimi seviyorum"* (K21) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköylerde yapılan faaliyetler konusunda deneyimsiz ve kendi mesleklerinden vazgeçemeyecek olmalarından dolayı ekoköyde yaşamak istemediklerinin göstergesi olarak özetlenebilir.

4.1.2.2. Araştırmaya Katılan Turistlerin Ziyaret Etmiş Oldukları Ekoköye/Ekoçiftliğe İlişkin Görüşleri

Bu başlık altında, araştırmaya katılan turistlerin ekoköyü/ekoçiftliği kaçıncı kez ziyarette bulunduklarına, ekoköyü/ekoçiftliği ziyaret nedenlerine, ekoköye/ekoçiftliğe ne kadar süreliğine geldiklerine, başka bir ekoköy/ekoçiftlikte bulunup bulunmama durumuna ve ekoköyde/ekoçiftlikte eksik buldukları durumlara ilişkin görüşleri beş boyut altında ele alınmış ve ifade sıklıkları sunulmuştur.

Boyut 1. Ekoköyü/Ekoçiftliği Kaçıncı Kez Ziyarette Bulunduklarına İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan turistlerin "ekoköyü/ekoçiftliği kaçıncı kez ziyarette bulunduklarına ilişkin görüşleri" Şekil 99'da ve "ekoköye/ekoçiftliğe tekrar gelmek isteyip istememe durumlarına ilişkin görüleri" Şekil 100'de sunulmuş olup ifade sıklıkları verilmiştir.

Şekil 99. Ekoköye/Ekoçiftliğe Kaçıncı Kez Ziyarette Bulunulduğuna İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 99 incelendiğinde ekoköye/ekoçiftliğe kaçıncı kez ziyarette bulunulduğuna ilişkin görüşlerini, katılımcıların 28'i ilk kez, 7'si ikinci kez, 3'ü üçüncü kez ve 2'si beşinci kez şeklinde ifade etmişlerdir.

Şekil 100. Turistlerin Ekoköye/Ekoçiftliğe Tekrar Gelmek İsteyip İstememe Durumlarına İlişkin Görüleri ve İfade Sıklıkları

Şekil 100 incelendiğinde ekoköye/ekoçiftliğe tekrar gelmek isteyip istememe durumlarına ilişkin görüşlerini, katılımcıların 38'i isterim ve 2'si belki şeklinde ifade etmişlerdir.

İsterim

Katılımcıların büyük bir kısmı, ekoköye/ekoçiftliğe tekrar gelmek isteyip istememe durumlarına ilişkin görüşlerini isterim şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Doğayla iç içe olmak güzel bu yüzden isterdim"* (E16) ve *"Ortam, doğa, yiyecekler her şey güzel, tekrar gelmek isterim*" (K14) şeklindeki ifadelerinden

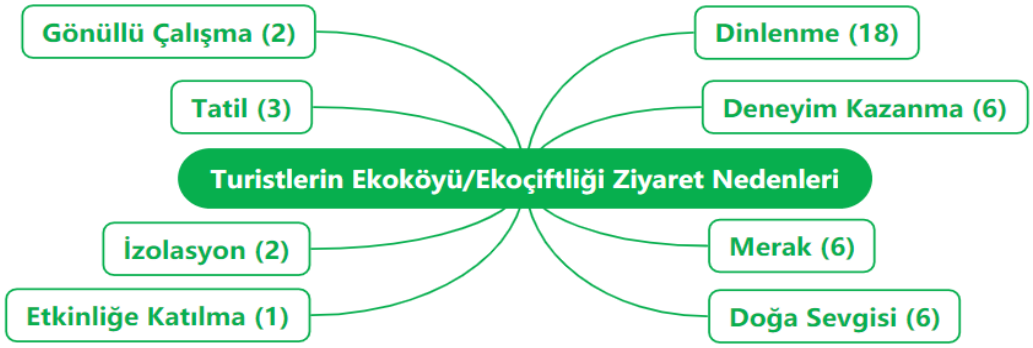
anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköy/ekoçiftlik yaşantısından memnun kaldıklarının göstergesi olarak yorumlanabilir.

Belki

Katılımcıların bir kısmı, ekoköye/ekoçiftliğe tekrar gelmek isteyip istememe durumlarına ilişkin görüşlerini belki şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Yaşlanınca olabilir, şimdilik yeterli"* (K1) ve *"Şu an düşünmüyorum, durumlara göre ileride olabilir"* (K17) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak katılımcıların, ekoköye/ekoçiftliğe olan ziyaretlerini yineleme konusunda kararsız oldukları görülmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

Boyut 2. Ekoköyü/Ekoçiftliği Ziyaret Nedenlerine İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan turistlerin "ekoköyü/ekoçiftliği ziyaret nedenlerine ilişkin görüşleri" ve bu görüşlerin ifade sıklıkları Şekil 101'de sunulmuştur.

Şekil 101. Turistlerin Ekoköyü/Ekoçiftliği Ziyaret Nedenlerine İlişkin Görüşleri ve İfade Sıklıkları

Şekil 101 incelendiğinde ekoköyü/ekoçiftliği ziyaret nedenlerine ilişkin görüşlerini, katılımcıların 18'i dinlenme, 6'sı deneyim kazanma, 6'sı merak, 6'sı doğa sevgisi, 3'ü tatil, 2'si izolasyon, 2'si gönüllü çalışma ve 1'i etkinliğe katılma şeklinde ifade etmişlerdir.

Dinlenme

Katılımcıların büyük bir kısmı, ekoköyü/ekoçiftliği ziyaret nedenlerine ilişkin görüşlerini dinlenme şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Dinlenme amaçlı geldim"* (K1) ve *"Ayların verdiği yorgunluğu atmak için geldim"* (E10) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların,

ekoköyleri/ekoçiftlikleri dinlence amaçlı tercih ettiğinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Deneyim Kazanma

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyü/ekoçiftliği ziyaret nedenlerine ilişkin görüşlerini deneyim kazanma şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Permakültür hakkında daha fazla bilgi ve deneyim kazanmak"* (K3) ve *"Doğal tarım ve permakültür mantığını öğrenip, deneyimlemek. Yapabilirsem bende hayatıma bu şekilde devam etmek istiyorum"* (K12) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcılar, sürdürülebilir tarım uygulamalarını ekoköylerde/ekoçiftliklerde yaşayarak deneyimlemek istemektedir şeklinde yorum yapılabilir.

Merak

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyü/ekoçiftliği ziyaret nedenlerine ilişkin görüşlerini merak şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Merak ettiğim için geldim"* (E12) ve *"Nasıl bir yer olduğunu merak ettim"* (K18) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelerden yola çıkılarak katılımcılar, ekolojik yaşam tarzını yakından tanımak için ekoköylere/ekoçiftliklere ziyarette bulunmaktadır şeklinde yorum getirilebilir.

Doğa Sevgisi

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyü/ekoçiftliği ziyaret nedenlerine ilişkin görüşlerini doğa sevgisi şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Doğaya olan hayranlığım ve doğayı daha yakından tanıma"* (K2) ve *"Doğa sevgim"* (E1) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler, ekoköyler/ekoçiftlikler doğaseverlerin ilgisini çekmektedir şeklinde özetlenebilir.

Tatil

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyü/ekoçiftliği ziyaret nedenlerine ilişkin görüşlerini tatil şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Tatilimi burada geçirmek"* (E13) ve *"Boş vaktimi burada tatil yaparak değerlendirmek"* (K23) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler, ekoköylerin/ekoçiftliklerin ekoturizm merkezlerinden olduğunun göstergesi olarak yorumlanabilir.

İzolasyon

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyü/ekoçiftliği ziyaret nedenlerine ilişkin görüşlerini izolasyon şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Pandemi*

nedeniyle izolasyonda kalmak amaçlı geldim" (K8) ve *"Şehirden, kalabalıktan uzak kalmak, virüsün yoğun olduğu ortamlardan uzaklaşmak"* (E14) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköyleri/ekoçiftlikleri dünyada yaşanan Covid-19 salgınından uzak kalabilmek ve korunaklı yanından faydalanmak amaçlı tercih ettiklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Gönüllü Çalışma

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyü/ekoçiftliği ziyaret nedenlerine ilişkin görüşlerini gönüllü çalışma şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Gönüllü olarak çiftliğe katkıda bulunmak, yardım etmek için geldim"* (K6) ve *"Boş vaktimi burada gönüllü olarak çalışarak geçirmek için geldim"* (K15) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköylere/ekoçiftliklere destek olma amacında olduklarının göstergesi olarak özetlenebilir.

Etkinliğe Katılma

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyü/ekoçiftliği ziyaret nedenlerine ilişkin görüşlerini etkinliğe katılma şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Etkinliğe katılmak için buradayım"* (K4) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, ekoköylerde/ekoçiftliklerde düzenlenen etkinliklerin talep oluşturduğunu göstermektedir şeklinde yorumlanabilir.

Boyut 3. Ekoköye/Ekoçiftliğe Ne Kadar Süreliğine Geldiklerine İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan turistlerin "ekoköye/ekoçiftliğe ne kadar süreliğine geldiklerine ilişkin görüşleri" Şekil 102'de ve "ekoköyde/ekoçiftlikte daha fazla kalmak isteyip istememe durumlarına ilişkin görüleri" Şekil 103'te sunulmuş olup ifade sıklıkları verilmiştir.

Şekil 102. Turistlerin Ekoköye/Ekoçiftliğe Ne Kadar Süreliğine Geldiklerine İlişkin Görüşleri ve İfade Sıklıkları

Şekil 102 incelendiğinde ekoköye/ekoçiftliğe ne kadar süreliğine geldiklerine ilişkin görüşlerini, katılımcıların 14'ü iki gün, 11'i bir gün, 5'i yedi gün, 4'ü üç gün, 2'si bir ay, 2'si beş gün, 1'i yirmi gün ve 1'i bir buçuk ay şeklinde ifade etmişlerdir.

Şekil 103. Turistlerin Ekoköyde/Ekoçiftlikte Daha Fazla Kalmak İsteyip İstememe Durumlarına İlişkin Görüşleri ve İfade Sıklıkları

Şekil 103 incelendiğinde ekoköyde/ekoçiftlikte daha fazla kalmak isteyip istememe durumlarına ilişkin görüşlerini, katılımcıların 32'si istiyorum ve 8'i istemiyorum şeklinde ifade etmişlerdir.

İstiyorum

Katılımcıların büyük bir kısmı, ekoköyde/ekoçiftlikte daha fazla kalmak isteyip istememe durumlarına ilişkin görüşlerini istiyorum şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Hayatımın bundan sonrasını doğada geçirmek isterim"* (K2) ve *"Ortama ve doğaya uyum sağlama sürecinin tam olarak gerçekleşmesi için isterim"* (E13) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, doğaya olan ilgilerini yaşamlarına yansıtmak istediklerinin göstergesi olarak özetlenebilir.

İstemiyorum

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyde/ekoçiftlikte daha fazla kalmak isteyip istememe durumlarına ilişkin görüşlerini istemiyorum şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Yeterli bu kadar evimi özledim"* (K18) ve *"Fazla alışkın değiliz, bu kadar yeterli"* (K21) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak katılımcılar, yaptıkları kısa ziyaretlerin yeterli olduğunu düşünmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

Boyut 4. Başka Bir Ekoköy/Ekoçiftlikte Bulunup Bulunmama Durumuna İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan turistlerin "başka ekoköy/ekoçiftlikte bulunup bulunmama durumlarına ilişkin görüşleri" ve bu görüşlerin ifade sıklıkları Şekil 104'te sunulmuştur.

Şekil 104. Turistlerin Başka Ekoköyde/Ekoçiftlikte Bulunup Bulunmama Durumlarına İlişkin Görüşleri ve İfade Sıklıkları

Şekil 104 incelendiğinde başka ekoköy/ekoçiftlikte bulunup bulunmama durumlarına ilişkin görüşlerini, katılımcıların 29'u hayır ve 11'i evet şeklinde ifade etmişlerdir.

Boyut 5. Ekoköyde/Ekoçiftlikte Eksik Buldukları Durumlara İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan turistlerin "ekoköyde/ekoçiftlikte eksik buldukları durumlara ilişkin görüşleri" ve bu görüşlerin ifade sıklıkları Şekil 105'te sunulmuştur.

Şekil 105. Ekoköyde/Ekoçiftlikte Eksik Bulunan Durumlara İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 105 incelendiğinde ekoköyde/ekoçiftlikte eksik bulunan durumlara ilişkin görüşlerini, katılımcıların 18'si her şey olması gerektiği gibi, 6'sı pazarlama, 6'sı imkânlar, 5'i atölyeler, 4'ü çevre düzenlemesi ve 2'si kamp alanı şeklinde ifade etmişlerdir.

Her Şey Olması Gerektiği Gibi

Katılımcıların büyük bir kısmı, ekoköyde/ekoçiftlikte eksik bulunan durumlara ilişkin görüşlerini her şey olması gerektiği gibi şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Memnunum, benim beklentimi karşıladı, eksik bir şey yok"* (K23) ve *"Her şey çok güzel, olması gerektiği gibi"* (E16) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköye/ekoçiftliğe yönelik beklentilerinin karşılandığını göstermektedir şeklinde yorumlanabilir.

Pazarlama

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyde/ekoçiftlikte eksik bulunan durumlara ilişkin görüşlerini pazarlama şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Market ve pazarlarda daha çok yer almalarını isterdim, pazarlama konusuna daha fazla girmeliler"* (K3) ve *"Yetiştirilen bazı ürünlerin satışının olmaması, daha fazla olsaydı almak isterdik"* (E15) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak katılımcıların, ekoköylerde yetiştirilen ürünlere daha kolay ulaşabilmeyi ve taleplerinin karşılanmasını istediklerinin göstergesi olarak yorum yapılabilir.

İmkânlar

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyde/ekoçiftlikte eksik bulunan durumlara ilişkin görüşlerini imkânlar şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Bazı sosyal imkânların kısıtlı olması"* (E4) ve *"Konfor açısından bazı imkânlar kısıtlı (klima gibi)"* (K19) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelerden yola çıkılarak katılımcılar, ekoköylerden/ekoçiftliklerde daha fazla olanak sağlamalarını beklemektedir şeklinde yorum yapmak mümkündür.

Atölyeler

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyde/ekoçiftlikte eksik bulunan durumlara ilişkin görüşlerini atölyeler şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Peynir veya diğer ürünlerin yapımını öğrenmek için atölyeler yetersiz"* (K5) ve *"Üretim atölyelerinin aktif olmaması"* (E12) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, deneyim kazanmak istedikleri bazı konularda imkânların yetersiz olduğunu düşündüklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Çevre Düzenlemesi

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyde/ekoçiftlikte eksik bulunan durumlara ilişkin görüşlerini çevre düzenlemesi şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Bazı alanlar çevre düzenlemesi yapılarak daha fazla güzelleştirilebilir"* (K7) ve *"Etrafın otlardan temizlenmesi gibi bazı küçük çaplı bakımlar yapılabilir"* (E9) şeklindeki

ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcılar, görsel açıdan eksiklikler olduğunu düşünmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

Kamp Alanı

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyde/ekoçiftlikte eksik bulunan durumlara ilişkin görüşlerini kamp alanı şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Çadır kurulacak alanların yeterince bakımlı olmaması"* (E2) ve *"Kamp alanı imkânlarının kısıtlı olması"* (E7) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak katılımcılar, kamp konusundaki imkânları yetersiz bulmaktadır şeklinde yorum yapmak mümkündür.

4.1.2.3. Araştırmaya Katılan Turistlerin Ekoturizme İlişkin Görüşleri

Bu başlık altında, araştırmaya katılan turistlerin ekoturizm kavramına, ekoköylerin/ekoçiftliklerin gelecekte ekoturizm merkezi olarak kabul edilip edilemeyeceğine, ekoköylerin/ekoçiftliklerin ekoturizm merkezi olması için neler yapılması gerektiğine ve ekoturizm açısından ekoköylerin/ekoçiftliklerin güçlü ve zayıf yanlarına ilişkin görüşleri dört boyut altında ele alınmış ve ifade sıklıkları sunulmuştur.

Boyut 1. Ekoturizm Kavramına İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan turistlerin "ekoturizm kavramına ilişkin görüşleri" ve bu görüşlerin ifade sıklıkları Şekil 106'da sunulmuştur.

Şekil 106. Ekoturizm Kavramına İlişkin Görüşler ve İfade Sıkları

Şekil 106 incelendiğinde ekoturizm kavramına ilişkin görüşlerini, katılımcıların 14'ü doğa kaynaklı turizm, 6'sı sürdürülebilirlik, 6'sı ekonomik canlılık, 6'sı doğal kaynaklara zarar vermeyen etkinlik, 4'ü her kesime hitap eden tatil, 4'ü ekoköylerde yapılan turizm ve 3'ü yerel halk ile birlikte uygulanan turizm şeklinde ifade etmişlerdir.

Doğa Kaynaklı Turizm

Katılımcıların bir kısmı, ekoturizm kavramına ilişkin görüşlerini doğa kaynaklı turizm şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Doğaya yönelik, doğal kaynaklardan beslenen turizm"* (K16) ve *"Doğayı seven turistler tarafından doğal alanlarda gerçekleştirilen doğa temelli turizm*" (E14) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoturizmin doğaya yönelik turizm şekli olduğu konusunda bilgi sahibi olduklarının göstergesi olarak yorumlanabilir.

Sürdürülebilirlik

Katılımcıların bir kısmı, ekoturizm kavramına ilişkin görüşlerini sürdürülebilirlik şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Sürdürülebilir tarımı destekleyen oluşumlar"* (K2) ve *"Doğa kaynaklı, sürdürülebilir kalkınma aracı"* (K6) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların ekoturizmi ve onun amaçlarından olan sürdürülebilirlikle bağdaştırdıklarının göstergesi olarak özetlenebilir.

Ekonomik Canlılık

Katılımcıların bir kısmı, ekoturizm kavramına ilişkin görüşlerini ekonomik canlılık şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Ekoköylere gelen turistler sayesinde gerçekleşen ekonomik canlılık"* (E2) ve *"Doğal alanlara yönelik, ekonomik canlılık oluşturması için gerçekleştirilen turistik faaliyetler"* (E5) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcılar, ekoturizmi ekonomik kalkınma aracı olarak görmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

Doğal Kaynaklara Zarar Vermeyen Etkinlik

Katılımcıların bir kısmı, ekoturizm kavramına ilişkin görüşlerini doğal kaynaklara zarar vermeyen etkinlik şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Kalkınma amaçlı, doğal kaynaklara zarar vermeden yapılan turizm"* (K12) ve *"Doğal kaynakları koruyan turizm şekli"* (K15) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoturizmi doğal kaynakların devamlılığını gözeten turizm şekli olarak gördüklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Her Kesime Hitap Eden Tatil

Katılımcıların bir kısmı, ekoturizm kavramına ilişkin görüşlerini her kesime hitap eden tatil şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Çocuk, genç veya yaşlı, her kesime hitap eden tatil şekli*" (E11) ve *"Herkesin tercih ettiği tatil şekli. Genç veya yaşlı fark etmeksizin herkes tarafından tercih edilen faaliyetler"* (K20) şeklindeki

ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak katılımcılar, ekoturizm hakkında yeterince bilgi sahibi değildir şeklinde yorum yapılabilir.

Ekoköylerde Yapılan Turizm

Katılımcıların bir kısmı, ekoturizm kavramına ilişkin görüşlerini ekoköylerde yapılan turizm şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Tatil için ekoköylerin tercih edilmesi"* (K4) ve *"Turizm faaliyetinin ekoköylerde yapılması, konaklamanın olması"* (K5) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoturizm hakkında yeterince bilgi sahibi olmadıklarının ve ekoköyleri ekoturizm merkezi olarak gördüklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Yerel Halk ile Birlikte Uygulanan Turizm

Katılımcıların bir kısmı, ekoturizm kavramına ilişkin görüşlerini yerel halk ile birlikte uygulanan turizm şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Kırsal alanlarda yerel halk ile uygulanması beklenen turizm"* (E8) ve *"Sürdürülebilir kaynaklar kullanılarak ve bu kaynakları koruyarak yerel halk ile birlikte uygulanan turizm alternatifi"* (K3) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoturizm hakkında bilgi sahibi olduklarının göstergesi olarak özetlenebilir.

Boyut 2. Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Gelecekte Ekoturizm Merkezi Olarak Kabul Edilip Edilemeyeceğine İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan turistlerin "ekoköylerin/ekoçiftliklerin gelecekte ekoturizm merkezi olarak kabul edilip edilemeyeceğine ilişkin görüşleri" ve bu görüşlerin ifade sıklıkları Şekil 107'de sunulmuştur.

Şekil 107. Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Gelecekte Ekoturizm Merkezi Olarak Kabul Edilip Edilemeyeceğine İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 107 incelendiğinde ekoköylerin/ekoçiftliklerin gelecekte ekoturizm merkezi olarak kabul edilip edilemeyeceğine ilişkin görüşlerini, katılımcıların 36'sı evet ve 4'ü hayır şeklinde ifade etmişlerdir.

Evet

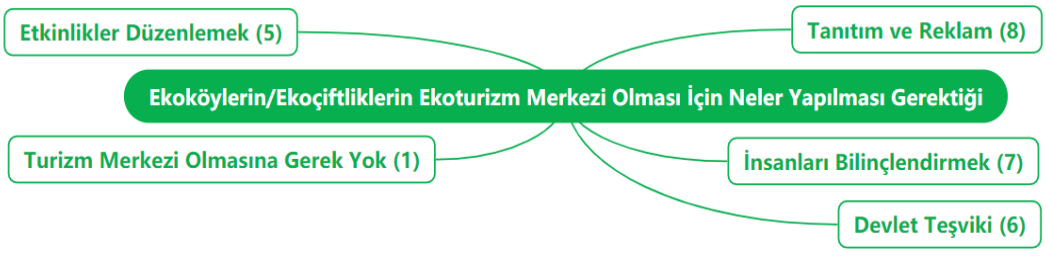
Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin gelecekte ekoturizm merkezi olarak kabul edilip edilemeyeceğine ilişkin görüşlerini evet şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Ekolojik yaşam bilinci gelişiyor bu yüzden gittikçe daha fazla tercih edilecek"* (K9) ve *"Ekoturizme uygun yerler, fakat bu (ekoturizm merkezi olması) gereklimi tartışılır"* (K11) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköylerin/ekoçiftliklerin ekoturizm merkezi olmak için uygun yerler olduğunu düşündüklerinin göstergesi olarak özetlenebilir.

Hayır

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin gelecekte ekoturizm merkezi olarak kabul edilip edilemeyeceğine ilişkin görüşlerini hayır şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Çok fazla ön planda değiller sanmıyorum"* (E14) ve *"Öyle bir amaçları olduğunu düşünmüyorum bu yüzden olmaz"* (E17) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak katılımcılar, ekoköylerin/ekoçiftliklerin ekoturizm merkezi olamayacağı yönünde düşünceye sahiptir şeklinde yorum yapılabilir.

Boyut 3. Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Ekoturizm Merkezi Olması İçin Neler Yapılması Gerektiğine İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan turistlerin "ekoköylerin/ekoçiftliklerin ekoturizm merkezi olması için neler yapılması gerektiğine ilişkin görüşleri" ve bu görüşlerin ifade sıklıkları Şekil 108'de sunulmuştur.

Şekil 108. Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Ekoturizm Merkezi Olması İçin Neler Yapılması Gerektiğine İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 108 incelendiğinde ekoköylerin/ekoçiftliklerin ekoturizm merkezi olması için neler yapılması gerektiğine ilişkin görüşlerini, katılımcıların 8'i tanıtım ve reklam, 7'si insanları bilinçlendirmek, 6'sı devlet teşviki, 5'i etkinlikler düzenlemek ve 1'i turizm merkezi olmasına gerek yok şeklinde ifade etmişlerdir.

Tanıtım ve Reklam

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin ekoturizm merkezi olması için neler yapılması gerektiğine ilişkin görüşlerini tanıtım şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"İnsanları doğaya, toprağa yakınlaştırmak ve merak uyandırmak için reklam yapılabilir"* (K3) ve *"Tanıtım ve reklam yapılmalı"* (K11) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, yapılacak tanıtımların ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik turizm talebini artıracağını düşündüklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

İnsanları Bilinçlendirmek

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin ekoturizm merkezi olması için neler yapılması gerektiğine ilişkin görüşlerini insanları bilinçlendirmek şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Toplum bilinçlendirilmeli"* (K2) ve *"Gönüllüleri ve çalışanları daha fazla bilinçlendirmek"* (K9) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak katılımcılar, ekoturizme yönelik bilinç oluşturulması gerektiğini düşünmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

Devlet Teşviki

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin ekoturizm merkezi olması için neler yapılması gerektiğine ilişkin görüşlerini devlet teşviki şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Devlet tarafından teşvik edilmesi gerekir"* (K13) ve *"Yöneticiler tarafından daha fazla desteklenip teşvik edilirse olabilir ama şimdilik zor gibi"* (E4) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelerden yola çıkılarak katılımcılar, ekoköylerin/ekoçiftliklerin devlet tarafından desteklenmesi gerektiğini düşünmektedir şeklinde yorum getirilebilir.

Etkinlikler Düzenlemek

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin ekoturizm merkezi olması için neler yapılması gerektiğine ilişkin görüşlerini etkinlikler düzenlemek şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Farklı etkinlikler düzenlenerek her yıl daha fazla insana ulaşılabilir"* (E11) ve *"Ulusal ve uluslararası etkinlikler düzenlenebilir*" (E8)

şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, turistik talep artırıcı faaliyetlerin olması gerektiğini düşündüklerinin göstergesi olarak özetlenebilir.

Turizm Merkezi Olmasına Gerek Yok

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin ekoturizm merkezi olması için neler yapılması gerektiğine ilişkin görüşlerini turizm merkezi olmasına gerek yok şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum*; "Turizm merkezi olmasın, ne kadar çok insan o kadar kirlilik"* (K1) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik turistik taleplerdeki artışın çevresel bozulmayı beraberinde getirebileceğini yansıtmaktadır.

Boyut 4. Ekoturizm Açısından Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Güçlü ve Zayıf Yanlarına İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan turistlerin "ekoturizm açısından ekoköylerin/ekoçiftliklerin güçlü yanlarına ilişkin görüşleri" Şekil 109'da ve "ekoturizm açısından ekoköylerin/ekoçiftliklerin zayıf yanlarına ilişkin görüşleri" Şekil 110'da sunulmuş olup ifade sıklıkları verilmiştir.

Şekil 109. Ekoturizm Açısından Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Güçlü Yanlarına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 109 incelendiğinde ekoturizm açısından ekoköylerin/ekoçiftliklerin güçlü yanlarına ilişkin görüşlerini, katılımcıların 7'si hizmet kalitesi, 6'sı organik üretim, 6'sı doğaya saygılı yerleşimler, 5'i bilinç oluşturma ve 3'ü iyi turizm anlayışı şeklinde ifade etmişlerdir.

Şekil 110. Ekoturizm Açısından Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Zayıf Yanlarına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 110 incelendiğinde ekoturizm açısından ekoköylerin/ekoçiftliklerin zayıf yanlarına ilişkin görüşlerini, katılımcıların 4'ü talepleri karşılayabilme, 4'ü maddi kaygı, 4'ü ulaşım, 3'ü zararlılarla mücadele, 3'ü etkinlikler, 2'si çalışanlar ve 1'i doğadan uzaklaşma şeklinde ifade etmişlerdir.

4.1.2.4. Araştırmaya Katılan Turistlerin Ekoköylerde/Ekoçiftliklerde Yapılan Ekoturizm Faaliyetlerine İlişkin Görüşleri

Bu başlık altında, araştırmaya katılan turistlerin ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik gerçekleşen turistik faaliyetlerin çevreye zarar verip vermediğine ilişkin görüşleri tek boyut altında ele alınmış ve ifade sıklıkları sunulmuştur.

Boyut 1. Ekoköylere/Ekoçiftliklere Yönelik Gerçekleşen Turistik Faaliyetlerin Çevreye Zarar Verip Vermediğine İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan turistlerin "ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik gerçekleşen turistik faaliyetlerin çevreye zarar verip vermediğine ilişkin görüşleri" Şekil 111'de ve "ekoköylerin/ekoçiftliklerin çevreye karşı yeterince duyarlı olup olmadığına ilişkin görüşleri" Şekil 112'de sunulmuş olup ifade sıklıkları verilmiştir.

Şekil 111. Ekoköylere/Ekoçiftliklere Yönelik Gerçekleşen Turistik Faaliyetlerin Çevreye Zarar Verip Vermediğine İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 111 incelendiğinde ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik gerçekleşen turistik faaliyetlerin çevreye zarar verip vermediğine ilişkin görüşlerini, katılımcıların 24'ü evet ve 16'sı hayır şeklinde ifade etmişlerdir.

Evet

Katılımcıların büyük bir kısmı, ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik gerçekleşen turistik faaliyetlerin çevreye zarar verip vermediğine ilişkin görüşlerini evet şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"İnsanın girdiği her yer maalesef zarar görüyor. Ama artan bilinç zamanla bunun önüne geçebilir"* (K3) ve *"Evet zarar veriyor, insanlar bilinçsiz. Oryantasyon yapılmasına rağmen yerlere çöp ve izmarit atılıyor"* (K5) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak katılımcılar, insanların çevreye zarar verilmemesi gerektiği konusunda bilinçsiz olduklarını düşünmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

Hayır

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik gerçekleşen turistik faaliyetlerin çevreye zarar verip vermediğine ilişkin görüşlerini hayır şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Hayır asla öyle bir durumla karşılamadım"* (E5) ve *"Hayır turistler gayet bilinçli"* (K15) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, çevrenin turistler tarafından yeterince gözetildiğini düşündüklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Şekil 112. Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Çevreye Karşı Yeterince Duyarlı Olup Olmadığına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 112 incelendiğinde ekoköylerin/ekoçiftliklerin çevreye karşı yeterince duyarlı olup olmadığına ilişkin görüşlerini, katılımcıların 36'sı duyarlı ve 4'ü duyarlı değil şeklinde ifade etmişlerdir.

Duyarlı

Katılımcıların büyük bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin çevreye karşı yeterince duyarlı olup olmadığına ilişkin görüşlerini duyarlı şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Yeterince duyarlılar çünkü bilinçli insanlar tarafından işletiliyor"* (E2) ve *"Çevreye karşı yeterince duyarlı olduklarını düşünüyorum, çünkü buradaki insanlar ürettiği ürünleri tükettikten sonra bile onu toprağa faydalı olacak şekilde değerlendirebiliyorlar"* (K2) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköylerin/ekoçiftliklerin çevresel bozulmalara neden olmadıklarını düşündüklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Duyarlı Değil

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylerin/ekoçiftliklerin çevreye karşı yeterince duyarlı olup olmadığına ilişkin görüşlerini duyarlı değil şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Hayır yeterince duyarlı değiller, bazı ticari amaçlar doğanın önüne geçebiliyor*" (K1) ve *"Yeterince duyarlı değiller, ekonomik kaygı bazen doğaya daha az ilgi olarak yansıyabiliyor"* (E12) şeklindeki ifadelerden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak katılımcılar, maddi kaygıların olduğunu bu yüzden çevrenin yeterince gözetilmediğini düşünmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

4.1.2.5. Araştırmaya Katılan Turistlerin Ziyaret Etmiş Oldukları Ekoköye/Ekoçiftliğe Yönelik Yapmış Oldukları Ekoturizm Faaliyetine İlişkin Görüşleri

Bu başlık altında, araştırmaya katılan turistlerin ekoköye/ekoçiftliğe yönelik yapmış oldukları turistik faaliyetten genel memnuniyet durumlarına ilişkin görüşleri tek boyut altında ele alınmış ve ifade sıklıkları sunulmuştur.

Boyut 1. Turistlerin Ekoköye/Ekoçiftliğe Yönelik Yapmış Oldukları Turistik Faaliyetten Genel Memnuniyet Durumlarına İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan turistlerin "ekoköye/ekoçiftliğe yönelik yapmış oldukları turistik faaliyetten genel memnuniyet durumlarına ilişkin görüşleri" Şekil 113'te, "turistik taleplerinin karşılanıp karşılanmadığına ilişkin görüşleri" Şekil 114'te ve "konuya ilişkin öneriler" Şekil 115'te sunulmuş olup ifade sıklıkları verilmiştir.

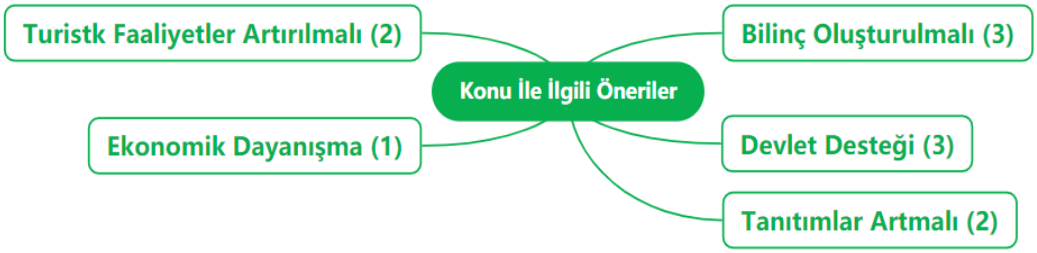
Şekil 113. Ekoköye/Ekoçiftliğe Yönelik Yapmış Oldukları Turistik Faaliyetten Genel Memnuniyet Durumlarına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 113 incelendiğinde ekoköye/ekoçiftliğe yönelik yapmış oldukları turistik faaliyetten genel memnuniyet durumlarına ilişkin görüşlerini, katılımcıların 24'ü memnunum, 12'si çok memnunum ve 4'ü kısmen memnunum şeklinde ifade etmişlerdir.

Şekil 114. Turistlerin Turistik Taleplerinin Karşılanıp Karşılanmadığına İlişkin Görüşleri ve İfade Sıklıkları

Şekil 114 incelendiğinde turistik taleplerini karşılayıp karşılamadığına ilişkin görüşlerini, katılımcıların 34'ü evet, 4'ü kısmen ve 2'si hayır şeklinde ifade etmişlerdir.

Şekil 115. Turistlerin Konu ile İlgili Önerileri ve İfade Sıklıkları

Şekil 115 incelendiğinde konu ile ilgili önerilerini katılımcıların 3'ü devlet desteği, 3'ü bilinç oluşturulmalı, 2'si turistik faaliyetler artırılmalı, 2'si tanıtımlar artmalı ve 1'i ekonomik dayanışma şeklinde ifade etmişlerdir.

Devlet Desteği

Katılımcıların bir kısmı, konu ile ilgili önerilerini devlet desteği şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Devlet tarafından maddi manevi destekler artırılmalı"* (K17) ve *"Ekoturizme hitap eden alanlar devlet tarafından desteklenirse insanlara ulaşması daha kolay olur"* (K18) şeklindeki ifadelerden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköylerin/ekoçiftliklerin devlet desteğine ihtiyaç duyduklarını düşündüklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Bilinç Oluşturulmalı

Katılımcıların bir kısmı, konu ile ilgili önerilerini bilinç oluşturulmalı şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Doğaya olan yaklaşımlarda insanlardaki bilincin gelişmesi gerekiyor"* (E10) ve *"Doğaya yönelik eğitimler verilerek insanların*

doğaya daha duyarlı olmaları sağlanabilir" (K21) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcılar, insanların doğa bilinci konusunda eksik olduğunu düşünmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

Turistik Faaliyetler Artırılmalı

Katılımcıların bir kısmı, konu ile ilgili önerilerini turistik faaliyetler artırılmalı şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"İnsanlar bu alanların pek farkında değiller, turistik faaliyetler veya etkinlikler daha çok bu alanlara yönelik olabilir"* (K23) ve *"Daha fazla turistik aktivite olabilir"* (E17) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik daha fazla turistik faaliyetin düzenlenmesi gerektiğini düşündüklerinin göstergesi olarak özetlenebilir.

Tanıtımlar Artmalı

Katılımcıların bir kısmı, konu ile ilgili önerilerini tanıtımlar artmalı şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Ekoköylere yönelik tanıtımlar daha fazla olmalı, talep artmalı*" (K16) ve *"Daha çok tanıtıma ihtiyaçları var"* (E15) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelerden yola çıkılarak katılımcılar, ekoköylerin/ekoçiftliklerin insanlara ulaşması için daha fazla tanıtılması gerektiğini düşünmektedir şeklinde yorum getirilebilir.

Ekonomik Dayanışma

Katılımcıların bir kısmı, konu ile ilgili önerilerini ekonomik dayanışma şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum; *"Ekoköyler ekonomik olarak desteklenmeli ve birbirleriyle ekonomik dayanışma içerisinde olmalılar"* (K14) şeklindeki ifadeden anlaşılmaktadır. Bu ifade, ekoköylerin dayanışma içerisinde olmalarını ve desteklenmeleri gerektiğini yansıtmaktadır.

4.1.3. Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Görüşleri

4.1.3.1. Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Ekoköylere/Ekoçiftliklere İlişkin Görüşleri

Bu başlık altında, araştırmaya katılan yerel halkın ekoköy/ekoçiftlik kavramına, ekoköyle/ekoçiftlikle olan iletişim durumlarına, ekoköyde bulunup bulunmama durumlarına, ekoköyün/ekoçiftliğin yapı tipine, ekoköyde/ekoçiftlikte yerel halktan çalışanların olup olmamasına, üretilen ürünlerin ekoköyle/ekoçiftlikle paylaşılıp paylaşılmamasına, ekoköyün/ekoçiftliğin yerel halka faydasının olup olmama durumuna

ve köylerinin ekoköye/ekoçiftliğe dönüşmesini isteyip istemediklerine ilişkin görüşleri sekiz boyut altında ele alınmış ve ifade sıklıkları sunulmuştur.

Boyut 1. Ekoköy/Ekoçiftlik Kavramına İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan yerel halkın "ekoköy/ekoçiftlik kavramına ilişkin görüşleri" ve bu görüşlerin ifade sıklıkları Şekil 116'da sunulmuştur.

Şekil 116. Ekoköy/Ekoçiftlik Kavramına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 116 incelendiğinde ekoköy/ekoçiftlik kavramına ilişkin görüşlerini, katılımcıların 10'u organik tarım, 7'si doğal yaşam, 4'ü turizm alanı, 4'ü fikrim yok ve 3'ü gönüllü çalışma şeklinde ifade etmişlerdir.

Organik Tarım

Katılımcıların bir kısmı, ekoköy/ekoçiftlik kavramına ilişkin görüşlerini organik tarım şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Kimyasal kullanılmadan organik tarımın yapıldığı çiftlik"* (E16) ve *"Doğal tarımın yapıldığı, kimyasal gübre kullanılmayan, organik ürünlerin yetiştirilmesi konusuna önem verilen yer"* (E1) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköyleri/ekoçiftlikleri uyguladıkları tarım yöntemine göre değerlendirdiklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Doğal Yaşam

Katılımcıların bir kısmı, ekoköy/ekoçiftlik kavramına ilişkin görüşlerini doğal yaşam şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Her şeyin doğal olduğu yaşam"* (K12) ve *"Sessiz, sakin, kendi içine kapalı doğal yaşam alanı"* (E14) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcıların, ekoköy/ekoçiftlik konusuna vakıf oldukları görülmektedir şeklinde yorum getirilebilir.

Turizm Alanı

Katılımcıların bir kısmı, ekoköy/ekoçiftlik kavramına ilişkin görüşlerini turizm alanı şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Turistlerin ziyaret ettiği*

çiftlik" (K10) ve *"Turistik açıdan elverişli çiftlik"* (E13) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköyleri/ekoçiftlikleri turistik faaliyetlere açık yerleşim alanları olarak gördüklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Fikrim Yok

Katılımcıların bir kısmı, ekoköy/ekoçiftlik kavramına ilişkin görüşlerini fikrim yok şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Ne olduğu hakkında bir fikrim yok"* (E7) ve *"İlk defa duydum bilmiyorum"* (E15) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcılar, ekoköyler/ekoçiftlikler hakkında bilgi sahibi değildir şeklinde yorum getirmek mümkündür.

Gönüllü Çalışma

Katılımcıların bir kısmı, ekoköy/ekoçiftlik kavramına ilişkin görüşlerini gönüllü çalışma şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Gönüllü çalışanların olduğu yerleşim"* (K6) ve *"İnsanların severek, isteyerek gönüllü çalıştığı ve paylaşımcı olduğu yaşam alanı"* (K9) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelerden yola çıkılarak katılımcılar, ekoköylerin sosyal ve paylaşımcı yanını vurgulamaktadır şeklinde yorum yapılabilir.

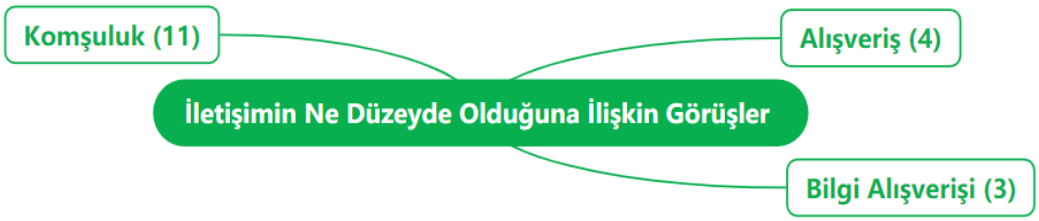
Boyut 2. Yerel Halkın Ekoköyle/Ekoçiftlikle Olan İletişim Durumlarına İlişkin Görüşleri

Bu boyut altında yerel halkın "ekoköyle/ekoçiftlikle iletişimlerinin olup olmadığına ilişkin görüşleri" Şekil 117'de ve "iletişimlerinin ne düzeyde olduğuna ilişkin görüşleri" Şekil 118'de sunulmuş olup ifade sıklıkları verilmiştir.

Şekil 117. Yerel Halkın Ekoköy/Ekoçiftlik ile İletişimlerinin Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri ve İfade Sıklıkları

Şekil 117 incelendiğinde ekoköy/ekoçiftlik ile iletişimlerinin olup olmadığına ilişkin görüşlerini, katılımcıların 14'ü evet, 10'u hayır ve 4'ü kısmen şeklinde ifade etmişlerdir.

Şekil 118. Ekoköy/Ekoçiftlik ile İletişimin Ne Düzeyde Olduğuna İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 118 incelendiğinde ekoköyle/ekoçiftlikle iletişimin ne düzeyde olduğuna ilişkin görüşlerini, katılımcıların 11'i komşuluk, 4'ü alışveriş ve 3'ü bilgi alışverişi şeklinde ifade etmişlerdir.

Komşuluk

Katılımcıların büyük bir kısmı, ekoköyle/ekoçiftlikle iletişimin ne düzeyde olduğuna ilişkin görüşlerini komşuluk şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Komşumuz, arada bir gidip geliyoruz"* (K4) ve *"Komşuluk düzeyinde görüşüyoruz, önemli günlerde ziyaret amaçlı falan"* (K8) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköylerle/ekoçiftliklerle ziyaret amaçlı görüştüklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Alışveriş

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyle/ekoçiftlikle iletişimin ne düzeyde olduğuna ilişkin görüşlerini alışveriş şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Kendi yetiştiremedikleri bazı (bal, süt) ürünleri bizden alıyorlar, başka bir amaçla görüşmüyoruz"* (E9) ve *"Alışveriş boyutunda iletişimimiz var. Süt, yumurta gibi ürünler veriyoruz"* (K9) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler, ekoköylerin/ekoçiftliklerin bazı gıdaları çevre köylerden tedarik ettiklerini göstermektedir şeklinde özetlenebilir.

Bilgi Alışverişi

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyle/ekoçiftlikle iletişimin ne düzeyde olduğuna ilişkin görüşlerini bilgi alışverişi şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların;

"Organik tarım konusunda bilmediğimiz bazı şeyleri soruyoruz, yardımcı oluyorlar" (E10) ve *"Aromatik bitkiler konusunda çok şey öğrendim, çok bilgililer"* (K11) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler, ekoköylerin/ekoçiftliklerin bazı ekolojik uygulamalar konusunda yerel halka bilinç kazandırdığını göstermektedir şeklinde yorumlanabilir.

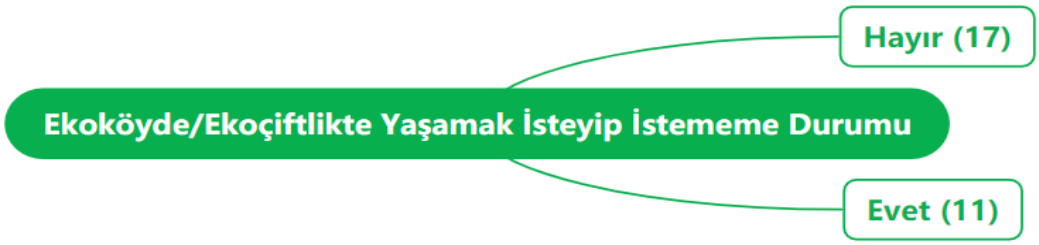
Boyut 3. Yerel Halkın Ekoköyde Bulunup Bulunmama Durumlarına İlişkin Görüşleri

Bu boyut altında yerel halkın "ekoköyde/ekoçiftlikte bulunup bulunmama durumlarına ilişkin görüşleri" Şekil 119'da ve "ekoköyde/ekoçiftlikte yaşamak isteyip istememe durumuna ilişkin görüşleri" Şekil 120'de sunulmuş olup ifade sıklıkları verilmiştir.

Şekil 119. Ekoköyde/Ekoçiftlikte Bulunup Bulunmama Durumuna İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 119 incelendiğinde ekoköyde/ekoçiftlikte bulunup bulunmama durumuna ilişkin görüşlerini, katılımcıların 16'sı evet ve 12'si hayır şeklinde ifade etmişlerdir.

Şekil 120. Ekoköyde/Ekoçiftlikte Yaşamak İsteyip İstememe Durumuna İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 120 incelendiğinde ekoköyde/ekoçiftlikte yaşamak isteyip istememe durumuna ilişkin görüşlerini, katılımcıların 17'si hayır ve 11'i evet şeklinde ifade etmişlerdir.

Hayır

Katılımcıların büyük bir kısmı, ekoköyde/ekoçiftlikte yaşamak isteyip istememe durumuna ilişkin görüşlerini hayır şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"İstemezdim çünkü zor bir yaşam tarzı"* (E4) ve *"Aynı şartlarda yaşıyorum zaten bu yüzden istemezdim"* (K6) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköy/ekoçiftlik yaşam tarzını farklı ve kolay bulmadıklarını bu yüzden ilgilerini çekmediğini göstermektedir şeklinde yorumlanabilir.

Evet

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyde/ekoçiftlikte yaşamak isteyip istememe durumuna ilişkin görüşlerini evet şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"İsterdim, temiz hava, doğal yaşam"* (E1) ve *"Daha huzurlu bir yaşam var"* (K5) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak katılımcılar, ekoköyleri yaşanabilecek yerleşim alanı olarak görmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

Boyut 4. Ekoköyün/Ekoçiftliğin Yapı Tipine İlişkin Görüşler

Bu boyut altında yerel halkın "ekoköyün/ekoçiftliğin yapı tipinin köyün mevcut yapı tipine benzeyip benzemediğine ilişkin görüşleri" Şekil 121'de ve "ekoköy/ekoçiftlik ve köyün yapı tipi arasındaki farklara ilişkin görüşleri" Şekil 122'de sunulmuş olup ifade sıklıkları verilmiştir.

Şekil 121. Ekoköyün/Ekoçiftliğin Yapı Tipinin Köyün Mevcut Yapı Tipine Benzeyip Benzemediğine İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 121 incelendiğinde ekoköyün/ekoçiftliğin yapı tipinin köyün mevcut yapı tipine benzeyip benzemediğine ilişkin görüşlerini, katılımcıların 17'si evet, 8'i hayır ve 3'ü kısmen şeklinde ifade etmişlerdir.

Şekil 122. Ekoköy/Ekoçiftlik ve Köyün Yapı Tipi Arasındaki Farklara İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 122 incelendiğinde ekoköy/ekoçiftlik ve köyün yapı tipi arasındaki farklara ilişkin görüşlerini, katılımcıların 3'ü ahşap ev, 2'si taş ev ve 2'si kerpiç ev şeklinde ifade etmişlerdir.

Ahşap Ev

Katılımcıların bir kısmı, ekoköy/ekoçiftlik ve köyün yapı tipi arasındaki farklara ilişkin görüşlerini ahşap ev şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Köyde yapı tipi betonarme ama çiftlikte ahşap gibi daha doğal malzemeler kullanılmış*" (K7) ve *"Ahşap malzeme ağırlıklı yapı tipi var, pek bizim köyün yapı tipine benzemiyor"* (E9) şeklindeki ifadelerden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler, ekoköyün/ekoçiftliğin yapı tipinin çevre köylere benzemediğinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Taş Ev

Katılımcıların bir kısmı, ekoköy/ekoçiftlik ve köyün yapı tipi arasındaki farklara ilişkin görüşlerini taş ev şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Taş evler var köydeki yapıya benzemiyor"* (K1) ve *"Biz daha çok betonarme kullanıyoruz fakat orada taş evler var, daha doğal yapısı var*" (E12) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, yapı tipini farklı bulduklarının göstergesi olarak özetlenebilir.

Kerpiç Ev

Katılımcıların bir kısmı, ekoköy/ekoçiftlik ve köyün yapı tipi arasındaki farklara ilişkin görüşlerini kerpiç ev şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Kerpiç gibi, daha çok doğal olmasına önem veriyorlar*" (E10) ve *"Eskiye dönüş var, insanlar*

doğal evleri daha çok sevmeye başladı. Çiftlikte de öyle kerpiçten evler görüyoruz" (E16) şeklindeki ifadelerden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcılar, ekoköylerin/ekoçiftliklerin doğallığı yansıttığını düşünmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

Boyut 5. Ekoköyde/Ekoçiftlikte Yerel Halktan Çalışanların Olup Olmamasına İlişkin Görüşler

Bu boyut altında, araştırmaya katılan yerel halkın "ekoköyde/ekoçiftlikte yerel halktan çalışanların olup olmamasına ilişkin görüşleri" ve bu görüşlerin ifade sıklıkları Şekil 123'te sunulmuştur.

Şekil 123. Ekoköyde/Ekoçiftlikte Yerel Halktan Çalışanların Olup Olmamasına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 123 incelendiğinde ekoköyde/ekoçiftlikte yerel halktan çalışanların olup olmamasına ilişkin görüşlerini, katılımcıların 13'ü hayır, 11'i evet ve 4'ü bilmiyorum şeklinde ifade etmişlerdir.

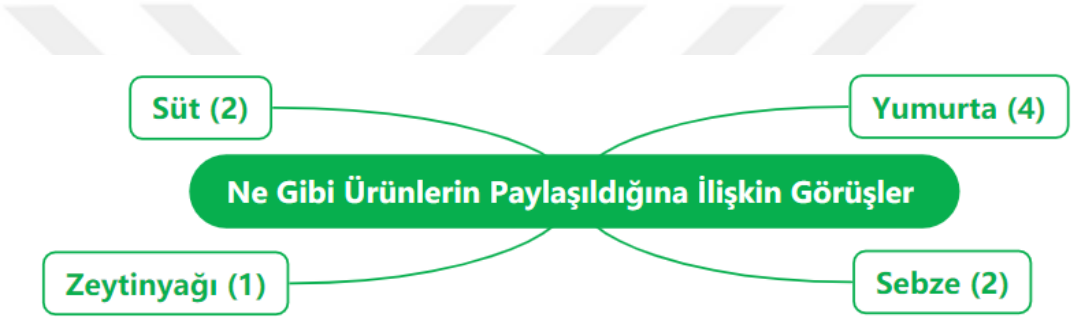
Boyut 6. Üretilen Ürünlerin Ekoköyle/Ekoçiftlikle Paylaşılıp Paylaşılmamasına İlişkin Görüşler

Bu boyut altında yerel halkın "üretilen ürünlerin ekoköyle/ekoçiftlikle paylaşılıp paylaşılmamasına ilişkin görüşleri" Şekil 124'te ve "ne gibi ürünlerin paylaşıldığına ilişkin görüşleri" Şekil 125'te sunulmuş olup ifade sıklıkları verilmiştir.

Şekil 124. Üretilen Ürünlerin Ekoköyle/Ekoçiftlikle Paylaşılıp Paylaşılmamasına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 124 incelendiğinde üretilen ürünlerin ekoköyle/ekoçiftlikle paylaşılıp paylaşılmamasına ilişkin görüşlerini, katılımcıların 21'i hayır ve 7'si evet şeklinde ifade etmişlerdir.

Şekil 125. Ne Gibi Ürünlerin Paylaşıldığına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 125 incelendiğinde ne gibi ürünlerin paylaşıldığına ilişkin görüşlerini, katılımcıların 4'ü yumurta, 2'si sebze, 2'si süt ve 1'i zeytinyağı şeklinde ifade etmişlerdir.

Boyut 7. Ekoköyün/Ekoçiftliğin Yerel Halka Faydasının Olup Olmama Durumuna İlişkin Görüşler

Bu boyut altında yerel halkın "ekoköyün/ekoçiftliğin yerel halka faydasının olup olmama durumuna ilişkin görüşleri" Şekil 126'da ve "ekoköyün yerel halka ne anlamda faydası olduğuna ilişkin görüşleri" Şekil 127'de sunulmuş olup ifade sıklıkları verilmiştir.

Şekil 126. Ekoköyün/Ekoçiftliğin Yerel Halka Faydasının Olup Olmadığına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 126 incelendiğinde ekoköyün/ekoçiftliğin yerel halka faydasının olup olmama durumuna ilişkin görüşlerini, katılımcıların 21'i faydası var ve 7'si faydası yok şeklinde ifade etmişlerdir.

Şekil 127. Ekoköyün/Ekoçiftliğin Yerel Halka Ne Anlamda Faydası Olduğuna İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 127 incelendiğinde ekoköyün/ekoçiftliğin yerel halka ne anlamda faydası olduğuna ilişkin görüşlerini, katılımcıların 9'u istihdam, 7'si turistik, 5'i bilgi edinme ve 4'ü ekonomik şeklinde ifade etmişlerdir.

İstihdam

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyün/ekoçiftliğin yerel halka ne anlamda faydası olduğuna ilişkin görüşlerini istihdam şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Köyden bazı insanlara iş imkânı sağlıyor"* (K1) ve *"Köydeki bazı kadınların çalışması konusunda katkısı oldu"* (E13) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler, ekoköylerin/ekoçiftliklerin köydeki bazı insanlara iş imkânı sağladığını göstermektedir şeklinde yorumlanabilir.

Turistik

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyün/ekoçiftliğin yerel halka ne anlamda faydası olduğuna ilişkin görüşlerini turistik şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların;

"Turistik anlamda köyün tanınmasını sağlıyor" (K8) ve *"Bölgeye turist çekti, canlılık arttı"* (E11) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköylerin/ekoçiftliklerin tanınırlığı ve turistik talebi artırdığını düşündüklerinin göstergesi olarak özetlenebilir.

Bilgi Edinme

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyün/ekoçiftliğin yerel halka ne anlamda faydası olduğuna ilişkin görüşlerini bilgi edinme şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Bilgi ediniyoruz, bilmediğimiz bitkileri öğrendik"* (K6) ve *"Tarım konusunda örnek oldu. Köye organik tarımla ilgili bilgi kattı"* (E6) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler, ekoköylerin/ekoçiftliklerin ekolojik tarım konusunda çevre köylere bilinç kazandırdığının göstergesi olarak yorumlanabilir.

Ekonomik

Katılımcıların bir kısmı, ekoköyün/ekoçiftliğin yerel halka ne anlamda faydası olduğuna ilişkin görüşlerini ekonomik şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Ekoköye gelen turistler köylüden yerel ürünler alıyor, ekonomik katkısı oluyor bizlere"* (K7) ve *"Gelen turistler köyün imkânlarından yararlanıyor, ekonomik olarak katkısı var"* (E9) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler, ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik gerçekleştirilen turistik faaliyetlerin çevre köylere maddi katkı sağladığını göstermektedir şeklinde yorumlanabilir.

Boyut 8. Yerel Halkın Köylerinin Ekoköye/Ekoçiftliğe Dönüşmesini İsteyip İstemediklerine İlişkin Görüşleri

Bu boyut altında yerel halkın "köylerinin ekoköye/ekoçiftliğe dönüşmesini isteyip istemediklerine ilişkin görüşleri" Şekil 128'de, "köylerinin ekoköye/ekoçiftliğe dönüşmesini istiyor olma nedenlerine ilişkin görüşleri" Şekil 129'da ve "köylerinin ekoköye/ekoçiftliğe dönüşmesini istemiyor olma nedenlerine ilişkin görüşleri" 130'da sunulmuş olup ifade sıklıkları verilmiştir.

Şekil 128. Yerel Halkın Köylerinin Ekoköye/Ekoçiftliğe Dönüşmesini İsteyip İstemediklerine İlişkin Görüşleri ve İfade Sıklıkları

Şekil 128 incelendiğinde mevcut köyün ekoköye/ekoçiftliğe dönüşmesini isteyip istemediklerine ilişkin görüşlerini, katılımcıların 25'i evet ve 3'ü hayır şeklinde ifade etmişlerdir.

Şekil 129. Köylerinin Ekoköye/Ekoçiftliğe Dönüşmesini İstiyor Olmalarının Nedenlerine İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 129 incelendiğinde köylerinin ekoköye/ekoçiftliğe dönüşmesini istiyor olmalarının nedenlerine ilişkin görüşlerini, katılımcıların 8'i köyden daha güzel, 7'si doğal üretim, 5'i sağlıklı yaşam, 4'ü ek gelir, 4'ü insanlar bilinçli ve 3'ü turistik şeklinde ifade etmişlerdir.

Köyden Daha Güzel

Katılımcıların bir kısmı, köylerinin ekoköye/ekoçiftliğe dönüşmesini istiyor olmalarının nedenlerine ilişkin görüşlerini köyden daha güzel şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Köye göre daha doğal, güzel, düzenli, temiz"* (E11) ve *"Doğal üretim yapılıyor, köyden daha güzel yapısı var"* (K2) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköyü/ekoçiftliği beğendiklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Doğal Üretim

Katılımcıların bir kısmı, köylerinin ekoköye/ekoçiftliğe dönüşmesini istiyor olmalarının nedenlerine ilişkin görüşlerini üretim şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Tüm bitkileri yetiştiriyorlar. Güzel, doğal ve organik"* (K5) ve *"Üretim konusunda çok iyiler, köyde doğal tarımın yapılmasını bizde isterdik"* (K7) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayalı olarak katılımcılar, ekoköyde/ekoçiftlikte yapılan tarımsal uygulamaları doğru bulmaktadır şeklinde yorum yapılabilir.

Sağlıklı Yaşam

Katılımcıların bir kısmı, köylerinin ekoköye/ekoçiftliğe dönüşmesini istiyor olmalarının nedenlerine ilişkin görüşlerini sağlıklı yaşam şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Daha sağlıklı yaşıyorlar"* (E3) ve *"Her şeyin gerçeğini yitirdiği zamanda kim istemez ki daha doğal ve sağlıklı bir yaşamı"* (K6) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköy/ekoçiftlik yaşam tarzını köylerine göre daha yaşanabilir bulduklarının göstergesi olarak özetlenebilir.

Ek Gelir

Katılımcıların bir kısmı, köylerinin ekoköye/ekoçiftliğe dönüşmesini istiyor olmalarının nedenlerine ilişkin görüşlerini ek gelir şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Turistik olduğu için köye ek gelir sağlar"* (E5) ve *"Köylüyü maddi gelir konusunda desteklerdi*" (K9) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelerden yola çıkılarak katılımcılar, maddi kaygıdan dolayı köylerinin ekoköye/ekoçiftliğe dönüşmesini istemektedir şeklinde yorum getirilebilir.

İnsanlar Bilinçli

Katılımcıların bir kısmı, köylerinin ekoköye/ekoçiftliğe dönüşmesini istiyor olmalarının nedenlerine ilişkin görüşlerini insanlar bilinçli şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"İsterdim çünkü ekoköyde yaşayan insanlar daha bilinçli, köylü bu konuda yetersiz"* (E6) ve *"Her şey olması gerektiği gibi doğal yapılıyor, çünkü bilgililer. Eğer köyde öyle olsa köylünün bilgisi artar"* (E16) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköyde/ekoçiftlikte yaşayan insanları daha bilinçli bulduklarının ve yerel halkında bilinçlenmesini istediklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Turistik

Katılımcıların bir kısmı, köylerinin ekoköye/ekoçiftliğe dönüşmesini istiyor olmalarının nedenlerine ilişkin görüşlerini turistik şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum

katılımcıların; *"Daha çok turist gelirdi, tanınırlığı artardı"* (E9) ve *"Daha çok insan çeker, tanınır ve dikkat çeker"* (K4) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak katılımcılar, köylerinin tanınır olmasını istemektedir şeklinde yorum yapılabilir.

Şekil 130. Köylerinin Ekoköye/Ekoçiftliğe Dönüşmesini İstemiyor Olmalarının Nedenlerine İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 130 incelendiğinde köylerinin ekoköye/ekoçiftliğe dönüşmesini istemiyor olmalarının nedenlerine ilişkin görüşlerini, katılımcıların 3'ü alışkın değiliz ve 2'si köyümüzden memnunuz şeklinde ifade etmişlerdir.

Alışkın değiliz

Katılımcıların bir kısmı, köylerinin ekoköye/ekoçiftliğe dönüşmesini istemiyor olmalarının nedenlerine ilişkin görüşlerini alışkın değiliz şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Alışkın olmadığımız için öyle bir şey olmaz"* (K1) ve *"Yerli pek yabancı sevmez alışkın değiller, olduğu gibi kalsın isterler"* (K3) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, köylerinin mevcut halini korumasından yana olduklarının göstergesi olarak yorumlanabilir.

Köyümüzden Memnunuz

Katılımcıların bir kısmı, köylerinin ekoköye/ekoçiftliğe dönüşmesini istemiyor olmalarının nedenlerine ilişkin görüşlerini böyle daha güzel şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Köyümüz böyle güzel, biz halimizden memnunuz"* (E7) ve *"Köyümüz zaten güzel neden isteyelim? Köyümüzden memnun olmasak olurdu ama şu an gerek yok"* (E10) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak katılımcılar, köylerini ekoköyden/ekoçiftlikten daha güzel bulmaktadır şeklinde yorum yapılabilir.

4.1.3.2. Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Ekoköylere/Ekoçiftliklere Yönelik Gerçekleştirilen Turistik Faaliyetlere İlişkin Görüşleri

Bu başlık altında, araştırmaya katılan yerel halkın ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik gerçekleştirilen turistik faaliyetlerin yerel halka faydasının olup olmama durumuna ilişkin görüşleri tek boyut altında ele alınmış ve ifade sıklıkları sunulmuştur.

Boyut 1. Ekoköylere/Ekoçiftliklere Yönelik Gerçekleştirilen Turistik Faaliyetlerin Yöre Halkına Faydasının Olup Olmama Durumuna İlişkin Görüşler

Bu boyut altında yerel halkın "ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik gerçekleştirilen turistik faaliyetlerin yöre halkına faydasının olup olmama durumuna ilişkin görüşleri" Şekil 131'de, "ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik gerçekleştirilen turistik faaliyetlerin yerel halka olan faydalarına ilişkin görüşleri" Şekil 132'de ve "konuya ilişkin öneriler" Şekil 133'te sunulmuş olup ifade sıklıkları verilmiştir.

Şekil 131. Ekoköylere/Ekoçiftliklere Yönelik Gerçekleştirilen Turistik Faaliyetlerin Yerel Halka Faydasının Olup Olmama Durumuna İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

Şekil 131 incelendiğinde ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik gerçekleştirilen turistik faaliyetlerin yerel halka faydasının olup olmama durumuna ilişkin görüşlerini, katılımcıların 13'ü evet, 11'hayır, 3'ü kısmen ve 1'i fikrim yok şeklinde ifade etmişlerdir.

Şekil 132. Ekoköylere/Ekoçiftliklere Yönelik Gerçekleştirilen Turistik Faaliyetlerin Yerel Halka Olan Faydalarına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları

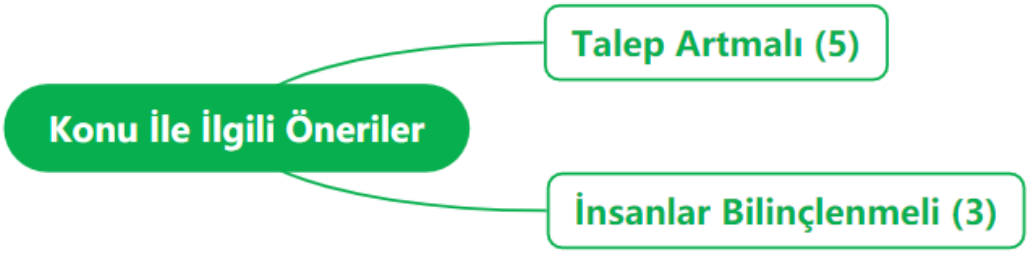
Şekil 132 incelendiğinde ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik gerçekleştirilen turistik faaliyetlerin yerel halka olan faydalarına ilişkin görüşlerini, katılımcıların 11'i ekonomik katkı ve 5'i tanınırlığın artması şeklinde ifade etmişlerdir.

Ekonomik katkı

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik gerçekleştirilen turistik faaliyetlerin yerel halka olan faydalarına ilişkin görüşlerini ekonomik katkı şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Ürettiğimiz ürünlerden alıyorlar, bizim için ek gelir oluyor"* (K4) ve *"Yerel ürünlerin satışını yapıyoruz"* (K7) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler, turistik faaliyetlerin yerel halka maddi kazanç sağladığını göstermektedir şeklinde yorumlanabilir.

Tanınırlığın artması

Katılımcıların bir kısmı, ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik gerçekleştirilen turistik faaliyetlerin yerel halka olan faydalarına ilişkin görüşlerini tanınırlığın artması şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Köy daha çok tanınmaya başlandı"* (K8) ve *"Gittikçe daha çok kişi gelmeye başlıyor. Gelenler köyü de gezdiği için biliyorlar buraları"* (E16) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, turistik faaliyetlerin köyün tanınırlığını artırdığını düşündüklerinin göstergesi olarak özetlenebilir.

Şekil 133. Yerel halkın Konu ile İlgili Önerileri ve İfade Sıklıkları

Şekil 133 incelendiğinde konu ile ilgili önerilere ilişkin görüşlerini, katılımcıların 5'i talep artmalı ve 3'ü insanlar bilinçlenmeli şeklinde ifade etmişlerdir.

Talep Artmalı

Katılımcıların bir kısmı, konu ile ilgili önerilerini talep artmalı şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Bu alanların gelişmesi için talepler artmalı"* (E9) ve *"Ekoköylere yönelik daha çok talep olursa daha çok desteklenmiş olurlar"* (K8) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların, ekoköylerin/ekoçiftliklerin desteklenmesini ve gelişmesini istediklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

İnsanlar Bilinçlenmeli

Katılımcıların bir kısmı, konu ile ilgili önerilerini insanlar bilinçlenmeli şeklinde ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *"Ekoköy gibi yerleşimler konusunda insanlar bilinçlenmeli, sayıları daha da artmalı"* (K7) ve *"Doğal yaşam, organik üretim gibi konularda insanlar yetersiz, bilinçlendirilmeliler"* (K10) şeklindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu ifadelere dayanarak katılımcılar, insanların ekolojik yaşam konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını düşünmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

4.1.4. Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Güçlü ve Zayıf Yönleri, Fırsat ve Tehdit (SWOT) Unsurları

Türkiye'deki ekoköy ve ekoçiftliklerin SWOT analizi Tablo 18'de verilmiştir.

Tablo 18. Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin SWOT Analizi

Güçlü Yönler (Strenghts)	Zayıf Yönler (Weaknesses)
• Bozulmamış doğal ortam • Kırsal doku ve kültürel çevrenin gözetilmesi • Bozulan çevrenin onarılması • Atık yönetimi konusuna dikkat edilmesi (kompost, ayrıştırma vb.) • Gelecek nesiller için doğanın sürdürülebilirliğini gözetme • Kurucuların sıcakkanlı ve misafirperver olması • Kurucuların bilinçli olması • Kurucuların ekolojik yaşam koşullarını severek ve isteyerek uygulamaları • Geleneksel mimariye önem verilmesi	• Ulaşım sıkıntısı • Ulaşım araçlarının yetersizliği • Tanıtım yetersizliği • Web sitelerinin güncel olmaması veya bazılarının web sitesinin olmaması • Konaklama hizmetlerinin yetersizliği • Ekoturizm hizmetlerinin kısıtlı olması (doğa yürüyüşü, bisiklet turları, yöresel el sanatları, yaban hayatını gözlemleme vb.) • Ekoturizm konusunda yerel halkın bilinçli olmaması • Yerel halkın ekoköyün amaçları konusunda yeterince bilgisinin bulunmaması

- Yapı tipinde yerel malzemelerin kullanılmasına önem verilmesi
- Yapı tipinde çevreye uygunluğun gözetilmesi
- Organik ve doğal tarımın yapılıyor olması
- Doğal ürünler üretilmesi
- Kimyasal ilaç ve gübrelerin kullanılmaması
- Yerel tohumların yaşatılıyor olması
- Şehre uzak olma
- Ekoturizme elverişli olma
- Yurt dışından misafir kabul ediyor olmaları
- Sanatsal faaliyetlerin desteklenmesi
- Sürdürülebilir yaşamın olması
- Alternatif yaşam sunulması
- İnsanları doğal yaşama özendirme
- Gönüllülerle iş birliği yapılması
- Yerel halka istihdam yaratma
- Yerel halka bilinç kazandırma
- İlgili yerel derneklerle/kuruluşlarla iletişim halinde olma

- Yerel halkın organik tarım konusunda yeterince bilgiye sahip olmaması
- İş gücü yetersizliği
- Alt yapı eksiklikleri
- Su sıkıntısı
- Ekolojik yaşam kurma konusunda sürecin yavaş ilerlemesi
- GEN (Global Ecovillage Network)-Küresel Ekoköyler Ağı konusunda bilgi yetersizliği ve üye olmama
- Ekolojik yaşama dair eğitim faaliyetleri
- Uygulama atölyelerinin yetersizliği
- Sürdürülebilir enerji kaynaklarının yeterince kullanılmaması

Fırsatlar (Opportunities)	**Tehditler (Threats)**
• Ekoturizme olan ilginin artıyor olması • İnsanların alternatif yaşamlara olan ilgisinin gittikçe artması • Çevrenin organik tarıma elverişli olması • Organik tarıma olan ilginin artıyor olması • Doğal ürünlerin tüketimi konusuna olan talebin artıyor olması • TaTuTa (Ekolojik Çiftliklerde Tarım Turizmi ve Gönüllü Bilgi, Tecrübe Takası) projesinin devam ediyor olması nedeniyle ekoköylerin/ekoçiftliklerin yurt içi ve yurt dışındaki gönüllü ve turistlere yönelik tanıtımının devam ediyor olması • Doğal ve kültürel çevreye olan ilginin ve bilinçli insanların giderek artması • Doğal tarım konusunda bilinçlenmek isteyen insanların konuyla ilgili eğitim taleplerinde bulunmaları • Doğayı koruma projelerinin ekoköyleri/ekoçiftlikleri desteklemeleri	• Organik üretim maliyetlerinin artması • Üretilen ürünleri pazarlama sıkıntısı • Nitelikli iş gücünün şehre göç etmesi • Toplumsal sorunlar • Yerel halkın ekolojik yaşam konusunda bilinçsiz olması • Yerel halkın organik tarım konusunda bilgisiz olması • Yakın çevrede tarımsal ilaçların kullanımı • Devlet desteklerinin azalması • Vergi yükünün artması • Su sıkıntısının artabilecek olması • Turistik taleplerin artması ve beraberinde çevresel bozulmaların ortaya çıkması • Doğal çevrenin imara açılması • Yakın çevrede fabrikaların kurulmasıyla yaşanabilecek çevresel sorunlar • Maden, otoyol projelerinin ekoköylere/ekoçiftliklere yakın konumlanması

Güçlü Yönler

Tablo 18 incelendiğinde Türkiye'deki ekoköylerin/ekoçiftliklerin güçlü yönlerinin zayıf yönlerine göre daha fazla olduğu görülmektedir. Güçlü yönler ele alındığında, ekoköylerin/ekoçiftliklerin bozulmamış doğal çevrede yer almaları ekoturizm açısından çekici faktörlerden birini oluşturmaktadır. Ayrıca ekoköy/ekoçiftlik kriterlerinden olan sürdürülebilir yaşam biçimini oluşturabilme anlamında fiziksel çevrenin bozulmamış olması bu anlamda önem taşımaktadır.

Türkiye bölgesel olarak ele alındığında farklı coğrafi bölgelerde yaşayan insanların kendine özgü alışkanlıkları, bölgelerin fiziki dokusu, kültürel dokusu, kırsal mimari özellikleri gibi birçok faktör çeşitlilik gösterebilmektedir. Ekoköylerin/ekoçiftliklerin kuruluş aşamasında kültürel ve fiziksel dokuyu gözetiyor olmaları bölgede yaşayan yerel halkla bütünleşebilmeleri ve oluşabilecek geleneksel köy ve ekoköy/ekoçiftlik çatışmalarının önüne geçmiş olacaktır.

Doğal kaynakların toplumsal veya ekonomik kalkınma aracı olarak kullanılması kimi zaman verimli tarım arazilerinin ve çevresel tahribatların artmasına neden olabilmektedir. Ekoköyler/ekoçiftlikler bozulan çevrenin onarılması konusunda çaba gösteren yerleşimler olarak öne çıkmaktadır. Özellikle ekoköylerde kimyasal herhangi bir ilaç veya gübre kullanımının olmaması ayrıca civar köylerde kullanılan kimyasallara karşı insanları bilinçlendiriyor olmaları bozulmuş doğal çevrenin onarılması anlamında ekoköylerin güçlü yönlerinden birini oluşturmaktadır.

Ekoköyler /ekoçiftlikler atık yönetimi konusunda kompost, ayrıştırma ve bitkisel atıkların yem veya gübre olarak kullanılması konusuna dikkat etmektedir. Doğal çevreyi olumsuz etkileyebilecek atıkların yönetimi konusu çevre üzerindeki baskıyı azaltacaktır. Bu sayede gelecek nesillere daha sağlıklı, yaşanabilecek doğa bırakılması anlamında önem taşımaktadır. Ayrıca ekoköylerin/ekoçiftliklerin, zararsız yaşam alanı olma kriterlerine uyduklarının göstergesidir.

Ekoköy/ekoçiftlik kurucularının bilinçli, sıcak kanlı ve ekolojik yaşam koşullarının farkında olup bunu severek ve isteyerek yapmaları ekoköylerin/ekoçiftliklerin güçlü yanlarından birini oluşturmaktadır. Modern yaşamın içerisinde alternatif bir yaşam oluşturabilmek, bunu severek ve kimi zaman ilkel koşullarla gerçekleştirebilmek zaman ve emek gerektiren bir sürü yükü beraberinde getirebilmektedir. Ekoköy/ekoçiftlik kurucularının bunun farkında olup yapılması gereken faaliyetleri doğayla bütünleşerek yapmaları onları bu konuda güçlü kılmaktadır.

Yapı tipinde daha çok geleneksel mimarinin gözetiliyor olması ve bölgeye özgü yerel yapı malzemelerinin kullanılması ekoköylerin/ekoçiftliklerin kırsal dokuyu gözettiklerini göstermektedir. Bu anlamda çevreyle bütünleşebilmeleri ve ekoturizm anlamında doğal bütünlüğün sağlanması açısından önemli kriterlerden birini oluşturmaktadır.

Ekoköylerde/ekoçiftliklerde kimyasal ilaç ve gübrelerin kullanılmaması doğal ve organik tarıma yönelmeleri ekoköylerin/ekoçiftliklerin güçlü yönlerinden bir diğerini oluşturmaktadır. Doğal ve organik tarım yöntemlerinin bilincinde olmaları ve çevredeki yerel halkı konu hakkında bilgilendirmeleri gelecekte çevredeki toprak yapısının sağlıklı kalabilmesi anlamında önemlidir. Bunun yanı sıra, yerel tohum konusuna önem vermeleri ve yerel tohumların yaşatılıyor olması ekoköylerin güçlü yönlerinden biridir. Aynı zamanda doğal ve organik tarım yoluyla üretilen ürünlerin ekoköyü ziyaret eden turistlere sunuluyor olması turistler açısından ekoköyün/ekoçiftliğin çekici faktörlerinden birini oluşturmaktadır.

Ekoköylerin/ekoçiftliklerin şehre uzak olmaları doğal çevrenin korunabilmesi ve ekoturizme elverişli olmaları anlamında önemlidir. Yurtiçinden ve yurtdışından gönüllü ve turist kabul etmeleri tanınabilirliğin artması anlamında ekoköylerin/ekoçiftliklerin güçlü yönlerinden biridir. Bu sayede gelecekte ekoköyler/ekoçiftlikler hem yurt içinde hem de yurtdışında ekoturizm merkezleri haline gelebilir.

Sürdürülebilir ve alternatif yaşam biçiminin örnekleri olmalarından dolayı ekoköyler/ekoçiftlikler, insanları kentsel yaşamın dışındaki yaşam şekillerine özendirmektedir. Doğal yaşama özenen turist veya gönüllüler ekoköyleri/ekoçiftlikleri ziyaret ederek ekoköylere/ekoçiftliklere turistik anlamda ekonomik katkı veya ekoköylerde gönüllü çalışarak iş gücü sıkıntılarını azaltmaları anlamında destek olmaktadırlar.

Ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik gerçekleşen turistik faaliyetlerin artması sonucu doğan iş gücü ihtiyacında yerel halktan kişilerin istihdam edilmesi yerel halka ekonomik anlamda katkı sunmaktadırlar. Ayrıca hem ekolojik yaşam hem de ekoturizm hakkında yerel halkta olumlu anlamda bilinç oluşturmaları ekoköylerin/ekoçiftliklerin güçlü yanlarından birini oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra ekoköyler/ekoçiftlikler ekolojik yaşam ya da benzer konularda faaliyette bulunan dernek veya kuruluşlarla işbirliklerini sürdürmektedir. Bu durum ekoköylerin/ekoçiftliklerin izole olmaktan öte dışa açık topluluklar olduğunu göstermektedir.

Zayıf Yönler

Ekoköylerin/ekoçiftliklerin zayıf yönlerine bakıldığında ise, ekoköylere/ekoçiftliklere ulaşımın zor olması zayıf yönlerden bir tanesini oluşturmaktadır. Ekoköylerin/ekoçiftliklerin merkezden uzak konumlanmış olmaları ve yeterince altyapı ile desteklenmediklerinden dolayı hem ulaşım hem de ulaşım araçları konusunda sıkıntı yaşanmaktadır. Ekoköylerin/ekoçiftliklerin bu konuda yetersiz olmaları ekoturizm anlamında olumsuz bir faktör anlamında değerlendirilebilir. Araştırma kapsamındaki birçok ekoköye sadece kişisel araçlarla ulaşabilmenin mümkün olduğu görülmüştür. Bu durum ekoköye turistik veya gönüllü olarak gitmek isteyen insanlar için caydırıcı faktörlerden biri olarak değerlendirilebilir.

Kentsel yaşamın direttiği modern hayat ve modern hayatın stresi, sıkıntısı ve kargaşası gibi birçok nedenden dolayı doğal yaşam alanlarına olan ilgi gittikçe artmaktadır. Bu durum insanları ekoturistik faaliyetlerde bulunmaya yöneltmiştir. Ekoköyler insanlara kentsel hayattan uzaklaşabilmenin mümkün olduğunu, alternatif ve doğal yaşam şekillerinin de olabildiğini göstermiştir. Fakat ekoköylerin/ekoçiftliklerin ulaşabildiği insan sayısı çok azdır, bu durum ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik tanıtım faaliyetlerinin yetersizliğinden kaynaklanmaktadır. Ayrıca, ekoköyleri/ekoçiftliklerin turistik yığılmaya uğramak istemiyor olmaları da tanıtımların yetersiz kalmasına neden olmaktadır. Bunun yanı sıra, bazı ekoköylerin/ekoçiftliklerin web sitelerinin olmaması, web sitesi olanlarında güncel içeriği yansıtmıyor olmaları ekoköylerin/ekoçiftliklerin zayıf yönlerinden bir diğerini oluşturmaktadır. Bu durum ekoköylerin/ekoçiftliklerin ekoturizm anlamında gelişmelerini yavaşlatabileceğini göstermektedir.

Ekoturizmin önemli faktörlerinden biri konaklama hizmetidir. Ekoköyler/ekoçiftlikler konaklama hizmetleri konusunda taleplere yeterince karşılık verememektedir. Hem fiziksel olanaklar hem de şehir hayatına alışmış kişiler için modern yaşam olanaklarının kısıtlı olması insanlar için itici faktörlerden birini oluşturabilmektedir. Bu durumu şu şekilde yorumlamak daha doğru olacaktır; ekoköyler/ekoçiftlikler amaçlarına göre farklı şekillerde konumlanmış yaşam alanlarıdır. Türkiye'de amacı ekoturizm olan veya olmayan ekoköylerle/ekoçiftliklerle karşılaşmak mümkündür. Burada zayıf bulunan taraf, amacı ekoturizm olan ekoköylerin/ekoçiftliklerin bilinçli veya bilinçsiz olarak doğala kaçma veya doğal kalma amaçlı sundukları konaklama hizmetlerindeki yetersizliktir.

Ekoköylerde/ekoçiftliklerde ziyaretçilerin talep edebileceği etkinliklerin yetersiz oluşu ekoköylerin zayıf yanlarından birini oluşturmaktadır. Doğa yürüyüşü, bisiklet turları, yaban hayatını gözlemleme, ekip-biçme uygulamaları ya da atölye eğitimleri gibi konularda faaliyetlerini artırmaları gerekmektedir.

Yerel halkın ekoköyün ve ekoturizmin amaçları hakkında yeterince bilgi sahibi olmaması ekoturizmin ve ekoköylerin/ekoçiftliklerin gelişimi açısından olumsuz faktörlerden birini oluşturmaktadır. Ekoköylerin/ekoçiftliklerin yerel halkla birlikte hareket etmesi planlanan amaçlara ulaşılması konusunda fayda sağlayacaktır. Yerel halkla birlikte sürdürülen kalkınma amaçlı turizm faaliyeti olan ekoturizm, yerel halkın bilinçlenmesiyle daha etkin bir şekilde sürdürülebilir. Ayrıca yerel halkın sadece ekoturizm anlamında değil organik tarım konusunda da gelenekselliği koruması ve tarım konusundaki alışkanlıkları devam ettirmesi de konunun zayıf yönlerinden birini oluşturmaktadır.

İş gücünün yetersiz olması, alt yapı sorunları, yaşanan su sıkıntıları da ekoköylerin/ekoçiftliklerin zayıf yönlerinden bir diğerini oluşturmaktadır. Bazı bölgelerde yaşanan kültürel tabular ekoköylerin/ekoçiftliklerin çevrelerinden iş gücü talebinde bulunmalarını engellemektedir. Ekoköylerde/ekoçiftliklerde yapılan üretim faaliyetlerinde kimi zaman doğal kaynak suyu kimi zaman ise şebeke suyu kullanılmaktadır. Alanlarının geniş olmasından dolayı şebekeden elde edilen suyun maliyeti artırması ekoköyler/ekoçiftlikler için sorun oluşturmaktadır. Doğal kaynaklardan elde edilen su ise üretim faaliyeti açısından kimi zaman yetersiz kalabilmektedir.

Gelişmiş ülkelerde ekoköylere/ekoçiftliklere olan talep Türkiye'ye göre daha fazladır. Bu durumun nedenlerinden biri gelişmiş ülkelerin geriye dönüş veya doğaya dönüş özleminden kaynaklanmaktadır. Türkiye'deki durum biraz daha farklıdır, çünkü Türkiye halen geleneksel köy yapısını koruyan bir ülkedir. Gelişmiş ülkelerden farklı olarak Türkiye'de halen birçok kişinin istediğinde ziyarette bulunabileceği bir köyü mevcuttur. Dolayısıyla Türkiye'de ekolojik yaşam konusundaki süreç gelişmiş ülkelere göre yavaş ilerlemektedir.

GEN, Dünya'daki ekoköylerin iletişim içinde olmaları ve deneyimlerini paylaşabilmeleri amacıyla kurulmuştur. Türkiye'deki ekoköylerin GEN'e üye olmamaları ekoköylerin zayıf yönlerinden birini oluşturmaktadır. Gelişme ve tanınabilirdik açısından yetkin kurumlarla iletişim içerisinde olmaları gerekmektedir.

Ziyaretçilerin ekoköyü/ekoçiftliği ziyaret etmeleri kimi zaman ekolojik yaşama dair bir şeyler öğrenebilme isteğinden kaynaklanmaktadır. Bu durum ekoköylerde uzun süre konaklama şartını beraberinden getirmektedir. Ekoköyler/ekoçiftlikler, uzun süre konaklamak için zamanı olmayan kişilere kısa zamanlı ekolojik yaşam eğitimleri düzenlenmesi konusunda yetersiz kalmaktadır.

Ekoköylerin/ekoçiftliklerin alanlarının geniş olması, uygulamaların maliyetli oluşu ve bilinenden farklı bir yaşam kurma girişimleri bazı konularda eksik kalabilmelerine neden olmaktadır. Bunlardan bir tanesi sürdürülebilir enerji kaynaklarının kullanımı konusundadır. Ekolojik yaşamın gerekliliklerinden olan sürdürülebilirliğin gözetilmesi anlamında ekoköylerin/ekoçiftliklerin enerji kaynakları konusunda sürdürülebilirliğe dikkat etmemeleri ya da maliyetli bulunmasından dolayı dikkat edememeleri onların zayıf yönlerinden bir diğerini oluşturmaktadır.

Fırsatlar

Kitle turizminin yerini alternatif turizm çeşitlerinin almaya başlaması ve alternatif turizm türlerinden olan ekoturizme olan ilginin zamanla daha da çok artması ekoköyler/ekoçiftlikler açısından fırsat yaratmaktadır. İnsanların doğaya yönelik bilincinin gelişmesi ve kentsel yaşamdan uzaklaşmak istemeleri onları sessiz, sakin, doğal ürünleri tüketebildikleri ve dinlenebildikleri doğal yaşam alanlarına itecektir. Dolayısıyla ekoköylerin/ekoçiftliklerin bu talepleri sağlayabiliyor olmaları bu anlamda gittikçe daha popüler hale gelebileceklerinin göstergesidir.

Ekoköylerin doğal veya organik tarıma elverişli alanlarda konumlanmış olmaları tarım konusunda amaçlarını daha rahat gerçekleştirebilmeleri anlamında olanak tanımaktadır. Üretilen organik ürünlere olan talebin gittikçe daha fazla artması insanların doğal beslenmeye yönelmesi sonucu gerçekleşmektedir. Dolayısıyla günümüzde organik şekilde üretilen ürünlerin, kimyasal ilaç ve gübreler kullanılarak üretilen ürünlere göre daha sağlıklı ve lezzetli olmaları, bunun yanında insanların beslenme konusunda daha dikkatli davranmaya başlamaları doğal ürünlere olan mevcut talebi gelecekte daha da artıracaktır.

Ziyaretçilere doğal tarım uygulamaları hakkında farkındalık yaratmaya çalışan aynı zamanda WWOFF Türkiye'nin üyesi olduğu TaTuTa projesinin devam ediyor olması ekoköylerin/ekoçiftliklerin dünya çapında tanınmasına olanak sağlayan fırsatlardan birini oluşturmaktadır. Bu sayede hem yurt içi hem de yurt dışından ziyaretçi veya gönüllülerin ekoköylere/ekoçiftliklere ulaşmaları daha kolay olacaktır.

Ekoköyler/ekoçiftlikler, doğal tarım konusunda bilgi edinmek veya doğal tarım uygulamak isteyen kişiler için uygun yerleşimlerdir. Hem bu anlamda hem de doğal yaşama olan ilginin gittikçe artıyor olması, bunun dışında doğayı koruma projelerinin ekolojik yerleşimleri desteklemeleri ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik fırsatlardan bir diğerini oluşturmaktadır.

Tehditler

Organik tarım, konvansiyonel tarıma göre hem emek isteyen hem de organik girdilerin (tohum, organik gübre, zararlılara karşı organik ilaçlar vb.) maliyetli ve gelecekte maliyetlerin daha da artabilecek olması karşılaşılabilecek tehditlerden birini oluşturmaktadır. Ayrıca organik tarım ürünlerinin, konvansiyonel tarım yöntemiyle yetiştirilen ürünlere göre fiyat olarak daha pahalı olması, üretilen ürünleri pazarlayamama sıkıntısını beraberinde getirmektedir.

Ekoköylerde/ekoçiftliklerde uygulanan tarım yöntemleri konusunda veya diğer ekolojik uygulamalarda çalışacak tecrübeli insanlar bulmak zor bazen de imkansız olabilmektedir. Gerekli iş gücünü bulamamak, ekoköylerde/ekoçiftliklerde yapılması istenen bir takım plan ve uygulamaları geri plana atabilmektedir.

Kültürel doku kimi zaman bir takım toplumsal sorunları beraberinde getirebilmektedir. Belli bir kültüre sahip bölgede alışılmadık bir uygulama yapılması istenildiğinde çevre tarafından olumsuz karşılanabilmektedir hatta reddedilebilmektedir. Bu durum ekoköyler/ekoçiftlikler açısından tehdit yaratan durumlardan biridir. Bunun dışında yerel halkın ekolojik yaşam ve uygulanan tarım yöntemleri konusunda yeterli bilgiye sahip olmamaları alışkanlıklarının ötesinde bir durum yaratabilmektedir. Bu durum ekoköylerin/ekoçiftliklerin yerel halk tarafından dışlanabilmesine sebebiyet verebilmektedir. Ayrıca çevrede kullanılan tarımsal ilaçların yağmur sularıyla toprağa karışarak ekoköylerde/ekoçiftliklerde uygulanan organik veya doğal tarımın amacına ulaşmasını olumsuz anlamda etkileyebilmektedir.

Yasal mevzuatların değişen koşullara göre şekillenmesi ekoköyler/ekoçiftlikler açısından tehdit yaratabilecek unsurlardan biridir. Devlet destekleri ve vergilendirme konusunda gelecekte uygulanacak prosedürler ekoköyler/ekoçiftlikler açısından olumsuz faktörler yaratabilir.

Ekoköylere yönelik turistik talebin olması gerektiğinden fazla artış göstermesi ekolojik çevrenin bozulabilmesi noktasında tehdit unsuru oluşturabilir. Dolayısıyla turistik kapasitenin aşılması ekoköyleri/ekoçiftlikleri olumsuz anlamda etkileyecektir.

Bir başka tehdit unsuru ise, ekoköylerin/ekoçiftliklerin bulunduğu doğal çevrenin imara açılması ve maden-otoyol projelerinin etkisinde kalmaları fiziki dokunun bozulmasına sebebiyet verecektir.

4.1.5. Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularına Göre Ekoköylerin ve Ekoçiftliklerin Güçlü ve Zayıf Yönleri, Fırsat ve Tehdit (SWOT) Unsurları

SWOT grupları için belirlenen SWOT faktörleri Tablo 19'te verilmiştir.

Tablo 19. Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularına Göre Ekoköylerin ve Ekoçiftliklerin Güçlü ve Zayıf Yönleri, Fırsat ve Tehdit (SWOT) Gruplarına Göre SWOT Faktörleri

SWOT GRUPLARI	SWOT FAKTÖRLERİ
Güçlü Yönler	Bozulan çevrenin onarılması (G1)
	Çevrenin gelecek nesillere korunarak aktarılması (G2)
	Doğa dostu tarım yöntemlerinin uygulanması (G3)
	Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılması (G4)
Zayıf Yönler	Sürdürülebilir ekolojik yaşam alanı oluşturma konusunda sürecin yavaş ilerlemesi (Z1)
	Alt yapı eksiklikleri (Z2)
	Yerel halkın ekoköyün/ekoçiftliğin amaçları konusunda yeterince bilinçli olmaması (Z3)
	Geri dönüşüm sistemlerine yeterince dikkat edilmemesi (Z4)
Fırsatlar	Doğal yaşama olan ilginin artması (F1)
	İnsanların sürdürülebilir ekolojik yaşam konusunda bilinçlenmesi (F2)
	Doğayı koruma projelerinin ekoköyleri/ekoçiftlikleri desteklemesi (F3)
	Doğa dostu tarımsal uygulamalara olan ilginin artması (F4)
Tehditler	Doğal alanların imara açılması (T1)
	Maden, otoyol projelerinin ekoköylere/ekoçiftliklere yakın konumlanması (T2)
	Sürdürülebilir, doğa dostu tarımsal üretim maliyetlerinin artması (T3)
	Toplumsal ve kültürel sorunlar (T4)

Tablo 19'da verilen ekoköy/ekoçiftlik kurucularına göre ekoköylerin/ekoçiftliklerin güçlü ve zayıf yönleri, fırsat ve tehdit (SWOT) gruplarına göre SWOT faktörleri incelendiğinde, ekoköylerin/ekoçiftliklerin güçlü yönleri *bozulan çevrenin onarılması, çevrenin gelecek nesillere korunarak aktarılması, doğa dostu tarım yöntemlerinin uygulanması, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılması* şeklindedir. Zayıf yönleri, *sürdürülebilir ekolojik yaşam alanı oluşturma konusunda sürecin yavaş ilerlemesi, alt yapı eksiklikleri, yerel halkın ekoköyün/ekoçiftliğin amaçları konusunda*

yeterince bilinçli olmaması, geri dönüşüm sistemlerine yeterince dikkat edilmemesi şeklindedir. Fırsatlar, *doğal yaşama olan ilginin artması, insanların sürdürülebilir ekolojik yaşam konusunda bilinçlenmesi, doğayı koruma projelerinin ekoköyleri/ekoçiftlikleri desteklemesi, doğa dostu tarımsal uygulamalara olan ilginin artması* şeklindedir. Tehditler ise, *doğal alanların imara açılması, maden, otoyol projelerinin ekoköylere/ekoçiftliklere yakın konumlanması, sürdürülebilir, doğa dostu tarımsal üretim maliyetlerinin artması, toplumsal ve kültürel sorunlar* şeklindedir.

4.1.5.1. Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularına Göre Ekoköylerin ve Ekoçiftliklerin SWOT Gruplarındaki Ölçütlerinin R'WOT Çözümlemeleri

Ekoköy/ekoçiftlik kurucularının görüşlerine göre, güçlü yönlerin öncelik katsayılarının önem sıralaması Tablo 20'de sunulmuştur.

Tablo 20. Ekoköy ve Ekoçiftlik Kurucularının Görüşlerine Göre SWOT (Güçlü Yönler) Ölçütlerinin R'WOT Çözümlemeleri

ÖNECELİK KATSAYISI	SWOT FAKTÖRLERİ - GÜÇLÜ YÖNLER
0,25482	Bozulan çevrenin onarılması
0,24837	Çevrenin gelecek nesillere korunarak aktarılması
0,26212	Doğa dostu tarım yöntemlerinin uygulanması
0,23468	Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılması

Tablo 20'de yer alan güçlü yönlere ilişkin öncelik katsayılarının önem sıralaması, doğa dostu tarım yöntemlerinin uygulanması (0,26212), bozulan çevrenin onarılması (0,25482), çevrenin gelecek nesillere korunarak aktarılması (0,24837) ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılması (0,23468) şeklindedir. Ekoköy/ekoçiftlik kurucuları, ekoköylerde/ekoçiftliklerde gerçekleştirilen tarımsal yöntemlerin doğaya zarar vermeden ekolojik kurallara bağlı kalarak yapıldığını, dolayısıyla ekoköylerin/ekoçiftliklerin sürdürülebilir yaşam alanı oluşturması açısından, ekoköylerin ve ekoçiftliklerin en güçlü yönü olarak doğa dostu tarım yöntemlerinin uygulanması olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir.

Ekoköy/ekoçiftlik kurucularının görüşlerine göre, fırsatlar grubunun öncelik katsayılarının önem sıralaması Tablo 21'de sunulmuştur.

Tablo 21. Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Görüşlerine Göre SWOT (Fırsatlar) Ölçütlerinin R'WOT Çözümlemeleri

ÖNECELİK KATSAYISI	SWOT FAKTÖRLERİ - FIRSATLAR
0,253933	Doğal yaşama olan ilginin artması
0,249803	İnsanların sürdürülebilir ekolojik yaşam konusunda bilinçlenmesi
0,241191	Doğayı koruma projelerinin ekoköyleri/ekoçiftlikleri desteklemesi
0,255073	Doğa dostu tarımsal uygulamalara olan ilginin artması

Tablo 21'de yer alan fırsatlar grubuna ilişkin öncelik katsayılarının önem sıralaması, doğa dostu tarımsal uygulamalara olan ilginin artması (0,255073), doğal yaşama olan ilginin artması (0,253933), insanların sürdürülebilir ekolojik yaşam konusunda bilinçlenmesi (0,249803) ve doğayı koruma projelerinin ekoköyleri/ekoçiftlikleri desteklemesi (0,241191) şeklindedir. Ekoköy/ekoçiftlik kurucuları, doğaya zarar vermeden doğanın sürdürülebilirliğinin sağlanması konusunda insanların gittikçe daha fazla bilinçlenmesinin avantaj yarattığını düşünmektedir. Dolayısıyla kurucular, ekoköylerin/ekoçiftliklerin sürdürülebilir yaşam alanı oluşturması açısından en güçlü fırsatın doğa dostu tarımsal uygulamalara olan ilginin artması olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir.

Ekoköy/ ekoçiftlik kurucularının görüşlerine göre, zayıf yönler grubunun öncelik katsayılarının önem sıralaması Tablo 22'de sunulmuştur.

Tablo 22. Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Görüşlerine Göre SWOT (Zayıf Yönler) Ölçütlerinin R'WOT Çözümlemeleri

ÖNECELİK KATSAYISI	SWOT FAKTÖRLERİ - ZAYIF YÖNLER
0,23059	Sürdürülebilir ekolojik yaşam alanı oluşturma konusunda sürecin yavaş ilerlemesi
0,24951	Alt yapı eksiklikleri
0,26100	Yerel halkın ekoköyün/ekoçiftliğin amaçları konusunda yeterince bilinçli olmaması
0,25891	Geri dönüşüm sistemlerine yeterince dikkat edilmemesi

Tablo 22'de yer alan zayıf yönlere ilişkin öncelik katsayılarının önem sıralaması, yerel halkın ekoköyün/ekoçiftliğin amaçları konusunda yeterince bilinçli olmaması (0,26100), geri dönüşüm sistemlerine yeterince dikkat edilmemesi (0,25891), alt yapı eksiklikleri (0,24951) ve sürdürülebilir ekolojik yaşam alanı oluşturma konusunda sürecin yavaş ilerlemesi (0,23059) şeklindedir. Ekoköy/ekoçiftlik kurucularına göre,

yerel halk ekoköyde/ekoçiftlikte yapılan uygulamalar ve ekoköyün/ekoçiftliğin amaçları konusunda yeterli bilince sahip olmadıklarından dolayı zaman zaman bazı konularda anlaşmazlıklar yaşamak zorunda kalabilmektedirler. Gerek tarımsal uygulamalar gerekse ekolojik yaşama dair pratikler yerel halk için alışılmışlığın dışında kalmaktadır. Bu durum yerel halkın ekoköye/ekoçiftliğe bakış açısına olumsuz yansıyabilmektedir.

Ekoköy/ekoçiftlik kurucularının görüşlerine göre, tehditler grubunun öncelik katsayılarının önem sıralaması Tablo 23'te sunulmuştur.

Tablo 23. Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Görüşlerine Göre SWOT (Tehditler) Ölçütlerinin R'WOT Çözümlemeleri

ÖNECELİK KATSAYISI	SWOT FAKTÖRLERİ - TEHDİTLER
0,255134	Doğal alanların imara açılması
0,249086	Maden, otoyol projelerinin ekoköylere/ekoçiftliklere yakın konumlanması
0,24458	Sürdürülebilir, doğa dostu tarımsal üretim maliyetlerinin artması
0,251199	Toplumsal ve kültürel sorunlar

Tablo 23'te yer alan tehditler grubuna ilişkin öncelik katsayılarının önem sıralaması, doğal alanların imara açılması (0,255134), toplumsal ve kültürel sorunlar (0,251199), maden, otoyol projelerinin ekoköylere/ekoçiftliklere yakın konumlanması (0,249086) ve sürdürülebilir, doğa dostu tarımsal üretim maliyetlerinin artması (0,24458) şeklindedir. Ekoköy/ekoçiftlik kurucularının daha çok, yapılaşmanın çevreyi olumsuz etkileyeceği gerçeği yönünde görüş bildirdikleri görülmektedir. Bu durum, gerek ekoköylerde/ekoçiftliklerde gerçekleştirilen bazı ekolojik faaliyetleri gerekse ortamın doğal görüntüsü ve doğal işleyişini olumsuz etkileyebileceğinden dolayı tehdit unsuru olarak görülmektedir.

Ekoköy/ekoçiftlik kurucularının görüşlerine göre, SWOT grup karşılaştırmalarına ait R'WOT çözümlemeleri tablo 24'te sunulmuştur.

Tablo 24. Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının SWOT Grup Karşılaştırmalarına Ait R'WOT Çözümlemeleri

ÖNCELİK KATSAYISI	SWOT GRUPLARINDAKİ ÖLÇÜTLERİN R'WOT ANALİZİ
0,08300	Doğal yaşama olan ilginin artması F1
0,07775	Bozulan çevrenin onarılması G1
0,06757	Geri dönüşüm sistemlerine yeterince dikkat edilmemesi Z4

0,06512	Yerel halkın ekoköyün/ekoçiftliğin amaçları konusunda yeterince bilinçli olmaması Z3
0,06510	Doğa dostu tarım yöntemlerinin uygulanması G3
0,06355	Maden, otoyol projelerinin ekoköylere/ekoçiftliklere yakın konumlanması T2
0,06343	İnsanların sürdürülebilir ekolojik yaşam konusunda bilinçlenmesi F2
0,06329	Çevrenin gelecek nesillere korunarak aktarılması G2
0,06152	Doğa dostu tarımsal uygulamalara olan ilginin artması F4
0,06152	Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılması G4
0,06144	Toplumsal ve kültürel sorunlar T4
0,06092	Sürdürülebilir, doğa dostu tarımsal üretim maliyetlerinin artması T3
0,06025	Doğayı koruma projelerinin ekoköyleri/ekoçiftlikleri desteklemesi F3
0,05753	Alt yapı eksiklikleri Z2
0,05078	Doğal alanların imara açılması T1
0,03897	Sürdürülebilir ekolojik yaşam alanı oluşturma konusunda sürecin yavaş ilerlemesi Z1

Ekoköy/ekoçiftlik kurucularının SWOT gruplarına ve SWOT ölçütlerine verdikleri öncelik sırası ilişkilendirilerek SWOT ölçütleri sıralanmıştır. Yapılan R'WOT çözümlemesinde tüm ölçütler öncelik katsayısına göre sıralandığından dolayı ekoköy/ ekoçiftlik kurucularının görüşlerine göre bir eylem planı oluşturulabilir. Bu eylem planında kısa, orta ve uzun dönemde hangi ölçütler üzerinde durulması gerektiği konusunda SWOT ölçütlerinin sıralamasına dikkat edilmesi gerekmektedir. Bundan yola çıkarak, ekoköylerin/ekoçiftliklerin sürdürülebilir yaşam alanı oluşturması acısından kısa vadede 2, orta vadede 5 ve uzun vadede 8 yıllık eylem planı oluşturulup, kurucuların bakış açısıyla kısa, orta ve uzun vadede yapılması gereken uygulamalar ortaya konulmuş olmaktadır.

Ekoköy/ekoçiftlik kurucularının görüşlerinin genel değerlendirmesine göre öncelik katsayıları en yüksek olan (0,06329'ten büyük) ölçütler arasında güçlü yönlerden üç, zayıf yönlerden iki, fırsatlar grubundan iki ve tehditler grubundan bir olmak üzere toplamda sekiz madde yer almaktadır. Katsayısı en yüksek olan ölçütlerden biri fırsatlar grubunda diğeri güçlü yönler grubundadır.

Tablo 24 incelendiğinde, fırsatlar grubundan "Doğal yaşama olan ilginin artması" ve güçlü yönlerden "Bozulan çevrenin onarılması" ölçütlerinin katsayıları itibariyle ön plana çıktığı görülmektedir. En yüksek öneme sahip olan (F1 ve G1) faktörlerin kısa vadede değerlendirilerek ele alınması gerekmektedir. Doğal yaşama olan ilginin artması konusunda tanıtımlar yapılarak, ekoköylerde/ekoçiftliklerde insanların ilgisini çekecek doğa tabanlı etkinlikler düzenlenebilir. Yerel yönetimlerin bu konuda insanları daha fazla teşvik edecek faaliyetlerde bulunması önem taşımaktadır. Ekoköyler

ve ekoçiftliklerin sürdürülebilir yaşam alanı oluşturması açısından "Bozulan çevrenin onarılması" güçlü yönlerden ilk sırada yer alan ölçüttür. Bu durum, ekoköy/ekoçiftlik kurucularının çevreye duyarlı yaklaşımları nedeniyle doğayı koruyucu faaliyetlerde bulunmalarının sonucudur.

F1 ve G1 dışında öne çıkan ölçütler önem sırasına göre "Geri dönüşüm sistemlerine yeterince dikkat edilmemesi (Z4)", "Yerel halkın ekoköyün/ekoçiftliğin amaçları konusunda yeterince bilinçli olmaması (Z3)", "Doğa dostu tarım yöntemlerinin uygulanması (G3)", "Maden, otoyol projelerinin ekoköylere/ekoçiftliklere yakın konumlanması (T2)", "İnsanların sürdürülebilir ekolojik yaşam konusunda bilinçlenmesi (F2)" ve "Çevrenin gelecek nesillere korunarak aktarılması (G2)" şeklindedir. Bu ölçütler kısa vadede üzerinde durulması gereken faktörleri oluşturmaktadır.

Ekoköylerin/ekoçiftliklerin sürdürülebilir yaşam oluşturması açısından, kurucuların görüşlerine göre orta vadede üzerinde durulması gereken ölçütlerin öncelik sıralaması "Doğa dostu tarımsal uygulamalara olan ilginin artması (F4)", "Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılması (G4)", "Toplumsal ve kültürel sorunlar (T4)", "Sürdürülebilir, doğa dostu tarımsal üretim maliyetlerinin artması (T3)" ve "Doğayı koruma projelerinin ekoköyleri/ekoçiftlikleri desteklemesi (F3)" şeklindedir. Orta vadede güçlü yönlerin daha fazla kuvvetlendirilmesi, fırsatlardan yararlanılarak avantaja çevrilmesi ve tehditlerin ortadan kaldırılması yönünde uygulanacak eylem planlamaları ekoköylerin/ekoçiftliklerin sürdürülebilirliğinin sağlanması açısından önem taşımaktadır.

Ekoköylerin/ekoçiftliklerin sürdürülebilir yaşam oluşturması açısından, kurucuların görüşlerine göre uzun vadede üzerinde durulması gereken ölçütlerin öncelik sıralaması "Alt yapı eksiklikleri (Z2)", "Doğal alanların imara açılması (T1)" ve "Sürdürülebilir ekolojik yaşam alanı oluşturma konusunda sürecin yavaş ilerlemesi (Z1)" şeklindedir. Uzun vadede zayıf yönlerin güçlü yöne dönüştürülmesi ve tehditlerin ortadan kaldırılması yönünde uygulanacak eylem planlamaları ekoköylerin/ ekoçiftliklerin sürdürülebilirliğinin sağlanması açısından önem taşımaktadır. Genel olarak değerlendirildiğinde, yerel yönetimlerin alt yapı eksiklikleri konusuna yeterince duyarlı davranmadıkları görülmektedir. Kısa vadede eylem planına dönüştürülmesi gereken alt yapı eksiklikleri konusunun yeterince önemsenmediği, kurucuların ölçütlere verdiği puanlar neticesinde ortaya konularak, uzun vadede uygulanacak eylem planları

içerinde yer alması gerektiği görülmektedir. Doğal alanlarda yapılaşma riskini tehdit olarak değerlendiren kurucuların, bu durumun ve sürdürülebilir ekolojik yaşam oluşturma konusunda sürecin yavaş ilerlemesinin kısa vadede sorun teşkil etmeyeceği yönünde düşünceye sahip oldukları görülmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5.1. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1.1. Araştırmadan Elde Edilen Sonuçlar

Bilinçli ve amaçlı topluluklar tarafından oluşturulan ekoköy yerleşimlerinin ortaya çıkışını 1960 ve 1970'lere kadar götürmek mümkündür. Ekoköyler mevcut yaşam tarzına alternatif bir yaşam modeli oluşturmak amaçlı ortaya çıkmış olsa da günümüzde bu durum bazı değişikliklere uğrayarak şekillenmiştir. Özellikle 1980'lerin sonlarına doğru ekoköy kavramının anlamı genişlemiş ve ön plana çıkmaya başlamıştır. Dünya ekosisteminde yaşanan olumsuz yöndeki değişimlerin dünyanın sürdürülebilirlikten uzaklaştığını göstermesi ve yaşanan toplumsal bozulmalar sivil toplum hareketlerinin büyümesini teşvik etmiş ve aynı dönemde ekoköyler gibi ekolojik yaşam fikirlerinin ortaya çıkışını hızlandırmıştır.

Ekoköyler ekosistemin sürdürülebilirliğini gözeterek tasarlanan ve tüm faaliyetlerini bu yönde gerçekleştirin alternatif yaşam örnekleridir. Ekoköyler kendi kendine yeterli, doğayla uyumlu, yenilenebilir enerji kaynaklarını kullanmayı tercih eden, kültürel, ekolojik, manevi uyum ve dengeyi gözeten, sürdürülebilir mimari tasarımlara sahip, atık ürünleri minimum düzeyde tutan ve geri dönüşümünü sağlayan, doğal tarım uygulamalarıyla çevreye zarar vermeden üreten ve çevrenin doğal gelişimini gözeten sürdürülebilir yerleşimlerdir.

Gelişmiş ülkelerde yaygın olan ekoköy modelleri sürdürülebilirlik ve ruhsal gelişime ilgi duyan insanlar tarafından oluşturulduğu görülür. Bu yüzden dünya nüfusunun az bir kısmı ekoköylerde yaşamaktadır. Ekoköyler oluşturdukları olumlu çevresel etkilerden çok ortaya koydukları fikirlerle dikkat çekerler. Onların mücadele ve başarıları yeşil topluma geçişe yöntem oluşturmada önemli örneklerdir.

Ekoköyler, 1994 yılında Gaia Vakfı tarafından Küresel Ekoköyler Ağı'nın (GEN) kurulması ile resmi bir temele oturtulmaya başlanmış ve 1996 yılında İstanbul'da düzenlenen Birleşmiş Milletler II. HABİTAT Konferansı'nda GEN tanıtılmıştır. GEN, ekolojik uyum içinde birlikte yaşayan insanları bir araya getiren ve bu yöndeki projeleri destekleyen oluşumdur. GEN'in Latin Amerika (CASA), Kuzey Amerika (GENNA),

Afrika (GEN-Africa), Avrupa (GEN Europe), Okyanusya ve Asya (GENOA) ayrıca Gençlik Ağı (NextGEN) vardır.

Ekoköylerin özelliklerini anlamak için sosyal, ekolojik ve spiritüel yani ruhani veya manevi yapılarını anlamak gerekmektedir. Ekoköyler genel olarak bu yapıların bir ya da birkaçı etrafında şekillenmiştir. Topluluk içerisinde yardımlaşma ve paylaşım ilkeleri desteklenir. Aynı zamanda benzer topluluklarla da yardımlaşmaya ve paylaşıma mümkün olduğunca öncelik verilir. Özellikle komün yapıya sahip olmayan topluluklarda her kesimden insanın teşvik edilmesi ve topluluk bilincinin geliştirilmesi ön plana çıkmaktadır.

Ekolojik sürdürülebilirlik kadar sosyal sürdürülebilirliğe de önem veren ekoköyler topluluk içinde bireysel fikirlere önem vererek herkesin katılımcı ruhla hareket etmesini destekler. Aslında topluluk içindeki herkesin memnun olacağı bir düzeni oluşturmak ekoköylerin zorlandıkları durumlardan biri olsa da bunu mümkün olduğunca başarılı şekilde sürdürmeye çalışırlar.

Ekoköylerde pozitif duyguların geliştirilmesi amaçlanır. Bazı ekoköyler pozitif duyguların geliştirilmesi için açıkça dini ritüellerini uygular. Bazen de bunu yoga, meditasyon gibi ruhsal dinginlik sağlayabilen uygulamalarla gerçekleştirirler.

Sürdürülebilir yerleşim konusu Türkiye'de 1996 yılında Habitat-II Konferansıyla gündeme gelmiştir. Konferansta, sürdürülebilir yerleşimler için birçok öneri ortaya konulmuştur. Fakat Türkiye'de ilk ekoköy yerleşim girişimi bu tarihten altı yıl önce gerçekleşmiştir. 1990 yılında planlanan ilk deneysel ekoköy hareketi Hocamköy Anadolu Ortak Yaşam Girişimi'dir. Kırıkkale, Hasandede'de uygulanması düşünülen proje 1998 yılında sosyo-kültürel, ekonomik, ekolojik ve kırsal yaşama dair uygulamaların geri planda kalmasının yarattığı bir takım nedenlerden dolayı tamamlanamadan sonlandırılmak zorunda kalınmıştır.

Türkiye'de ekoköy yerleşimlerinin başlangıcının dünyaya kıyasla günümüze daha yakın bir tarihe tekabül etmesi, henüz Türkiye'de ekoköylerin gelişim aşamasında olduğunu göstermektedir. Ayrıca diğer gelişmiş ülkelere göre Türkiye'de, ekoköy yerleşimlerinin gelişiminin yavaş ilerlemesi henüz kırsal alanla olan bağın devam etmesinden kaynaklanmaktadır. Çünkü çoğu ülkeye kıyasla, Türkiye'de insanların bağını koparmadığı bir köyünün olması alternatif köy yaşamı düşüncesini geri plana atmaktadır.

Son yıllarda Türkiye'de bireysel olarak geliştirilmiş veya geliştirilmeye çalışılan birçok ekolojik yerleşim örneği bulunmaktadır. Aynı zamanda devlet bünyesinde de ekoköy yerleşim planlarının geliştirildiği görülmektedir. Ekoköy yerleşimlerini teşvik etmek adına sinema sektörünün de bu düşünceye yön verici etkileri gözlemlenmiştir. "Efeköy Entel Köye Karşı" sinema filminde bu konu işlenmştir.

Türkiye'de, ekolojik yaşama dair uygulamaların ve ekoköylerin sürdürülebilirliğinin desteklenmesi amacıyla bazı dernek ve kuruluşlar oluşturulmuş fakat bunların bir kısmı zaman içerisinde etkinliklerini sonlandırmıştır. Günümüzde etkinliklerini devam ettiren dernek ve kuruluşlar, Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği, Marmariç Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği, Türkiye Permakültür Araştırma Enstitüsü'dür.

Ekolojik yerleşim alanlarından bir diğeri ekoçiftliklerdir. Ekoçiftlikler, doğa dostu tarım yöntemlerini seçen çiftçi ailelerin gerek geçimini sağlayabilme gerekse maddi gelir elde edebilme amacıyla oluşturdukları yerleşimlerdir. Tarımsal faaliyetlerin yanı sıra çiftlik turizmi faaliyetlerinde de bulunan ekoçiftlikler bozulmamış doğasıyla, yerel ve kültürel özellikleriyle, yerel mimarisiyle ve köy yaşamını yansıtıyor olması gibi birçok nedenden dolayı turistler tarafından sıkça tercih edilen alanlardan birini oluşturmaktadır.

Keşif, merak, gezme, görme, doğaya dokunma ve yenilik arayışı gibi ekoturistik talepleri karşılayabilen turistik ekoçiftlikler dışa dönük, insanlarla bağlarını güçlü tutan, çoğu zaman aile çiftliği tarzında bir yapıya sahip, insanları doğa bilinci kazanma noktasında destekleyen, insanlara şehir yaşantısından uzak dinlence aktivitesi ve izole tatil keyfi sunan alanlardır.

Turistik çiftliklerin dünyadaki gelişimi İkinci Dünya Savaşı sonrası döneme denk gelmektedir. Günümüzde uygulanan tarım ve turizm politikalarıyla birlikte dünyada birçok ülkede ekoçiftlik yerleşimleri ve ekoçiftlik turizmi artarak devam etmektedir.

Türkiye'de ekoçiftliklere olan ilgi son yirmi yıldır önemli derecede artmıştır. Türkiye'de ekoçiftlik turizmi özellikle Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği kapsamında yürütülen TaTuTa (Ekolojik Çiftliklerde Tarım Turizmi ve Gönüllü Bilgi, Tecrübe Takası) Projesi kapsamına dahil olmuş olan çiftliklerde uygulanmaktadır. Ancak projeye kayıtlı olmayan bazı çiftliklerinde ekoçiftlik turizmi kapsamında hizmet verdiklerini görmek mümkündür.

Türkiye'deki ekoçiftlikler genel olarak organik ve doğal tarım amacıyla oluşturulmuş aile çiftlikleridir. Küçük ölçekli yapıya sahip olan bu çiftlikler, kırsal alanların desteklenmesi ve ek gelir elde etmenin başka bir yolu olarak özellikle son yıllarda turistik hizmet sunma potansiyellerini geliştirerek bulundukları yörenin yerel ve kültürel dokusunu ve yöreye ait yaşamsal özellikleri hem turizm aracılığıyla insanlara tanıtmakta hem de bu değerlerin gelecek nesillere aktarılmasına katkı sağlamaktadırlar.

Bu araştırmada, kırsal destinasyonlardan ekoköyler ve ekoçiftliklerin Türkiye'deki mevcut durumu ve ekoturizm içerisindeki yeri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda araştırmanın bulgularından ve araştırmacı gözlemlerinden yola çıkılarak elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur:

Araştırmaya Katılan Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Görüşlerinden ve Araştırmacı Gözlemlerinden Elde Edilen Sonuçlar

Araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının büyük bir kısmı, ekoköy/ekoçiftlik kurma girişimlerini "ihtiyaç hissettim, organik tarım, ilgi çekici" olarak ifade ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanı sıra saha araştırması gözlemlerinde, Türkiye'de yer alan ekoköylerin/ekoçiftliklerin genellikle, insanların doğal yaşama olan ilgisinin artması ve şehir hayatının insanlar üzerinde yarattığı baskının insanların kırsala olan özlemi artırması sonucu geliştiği görülmüştür. Aynı zamanda çoğu ekoköy/ekoçiftlik kurucusunun mevcut çalışma hayatlarını tamamladıktan (emekli olduktan) sonra ekolojik yerleşim girişiminde bulundukları gözlemlenmiştir. Kurucuların hem hayatlarının sonraki zamanlarında doğayla iç içe yaşamayı hem de doğaya faydalı olacak işler ortaya koymayı bunun yanı sıra diğer aile bireylerine sağlıklı ortam bırakabilmeyi amaçladıkları için ekoköy/ekoçiftlik yerleşim girişiminde bulundukları görülmüştür. Konuyla ilgili benzer çalışmalar incelendiğinde, Clark'ın (2017) araştırma sonuçlarında, katılımcıların doğa sevgisi ve alternatif yaşam tarzı tercihlerinin onları ana akım toplumdan uzaklaştırarak farklı bir yaşam tarzı oluşturmaya yönelttiği vurgulanmaktadır. Williams (2017) araştırmasında, katılımcıların kendi kendine yeterli bir topluluk oluşturmak amacıyla ekolojik yaşam girişiminde bulunduklarını vurgulamaktadır. Kara'nın (2014) araştırma sonuçları, Türkiye'deki girişimlerin hem ekolojik hem sosyal boyutlar içerdiğini ve ekolojik kaygı temelli olarak başlatılıp, oluşumun sürdürülebilirliğini sağlayabilmek adına sosyal boyut ile desteklenerek gerçekleştiği yönündedir. Hem bu araştırmanın sonuçlarında hem de

yukarıda verilen birkaç örnek çalışmada da belirtildiği gibi ekoköy/ekoçiftlik yerleşim girişimlerinin bazı noktalarda kesiştiği görülmektedir. Özellikle ana akım toplumdan uzaklaşarak kendi kendine yeterli ve doğal yaşam kurma istekleri insanların ekolojik yerleşimler oluşturma yönündeki girişimlerini desteklediğini göstermektedir.

Araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının çoğunluğu, girişimleri için yaptıkları yatırımlara ilişkin görüşlerini "net rakam vermek zor" şeklinde ifade ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ekoköylere/ekoçiftliklere ilişkin yapılan yatırımların, ekoköylerin kuruldukları alanın yüzölçümüne, bölgesine, tasarım modellerine ve bireysel tercihlere bağlı olarak değiştiği görülmüştür. Daha izole ve bireysel amaçlar için kurulan yerleşimlerin maliyetleri daha az, turistik veya organik tarım gibi farklı amaçlarla kurulan yerleşimlerin maliyetleri daha fazla olabilmektedir. Ekoköyler/ekoçiftlikler genellikle hem tarım hem de turizmi bir arada sürdürmeye çalışan yerleşimler olarak kurulduğundan dolayı yapılan yatırımlar milyonları bulabilmektedir. Örneğin, araştırma sahası kapsamında incelenen Narköy yerleşimi için sekiz milyon (2012 yılı maliyetlerine göre) yatırım yapıldığı görülmüştür. Elde edilen araştırma sonuçları ve gözlemler doğrultusunda, ekoçiftlik girişimlerinin ekoköy girişimlerine göre genellikle daha az maliyetle sonuçlandığı söylenebilir. Bu durum, Türkiye'de yer alan ekoçiftlik yerleşimlerinin genellikle organik tarım ve hayvancılık gibi faaliyetlerle uğraşan küçük çaplı aile çiftlikleri olmasından kaynaklanmaktadır. Fakat ekoköylerin amaçları ve faaliyetleri gereği daha kapsamlı yerleşimler olması ekoköy ve ekoçiftlik yerleşim girişimleri için yapılan yatırımlar arasındaki farkı açabilmektedir.

Araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının büyük bir kısmının kurulma süreçleri ile ilgili bir mevzuatla karşılaşmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ekoköylere/ekoçiftliklere ilişkin herhangi bir mevzuatın olmaması bu tarz yerleşimlerin belli bir standarda oturtulmadığının göstergesidir. Aynı zamanda araştırma sonucunda, gelecekte yapılacak olan ekolojik yerleşim girişimlerinin daha başarılı ve sürdürülebilir olması için ilgili konuda düzenlenecek mevzuatın gerekli olduğu görülmüştür. Mevcut ekoköy/ekoçiftlik yerleşimlerinin çoğunun, kurucuların yatırım amaçlı aldıkları ya da aileden miras yoluyla kazanılan arazi üzerinde konumlandığı gözlemlenmiştir. Bu durum ekoköy/ekoçiftlik yerleşim kriterlerinin yasal bir prosedüre bağlı kalmaksızın bireysel amaçlar doğrultusunda geliştirildiğinin kanıtı olarak gösterilebilir.

Araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının bir kısmının, ekoköyün/ekoçiftliğin kuruluş aşamasında herhangi bir sorunla karşılaşmadıkları, diğer bir kısmının ise ekoköyün/ekoçiftliğin kuruluş aşamasında çeşitli sorunlarla karşılaştıkları görülmüştür. Karşılaşılan sorunların genel olarak "toplumsal, iş gücü ve su sorunu" şeklinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sosyo-kültürel ve ekonomik sorunlar ile alt yapı sorunlarının, yerleşimin kuruluş aşamasında yarattığı problemler ekolojik yerleşim girişim süreçlerini yavaşlatabilmektedir. Ana akım toplumsal düzenden farklı olarak kendine has fikirleri ve uygulamaları içeren ekolojik yerleşim alanları alternatif yaşam modelleri oluşturma yolunda ilerlerken çevresel baskılarla karşılaşabilmektedir. Bu baskıların daha çok tarımsal uygulamalar konusunda ve kültürel anlamda olduğu görülmüştür. Ekoköylerin/ekoçiftliklerin benimsemiş olduğu doğal ve organik tarımsal yöntemler ile yerelde benimsenmiş geleneksel uygulamaların insanlar arasında çatışma yaratabildiği gözlemlenmiştir.

Araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının büyük bir kısmının kuruluşta devlet desteği almadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Saha araştırması kapsamında yapılan gözlemler sonucu, bazıları hariç genel olarak ekoköy/ekoçiftlik yerleşimlerinin bireysel tercihler doğrultusunda kişisel bütçeye dayalı olarak oluşturulduğu görülmüştür. Bazı ekoköy/ekoçiftlik kurucularının devlet desteği talebinde bulunmadıkları bazılarının ise taleplerinin karşılıksız veya desteklerin yetersiz kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Konuyla ilgili benzer çalışmalar incelendiğinde, Takeuchi, Namiki ve Tanaka'nın (1998) araştırma bulguları, Sanneoul Ekoköyü'nün temel giderleri ağırlıklı olarak kamu fonlarından karşılanırken, sadece ev inşaatı ve arazi giderlerinin kırsala göç etmeyi seçen sakinler tarafından karşılandığını göstermektedir. Sonuç olarak değerlendirildiğinde, Türkiye'de kişisel olarak planlanmış ekoköy/ekoçiftlik yerleşim girişimlerini maddi anlamda destekleyen bir mevzuatın bulunmaması yerleşimlerin gelişimini yavaşlattığı çünkü kişisel bütçenin yerleşimi bir noktaya kadar geliştirebildiği ve çoğu yerleşimin bu durumdan kaynaklı olarak ekolojik yerleşim kriterlerini yeterince taşımadığı, kurucuların bu eksiklikleri zamana yayarak telafi etmeye çalıştıkları görülmüştür. Fakat yukarıda ki araştırmaya benzer şekilde, devlet bünyesinde geliştirilmeye çalışılan ekoköy yerleşimleri için aynı durum söz konusu değildir.

Araştırma katılımcılarının çoğunluğunun, amaçlarını "organik üretim, kırsalda yaşamak ve ekolojik turizm" şeklinde ifade ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ekoköyler

farklı amaçlar etrafında şekillenebilmektedir. Saha kapsamında incelenen ekoköylerin ortaya çıkışı her ne kadar kırsala dönüş ve doğayla iç içe yaşama talebi olsa da ekoköylerin arka planda izole topluluk oluşturma, bozulan çevreyi onarma ve ekolojik uygulamalara örnek oluşturma gibi amaçlar etrafında geliştirildiği görülmüştür. Bunun yanı sıra ekoçiftlik yerleşimlerinin ise daha çok organik tarımı ve ekolojik turizmi amaçladıkları gözlemlenmiştir. Konuyla ilgili benzer çalışmalar incelendiğinde, Pathiraja'nın (2007) ekoköyler üzerine yaptığı araştırmanın sonuçları, Damniyamgama Ekoköyü'nün afetten etkilenen topluluklar için sürdürülebilir yeniden yerleşim planlarının inşasını göstermek amacıyla tsunamiden etkilenen aileler için bir model köy olarak tasarlandığını göstermektedir. Salazar Preece (2011) yaptığı araştırmada, sosyal olarak saygılı ve çevreye duyarlı bir topluluk oluşturmanın amaçlandığını vurgulamaktadır. Kara'nın (2014) yaptığı araştırmada, ekolojik yerleşimlerin tamamında ekolojik sürdürülebilirlik amacının gözetildiği sonucuna ulaşılmıştır. Köse, Öztaşcı Gültekin, Yazıcı ve Yurttaş'ın (2017) araştırma sonucunda, ekoköylerin kentten uzaklaşma, doğa ile iç içe olma, alternatif bir yaşam modeli yaratma çabasıyla ortaya çıktığı vurgulanmaktadır. Hem bu araştırmanın sonuçlarında hem de yukarıda verilen birkaç örnek çalışmada da belirtildiği gibi ekoköyler genel olarak ekolojik yerleşim oluşturma amacıyla kurulmuş olsa da kendi içlerinde farklı alt amaçlar barındırabilmektedir. Bunların yukarıdaki benzer araştırmalarda da görüldüğü gibi kimi zaman yok olmaya yüz tutmuş bir yerleşimi yeniden tasarlayarak hayata geçirmek, şehir hayatının baskısından uzaklaşmak, yerleşimi turizme kazandırmak kimi zaman ise topluluk oluşturmak gibi amaçlar olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının büyük bir kısmının hayal ettiklerini kısmen gerçekleştirebildiği, ekoköy/ekoçiftlik ile ilgili halen yapmak istedikleri şeylerin olduğu ve Türkiye'de henüz gelişim aşamasında olan ekolojik yerleşimlerin ekolojik standartlara uygunluğunu sağlamalarının süreç gerektirdiği görülmüştür. Ekolojik yerleşimlerin kurulması ve geliştirilmesi için gerekli olan ekoteknolojik malzemelerin maliyetlerinin fazla olması ekolojik yerleşim girişiminde bulunan insanların yapmak istediklerini tam olarak ortaya koyamadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmacı gözlemlerine göre, ekoköy/ekoçiftlik yerleşimlerinin ekolojik mantık ve ekolojik uygulamalar etrafında şekillendirilmeye çalışıldığı fakat yerleşimin fiziksel yapısı itibariyle ekoteknolojilerden uzak fakat mümkün olduğunca doğaya zarar vermeyecek şekilde geliştirildikleri söylenebilir. Dolayısıyla ekoköy/ekoçiftlik

mantığında kurulmuş olan Türkiye'deki yerleşimlerin eksik yönlerinin bulunduğu ve kurucuların bu durumun farkında olduğu görülmüştür.

Araştırma katılımcılarının büyük bir kısmının, ekoköyün/ekoçiftliğin standart bir yapı tipine sahip olmadığına dair görüş bildirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların çoğu inşa önceliklerini "çevreye uygunluk, ihtiyaç ve yerel malzeme" şeklinde ifade etmiştir. Yapılan araştırmalar doğrultusunda, ekoköy/ekoçiftlik inşa tekniklerinin ekolojik yerleşim kriterlerine uygunluğunu sağlayan ülkelerin daha çok gelişmiş ülkeler olduğu, gelişmekte olan ve gelişmemiş ülkelerde bu durumun daha çok ihtiyaç ve malzemeye ulaşılabilirlik etrafında şekillendiği söylenebilir. Saha araştırması kapsamında incelenen ekoköylerin/ekoçiftliklerin farklı biçimlerde inşa edildikleri, standart bir uygulamaya bağlı kalmadıkları gözlemlenmiştir. İncelenen ekoköylerde/ekoçiftliklerde evlerin genellikle betonarme, ahşap ve taş yapı özelliği taşıdığı görülmüştür. Benzer araştırmalara bakıldığında, Pathiraja (2007) araştırmasında hem Damniyamgama hem de Findhorn Ekoköyü'nde, çevre dostu hammaddelerin ve inşaat için geri dönüştürülmüş malzemelerin kullanımına öncelik verildiği sonucuna ulaşmıştır. Kara (2014) araştırmasında, bazı yerleşimlerde mevcut yapının restore edilerek yaşatıldığını, yerel ve doğal malzeme kullanımı ve doğa dostu yapım tekniklerinin dikkat çektiğini vurgulamaktadır. Buna karşın Ardzijauskaite'nin (2009) araştırma sonuçları, son zamanlarda ortaya çıkan sürdürülebilir inşaat tekniklerinin yeterince uygulanmadığını göstermektedir. Yılmaz ve Marşoğlu Algur'un (2021) yaptıkları araştırmanın sonucunda, Findhorn Ekoköyü'nde yapıların inşasında genellikle doğal kaynaklı ve yerelde bulunan malzemelere yer verildiği vurgulanmaktadır. İlgili araştırmalarda da görüldüğü gibi kimi yerleşimlerin ekolojik standartlara dikkat ettiğini kimi yerleşimlerin ise farklı nedenlere bağlı olarak yerleşimlerin ekolojik kriterlere uygunluğuna yeterince dikkat etmediklerini söylemek mümkündür. Bu durumun daha çok maliyet ve ulaşılabilirlikten kaynaklandığı görülmüştür.

Araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının büyük bir kısmının bölge seçiminde doğallığı ve konumu gözettikleri görülmüştür. Araştırmacı gözlemlerine dayalı olarak, araştırmaya katılan çoğu ekoköy/ekoçiftlik kurucusunun genel olarak şehir hayatından uzak ve izole bir yaşam kurma amacıyla böyle bir girişimde bulundukları dolayısıyla doğallığı gözettikleri söylenebilir. Bunun yanı sıra bazı katılımcıların ekoturistik faaliyetlerini daha aktif gerçekleştirebilmek için yerleşimin şehire olan konumunu gözettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Fakat katılımcıların az bir

kısmının ise doğaya kazandırılması amacıyla tercihlerini bozulan bir alan üzerinde gerçekleştirdikleri ve bozulan ortamın doğaya yeniden kazandırılması için çaba sarf ettikleri gözlemlenmiştir. Konuyla ilgili benzer çalışmalar incelendiğinde, Tyson'ın (2009) araştırma sonuçları, yer seçiminin fiziksel ve ekolojik faktörlere dayandığını göstermektedir. Zeybek'in (2020) araştırmasında, ekoköylerin arazi seçimi aşamasında, özellikle yaşaması kolay, iklimi insan için elverişli olan bölgeleri tercih etmelerinin söz konusu olmadığını, aksine ekoköylerde yaşayan insanların her coğrafyada sürdürülebilir bir yaşamın kurulabileceğini savundukları vurgulanmaktadır. Sonuç olarak bakıldığında, yer seçimi tercihlerinin amaçlar etrafında şekillenebildiğini ve kolay yaşanabilir alanlar üzerinde yapıldığını söylemek mümkündür.

Ekoköylerin/ekoçiftliklerin büyük bir kısmının üyelik kriterlerine sahip olduğu ve ekoköy/ekoçiftlik kurucularının çoğunluğunun ekoköy/ekoçiftlik kriterlerini "doğayı sevme ve bilinçli olma" şeklinde ifade ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmacı gözlemlerine dayalı olarak, incelenen ekoköy/ekoçiftlik yerleşimleri genel olarak değerlendirildiğinde TaTuTa'ya üye oldukları dolayısıyla belirli kriterleri gözettikleri söylenebilir. Ekoköy/ekoçiftlik kurucularının ziyaretçilerin ve gönüllülerin ekolojik yaşamla bütünleşebilmelerini, şehir hayatıyla kıyaslama yoluna gitmeden doğayı sevmelerini ve bu yönlü davranışlarda bulunmalarını aynı zamanda doğayla bütünleşebilme adına uzun süreli ziyaretlerde bulunmalarını talep ettikleri görülmüştür. İlgili çalışmalar incelendiğinde, Pathiraja'nın (2007) araştırma sonuçlarında, Findhorn Ekoköyü üyelerinin çevrecilik ve korumaya yönelik tutuma sahip oldukları vurgulanmaktadır. Bartu'nun (2020) araştırma sonuçları ekolojik yerleşkelerin, oluşturdukları yerleşkeye maksimum alabilecekleri kişi sayısını sınırlandırılmamış olduğunu ve yerleşkeye giriş için herhangi bir üyelik koşulu aranmadığını göstermektedir. Hem bu araştırmanın sonuçlarında hem de yukarıda verilen örnek çalışmalarda da belirtildiği gibi bazı ekoköylerin/ekoçiftliklerin ziyaretçilerde belirli kriterler gözettikleri görülmüştür.

Katılımcıların büyük bir kısmının ekoköyü/ekoçiftliği kurarken civar köylerle herhangi bir problem yaşamadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca katılımcıların çoğunluğunun, civar köylerle görüşme sıklıklarını "sürekli ve ara sıra" olarak ifade ettikleri ve katılımcıların genel olarak civar köylerle iş gücü ve yerel sorunlar hakkında görüştükleri görülmüştür. Saha araştırması gözlemlerine dayanarak, ekoköy/ekoçiftlik kurucularının genel anlamda çevrede bulunan yerleşimlerle iletişimlerinin iyi düzeyde

olduğu fakat bu durumun kimi ekoköylerde/ekoçiftliklerde geçerli olmadığı söylenebilir. Çünkü kimi ekoköy/ekoçiftlik civarındaki yerel halkın, alışık olmadığı ekolojik yerleşim düşüncesini benimsenmelerinin zaman aldığı sonucuna hem kurucuların hem de yerel halkın ifadeleri neticesinde ulaşılmıştır. Yerel halk ve ekoköy/ekoçiftlik kurucuları arasında gelişen iletişimin zamanla alışveriş, istihdam, yerelde çözülmesi gereken problemlerde iş birliği ve ekolojik uygulamaların geliştirilmesi gibi boyutlara taşındığı görülmüştür. Konuyla ilgili benzer çalışmalar incelendiğinde, Ardzijauskaite (2009) yaptığı araştırmada, ekoköylerin ve geleneksel toplumun iletişiminin sosyal ve doğal çevrede büyük gelişmelere yol açabileceği vurgulanmaktadır. Williams'ın (2017) araştırma sonuçları, ekoköylülerin kendilerini yakın çevreleriyle bütünleştirmeye çalıştıklarını ortaya koymaktadır. Bartu'nun (2020) araştırma sonucu, incelenen ekolojik yerleşkelerin sürdürülebilirlik parametreleri çerçevesinde kırsal yerleşkelerle etkileşimlerinin çok zayıf olduğunu göstermektedir. Sonuç olarak değerlendirildiğinde, ekoköy/ekoçiftlik yerleşimleriyle yerel halk arasındaki iletişim yerleşimlerin gelişimi ve desteklenmesi açısından önem taşımaktadır. Bu doğrultuda ekolojik yerleşimlerin çevredeki halk ile bütünleşerek olumlu örnekler oluşturmaları hem gelişimlerini sürdürebilmelerini hem de yeni ekolojik girişimlerin yerelde daha çabuk benimsenmesini sağlayabilir.

Araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının büyük bir kısmının benzer ekoköylerle/ekoçiftliklerle bağlantı halinde oldukları görülmüştür. Genel olarak Buğday Derneği'ne üye ekoköylerle/ekoçiftliklerle iletişim halinde olan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının benzer ekoköylerle/ekoçifliklerle ortak sorunları paylaşmak ve bilgi alışverişi amacıyla görüştükleri sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan araştırmada, yerel anlamda birbirinden haberdar ve bağlantı halinde oldukları görülen ekoköylerin/ekoçiftliklerin uluslararası anlamda benzer yerleşimlerle iletişimlerinin olmadığı görülmüştür. Ekoköylerin Türkiye'de ilk ortaya çıkmaya başladığı yıllarda EKİLAT ve EKOYER gibi ekoköy girişimde bulunmak isteyen kişilerce, girişimciler arasındaki iletişim ve dayanışmanın sağlanması amacıyla oluşturulan kuruluşların zamanla etkinliklerini yitirdiğini ve günümüzde ekoköy yerleşimleri arasında o anlamda destekleyici bir bağın olmadığını dolayısıyla ekoköyler arasındaki paylaşımların daha çok kişisel bazda kaldığını söylemek mümkündür.

Araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının büyük bir kısmı, yerel yönetimlerle olan ilişkilerini "herhangi bir problemimiz yok" şeklinde ifade etmiştir.

Araştırmada, ekoköylerin/ekoçiftliklerin gelişimi için yerel yönetimlerin ekolojik yerleşim girişimlerini desteklemesinin önem taşıdığı görülmüştür. Ekoköylerin/ekoçiftliklerin genellikle altyapı iyileştirme süreçlerinde yerel yönetimlerle iletişime geçtikleri bunun dışında süreklilik arz eden bir bağlantılarının olmadığı tespit edilmiştir.

Araştırma katılımcılarının büyük bir kısmının, ziyaretçilerin ekoköye/ekoçiftliğe internet yoluyla ulaştıklarını ifade ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının çoğunluğu, ziyaretçilerden alınan yorumları "oldukça güzel" olarak değerlendirmiştir. Ekolojik yerleşim girişimlerinin bireysel boyutta kalması ve tanıtım faaliyetlerini genel olarak sosyal medya aracılığıyla yapılıyor olması yerleşimleri ziyaret edecek kişilerin ekoköye/ekoçiftliğe daha çok internet aracılığıyla ulaşabilmesine neden olmaktadır. Bunun yanı sıra günümüzde tanıtım faaliyetlerinin genel olarak internet üzerinden yapılıyor olması da bunun nedenlerinden biri olarak görülmektedir.

Araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının büyük bir kısmının, kuruluş veya derneğe üye olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ekoköy/ekoçiftlik kurucularının çoğunluğunun Buğday Derneği'ne üye oldukları görülmüştür. Ayrıca araştırmaya katılan kurucuların büyük bir kısmı, çevre gönüllü kuruluşlarla veya STK'larla olan iş birliklerine ilişkin görüşlerini "iş birliğimiz yok" şeklinde ifade etmiştir. Bunun yanı sıra katılımcıların, kendi aralarında herhangi bir örgütlenmelerinin olmadığı görülmüştür. Kişisel amaçlarla kurulmuş olan ekoköy/ekoçiftlik yerleşimleri amaçlarını daha çok kendi çabaları doğrultusunda gerçekleştirmektedir. Türkiye'de henüz yalnızca ekoköy yerleşimleri için oluşturulmuş bir kuruluşun bulunduğunu söylemek mümkün değildir. Ekoköy ve ekoçiftlik yerleşimlerini kapsamına alan Buğday Derneği bu konuda en aktif olan dernek olarak öne çıkmaktadır. Ekoköyler/ekoçiftlikler daha çok Buğday Derneği aracılığıyla bağlantı halinde kalarak genellikle ziyaretçilerin ve gönüllü kişilerin ekoköyde/ekoçiftlikte bulunma taleplerini bu yolla karşılamaktadır.

Araştırma katılımcılarının büyük bir kısmının, GEN'e üyelik durumlarını "üyesi değiliz" şeklinde ifade ettikleri görülmüştür. Yapılan araştırmada, Türkiye'de Güneşköy ve Pastoral Vadi dışında GEN'e üyeliği bulunan ekoköy yerleşimi bulunmamaktadır. Kurucuların çoğunluğunun GEN hakkında bilgisi olduğu fakat üyelik konusunu erteledikleri görülmüştür. Bu durum Türkiye'de yer alan ekoköylerin uluslararası anlamda henüz yeterince gelişmediğini göstermektedir. Aynı zamanda bu durumun,

Türkiye'deki ekoköylerin dünya çapında tanınırlığını olumsuz anlamda etkileyebileceğini söylemek mümkündür. Konuyla ilgili benzer bir çalışmada, Bartu'nun (2020) araştırma sonuçları, çalışma alanındaki ekolojik yerleşkelerin hiçbirinin uluslararası farklı bir kuruluşla temasta olmadığını göstermektedir. Hem bu araştırmanın sonuçlarında hem de yukarıda verilen örnek çalışmanın sonucunda, yerleşimlerin uluslararası kuruluşlarla bağlantılarının zayıf olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının çoğunluğu, ekoköyü/ekoçiftliği finansal olarak ekoköyde/ekoçiftlikte üretilen ürünler ve ekoturizm ile sürdürmektedir. Ayrıca araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının tamamının herhangi bir yerden destek almadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan saha araştırmasında, ekoköylerde/ekoçiftliklerde üretilen doğal ve organik ürünlerin ziyaretçiler tarafından oldukça ilgi çektiği gözlemlenmiştir. Yetiştirilen ürünlerin hem ziyaretçilere konaklamaları esnasında sunulması hem de pazarlamasının yapılıyor olması ekoköyler/ekoçiftlikler için önemli gelir kaynağı sağlamaktadır. Turistik faaliyetlere dolayısıyla ziyaretçilere açık olmayan yerleşimlerin genellikle ürettikleri ürünleri taze veya kışlık yiyecek olarak pazarlayarak gelir elde ettikleri bunun yanı sıra bazı ekoköy/ekoçiftlik kurucusunun ise farklı bir işten elde ettiği kazançla veya emekli maaşıyla hayatlarını idame ettirdikleri görülmüştür.

Araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının büyük bir kısmı ekoköylerin/ekoçiftliklerin sürdürülebilirliğini bozacak bazı tehditlerin olduğunu düşünmektedir. Katılımcıların çoğunluğuna göre, sürdürülebilirliği bozacak tehditler "imara açmak ve çevresel tahribat" şeklindedir. Özellikle şehre yakın olan ekoköy/ekoçiftlik yerleşim alanlarının doğal çevresinin imara açılması yerleşimlerin amaçlarına aykırı faktörleri ortaya çıkarabilmektedir. Hem tarımsal uygulamalar hem de ekoturistik faaliyetler anlamında korunması gereken doğal ortamın bozulmasının yerleşimleri ekolojik boyuttan uzaklaştırabildiği görülmüştür.

Katılımcıların büyük bir kısmının, ekoturizme ilişkin görüşlerini "desteklenmeli, doğayla bağ kurma ve bilinç oluşturulmalı" şeklinde ifade ettikleri görülmüştür. Bazı katılımcılar ekoturizmin ekoköye/ekoçiftliğe olan etkisini "çevresel tahribatların artması ve etkisi olduğunu düşünmüyorum" şeklinde değerlendirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Çevresel bozulmaları en aza indirmeye çalışan ekoköy/ekoçiftlik kurucuları, turistik faaliyetleri yerleşimlerin doğal yapısını olumsuz anlamda etkilemesinden dolayı tehdit olarak görmektedir. Bazı ekoköy/ekoçiftlik kurucuları ekoturistik faaliyetlerin

desteklenmesinin gerekli olduğunu düşünürken bazıları ekoköylerin/ekoçiftliklerin turistik faaliyet alanı olmaması gerektiğini düşündükleri görülmüştür. Ekoköylerin/ekoçiftliklerin turistik faaliyet alanı olmaması gerektiğini düşünen kurucular turistik faaliyetlerin ortamın doğallığını bozacağı yönünde kanıya sahip oldukları görülmüştür.

Araştırma katılımcılarının büyük bir kısmının, ekoköyde/ekoçiftlikte yapılan turistik faaliyetlere ilişkin "turistik faaliyet yapılmıyor" şeklinde görüş bildirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ekoköylerin/ekoçiftliklerin az bir kısmında ise daha çok kamp turizmi yapıldığı ve kırsal turizm faaliyetleri yürütüldüğü aynı zamanda turistik ekoköylerde/ekoçiftliklerde konaklama ve yeme-içme hizmeti sunulduğu görülmüştür. Türkiye'de henüz ekoköyler/ekoçiftlikler için turistik faaliyetlerin geliştiğini söylemek pek mümkün değildir. Bu durum hem ekoköylerin/ekoçiftliklerin ortaya çıkışının günümüze yakın olmasından dolayı insanlar tarafından fazla bilinmiyor olması hem de ekoköy/ekoçiftlik kurucularının turistik faaliyetlerin ekolojik ortama zarar verebileceğini düşündükleri için turistik faaliyetlerden uzak kalmalarından kaynaklandığı söylenebilir.

Araştırma katılımcılarının çoğunluğuna göre, ekoköyü/ekoçiftliği farklı kılan durumlar doğallık ve organik tarımdır. Katılımcıların, ekoköylerde/ekoçiftliklerde yürüttüğü faaliyetlerin ve çevreye karşı duyarlılıklarının bu düşüncelerini desteklediği sonucuna ulaşılmıştır. Saha araştırması gözlemlerine dayanarak ekoköyü/ekoçiftliği farklı kılan durumlar genel olarak ekolojik bilincin üst düzeyde olması ve tarımsal yöntemlerin bu doğrultuda gerçekleştirilmesi, bozulan ortamın iyileştirilmesi ve doğaya kazandırılmaya çalışılması, ekolojik bilinci çevredeki diğer insanlara benimsetebilme ve eko-topluluk oluşturma çabasıdır. Bunun yanı sıra az kısmını kapsamakla birlikte bazı ekoköy/ekoçiftlik kurucularının kişisel çıkarlarını doğa karşısında geri planda tutuyor olması ekoköyleri/ekoçiftlikleri farklı kılan bir diğer durumdur.

Araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının büyük bir kısmının, ekoköy ve ekoçiftliklere ilişkin eğitim almadıkları sonucuna varılmıştır. Ayrıca katılımcıların çoğunluğunun ekoköylere/ekoçiftliklere ilişkin eğitim faaliyetlerinde bulunmadıkları görülmüştür. Eğitim faaliyetlerinde bulunan ekoköylerde/ekoçiftliklerde ise eğitimlerin sertifikalı eğitimler olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Saha araştırması esnasında yapılan görüşmelerde katılımcıların daha çok ekolojik yerleşimler ve doğal tarımsal yöntemler hakkında kitaplar okuyarak bilgi sahibi oldukları görülmüştür. Katılımcıların bazen bu

bilgilerini ekoköyü/ekoçiftliği ziyaret eden ekolojik yaşama ilgili insanlarla paylaşabildiği gözlemlenmiştir. Konuyla ilgili benzer çalışmalar incelendiğinde, Bartu (2020) yaptığı araştırmada, çalışma kapsamında ele alınan eko yerleşkelerin sadece kendi çevrelerindeki insanlara ve genellikle kendileri gibi kentten gelen ziyaretçilerine eğitim verdikleri anlaşılmaktadır. Pathiraja'nın (2007) araştırma sonuçlarında, Findhorn Ekoköyü'nde çevre eğitim programlarının uygulandığı vurgulanmaktadır. Sonuç olarak bakıldığında, ekolojik yerleşimlerde verilen eğitimlerin küçük çaplı ve çevre konulu eğitimlerden oluştuğu söylenebilir.

Araştırma katılımcıların büyük bir kısmının, ekoköyleri/ekoçiftlikleri şimdi ve geleceğe yönelik "sayıca yeterli değil gelişeceğini düşünüyorum ve desteklenmiyor gelişeceğini düşünmüyorum" şeklinde değerlendirdikleri görülmüştür. Saha araştırması esnasında yapılan görüşmelerde, bazı katılımcıların ekolojik bilincin gittikçe daha fazla gelişme gösterdiği ve bunun ekolojik yerleşimlerin sayıca artması yönünde destekleyici olabileceğini düşündükleri bazı katılımcıların ise ekolojik yerleşimlerin devlet tarafından desteklenmesinin önemli olduğu, ekoköylerin/ekoçiftliklerin ancak o zaman daha fazla gelişme göstereceği yönünde inanca sahip oldukları görülmüştür. İlgili çalışmalar incelendiğinde, Jones (2014) yaptığı araştırmada, ekolojik hedeflere doğru ilerlendiği sonucuna ulaşmıştır. Hem araştırma kapsamında yapılan gözlemlere hem de verilen örnek çalışmanın sonucuna dayalı olarak, ekolojik yerleşim bilincinin ve buna bağlı olarak ekolojik yerleşim girişimlerinin zamanla daha fazla artacağını söylemek mümkündür.

Araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının tamamına yakınının, ekoköylerin/ekoçiftliklerin farklı yaşam modellerinin mümkün olduğunu insanlara gösterebilme yönündeki hedefine ulaşacağını düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmacı gözlemlerine dayanarak, özellikle ekoköye/ekoçiftliğe yakın yerleşimlerde yaşayan yerel halkın ekolojik yaşam fikrine zamanla daha sıcak bakmaya başladıkları görülmüştür. Doğal yaşam alanlarının gittikçe daha fazla ilgi çekmeye başladığı düşünüldüğünde ekoköylerin/ekoçiftliklerin farklı yaşam modelleri olarak zamanla daha fazla ön plana çıkacağı fikri katılımcıların düşüncesini desteklemektedir.

Araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının çoğunluğunun, ekoköylerin/ekoçiftliklerin izole topluluklar olmadığını düşündükleri görülmüştür. Yapılan gözlemler sonucu, Türkiye'de yer alan ekoköylerin/ekoçiftliklerin genel olarak dışa açık ve insanlarla iletişim ve etkileşim içerisinde oldukları görülmüştür. İzole

topluluklar olmaktan öte insanlara ekolojik yaşamın örneklerini gösterebilme yönünde çaba sarf ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ekoköylerin çok az bir kısmı ki bu yerleşimlerin araştırma kapsamına dahil olmak istememeleri dışa kapalı topluluklar olduklarının kanıtı olarak gösterilebilir. Konuyla ilgili benzer çalışmalar incelendiğinde, Pathiraja'nın (2007) Damniyamgama ve Findhorn ekoköyleri üzerine yaptığı araştırmanın bulguları, her iki köy de köyleri dış dünyadan nispeten bağımsız kılan çeşitli özelliklere sahip olsa da, bazı koşullar altında dış kaynaklara da bağımlı olmaları gerektiğini göstermektedir. Hem bu araştırmanın sonuçlarında hem de yukarıda verilen örnek çalışmada da belirtildiği gibi ekoköylerin/ekoçiftliklerin sistemden tamamen bağımsız olması şu an için pek mümkün görünmemektedir. Yapılan araştırmalarda izole topluluk oluşturma amacıyla kurulan yerleşimlerin bile özellikle eğitim ve sağlık gibi konularda dışa bağımlı oldukları görülmüştür. Sonuç olarak, ekoköylerin/ekoçiftliklerin tamamen dışa kapalı topluluklar olduğunu söylemek yanlış bir ifade olacaktır.

Araştırma katılımcılarının çoğunluğunun, ekoköyleri/ekoçiftlikleri alternatif yaşam biçimi olarak gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmacı gözlemlerine dayalı olarak, tamamen alternatif olmasa bile ana akım yaşam modelinden sıyrılmış, hem geriye dönüşün modern ve bilinçli hali hem de doğanın kıymetini anlama yönünde alternatif yaşam modelleri olduğu söylenebilir. Yapılan benzer bir çalışmada ise farklı bir sonuca ulaşıldığı görülmektedir. William'ın (2017) araştırma bulguları, sistemik reform olmadığı sürece, tüketici kapitalizmine tamamen alternatif yaşam tarzlarının var olamayacağını ortaya koymaktadır. Sonuç olarak bakıldığında, ekoköyler/ekoçiftlikler ekolojik yaşam biçimi olarak alternatif olabilirler ama tamamen ana akım toplumdan kopmuş yerleşim formları değildir.

Araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının büyük bir kısmının, ekoköylerin/ekoçiftliklerin dünya ki birincil misyonunu "doğal üretim, doğaya sahip çıkma, doğayla olan bağı güçlendirme ve insancıl bir yaşam" olarak ifade ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca katılımcıların büyük bir kısmının, ekoköylerin/ekoçiftliklerin gelecek nesillere aktarılması konusunu "doğal kaynakları korumalıyız ve gençler bilinçlenmeli" şeklinde değerlendirdikleri görülmüştür. Kaynakları yaşatabilmenin yolu doğanın sunduğu kaynakların değerini bilme dolayısıyla doğaya sahip çıkma gerçeğini göstermektedir. Ekoköylerin/ekoçiftliklerin yaşamsal fikirlerini bu yönlü ortaya koymaları ve model oluşturmaları onların kendilerine biçtiği rolü göstermektedir.

Araştırma katılımcılarının çoğunluğunun, ekoköylerin/ekoçiftliklerin devlet politikalarıyla destekleneceğine ilişkin düşünceye sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan araştırmaya dayanarak, Türkiye'de gelişme sürecinde olan bu yerleşimlerin sürdürülebilirliklerini sağlamaları amacıyla belirli ekolojik yerleşim kriterlerinin yerel veya ulusal bazda yasal prosedürlere dayandırılması, yerleşimlerin gelişimlerini daha sağlıklı devam ettirebilmeleri anlamında faydalı olabileceği söylenebilir. İnsanlar tarafından fazla bilinmeyen bu yerleşimlerin tanıtım faaliyetlerinin devlet destekli yapılması hem turistik anlamda gelişimleri hem de yeni kurulacak ekolojik yerleşim girişimleri için teşvik edici olabilir. Benzer bir araştırmada da aynı sonuca ulaşıldığı görülmektedir. Bartu'nun (2020) araştırma sonucunda, yerel yönetim güçlerinin ekolojik yerleşmeleri desteklemesi gerektiği vurgulanmaktadır. Dolayısıyla ekolojik yerleşimlerin üstesinden gelemediği kimi konularda desteklenmeleri başarılı yerleşim girişimlerinin çoğalmasını sağlayabilir.

Araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının çoğunluğu, ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik gelecekteki tanıtım faaliyetlerinin nasıl olması gerektiğine ilişkin görüşlerini "tanıtıma gerek yok" şeklinde ifade etmiştir. Bu yönde cevap veren katılımcıların, tanıtım faaliyetlerinin ekoköylere/ekoçiftliklere olan turistik talebi artıracağından ve bu durumun çevresel tahribatlara neden olabileceğinden dolayı tanıtım faaliyetlerine sıcak bakmadıkları görülmüştür. Saha araştırması gözlemlerine dayanarak, kimi yerleşimlerin turistik faaliyetlerde bulunduğu kiminin ise turistik faaliyetlerden uzak durduğu görülmüştür. Turistik faaliyetlerden uzak duran yerleşimlerde "insanın girdiği ortamın ekolojisi bozulur" düşüncesinin hakim olduğu görülmüştür. Fakat bazı ekoköy/ekoçiftlik yerleşimlerinin ise turistik faaliyetlerin geliştirilmesi yönünde düşünceye sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının büyük bir kısmının, ekoköydeki/ekoçiftlikteki alışkanlıklarının doğayla iç içe yaşamak olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca katılımcıların çoğunluğunun, ekoköyde/ekoçiftlikte yaşama olanağı bulunmaması halinde geleneksel bir köyde yaşamak isteyip istememe konusundaki düşüncelerini "isterdim" şeklinde ifade ettikleri görülmüştür. Araştırmacı gözlemlerine ve kurucularla yapılan diyaloglara dayanarak, çoğu ekoköy/ekoçiftlik kurucusunun şehir hayatından uzaklaşmak ve doğa için faydalı şeyler ortaya koyabilmek amaçlı böyle bir girişimde bulundukları düşünüldüğünde, kurucuların bulundukları doğal ortamı değiştirme yoluna gitmeden doğayla bütünleşik bir yaşam tarzı ortaya koymaları onların

ekolojik ortamla olan bağlarını ve amaçları doğrultusunda geliştirdikleri alışkanlıklarını ortaya koymaktadır. Ekoköy/ekoçiftlik kurucularının çoğunun, aynı ortamı bulabilmesi ve doğa için faydalı işler çıkarabilmesi dahilinde geleneksel bir köyde yaşayabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Bazı kurucular ise son yıllarda değişime uğraması (şehir hayatına ait bazı durumların köy hayatına yansıması, tarımsal uygulamalarda gerileme ve ticari kaygı) nedeniyle geleneksel bir köyde yaşayamayacağını düşündükleri görülmüştür.

Araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının büyük bir kısmının, ekolojik döngülere önem vererek teşvik etmeye çalıştıkları durumu "ekoköyde/ekoçiftlikte ekosistemin genel işleyişini gözetiyoruz" şeklinde ifade ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Kurucuların bu ifadesi yapılan saha araştırması gözlemleriyle uyuşmaktadır. Kurucuların gerek günümüzde çevresel tahribatın önüne geçmek gerekse oluşmuş çevresel tahribatlara karşı doğayı onarma çabaları bu durumu desteklemektedir. Ekoköy/ekoçiftlik yerleşimlerinde uygulanan faaliyetlerde ekosistemin ön planda tutulduğu görülmüştür. Ayrıca bazı yerleşimlerde doğanın kendi akışına bırakıldığı gözlemlenmiştir.

Katılımcıların büyük bir kısmının, ekoköyde/ekoçiftlikte organik tarım yöntemini tercih ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan saha araştırmasında, ekoköylerin/ekoçiftliklerin doğal ve organik tarım yöntemlerini tercih ettikleri gözlemlenmiştir. Bazı ekoçiftliklerin/ekoköylerin yalnızca kendi ihtiyaçları karşılamak bazılarının ise hem kendi ihtiyaçlarını karşılama hem de üretilen ürünleri pazarlayarak maddi kazanç elde etmek amaçlı tarımsal yöntemlerde bulundukları görülmüştür. İlgili çalışmalar incelendiğinde benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Güleryüz'ün (2013) araştırma sonuçları, Türkiye'de bulunan yerleşimlerin tümünün organik tarım uygulamasında bulunduklarını göstermektedir. Yılmaz'ın (2008) yaptığı araştırmada, ekoçiftliklerin organik tarım yöntemlerini tercih ettiği vurgulanmaktadır. Pathiraja'nın (2007) araştırma sonuçları, Findhorn Ekoköyü'nün on beş dönümlük organik tarım çiftliğine sahip olduğunu ve taze gıda ihtiyacının büyük bir bölümünü bu şekilde karşıladığını ortaya koymaktadır. Hem bu araştırmanın sonuçlarında hem de yukarıda verilen birkaç örnek çalışmada da belirtildiği gibi ekoköylerde/ekoçiftliklerde tarımsal uygulamalar konusunda ekolojik kriterlere önem verilmektedir. Ayrıca yapılan araştırmalar doğrultusunda, ekoçiftliklerin genellikle organik tarım yöntemlerini ekoköylerin ise daha çok doğal tarım yöntemlerini tercih ettikleri söylenebilir. Bu durum ekoçiftliklerin ticari kaygısını ortaya koymaktadır.

Araştırma katılımcılarının çoğunluğunun, atık yönetimi konusunda kompost yapımını tercih ettikleri ve bitkisel atıkları yem olarak kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Saha araştırmasında, ekoköylerde/ekoçiftliklerde bitkisel atıkların iki şekilde değerlendirildiği gözlemlenmiştir. Birincisi hayvanlara besin olarak verilmesi bir diğeri ise komposta dönüştürülerek tarımsal üretimde kullanılması şeklindedir. Bitkisel atıklar dışındaki atıkların toplanarak geri dönüşüm kutularına bırakıldığı görülmüştür. Ayrıca bazı yerleşimlerde (ör. Pastoral Vadi) gri suların biyolojik gölette arıtımı yapılarak sulama amaçlı kullanılmaya çalışıldığı gözlemlenmiştir. Konuyla ilgili benzer çalışmalar incelendiğinde, Williams (2017) araştırmasında, ekoköylülerin bitkisel atıkları kompostlayarak besin döngüleri geliştirmek için kullandıklarını ortaya koymaktadır. Pathiraja'nın (2007) araştırma sonuçları, incelenen ekoköylerde etkin bir atık yönetim stratejisinin uygulandığını ve geri dönüşüm sistemlerine önem verildiğini göstermektedir. Jones'ının (2014) yaptığı araştırmada, Dancing Rabbit Ekoköyü'nde atıkların ayrıştırılarak geri dönüşüm merkezine gönderildiği sonucuna ulaşılmıştır. Sonuç olarak bakıldığında, ekolojik yerleşimlerde atıkların sisteme tekrar kazandırılmasına önem verilmektedir. Bu durum, yerleşimlerin ekolojik kriterlere uygunluğunu gösteren durumlardan biridir.

Araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının büyük bir kısmının, ekoköyde/ekoçiftlikte enerjiyi şebeke elektriğinden ve güneş enerjisinden elde ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan saha araştırmasında, ekoköylerin/ekoçiftliklerin yenilenebilir enerji kaynaklarına ilgilerinin yüksek olduğu ve yerleşimlerden bazılarının yenilenebilir enerji kaynaklarından yararlandıkları gözlemlenmiştir. Bazı yerleşimlerin ise yenilenebilir enerji kaynağı sistemlerinin mali boyutlarını fazla bulmalarından dolayı yenilenebilir enerji kaynaklarından yeterince yararlanmadıkları ve şebeke elektriğinden faydalandıkları görülmüştür. Konuyla ilgili benzer çalışmalar incelendiğinde, Güleryüz'ün (2013) araştırma sonuçları, Türkiye'de bulunan tüm girişimlerde, güneş enerjisinden yararlanıldığını ve genel anlamda, yerleşimlerde yenilenebilir alternatif enerji sistemlerine karşı ilginin fazla olduğunu göstermektedir. Pathiraja'nın (2007) araştırma sonuçları, Damniyamgama Ekoköyü'nün güneş enerjisi kullandığı, Findhorn Ekoköyü'nün ise yenilenebilir enerji kaynağı olarak rüzgâr enerjisinden yararlandığı yönündedir. Jones'ının (2014) yaptığı araştırmada, güneş ve rüzgâr enerjisi yeterli güç sağlamadığında şebeke elektriğinden yararlanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Yılmaz ve Marşoğlu Algur'un (2021) yaptıkları araştırmanın sonucu, Findhorn Ekoköyü'nde

yenilenebilir enerji kaynaklarından hem rüzgâr hem de güneş enerjisinden yararlanıldığını göstermektedir. Hem bu araştırmanın sonuçlarında hem de yukarıda verilen birkaç örnek çalışmada da belirtildiği gibi ekolojik yerleşimler yenilenebilir enerji kaynaklarından mümkün olduğunca yararlanmaya çalışmaktadır. Fakat kimi zaman yenilenebilir enerji kaynaklarından elde edilen enerji yetersiz kalabilmektedir. Bu durumda yerleşimler gereken enerji ihtiyacını şebekeden elde etme yoluna gitmektedir. Bunun dışında kimi yerleşimlerin, yenilenebilir enerji sistemlerinin maliyetli olmasından dolayı ekolojik yerleşimlerde enerji kriteri boyutunu sonraki plana bıraktıkları görülmüştür.

Araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının çoğunluğunun, ekoloji, sürdürülebilirlik gibi konulara olan ilgilerinin nedenlerini "genetik miras, doğayla olan bağ ve doğal dengeyi korumak" şeklinde ifade ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda katılımcılarının büyük bir kısmının, ekoköyde/ekoçiftlikte organik tarımı ve üretilen ürünleri öne çıkarmaya çalıştıkları görülmüştür. Araştırma esnasında kurucularla yapılan diyaloglara dayanarak, kurucuların doğayla olan bağlarının çocukluktan başladığını, aileden gelen bu bağlılığı ilerleyen yaşlarda daha bilinçli şekilde ortaya koymaya çalıştıklarını söylemek mümkündür. Bu durum yaptıkları ekolojik uygulamalarda görülmektedir. Konuyla ilgili benzer bir çalışmada, Miller ve Bentley'in (2012) yaptıkları araştırmada, katılımcıların sürdürülebilirlik konusuna çocukluktan beri ilgi duydukları ve sürdürülebilir yaşam tarzına öncülük etmek istediklerini belirtmişlerdir. Bu durumda, doğaya faydalı işler ortaya koyabilme anlamında küçük yaşlarda edinilen doğa sevgisi ön plana çıkmaktadır.

Araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının büyük bir kısmının, karşılaşılan sorunları "ekonomik pahalılık ve bilinçsiz insanlar" olarak ifade ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Saha araştırması esnasında ekoköy/ekoçiftlik kurucularının çoğunun, yapmak istedikleri bir takım ekolojik uygulamaları (ör. ekoteknolojik konut, yenilenebilir enerji sistemleri vb.) hayata geçiremedikleri ve bunun daha çok ekonomik durumlardan kaynaklandığı görülmüştür. Konuyla ilgili benzer bir çalışmada, Cunningham ve Wearing'in (2013) yaptıkları araştırmanın sonuçları, topluluğun öz örgütlenme ve yönetişim biçimi olarak fikir birliğine dayalı karar verme ile mücadele ettiklerini göstermektedir. Yapılan araştırmalar neticesinde, yerleşimlerin gerek fiziksel ortam gerek topluluk içi gerekse topluluk dışı bir takım problemlerde karşılaşabildiklerini söylemek mümkündür. Ekoköylerin/ekoçiftliklerin karşılaştığı

sorunlar hemen hemen benzerlik göstermekle birlikte genellikle problemlerini kendi içlerinde çözmeye çalıştıkları görülmüştür.

Araştırmaya katılan ekoköy/ekoçiftlik kurucularının çoğunun ekoköylere/ekoçiftliklere ilişkin önerileri "devlet desteği, çoğalarak büyüyelim ve tanıtımlar artmalı" şeklindedir. Araştırmacı gözlemlerine dayanarak, ekoköy/ekoçiftlik kurucularının ekolojik yerleşimlerin daha fazla artmasının gerekliliğini ve bu yönde yerel ve ulusal anlamda desteğe ihtiyaç duyduklarını vurguladıkları söylenebilir. Konuyla ilgili benzer çalışmalar incelendiğinde, Herkrath'ın (2017) araştırmasında, ekoköylerin gelişmesinde kamu ve mali desteklerin önemli olduğu vurgulanmaktadır. Takeuchi, Namiki ve Tanaka'nın (1998) araştırma sonuçları, ekoköyler hakkında bir bilgi birikiminin artması ve ekoköylerin çekiciliklerinin ve avantajlarının tanıtılmasıyla sonuçlanan bir model ekoköy oluşturulabileceğini göstermektedir. Hem bu araştırmanın sonuçlarında hem de yukarıda verilen birkaç örnek çalışmada da belirtildiği gibi ekolojik yerleşimlerin desteklenmesi gelişimleri açısından önem taşımaktadır. Ulusal çapta yapılacak tanıtım faaliyetleri insanların ekolojik yerleşimler konusunda bilinçlenmesini ve yeni ekolojik yerleşim girişimlerinin ortaya çıkmasını sağlayabilir.

Araştırmaya Katılan Turistlerin Görüşlerinden ve Araştırmacı Gözlemlerinden Elde Edilen Sonuçlar

Araştırmaya katılan turistlerin büyük bir kısmının, ekoköy/ekoçiftlik kavramını "ekolojik yaşam, zararsız yaşam alanı ve doğayla iç içe olmak" şeklinde değerlendirdikleri ve ekoköyün/ekoçiftliğin çekici faktörlerini "doğal yaşam ve yeni şeyler öğrenmek" olarak ifade ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmacı gözlemlerine dayanarak, turistlerin ekolojik yerleşimler konusuna ilgili ve meraklı oldukları, ekoköy/ekoçiftlik yerleşimlerini doğayla bütünleşmiş yaşam alanları olarak algıladıkları söylenebilir. Konuyla ilgili benzer bir çalışmada, Adalılar'ın (2012) araştırma sonuçları, katılımcıların %79'unun ekoköyler hakkında bilgi sahibi olduklarını göstermektedir. Hem bu araştırmanın sonuçlarında hem de yukarıda verilen örnek çalışmada belirtildiği gibi katılımcıların çoğunun ekoköyler hakkında bilgi sahibi oldukları görülmektedir.

Araştırma katılımcılarının çoğunluğunun, ekoköylerin/ekoçiftliklerin kültürel yaşam, doğayla iç içe olma ve sosyal dayanışma anlamında fırsatlar sunduğunu düşündükleri ve ekoköylerin/ekoçiftliklerin nasıl desteklenebileceği hakkında "devlet desteği, insanları bilinçlendirmek ve turistik faaliyetler" şeklinde fikir bildirdikleri

sonucuna ulaşılmıştır. Turistlerin ekolojik yerleşimlerin yalnızca doğayı gözeten yerleşim alanları değil aynı zamanda dayanışma ve iş birliğini geliştiren ortamlar olduğunu düşündükleri bunun yanı sıra turistlerin, bu alanların desteklenmesi için bireysel ve ulusal anlamda görevler üstlenmemiz gerektiği fikrinde oldukları görülmüştür.

Katılımcıların çoğunluğunun, ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik gelecekteki tanıtım faaliyetlerinin ne olması gerektiğine ilişkin görüşlerini "sosyal platform, eğitim ve memnuniyeti artırmak" şeklinde ifade ettikleri görülmüştür. Ekoköy/ekoçiftlik yerleşimlerinin Türkiye'deki gelişiminin yavaş ilerlediğini düşünen turistler bu yerleşimleri, sayıca daha fazla artması ve insanlar tarafından daha çok tercih edilmesi gereken turistik mekânlar olarak görmektedir. Araştırmaya katılan turistlerin, ekoköylerin/ekoçiftliklerin turistik anlamda gelişimlerinin sosyal medya aracılığıyla artacağını ve bu yerleşimlerin niteliksel anlamda kendilerini geliştirmelerinin ziyaretçiler üzerinde olumlu etki yaratacağını düşündükleri görülmüştür.

Araştırmaya katılan turistlerin büyük bir kısmının, turistik amaçlı ekoköyleri/ekoçiftlikleri seçme nedenlerinin deneyim kazanma ve doğa sevgisi olduğu, herhangi bir ekoköyde yaşamak isteyip istememe durumunu "yaşamak isterim" ve ekoköyde/ekoçiftlikte yaşamak istiyor olma nedenlerini "doğayı sevme ve ideal yaşam" şeklinde ifade ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların az bir kısmının ise ekoköylerin/ekoçiftliklerin zor bir yaşam tarzına sahip olması nedeniyle ekoköyde/ekoçiftlikte yaşamak istemedikleri görülmüştür. Saha araştırması esnasında turistlerle yapılan diyaloglarda, turistlerin çoğunun ekolojik ortamda bulunmaktan memnun kaldıkları ve ortamın kendilerine farklı tecrübeler kazandırdığını düşündükleri bunun yanı sıra turistlerin bazılarının yaşamlarını bir ekoköyde/ekoçiftlikte geçirebilme düşüncesine olumlu yaklaşım sergiledikleri bazılarının ise ekoköyleri/ekoçiftlikleri yalnızca turistik amaçlı mekanlar olarak değerlendirdikleri görülmüştür. Konuyla ilgili benzer bir çalışmada, Adalılar'ın (2012) araştırma sonuçları, katılımcıların %94'ünün ekoköyde bulunmak istediğini göstermektedir. Verilen örnek çalışmanın sonuçları, bu araştırmada elde edilen ziyaretçilerin ekoköy/ekoçiftlik ziyaretlerinden memnun kaldıkları ve ekoköyde yaşamak istedikleri sonucunu desteklemektedir.

Araştırma katılımcılarının çoğunluğunun, ekoköye/ekoçiftliğe ilk kez ziyarette bulundukları ve araştırmaya katılan turistlerin tamamına yakınının ekoköye/ekoçiftliğe tekrar gelmek istedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Saha araştırması esnasında,

ekoköyü/ekoçiftliği ilk kez ziyarette bulunan turistlerin bu ziyaretlerinden memnun kaldıkları gözlemlenmiştir. İlgili çalışmalar incelendiğinde, Başay'ın (2018) araştırma sonuçları, katılımcıların turizm amaçlı olarak organik çiftlik veya ekoköy tatilini kısmen tercih edebileceklerini göstermektedir. Verilen örnek çalışmanın sonucunun yapılan bu araştırmanın sonucuyla örtüşmediği görülmektedir. Bu durum ziyaret edilen ekoköye/ekoçiftliğe ve ziyaretçi beklentilerinin karşılanıp karşılanmama durumuna göre değişebilir. Çünkü bazı yerleşimlerde turistik hizmetlerin ön planda tutulmadığı görülmüştür. Bu yerleşimlerde genellikle gönüllü ziyaretçi kabul edilmektedir. Dolayısıyla ziyaretçilerin turistik hizmet alma beklentisi onların yeniden ekoköyü/ekoçiftliği ziyarette bulunma düşüncesini olumsuz anlamda etkileyebilmektedir. Tüm bunlardan yola çıkılarak, turistlerin ekolojik yerleşimler konusunda bilinçli olmaları ve beklentilerini bu yönlü tutmaları onların ziyaretten tatmin olma duygularını olumlu anlamda etkiyebilir.

Araştırmaya katılan turistlerin büyük bir kısmının, daha önce başka bir ekoköyde/ekoçiftlikte bulundukları, ekoköyü/ekoçiftliği ziyaret nedenlerini "dinlenme, deneyim kazanma, merak ve doğa sevgisi" şeklinde ifade ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda katılımcıların çoğunluğunun ekoköye/ekoçiftliğe iki günlüğüne ve bir günlüğüne geldikleri ve ekoköyde/ekoçiftlikte daha fazla kalmak istedikleri görülmüştür. Araştırmacı gözlemlerine dayanarak, turistlerin çoğunun ekoköyleri/ekoçiftlikleri ziyaret etme nedenlerinin izole bir ortamın içinde bulunmak ve yaşanan olumsuz durumlardan (ör. Covid-19) uzak kalabilmek olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan turistlerin çoğunluğunun, ekoköyde/ekoçiftlikte eksik bulunan durumun olmadığını ve her şeyin olması gerektiği gibi olduğunu düşündükleri görülmüştür. Katılımcıların az bir kısmı ise ekoköyde/ekoçiftlikte pazarlama ve imkânlar konusunda eksiklikler olduğunu düşünmektedir. Saha araştırması esnasında, daha önce ekolojik yaşamı deneyimlemiş ziyaretçilerin bulundukları ortamdan oldukça memnun kaldıkları fakat bu ortamı ilk kez deneyimlemiş ve daha önce tatil tercihlerini daha çok kitle turizminden yana kullanmış olan ziyaretçilerin ekoköy/ekoçiftlik ortamından pek memnun kalmadıkları gözlemlenmiştir. Konuyla ilgili benzer çalışmalar incelendiğinde, Gültekin ve Gültekin'in (2017) yaptıkları araştırmada, Dadalı Ekoköyü'nün turist beklentilerini karşılayamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Sonuç olarak bakıldığında, turist beklentilerinin memnuniyeti önemli oranda etkilediği görülmektedir.

Araştırmaya katılan turistlerin büyük bir kısmının, ekoturizm kavramını "doğa kaynaklı turizm, doğal kaynaklara zarar vermeyen etkinlik, sürdürülebilirlik ve ekonomik canlılık" şeklinde ifade ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Turistlerin çoğunun ekoturizm kavramı hakkında bilgi sahibi oldukları görülmüştür.

Araştırmaya katılan turistlerin büyük bir kısmının, ekoköylerin/ekoçiftliklerin gelecekte ekoturizm merkezi olarak kabul edileceği yönünde düşünceye sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların çoğunluğunun, ekoköylerin/ekoçiftliklerin ekoturizm merkezi olması için yapılması gerekenleri "tanıtım ve reklam, insanları bilinçlendirmek ve devlet teşviki" şeklinde ifade ettikleri görülmüştür. Saha araştırması esnasında bazı turistlerin ekolojik yerleşimlerin gittikçe daha popüler ve ekoturistler için uygun ortamlardan biri olacağını fakat günümüzde ekoköy/ekoçiftlik yerleşimlerinin yeterince gelişmemiş olduğunu düşündükleri görülmüştür. Konuyla ilgili benzer bir çalışmada, Adalılar'ın (2012) yaptığı araştırmanın sonuçları, katılımcıların ekoköyleri geleceğin yeni yaşam alanları ve tatil merkezleri olarak gördükleri yönündedir. Hem bu araştırmanın sonuçlarına hem de yukarıda verilen örnek çalışmanın sonucuna dayanarak, ekoköylerin/ekoçiftliklerin Türkiye'de henüz gelişim aşamasında olmalarına rağmen ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik katılımcı öngörülerinin olumlu yönde olduğunu söylemek mümkündür.

Araştırma katılımcıların çoğunun, ekoturizm açısından ekoköylerin/ekoçiftliklerin güçlü yanlarını "hizmet kalitesi, organik üretim ve doğaya saygılı yerleşimler" olarak, zayıf yanlarını ise "ulaşım, maddi kaygı ve talepleri karşılayabilme" şeklinde ifade ettikleri görülmüştür. Araştırmacı gözlemlerine dayanarak, ekoköylerin/ekoçiftliklerin ekolojik yerleşim kriterlerine çoğunlukla uygun olduklarını ve bu durumun onların güçlü yönlerini; yerleşimlerin alt yapı ve üst yapı sistemlerinin yeterince gelişmemiş olması ise zayıf yönlerini ortaya koymaktadır şeklinde yorum getirilebilir. Konuyla ilgili yapılan bazı araştırmalarda benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Güleryüz (2013) araştırmasında, ziyaretler sırasında tüm yerleşimlere ulaşımın zor olduğunu tespit etmiştir. Sonuç olarak bakıldığında, ekoköy/ekoçiftlik yerleşimlerinin çoğunlukla kırsal alanlarda olması ulaşım faktörünü yerleşimlerin zayıf yanı olarak ortaya çıkarmaktadır. Ayrıca sadece kırsalda olmaları değil kimi zaman yerel yönetimler tarafından alt yapı sistemlerinin geciktirilmesi de bu durumun nedenleri arasındadır. Yapılan saha araştırmasında kimi yerleşimlerin ulaşım sorunlarını bireysel çabalarıyla çözdükleri görülmüştür.

Araştırmaya katılan turistlerin büyük bir kısmı, ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik gerçekleşen turistik faaliyetlerin çevreye zarar verdiğini düşünmektedir. Yapılan saha araştırması esnasında, turistlerin ekoköylerin/ekoçiftliklerin turistik anlamda gelişmesi gereken yerleşimler olduğu fakat bunu savunurken kaygılı oldukları görülmüştür. Turistlerin bu kaygısının, ekoturistik faaliyetler konusunda bilinçli ve sorumlu davranmayan ziyaretçilerin çevreye zarar verebileceği yönünde düşünceye sahip olmalarından kaynaklandığı söylenebilir. Özmen, Konakay ve Yüce Morkoyunlu (2018) yaptıkları araştırmanın sonucunda, ekoturizm faaliyetlerinin doğru planlanmaması durumunda bir takım olumsuzluklara neden olabileceği vurgulanmaktadır. Verilen örnek çalışmada da belirtildiği gibi turistik faaliyetlerin hem doğru planlanması hem de konu ile ilgili insanların bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde ekoturistik alanlarda geri dönüşü zor olumsuz çevre sorunlarıyla karşılaşılabilir.

Araştırma katılımcıların çoğunluğunun, ekoköy/ekoçiftlik yerleşimlerinin çevreye karşı yeterince duyarlı olduğu yönünde görüş bildirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Saha araştırması esnasında turistlerin ekoturizm bilincinde oldukları ve bu durumun onlara bulundukları ortamı ekoturistik açıdan değerlendirebilmelerine olanak sağladığı görülmüştür. Bu doğrultuda turistlerin, ekoköyleri/ekoçiftlikleri doğayla uyumlu yaşam alanları olarak gördükleri söylenebilir. Bundan yola çıkılarak turistlerin çoğunun, ekoköylerin/ekoçiftliklerin çevreye karşı yeterince duyarlı olduklarını bazı turistlerin ise ekoköylerin/ekoçiftliklerin maddi kaygılarının onların çevreye karşı duyarlılıklarını zedelediğini düşündükleri görülmüştür. Benzer şekilde, Sherry (2014) araştırmasında, ekoköyün çevresel etkilerde azalma yarattığı sonucuna ulaşmıştır. Jones'ının (2014) araştırma sonuçları, Dancing Rabbit Ekoköyü'nün ABD topluluklarına kıyasla kaynak tüketimini ve olumsuz çevresel etkiyi önemli ölçüde azalttığını göstermektedir. Hem bu araştırmanın sonuçlarında hem de yukarıda verilen örnek çalışmalarda da belirtildiği gibi ekolojik yerleşimlerin taşımaları gereken ekolojik kriterlere önem vererek çevresel bozulmaların önüne geçmeye ve bozulan çevreyi onarma yönünde davranışlar sergilemeye çalıştıkları görülmektedir.

Araştırmaya katılan turistlerin çoğunluğunun, ekoköye/ekoçiftliğe yönelik yapmış oldukları turistik faaliyetten genel olarak memnun kaldıkları ve turistik taleplerinin karşılandığı görülmüştür. Saha araştırması esnasında turistlerle yapılan diyaloglarda, turistlerin çoğunun daha önce farklı ekolojik yerleşimlerde

bulunmalarından dolayı yaptıkları ziyaretin onları tatmin ettiği bu durumun ise beklentilerinin ekoköy/ekoçiftlik tatili standardında tutmalarından kaynaklandığı görülmüştür. Fakat bazı turistlerin beklentilerinin kısmen kitle turizm konseptine kaymasından yani daha modern ve konforlu alan beklentilerinden dolayı taleplerinin karşılanamamış olmasının onları yeterince tatmin etmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan turistlerin çoğunluğunun konuya ilişkin önerileri "bilinç oluşturulmalı, devlet desteği ve tanıtımlar artmalı" şeklindedir. Yapılan bu araştırmada, turistlerin ekolojik bilinç konusunda ulusal anlamda eksikliklerin olduğunu düşündükleri görülmüştür. Konuyla ilgili benzer bir çalışmada, Gültekin ve Gültekin'in (2017) Dadalı Ekoköyü'ne yönelik yaptıkları araştırmanın sonuçlarında, ekoköye yönelik tanıtım faaliyetlerinin gerekli olduğu vurgulanmaktadır. Sonuç olarak, ekoköy/ekoçiftlik yerleşimlerine yönelik destekler artmalı ve ulusal bilinç oluşturulmalıdır. Bu durum mevcut yerleşimlerin sürdürülebilirliği ve yeni kurulacak ekolojik yerleşim girişimlerinin başarılı sonuçlar ortaya koymaları anlamında önem taşımaktadır.

Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Görüşlerinden ve Araştırmacı Gözlemlerinden Elde Edilen Sonuçlar

Araştırmaya katılan yerel halkın büyük bir kısmının, ekoköy/ekoçiftlik kavramını "organik tarım ve doğal yaşam" şeklinde ifade ettikleri, mevcut bölgede bulunan ekoköy/ekoçiftlik ile iletişimlerinin olduğu ve iletişimlerinin daha çok komşuluk ve alışveriş düzeyinde olduğu görülmüştür. Katılımcılarla yapılan görüşmelerde çoğunun, ekoköy/ekoçiftlik hakkında bilgi sahibi oldukları gözlemlenmiştir. Yerel halkın ekoköy/ekoçiftlik kurucularıyla zaman zaman yerel sorunlar, alışveriş ve komşuluk ilişkileri gibi nedenlerle bir araya geldikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan yerel halkın büyük bir kısmının, ekoköyün/ekoçiftliğin yapı tipinin genel olarak köyün mevcut yapı tipine benzediği ve ekoköy/ekoçiftlik ve köyün yapı tipi arasındaki bazı farkların ise ahşap, taş ve kerpiç yapı tipi olduğu yönünde görüş bildirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Saha araştırmasında, çoğu ekoköylerin/ekoçiftliklerin ve köylerin yapı tiplerinin birbirine benzediği ancak bazı ekoköylerde/ekoçiftliklerde ekolojik inşa tekniklerinin ve doğal yapı malzemelerin kullanıldığı gözlemlenmiştir. Konuyla ilgili benzer çalışmalar incelendiğinde, Güleryüz

(2013) araştırmasında, Türkiye'deki ekoköy girişim örneklerinde, vernaküler ve geleneksel mimari öğelerin yorumlanarak kullanıldığını, geleneksel mimari tekniklerin ve geleneksel doğal yapı malzemelerinin belirleyici olduğunu vurgulamaktadır. Yapılan araştırmalara dayanarak, bazı yerleşimlerde ihtiyaç ve mali boyutların önem taşıdığı dolayısıyla yapı tiplerinin kimi zaman buna göre şekillenmiş olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan yerel halkın büyük bir kısmının, üretilen ürünlerin ekoköyle/ekoçiftlikle paylaşılma durumunu "hayır" şeklinde ifade ettikleri görülmüştür. Katılımcıların az bir kısmının ise, üretilen bazı ürünlerin ekoköyle/ekoçiftlikle paylaşıldığı, bu ürünlerin ise yumurta, sebze, süt ve zeytinyağı olduğu yönünde görüş bildirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan gözlemlerde, ekoköylerin/ekoçiftliklerin ürünlerini genellikle kendileri üretmeye çalıştıkları fakat kimi yerleşimlerde özellikle hayvancılık faaliyetlerinin yetersiz olmasından kaynaklı olarak ihtiyaçların daha çok çevre yerleşimlerden karşılandığı görülmüştür. Ayrıca bazı turistik ekoköy/ekoçiftlik yerleşimlerinde taleplerin yoğun olmasına bağlı olarak farklı ürünlerinde köylülerden tedarik edilebildiği gözlemlenmiştir.

Araştırma katılımcılarının çoğunluğu ekoköyde/ekoçiftlikte yerel halktan çalışanların olup olmama durumuna yönelik "hayır" cevabını vermiştir. Katılımcıların az bir kısmı ise ekoköyün/ekoçiftliğin yerel halka faydasının olduğunu düşünmektedir. Ekoköyün/ekoçiftliğin yerel halka faydasının olduğunu düşünen katılımcılara göre ekoköyün/ekoçiftliğin yerel halka faydalarının istihdam, turistik, bilgi edinme ve ekonomik anlamda olduğu görülmüştür. Yapılan saha araştırmasında, kimi ekoköy/ekoçiftlik yerleşimlerinde yerel halktan özellikle kadınların çalıştığı görülmüştür. Ekoköyde/ekoçiftlikte çalışan kadınların yemek yapma, bahçe bakımı ve temizlik gibi işlerle ilgilendikleri gözlemlenmiştir. Ayrıca ekoköy/ekoçiftlik yerleşimlerinin bazı çevre köylere ekolojik uygulamalar konusunda örnek oldukları ve merak oluşturdukları görülmüştür. Konuyla ilgili benzer çalışmalar incelendiğinde, Yılmaz'ın (2008) araştırma sonuçları, ekoçiftliklerin yerel halka istihdam olanağı sağladığını göstermektedir. Tyson'ın (2009), Manoa Ekoköyü üzerinde yaptığı araştırmasında, ekoköyün ekolojik bilincin öğrenilmesi ve öğretilmesi anlamında birçok fırsat sunduğu vurgulanmaktadır. Pathiraja'nın araştırma sonuçları (2007), Damniyamgama Ekoköyü'nde düşük maliyetli enerji kullanımının insanların çevreye karşı duyarlı olmaya motive ettiği yönündedir. Hem bu araştırmanın sonuçlarında hem

de yukarıda verilen birkaç örnek çalışmada da belirtildiği gibi ekolojik yerleşimler farklı açılardan da olsa çevrelerine olumlu anlamda katkı sağlamaktadır.

Araştırmaya katılan yerel halkın büyük bir kısmının, ekoköyde/ekoçiftlikte bulunduğu ve ekoköyde/ekoçiftlikte yaşamak istemedikleri fakat mevcut köyün ekoköye/ekoçiftliğe dönüşmesini istedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Mevcut köyün ekoköye/ekoçiftliğe dönüşmesini isteyen katılımcılar bunun nedenlerini "köyden daha güzel, doğal üretim ve sağlıklı yaşam" şeklinde ifade ettikleri sonucuna varılmıştır. Katılımcıların az bir kısmının ise alışkın olmadıklarından dolayı köylerinin ekoköye/ekoçiftliğe dönüşmesini istemedikleri görülmüştür. Ekolojik yerleşim konusunda bilinçlenmiş kişilerin mevcut köylerinin gelişimi ve değişimi için bu tarz yerleşimlere daha sıcak baktıkları ve köylerinin ekolojik yerleşim kapsamına dahil edilmesini istedikleri gözlemlenmiştir.

Araştırmaya katılan yerel halkın çoğunluğu ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik gerçekleştirilen turistik faaliyetlerin yerel halka fayda sağladığı görüşündedir. Katılımcıların, turistik faaliyetlerin yerel halka faydalarını "ekonomik katkı ve tanınırlığın artması" şeklinde ifade ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Yerel halkla yapılan görüşmeler esnasında, yerel halkın ekoköy/ekoçiftlik yerleşimlerine sıcak bakma nedenlerinden birinin ürettikleri ürünleri ekoköy/ekoçiftlik aracılığıyla insanlara pazarlayabilmelerinden kaynaklandığı görülmüştür. Bunun yanı sıra yerel halktan bazı kesimin, ekoköyden/ekoçiftlikten kaynaklı bölgeye daha fazla insanın gelmesinden hoşnut olduğu bazı kesimin ise tam tersi bölgeye tanımadıkları kimselerin gelmesinden rahatsızlık duyduğu görülmüştür. Konuyla ilgili benzer bir çalışmada, Gültekin ve Gültekin'in (2017) araştırma sonuçları, yöre halkının yapılan turistik faaliyetlerden hiçbir gelir elde edemediklerini göstermektedir. Bu araştırmada ve yukarıda verilen örnek çalışmada farklı sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Buna dayanarak, kimi yerleşimlerin turistik anlamda çevreye olumlu etki ettiğini kiminin ise çevreye olumlu bir etkide bulunmadığını söylemek mümkündür.

Araştırmaya katılan yerel halk konu ile ilgili önerilerini "talep artmalı ve insanlar bilinçlenmeli" şeklinde ifade etmiştir. Yerel halkın çoğunun, ekoköy/ekoçiftlik yerleşimlerinin sayıca artması gerektiğini, potansiyeli olan bazı köylerin ekoköye dönüştürülmesini istedikleri ve ekolojik yerleşimler konusunda yerel halkın bilinçlendirilmesi gerektiğini düşündükleri görülmüştür.

Araştırmanın SWOT Analiz Sonuçları

Türkiye'de yer alan ekoköylere/ekoçiftliklere ilişkin yapılan SWOT Analiz sonuçları şu şekildedir:

Mevcut araştırmada ekoköylerin güçlü yönleri; bozulmamış doğal ortam, kırsal doku ve kültürel çevrenin gözetilmesi, bozulan çevrenin onarılması, atık yönetimi konusuna dikkat edilmesi (kompost, ayrıştırma vb.), gelecek nesiller için doğanın sürdürülebilirliğini gözetme, kurucuların sıcakkanlı, misafirperver, bilinçli olması ve ekolojik yaşam koşullarını severek ve isteyerek uygulamaları, geleneksel mimariye önem verilmesi, yapı tipinde yerel malzemelerin kullanılmasına dikkat edilmesi, yapı tipinde çevreye uygunluğun gözetilmesi, organik ve doğal tarımın yapılıyor olması, doğal ürünler üretilmesi, kimyasal ilaç ve gübrelerin kullanılmaması, yerel tohumların yaşatılıyor olması, şehre uzak olma, ekoturizme elverişli olma, yurt dışından misafir kabul ediyor olmaları, sanatsal faaliyetlerin desteklenmesi, sürdürülebilir yaşamın olması, alternatif yaşam sunulması, insanları doğal yaşama özendirme, gönüllülerle iş birliği yapılması, yerel halka istihdam yaratma, yerel halka bilinç kazandırma, ilgili derneklerle/kuruluşlarla iletişim halinde olma şeklindedir.

Ekoköylerin zayıf yönleri; ulaşım sıkıntısı, ulaşım araçlarının yetersizliği, tanıtım yetersizliği, web sitelerinin güncel olmaması veya bazılarının web sitesinin olmaması, konaklama hizmetlerinin yetersizliği, ekoturizm hizmetlerinin kısıtlı olması (doğa yürüyüşü, bisiklet turları, yöresel el sanatları, yaban hayatını gözlemleme vb.), ekoturizm konusunda yerel halkın bilinçli olmaması, yerel halkın ekoköyün amaçları konusunda yeterince bilgisinin bulunmaması, yerel halkın organik tarım konusunda yeterince bilgiye sahip olmaması, iş gücü yetersizliği, alt yapı eksiklikleri, su sıkıntısı, ekolojik yaşam kurma konusunda sürecin yavaş ilerlemesi, GEN (Global Ecovillage Network)-Küresel Ekoköyler Ağı konusunda bilgi yetersizliği ve üye olmama, ekolojik yaşama dair eğitim faaliyetleri, uygulama atölyelerinin yetersizliği, sürdürülebilir enerji kaynaklarının yeterince kullanılmaması şeklindedir.

Ekoköylere yönelik fırsatlar; ekoturizme olan ilginin artıyor olması, insanların alternatif yaşamlara olan ilgisinin gittikçe artması, çevrenin organik tarıma elverişli olması, organik tarıma olan ilginin artıyor olması, doğal ürünlerin tüketimi konusuna olan talebin artıyor olması, TaTuTa (Ekolojik Çiftliklerde Tarım Turizmi ve Gönüllü Bilgi, Tecrübe Takası) projesinin devam ediyor olması nedeniyle ekoköylerin/ekoçiftliklerin yurt içi ve yurt dışındaki gönüllü ve turistlere yönelik

tanıtımının devam ediyor olması, doğal ve kültürel çevreye olan ilginin ve bilinçli insanların giderek artması, doğal tarım konusunda bilinçlenmek isteyen insanların konuyla ilgili eğitim taleplerinde bulunmaları, doğayı koruma projelerinin ekoköyleri/ekoçiftlikleri desteklemeleri şeklindedir.

Ekoköylere yönelik tehditler; organik üretim maliyetlerinin artması, üretilen ürünleri pazarlama sıkıntısı, nitelikli iş gücünün şehre göç etmesi, toplumsal sorunlar, yerel halkın ekolojik yaşam konusunda bilinçsiz olması, yerel halkın organik tarım konusunda bilgisiz olması, yakın çevrede tarımsal ilaçların kullanımı, devlet desteklerinin azalması, vergi yükünün artması, su sıkıntısının artabilecek olması, turistik taleplerin artması ve beraberinde çevresel bozulmaların ortaya çıkması, doğal çevrenin imara açılması, yakın çevrede fabrikaların kurulmasıyla yaşanabilecek çevresel sorunlar, maden, otoyol projelerinin ekoköylere/ekoçiftliklere yakın konumlanması şeklindedir.

Ekoköylere/ekoçiftliklere ilişkin yapılan SWOT analiz sonuçlarına göre, ekoköy/ekoçiftlik yerleşimlerinin güçlü yönlerinin zayıf yönlerine göre daha fazla olduğu görülmektedir. Bu durum ekoköylerin/ekoçiftliklerin gelişimlerini başarılı şekilde ilerletmeye çalıştıklarının göstergesi olarak değerlendirilebilir. Özellikle ekolojik yerleşim kriterlerinin çoğunluğuna uygun olmaları ekoköyleri/ekoçiftlikleri bu anlamda güçlü kılmaktadır. Yerleşimlere ilişkin zayıf yönlerin genellikle dışsal faktörlerden (ör. alt yapı, tanıtım, iş gücü vb.) kaynaklandığı görülmektedir. Bu durumda yerleşimlere hem yerel yönetimler hem de yerel halk tarafından destek verilmesi gerektiği açıktır. Bunun dışında ekoturizme olan ilginin gittikçe artıyor olması ve insanların alternatif yaşam arayışları ekoköylere/ekoçiftliklere ilişkin fırsatlar grubunda öne çıkan iki faktörü oluşturmaktadır. Son yıllarda özellikle doğal beslenmeye, sağlıklı yaşama olan ilginin artması ve şehir hayatının insanlar üzerinde oluşturduğu baskı insanların turistik tercihlerinde değişikliğe neden olmuştur. Gelecekte doğal ortamlara olan ilginin daha fazla artabileceği öngörüsü ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik öncelikli fırsatları öne çıkarmaktadır. Bunun yanı sıra tehditler grubuna ilişkin faktörlerin yerleşimlerin gelişimini olumsuz yönde etkilememesi için yerel ve ulusal anlamda desteklerin ve duyarlılığın önem taşıdığı söylenebilir.

Araştırmanın R'WOT Analiz Sonuçları

Ekoköylerin güçlü yönlerine ilişkin öncelik katsayılarının önem sıralaması, doğa dostu tarım yöntemlerinin uygulanması (0,26212), bozulan çevrenin onarılması (0,25482), çevrenin gelecek nesillere korunarak aktarılması (0,24837) ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılması (0,23468); fırsatlar grubuna ilişkin öncelik katsayılarının önem sıralaması, doğa dostu tarımsal uygulamalara olan ilginin artması (0,255073), doğal yaşama olan ilginin artması (0,253933), insanların sürdürülebilir ekolojik yaşam konusunda bilinçlenmesi (0,249803) ve doğayı koruma projelerinin ekoköyleri/ekoçiftlikleri desteklemesi (0,241191); zayıf yönlere ilişkin öncelik katsayılarının önem sıralaması, yerel halkın ekoköyün/ekoçiftliğin amaçları konusunda yeterince bilinçli olmaması (0,26100), geri dönüşüm sistemlerine yeterince dikkat edilmemesi (0,25891), alt yapı eksiklikleri (0,24951) ve sürdürülebilir ekolojik yaşam alanı oluşturma konusunda sürecin yavaş ilerlemesi (0,23059); tehditler grubuna ilişkin öncelik katsayılarının önem sıralaması, doğal alanların imara açılması (0,255134), toplumsal ve kültürel sorunlar (0,251199), maden, otoyol projelerinin ekoköylere/ekoçiftliklere yakın konumlanması (0,249086) ve sürdürülebilir, doğa dostu tarımsal üretim maliyetlerinin artması (0,24458) olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ekoköy/ekoçiftlik kurucularının görüşlerinin genel değerlendirmesine göre öncelik katsayıları en yüksek olan (0,06329'ten büyük) ölçütler arasında güçlü yönlerden üç, zayıf yönlerden iki, fırsatlar grubundan iki ve tehditler grubundan bir olmak üzere toplamda sekiz madde yer almaktadır. Katsayısı en yüksek olan ölçütlerden biri fırsatlar grubunda diğeri güçlü yönler grubundadır.

Fırsatlar grubundan "Doğal yaşama olan ilginin artması" ve güçlü yönlerden "Bozulan çevrenin onarılması" ölçütlerinin katsayıları itibariyle ön plana çıktığı görülmektedir. En yüksek öneme sahip olan faktörlerin kısa vadede değerlendirilerek ele alınması gerekmektedir. Doğal yaşama olan ilginin artması konusunda tanıtımlar yapılarak, ekoköylerde/ekoçiftliklerde insanların ilgisini çekecek doğa tabanlı etkinlikler düzenlenebilir. Yerel yönetimlerin bu konuda insanları daha fazla teşvik edecek faaliyetlerde bulunması önem taşımaktadır. Ekoköylerin/ekoçiftliklerin sürdürülebilir yaşam alanı oluşturması açısından "Bozulan çevrenin onarılması" güçlü yönlerden ilk sırada yer alan ölçüttür. Bu durum, ekoköy/ekoçiftlik kurucularının çevreye duyarlı yaklaşımları nedeniyle doğayı koruyucu faaliyetlerde bulunmalarının sonucudur.

Ekoköylerin/ekoçiftliklerin sürdürülebilir yaşam oluşturması açısından, kurucuların görüşlerine göre orta vadede üzerinde durulması gereken ölçütlerin öncelik sıralaması "Doğa dostu tarımsal uygulamalara olan ilginin artması", "Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılması", "Toplumsal ve kültürel sorunlar", "Sürdürülebilir, doğa dostu tarımsal üretim maliyetlerinin artması" ve "Doğayı koruma projelerinin ekoköyleri/ekoçiftlikleri desteklemesi" şeklindedir. Orta vadede güçlü yönlerin daha fazla kuvvetlendirilmesi, fırsatlardan yararlanılarak avantaja çevrilmesi ve tehditlerin ortadan kaldırılması yönünde uygulanacak eylem planlamaları ekoköylerin/ekoçiftliklerin sürdürülebilirliğinin sağlanması açısından önem taşımaktadır.

Ekoköylerin/ekoçiftliklerin sürdürülebilir yaşam oluşturması açısından, kurucuların görüşlerine göre uzun vadede üzerinde durulması gereken ölçütlerin öncelik sıralaması "Alt yapı eksiklikleri", "Doğal alanların imara açılması" ve "Sürdürülebilir ekolojik yaşam alanı oluşturma konusunda sürecin yavaş ilerlemesi" şeklindedir. Uzun vadede zayıf yönlerin güçlü yöne dönüştürülmesi ve tehditlerin ortadan kaldırılması yönünde uygulanacak eylem planlamaları ekoköylerin/ekoçiftliklerin sürdürülebilirliğinin sağlanması açısından önem taşımaktadır. Genel olarak değerlendirildiğinde, yerel yönetimlerin alt yapı eksiklikleri konusuna yeterince duyarlı davranmadıkları görülmektedir. Kısa vadede eylem planına dönüştürülmesi gereken alt yapı eksiklikleri konusunun yeterince önemsenmediği, kurucuların ölçütlere verdiği puanlar neticesinde ortaya konularak, uzun vadede uygulanacak eylem planları içerisinde yer alması gerektiği görülmektedir. Doğal alanlarda yapılaşma riskini tehdit olarak değerlendiren kurucuların, bu durumun ve sürdürülebilir ekolojik yaşam oluşturma konusunda sürecin yavaş ilerlemesinin kısa vadede sorun teşkil etmeyeceği yönünde düşünceye sahip oldukları görülmektedir.

Yapılan araştırma genel olarak değerlendirildiğinde, Türkiye'de ekoköy yerleşimlerinin henüz gelişim aşamasında oldukları görülmüştür. Bu nedenle yerleşimlerin ekoköy olma kriterlerinden (sosyal yapı, mimari, enerji, altyapı, eğitim/sağlık, uluslararası, ekonomik) bazılarını taşıdıkları tespit edilmiştir. Ekoköylerde yaşam kalitesi ve bireyler arası etkileşimin ön planda tutulduğu sonucuna varılmıştır. Bu durum sosyal yapı kriterini taşıdıklarını göstermektedir. Mimari kriter açından değerlendirildiklerinde doğa dostu ve eko teknolojik malzeme kullanımı ayrıca ekolojik yapı tasarımları (ör. sıfır enerjili veya pasif ev) konusunda yetersiz oldukları

görülmüştür. Ekoköylerde yenilenebilir enerji kaynakları kullanımına ilginin yüksek olduğu ancak mali boyutlarından dolayı kısmen yararlanılabildiği sonucuna ulaşılmıştır. Çoğu yerleşimin atık yönetimi konusuna dikkat etmesi, çevresel bozulmaları önlenmeye çalışması ve bu yönlü davranışlarda bulunması altyapı kriterini sağladıklarını göstermektedir. Eğitim ve sağlık kriterleri ise yalnızca Türkiye'de değil dünya çapında eksik olan bir durumdur. Her ne kadar ekoköyler için tam teşekküllü yerleşimler tanımı yapılsa da eğitim/sağlık gibi konularda ihtiyaçları devlet tarafından karşılanır. Türkiye'deki ekoköylerde evrensel değerlere önemin verildiği, dil, din, ırk gibi ayrımların yapılmadığı, saygının ve misafirperverliğin ön planda tutulduğu bir anlayış hakimdir. Dolayısyla uluslararası kriterleri taşıdıkları görülmüştür. Ekoköylerin kendi kendine yetebilen yaşam oluşturma amacıyla kuruldukları görülmüştür. Henüz tam anlamıyla bu durumu karşılayamıyor olsalar bile amaçlarını bu yönlü tuttukları sonucuna varılmıştır. Yani ekonomik kriter bağlamında değerlendirildiklerinde tam anlamıyla olmasa bile kısmen bu kritere uygun oldukları gözlemlenmiştir.

Türkiye'deki ekoköylerin doğayı seven, doğayla iç içe yaşamak isteyen, doğayı koruyan ve bozulan doğal ortamı onarma çabasında olan kişilerce oluşturulduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aynı şekilde ekoköylerin daha çok doğayla bağları güçlü olan turistler ve gönüllüler tarafından tercih edildiği görülmüştür. Ekoçiftliklerin ise genellikle aile çiftliği niteliğinde olduğu, organik tarım yapmayı tercih eden kişilerce kurulduğu tespit edilmiştir.

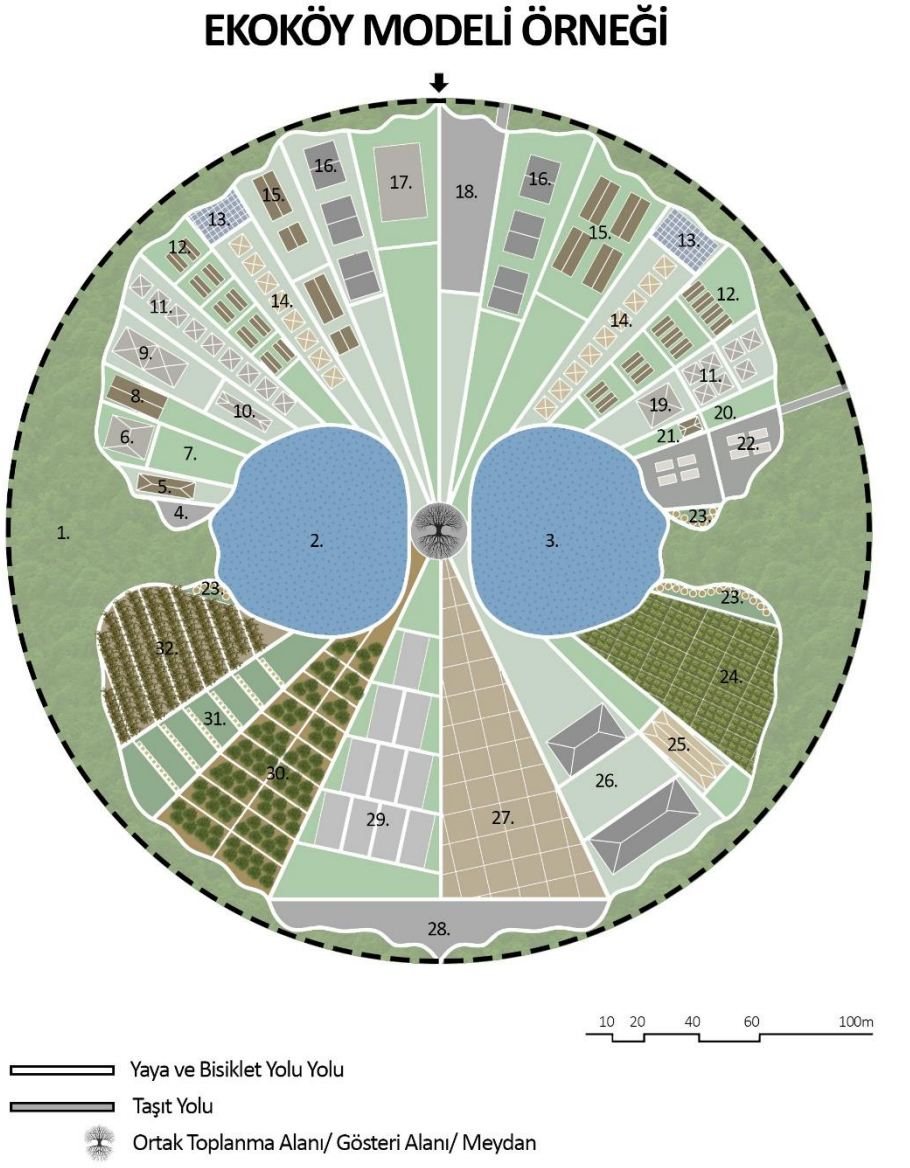
Türkiye'deki ekoköylerin ve ekoçiftliklerin bazı eksikliklerinin olduğu sonucuna varılmıştır. Ekoköylerin öne çıkan temel eksiklikleri ekoljik yerleşim kriterlerini yeterince taşımıyor olmaları, turistik ziyarete açık yerleşimlerin turist beklentilerini tam anlamıyla sağlayamaması ve sürdürülebilirliklerini sağlama noktasında yeterli olmadıkları şeklindedir. Fakat ekoköylerin gelişim aşamasında oldukları ve gelişerek devam ettikleri düşünüldüğünde ilerleyen yıllarda bu eksikliklerin ortadan kalkacağı ön görüsünde bulunulabilir. Ekoçiftlik yerleşimlerinin ise doğal tarım ve turistik hizmet sağlama konusunda eksikliklerinin olduğu gözlemlenmiştir. Ekoçiftliklerin doğal veya ekolojik tarım yerine organik tarım yöntemlerini tercih ettikleri bu durmun ise ticari kaygıdan kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır. Ekoçiftlikler ekoköylerle kıyaslandığında doğal dengeyi koruma noktasında ekoçiftliklerin geri planda kaldığı gözlemlenmiştir.

Ekoköy ve ekoçiftlik kurucularının yerleşimin kuruluş aşamasında ve sonraki süreçte bazı sorunlarla karşılaştıkları görülmüştür. Finansal sürdürülebilirlik, yerel halkla uyum ve çevresel tahribatın kurucuların öne çıkan sorunlarından olduğu sonucuna varılmıştır. Ekolojik yerleşimlerin henüz yeterince desteklenmiyor olması bu alanların finansal açıdan zorlanmalarına ve bazı ekolojik uygulamarı faaliyete koyamamalarına sebep olmaktadır. Başka bir sorun ise yerel halkın ekoköye/ekoçiftliğe yakın konumda kimyasal içerikli üretim yapması ekolojik yerleşimlerde uygulanan doğal ve organik tarımı olumsuz anlamda etkilemesidir. Bunların yanı sıra kurucuların, doğal çevrelerinin tahrip edilmesinden endişe duygukları görülmüştür.

Sonuç olarak bakıldığında, Türkiye'deki ekoköylerin/ekoçiftliklerin ekolojik bilinç çerçevesinde geliştirikleri görülmüştür. Gerek ekoköy kurucularının gerekse ekoçiftlik kurucularının doğal yaşamı mümkün olduğunca destekleyici faaliyetlerde bulundukları gözlemlenmiştir. Ekoköylerin/ekoçiftliklerin ekolojik yaşam bilincini yayan ve turistik uygulamaları mümkün olduğunca doğaya zarar vermeden gerçekleştirmeye çalışan amaçlı yerleşimler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ekoturistik faaliyet alanı olarak insanlar tarafından pek tanınmayan bu yerleşimlere yönelik son yıllarda turistik taleplerin arttığı görülmüştür.

Ekoköy Modeli Örneği

Saha araştırması sürecinde yapılan gözlemler, incelemeler ve literatür taraması sonucunda Türkiye'de yer alan ekoyköylerin/ekoçiftliklerin genel olarak tasarlanmış bir yerleşim modeline sahip olmadıkları görülmüş ve gelecekte planlanan ekoköy girişimlerine fikir olması amacıyla ekoköy modeli örneği geliştirilmiştir (Şekil 134).

Şekil 134. Ekoköy Modeli Örneği

Şekil 134'te yer alan ekoköy modeli planında;

Toplam alan: 73.326 m² = 73 dönüm

Orman dışı yaşam ağacı şeklindeki alan (göletler dahil): 56.194 m² = 56 dönüm

Ekilir, biçilir alan= 23.904 m² = 24 dönüm

Yapılı alan (konut, misafirhaneler vb.): 24.156 m² = 24 dönüm

Rejenere gölet: 4.067 m² = 4 dönüm

Gölet: 4.067 m² = 4 dönümdür.

Planda yer alan m² değerleri ekoköy modelinin minimum kapsayacağı alan olarak düşünülmüş olup yerleşim, planın fonksiyonlarına göre çeşitlendirilmesi bağlamında daha fazla alan kapsayabilir.

Ekoköy modeli örneği, evrenselliği temsil etmesi amacıyla hayat ağacı şeklinde tasarlanmıştır. Evrensel bir inanış olgusu olan hayat ağacı, diğer birçok dinde ve kültürde olduğu gibi İslam dininde ve Türk kültüründe de önemli anlamlar taşımaktadır.

Yeryüzünün en yaygın inançlarından biri olan ağaç kültünün şekli kültürden kültüre farklılık göstermekle birlikte, genellikle benzer sembolik anlamlar yüklenmiş, insanlar onda öz hayatlarını ve ruhlarını bulmuşlardır. Ağaç sembolünün gerek dinler tarihinde, gerek mitolojide, gerekse folklor ve sanatta bu denli yoğun kullanılmasının sebebi olarak, ağacın görünüşü ve yapısından kaynaklandığı tahmin edilmektedir (Ağaç ve Sakarya, 2015).

Dünya üzerindeki diğer toplumlar gibi Türk toplumu da ağaçlara önemli anlamlar yükleyerek çok sayıda efsane türetmiştir. Ağaçların bu kadar önemli olması ağacın görünüşünden kaynaklanmaktadır. Ağaçlar, insanlara benzer şekilde yukarı doğru büyür ve meyvelerini sunmak için bir başa ulaşma amacı güder (Işık, 2019). Mevsimden mevsime kendini yenilemesi ve daha birçok özelliğinden dolayı ağaç, Türk toplulukları arasında hayatın ve sonsuzluğun timsali olarak görülmüştür (Arslan, 2014).

Hayat ağacına bütün toplumlarda benzer özellikler atfedilir. Fakat toplumlara göre hayat ağacının farklı mitolojik özellikleri ön plana çıkar. Hayat ağacı, mitolojik bir sembol olarak birçok mucizeyi gerçekleştirir. Hayat bahşeder, gençlik ve ölümsüzlük verir, saadet kaynağıdır. Yegâne gerçeklik ve merkeziyet hayat ağacındadır (Öztekin, 2008). Tüm dünya mitolojilerinde ve dinlerinde hayat ağacı yaradılışın kaynağı, yaşamın sürekliliği, hayat döngüsü, boyun ve soyun devamı türünden ortak değerlerle

sembolize edilmektedir (Uludağ, 2017). Hayat ağacının taşıdığı anlamlardan ve öneminden yola çıkılarak hazırlanan ekoköy modeli örneğinin kapsamı ve üzerinde durulması gereken yerleşim kriterleri aşağıda verilmiştir.

Modelde, yerleşimler ağacın gövde kısmına yerleştirilirken üretim alanları kök kısmına yerleştirilmiştir. Ağacın hayatta kalabilmesi kök kısmıyla ilişkilendirildiğinde, ekoköyde yaşayacak olan insanların beslenme alanı hayat ağacı simgesinin kök kısmına konumlandırılmıştır.

Ekoköy modeli örneğinde doğal yeşil alan, rejenere gölet, gölet, bilim ve sanat parkı, atölyeler, tiyatro/sinema salonu, çocuk oyun alanı, konferans salonu, kütüphane, eğitim merkezi, kerpiç evler, taş evler, güneş panelleri, ahşap evler, gönüllü evleri, misafirhaneler, ana bina, otopark, ortak mutfak, doğal sığınak, market, kamp ve karavan alanı, çardak, ekim alanı, soğuk hava deposu, ağıl ve kümes, kompost alanı, rüzgâr türbini, seralar, meyve bahçesi, arı kovanları ve üzüm bağları için planlamış alanlar ayrıca yaya ve bisiklet yolu, taşıt yolu ve toplanma ve gösteri alanı olarak düşünülmüş ekoköy meydanı yer almaktadır.

Kurulacak olan ekoköy yerleşiminde sürdürülebilirliğin ve yerel adaptasyonun sağlanması amacıyla, alanın coğrafi şartları, kültürel ve ekonomik özellikleri, kullanılacak malzeme ve inşa teknikleri gibi faktörleri ön planda tutmak gerekmektedir.

Enerji üretimine katkıda bulunmak amacıyla, yapılarda ekolojik mimari tekniklerin uygulanarak yapının enerji ihtiyacını en aza indirmek ve enerji korunumunu sağlamak önem taşımaktadır. Bu doğrultuda pasif enerji tasarımları, malzeme seçimi ve entegre sistemeler değerlendirilmelidir. Aynı zamanda yapılar bulunan iklim kuşağına göre tasarlanmalı ve yapılarda çevreye duyarlı inşa tekniklerinin uygulanması gerekmektedir. Tüm bunlar yerleşimin içinde bulunduğu ekolojik sisteme müdahalenin minimum düzeyde tutulmasına katkı sağlayacaktır.

Ekoköyde yenilenebilir enerji kaynaklarından yararlanmak kendi kendine yeterlilik noktasında ve sürdürülebilirliğin sağlanması anlamında önem taşımaktadır. Bu amaçla mevcut konuma bağlı olarak yerleşime güneş panelleri, rüzgâr türbinleri kurulmalı ve eğer mümkünse jeotermal ve diğer yenilenebilir enerji sistemlerinden yararlanılmalıdır. Böylece hem ısıtmada hem de üretimde kullanılacak olan enerji ihtiyacı karşılanmış olacaktır.

Ekoköyde su yönetiminin sağlanması amacıyla yağmur suyu toplama sistemi, gri su geri kazanım sistemi ve damlama sulama sistemi gibi uygulamalar tercih edilmelidir.

Bu sayede su ihtiyacı verimli şekilde elde edilmiş ve su kullanımında tasarruf sağlanmış olacaktır.

Ekoköyde atık kompozisyonları (ambalaj atıkları ve organik atıklar) çevresel kirliliğe neden olmayacak biçimde yönetilmelidir. Katı atıklar geri dönüştürülmeleri için toplanmalı, organik atıkların ise kompostlama sistemi yoluyla tekrar doğaya dönüşümü sağlanmalıdır. Kompostlama sonucu ortaya çıkacak olan organik madde yeşil alanlarda kullanılmalıdır. Kurulacak olan ekoköy yerleşimlerinde atık toplama sistemlerinin yapının özelliklerine göre yapının tasarım esnasında gerçekleştirilmesi sürecin sistematik işleyişi açısından önem taşımaktadır.

Ekolojik yerleşimlerde, yukarıda bahsedilen durumların ve ekolojik yapı tasarımları için daha fazla doğa dostu alternatif uygulamaların ortaya konması ekosistemin sürdürülebilirliği ve sağlıklı yaşam alanları oluşturulması anlamında ve daha az karbon ayak izi bırakmamız noktasında önem taşımaktadır.

5.1.2. Öneriler

Mevcut araştırmaya dayalı olarak ortaya çıkan sonuçlar değerlendirildiğinde ekoköylere/ekoçiftliklere ilişkin şu önerilerde bulunmak mümkündür:

Ekoköylerin/ekoçiftliklerin kuruluşuna yönelik düzenlenecek mevzuat, ekoköylerin/ekoçiftliklerin daha planlı şekilde gelişmesi aşamasında ayrıca geleceğin yaşam alanları olarak görülen ekoköy/ekoçiftlik girişimlerinin sayıca artması ve başarılı girişimler oluşturmaları noktasında destekleyici olacaktır.

Türkiye'de henüz gelişim aşamasında olan ekoköylerde/ekoçiftliklerde ekolojik yerleşim standartlarına uygun inşa malzemelerinin ve tekniklerinin kullanımı yerleşimlerin sürdürülebilir olma potansiyellerini artıracaktır. Bu noktada yerel ve geri dönüştürülmüş malzeme kullanımı, iklime uyumluluk ve geleneksel mimari gözetilerek ekolojik konut tasarımları geliştirilmelidir.

Ekoköylerin/ekoçiftliklerin yerel hakla kısıtlı kalan iletişimlerinin geliştirilmesi hem yerel halkın ekolojik yerleşim konusundaki bilincin artması hem de ekoköyler/ekoçiftlikler ve yerel halkın birbirini desteklenmesi anlamında fayda sağlayacaktır. Bu doğrultuda yerel halk ve ekoköylerin/ekoçiftliklerin iş birliği içerisinde hareket etmeleri, ekoköylerin/ekoçiftliklerin mevcut iş gücü problemlerini çözüme ulaştırabilme noktasında ve ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik gelişmekte olan

ekoturizm faaliyetlerinin yerel halka ekonomik katkı sağlaması anlamında faydalı olabilir. Ekoköyler/ekoçiftlikler tarafından yerel halka sağlanan istihdam fırsatı yerelde ekoköylerin/ekoçiftliklerin kabul edilebilirliğine ve yeni geliştirilecek olan ekoköy/ekoçiftlik yerleşimlerinin yerel halk tarafından desteklenmesine olanak sağlayacaktır.

Ekoköylerin GEN'e üyeliklerinin aktifleştirilmesi küresel çapta tanınmalarına ve turistik ekoköylerin turistik taleplerinde artışa neden olabilir. Aynı zamanda ekoköylerin GEN'e üyeliklerinin bulunması, dünya çapında GEN'e üye olan diğer ekoköylerle daha rahat iletişim sağlamalarına fırsat sunacaktır.

Ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik gerçekleştirilen turistik faaliyetlerin kısıtlı kalmaması anlamında ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik tanıtım faaliyetleri artırılmalıdır. Ekoköylerde/ekoçiftliklerde turistik etkinlikler çeşitlendirilerek bu alanların daha fazla kesime hitap etmesi sağlanabilir. Bu noktada çeşitli atölye çalışmaları, tarımsal etkinlikler, kültürel geziler, açık hava aktiviteleri ve ekolojik yaşam eğitimleri gibi faaliyetler aktif şekilde yürütülmelidir.

Ekoköy/ekoçiftlik girişiminde bulunmak isteyen kişilerin ekolojik yaşam girişim dersleri alması başarılı, sürdürülebilir ve daha bilinçli ekolojik yerleşimlerin oluşturulması anlamında fayda sağlayabilir ve girişimde maddi ve manevi olumsuz etkiyle karşılaşmanın önüne geçilebilir.

Ekoköylerin/ekoçiftliklerin izole topluluklar olmasından öte insanlarla iç içe yerel kültürü destekleyen, ekolojik yaşama ön ayak olan ve bunu insanlara sevdiren ve tanıtan yerleşimler olması daha fazla insanın ekoköyleri/ekoçiftlikleri tanımasına, desteklemesine ve insanların bilinçlenmesine katkı sağlayacaktır.

Ekoköylerin/ekoçiftliklerin alternatif yaşam biçimi olarak değil bozulan ve değişen dünyada doğanın korunması ve sağlıklı yaşam alanları oluşturulması açısından gerekli ve olması gereken yaşam tarzları olarak benimsenmesi, kültürlerin ve çevrelerin sürdürülebilirliğinin gözetilmesi noktasında yararlı olacaktır.

Ekolojik yerleşimlerin doğal tarım yöntemlerine daha çok yönelmesi ekolojik yaşam standartlarının oluşturulması ve doğal ortamın korunması noktasında daha faydalı olacaktır. Bu noktada öncelik üretim yöntemlerine ticari bir kaygıyla değil çevrenin korunması açısından bakılması çevresel sürdürülebilirlik yönünden daha yararlı olacaktır.

Ekolojik yaşam standartlarına uymayan bu durum karşısında ekolojik yerleşim girişiminde bulunacak kişilerin önce oluşturacakları yerleşimin ekolojik standartlara uygunluğunu göz önünde bulundurarak bu doğrultuda hareket etmeleri gerekmektedir. Ekolojik yerleşimlerin enerji sağlama noktasında yenilenebilir enerji kaynaklarını tercih etmeleri kaynakların sürdürülebilirliği açısından önem taşımaktadır. Dolayısıyla bulunulan çevrenin mevcut durumu değerlendirilerek güneş, rüzgâr, jeotermal gibi yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı konusunun ekolojik yerleşim girişimleri oluşturulurken ön planda tutulması yerleşimin ekolojik standartlara uygunluğunu artıracaktır.

Turistik hizmet sağlayan ekoköylerin/ekoçiftliklerin ziyaretçilere sunulan hizmetler ve imkânlar noktasında kendini geliştirmesi daha fazla turistik talep almalarına ve daha fazla tanınmalarına olanak sağlayacaktır. Bu noktada konaklama alanlarının konforu artırabilir, üretilen ürünlerin pazarlama imkânları geliştirilebilir, çevresel düzenlemeler ön planda tutulabilir, turistik aktiviteler çeşitlendirilebilir ve ulaşım imkânları geliştirilebilir.

KAYNAKÇA

Açıksöz, S., Topay, M. ve Aydın, H. (2006). Bartın-Arıt beldesi trekking potansiyelinin belirlenmesi. *ZKÜ Bartın Orman Fakültesi Dergisi, 8*(10), 80-89.

Adalılar, Ş. N. (2012). *Bir turistik çekim merkezi olarak ekoköyler ve ekoköylere tüketici yaklaşımlarını belirlemeye yönelik bir araştırma* [Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi.

Ağaç, S. ve Sakarya, M. (2015). Hayat ağacı sembolizmi. *International Journal of Cultural and Social Studies, 1*, 1-14.

Ahmadova, S. (2015). *Türkiye'de organik ekoturizm çiftlikleri üzerine bir araştırma* [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi.

Ahmadova, S. ve Akova, O. (2016). Türkiye'de organik ekoturizm çiftlikleri üzerine bir araştırma. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6*(1), 14-29.

Akay, B. ve Zengin, B. (2012). Ekoturizm kaynaklarının geliştirilmesi: Doğu Marmara Bölgesi örneği. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 14*(23), 115-122.

Akçay Özkan, B. ve Yalçıner Ercoşkun, Ö. (2019). İç Anadolu Bölgesi'ndeki ekolojik çiftliklerde tarım turizmi. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi, 05*(03), 78-89.

Akdağ, G. (2013). Bir ekoturizm aktivitesi olarak mağara turizmi: Mersin mağaraları envanter çalışması. *2. Doğu Akdeniz Turizm Sempozyumu,* 180-192.

Akgün, B. (2009). *Kazdağı Ulusal Parkı (Balıkesir) ve yakın çevresinde ekoturizm modeli üzerine araştırmalar* [Doktora tezi]. İstanbul Üniversitesi.

Akoğlan Kozak, M., Evren, S. ve Çakır, O. (2013). Tarihsel süreç içinde turizm paradigması. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 24*(1), 7 – 22.

Akpınar Külekçi, E. (2012). *Oltu ve Olur (Erzurum) ilçeleri doğal ve kültürel kaynaklarının ekoturizm açısından değerlendirilmesi* [Doktora tezi]. Atatürk Üniversitesi.

Akpınar Külekçi, E. ve Sezen, I. (2018). Bir ekoturizm aktivitesi olarak mağara turizmi; Erzurum ili Elmalı Mağarası. *Mimarlık Bilimleri ve Uygulamaları Dergisi (MBUD), 3*(1), 66-75.

Akpınar, E. ve Bulut, Y. (2010). Ülkemizde alternatif turizm bir dalı olan ekoturizmi çeşitlerinin bölgelere göre dağılımı ve uygulama alanları. *III. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi,* 4, 1575-1594.

Alaeddinoğlu, F. ve Okudum, R. (2018). Boş zaman etkinlikleri ve tüketim mekânları. N. Özgen (Ed), *Sosyal coğrafya* (s. 323-347) içinde. Pegem Akademi.

Aliasghari Khabbazi, P. ve Yazgan, M. E. (2012). Kırsal peyzaj ve ekoturizm. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi, 2*(2), 5-9.

Alp, Ç. (2017). *An insıght ınto eco village design principles ability at 2030 in Tartu* [Yüksek Lisans Tezi]. Estonian Life Science Unıversity.

Altieri, M. A. (2008). *Small farms as a planetary ecological asset: Five key reasons why we should support the revitalisation of small farms in the global south.* Third World Network.

Altunal Gürgen, Y. (2019). *Ekoköyleri ekolojik ve eşitlikçi bir kalkınma bağlamında yeniden düşünmek: Yabancılaş(ma)mış insan* [Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi.

Andreas, M. (2012). The ecovillage of Sieben Linden. *Environment & Society Portal.* http://www.environmentandsociety.org/arcadia/ecovillage-sieben-linden adresinden 20.05.2021 tarihinde alınmıştır.

Andriopoulos, C. Avgerinos, E. ve Skanavis, C. (2017). Is an ecovillage type of living arrangement a promising pathway to responsible environmental behavior? *Health and Environment Conference Proceedings*, 210-219, Dubai Academic City, Dubai United Arab Emirates.

Ardzijauskaite, V. (2009). *Ecovillages: İs it a way to reach environmental sustainability? case studies in Denmark.* Maastricht University/Aalborg University 2008/2009, Innovation Systems, Social and Ecological Change. Retrieve from http://esst.eu/wp-content/uploads/Vilma+Thesis.pdf.

Arı, Y. (2008). Eko turizm mi ego turizm mi Kazdağı Balıkesir örneği. *Ankara Üniversitesi, DTCF, Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi, V. Ulusal Coğrafya Sempozyumu,* 421-428.

Arıcan, E. (2014). *Individual escapism or eco-community: selected cases of ecovillage initiatives in Turkey* [Doktora tezi]. Orta Doğu Teknik Üniversitesi.

Arpacı, Ö., Zengin, B. ve Batman, O. (2012). Karaman'ın mağara turizmi potansiyeli ve turizm açısından kullanılabilirliği. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, *14*(23), 59-64.

Arslan, S. (2014). Türklerde ağaç kültü ve "hayat ağacı". *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi, 1*(1), 59-71.

Arslan, Y. (2005). Erdek ve çevresinin ekoturizm açısından değerlendirilmesi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8*(13), 29-53.

Asan, H., Yalçın, H. M. ve Şimşek, E. (2018). Sivas ili kuş gözlem turizmi potansiyelinin değerlendirilmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *6*(74), 630-655.

Asımgil, B. (2017). XVI. yüzyıldan günümüze eko-köylerin tanımlama yaklaşımlarına göre karakteristik özelliklerinin saptanması. *Trakya University Journal of Engineering Sciences, 18*(2), 95-111.

Aşıcı, A. A. ve Şahin, Ü. (2017). Korkular ve umutlar: Liberal üretkenlik modelinin krizi ve yeşil alternatifler. A. A. Aşıcı ve Ü. Şahin (Ed), *Yeşil ekonomi* (3. Baskı s. 57-104) içinde. İnsan Yayınevi.

Atabey, S. ve Yokaş, İ. (2015). Evaluation of the effects of organic agriculture applications on eco-tourism and environment at the scope of Çandır ecological village project by tourism operators. *Muğla Journal of Science and Technology*, *1*(2), 48-52.

Atalay, İ. (2011). *Genel beşeri ve ekonomik coğrafya* (5. Baskı). Meta Basım.

Avcıkurt, C., Köroğlu, A. ve Sarıoğlan, M. (2009). Türk turizminin dünya turizmindeki yeri. Ş. Çavuş, Z. Ege ve O. E. Çolakoğlu (Ed), *Türk turizm tarihi* (s. 1-14) içinde. Detay Yayıncılık.

Avelino, F. ve Kunze, I. (2009). Exploring the transition potential of the ecovillage movement. *Paper presented at the European Conference on Sustainability Transitions: Dynamics & Governance of Transitions to Sustainability*, 4th-5th June, Amsterdam, the Netherlands.

Axinte S., Stanciu A. ve Axinte L, (2003). The ecological farms - a solution for sustainable agriculture. II. position and perspectives of the ecofarms in the frame of the productive agricultural system. *Environmental Engineering and Management Journal, 2*, 13-25.

Aydın, F. (2018). Kültürel turizmin ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerine yönelik bir araştırma: Safranbolu örneği. *Journal of History Culture and Art Research, 7*(2), 461-474.

Aylward, B., Allen, K., Echeverr, J. ve Tosi, J. (1996). Sustainable ecotourism in Costa Rica: The monteverde cloud forest preserve. *Biodiversity and Conservation, 5,* 315-343.

Aytuğ, H. K. (2016). Türkiye'de tarımsal turizmin gelişme potansiyeli: Yeşilköy örneği AB ile karşılaştırmalı bir analiz. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi, 7*(1), 118-147.

BAKA (Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı), (2012). Ekoturizm Sektör Raporu, Antalya.

Ballantyne, R., Packer, J. ve Hughes, K. (2007). Environmental awareness, interests and motives of botanic gardensvisitors: implications for interpretive practice. *Tourism Management, 29*(3), 439-444.

Baran, N. ve Sat, N. A. (2015). Sürdürülebilir turizm planlaması: Teoriden ve uygulamadan örnekler. *II. International Sustainable Buildings Symposium,* 600-606, Ankara.

Barnad, J. (1995). Ecotourism: Tripping with mother nature. *W&M ScholarWorks, 2*(1), 1-7.

Bartu, K. E. (2020). *Kırsal yerleşmeler ve eko-köyler arasındaki etkileşimin sürdürülebilirlik bağlamında değerlendirilmesi Çanakkale örneği* [Yüksek Lisans Tezi]. Bursa Uludağ Üniversitesi.

Başarangil, İ. ve Öztürk, H. (2019). Kamp alanlarının hizmet kalitesi bileşenlerinin sadakat değişkeni üzerine etkisi: Gökçetepe Tabiat Parkı örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 12*(66), 1013-1022.

Başay, S. (2018). Organik ürünlerin ekoturizme katkılarının değerlendirilmesi: Antalya ili örneği. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi, 20*(2), 303-310.

Batur, M. (2013). İzmir'in ekoturizm potansiyeli. *TMMOB 2. İzmir Kent Sempozyumu,* 597-621.

Baykal, D. ve Çimen, H. (2015), Sürdürülebilir turizm ve ekoturizm sertifikaları. *Doğu Karadeniz Bölgesi Sürdürülebilir Turizm Kongresi* (10-21. ss.), 14-16 Mayıs, Gümüşhane Üniversitesi, Gümüşhane

Bekiroğlu, M. (2008). *Uçmakdere 'nin (Tekirdağ) doğal ve kültürel özelliklerinin ekoturizm açısından değerlendirilmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Namık Kemal Üniversitesi.

Bezirgan, M. (2019). Burhaniye'nin sportif olta balıkçılığı potansiyeli ve turizm açısından kullanılabilirliği. *Balıkesir University The Journal of Social Sciences Institute, 22*(41), 447-464.

Birdişli, F. (2014). Çevreye metaekolojik yaklaşım ve doğada karşılıklı dayanışma ilkesi. *Akademik İncelemeler Dergisi, 9*(1), 25-46.

Bissolotti, P. M. A., Santiago, A. G. ve Oliveira, R. (2006). Sustainability evaluation in ecovillages. *The 23rd Conference on Passive and Low Energy Architecture*, 6-8 September, Geneva, Switzerland.

Bojnec, S. (2010). Rural tourism, rural economy diversification, and sustainable development. *Academica Turistica, 3*(1-2), 7-15.

Boonkaew, R. ve Roongtawanreongsri, S. (2018). Ecovillage in Thailand: Lessons from applying the concept to practice. *Human Behavior, Development and Society, 19*, 50-63.

Borsos, B. (2007). *The eco-village concept and its place in sustainable settlement and rural development* [Doktora Tezi]. Pécs University.

Borsos, B. (2013). The eco-village concept in a model experiment in South-West Hungary. *Journal of Settlements and Spatial Planning*, *4*(1), 69-76.

Boyer, R. H. W. (2016). Achieving one-planet living through transitions in social practice: a case study of Dancing Rabbit Ecovillage. *Sustainability: Science, Practice and Policy, 12*(1), 47-59.

Bozok, D. ve Şahin, S. (2009). Türkiye'de uygulanan turizm politikaları. Ş. Çavuş, Z. Ege ve O. E. Çolakoğlu (Ed), *Türk turizm tarihi* (s. 255-288) içinde. Detay Yayıncılık.

Brandon, K. (1996). Ecotourism and conservation: A review of kev ıssues. *Toward Environmentally and Socıally Sustainable Development (Biodiversity Series), 033*, 1-69.

Breton, P. E. (2009). *Organizing for sustainability at a small scale: A case study of an ecovillage* [Yüksek Lisans Tezi]. University of Northern British Columbia.

Briassoulis, H. ve Straaten, J. V. D. (2000). *Tourism and the environment: Regional, economic, cultural and policy ıssues* (Edition 2). B.V: Springer-Science, Business Media.

Brich, C. (1988). Eight fallacies of the modern world and five axioms for a postmodern worldview. *Perspectives in Biology and Medicine*, *32*(1), 12-30.

Bricker, K. (2014). The international ecotourism society. *Travel and Tourism Research Association: Advancing Tourism Research Globally*, 11. https://scholarworks.umass.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2033&context=ttra adresinden 02.05.2021 tarihinde alınmıştır.

Buckley, R. (1994). Research notes and reports. *Annals of Tourism Research, 21*(3), 661-669.

Budeanu, A. (2005). Impacts and responsibilities for sustainable tourism: A tour operator's perspective. *Journal of Cleaner Production, 13*(2), 89-97.

Butler, R. (1991). Tourism, Environment, and Sustainable Development. *Environmental Conservation, 18*(3), 201-209.

Cabelle, A. (1999). Farm tourism in Spain: A gender perspective. *Geojournal, 48*, 245-252.

Campos, P. (2013). *Striving intentionalities: Vision and practice in cloughjordan eco-village* [Yüksek Lisans Tezi]. Lund University.

Can, M. ve Üst Can, Ç. (2019). Kapadokya'da balon turizmi deneyimi ve kabul edilebilir risk durumu. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi, 3*(3), 188-198.

Cater, E. (1993). Ecotourism in the third world: Problems for sustainable tourism development. *Tourism Management, 14*(2), 85-90.

Cengiz, K. Ç. (2021). *Ekoköy modeli ve Türkiye'deki uygulama koşullarının geliştirilmesi üzerine bir inceleme* [Yüksek Lisans Tezi]. Arel Üniversitesi.

Che, D. (2006). Developing ecotourism in first world, resource-dependent areas. *Geoforum, 37*(2), 212-226.

Cheia, G. (2013). Ecotourism: Defintion and concepts. *Journal of Tourism, (15)*, 56-60.

Chiu, Y.H., Lee, W. Ve Chen, T. (2014). Environmentally responsible behavior in ecotourism: Antecedents and implications. *Tourism Management, 40,* 321-329.

Christensen, K. ve Levinson, D. (2003). *Encyclopedia of community: From the village to the virtual world.* Sage Publications.

Cigale, D., Lampic, B. ve Potocnik Slavic, I. (2013). Interrelations between tourism offer and tourism demand in the case of farm tourism in Slovenia. *Europan Countryside, 4,* 339-355.

Cinnioğlu, H. (2015). Sürdürülebilir ekonomik kalkınma kapsamında ekoturizmin çevre üzerindeki etkilerinin eleştirel bir bakış açısıyla incelenmesi. *Sosyal Bilimler Metinleri, 03,* 1-27.

Civelek Oruç, M., Dalgın, T. ve Çeken, H. (2015). Tarım turizmi uygulamaları ve pazarlama modelleri: Türkiye için bir model önerisi. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi, 5*(2), 40-45.

Clark, P. (2017). *Making connections: The narratives of motivation for moving to an eco-ommunity* [Yüksek Lisans Tezi]. University of Surrey.

Clifton, J. ve Benson, A. (2006). Planning for sustainable ecotourism: The case for research ecotourism in developing country destinations. *Journal of Sustainable Tourism, 14*(3), 238-254.

Cobbinah, P. B. (2015). Contextualising the meaning of ecotourism. *Tourism Management Perspectives, 16*, 179-189.

Cohen, S. R. (2017). *Ecovillages as models for sustainable urban neighborhoods: Design guidelines and methods for understanding, analyzing and designing sustainable communities* [Yüksek Lisans Tezi]. Massachusetts Institute of Technology.

Cole, C. (1991). What about traditional village? *In Context, 29*, 12.

Costa, S. (2015). *Practical approach towards degrowth transition: A case study of an emerging ecovillage in Kalmar, Sweden* [Yüksek Lisans Tezi]. Lund University.

Coşkun, M., Aydın, F., Coşkun, S., Öztekinci, M. ve Taşoğlu, E. (2020). *Karabük ili mağaraları.* Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı Araştırma Raporu.

Cömert, M. ve Mete, E. (2018). Turizm eğitimi alan öğrencilerin ekoturizm hakkındaki bilgi düzeylerinin belirlenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 11*(58), 605-616.

Cristian, D. L. (2003). *Birlikte bir yaşam kurmak: Ekoköyler ve niyetli topluluklar için pratik bilgiler.* (Çev. Z. Yıldırım). Yeni İnsan Yayınevi.

Crouch, G. I. ve Ritchie, J. R. B. (1999). Tourism, competitiveness, and societal prosperity. *Journal of Business Research, 44*(3), 137-152.

CTO (Caribbean Tourism Organization), (2019). CTO Annual statistical report 2019. https://www.onecaribbean.org/buy-cto-tourism-statistics/annual-statistical-report/ adresinden 10.05.2021 tarihinde alınmıştır.

Cunningham, P. A. ve Wearing, S. L. (2013). The politics of consensus: An exploration of the Cloughjordan Ecovillage, Ireland. *Cosmopolitan Civil Societies Journal, 5*(2), 1-28.

Çakıcı, A. C., Karacaoğlu, S. ve Yolal, M. (2017). Examining the nature involvement and green consumption values of nature photography tourists. *GeoJournal of Tourism and Geosites, 2*(20), 177-190.

Çakmak, B. (2021). *Kuşadasi ve Söke ekoturizm ağı üzerindeki çekirdek köylerde ekoköy hareketliliğinin irdelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi.

Çelik Oğuz, S. ve Özbek, V. (2018). Destinasyon sadakatini etkileyen faktörler: Bisiklet turizmi ve Burhaniye bisiklet festivali örneği. *International Review of Economics and Management, 6*(2), 84-102.

Çelik, S. (2018). Alternatif Turizm. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 11*(56), 193-204.

Çepni, O. ve Aksoy, B. (2016). Dünya Çevre Sorunları. F. Aydın (Ed), *Günümüz dünya sorunları* (s. 17-76) içinde. Pegem Akademi.

Çetin, T. (2009). Beypazarı'nda turist-yerli halk etkileşimi ve turizmin sosyal, kültürel ve ekonomik etkileri. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi, 9*(1), 15-32.

Çullu Kaygısız, N. (2019). Son 10 yılda dünyada ve Türkiye'de turizm (2008-2017). *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 19*, 607-626.

Davis, D. ve Tisdell, C. (1996). Economic management of recreational scuba diving and the environment. *Journal of Environmental Management, 48*, 229–248.

Dawson, J. (2012). *Ekoköyler: Sürdürülebilirliğin Yeni Ufukları.* (Çev. D. Dinçel). Sinek Sekiz Yayınevi.

Dehoorne, O. ve Tatar, C. (2013). Ecotourism at the heart of development strategies: Elements for reflections based on the caribbean experience. *Tourismos: An Internatıonal Multidisciplinary Journal Of Tourism, 8*(1), 213-231.

Demir, M. ve Caner, A. M. (2016). Alternatif turizm kapsamında av turizminin Erzincan ili turizmine etkisi. *Uluslararası Erzincan Sempozyumu (28 Eylül-1 Ekim), Bildiriler Kitabı,* 2, 983-991, Erzincan.

Demirbulat, Ö. (2018). *Türkiye turizm stratejisi'nde (2023) teşvik edilen ekoturizme katılan yerli turistlerin destinasyon hizmet kalitesine yönelik değerlendirmeleri (Doğu Karadeniz Bölgesi örneği)* [Doktora Tezi]. Balıkesir Üniversitesi.

Demircan, N., Öz, I., Stephenson, R. ve Karahan, F. (2006). Ekoturizm ve botanik turizmi: Türkiye'nin sukkulent bitki çeşitliliğinin turizm potansiyeli. *GAP V.*

Mühendislik Kongresi [Uluslararası Katılımlı], 2, 1594-1601, Şanlıurfa, Türkiye.

Demirtaş, B. ve Tapkı, N. (2016). Ziraat fakültesi öğrencilerinin ekolojik dünya görüşlerinin belirlenmesi. *Türk Tarım – Gıda Bilim ve Teknoloji Dergisi, 4*(8), 719-727.

Deniz, T. ve Yıldırım Kalem, M. (2018). Turizm coğrafyası: Çalışmalar, sorunlar ve yaklaşımlar. *Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi, 1*(1), 41-54.

Diamantis, D. (1999). The concept of ecotourism: Evolution and trends. *Current Issues in Tourism, 2*(2-3), 93-122.

Diaz-Carrion I. A. ve Neger, C. (2014): Ecotourism in the reserva de la biosfera de Los Tuxtlas (Veracruz, Mexico). *Athens Journal of Tourism, 1*(3), 91–202.

DİE, (1995). *Türkiye nüfusu, 1923-1994: Demografi yapısı ve gelişimi.* DİE yayınları.

Diker, O., Deniz, T. ve Çetinkaya, A. (2016). Jeoturizm kapsamında Safranbolu'da coğrafi kaynakların değerlendirilmesi ve safranbolu jeoturizm potansiyelinin belirlenmesi. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *6*(2), 334-348.

Dilaver, Z. (2017). Ankara'nın botanik turizmi potansiyeli. *International West Asia Congress of Tourism Research,* 556-569, (28 Eylül - 01 Ekim), Van, Türkiye.

Dinç, A. (2018). Türkiye'deki yavaş şehirlerin sürdürülebilir turizm coğrafyası açısından değerlendirilmesi. *TÜCAUM 30. Yıl Uluslararası Coğrafya Sempozyumu*, 12-21.

DKMPGM (Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü), (2016). Şırnak ili tabiat turizmi master planı 2016-2019.

Dodds, R. ve Butler, R. (2009). Barriers to implementing sustainable tourism policy in mass tourism destinations. *Munich Personal RePEc Archive (MPRA), 5*(1), 35-53.

Doğanay, H. ve Zaman, S. (2019). *Türkiye turizm coğrafyası* (6. Basım). Pegem Akademi.

Doğru, E. ve Koçak, E. (2021). Covid-19 salgınının konaklama işletmelerine etkisi (Fethiye örneği). *Doğu Coğrafya Dergisi, 26*(45), 107-124.

DPT, (2008). Türkiye'de iç göçler ve göç edenlerin nitelikleri (1965-200). https://sbb.gov.tr/wp-

content/uploads/2018/11/Turkiyede_Ic_Gocler_ve_Goc_Edenlerin_Nitelikleri_1965-2000.pdf. adresinden 01.04.2021 tarihinde alınmıştır.

Dragulanescu, I. V. ve Drutu Ivan, M. (2012). Rural Tourism for local economic development. *International Journal of Academic Research in Accounting, Finance and Management Sciences, 2*(1), 196-203.

Dregger, L. (2015). The power of community. Joubert, K. & Dregger, L. (Ed), In *Ecovillage.* Triarchy Press.

Duffy, R. (2002). *A trip too far: Ecotourism, politics and exploitation.* Earthscan.

Duffy, R. (2006). The politics of ecotourism and the developing world. *Journal of Ecotourism, 5*(1-2), 1-6.

Eagles, P. F.J., McCool, S. F. ve Haynes, C.D.A. (2002). *Sustainable tourism in protected areas: Guidelines for planning and management.* IUCN Gland, Switzerland and Cambridge.

East, M. (2018). Current thinking on sustainable human habitat: The Findhorn Ecovillage case. *Ecocycles, 4*(1), 68-72.

Ece, C. (2019). *A study on ecovillages ın the scope of sustainable tourism: The case of Turkey* [Yüksek Lisans Tezi]. Eskişehir Osmangazi University.

Edgell, D. L. (2020). *Managing sustainable tourism: A legacy fort he future* (3rd edn.). Routledge.

Ege, Z. (2009). Türkiye'de dış turizm talebinin yapısı ve gelişimi. Ş. Çavuş, Z. Ege, O. E. Çolakoğlu (Ed), *Türk turizm tarihi* (s. 35-56) içinde. Detay Yayıncılık.

Eken İnan, S. (2020). Doğa turizmi. A. Bilge ve A. Cabi (Ed), *Turizm türlerine profesyonel yaklaşım* (s. 74-91) içinde. Sage Yayınları.

Ekşioğlu, A. G. (2019). *Kürtün ilçesinin ekoturizm potansiyeli, Gümüşhane* [Yüksek Lisans Tezi]. Gümüşhane Üniversitesi.

Emekli, G. (2005). Avrupa Birliği'nde turizm politikaları ve Türkiye'de kültürel turizm. *Ege Coğrafya Dergisi, 14*, 99-107.

Emekli, G. (2008). Dünyada önemi artan ekoturizme Türkiye'den bir örnek: Kaz Dağı. *Turizm Haftası Ekoturizm Toplantısı*, İzmir.

Epler, B. (2007). Tourism, the economy, population growth, and conservation in Galapagos. Charles Darwin Foundation, Puerto Ayora, Galapagos, https://www.galapagos.org/wp-content/uploads/2012/01/TourismReport2.pdf adresinden 10.05.2021 tarihinde alınmıştır.

Erdoğan, İ. (2010). Ekoturizmin eleştirel bir değerlendirmesi. http://irfanerdogan.com/makalelerson/ekotrzm.pdf. adresinden 21.05.2020 tarihinde alınmıştır.

Erdoğan, N. ve Erdoğan, İ. (2005). Ekoturizm betimlemeleriyle iletilenlerin doğası. *Gazi Üniversitesi İletişim Dergisi, 20*(1), 55-82.

Erdoğan, N. ve Yağcı, Ö. (2002). Sürdürülebilirlik bağlamında ekoturizmin sosyal, ekonomik ve çevresel etkiler bakımından değerlendirilmesi. *First Tourism Congress of Mediterranean Countries*, 17-21.

Erkurt, O. ve Paker, S. (2014). Sualtı arkeoparkları ve deniz turizmi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Denizcilik Fakültesi Dergisi, 6*(2), 131-144.

Eshtaftaki, M. G. (2012). Eco-village and climatic design. *International Journal of Architecture and Urban Development, 2*(4), 11-18.

Eskiyörük, D. (2013). Ekoturizm kapsamında dağ ve doğa yürüyüşü potansiyeli: Orta Toroslarda Aladağlar ve Bolkar Dağları. *2. Doğu Akdeniz Turizm Sempozyumu*, 144-160.

Evliyaoğlu, S. (1988). *Türkiye turizm coğrafyası.* Ofset Prodüksiyon Matbaacılık.

Farkas, J. (2017). 'Very little heroes': History and roots of the eco-village movement. *Acta Ethnographica Hungarica, 62*(1), 35-53.

Farrell, B. H. ve Twining Ward, L. (2004). Reconceptualizing tourism. *Annals of Tourism Research, 31*(2), 274-295.

Fennell, D. (2008). *Ecotourism* (Third Edition). Routledge.

Fischetti, D. M. (2008). *Building resistance from home: Ecovillage at Ithaca as a model of sustainable living* [Yüksek Lisans Tezi]. Graduate School of the University of Oregon.

Foster, J. B. (2012). *Marksist ekoloji.* (Çev. B. Baysal). Kalkedon.

Franklin, A. (2003). *Turism: An introduction.* SAGE Publications.

Gaia Trust, https://gaia.org/global-ecovillage-network/ecovillage/ adresinden 11.05.2020 tarihinde alınmıştır.

Garden, M. (2006). The Eco-village movement: Divorced from reality. *The International Journal of Inclusive Democracy, 2*(3), 1-5.

Gautier, C. (2014). *Petrol, su ve iklim* (2. Basım). (Çev. S. Genç). TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları.

GEKA (Güney Ege Kalkınma Ajansı), (2020). Eko-Turizm. 7(23). https://geka.gov.tr/uploads/current_publications_v/5ef9c4a676e57-geka-sayi-23cr.pdf adresinden 09.10.2020 tarihinde alınmıştır.

GEN (Global Ecovillage Network), https://ecovillage.org/about/about-gen/ adresinden 07.01.2021tarihinde alınmıştır.

GEN (Global Ecovillage Network), https://ecovillage.org/projects/what-is-an-ecovillage/ adresinden 05.06.2020 tarihinde alınmıştır.

Genç, K. ve Şengül, S. (2016). Güzel atlar diyarına yolculuk: Kapadokya bölgesine yüksek gelirli turist çekimine yönelik bir değerlendirme. *2. Uluslararası Nevşehir Tarih ve Kültür Sempozyumu,* 878-891, Nevşehir.

Gesota, B. (2008). *Ecovillages as models for sustainable development: A case study approach* [Yüksek Lisans Tezi]. Albert-Ludwigs-Universitat, Freiburg.

Gilman, R. (1991). "The eco-village challenge", *In Context, 29,* 10. https://www.context.org/iclib/ic29/gilman1/ adresinden 09.05.2020 tarihinde alınmıştır.

Gnoth, J. (1997). Tourism motivation and expectation formation. *Annals of Tourism Research, 24*(2), 283-304.

Goldbach, K. (2013). *Value orientations and their relationship to energyefficient behaviour: A case study from the Ecovillage Findhorn, Scotland* [Yüksek Lisans Tezi]. Heriot-Watt University.

Goodwin, H. (1996). In pursuit of ecotourism. *Biodiversity and Conservation, 5,* 277-291.

Gorji Mahlabani, Y., Shahsavari, F. ve Motevali Alamouti, Z. (2016). Eco-village, amodel of sustainable architecture. *Journal of Fundamental and Applied Sciences, 8*(3S), 1835-1847.

Gökalp, D. D. ve Yazgan, M. E. (2013). Kırsal peyzaj planlamada agroturizm ve agriturizm. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 15*(24), 25-29.

Gössling, S. (2000). Sustainable tourism development in developing countries: Some aspects of energy use. *Journal of Sustainable Tourism, 8*(5), 410-425.

Gössling, S. ve Mattson, (2002). Farm tourism in Sweden, structure, growth, characteristics. *Scandinavian Journal of Hospitaly and Tourism, 2*(1), 17-30.

Gösssling, S. (1999). Ecotourism: A means to safeguard biodiversity and ecosystem functions? *Ecological Economics, 29,* 303-320.

Greenberg, D. (2007): Ecovillages – Academia. Joubert, K.A. and alfred, R. (Ed), in *Beyond You And Me. Inspirations and Wisdom for Building Community* (236-242. pp.). Permanent Publications.

GTF (Global Tourism Forum), (2020). Kenya tourism sector performance in 2019. https://www.globaltourismforum.org/blog/2020/01/16/kenya-tourism-sector-performance-in-2019/ adresinden 09.05.2021 tarihinde alınmıştır.

Gupta, S. K. ve Bhatt, V. P. (2009). Community based tourism development: A case-study of Eco Village Sari in Kedarnath sanctuary region. *International Journal of Hospitality and Tourism Systems, 2*(1), 136-148.

Gül, F. (2013). İnsan-doğa ilişkisi bağlamında çevre sorunları ve felsefe. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 14*, 17-21.

Gülbahar, O. (2009). 1990'lardan günümüze Türkiye'de kitle turizminin gelişimi ve alternatif yönelimler. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 14*(1), 151-177.

Güleryüz, M. (2013). *Bir ütopya hareketi olarak eko-köyler: Türkiye'deki örnekler üzerine bir inceleme* [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Kültür Üniversitesi.

Gültekin, Y. S. ve Gültekin, P. (2017). Dadalı Ekoköyü'nün farklı ilgi gruplarının bakış açılarından değerlendirilmesi. *1st International Sustainable Tourism Congress Proceedings Book*, 458-467.

Güngördü, E. (2003). *(Doğal ve tarihi coğrafya açısından) Türkiye'nin turizm coğrafyası.* Nobel Yayınevi.

Gürdal, M. (2014). *Türkiye turizm coğrafyası* (2. Basım). Ankara: Nobel.

Haberal, H. (2015). *Turizmde alternatif ekolojik turizm-doğa turizmi-kırsal turizm-yayla turizmi.* Detay Yayıncılık.

Hall, C. M. (2013). Framing tourism geography: Notes from the underground. *Annals of Tourism Research, 43*, 601-623.

Hall, R. (2015). The ecovillage experience as an evidence base for national wellbeing strategies. *Intellectual Economics*, *9*(1), 30-42.

Hampson, G. P. (2013). *Leadership in transforming the modern worldview: Exploring postformal ıntegration: Studies, reflections, questions leadership in transformation of worldview and higher education.* Palacky University.

Hawkins, D. E. ve Khan, M. M. (1998). Ekotourism opportunities for developing countries. William F. Theobald (Ed) in *Global Tourism*, Second Edication. Butterworth: Heinemann.

Haznedar, H. A. (2016). *Ekoturizm ve ekogirişimcilik potansiyelinin ortaya konmasına yönelik bir araştırma: Nazarköy örneği* [Yüksek Lisans Tezi]. İzmir Katip Çelebi Üniversitesi.

Henderson, J. C. (2009). Agro-tourism in unlikely destinations: A study of singapore. *Managing Leisure*, *14*(4), 258-268.

Herkrath, M. (2017). *Planning for sustainable development by supporting ecovillage concepts: A comparative case study in the netherlands* [Yüksek Lisans Tezi]. Wageningen University.

Higgins Desbiolles, F. (2008). Justice tourism and alternative globalisation. *Journal of Sustainable Tourism, 16*(3), 345-364.

Holden, A. (2016). *Environment and tourism* (Edition 3). Routledge.

Honey, M. (2003). Giving a grade to costa rica's green tourism. *NACLA Report on the Americas, 36*(6), 39-47.

Hughes, G. (1995). The cultural construction of sustainable tourism. *Tourism Management, 16*(1), 49-59.

Hunter, C. (2002). Sustainable tourism and thetouristic ecological footprint. *Environment, Development and Sustainability, 4*, 7–20.

Hvenegaard, G. T. (2002). Using tourist typologies for ecotourism research. *Journal of Ecotourism, 1*(1), 7-18.

IGTOA (International Galapagos Tour Operators Association). (2020). https://www.igtoa.org/blogs/2019_galapagos_tourism_report#:~:text=Since%202010%2C%20Galapagos%20tourism%20arrivals,from%20around%20173%2C000%20to%20271%2C000).&text=Between%202007%20and%202015%2C%20the,(an%208.6%25%20decrease) adresinden 10.05.2021 tarihinde alınmıştır.

Işık, S. (2019). Hayat ağacı ve kutsal ağaçlar: Türk ve Çin mitolojisi üzerine bir karşılaştırma. *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi, 5*(11), 546-566.

ITB, (2014). Garden tourism. https://www.itb-kongress.de/media/itbk/Archive_2014/ITB_Destination_Days_3/Garden_Tour

ism_Recipes_For_Success_In_An_Underestimated_Market_Segment.pdf adresinden 29.09.2020 tarihinde alınmıştır.

Ivona, A., Claval, P., Pagnini, M.P., ve Scaini, M. (2006). Farm tourism and rural development. A successful combination? A local experience. https://www.openstarts.units.it/bitstream/10077/867/1/f6ivona.pdf. adresinden 01.09.2020 tarihinde alınmıştır.

İnan, Ç. (2015). *Trakya bölgesinde kırsal kooperatiflerin katılımı ile ekoturizmi geliştirme olanakları* [Doktora Tezi]. Namık Kemal Üniversitesi.

İsayeva, S. ve Kasalak, M. A. (2016). Sürdürülebilir turizm yönetimi kapsamında yer alan örnek ekoturizm uygulamaları. *Çatalhöyük Uluslararası Turizm ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 1*, 183-200.

İşçi, B., Pınarcı, N. ve Gül, A. (2018). Kentsel ekoturizm ve Isparta kent merkezinde uygulanabilirliği. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *8*(1), 101-115.

Jackson, H. (1998). What is an ecovillage? Based on a Working Paper Presented at the Gaia Trust Education Seminar, Thy, Denmark in September. https://gaia.org/wp-content/uploads/2016/07/HJackson_whatIsEv.pdf adesinden 07.01.2021 tarihinde alınmıştır.

Jackson, R. (2004). The ecovillage movement. *Permaculture Magazine*, 40.

Jansson, S. ve Rodhe, F. (2009). *Challenging growth society: A study of eco-villages as a strategy towards a sustainable de-growth society* (Bachelor thesis]. Göteborgs Universitet.

Jarviluoma, J. (1992). Alternative tourism and the evolution of tourist areas. *Tourism Management, 13*(1), 118-120.

Jones, G., ve Spadafora, A. (2017). Creating ecotourism in Costa Rica, 1970–2000. Enterprise & Society, *18*(1), 146-183.

Jones, K. B. (2014). *Toward sustaınable communıty: Assessing progress at dancing rabbit ecovillage* [Yüksek Lisans Tezi]. University Of North Texas.

Joubert, K. (2015). Ecovillages and the beautiful world we could live in. Joubert, K. ve Dregger, L. (Ed), In *Ecovillage.* Triarchy Press.

Jung Shin, C. (2008). Characteristics of community life in foreign intentional communities focus on the differences between ecovillage and cohousing. *International Journal of Human Ecology*, *9*(2), 93-105.

Kahraman, N. (1994). Sürdürülebilir kalkınma ve turizm. *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, 73-77.

Kalkınma Bakanlığı. (2018). *On birinci kalkınma planı (2019-2023).* Özel İhtisas Ankara: Komisyonu Raporu.

Kanaley, D. (2000). Eco-villages - A sustainable lifestyle. *European Comparısons For Applıcatıon In Byron Shıre And New South Wales, Byron Shire Council,* Australia. http://www.pdfwww.china-up.com:8080/international/case/case/589.pdf adresinden 12.02.2021 tarihinde alınmıştır.

Kandır, H. (2015). Doğada görsel şölen: Kuşlar ve kuş gözlemciliği. *Ayrıntı Dergisi. 3*(31), 15-20.

Kara, E. (2014). *Ekolojik kaygı temelli yerleşimlerde sürdürülebilirlik paradigmasının farklı boyutlarıyla incelenmesi: Ekoköyler* [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Teknik Üniversitesi.

Karadağ, A. A., Cengiz, A. E. ve Demiroğlu, D. (2017). Evaluation of ecovillages in Turkey according to rural tourism. *1 st International Sustainable Tourism Congress* (November 23-25), 831-842, Kastamonu.

Karademir, Y. ve Güven, Ö. (2016). Türkiye'de yamaç paraşütçülerinin problemleri. *International Journal of Social Science, 48,* 433-457.

Karayol, M. (2013). *Takım sporları ve doğa sporları yapan erkek sporcuların liderlik özelliklerinin incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. İnönü Üniversitesi.

Kasalak, M. A. (2015). Dünya'da ekoturizm pazarı ve ekoturizm'in ülke gelirlerine katkıları. *Journal of Recreation and Tourism Research, 2*(2), 22-28.

Kasalak, M. A. ve Akıncı, Z. (2015). Ekoturizmin yerel halk üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research, 1*(1), 189-196.

Kasalak, M. A. ve Bahtiyar, D. (2017). Ege ve Akdeniz bölgelerini seyahat eden ekoturistlerin sosyo-demografik özellikleri ve motivasyonları üzerine bir araştırma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 10*(52), 1087-1096.

Kasper, S. V. D. (2008). Redefining community in the ecovillage. *Human Ecology Review, 15*(1), 12-24.

Kasperzy, D. (1991). Pragmatic utopias: Planning with nature. *In Context, 29*, 44. https://www.context.org/iclib/ic29/kasprzyk/ adresinden 09.05.2020 tarihinde alınmıştır.

Kaştan, Y. (2016). Türkiye'de cumhuriyet dönemi iç göç hareketleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 9*(42), 692-700.

Kaya, İ. (2009). Türkiye'de Turizm örgütlenmesi. Ş. Çavuş, Z. Ege, O. E. Çolakoğlu (Ed), *Türk turizm tarihi* (s. 203-220) içinde. Detay Yayıncılık.

Kaya, M. (2015). *Ayancık ve yakın çevresinin ekoturizm potansiyeli* [Doktora Tezi]. Ondokuzmayıs Üniversitesi.

Kaya, N., Çobanoğlu, M. T. ve Artvinli, E. (2011). Sürdürülebilir kalkınma için Türkiye'de ve dünyada çevre eğitimi çalışmaları. *6. Ulusal Coğrafya Sempozyumu,* 407- 417.

Kaymaz, Ç. K. (2018). *Artvin ilinin ekoturizm potansiyeli ve sürdürülebilir yönetimi* [Doktora Tezi]. Atatürk Üniversitesi.

Kaypak, Ş. (2010). Ekolojik turizmin sürdürülebilirliği. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi, 2*(2), 93-114.

Kaypak, Ş. (2012). Ekolojik turizm ve sürdürülebilir kırsal kalkınma. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 14*(22), 11-29.

Kement, Ü. (2019). Ekoturizm faaliyetlerine katılan bireylerin değer inanç norm teorisi kapsamında çevre dostu davranışlarının açıklanması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 18*(72), 2182-2195.

Kement, Ü. ve Bükey, A. (2019). Doğa ve kültür fotoğrafçılığı kapsamında rekreasyonel motivasyonun demografik özelliklere göre incelenmesi. *Tourism and Recreation, 1*(1), 23-30.

Kervankıran, İ. ve Şardağ, A. (2019). Tourism geography researches in Turkey: A content analysis for graduate theses. *International Journal of Geography and Geography Education, 39,* 151-170.

Kılıç Benzer, A. N. (2006). Bolu-Göynük ve yakın çevresi doğal ve kültürel kaynaklarının ekoturizm açısından değerlendirilmesi. Ankara Üniversitesi.

Kılıç, D. ve İşcan, F. (2019). Dünya'da ve Türkiye'de ekolojik köy uygulamaları. *TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası, 17. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı,* 25-27 Nisan, Ankara.

Kılıç, S. (2006). Modern topluma ekolojik bir yaklaşım. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *12*(2), 108-127.

Kırışık, F. (2013). Ekolojik sorunların çözümünde derin ekoloji yaklaşımı. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 9*(2), 279-301.

Kısa Ovalı, P. (2007). Kitle turizmi ve ekolojik turizmin kavram, mimari ve çevresel etkiler bakımından karşılaştırılması. *Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi E-Dergisi, 2*(2), 64-79.

Kışlalıoğlu, M. ve Berkes, F. (1993). *Çevre ve ekoloji* (4. Basım). Remzi Kitabevi.

Kızılaslan, N. ve Ünal, T. (2014). Tokat ilinin ekoturizm/kırsal turizm potansiyeli ve SWOT analizi. *Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi, 9,* 45-61.

Kızılırmak, İ. (2011). Dünyada ve Türkiye'deki turizm işletmelerinde çevre korumaya yönelik uygulamalar: Amacı ve önemi. *Sosyal Bilimler Dergisi, 2,* 1-12.

Kızılırmak, İ., Kaya, F., Yıldız, S. ve Kurtulay, Z. (2017). Yerel paydaşların ekoturizme yönelik yaklaşımları: Erzincan destinasyonu örneği. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 189-202.

Kilipiris, F. ve Zardava, S. (2012. Developing sustainable tourism in a changing environment: Issues for the tourism enterprises (travel agencies and hospitality enterprises). *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, *44*, 44-52.

Kim, S. S., Kim, M., Park, J. ve Guo, Y. (2008). Cave tourism: Tourists' characteristics, motivations to visit, and the segmentation of their behavior. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, *13*(3), 299-318.

King, D. A. ve Stewart, W. P. (1996). Ecotourism and commodification: Protecting people and places. *Biodiversity and Conservation, 5,* 293-305.

Kiper, T. (2013). Role of ecotourism in sustainable development. *INTECH, Open Science-Open Minds,* 773-802. http://dx.doi.org/10.5772/55749 adresinden 26.09.2020 tarihinde alınmıştır.

Kiss, A. (2004). Is community-based ecotourism a good use of biodiversity conservation funds? *Trends in Ecology and Evolution*, *19*(5), 232-237.

Kocasinan, Z. (2012). *Doğru yanlış güzel çirkin: Findhorn'da sürdürülebilir yaşam macerası.* Cinius Yayınları.

Koçan, N. (2012). Ekoturizm ve sürdürülebilir kalkınma: Kızılcahamam-Çamlıdere (Ankara) jeopark ve jeoturizm projesi. *Karadeniz Fen Bilimleri Dergisi, 3*(2), 69-82.

Korkmaz, M. ve Tolunay, A. (2002). Kırsal kalkınma aracı olarak ekoturizm. *First Tourism, Congress of Mediterrenean Countries, Akdeniz University School of Tourism &Hotel Management,* 17-21 April, 429-443, Antalya.

Korkmaz, S. (1988). Turizmin ekonomik ve sosyal etkileri. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası, 46,* 391- 417.

Köksal, A. (1994). *Türkiye turizm coğrafyası.* Gazi Büro Kitabevi.

Köse, E., Öztaşcı Gültekin, R. E., Yazıcı, M. ve Yurttaş, C. (2017). Eko-köylerin sürdürülebilirlik hareketi ile çevreye sağlayacağı potansiyel fırsatlar. *AL-FARABI International Journal on Social Sciences,* AG *(4),* 1-17.

KTB (Kültür ve Turizm Bakanlığı), (2007). *Türkiye turizm stratejisi 2023, eylem planı 2007-2013.* Ankara.

KTB (Kültür ve Turizm Bakanlığı). (2020). https://yigm.ktb.gov.tr/TR-10203/kus-gozlemciligi.html adresinden 29.09.2020 tarihinde alınmıştır.

KTB (Kültür ve Turizm Bakanlığı). (2020). https://yigm.ktb.gov.tr/TR-10167/balon.html adresinden 06.10.2020 tarihinde alınmıştır.

Kunze, I. and Avelino, F (2015). Transformative social innovation narrative of the Global Ecovillage Network. *TRANSIT: EU SSH.2013.3.2-1 Grant agreement,* 613169.

Kuter, N. ve Ünal, H. E. (2009). Sürdürülebilirlik kapsamında ekoturizmin çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel etkileri. *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 9*(2), 146-156.

Lamont, M. (2009). Reinventing the wheel: A definitional discussion of bicycle tourism. *Journal of Sport & Tourism, 14*(1), 5-23.

Lansing, P. ve Vries, P. D. (2007). Sustainable tourism: Ethical alternative or marketing ploy? *Journal of Business Ethics, 72,* 77–85.

Lee, K. F. (2001). Sustainable tourism destinations: The importance of cleaner production. *Journal of Cleaner Production,* 9(4), 313-323.

Lee, T. H. (2009). A structural model for examining how destination image and interpretation services affect future visitation behavior: A case study of Taiwan's Taomi Eco-Village. *Journal of Sustainable Tourism, 17*(6), 727-745.

Lee, W. H. ve Moscardo, G. (2005). Understanding the impact of ecotourism resort experiences on tourists' environmental attitudes and behavioural intentions. *Journal of Sustaınable Tourism, 13*(6), 46-565.

Litfin, T. K. (2017). *Ekoköyler: Sürdürülebilir bir toplum için dersler*. (Çev. P. Ercan). Alfa Yayıncılık.

Loannides, D. (1995). A flawed implementation of sustainable tourism: The experience of Akamas, Cyprus. *Tourism Management, 16*(8), 583-592.

Lockyer, J. ve Veteto, J. R. (2013). Environmental anthropology engaging ecotopia an introduction. In *Environmental anthropology: Bioregionalism, permaculture and ecotopia.* Berghan Books.

Loezer, L. B. (2011). *Enhancing sustainability at the community level: Lessons from american ecovillages* [Yüksek Lisans Tezi]. University of Cincinnati.

Losardo, M. (2016). "New ways of lıvıng, as old as the world": Best practices and sustainability in the example of the Italian ecovillage network. *Studia Ethnologica Croatica, 28*(1), 47-70.

Lotfipoor, A., Patidar, S. ve Jenkins, D. P. (2020). *Short-term forecasting of residential electricity demand using CNN-LSTM.* Paper presented at 2nd IBPSA-Scotland uSIM Conference, Edinburgh, United Kingdom.

Luo, Y., Crask, L., Dyson, A., Zoghi, M. ve Hyatt, B. (2011). The eco-village experience at California State University, Fresno: AnIntegrated approach to service-learning. *Metropolitan Universities Journal, 21*(3),16– 26.

Macleod, D.V.L. (2005). Alternative tourism: A comparative analysis of meaning and impact. Theobald, W.F. (ed), in *Global Tourism* (3rd ed.) (123-139. pp.) Elsevier.

Magnusson, D. (2018). Going back to the roots: The fourth generation of swedish eco-villages. *Scottish Geographical Journal, 134*(3-4), 122-140.

Marcus, A. (2012). The ecovillage of Sieben Linden. *Environment & Society Portal, Arcadia*, 15.

Mare, E. C. (2000). A concise history of the global ecovillage movement. *Village Design Institute.* http://articles-and-essays.s3.amazonaws.com/Intentional+community+/ECMare-Concise-History-Ecovillage.pdf adresinden 02.01.2021 tarihinde alınmıştır.

Mare, E. C. ve Lindegger, M. (2011). *Designing ecological habitats: Creating a sense of place.* Permanent Publications.

Marselis, I. (2017). *Envisioning and practicing sustainability transitions a cross-case comparison of five dutch ecovillages* [Yüksek Lisans Tezi]. TU Delft and Leiden University.

Marson, D. (2011). From mass tourism to niche tourism. P. Robinson, S. Heitman ve P. U. C. Dieke (Ed). In *Research Themes For Turism,* (1-15. pp.), Wallingford: CABI.

Martha, M. (2012). Tourism and the Galápagos Islands: Examining the relationship between ecotourism and the local population. Hofstra University, https://www.hofstra.edu/pdf/academics/colleges/hclas/geog/geog_honors_martha.pdf adresinden 10.05.2021 tarihinde alınmıştır.

Martinez, A. (2015). Mexico becomes established as one the top ten global tourist destinations. *Mexico Economic Watch,* https://www.bbvaresearch.com/wp-content/uploads/2015/10/151021_ObsEcoMexico_Turismo_eng.pdf adresinden 11.05.2021 tarihinde alınmıştır.

McMinn, S. (1997). The challenge of sustainable tourism. *The Environmentalist, 17,* 135-141.

Meltzer, G. (2010). Ecovillages and cohousing: A personal take on their similarities and differences. D. U. Vestbro (Ed), in *Living together – Cohousing ideas and realities around the world* (105-113. pp.). Stockholm: Division of Urban and Regional Studies, Royal Institute of Technology in collaboration with Kollektivhus NU.

Metcalf, B. (2012). Utopian struggle: Preconceptions and realities of intentional communities. *RCC Perspectives, 8,* 21–29.

Miller, E. ve Bentley, K. (2012). Leading a sustainable lifestyle in a 'non-sustainable world': Reflections from australian ecovillage and suburban residents. *Journal of Education for Sustainable Development, 6*(1), 137–147.

Mittermeier, C. (2005). Conservation photography: Art, ethics and action. *Journal of Wilderness,* 11(1), 8-13.

Musa, G. ve Dimmock, K. (2013). *Scuba diving tourism.* Routledge, Abingdon.

Mutana, S. ve Mukwada, G. (2018). Mountain-route tourism and sustainability. A discourse analysis of literature and possible future research. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism, 24,* 59-65.

Mutlu, A. ve Aygün, B. (2006). Ekolojik toplumun organik toplumla ilişkisi üzerine. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, *61*(01) , 1-22.

Mychajluk, L. H. (2014). *Building capacity to live and work together at an ecovillage in support of sustainable community: A case study* [Yüksek Lisans Tezi]. University of Toronto.

Nash, D. ve Smith, V. L. (1991). Anthropology and tourism. *Annals of Tourism Research, 18,* 12-25.

Nepal, S. K. (2002). Mountain ecotourism and sustainable development. *Mountain Research and Development, 22*(2) , 104-109.

Nepal, S. K. ve Chipeniuk, R. (2005). Mountain tourism: Toward a conceptual framework. *An International Journal of Tourism Space, Place and Environment, 7*(3), 313-333.

Newsome, D. ve Dowling, R. K. (2010). Setting an agenda for geotourism. David Newsome & Ross Dowling (Ed), in *Geotourism: The tourism of geology and landscape* (1-12. pp.). Oxford: Goodfellow Publishers Limited.

Newsome, D., Dowling, R. ve Leung, Y. F. (2012). The nature and management of geotourism: A case study of two established iconic geotourism destinations. *Tourism Management Perspectives*, *2*(3), 19–27.

Nilsson, P.Å. (2002). Staying on farms. An ideological background. *Annals of Tourism Research, 29*(1), 7-24.

Nuva, R., Shamsudin, M., Radam, A. ve Shuib, A. (2009). Willingness to pay towards the conservation of ecotourism resources at Gunung Gede Pangrango National Park, West Java, Indonesia. *Journal of Sustainable Development, 2,* 173-186.

OBKP (On Birinci Kalkınma Planı), http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2020/04/TurizmOzelIhtisasKomisyonuRaporu.pdf adresinden 19.05.2020 tarihinde alınmıştır.

OECD (Organisation for Economic Cooperation and Development). https://www.oecd-ilibrary.org/sites/37bb0cf5 en/index.html?itemId=/content/component/37bb0cf5-en#section-d1e114235 adresinden 09.05.2021 tarihinde alınmıştır.

Okech, R. N. (2009). Developing urban ecotourism in Kenyan cities: A sustainable approach. *Journal of Ecology and Natural Environment, 1*(1), 1-6.

Ollenburg, C. (2008). Regional signatures and trends in the farm tourism sector. *Tourism Recreation Research, 33*(1), 13-23.

Orams, M. B. (1995). Towards a more desirable form of ecotourism. *Tourism Management, 16*(1), 3-9.

ORFAMDER (Orman Fakülteliler Derneği), (2018). *Tabiat turizmi raporu.* İstanbul.

Orhan, T. ve Karahan, F. (2010). Uzundere ilçesi ve yakın çevresinin ekoturizm potansiyelinin değerlendirilmesi. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 11*(1), 27-42.

Öğlek, İ. (2021). *Bir dışsallık örneği olarak ekoköyler: Türkiye ve bazı avrupa ülkeleri karşılaştırması* [Yüksek Lisans Tezi]. Afyon Kocatepe Üniversitesi.

Özadak, A. (2016). *"Köye geri dönüş": Türkiye'deki ekolojik çiftliklerde birlikte yaşam deneyimleri ve yeni köylülük* [Yüksek Lisans Tezi]. Bilgi Üniversitesi.

Özdemir, Ü. (2011). Safranbolu'nun kültürel miras kaynakları ve korunması. *Doğu Coğrafya Dergisi, 16*(26), 129-142.

Özer, O. (2015). *Av turizmi ve görsel medya: Yaban TV'nin Türkiye'deki yerli turist avcıların tutumlarına yönelik etkileri* [Yüksek Lisans Tezi]. İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi.

Özey, R. (2014). *Kültürel coğrafya.* Aktif Yayınları.

Özgen, N. (2018). Doğa ve toplum. N. Özgen (Ed), *Sosyal Coğrafya* (s. 1-54) içinde. Pegem Akademi.

Özgüç, N. (2011). *Turizm coğrafyası: Ülkeler ve bölgeler* (6. Baskı). Çantay Kitabevi.

Özhancı, E. ve Yılmaz, H. (2013). Değişik peyzaj karakterleri barındıran dağların, foto safari amaçlı görsel peyzaj analizi. *Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 44*(1), 83-89.

Özkan Yürik, E. (2002). Turizmin geleceği: Ekoturizm. *Türkiye'nin Alternatif Turizm Potansiyeli Güncel Sorunlar Konferansı,* 3-4 Mayıs, Çankırı.

Özkan, E. ve Kubaş, A. (2012). Yıldız Dağları'nda kırsal kalkınmada ekoturizm fırsatları. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi,14*(22), 149-153.

Özmen, A. Konakay, G. ve Yüce Morkoyunlu, A. (2018). Çekirdek köylerin eko-turizme kazandırılması: İkiztaş örneği. *Uluslararası Turizm, İşletme, Ekonomi Dergisi, 2*(2), 348-353.

Öztekin, S. (2008). *Dinlerde hayat ağacı* [Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi.

Öztekinci, M. ve Coşkun, M. (2021). *Yenice sıcak noktası: Ekolojisi ve sürdürülebilirliği*. İksad Yayınevi.

Öztürk, S. (2011). *Devrekani Çayı alt havzası örnekleminde havza yönetim planının geliştirilmesi* [Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi.

Özyazıcı, G. (2018). *Bisiklet festivallerinin turizm sektörüne olan ekonomik katkısı: Türkiye'deki bisiklet festivalleri üzerine bir çalışma* [Yüksek Lisans Tezi]. Balıkesir Üniversitesi.

Page, S. J. (2015). *Tourism Management* (5th Edn). Abingdon: Routledge.

Papadimitropoulos, V. (2018). Sustainability and resilience in the collaborative economy: An introduction to the Cloughjordan Ecovillage. *Journal of Public Policy and Administration, 2*(4), 49-60.

Papenfuss, J. ve Merritt, E. (2019). Pedagogical laboratories: A case study of transformative sustainability education in an ecovillage context. *Sustainability, 11*, 3880.

Pathiraja, S. M., (2007). *The role of eco-villages in community-based environmental education: A comparative study of communities in Sri Lanka and the United Kingdom* [Yüksek Lisans Tezi]. Durham University.

Petrini, C. (2017). *Terra madre*. (Çev. G. A. Yıldırım). Yeni İnsan Yayınevi.

Pezikoğlu, F. (2012). Sürdürülebilir tarım ve kırsal kalkınma kavramı içinde tarım-turizm-kırsal alan ilişkisi ve sonuçları. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 14*(22), 83-92.

Pigram, J. J. (1980). Environmental implications of tourism development. *Annals of Tourism Research, 7*(4), 554-583.

Pirselimoğlu Batman, Z. ve Demirel, Ö. (2015). Altındere Vadisi Meryemana Deresi güzergâhında doğa temelli turizm etkinliği: Yamaç paraşütü. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi, 5*(11), 13-26.

Place, S. (1995). Ecotourism for sustainable development: Oxymoron or plausible strategy? *GeoJournal, 35*(2), 161-173.

Polat, A. T. ve Önder, S. (2006). Karapınar ilçesi ve yakın çevresi peyzaj özelliklerinin ekoturizm kullanımları yönünden değerlendirilmesi üzerine bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 20*(40), 53-64.

Prince, S. (2017). Working towards sincere encounters in volunteer tourism: An ethnographic examination of key management issues at a nordic eco-village. *Journal of Sustainable Tourism, 25*(11), 1617-1637.

Prince, S. ve Loannides, D. (2017). Contextualizing the complexities of managing alternative tourism at the community-level: A case study of a nordic eco-village. *Tourism Management, 60*, 348-356.

Quintas, J. F. D. (2016). *Sustainable tourism and alternative livelihood development on ataúro ısland, timor-leste, through pro-poor, community-based ecotourism* [Yüksek Lisans Tezi]. Charles Darwin University.

Rajović, G. ve J. Bulatović, J. (2015). Eco tourism with special review on Eco - Village Stavna. *Scientific Electronic Archives, 8*(1), 56-65.

Ray, U. C., Demirtaş, N. ve Pirçek, M. (2019). Bir Hatay endemiği: Kırmızı guddeme (helichrysum sanguineum)'un botanik turizmi açısından incelenmesi. *III. Uluslararası Eğitim Bilimleri ve Sosyal Bilimler Sempozyumu*, 464-470, (25-27 Haziran), Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi.

Rizzo, A. ve Kim, G. J. (2005). A SWOT analysis of the field of virtual rehabilitation and therapy. *Presence Teleoperators & Virtual Environments, 14*, 119-146.

Robert, B. (2014). Ecotourism and nature tourism – components of a sustainable management of forests. *Journal of Horticulture, Forestry and Biotechnology, 18*(4), 51- 54.

Robinson, M. (1999). Collaboration and cultural consent: Refocusing sustainable tourism. *Journal of Sustainable Tourism*, *7*(3-4), 379-397.

Rose, J. (2014). Ekoköyler: Yeni rotamız. (Çev. İ. Urkun Kelso). Yeni İnsan Yayınevi.

Ross, S. ve Wall, G. (1999). Evaluating ecotourism: The case of North Sulawesi, Indonesia. *Tourism Management, 20*, 673-682.

Ross, S. ve Wall, G., (1999) Ecotourism: Towards congruence between theory and practice. *Tourism Management, 20*, 123-132.

Roxana, D.M. (2012). Considerations about ecotourism and nature-based tourism – realities and perspectives. *International Journal of Academic Research in Economics and Management Sciences, 1*(5), 215-221.

Ryan, C., Hughes, K. ve Chirgwin, S. (2000). The Gaze, spectacle and ecotourism. *Annals of Tourism Research, 27*(1), 148-163.

Saatçi, G. ve Güdü Demirbulat, Ö. (2019). Ekoturizm aktivitelerinin tanıtım broşürleri perspektifiyle değerlendirilmesi. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, *3*(3), 322-337.

Salar, M. A. (2016). Yükselen piyasa ekonomileri: Meksika-Türkiye kıyaslaması. *3rd International Congress on Social Sciences,* China to Ardiatic, 544-550, Antalya.

Salazar Preece, G. (2011). *Co-designing in love: Towards the emergence and conservation of human sustainable communities* [PhD Thesis]. University of Dundee.

Sarı, Y. ve Ece, C. (2018). An examination of eco-village as an example of eco-entrepreneurship; The case of Turkey. *International Journal of Landscape Architecture Research, 2*(2), 01-03.

Sarsby, A. (2016). *SWOT analysis*. Spectaris Ltd.

Savgın, C. ve Zengin, B. (2018). Türkiye'de çiftlik turizmine yönelik kavramsal bir model önerisi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 6*(86), 239-258.

Savgın, E. C. (2016). *Çiftlik turizmine yönelik kavramsal bir model önerisi* [Doktora Tezi]. Sakarya Üniversitesi.

Saxena, K. (2019). *Eco-village understanding the concept and parameter of eco-villages* (dissertation report). Itm University.

Scheyvens, R. (1999). Ecotourism and the empowerment of local communities. *Tourism Management, 20*, 245-249.

Sevindi, C. (2013). Ekoturizm ve kuş gözlemciliği açısından Kuyucuk Gölü Kuş Cenneti (Arpaçay-Kars). *Türk Coğrafya Dergisi, 61*, 63-76.

Sezen, I., Yılmaz, S. ve Akpınar Külekçi, E. (2011). Ekoturizm için öneri alanlarıyla Bayburt. *Ulusal Akdeniz Çevre ve Orman Sempozyumu,* Kahramanmaraş.

Sezer, İ. (2016). Paşakonağı yaylası ve yakın çevresinin coğrafi özellikleri ile geliştirilebilecek turizm olanakları açısından incelenmesi. *Marmara Coğrafya Dergisi, 34*, 134-146.

Sezer, İ. ve Kılıç, M. (2015). Yayla turizmi ve rekreasyon amacıyla yaylalara gelen ziyaretçilerin bakış açılarının değerlendirilmesi: Kulakkaya yaylası örneği. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi, 5*(2), 08-16.

Sharpley, R. (2018). *Tourism, tourist and society.* Routledge.

Sherry, J. (2014). *Community supported sustainability: How ecovillages model more sustainable community* [PhD Thesis]. The State University of New Jersey,

Singh, M., Singh, S. P., Sinha, A. K. ve Singh, P. (2012). Dayalbagh: An eco-village model for environment conservation. *Environment Conservation Journal*, *13*(3), 73-85.

Sizemore, S. (2004). *Urban eco-villages as an alternative model to revitalizing urban neighborhoods: The eco-village approach of the seminary square/ price hill Eco-village of Cincinnati, Ohio* [Yüksek Lisans Tezi]. Division of Research and Advanced Studies of the University of Cincinnati.

Slavic, I. P. ve Schmitz, S. (2013). Farm tourism across europe. *European Countryside, 5*(4), 265-274.

Smith, S. L. J. (1995). *Tourism analysis: A handbook* (2nd edn). Longman.

Somuncu, M. (2004). Dağcılık ve dağ turizmindeki ikilem: Ekonomik yarar ve ekolojik bedel. *Coğrafi Bilimler Dergisi, 2*(1), 1-21.

Soyak, M. (2013). Uluslararası turizmde son eğilimler ve Türkiye'de turizm politikalarının evrimi. *Marmara Sosyal Araştırmalar Dergisi, 4*, 1-18.

Soyalp, L. (2017). *Bisiklet turizmi katılımcılarının tatil deneyimi: Yerli turistler üzerine bir araştırma* [Yüksek Lisans Tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.

Soykan, F. (1999). Doğal çevre ve kırsal kültürle bütünleşen bir turizm türü: Kırsal turizm. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 10*, 67-75.

Sözüer, Ö. ve Erkol, I. L. (2013). Adana ilinin kuş gözlem turizmi potansiyeli. *2. Doğu Akdeniz Turizm Sempozyumu, 130-143.*

Stronza, A. (2007). The economic promise of ecotourism for conservation. *Journal of Ecotourism, 6*(3), 210-230.

Stronza, A. L. Hunt, C. A. ve Fitzgerald, L. A. (2019). Ecotourism for conservation? *Annual Review of Environment and Resources, 44*, 229–53.

Stronza, A. ve Gordillo, J. (2008). Community views of ecotourism. *Annals of Tourism Research, 35*(2), 448–468.

Suh, J. (2017). Agriculture and sustainable communities: Reflections from a comparative case study. *Community Development, 49*(1), 34-49.

Swarbrooke, J. (1999). *Sustainable tourism management*. Wallingford: CABI.

Şafak, İ. (2003). Türkiye'deki av turizmi uygulamalarının özel avlak işletmelerine etkileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, A*(2), 133-148.

Şahbudak, E. ve Şimşek, O. (2017). An alternative ecological life model: TaTuTa project (agricultural tourism and volunteer knowledge, experience exchange on ecological farms). *Journal of Current Researches on Social Sciences, 7*(3), 313-332.

Şahin, G. ve Kahraman, M. (2017). Hakkâri'nin turizme yönelik potansiyelleri hakkında bir değerlendirme. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Dergisi, 34,* 1-21.

Şahin, İ. F. (2009). Erzincan İli'nin turizm potansiyeli ve ildeki ekoturizm uygulamaları. *Doğu Coğrafya Dergisi, 14*(22), 69-88.

Şahin, İ. F. (2018). Türkiye'de turizm. H. Yazıcı ve N. Koca (Ed), *Türkiye coğrafyası ve jeopolitiği* (6. Baskı, s. 377-389) içinde. Pegem Akademi.

Şahin, S. H. (2013). *Zamantı Çayı Havzası ekoturizm kaynaklarının sürdürülebilir turizm açısından değerlendirilmesi* [Doktora Tezi]. Afyon Kocatepe Üniversitesi.

Şalk, S., Dumanlı, Ş. ve Köroğlu, Ö. (2018). Tatilcilerin çadırlı kamp faaliyetlerine katılım motivasyonlarının belirlenmesi. *Sosyal ve Beşeri Bilimleri Dergisi, 10*(2), 1309 -8012.

Şekercioğlu, Ç. H. (2002). Impacts of birdwatching on human and avian communities. *Environmental Conservation, 29,* 282-289.

Şen, M. (2014). Türkiye'de iç göçlerin neden ve sonuç kapsamında incelenmesi. *Çalışma ve Toplum Dergisi, 1,* 231-256.

Şengel, Ü., Genç, K., Işkın, M., Ulema, Ş. ve Uzut, İ. (2020). Turizmde "sosyal mesafe" mümkün mü? Kamp ve karavan turizmi bağlamında bir değerlendirme. *Turkish Studies, 15*(4), 1429-1441.

Şengül, S. ve Genç, K. (2016). Güzel atlar diyarına yolculuk: Kapadokya bölgesine yüksek gelirli turist çekimine yönelik bir değerlendirme. *2. Uluslararası Nevşehir Tarih ve Kültür Sempozyumu,* 878-891, Nevşehir.

Şimga, A. (2019). *Sertifikasyon sürecinin R'WOT yaklaşımı ile analizi (Kastamonu Orman Bölge Müdürlüğü örneği)* (Yüksek Lisans Tezi]. Kastamonu Üniversitesi.

Şimşek, O. (2016). *Alternatif bir ekolojik yaşam modeli: TaTuTa (ekolojik çiftliklerde tarım turizmi ve gönüllü bilgi, tecrübe takası) projesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Cumhuriyet Üniversitesi.

Takeuchi, K., Namiki, Y. ve Tanaka, H. (1998). Designing eco-villages for revitalizing japaneserural areas. *Ecological Engineering*, *11*, 177–197.

Tamkoç, G. (1994a). Derin ekolojinin genel çizgileri. *Derin ekoloji* içinde. Ege Yayınları.

Tamkoç, G. (1994b). Yeşil ruh yaşayacak. *Derin ekoloji* içinde (s. 57-70). Ege Yayıncılık.

Tanç, A. (2020). Uzundere ilçesinin ekoturizm potansiyelinin SWOT analizi yöntemi ile belirlenmesi. *Anadolu Strateji Dergisi, 2*(1), 1-18.

Tanrısever, C., Kara, C. ve Pamukçu, H. (2018). Dağcılık faaliyetlerinin turizm ekonomisine kazandırılması. *III. Uluslararası Al- Farabi Sosyal Bilimler Kongresi*, 801-806.

Tapkı, S. (2020). *Kırsal yerleşimlerin gelişimi için alternatif turizm olanakları üzerine bir model önerisi: Yozgat örneği* [Doktora Tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Taş, S. (2012). *Trabzon ve ekoturizm: Yerli ziyaretçilerin yöreyi değerlendirmesine yönelik bir araştırma* [Yüksek Lisans Tezi]. Balıkesir Üniversitesi.

Taylor, J., Hardner, J. ve Stewart, M. (2009). Ecotourism and economic growth in the Galapagos: An island economy-wide analysis. *Environment and Development Economics, 14*(2), 139-162.

Tekin, M. ve Kasalak, M. A. (2014). Ekoturizm girişimciliğinin bölgesel kalkınmadaki rolü. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 32*, 129-136.

Teoli, D. An, J. (2019). *SWOT Analysis*. NCBI Internet Bookshelf. Treasure Island, FL: StatPearls Publishing.

Tetik, N. (2012). *Turist rehberlerinin ekoturizm alanındaki yeterlilikleri: Doğu Karadeniz örneği* [Doktora Tezi]. Balıkesir Üniversitesi.

The Findhorn Community (2018). Ekoköy Findhorn. (Çev. A. Doğan). Yeni İnsan Yayınevi.

Theobald, W. F. (2005). *Global tourism (*Third Edication). Butterworth–Heinemann is an İmprint of Elsevier. https://studfile.net/preview/4327040/ adresinden 03.07.2021 tarihinde alınmıştır.

TIES (The International Ecotourism Society), https://ecotourism.org/what-is-ecotourism/ adresinden 25.05.2020 tarihinde alınmıştır.

Tırıl, A. (2005). Doğal alanlarda korumacı bir turizm etkinliği kuş gözlemciliği. *Korunan Doğal Alanlar Sempozyumu,* 175-177.

Tinsley, S. ve George, H. (2006). Ecological footprint of the findhorn foundation and community (Project Funded by HIE Moray). https://www.ecovillagefindhorn.org/docs/FF%20Footprint.pdf adresinden 25.01.2021 tarihinde alınmıştır.

Tinsley, S., ve George, H. (2006). Ecological footprint of the findhorn foundation and community. Sustainable Development Research Centre.

Topay, M. ve Koçan, N. (2009). Kamping/çadırlı kamp için alan seçim kriterlerinin belirlenmesi ve Bartın-Uluyayla'da örnek bir uygulama. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, A*(1), 116-128.

Toska, S. (2017). *Ekokurgu: Ekolojik sorunların çözüm yolu olarak edebiyat.* Yeni İnsan Yayınevi.

TRA (Tourism Research Australia), (2021). https://www.tra.gov.au/ adresinden 10.05.2021 tarihinde alınmıştır.

Triarchi, E. ve Karamanis, K. (2017). The evolution of alternative forms of tourism: A theoretical background. *Business & Entrepreneurship Journal*, *6*(1), 39-59.

Tribe, J. (1997). The indiscipline of tourism. *Annals of Tourism Research, 24*(3), 638-657.

TUİK (Türkiye İstatistik Kurumu), (2022). Turizm istatistikleri, IV. çeyrek: Ekim-Aralık ve Yıllık, 2021.

TUİK (Türkiye İstatistik Kurumu). (2020). https://data.tuik.gov.tr/tr/main-category-sub-categories-sub-components2/ adresinden 09.10.2020 tarihinde alınmıştır.

Turan, F. (2018). Toplum-Çevre&Doğa. N. Özgen (Ed), *Sosyal Coğrafya* (s. 55-75) içinde. Pegem Akademi.

Tusman, L. (2010). *Really free culture: Anarchist communities, radical movements and public practices.* Pedia Press.

Türk, Z. (2018). Çevresel tutum ve davranışın hizmet kalitesi ve satın alma davranışına etkisi: Ekoturizm faaliyetlerine yönelik bir çalışma [Doktora Tezi]. Adnan Menderes Üniversitesi.

Türkben, C., Gül, F. ve Uzar, Y. (2012). Türkiye'de bağcılığın tarım turizmi (agro-turizm) içinde yeri ve önemi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, *2012*(2), 47-50.

Tyson, A. (2009). *Ecological consciousness as place: Exploring ecovillage design in the valley of mānoa* [PhD Thesis]. University of Hawai`i Mānoa.

Uludağ, F. M. (2017). *Türk mitolojisinde hayat ağacının (kayın ağacı) çağdaş seramik sanatında figüratif yorumu* [Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.

Ulusoy, H. (2015). Av turizminin kırsal turizm açısından kırsal kalkınma üzerindeki etkisinin irdelenmesi. *Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi, 8*(2), 74-80.

UNEP, (2005). *Making tourism more sustainable: A guide for policy makers.* United Nations Environment Programme ve World ourism Organisation.

UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization), (2021). https://whc.unesco.org/en/list/1/ adresinden 10.05.2021 tarihinde alınmıştır.

UNWTO (World Tourism Organization), (2020). Stepping up support and coordination for a safe and sustainable recovery of tourism. https://www.unwto.org/news/stepping-up-support-and-coordination-for-a-safe-and-sustainable-recovery-of-tourism adresinden 10.10.2020 tarihinde alınmıştır.

Uygur, S. M. ve Akdu, U. (2009). Çiftlik turizmi, kırsal, tarım ve ekoturizmin kavramsal açıdan irdelenmesi. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, *1*, 143-166.

Ülker, M., Kılıçarslan, D. ve Derman, E. (2012). Kano sporuna katılım motivasyonu: Manavgat destinasyonunda bir uygulama. *8. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi, 1*, 161-171, Nevşehir, Turkey.

Ünal Ankaya, F., Yazıcı, K., Balık, G. ve Aslan, B. G. (2018). Dünyada ve Türkiye'de ekoturizm, sosyal-kültürel ve ekonomik katkıları. *Ulusal Çevre Bilimleri Araştırma Dergisi, 1*(2), 69-72.

Ünlüönen, K. ve Tayfun, A. (2009). Türk turizminin Türkiye ekonomisindeki yeri. Ş. Çavuş, Z. Ege, O. E. Çolakoğlu (Ed), *Türk turizm tarihi* (s. 15-34) içinde. Detay Yayıncılık.

Waerther, S. (2014). Sustainability in ecovillages – A reconceptualization. *International Journal of Management and Applied Research, 1*(1), 1-16.

Wahab, S. ve Pigram, J. J. (1997). *Tourism, development and growth: The challenge of sustainability.* Routledge.

Walker, L. (2012). Eco village at Ithaca: Principles, best practices & lessons learned. Prepared for the EPA Climate Showcase Communities Grant.

https://msuweb.montclair.edu/~franker/EVI/EVI%20best%20practices%20EPA%20report3.pdf adresinden 03.07.2021 tarihinde alınmıştır.

Walker, L. (2016). *Ekoköy İthaca.* (Çev. O. Tuncay). Yeni İnsan Yayınevi.

Walker, L. 2005. *Ecovillage at Ithaca: Pioneering a sustainable culture.* New Society Publishers.

Wallace, G. N. and Pierce, S. M. (1996). An evaluation of ecotourism in Amazonas, Brazil. *Annals of Tourism Research, 23*(4), 843-873.

Watch, C. (2018). *A'dan z'ye yeşil kapitalizm*. (Çev. S. Sarı). Yeni İnsan Yayınevi.

WCED, (1987). *Report of the world commission on environment and development, our common future: The brundtland report*. Oxford University Press.

Weaver, D. B. (1999). Magnitude of ecotourism in Costa Rica and Kenya. *Annals of Tourism Research, 26*(4), 792-816.

Weaver, D. B. (2001). Ecotourism in the context of other tourism types. D. B. Weaver (Ed), In *The Encyclopaedia of Ecotourism,* (s. 73-83), Wallingford: CABI.

Weaver, D. B. (2001). *The encyclopedia of ecotourism.* Wallingford: CABI.

Weaver, D. B. ve Lawton, L. (1999). Sustainable tourism: A critical analysis. https://www.semanticscholar.org/paper/1-SUSTAINABLE-TOURISM-%3A-A-CRITICAL-ANALYSIS-Weaver-Lawton/14c95650c8fdd9c9148b174e16a3e057437d3403 adresinden 03.07.2021 tarihinde alınmıştır.

Weaver, D.B. ve Fennell, D. A. (1997). The vacation farm sector in saskatchewan: A profile of operations. *Tourism Management, 18*(6), 357- 365.

Westskog, H., Winther, T. ve Aasen, M. (2018). The creation of an ecovillage: Handling identities in a norwegian sustainable valley. *Sustainability, MDPI, Open Access Journal, 10*(6), 1-20.

Wight, P. (1993). Ecotourism: Ethics or eco-sell? *Journal of Travel Research, 31*(3), 3-9.

Williams, F. (2017). *Living with tension: Pursuing ecological practice in an Aotearoa/New Zealand Eco-Village* [Yüksek Lisans Tezi]. Master of Arts in Social Anthropology at Massey University.

Williams, S. (1998). *Tourism geography.* Routledge.

Williams, S. ve Lew, A. A. (2015). *Tourism geography: Critical understandings of place, space and experience.* Routledge.

Wood, M. E. (2002). *Ecotourism: Principles, practices & policies for sustainablity*. UNEP Division of Tecnology, Industry and Economics/The International Ecotourism Society, Paris/Burlington, Vermont.

World Tourism Organization (Unwto) (2020). *International tourist numbers could fall 60-80% in 2020, unwto reports.* https://webunwto.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/2020-03/200327%20-%20COVID-19%20Impact%20Assessment%20EN.pdf adresinden 26.04.2021 tarihinde alınmıştır.

WWF (World Wildlife Fund), (2012). *Türkiye'nin ekolojik ayak izi raporu*. https://www.footprintnetwork.org/content/images/article_uploads/Turkey_Ecological_Footprint_Report_Turkish.pdf adresinden 20.04.2021 tarihinde alınmıştır.

Yaban, P. ve Karatopuk, T. (2017). Balıkesir'de kırdan kente göç sorunu ve eko-köy yaklaşım analizi: Ovaköy örneği. R. Erdem, H. F. Alkan Meşhur, K. Ertuğay, F. Eren, Ç. Fındıklar (Ed), *Balıkesir 18 planlama sorunu 18 stratejik çözüm* içinde. Nobel Yayıncılık.

Yalçınalp, E. (2010). *Uzungöl özel çevre koruma bölgesinin biyotop haritalaması ve ekoturizm açısından değerlendirilmesi* [Doktora Tezi]. Karadeniz Teknik Üniversitesi.

Yarmacı, N., Keleç, Ç. M. ve Ergil, Ö. (2017). Su altı dalış turizminin mevcut durumu, sorunları ve geliştirilmesine yönelik öneriler: Kaş örneği. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi, 1*(1), 66-87.

Yaşar, O. (2011). Saros körfezi kıyılarında su altı dalış turizmi. *Journal of World of Turks, 3*(1), 33-55.

Yıldırım, C. (2017). Ekoloji düşüncesinde insan ve toplum anlayışı. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, *6*(1), 289-308.

Yıldırım, E. ve Akamca, E. (2018). Olta balıkçılığında çapraz iğnelerle yakalanan balıklarda av sonrası yaşama oranı. *Ç.Ü Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi*, *39*(5), 126-133.

Yıldız, O. (2019). *Sürdürülebilir kalkınma kapsamında ekoturizmin Muğla ilinin ekonomik kalkınmasına etkileri* [Doktora Tezi]. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi.

Yılmaz, E. (2006). *R'WOT tekniği; arıcılık sektöründe katılımcı yaklaşım ile örnek bir uygulaması*. T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı, Doğu Akdeniz Ormancılık Araştırma Müdürlüğü, Çeşitli Yayın No: 6, Çevre ve Orman Bakanlığı Yayın No: 274, DOA Yayın No: 274, ISBN: 975-8273-84-1, Mersin.

Yılmaz, E., Coşgun, U., Koçak, Z., Ay, Z. ve Orhan, K.H. (2009). *Katılımcı yaklaşımla ekoturizm stratejilerinin belirlenmesi ve önceliklendirilmesi: Cehennemdere Vadisi ve Köprülü Kanyon Milli Parkı örnekleri.* Teknik Bülten No:29, Çevre ve Orman Bakanlığı Doğu Akdeniz Ormancılık Araştırma Enstitüsü, Mersin.

Yılmaz, G., M. Algur, H. (2021). Sürdürülebilir kaynak yönetiminin değerlendirilmesinde döngüsel yaşam örneği: Findhorn Ekoköy'ü. *Social Sciences Research Journal, 10*(1), 174-184.

Yılmaz, H. (2008). *Turizm çeşitlendirmesi kapsamında ekoturizmin ürünü olarak tatil çiftlikleri: Türkiye'deki tatil çiftliklerine yönelik SWOT analizi* [Doktora Tezi]. Afyon Kocatepe Üniversitesi.

Yılmaz, H. ve Surat, H. (2015). Analitik hiyerarşi süreci kullanılarak en uygun ekoturizm etkinliğinin belirlenmesi. *Türkiye Ormancılık Dergisi, 16*(2), 164-176.

Yılmaz, K. ve Goncagül, G. (2016). Equine tourism: Nature, sports and travel. *Global Issues and Trends in Tourism* (s. 535-543) içinde. St. Kliment Ohridski University Press.

Yiğitbaşıoğlu, H. (1998). Kentlerin çevre sorunları ve habitat konferansları. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, *38*(1-2), 13-29.

Yönten Balaban, A. (2017). Ekoturizm açısından Türkiye'de yavaş kent hareketi: Seferihisar belediyesi üzerine bir değerlendirme. *Proceedings of 2nd International Conference on Scientific Cooperation for the Future in the Economics and Administrative Sciences*, 420-426, Thessaloniki, Greece.

Yuliastuti, N., Wahyono, H., Syafrudin, S. ve Sariffuddin, S. (2017). Dimensions of community and local ınstitutions' support: Towards an Eco-Village Kelurahan in Indonesia. *Sustainability, MDPI, Open Access Journal, 9*(2), 1-19.

Yücel, C. (2002). Turizmde yükselen değer: Ekoturizm. http://www.tursab.org.tr/dosya/1023/02nieko_1023_1889046.pdf adresinden 12.05.2021 tarihinde alınmıştır.

Zamchevska, I. (2013). *Sustainable development principles in a community setting: A case study of O.U.R. Ecovillage, British Columbia, Canada* [Yüksek Lisans Tezi]. Environment and Sustainability in the School of Environment and Sustainability University of Saskatchewan, Saskatoon, Canada.

Zengin, B. (2006). *Turizm coğrafyası* (2. Basım). Değişim Yayınları.

Zeybek, O. (2020). Ekoköylerde yer seçimi ile ilgili karar süreçleri üzerine bir araştırma. *Bartın Orman Fakultesi Dergisi, 22*(1), 100-113.

Zeybek, O. ve Arslan, M. (2019). Ekoköylerin kent ölçeğinde uygulanabilirliği üzerine bir araştırma. *Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, *16*(2), 135 – 141.

Zoğal, V. ve Emekli, G. (2017). Yaratıcı turizme kavramsal ve coğrafi bir yaklaşım. *Ege Coğrafya Dergisi*, *26*(1), 21-34.

Zuelow, E. G. E. 2016). *A history of modern touism.* Palgrave.

Yararlanılan İnternet Kaynakları

URL-1: https://www.tourisminvestment.com.au/en/investment-opportunities/nature-and-outback.html (Erişim Tarihi: 10.05.2021).

URL-2: https://ecovillage.org/projects/map/ (Erişim Tarihi: 15.05.2021).

URL-3: http://www.mfa.gov.tr/birlesmis-milletler-insan-yerlesimleri-programi.tr.mfa (Erişim Tarihi: 05.12.2020).

URL-4: https://ecovillage.org/region/gen-europe/map/ (Erişim Tarihi: 09.01.2021)

URL-5: https://www.solheimar.is/ (Erişim Tarihi: 11.01.2021).

URL-6: https://inhabitat.com/icelandic-eco-village/prufursesseljuhus/ (Erişim Tarihi: 11.01.2021).

URL-7: https://inhabitat.com/icelandic-eco-village/ (Erişim Tarihi: 02.02.2021).

URL-8: https://inhabitat.com/sesseljuhus-eco-house/sesseljuhus-long-view/ (Erişim Tarihi: 02.02.2021).

URL-9: https://www.solheimar.is/ (Erişim Tarihi: 04.02.2021).

URL-10: https://kristinambenson.wordpress.com/2016/05/26/sustainable-solheimar/ (Erişim Tarihi: 18.05.2021).

URL-11: https://www.sarvodaya.org/2006/03/26/damniyamgama-%E2%80%93-sarvodaya-eco-village (Erişim Tarihi: 04.02.2021).

URL-12: https://www.findhorn.org (Erişim Tarihi: 04.02.2021).
URL-13: https://www.findhorn.org/news/ministers-parliament-show-support-findhorn-ecovillage (Erişim Tarihi: 04.02.2021).
URL-14: https://www.ecovillagefindhorn.com/index.php/18-slider/17-new-frontiers-for-sustainability-findhorn (Erişim Tarihi: 04.02.2021).
URL-15: https://www.ecovillagefindhorn.com (Erişim Tarihi: 04.02.2021).
URL-16: http://aajac-colufifa.org/principes-fondamentaux/ (Erişim Tarihi: 04.02.2021).
URL-17: http://aajac-colufifa.org/nos-activites/ (Erişim Tarihi: 04.02.2021).
URL-18: https://ecovillagebook.org/ecovillages/colufifa/ (Erişim Tarihi: 04.02.2021).
URL-19: http://aajac-colufifa.org/# (Erişim Tarihi: 04.02.2021).
URL-20: : http://aajac-colufifa.org/papa/ (Erişim Tarihi: 04.02.2021).
URL-21: http://aajac-colufifa.org/prpmr (Erişim Tarihi: 04.02.2021).
URL-22: https://auroville.org/ (Erişim Tarihi: 04.02.2021).
URL-23: https://auroville.org/contents/24 (Erişim Tarihi: 04.02.2021).
URL-24: https://auroville.org/contents/2140 (Erişim Tarihi: 04.02.2021).
URL-25: https://www.ic.org/directory/the-farm/ (Erişim Tarihi: 05.02.2021).
URL-26: http://ecovillagefarm.org/about (Erişim Tarihi: 05.02.2021).
URL-27: http://ecovillagefarm.org/gallery (Erişim Tarihi: 05.02.2021).
URL-28: https://ecovillage.org/project/thefarm/ (Erişim Tarihi: 05.02.2021).
URL-29: https://greenliferetreats.com/may-sustainability-and-community-conference/ (Erişim Tarihi: 05.02.2021).
URL-30: https://greenliferetreats.com/may-sustainability-and-community-conference/ (Erişim Tarihi: 05.02.2021).
URL-31: https://greenliferetreats.com/green-home-tour/ (Erişim Tarihi: 05.02.2021).
URL-32: http://www.damanhur.org/en/what-is-damanhur (Erişim Tarihi: 05.02.2021).
URL-33: http://www.damanhur.org/en/spiritual-vision/secular-spirituality#humans-and-gods (Erişim Tarihi: 05.02.2021).
URL-34: http://www.damanhur.org/en/art-and-creativity/art-popolo#the-arts (Erişim Tarihi: 05.02.2021).
URL-35: http://www.damanhur.org/en/art-and-creativity/temples-humankind (Erişim Tarihi: 05.02.2021).
URL-36: http://www.damanhur.org/en/art-and-creativity/sacred-art (Erişim Tarihi: 05.02.2021).

URL-37: http://www.damanhur.org/en/art-and-creativity/art-school (Erişim Tarihi: 05.02.2021).
URL-38: http://www.damanhur.org/en/create-sustainability/locally-produced (Erişim Tarihi: 06.02.2021).
URL-39: https://svanholm.dk/kollektivet/hvem-er-vi/ (Erişim Tarihi: 06.02.2021).
URL-40: https://svanholm.dk/kollektivet/faellesskab/ (Erişim Tarihi: 06.02.2021).
URL-41: https://ecovillagebook.org/ecovillages/svanholm/ (Erişim Tarihi: 06.02.2021).
URL-42: https://svanholm.dk/svanholm-bornehus/ (Erişim Tarihi: 18.05.2021).
URL-43: https://legoglandskab.dk/klatrevaerk-og-balanceforlob/ (Erişim Tarihi: 18.05.2021).
URL-44: https://legoglandskab.dk/legehuse/ (Erişim Tarihi: 18.05.2021).
URL-45: https://www.ic.org/directory/ufa-fabrik/ (Erişim Tarihi: 06.02.2021).
URL-46: https://www.ufafabrik.de/en/14995/vision.html (Erişim Tarihi: 06.02.2021).
URL-47: https://www.ufafabrik.de/en/15582/green-roofs.html (Erişim Tarihi: 06.02.2021).
URL-48: https://www.ufafabrik.de/en/15585/drinking-water-too-valuable-for-flushing.html (Erişim Tarihi: 06.02.2021).
URL-49: https://www.ufafabrik.de/en/15589/composting.html (Erişim Tarihi: 06.02.2021).
URL-50: https://crystalwaters.org.au/ (Erişim Tarihi: 07.02.2021).
URL-51: https://crystalwaters.org.au/about / (Erişim Tarihi: 07.02.2021).
URL-52: https://crystalwaters.org.au/eco-caravan-park/ (Erişim Tarihi: 07.02.2021).
URL-53: https://crystalwaters.org.au/markets/ (Erişim Tarihi: 07.02.2021).
URL-54: http://comresp.com/unity/crystal-waters-australia/ (Erişim Tarihi: 19.05.2021).
URL-55: https://ecovillageithaca.org/live/neighborhoods/ (Erişim Tarihi: 07.02.2021).
URL-56: https://ecovillageithaca.org/wp-content/uploads/11102390196_b9ca47fabc_o.jpg (Erişim Tarihi: 07.02.2021).
URL-57: https://ecovillageithaca.org/wp-content/uploads/Song-Neighborhood-Aug-2007.jpg (Erişim Tarihi: 07.02.2021).
URL-58: https://ecovillageithaca.org/live/neighborhoods/ (Erişim Tarihi: 07.02.2021).
URL-59: https://ecovillageithaca.org/tree-neighborhood-almost-complete/ (Erişim Tarihi: 07.02.2021).

URL-60: https://www.ic.org/directory/ecovillage-at-ithaca/ (Erişim Tarihi: 07.02.2021).
URL-61: https://ecovillage.org/project/zegg/ (Erişim Tarihi: 07.02.2021).
URL-62: https://eco-villages.eu/en/2017/03/25/discovering-zegg-an-ecovillage-in-germany-focused-on-human-interaction/ (Erişim Tarihi: 07.02.2021).
URL-63: https://gen-europe.org/ecovillages/what-is-an-ecovillage/ (Erişim Tarihi: 07.02.2021).
URL-64: https://exploringalternatives.eu/zegg/ (Erişim Tarihi: 07.02.2021).
URL-65: https://www.ic.org/directory/konohana-family/ (Erişim Tarihi: 08.02.2021).
URL-66: https://ecovillagebook.org/ecovillages/konohana/ (Erişim Tarihi: 08.02.2021).
URL-67: https://konohana-family.org/natural-thearapy-program/ (Erişim Tarihi: 08.02.2021).
URL-68: https://konohana-family.org/expand-worldview/ (Erişim Tarihi: 09.02.2021).
URL-69: https://konohana-family.org/en/what-is-konohanafamily/ (Erişim Tarihi: 19.05.2021).
URL-70: https://laecovillage.org/ (Erişim Tarihi: 19.05.2021).
URL-71: https://laecovillage.org/home/tours/ (Erişim Tarihi: 19.05.2021).
URL-72: https://laevgarden.wordpress.com/ (Erişim Tarihi: 19.05.2021).
URL-73: https://laevgarden.wordpress.com/page/5/ (Erişim Tarihi: 19.05.2021).
URL-74: http://laecovillage.org/crsp/ (Erişim Tarihi: 19.05.2021).
URL-75: https://www.earthaven.org/what-is-earthaven/ (Erişim Tarihi: 19.05.2021).
URL-76: https://www.earthaven.org/making-a-living/ (Erişim Tarihi: 19.05.2021).
URL-77: https://www.earthaven.org/mission-and-goals/ (Erişim Tarihi: 19.05.2021).
URL-78: https://www.earthaven.org/natural-building/ (Erişim Tarihi: 20.05.2021).
URL-79: https://www.earthaven.org/tours-and-camping/ (Erişim Tarihi: 20.05.2021).
URL-80: https://www.earthaven.org/farms-and-gardens/ (Erişim Tarihi: 20.05.2021).
URL-81: https://www.ic.org/directory/dancing-rabbit-ecovillage/ (Erişim Tarihi: 20.05.2021).
URL-82: https://www.dancingrabbit.org/visit/ (Erişim Tarihi: 20.05.2021).
URL-83: https://www.dancingrabbit.org/about-dancing-rabbit-ecovillage/eco-living/cutting-our-carbon-footprint/ (Erişim Tarihi: 20.05.2021).
URL-84: https://www.dancingrabbit.org/about-dancing-rabbit-ecovillage/vision/ecological-covenants/ (Erişim Tarihi: 10.02.2021).

URL-85: https://www.dancingrabbit.org/ecovillage-weekend/ (Erişim Tarihi: 10.02.2021).
URL-86: https://www.dancingrabbit.org/visit-dancing-rabbit-ecovillage/work-exchange/ (Erişim Tarihi: 10.02.2021).
URL-87: https://www.dancingrabbit.org/visit-dancing-rabbit-ecovillage/work-exchange/ (Erişim Tarihi: 10.02.2021).
URL-88: https://siebenlinden.org/en/ecovillage-2/sieben-linden/ (Erişim Tarihi: 10.02.2021).
URL-89: https://siebenlinden.org/veranstaltungen/sieben-linden-info-wochenende-2/ (Erişim Tarihi: 10.02.2021).
URL-90: https://siebenlinden.org/en/ecovillage-2/sieben-linden/ (Erişim Tarihi: 10.02.2021).
URL-91: https://siebenlinden.org/en/ecovillage-2/history/ (Erişim Tarihi: 10.02.2021).
URL-92: https://siebenlinden.org/en/ecovillage-2/ecology/ (Erişim Tarihi: 10.02.2021).
URL-93: https://www.ic.org/directory/earthworks-eco-village/ (Erişim Tarihi: 10.02.2021).
URL-94: http://www.earthworksecovillage.com/index.html (Erişim Tarihi: 10.02.2021).
URL-95: http://www.earthworksecovillage.com/earthships.html (Erişim Tarihi: 10.02.2021).
URL-96: http://www.earthworksecovillage.com/coaching.html (Erişim Tarihi: 10.02.2021).
URL-97: http://www.earthworksecovillage.com/ecorec.html (Erişim Tarihi: 10.02.2021).
URL-98: http://www.earthworksecovillage.com/images/communitysustainabledesign.jpg (Erişim Tarihi: 20.05.2021)
URL-99: http://www.earthworksecovillage.com/holisticed.html (Erişim Tarihi: 20.05.2021)
URL-100: https://www.guneskoy.org.tr/guneskoy/guneskoy-hakkinda (Erişim Tarihi: 12.02.2021).
URL-101: https://sites.google.com/site/bluesun12/g%C3%BCne%C5%9Fk%C3%B6y (Erişim Tarihi: 12.02.2021).

URL-102: https://www.guneskoy.org.tr/projeler/gunsera-sistemi (Erişim Tarihi: 12.02.2021).
URL-103: https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10151385923047861&set=oa.363363253779868&type=3&theater (Erişim Tarihi: 12.02.2021).
URL-104: https://www.facebook.com/photo/?fbid=10151385923072861&set=oa.363363253779868 (Erişim Tarihi: 12.02.2021).
URL-105: https://www.guneskoy.org.tr/bahcemiz (Erişim Tarihi: 12.02.2021).
URL-106: https://www.memurlar.net/haber/373223/ (Erişim Tarihi: 12.02.2021).
URL-107: https://www.guneskoy.org.tr/guneskoy/guneskoy-kooperatifi-tuzugu (Erişim Tarihi: 12.02.2021).
URL-108: https://ecovillageithaca.org/live/neighborhoods/ (Erişim Tarihi: 12.02.2021).
URL-109: https://auroville.org/contents/691 (Erişim Tarihi: 13.02.2021).
URL-110: https://www.findhorn.org/about-us/ (Erişim Tarihi: 13.02.2021).
URL-111: https://www.findhorn.org/visit/map-findhorn-bay/ (Erişim Tarihi: 13.02.2021).
URL-112: https://www.cape.consulting/spotlight/crystal-waters-community-cooperative/ (Erişim Tarihi: 13.02.2021).
URL-113: https://crystalwaters.org.au/about/cw-history-and-background/ (Erişim Tarihi: 13.02.2021).
URL-114: https://www.cape.consulting/spotlight/crystal-waters-community-cooperative/ (Erişim Tarihi: 13.02.2021).
URL-115: https://www.earthaven.org/maps-of-earthaven/ (Erişim Tarihi: 13.02.2021).
URL-116: http://www.earthaven.org/graphics/eco-con-map.gif (Erişim Tarihi: 14.02.2021).
URL-117: https://www.earthaven.org/farms-and-gardens/ (Erişim Tarihi: 14.02.2021).
URL-118: https://www.pastoralvadi.com/ciftligimiz.aspx#images-1 (Erişim Tarihi: 14.02.2021).
URL-119: https://www.guneskoy.org.tr/guneskoy/havadan-guneskoy (Erişim Tarihi: 14.02.2021).
URL-120: https://wwoofturkey.org/ (Erişim Tarihi: 08.06.2021)
URL-121: http://www.bugday.org/blog/latest-event/ (Erişim Tarihi: 08.06.2021)

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Demografik Özellikleri 34
Tablo 2. Araştırmaya Katılan Turistlerin Demografik Özellikleri..... 35
Tablo 3. Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Demografik Özellikleri..... 36
Tablo 4. Belirlenen SWOT Faktörleri..... 40
Tablo 5. Alternatif Turizmin Çeşitleri ve Özellikleri..... 81
Tablo 6. Kitle Turizmi ve Alternatif Turizm Karşılaştırması 82
Tablo 7. Ekoturizm Girişimlerinin Yerel Topluluklar Üzerindeki Etkilerini Belirleme Çerçevesi..... 97
Tablo 8. Kuş Gözlemciliğinin Etkileri ve Rahatsız Etmeyi En Aza İndirmek ve Yerel Katılımı Arttırmak İçin Bazı Tavsiyeler..... 106
Tablo 9. Ekoturizmin Başlıca Olumlu Etkileri ve Sonuçları 123
Tablo 10. Ekoturizmin Başlıca Olumsuz Etkileri ve Sonuçları 123
Tablo 11. Ekoturizm ve Kitle Turizminin Turist Profillerinin Karşılaştırılması (Öne Çıkan Bazı Özellikler) 145
Tablo 12. Ekoköy Kavramını Tanımlayıcı İfadeler 150
Tablo 13. Ekoköy Kriterleri 169
Tablo 14. Türkiye'nin Yıllara Göre Kırdan Kente Olan Net İç Göç Sayıları..... 173
Tablo 15. Dünyada Ekoköy Örnekleri 179
Tablo 16. Türkiye'de Ekoköy Örnekleri..... 232
Tablo 17. Türkiye'de Ekoçiftlik Örnekleri 314
Tablo 18. Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin SWOT Analizi 490
Tablo 19. Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularına Göre Ekoköylerin ve Ekoçiftliklerin Güçlü ve Zayıf Yönleri, Fırsat ve Tehdit (SWOT) Gruplarına Göre SWOT Faktörleri 498
Tablo 20. Ekoköy ve Ekoçiftlik Kurucularının Görüşlerine Göre SWOT (Güçlü Yönler) Ölçütlerinin R'WOT Çözümlemeleri 499
Tablo 21. Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Görüşlerine Göre SWOT (Fırsatlar) Ölçütlerinin R'WOT Çözümlemeleri 500
Tablo 22. Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Görüşlerine Göre SWOT (Zayıf Yönler) Ölçütlerinin R'WOT Çözümlemeleri 500
Tablo 23. Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Görüşlerine Göre SWOT (Tehditler) Ölçütlerinin R'WOT Çözümlemeleri 501
Tablo 24. Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının SWOT Grup Karşılaştırmalarına Ait R'WOT Çözümlemeleri..... 501

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Turizm Türleri 62
Şekil 2. Sürdürülebilir Turizm ve Diğer Terimler Arasındaki İlişki. 76
Şekil 3. Ekoturizm Anlamının Evrimi 84
Şekil 4. Ekoturizmin Çerçevesi 85
Şekil 5. Ekoturizm ve Sürdürülebilirlik, Koruma ve Gelişme Arasındaki İlişki 86
Şekil 6. Ekoturizmin Boyutları 87
Şekil 7. Doğaya Dayalı Turizm ve Ekoturizm 88
Şekil 8. Gelişmekte Olan Ülkeler İçin Ekoturizm Fırsatları. 95
Şekil 9. Ekoturizm Aktivitelerinin Sınıflandırılması 102
Şekil 10. Ekoturizm ve Kitle Turizmi Arasında Yakınsak ve Simbiyotik İlişki 143
Şekil 11. GEN'in Ağları 154
Şekil 12. GEN'e Bağlı Ekoköylerin Coğrafi Dağılımı 155
Şekil 13. Türkiye'nin Ekolojik Ayak İzi ve Biyolojik Kapasitesi 174
Şekil 14. Auroville Yerleşim Düzeni 195
Şekil 15. Ithaca Ekoköyü'nün Yerleşim Modeli 284
Şekil 16. Ithaca Ekoköyü (Frog, Song ve Tree) Mahalle Konumları 284
Şekil 17. Anne Tarafından Yapılan Eskiz 286
Şekil 18. Auroville Yerleşimi Galaxy Modeli 287
Şekil 19. Auroville Yerleşim Düzeni 287
Şekil 20. Findhorn Ekoköyü'nün Yerleşim Modeli 289
Şekil 21. Findhorn Ekoköyü'nün İki Ana Yerleşim Alanı The Park ve Cluny Hill 290
Şekil 22. Cyrstal Waters Ekoköyü'nün Arazi Kullanım Haritası 291
Şekil 23. Cyrstal Waters Ekoköyü'nün Yerleşim Modeli 292
Şekil 24. Earthaven Ekoköyü'nün Yerleşim Modeli 293
Şekil 25. Earthaven Ekoköyü Yerleşimi 293
Şekil 26. Pastoral Vadi Yerleşim Modeli 295
Şekil 27. Güneşköy Yerleşim, Ulaşım ve Arazi Kullanımları Haritası 297
Şekil 28. Bademler Doğal Yaşam Köyü Yerleşim Modeli 299
Şekil 29. Kırsal Turizm, Tarım Turizmi ve Çiftlik Turizmi İlişkisi 305
Şekil 30. TaTuTa/WWOOF Çiftliklerinin Dağılışı 312
Şekil 31. Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Ekoköy/Ekoçiftlik Kurma Girişimine İlişkin Görüşleri ve İfade Sıklıkları 345
Şekil 32. Yapılan Yatırımlara İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 348
Şekil 33. Kuruluşla İlgili Mevzuatla Karşılaşılıp Karşılaşmadıklarına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 350
Şekil 34. Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Sorunlarla Karşılaşılıp Karşılaşmadıklarına İlişkin Görüşleri ve İfade Sıklıkları 351
Şekil 35. Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 351
Şekil 36. Kuruluşta Devlet Desteği Alınıp Almama Durumuna İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 353
Şekil 37. Devlet Desteği Alınan Kurumlara İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 353
Şekil 38. Amaçlara İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 354

Şekil 39. Hayal Edilenlerden Ne Kadarının Gerçekleştirilebildiğine İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 358
Şekil 40. Halen Yapılması İstenen Şeylerin Olup Olmadığına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları..... 358
Şekil 41. Ekoköyde/Ekoçiftlikte Standart Bir Yapı Tipi Olup Olmadığına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları..... 359
Şekil 42. İnşa Önceliklerine İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 360
Şekil 43. Bölge Seçimine İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 361
Şekil 44. Ekoköyün/Ekoçiftliğin Üyelik Kriterlerinin Olup Olmadığına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları..... 364
Şekil 45. Aranan Kriterlere İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları..... 364
Şekil 46. Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Ekoköyü/Ekoçiftliği Kurarken Civar Köylerle Olan Etkileşimlere İlişkin Görüşleri ve İfade Sıklıkları 366
Şekil 47. Civar Köylerle Ne Sıklıkla Görüştüklerine İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 368
Şekil 48. Hangi Amaçlarla Görüşüldüğüne İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları..... 368
Şekil 49. Benzer Ekoköylerle/Ekoçiftliklerle Bağlantının Olup Olmadığına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları..... 370
Şekil 50. Hangi Ekoköy/Ekoçiftliklerle Bağlantı Halinde Olunduğuna İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları..... 371
Şekil 51. Hangi Amaçla Görüşüldüğüne İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 371
Şekil 52. Yerel Yönetimlerle Olan İlişkilere Yönelik Görüşler ve İfade Sıklıkları ... 372
Şekil 53. Ziyaretçilerin Ekoköylere/Ekoçiftliklere Hangi Kanallarla Ulaştıklarına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 374
Şekil 54. Ziyaretçilerden Alınan Yorumlara İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 375
Şekil 55. Kuruluş/Derneğe Üyelik Durumuna İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları ... 376
Şekil 56. Üye Olunan Kuruluşlara/Derneklere İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları... 377
Şekil 57. Çevre Gönüllü Kuruluşlarla veya STK'larla İş Birliğinin Olup Olmama Durumuna İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 377
Şekil 58. Türkiye'de Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Kendi Aralarında Örgütlenmelerinin Olup Olmama Durumuna İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 378
Şekil 59. GEN'e Üyelik Durumuna İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları..... 379
Şekil 60. Ekoköyün/Ekoçiftliğin Finansal Olarak Nasıl Sürdürüldüğüne İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları..... 380
Şekil 61. Finansal Olarak Destek Alıp Almama Durumuna İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları..... 382
Şekil 62. Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Sürdürülebilirliğini Bozacak Herhangi Bir Tehdidin Olup Olmama Durumuna İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 382
Şekil 63. Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Sürdürülebilirliğini Bozacak Tehditlerin Neler Olduğuna İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları..... 383
Şekil 64. Ekoturizme İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 386
Şekil 65. Ekoturizmin Ekoköye/Ekoçiftliğe Olan Etkisine İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları..... 389
Şekil 66. Ekoköylerde/Ekoçiftliklerde Yapılan Turistik Faaliyetlere İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 391

Şekil 67. Ekoköylerde/Ekoçiftliklerde Sunulan Hizmetlere İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 394
Şekil 68. Ekoköyü/Ekoçiftliği Farklı Kılan Durumlara İlişkin Görüşleri ve İfade Sıklıkları 395
Şekil 69. Kurucuların Ekoköylere/Ekoçiftliklere Yönelik Eğitim Alıp Almama Durumlarına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 398
Şekil 70. Ekoköylere/Ekoçiftliklere Yönelik Eğitim Hizmeti Faaliyetlerinde Bulunup Bulunmama Durumuna İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 399
Şekil 71. Ekoköylere/Ekoçiftliklere Yönelik Düzenlenen Eğitimlerin Sertifikalı Olup Olmama Durumuna İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 400
Şekil 72. Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Şimdi ve Geleceğe Yönelik Nasıl Değerlendirildiğine İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 401
Şekil 73. Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Farklı Yaşam Modellerinin Mümkün Olduğunu İnsanlara Gösterebilme Yönündeki Hedefine Ulaşıp Ulaşamayacağına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 404
Şekil 74. Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin İzole Topluluklar Olup Olmadığına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 405
Şekil 75. Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Alternatif Yaşam Biçimi Olup Olmadığına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 407
Şekil 76. Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Dünyadaki Birincil Misyonunun Ne Olduğuna İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 408
Şekil 77. Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Gelecek Nesillere Aktarılması Konusuna İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 411
Şekil 78. Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Nasıl Desteklenebileceğine İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 413
Şekil 79. Gelecekteki Tanıtım Faaliyetlerinin Nasıl Olması Gerektiğine İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 416
Şekil 80. Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Ekoköydeki/Ekoçiftlikteki Alışkanlıklarına İlişkin Görüşleri ve İfade Sıklıkları 417
Şekil 81. Ekoköyde/Ekoçiftlikte Yaşama Olanağı Bulunmaması Halinde Geleneksel Bir Köyde Yaşamak İsteyip İstememe Durumuna İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 420
Şekil 82. Ekolojik Döngülere Önem Vererek Teşvik Edilmeye Çalışılan Durumlara İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 422
Şekil 83. Organik Tarım Yönteminin Tercih Edilip Edilmemesine İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 423
Şekil 84. Atık Yönetimi Konusuna İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 424
Şekil 85. Ekoköyde/Ekoçiftlikte Enerjinin Nasıl Elde Edildiğine İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 425
Şekil 86. Ekoloji, Sürdürülebilirlik Gibi Konulara Olan İlginin Nedenlerine İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 426
Şekil 87. Ekoköyde/Ekoçiftlikte Öne Çıkarılmak İstenen Durumlara İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 429
Şekil 88. Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 432

Şekil 89. Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Konu ile İlgili Önerileri ve İfade Sıklıkları 435
Şekil 90. Ekoköy/Ekoçiftlik Kavramına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları..... 437
Şekil 91. Ekoköyün/Ekoçiftliğin Çekici Faktörlerine İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları..... 440
Şekil 92. Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Sunduğu Fırsatlara İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları..... 442
Şekil 93. Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Nasıl Desteklenebileceğine İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 445
Şekil 94. Gelecekteki Tanıtım Faaliyetlerinin Ne Olması Gerektiğine İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları..... 448
Şekil 95. Turistlerin Ekoköyleri/Ekoçiftlikleri Seçme Nedenlerine İlişkin Görüşleri ve İfade Sıklıkları 450
Şekil 96. Herhangi Bir Ekoköyde/Ekoçiftlikte Yaşamak İsteyip İstememe Durumlarına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 452
Şekil 97. Turistlerin Ekoköyde/Ekoçiftlikte Yaşamak İstiyor Olma Nedenlerine İlişkin Görüleri ve İfade Sıklıkları 453
Şekil 98. Turistlerin Ekoköyde/Ekoçiftlikte Yaşamak İstemiyor Olma Nedenlerine İlişkin Görüleri ve İfade Sıklıkları..... 454
Şekil 99. Ekoköye/Ekoçiftliğe Kaçıncı Kez Ziyarette Bulunulduğuna İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları..... 456
Şekil 100. Turistlerin Ekoköye/Ekoçiftliğe Tekrar Gelmek İsteyip İstememe Durumlarına İlişkin Görüleri ve İfade Sıklıkları 456
Şekil 101. Turistlerin Ekoköyü/Ekoçiftliği Ziyaret Nedenlerine İlişkin Görüşleri ve İfade Sıklıkları 457
Şekil 102. Turistlerin Ekoköye/Ekoçiftliğe Ne Kadar Süreliğine Geldiklerine İlişkin Görüşleri ve İfade Sıklıkları 459
Şekil 103. Turistlerin Ekoköyde/Ekoçiftlikte Daha Fazla Kalmak İsteyip İstememe Durumlarına İlişkin Görüşleri ve İfade Sıklıkları..... 460
Şekil 104. Turistlerin Başka Ekoköyde/Ekoçiftlikte Bulunup Bulunmama Durumlarına İlişkin Görüşleri ve İfade Sıklıkları 461
Şekil 105. Ekoköyde/Ekoçiftlikte Eksik Bulunan Durumlara İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları..... 461
Şekil 106. Ekoturizm Kavramına İlişkin Görüşler ve İfade Sıkları 463
Şekil 107. Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Gelecekte Ekoturizm Merkezi Olarak Kabul Edilip Edilemeyeceğine İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 465
Şekil 108. Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Ekoturizm Merkezi Olması İçin Neler Yapılması Gerektiğine İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları..... 466
Şekil 109. Ekoturizm Açısından Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Güçlü Yanlarına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları..... 468
Şekil 110. Ekoturizm Açısından Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Zayıf Yanlarına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları..... 469
Şekil 111. Ekoköylere/Ekoçiftliklere Yönelik Gerçekleşen Turistik Faaliyetlerin Çevreye Zarar Verip Vermediğine İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 470

Şekil 112. Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Çevreye Karşı Yeterince Duyarlı Olup Olmadığına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 471
Şekil 113. Ekoköye/Ekoçiftliğe Yönelik Yapmış Oldukları Turistik Faaliyetten Genel Memnuniyet Durumlarına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 472
Şekil 114. Turistlerin Turistik Taleplerinin Karşılanıp Karşılanmadığına İlişkin Görüşleri ve İfade Sıklıkları 473
Şekil 115. Turistlerin Konu ile İlgili Önerileri ve İfade Sıklıkları 473
Şekil 116. Ekoköy/Ekoçiftlik Kavramına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları..... 475
Şekil 117. Yerel Halkın Ekoköy/Ekoçiftlik ile İletişimlerinin Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri ve İfade Sıklıkları 476
Şekil 118. Ekoköy/Ekoçiftlik ile İletişimin Ne Düzeyde Olduğuna İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 477
Şekil 119. Ekoköyde/Ekoçiftlikte Bulunup Bulunmama Durumuna İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 478
Şekil 120. Ekoköyde/Ekoçiftlikte Yaşamak İsteyip İstememe Durumuna İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları..... 478
Şekil 121. Ekoköyün/Ekoçiftliğin Yapı Tipinin Köyün Mevcut Yapı Tipine Benzeyip Benzemediğine İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 479
Şekil 122. Ekoköy/Ekoçiftlik ve Köyün Yapı Tipi Arasındaki Farklara İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları..... 480
Şekil 123. Ekoköyde/Ekoçiftlikte Yerel Halktan Çalışanların Olup Olmamasına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları..... 481
Şekil 124. Üretilen Ürünlerin Ekoköyle/Ekoçiftlikle Paylaşılıp Paylaşılmamasına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 482
Şekil 125. Ne Gibi Ürünlerin Paylaşıldığına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları..... 482
Şekil 126. Ekoköyün/Ekoçiftliğin Yerel Halka Faydasının Olup Olmadığına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları..... 483
Şekil 127. Ekoköyün/Ekoçiftliğin Yerel Halka Ne Anlamda Faydası Olduğuna İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları..... 483
Şekil 128. Yerel Halkın Köylerinin Ekoköye/Ekoçiftliğe Dönüşmesini İsteyip İstemediklerine İlişkin Görüşleri ve İfade Sıklıkları 485
Şekil 129. Köylerinin Ekoköye/Ekoçiftliğe Dönüşmesini İstiyor Olmalarının Nedenlerine İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları..... 485
Şekil 130. Köylerinin Ekoköye/Ekoçiftliğe Dönüşmesini İstemiyor Olmalarının Nedenlerine İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları..... 487
Şekil 131. Ekoköylere/Ekoçiftliklere Yönelik Gerçekleştirilen Turistik Faaliyetlerin Yerel Halka Faydasının Olup Olmama Durumuna İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 488
Şekil 132. Ekoköylere/Ekoçiftliklere Yönelik Gerçekleştirilen Turistik Faaliyetlerin Yerel Halka Olan Faydalarına İlişkin Görüşler ve İfade Sıklıkları 489
Şekil 133. Yerel halkın Konu ile İlgili Önerileri ve İfade Sıklıkları 489
Şekil 134. Ekoköy Modeli Örneği..... 538

HARİTALAR LİSTESİ

Harita 1. Saha Araştırması Kapsamında İncelenen Ekoköylerin ve Ekoçiftliklerin Konumsal Gösterimi 30

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf 1. Solheimar Ekoköyü'nden Görünüm 183
Fotoğraf 2. İyi Derece Yalıtım Sağlayan Çim Çatılı Solheimar Evleri 184
Fotoğraf 3. Solheimar Organik Üretim Serası 185
Fotoğraf 4. Sarvodaya Ekoköyü'nde İnşa Çalışmaları-1 186
Fotoğraf 5. Sarvodaya Ekoköyü'nde İnşa Çalışmaları-2 186
Fotoğraf 6. Yağmur Suyunu Çatıdan Toplamak Amacıyla Oluşturulmuş Sistem 187
Fotoğraf 7. Findhorn Ekoköyü 189
Fotoğraf 8. Findhorn Ekoköyü'nün Sokak Görüntüsü 189
Fotoğraf 9. Findhorn Ekoköyü Ekolojik Evler 190
Fotoğraf 10. Findhorn'daki Universal Hall'da Gün Dönümü Kutlaması 190
Fotoğraf 11. Findhorn'da Yer Alan Bir Sera ve Üretilen Ürünlerden Elde Edilmiş Yiyecekler 191
Fotoğraf 12. Colufifa Yerlilerine Ait Bir Görüntü 192
Fotoğraf 13. Colufifa Ekoköyü'nde Toplantı 193
Fotoğraf 14. Colufifa Ekoköyü'nde Üretim 193
Fotoğraf 15. Colufifa Ekoköyü'nde Kümes Hayvancılığıyla Uğraşan Bir Kadın..... 194
Fotoğraf 16. Topluluğun Ruhani Merkezini Temsil Eden Matrimandir 196
Fotoğraf 17. Auroville'de Bulunan Ana Kütüphane 196
Fotoğraf 18. Matrimandir Tepesinden Görülen Amfitiyatro ve Urn 197
Fotoğraf 19. The Farm Ekoköyü'nde Çevre Eğitimi 198
Fotoğraf 20. Birçok Alternatif İnşaat ve Teknoloji Örneğinin Yer Aldığı Ekoköy Eğitim Merkezi 199
Fotoğraf 21. The Farm'daki Ahşap Evlerden Biri 200
Fotoğraf 22. The Farm Ekoköyü'nde Geri Dönüştürülmüş Malzemelerle İnşa Edilmiş Bir Ev 200
Fotoğraf 23. The Farm Ekoköyü'nde Güneş Fotovoltaikleri 201
Fotoğraf 24. Damanhur Topluluğu 202
Fotoğraf 25. Damanhur'da Düzenlenen Bir Etkinlik 203
Fotoğraf 26. Damanhur'da Yer Alan Bir Tapınak..... 203
Fotoğraf 27. Manevi Âlemin İfade Dili Alarak Bahsedilen Sanat Figürlerinden Biri 204
Fotoğraf 28. Kutsal Dans 204
Fotoğraf 29. Damanhur'da Bulunan Sanat Okulu 205
Fotoğraf 30. Damanhur'da Bir Üretim Alanı 206
Fotoğraf 31. Damanhur'un Fotovoltaik Alanı 206
Fotoğraf 32. Svanholm'da Restore Edilmiş Sekiz Yüz Yıllık Malikâne..... 207
Fotoğraf 33. Çocuklar İçin Tırmanma ve Denge Amaçlı Tasarlanmış Oyun Alanı.. 208
Fotoğraf 34. Oyun Evleri 208
Fotoğraf 35. UfaFabrik Yerleşkesi 209
Fotoğraf 36. UfaFabrik Ekoköyü'nde Yer Alan Fotovoltaikler 209
Fotoğraf 37. Kompost Üretim Bidonları/ Tumbler..... 210
Fotoğraf 38. Cyrstal Waters Yerleşimi 211
Fotoğraf 39. Cyrstal Waters Bunkhouse ve Aile Odaları 211

Fotoğraf 40. Ekoköy Pazarı 212
Fotoğraf 41. FROG Mahallesi 213
Fotoğraf 42. Common House (Ortak Ev) 214
Fotoğraf 43. SONG Mahallesi 214
Fotoğraf 44. TREE Mahallesi 215
Fotoğraf 45. TREE Ortak Ev 216
Fotoğraf 46. Net-Zero (Sıfır Enerjili veya Pasif Ev) Evlerden İkisi 216
Fotoğraf 47. ZEGG Ekoköyü 217
Fotoğraf 48. ZEGG Ekoköyü'nde Ana Bina Olarak İşlev Gören Uni 218
Fotoğraf 49. Konohana Ailesi 219
Fotoğraf 50. Konohana Ailesi'nde Patates Ekimi 220
Fotoğraf 51. Los Angeles Ekoköyü'nde Bahçe Bakımı 221
Fotoğraf 52. Los Angeles Ekoköyü'nde Pasif Yağmur Suyu Toplama Terasları 222
Fotoğraf 53. Earthaven Ekoköyü Imani Çiftliği 223
Fotoğraf 54. Leela House/Kerpiç Ev 224
Fotoğraf 55. Dancing Rabbit Ekoköyü 225
Fotoğraf 56. Dancing Rabbit Ekoköyü Organik Bahçecilik Uygulaması 226
Fotoğraf 57. Dancing Rabbit Çiftliği 226
Fotoğraf 58. Sieben Linden Ekoköyü 227
Fotoğraf 59. Sieben Linden Ekoköyü'ndeki "Strohpolis" Evi/Avrupa'nın Saman Balyalarından Yapılmış En Büyük Evi 228
Fotoğraf 60. Earthworks Eko Evler 229
Fotoğraf 61. Ekoköyde Permakültür Kursu 230
Fotoğraf 62. Pastoral Vadi'ye Giriş Yolu 234
Fotoğraf 63. Pastoral Vadi'de Yer Alan Ahşap Evlerden Biri 235
Fotoğraf 64. Pastoral Vadi'de Bulunan Rejenere Gölet 236
Fotoğraf 65. Pastoral Vadi'de Bulunan Ortak Mutfak'tan Görünümler 237
Fotoğraf 66. Pastoral Vadi'de Bulunan Üzüm Bağları ve Meyve Bahçeleri 237
Fotoğraf 67. Pastoral Vadi'de Bulunan Şifalı Otlar Atölyesi 238
Fotoğraf 68. Pastoral Vadi'de Bulunan Kümes Hayvanları 238
Fotoğraf 69. Pastoral Vadi'de Bulunan Ekolojik Pazar 239
Fotoğraf 70. Kargı Çayı'nın Kenarında Konumlandırılmış Çardaklardan Biri 240
Fotoğraf 71. Pastoral Vadi'de Bulunan Ateş Yakma ve Sinema Alanı 240
Fotoğraf 72. Pastoral Vadi'de Bulunan Ahşap Salon 241
Fotoğraf 73. Güneşköy 242
Fotoğraf 74. Taş Ev 242
Fotoğraf 75. Taş Ev ve Sera 243
Fotoğraf 76. Sera Otomasyonunda Kullanılan Güneş Panelleri 244
Fotoğraf 77. Knidia Çiftliği'nde Bulunan Ahşap Evlerden Görünümler 245
Fotoğraf 78. Knidia Çiftliği'nde Bulunan Kafe 245
Fotoğraf 79. Knidia Çiftliği'nde Bulunan Ortak Mutfağın Dıştan Görünümü 246
Fotoğraf 80. Knidia Çiftliği'nde Bulunan Çardak 246
Fotoğraf 81. Knidia Çiftliği'nde Bulunan Üzüm Bağı 247
Fotoğraf 82. Knidia Çiftliği'nde Kullanılan Traktör 247
Fotoğraf 83. Yeryüzü Ekolojik Yaşam Köyü'ne Giriş Kapısı 248

Fotoğraf 84. Ekoköy Sahiplerinin Konakladığı, Taş ve Ahşap Yapı Malzemeler Kullanılarak İnşa Edilen Konut 249
Fotoğraf 85. Yeryüzü Ekolojik Yaşam Köyü'nde Bulunan Ziyaretçiler İçin Tasarlamış Ahşap Evler..... 249
Fotoğraf 86. Yeryüzü Ekolojik Yaşam Köyü'nde Bulunan Dinlenme Alanları 250
Fotoğraf 87. Yeryüzü Ekolojik Yaşam Köyü'nde Bulunan Sebze Bahçesi 250
Fotoğraf 88. Yeryüzü Ekolojik Yaşam Köyü'nde Bulunan Mavi Ladinler 251
Fotoğraf 89. Latif Yalçıner Çiftliği'ne Giriş 252
Fotoğraf 90. Latif Yalçıner Çiftliği'nde Bulunan Ahşap Çerçeveli Ev..... 252
Fotoğraf 91. Latif Yalçıner Çiftliği'nin Bahçesinden Bir Görüntü 253
Fotoğraf 92. Kapor Çiftliğine Giriş 254
Fotoğraf 93. Kapor Çiftliği'nde Bulunan Taş ve Ahşap Malzeme Kullanılarak Yapılmış Konut..... 254
Fotoğraf 94. Konutta Yer Alan Odalardan Biri 255
Fotoğraf 95. Kapor Çiftliği'nde Bulunan Çilek Serası 255
Fotoğraf 96. Kapor Çiftliği'nde Bulunan Domates ve Biber Serası..... 256
Fotoğraf 97. Kapor Çiftliği'nde Bulunan Restoran/Kafe 256
Fotoğraf 98. Kapor Çiftliği'nde Bulunan Güneş Panelleri..... 257
Fotoğraf 99. Ekoköy Kurucularının Yaşadığı Ahşap Konut 258
Fotoğraf 100. Flora Akdeniz Bahçesi'nden Görünüm 258
Fotoğraf 101. Akdeniz Flora Bahçesi'nin Çevresinden Manzaralar..... 259
Fotoğraf 102. Flora Akdeniz Bahçesi Misafirhanesi 260
Fotoğraf 103. Ahşap Tasarımlı Ev ve Elektrik Enerjisi İçin Güneş Panelleri..... 260
Fotoğraf 104. Sevgi Ana Çiftliğinin Bahçesinden Bir Görünüm 261
Fotoğraf 105. Sevgi Ana Çiftliği'nin Bahçesinde Bulunan Ördek Havuzu 261
Fotoğraf 106. Sevgi Ana Çiftliği'nde Bulunan Bungalov Evler 262
Fotoğraf 107. Sevgi Ana Çiftliği'nde Bulunan Meyve ve Sebze Bahçesi 262
Fotoğraf 108. Sevgi Ana Çiftliği'nde Bulunan Ahır ve Kümes 263
Fotoğraf 109. Sevgi Ana Çiftliği'nde Bulunan Sanatsal Faaliyetlerin Düzenlendiği Atölye..... 264
Fotoğraf 110. Sevgi Ana Çiftliği'nde Bulunan Taş Ocak 264
Fotoğraf 111. Ali Kışlak Ormanı..... 265
Fotoğraf 112. Ormanlaştırılmaya Çalışılan Arazinin Bir Kısmı 266
Fotoğraf 113. Ali Kışlak Ormanı'nında Bulunan Aromatik Bitki Bahçesi..... 266
Fotoğraf 114. Ali Kışlak Ormanı'nında Bulunan Konut..... 267
Fotoğraf 115. Ketenciler Köyü İşletme Alanını Gösteren Tabela..... 268
Fotoğraf 116. Ketenciler Köyü İşletme Alanı 269
Fotoğraf 117. Ketenciler Köyü'nde Bulunan Yemek Salonu..... 269
Fotoğraf 118. Ketenciler Köyü'nde Bulunan Günübirlik Ziyaretçiler İçin Düzenlenmiş Kahvaltı Alanı..... 270
Fotoğraf 119. Ketenciler Köyü'nde Satışa Hazırlanmış Organik Gıdalar..... 271
Fotoğraf 120. Gökada Çiftliği Arazisi ve Zeytin Ağaçları 272
Fotoğraf 121. Gökada Çiftliği'nde Bulunan Tuğla ve Ahşap Malzemeden Yapılmış Ev 272
Fotoğraf 122. Gökada Çiftliği'nde Sebze Yetiştirmek İçin Ayrılmış Alan..... 273

Fotoğraf 123. Ev Tipi Rüzgâr Türbini ve Güneş Enerji Sistemi 274
Fotoğraf 124. Narköy'de Bulunan Çelik Konstrüktör Yapı Tasarımlı Evler 275
Fotoğraf 125. Narköy'de Bulunan Tohum Bankası 276
Fotoğraf 126. Nar Atölye..... 276
Fotoğraf 127. Narköy Bahçesi'nden Bir Görünüm 277
Fotoğraf 128. Furma Ekolojik Yaşam Çiftliği Yerleşim Alanı 278
Fotoğraf 129. Furma Ekolojik Yaşam Çiftliği'nde Bulunan Misafirhaneler 279
Fotoğraf 130. Furma Ekolojik Yaşam Çiftliği'nde Tarımsal Aletler İçin Ayrılmış Alan 279
Fotoğraf 131. Furma Ekolojik Yaşam Çiftliği Çevresinden Bir Görünüm 280
Fotoğraf 132. Bademler Doğal Yaşam Köyü'nde Bulunan Ahşap Yapı Tasarımlı Konuk Evleri..... 281
Fotoğraf 133. Bademler Doğal Yaşam Köyü Çiçek Serası 281
Fotoğraf 134. Bademler Doğal Yaşam Köyü'nde Bulunan Toplantı Salonu 282
Fotoğraf 135. Bademler Doğal Yaşam Köyü'nde Bulunan Kafe..... 282
Fotoğraf 136. Bademler Doğal Yaşam Köyü'nde Bulunan Kooperatif Ürünleri Pazarı 283
Fotoğraf 137. Cevizbağı Çiftliği'nin Uzaktan Görünüşü 315
Fotoğraf 138. Cevizbağı Çiftliği Aile ve Konuk Evi..... 316
Fotoğraf 139. Cevizbağı Çiftliği'nde Bulunan Misafir Odası 316
Fotoğraf 140. Cevizbağı Çiftliği'nde Bulunan Su Deposu ve Önünde Yer Alan Havuz 317
Fotoğraf 141. Cevizbağı Çiftliği'nde Bulunan Üzüm Bağı..... 317
Fotoğraf 142. Cevizbağı Çiftliği'nde Bulunan Meyve Bahçesi 318
Fotoğraf 143. Cevizbağı Çiftliği'nde Tarım Aletlerinin ve Mutfak Gereçlerinin Bulunduğu Koleksiyon Müzesi 319
Fotoğraf 144. Şaban Burhan Çiftliği'nde Bulunan Meyve Bahçesi 320
Fotoğraf 145. Şaban Burhan Çiftliği'nde Bulunan Organik Sebze Üretim Alanı..... 320
Fotoğraf 146. Şaban Burhan Çiftliği'nde Bulunan Çiftlik Sahiplerinin Yaşadığı Ev 321
Fotoğraf 147. Çalışanlar İçin Ayrılmış Konut..... 322
Fotoğraf 148. Şaban Burhan Çiftliği'nde Bulunan Ahır 322
Fotoğraf 149. Şaban Burhan Çiftliği'nde Bulunan Sulama Havuzu 323
Fotoğraf 150. Necmi Nacak Çiftliği Havuç Tarlası..... 324
Fotoğraf 151. Necmi Nacak Çiftliği'nde Bulunan Biber Bahçesi..... 324
Fotoğraf 152. Necmi Nacak Çiftliği'nde Bulunan Patlıcan Tarlası 325
Fotoğraf 153. Necmi Nacak Çiftliği'nde Bulunan Farklı Türlerde Sebzelerin Yetiştirildiği Bahçe..... 325
Fotoğraf 154. Necmi Nacak Çiftliği'nde Hasat Zamanı 326
Fotoğraf 155. Yonca Lodge Çiftliği'ne Giriş 327
Fotoğraf 156. Yonca Lodge Konutları..... 328
Fotoğraf 157. Yonca Lodge Bahçesinden Bir Görüntü..... 329
Fotoğraf 158. Çiftliğe Ait Plaj..... 329
Fotoğraf 159. Dikencik Evleri Taş Konut 330
Fotoğraf 160. Dikencik Evleri Ahşap Konut..... 330
Fotoğraf 161. Dikencik Evleri Bahçesi'nden Görünüm..... 331

Fotoğraf 162. Dikencik Evleri Doğal Alanı 331
Fotoğraf 163. Çeşitli Bitkilerin Yetiştirildiği Üretim Alanı 332
Fotoğraf 164. Ekolojik Güney Köy'de Ziyaretçiler İçin Ayrılmış Odalardan Biri ... 333
Fotoğraf 165. Ekolojik Güney Köy'de Bulunan Konuk Odası 333
Fotoğraf 166. Ekolojik Güney Köy Bahçesinden Görünüm 334
Fotoğraf 167. Ekolojik Güney Köy'de Bulunan Nostaljik Eşyalar 334
Fotoğraf 168. Balabanağa Çiftliği'nde Bulunan 1600'lü Yıllardan Kalma Konak ... 335
Fotoğraf 169. Balabanağa Çiftliği'nde Bulunan Konağın İçinden Görünümler 336
Fotoğraf 170. Balabanağa Çiftliği Restoran Bölümü 337
Fotoğraf 171. Balabanağa Çiftliği'nde Bulunan Sebze Üretim Alanı 337
Fotoğraf 172. Balabanağa Çiftliği'nde Bulunan Ekili Dikili Alan 338
Fotoğraf 173. Balabanağa Çiftliği Ziyaretinden Bir Görüntü 338
Fotoğraf 174. Ormanya Gıda Ormanı Taş Ev ve Bahçesi 339
Fotoğraf 175. Ormanya Gıda Ormanı Arazisi 340
Fotoğraf 176. Ormanya Gıda Ormanı'nda Bulunan Sebze Bahçesi 340
Fotoğraf 177. Hülya Hanımın Çiftliği'nin Arazisinden Görünüm 341
Fotoğraf 178. Hülya Hanımın Çiftliği'nde Bulunan Meyve Bahçesi 341
Fotoğraf 179. Hülya Hanımın Çiftliği'nde Bulunan Sebze Bahçesi 342
Fotoğraf 180. Hülya Hanımın Çiftliği'nde Bulunan Çoban Evi ve Çiftliğin Ziyaretçileri 342
Fotoğraf 181. Hülya Hanımın Çiftliği'nde Bulunan Ahır 343
Fotoğraf 182. Çiftlikte Beslenen Küçükbaş Hayvanlar 343

EKLER

EK 1: Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularına Yönelik Görüşme Formu

Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularına Yönelik Görüşme Soruları

Kişisel bilgiler

Cinsiyet

Yaş

Medeni Hal

Öğrenim Durumu

Ekoköy/Ekoçiftlik hakkında

Ekoköy/Ekoçiftlik İsmi

Daimî yaşayan kişi sayısı

Ekoköyün/Ekoçiftliğin kurulma tarihi

Ekoköyün/Ekoçiftliğin kurulduğu yer (kentsel/kırsal)

Ekoköyün/Ekoçiftliğin alanı

Ekoköyde/Ekoçiftliğin paylaşılan bina sayısı

1. Ekoköy/Ekoçiftlik kurma girişimi nasıl başladı? Neden bu işe girdiniz?
2. Ekoköyün/Ekoçiftliğin kurulumu için ne kadar yatırım yapıldı, kuruluşla ilgili bir mevzuat var mı?
3. Ekoköyü/Ekoçiftliği kurarken karşılaştığınız sorunlar oldu mu? Bahseder misiniz?
4. Ekoköy/Ekoçiftlik için neden bu bölgeyi tercih ettiniz?
5. Ekoköyünüzü/Ekoçiftliğinizi kurarken neyi amaçlıyordunuz?
6. Ekoköyün/Ekoçiftliğin kuruluşunda devlet desteği aldınız mı? Aldıysanız hangi kurumlardan?
7. Kuruluşundan bugüne kadar hayal ettiklerinizin ne kadarını gerçekleştirebildiniz? Halen yapmak istedikleriniz var mı?
8. Ekoköy/Ekoçiftliklerle ilgili herhangi bir eğitim aldınız mı? Bu konuyla ilgili eğitim faaliyetleriniz var mı? Eğitim sertifikası veriyor musunuz?
9. Ekoköyde/Ekoçiftlikte standart bir yapı tipi var mı? Ekoköyü/Ekoçiftliği inşa ederken önceliğiniz neydi? Ekoköy/ekoçiftlik kriterlerine uygunluğunu neye göre seçtiniz?

10. Ekoköyü/Ekoçiftliği kurarken civar köylerle etkileşim nasıl oldu?

11. Ekoköyün/Ekoçiftliğin çevresinde bulunan geleneksel köylerde yaşayan kişiler ile ne sıklıkla görüşüyorsunuz? Görüşüyor iseniz hangi amaçla? İletişiminiz ne durumda?

12. Ekoköyün/Ekoçiftliğin diğer ekoköylerle/ekoçiftliklerle bağlantısı var mı? Varsa hangileriyle ve hangi amaçla?

13. Ekoköy/Ekoçiftliklerle ilgili üye olduğunuz kuruluş/dernek var mı? Varsa hangileri?

14. Çevre gönüllü kuruluşlarla veya STK'larla iş birliğiniz var mı?

15. Ekoköyler/Ekoçiftlikler olarak Türkiye'de bir örgütlenmeniz var mı?

16. GEN (Global Ecovillage Network) üyesi misiniz? Evet ise ne zamandan beri? Nasıl iş birliği yapılıyor?

17. Yerel yönetimlerle ilişkiniz nasıl?

18. Ekoköy/Ekoçiftlik finansal olarak nasıl sürdürülmektedir? Destek alıyor musunuz? Nereden?

19. Ekoköyün/Ekoçiftliğin üyesi olabilmek için herhangi bir kriter var mı? Varsa nedir?

20. İnsanlar hangi kanallar yoluyla ulaşıyor size (internet, tur, gazete, vb.)?

21. Hizmet olarak ne sunuyorsunuz? Sizi diğerlerinden farklı kılan ne?

22. Ekoköyünüzü/Ekoçiftliğinizi ziyaret eden kişilerden nasıl yorumlar alıyorsunuz?

23. Ekoturizm hakkında düşünceleriniz nedir?

24. Ekoturizmin ekoköye/ekoçiftliğe olan etkisini nasıl değerlendirisiniz?

25. Ekoköyde/Ekoçiftlikte ne gibi turistik faaliyetler yapılmakta? (örn; kamp turizmi vb.)

26. Ekoköyleri/Ekoçiftlikleri şimdi ve gelecekte nasıl görüyorsunuz? Değerlendirir misiniz?

27. Dünyada ekoköyler/ekoçiftlikler alternatif bir yaşam tarzı modellemek üzere kurulmaya başlamıştır. Temel amaçlardan birisi başka yaşam tarzlarının mümkün olabileceğini diğer insanlara göstermektir. Sizce ekoköylerin/ekoçiftliklerin bu hedefe ulaşması mümkün müdür? Yoksa ekoköyler/ekoçiftlikler kapalı, izole topluluklar mıdır?

28. Sizce ekoköyler/ekoçiftlikler alternatif bir yaşam biçimi mi?

29. Ekoköylerin/ekoçiftliklerin sürdürülebilirliğini bozacak herhangi bir tehdit var mı? Varsa sizce nedir?

30. Ekoköyün/ekoçiftliğin birincil misyonunun (dünyadaki rolünün) ne olduğuna inanıyorsunuz?

31. Ekoköyün/ekoçiftliğin gelecek nesillere aktarılması anlamında ne düşünüyorsunuz?

32. Ekoköyler/ekoçiftlikler nasıl desteklenir? Gelecekteki tanıtım faaliyetleri ne olmalı?

33. Ekoloji, sürdürülebilirlik gibi konulara olan ilginizin nedenlerini açıklayabilir misiniz?

34. Ekoköyün/ekoçiftliğin çeşitli tanımlarına göre ekolojik döngülerin önemi vurgulanmıştır. Bu köyde/çiftlikte teşvik etmeye çalıştığınız bir şey var mı?

35. Organik tarım mı yapıyorsunuz? Atık yönetimi nasıl?

36. Ekoköy/ekoçiftlikte enerjiyi nasıl elde ediyorsunuz?

37. Ekoköy/Ekoçiftlik olarak öne çıkmak istediğiniz bir yönünüz var mı?

38. En çok karşılaştığınız sorunlar neler?

39. Burada yaşadığınız süre boyunca alışkanlık oldu dediğiniz bir şey oldu mu?

40. Eğer Ekoköyde/ekoçiftlikte yaşama ve ekoköy/ekoçiftlik kurma gibi bir olanağınız olmasaydı; geleneksel bir köyde yaşamak ister miydiniz?

41. Paylaşmak istediğiniz başka

EK 2: Turistlere Yönelik Görüşme Formu

Turistlere Yönelik Görüşme Soruları

Turistlere Yönelik Görüşme Soruları

Kişisel Bilgiler

Cinsiyet

Medeni Hal

Yaş

Öğrenim Durumu

Kiminle ziyaret ettiği

1. Sizce ekoköy/ekoçiftlik nedir?
2. Ekoköyü/ekoçiftliği kaçıncı ziyaretiniz? Tekrar gelmeyi düşünür müsünüz?
3. Ziyaret nedeniniz nedir? (Örn: etkinliğe katılma, dinlenme, tavsiye, merak,..)
4. Ekoköye/ekoçiftliğe ne kadar süreliğine geldiniz? Daha fazla kalmak ister miydiniz? Neden?
5. Başka ekoköylerde/ekoçiftliklerde bulundunuz mu? Hangileri?
6. Ekoköyleri/ekoçiftlikleri seçme nedenleriniz nelerdir?
7. Bir ekoköyde/ekoçiftlikte yaşamak ister miydiniz? Neden?
8. Sizce ekoköyün/ekoçiftliğin çekici faktörleri nelerdir?
9. Ekoköylerin/ekoçiftliklerin sunduğu fırsatlar nelerdir? (yerel toplum, ekonomi ve turizm açısından)
10. Ekoköyler/ekoçiftlikler nasıl desteklenir? Gelecekteki tanıtım faaliyetleri ne olmalı?
11. Ekoturizm nedir?
12. Ekoköylerin/ekoçiftliklerin ekoturizm merkezleri olarak kabul edilebileceğini düşünüyor musunuz? Neden?
13. Ekoköylerin/ekoçiftliklerin turizm merkezi olması için ne yapmalı?
14. Turizm açısından ekoköylerin/ekoçiftliklerin güçlü ve zayıf yanları nelerdir?
15. Ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik gerçekleşen turistik faaliyetlerin çevreye zarar verdiğini düşünüyor musunuz? Ekoköyler/ekoçiftlikler çevreye karşı yeterince duyarlı mı? Neden?

16. Ekoköyde/ekoçiftlikte yapmış olduğunuz turistik faaliyetten genel memnuniyetiniz nedir? Ekoköy/ekoçiftlik turstik talebinizi karşıladı mı?
17. Ekoköyde/ekoçiftlikte sizce eksik olan, olmasını istediğiniz herhangi bir şey var mı?
18. Eklemek istediğiniz başka bir şey var mı?

EK 3: Yerel Halka Yönelik Görüşme Formu

Yerel Halka Yönelik Görüşme Soruları

Cinsiyet

Medeni Hal

Yaş

Öğrenim Durumu

1. Sizce ekoköy nedir?
2. Ekoköyle/ekoçiftliklerle iletişiminiz var mı? Ne düzeyde?
3. Ekoköyde/ekoçiftlikte hiç bulundunuz mu? Orada yaşamak ister misiniz? Neden?
4. Yapı olarak size benziyor mu? Ne farklar var?
5. Yerel halktan ekoköyde/ekoçiftlikte gönüllü ya da ücretli çalışanlar var mı?
6. Ürettiklerinizi ekoköyle/ekoçiftlikle paylaşıyor musunuz? Ne gibi şeyler?
7. Ekoköyün/ekoçiftlik yerel halka faydası olduğunu herhangi bir düşünüyor musunuz? (ekonomik, ekolojik, sosyal,..) Ne anlamda?
8. Ekoköylere/ekoçiftliklere yönelik gerçekleştirilen turistik faaliyetlerin yöre halkına herhangi bir faydası olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?
9. Köyünüzün ekoköye/ekoçiftliğe dönüştürülmesini ister misiniz? Neden?
10. Paylaşmak istediğiniz herhangi bir şey var mı?

EK 4: İçerik Analizi Katılımcı Cevapları Tablosu

Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Görüşleri

Ekoköy/ekoçiftlik kurma girişimine ilişkin görüşler	**Katılımcılar**
• İhtiyaç Hissettim (6)	E1, E3, E14, E17, K2, K5
• Proje Amaçlı (5)	E8, E10, E12, E15, K3
• Organik Tarım (5)	E1, E6, E9, E15, E17
• İlgi Çekici (5)	E4, E15, K1, K4, K5
• Hayalimdi (4)	E2, E6, E7, K2
• Tesadüfen (3)	E5, E11, E16
• Eski İşimde Zarar Etmemden Dolayı (1)	E12
• Eğitim Amaçlı (1)	E13
Yapılan yatırımlara ilişkin görüşler	**Katılımcılar**
• Net Rakam Vermek Zor (16)	K1, K2, K3, K5, E4, E5, E6, E7, E8, E10, E11, E12, E14, E15, E16, E17
• Hesaplamıyorum (4)	E1, E2, E3, K4
• Dört Milyon (1)	E9
• Sekiz Milyon (1)	E13
Kuruluşla ilgili mevzuatla karşılaşılıp karşılaşılmadığına ilişkin görüşler	**Katılımcılar**
• Karşılaşmadım (13)	E1, E3, E5, E9, E10, E11, E14, E16, E17 K1, K2, K4, K5
• Karşılaştım (9)	E2, E4, E6, E7, E8, E12, E13, E15, K3
Karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşler	**Katılımcılar**
• Toplumsal (4**)**	K3, K5, E3, E6
• İş Gücü (3)	E1, E8, K5,
• Su (2)	E10, E2
• Yol, Elektrik (1)	E2
• Organik Üretim (1)	E12
• Yasal (1)	E4
Devlet desteği alınan kurumlar	**Katılımcılar**
• TKDK (Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu) (1)	E16
• Tarım İl Müdürlüğü (1)	E17
Amaçlara ilişkin görüşler	**Katılımcılar**
• Organik Üretim (10)	E1, E3, E6, E7, E8, E9, E12, E16, E17, K5
• Kırsalda Yaşamak (6)	E5, E11, E15, K1, K2, K5
• Ekolojik Turizm (5)	E4, E9, K3, K4, K5
• Sürdürülebilir Yaşam (4)	E2, E7, E10, E11
• İstihdam Yaratmak (3)	E13, K3, K5
• Örnek Olmak (2)	E3, E6
• Amacımız Yok (2)	E4, E14
• Hayvan Yetiştirmek (1)	E1
• Bozulmuş Bir Alanı Kurtarabilmek (1)	E2
• Ters Göç Yaratmak (1)	E8
Halen yapılması istenen şeylerin olup olmadığına ilişkin görüşler	**Katılımcılar**

• Evet (16)	E1, E2, E4, E7, E8, E9, E10, E11, E13, E14, E15, E17, K1, K3, K4, K5
• Hayır (6)	E3, E5, E6, E12, E16, K2
İnşa önceliklerine ilişkin görüşler	**Katılımcılar**
• Çevreye Uygunluk (9)	E1, E5, E8, E11, E13, E14, E17, K2, K3
• İhtiyaç (5)	K1, K4, E2, E7, E11
• Önceliğim Yoktu (5)	E2, E4, E7, E10, E16,
• Yerel Malzeme (4)	E3, E6, E15, K5
• Maddi İmkanlar (3)	E2, E9, E12
Bölge seçimine ilişkin görüşler	**Katılımcılar**
• Bölgenin Yerlisiyiz (11)	K2, K4, K5, E1, E4, E8, E12, E14, E15, E16, E17
• Doğal (8)	K1, K5, E1, E3, E6, E5, E7, E9,
• Konum (7)	E1, E3, E5, E6, E7, E11, E13,
• Ekolojik Tarıma Uygun (4)	E9, E10, E12, E14
• Tesadüfen (2)	E7, E12
• Proje Amaçlı (2)	K3, E8
• Ekonomik (1)	E7
• Ormanı Onarmak (1)	E2
Aranan kriterler	**Katılımcılar**
• Doğayı Sevme (8)	K1, K4, E3, E4, E7, E9, E13, E16
• Bilinçli Olma (8)	K2, K3, E6, E10, E12, E15, E17, E14
• Uzun Süre Konaklama (4)	K5, E4, E5, E8,
• İstekli Olma (3)	E1, E7, E11
• Sigara Kullanmıyor Olma (1)	E2
Civar köylerle olan etkileşimlere ilişkin görüşler	**Katılımcılar**
• Herhangi Bir Sorun Yaşamadık (15)	E6, E9, K1, K2, K3
• Desteklediler (4)	E14, E17, K4
• Biraz Yadırgandık (3)	E7, E12, K5
Civar köylerle görüşme amacı	
• İş Gücü (6)	E3, E6, E8, E11, E12, E13
• Yerel Sorunlar (6)	E2, E5, E14, E15, E16, E17
• Yerel Ürünler Almak (4)	E4, E7, E9, K3
• Sosyalleşmek (3)	E15, K1, K5
• Ziyaret (3)	K4, E1, E10
• Sanatsal Faaliyetlerde Bulunmak (1)	K2
Benzer ekoköy/ekoçiftliklerle hangi amaçla görüşüldüğüne ilişkin görüşler	**Katılımcılar**
• Ortak Sorunları Paylaşmak (8)	K1, E2, E7, E8, E10, E14, E15, E17
• Bilgi Alışverişi (8)	K2, K5, E3, E5, E6, E11, E12, E16
Yerel yönetimlerle olan ilişkilere yönelik görüşler	**Katılımcılar**
• Herhangi Bir Problemimiz Yok (16)	K2, K4, E2, E3, E4, E7, E8, E9, E10, E11, E12, E13, E14, E15, E16, E17
• İletişimimiz Yok (3)	K1, E1, E6
• Yönetimdekilere Göre Değişiyor (1)	K3
• Vergi Ödemek Dışında İlişkimiz Yok (1)	E5
• Uzak Kalmaya Çalışıyoruz (1)	E3

Ziyaretçilerden alınan yorumlara ilişkin görüşler	**Katılımcılar**
• Oldukça Güzel (16)	K1, K2, K4, K5, E1, E5, E6, E7, E8, E9, E12, E13, E14, E15, E16, E17
• Değişkenlik Gösterebiliyor (6)	K3, E2, E3, E4, E10, E11
Çevre Gönüllü Kuruluşlarla veya STK'larla İş Birliğinin Olup Olmama Durumuna İlişkin Görüşler	**Katılımcılar**
• İş Birliğimiz Yok (14)	E1, E2, E4, E5, E10, E11, E12, E13, E14, E16, K1, K2, K3, K4
• İş Birliğimiz Var (8)	E3, E6, E7, E8, E9, E15, E17, K5
GEN'e üyelik durumuna ilişkin görüşler	**Katılımcılar**
• Üyesi Değiliz (21)	E1, E2, E4, E5, E6, E7, E8, E9, E10, E11, E12, E13, E14, E15, E16, E17, K1, K2, K3, K4, K5
• Üyesiyiz (1)	E3
Ekoköyün/Ekoçiftliğin finansal olarak nasıl sürdürüldüğüne ilişkin görüşler	**Katılımcılar**
• Üretilen Ürünler (15)	K3, K4, E1, E3, E5, E16, E14, E8, E10, E11, E12, E14, E15, E16, E17
• Ekoturizm (13)	K1, K2, K3, K4, K5, E3, E4, E5, E6, E7, E8, E13, E9
• Emekli Maaşım (5)	K2, K5, E2, E5, E7
• Diğer İşimden Elde Ettiğim Kazanç (4)	K2, E1, E6, E9
• Gönüllü Ve Destekçilerin Katkısı (1)	K1
Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin sürdürülebilirliğini bozacak tehditlere ilişkin görüşler	**Katılımcılar**
• İmara Açmak (10)	K1, E3, E4, E14, E6, E7, E9, E13, E14, E16
• Çevresel Tahribat (9)	K2, K4, K5, E1, E2, E3, E5, E6, E8
• Fabrikaların Kurulması (2)	K3, E12
• Otorite Tehditi (2)	E11, E7
• Tarımsal İlaçlar (2)	K5, E15
• Maden ve Otoyol Projeleri (2)	E17, E10
• Turizm (1)	E4
Ekoturizme ilişkin görüşler	**Katılımcılar**
• Talep Artmalı (7)	K4, E1, E5, E8, E9, E14, E16,
• Desteklenmeli (5)	K1, K5, K3, E12, E15
• Bilinç Oluşturulmalı (4)	K2, E4, E6, E7
• Doğayla Bağ Kurma (4)	K1, E3, E5, E17
• En Ekolojik Turizm Hiç Yapılmayandır (3)	E2, E4, E10
• Kitle turizmine alternatif (2)	E3, E13
• Yapay Bir Sektör (1)	E11
• Yasal Açıklar Giderilmeli (1)	E6
Ekoturizmin ekoköye/ekoçiftliğe olan etkisine ilişkin görüşler	**Katılımcılar**
• Kalkınma (12)	E5, K2
• Etkisi Olduğunu Düşünmüyorum (5)	E6, E10
• Çevresel Tahribatların Artması (5)	E2, E7
• Tanınırlığının Artması (1)	K5

Ekoköylerde/Ekoçiftliklerde yapılan turistik faaliyetler	**Katılımcılar**
• Kamp Turizmi (7)	K1, K4, E3, E9, E11, E14, E15
• Turistik Faaliyet Yapılmıyor (6)	E1, E2, E7, E10, E12, E16
• Kırsal Turizm (5)	E3, E13, E4, E6, E8
• Atölye Çalışmaları (3)	K2, K3, E3
• Botanik Turizmi (1)	E5
• Orman Yürüyüşü (1)	E15
• Yoga Turizmi ve Fotoğrafçılık (1)	E17
Sunulan hizmetlere ilişkin görüşler	**Katılımcılar**
• Konaklama (13)	K1, K2, K3, E1, E3, E5, E6, E7, E8, E9, E14, E15, E17
• Yeme-İçme (9)	K3, E4, E5, E6, E8, E9, E13, E14, E17
• Hizmet Sunmuyoruz (6)	E2, E4, E10, E11, E12, E16
• Rehberlik (1)	K5
Ekoköyü/Ekoçiftliği farklı kılan durumlar	**Katılımcılar**
• Doğallık (11)	K1, K3, K5, E1, E2, E4, E5, E8, E9, E10, E17
• Organik Tarım (6)	E3, E6, E11, E12, E15, E16
• Turizm ve Tarımı Bir Arada Yapmak (2)	E3, E13
• Ürünlerin Kaliteli Olması (2)	E12, E14
• Uluslararası Olmamız (1)	E15
• Ekoturizm Yapmıyor Olmamız (1)	E7
• Eğitemsel Yönümüz (1)	K2
• Şehre Uzak Olmamız (1)	E11
Ekoköylere/Ekoçiftliklere yönelik eğitim alıp almama durumu	**Katılımcılar**
• Hayır (18)	K1, K2, K5, E1, E3, E4, E5, E6, E7, E8, E9, E10, E11, E12, E14, E15, E16, E17
• Evet (4)	K3, K4, E2, E13
Eğitim faaliyetlerinde bulunup bulunmama durumu	**Katılımcılar**
• Hayır (15)	K1, K4, K5, E1, E3, E4, E5, E7, E9, E10, E11, E12, E15, E16, E17
• Evet (7)	K2, K3, E2, E14, E6, E8, E13
Eğitimlerin sertifikalı olup olmama durumu	**Katılımcılar**
• Sertifikalı Değil (7)	K2, K3, E2, E14, E6, E8, E13
Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin şimdi ve geleceğe yönelik nasıl değerlendirildiğine ilişkin görüşler	**Katılımcılar**
• Sayıca Yeterli Değil Gelişeceğini Düşünüyorum (10)	K1, K4, E1, E3, E5, E8, E9, E12, E13, E15
• Desteklenmiyor Gelişeceğini Düşünmüyorum (7)	K2, K3, E2, E4, E7, E14, E16
• Engeller Kaldırılırsa Büyümeye Devam Edecektir (2)	E10, E6
• İnsanlar Bilinçlenirse Gelişir (2)	K5, E17
• Olması Gerektiği Gibi Gelecekle İlgili Tahminim Yok (1)	E11

Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin farklı yaşam modellerinin mümkün olduğunu insanlara gösterebilme yönündeki hedefine ulaşıp ulaşamayacağına ilişkin görüşler	**Katılımcılar**
• Ulaşacaktır (20)	K1, K2, K3, K4, E1, E2, E4, E5, E6, E7, E8, E9, E10, E11, E12, E13, E14, E15, E16, E17
• Kısmen Ulaşacaktır (2)	E3, K5
Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin izole topluluklar olup olmadığına ilişkin görüşler	**Katılımcılar**
• Hayır (14)	K3, K4, K5, E1, E4, E5, E6, E7, E8, E12, E13, E14, E15, E16
• Evet (4)	E2, E3, E9, E10
• Kısmen (4)	K1, K2, E11, E17
Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin alternatif yaşam biçimi olup olmadığına ilişkin görüşler	**Katılımcılar**
• Evet (19)	K1, K2, K3, K4, K5, E2, E3, E4, E5, E6, E7, E8, E9, E11, E12, E13, E14, E15, E16
• Hayır (3)	E1, E17, E10
Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin dünyadaki birincil misyonu	**Katılımcılar**
• Doğal Üretim (7)	K3, E4, E6, E9, E13, E14, E16
• İnsancıl Bir Yaşam (5)	K1, K4, E2, E11, E10
• Doğaya Sahip Çıkma (5)	K2, E1, E3, E8, E12
• Doğayla Olan Bağı Güçlendirme (5)	K1, K5, E4, E5, E7
• Doğal Güzellikleri Yeni Nesillere Aktarma (1)	E17
• İnsanları Bilinçlendirme (1)	E15
• Yerel Tohumları Yaşatma (1)	E9
Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin gelecek nesillere aktarılması konusuna ilişkin görüşler	**Katılımcılar**
• Doğal Kaynakları Korumalıyız (10)	K1, K5, E1, E6, E8, E10, E12, E15, E16
• Gençler Bilinçlendirilmeli (8)	K4, E2, E3, E5, E7, E9, E11, E13, E17
• Değişen Bir Şey Olmaz (2)	K3, E4
• Özendirilmeliler (1)	K2
• Aile Çiftlikleri Çoğalmalı (1)	E14
• Süreç Yavaş İlerliyor (1)	K1
Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Nasıl Desteklenebileceğine İlişkin Görüşler	**Katılımcılar**
• Devlet Politikalarıyla (16)	K1, K3, K4, E1, E3, E4, E5, E6, E7, E10, E11, E12, E14, E15, E16, E17
• Vergi Yükünün Azaltılmasıyla (3)	K3, E1, E8
• Gönüllü İnsanların Artmasıyla (3)	K2, E2, E13
• Üretici Desteklenerek (1)	E12
• Konu İle İlgili Eğitim Faaliyetleriyle (1)	E9
• Yerel Halk Bilinçlendirilerek (1)	K5
Gelecekteki Tanıtım Faaliyetlerinin Nasıl Olması Gerektiğine İlişkin Görüşler	**Katılımcılar**
• Tanıtıma Gerek Yok (9)	K1, K2, E2, E5, E6, E7, E9, E10, E13
• Çevre Bilincini Artırıcı Programlar (6)	E3, E4, E8, E12, E16, E17

• Yerel Yönetimlerin Desteği (4)	K3, K5, E15, K4
• İnternet ve Sosyal Medyada Aracılığıyla (3)	E1, E11, E14
Ekoköy/Ekoçiftlik Kurucularının Ekoköydeki/Ekoçiftlikteki Alışkanlıklarına İlişkin Görüşleri	**Katılımcılar**
• Doğayla İç İçe Yaşamak (13)	K1, K5, E1, E4, E5, E6, E7, E10, E11, E12, E14, E15, E17
• Üretim (3)	K2, K3, E16
• Alışkanlığım Olmadı (2)	E2, K4
• İnsanlardan Gelen İlgi (1)	E13
• Bu Misyonu İnsanlara Aktarmak (1)	E8
• Alternatif Şeylerle Uğraşmak (1)	E4
• Sade Bir Yaşam (1)	E3
• Dağ suyu (1)	E9
Geleneksel Bir Köyde Yaşamak İsteyip İstememe Durumu	**Katılımcılar**
• İsterdim (12)	K2, K3, K4, E1, E4, E10, E12, E13, E14, E15, E16, E17
• İstemem (5)	E3, E5, E7, E8, E9
• Nasıl Bir Köy Olduğuna Bağlı (5)	K1, K5, E2, E6, E11
Ekolojik Döngülere Önem Vererek Teşvik Edilmeye Çalışılan Durumlar	**Katılımcılar**
• Ekosistemin Genel İşleyişini Gözetiyoruz (19)	E1, E2, E3, E4, E5, E7, E8, E9, E11, E12, E13, E14, E15, E16, E17
• Toprağın Korumasına Yönelik Çabalarımız Var (3)	K1, E6, E10
Organik Tarım Yönteminin Tercih Edilip Edilmemesine İlişkin Görüşler	**Katılımcılar**
• Evet (19)	K5, E1, E3, E4, E5, E6, E8, E9, E11, E12, E13, E14, E15
• Hayır (3)	E2, E7, E10
Atık Yönetimi Konusuna İlişkin Görüşler	**Katılımcılar**
• Kompost (11)	K1, K5, E12, E7, E2, E4, E5, E7, E10, E14, E16
• Bitkisel Atıkların Yem Olarak Kullanılması (8)	K2, K4, E1, E9, E12, E13, E15, E17
• Ayrıştırma (5)	K3, E3, E6, E8, E11
Ekoloji, Sürdürülebilirlik Gibi Konulara Olan İlginin Nedenlerine İlişkin Görüşler	**Katılımcılar**
• Doğayla Olan Bağ (6)	K3, K4, E9, E3, E5, E7
• Genetik Miras (6)	E1, E6, E14, E12, E9, E16
• Doğal Dengeyi Korumak (5)	K1, K5, E2, E15, E13
• Şehirsel Yaşamdan Uzaklaşma İsteği (3)	K2, E11, E10
• Temiz Ürün Yetiştirebilmek (1)	E8
• Örnek Olmak (1)	E17
• İşim Gereği (1)	E4
Ekoköyde/Ekoçiftlikte Öne Çıkarılmak İstenen Durumlar	**Katılımcılar**
• Organik Tarım (7)	E5, E8, E9, E11, E12, E15, E16
• Ürettiğimiz Ürünler (4)	K3, K5, E13, E14

• Gelenekselliği Sürdürmek (3)	E3, E1, E4
• Örnek Olmak (3)	K1, K5, E7
• Öyle Bir Amacım Yok (2)	E2, E6
• Doğaya Saygı (2)	E7, E17
• Onarıcı Tarım (1)	E10
• Sanat ile Bütünleşmiş Bir Yaşam (1)	K2
Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Görüşler	**Katılımcılar**
• Ekonomik Pahalılık (6)	K2, K5, E1, E13, E16, E17
• Bilinçsiz İnsanlar (5)	K3, K5, E2, E3, E4
• İş Gücü Yetersizliği (4)	E8, E10, E17, E16
• İş Yükünün Fazla Olması (4)	E2, E5, E7, E15,
• Zararlılarla Mücadele (3)	E13, E12
• Vergi Yükü (3)	K3, E1, E6
• Üretilen Ürünleri Pazarlama Sıkıntısı (2)	E9, E14
• Su Sıkıntısı (2)	E2, E11
• Altyapı (2)	K1, K5
Konu İle İlgili Öneriler	**Katılımcılar**
• Devlet Desteği (11)	K1, K4, E1, E4, E6, E8, E12, E14, E15, E16, E17
• Çoğalarak Büyüyelim (8)	K1, K5, E2, E5, E7, E11, E13, E16
• Tanıtımlar Artırılmalı (4)	E1, E3, E9, E17
• Başarılı Girişimler Olmalı (1)	E10
• Projeler Geliştirilmeli (1)	K3
• Gençler Sahip Çıkmalı (1)	K2

Turistlerin Ekoköylere İlişkin Görüşleri

Ekoköy/Ekoçiftlik Kavramına İlişkin Görüşler	**Katılımcılar**
• Ekolojik Yaşam (8)	K8, K10, K13, K20, E4, E10, E14, E16
• Doğayla İç İçe Olmak (7)	K3, K7, K21, E3, E5, E13, E15
• Zararsız Yaşam Alanı (7)	K14, K19, E6, E8, E9, E17, E11
• Sürdürülebilir Tarım (6)	K6, K11, K15, K22, E9, E12
• Dışa Bağımsız Yaşam (5)	K2, K9, K18, E2, E8
• Sürdürülebilir Yaşam Alanı (5)	K4, K16, K17, E1, E11
• Amaçlı Topluluk (3)	K1, K12, K23
• Komün Yaşam (2)	K5, E7
• Yavaş Yaşam (2)	E3, E9
Ekoköyün/Ekoçiftliğin Çekici Faktörlerine İlişkin Görüşler	**Katılımcılar**
• Doğal Yaşam (18)	K1, K5, K8, K9, K14, K16, K19, K21, K23, E3, E7, E9, E10, E11, E13, E14, E15, E17
• Yeni Şeyler Öğrenmek (8)	K2, K4, K7, K15, K20, E2, E5, E9
• Sağlıklı Gıda (5)	K1, K14, K18, E7, E13
• Organik Tarım (5)	K6, K11, K17, E6, E15
• Sessiz Sakin Olması (4)	K4, K8, K10, E3
• Sosyallik (3)	K9, K12, E16
• İşbirliği ve Paylaşım (3)	K3, E4, E12

• Hayvanlar (2)	K13, E8
• Yöresel Ürünler (2)	K22, E10
Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Sunduğu Fırsatlara İlişkin Görüşler	**Katılımcılar**
• Doğayla İç İçe Tatil İmkanı (7)	K3, K16, E3, E6, E10, E12, E17
• Kültürel Kaynaşma (7)	K1, K17, K19, E1, E4, E9, E13
• Sosyal Dayanışma (6)	K15, K18, K20, E8, E11, E16
• Doğayı Onarma (5)	K2, K14, K21, E11, E7
• Farkındalık Yaratma (5)	K6, K10, K17, E9, E5
• Doğal Yaşama Örnek Olma (5)	K4, K8, K13, K22, E2
• İstihdam (4)	K5, K9, K11, K21
• Sağlıklı Ürünler (4)	K7, K12, K23, E14
• Sürdürebilirliği Öğretme (4)	K5, K12, E9, E15
Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Nasıl Desteklenebileceğine İlişkin Görüşler	**Katılımcılar**
• Devlet Desteği (7)	K4, K12, K19, K22, E2, E9, E16
• İnsanları Bilinçlendirerek (7)	K2, K14, K16, K20, E3, E8, E10
• Turistik Faaliyetler (6)	K7, K13, K22, K17, E6, E13
• Yerel Yönetimlerin Desteği (5)	K15, K21, E8, E15, E7
• Gönüllü İşbirliği (5)	K3, K9, K18, E1, E5
• Koruyarak (4)	K1, K8, K11, E4
• Pazarlama İmkanlarının Artırılması (3)	K5, K10, E17
• Ekofestivaller (3)	K6, K8, K23
Gelecekteki Tanıtım Faaliyetlerinin Ne Olması Gerektiğine İlişkin Görüşler	**Katılımcılar**
• Sosyal Platform (8)	K2, K10, K13, E2, E1, E4, E7, E17
• Memnuniyeti Artırmak (5)	K4, K9, K11, E3, E15
• Eğitim (5)	K6, K8, K12, E12, E13
• Örnek Olma (4)	K3, K7, E4, E9
• Uluslararası Faaliyetler (3)	K5, K6, K23
• Tanıtılmasın (2)	K1, E14
Turistlerin Ekoköyleri/Ekoçiftlikleri Seçme Nedenleri	**Katılımcılar**
• Doğa Sevgisi (8)	K3, K6, K16, K20, K22, E6, E11, E15
• Deneyim Kazanma (8)	K1, K2, K9, K12, K17, K21, E8, E16
• Doğal Hayata Özlem (6)	K7, K10, K13, E4, E7, E13
• Organik Beslenme (5)	K20, K13, K18, E3, E12
• Sakinlik (5)	K8, K14, K19, E5, E9
• Gerçek Yaşam (4)	K4, K23, E1, E14
• Merak (3)	K6, K15, E2
• Tesadüf (1)	K5
Turistlerin Ekoköyde/Ekoçiftlikte Yaşamak İstiyor Olma Nedenleri	**Katılımcılar**
• Doğayı Sevme (9)	K1, K6, K18, E9, E10
• İdeal Yaşam (6)	K4, K12, K14, E3, E8, E12
• Doğaya Faydalı Olmak (5)	K2, K5, E5, E15
• Sürdürülebilir Tarım (5)	K16, K20, K23, E14, E17
• Yeni Şeyler Öğrenmek (4)	K9, E8, E13, E16
• Yaşam Tarzı (3)	K3, K6, E7

Turistlerin Ekoköyde/Ekoçiftlikte Yaşamak İstemiyor Olma Nedenleri	**Katılımcılar**
• Zor Bir Yaşam Tarzı (7)	K7, K10, K13, K15, E1, E6, E11
• Şehri Seviyorum (4)	K7, K8, K11, K19
• İşimi Seviyorum (2)	K21, E2
Ekoköye/Ekoçiftliğe Tekrar Gelmek İsteyip İstememe Durumu	**Katılımcılar**
• İsterim (38)	K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K18, K19, K20, K21, K22, K23, E1, E2, E3, E4, E5, E6, E7, E8, E9, E10, E11, E12, E13, E14, E15, E16, E17
• Belki (2)	K1, K17
Turistlerin Ekoköyü/Ekoçiftliği Ziyaret Nedenleri	**Katılımcılar**
• Dinlenme (18)	K1, K3, K11, K14, K16, K17, K19, K21, K23, E10, E2, E5, E8, E9, E10, E15, E16, E17
• Deneyim Kazanma (6)	K10, K12, K20, K15, E4, E11
• Merak (6)	K9, K13, K18, K22, E6, E12
• Doğa Sevgisi (6)	K2, K7, K12, E1, E3, E7
• Tatil (3)	K5, K23, E13
• İzolasyon (2)	K8, E14
• Gönüllü Çalışma (2)	K6, K15
• Etkinliğe Katılma (1)	K4
Ekoköyde/Ekoçiftlikte Daha Fazla Kalmak İsteyip İstememe Durumu	**Katılımcılar**
• İstiyorum (32)	K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K16, K19, K20, K22, K23, E1, E2, E3, E4, E5, E6, E7, E8, E9, E10, E12, E13, E15, E16
• İstemiyorum (8)	K1, K15, K17, K18, K21, E11, E14, E17
Ekoköyde/Ekoçiftlikte Eksik Bulunan Durumlara İlişkin Görüşler	**Katılımcılar**
• Her Şey Olması Gerektiği Gibi (18)	K5, K8, K11, K13, K16, K20, K21, K23, E3, E5, E6, E8, E10, E11, E13, E14, E16, E17
• İmkanlar (6)	K4, K6, K9, K19, K22, E4
• Pazarlama (6)	K3, K10, K14, K20, E1, E15
• Atölyeler (5)	K2, K5, K15, K17, E12
• Çevre Düzenlemesi (4)	K1, K7, K18, E9
• Kamp Alanı (2)	E2, E7
Ekoturizm Kavramına İlişkin Görüşler	**Katılımcılar**
• Doğa Kaynaklı Turizm (14)	K10, K13, E14, K16, K18, E1, E3, E6, E7, E12, E13, E14, E15, E16
• Doğal Kaynaklara Zarar Vermeyen Etkinlik (6)	K12, K15, K17, K19, E4, E8
• Sürdürülebilirlik (6)	K2, K6, K8, K11, E1, E17
• Ekonomik Canlılık (6)	K10, K22, E2, E5, E9, E10
• Her Kesime Hitap Eden Tatil (4)	K9, K20, K23, E11,
• Ekoköylerde Yapılan Turizm (4)	K4, K5, K7, K21

• Yerel Halk ile Birlikte Uygulanan Turizm (3)	K1, K3, E8
Ekoköylerin Gelecekte Ekoturizm Merkezleri Olarak Kabul Edilip Edilemeyeceğine İlişkin Görüşler	**Katılımcılar**
• Evet (36)	K1, K2, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, E1, E2, E3, E4, E5, E6, E8, E9, E10, E11, E12, E13, E15, E16
• Hayır (4)	K3, E7, E14, E17
Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Ekoturizm Merkezi Olması İçin Neler Yapılması Gerektiğine İlişkin Görüşler	**Katılımcılar**
• Tanıtım ve Reklam (8)	K3, K5, K8, K11, E3, E13, E16, E17
• İnsanları Bilinçlendirmek (7)	K2, K6, K9, K12, K22, E9, E15
• Devlet Teşviki (6)	K7, K13, K14, E4, E10, E14
• Etkinlikler Düzenlemek (5)	K4, K10, E5, E8, E11
• Turizm Merkezi Olmasına Gerek Yok (1)	K1
Turistik Faaliyetlerin Çevreye Zarar Verip Vermediğine İlişkin Görüşler	**Katılımcılar**
• Evet (24)	K1, K2, K3, K5, K7, K9, K10, K11, K12, K16, K17, K20, K21, K22, E2, E3, E6, E7, E11, E12, E14, E15, E16, E17
• Hayır (16)	K4, K6, K8, K13, K14, K15, K18, K19, K23, E1, E4, E5, E8, E9, E10, E13
Ekoköylerin/Ekoçiftliklerin Çevreye Karşı Yeterince Duyarlı Olup Olmadığı	**Katılımcılar**
• Duyarlı (36)	K2, K3, K4, K6, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, E1, E2, E3, E4, E5, E6, E7, E8, E9, E10, E11, E13, E14, E15, E16, E17
• Duyarlı Değil (4)	K1, K5, K7 E12
Konu İle İlgili Öneriler	**Katılımcılar**
• Devlet Desteği (3)	K17, K18, K20
• Bilinç Oluşturulmalı (3)	K21, E10, E13
• Turistk Faaliyetler Artırılmalı (2)	K23, E17
• Tanıtımlar Artmalı (2)	K16, E15
• Ekonomik Dayanışma (1)	K14

Yerel Halkın Ekoköylere İlişkin Görüşleri

Ekoköy/Ekoçiftlik Kavramına İlişkin Görüşler	**Katılımcılar**
• Organik Tarım (10)	K4, K5, K7, K8, K11, E1, E3, E8, E11, E16
• Doğal Yaşam (7)	K1, K2, K12, E14, E4, E9, E10
• Turizm Alanı (4)	K10, E5, E12, E13
• Fikrim Yok (4)	K3, E2, E7, E15
• Gönüllü Çalışma (3)	K6, K9, E6

Yerel halkın ekoköyle/ekoçiftlikle iletişimlerinin ne düzeyde olduğuna ilişkin görüşleri	**Katılımcılar**
• Komşuluk (11)	E2, E3, E4, E6, E7, E8, K2, K5, K4, K8, K12
• Alışveriş (4)	E5, E16, E9, K9
• Bilgi Alışverişi (3)	E1, E10, K11
Ekoköyde/Ekoçiftlikte Yaşamak İsteyip İstememe Durumu	**Katılımcılar**
• Hayır (17)	K3, K6, K7, K8, E2, E4, E5, E6, E7, E8, E10, E11, E12, E13, E14, E15, E16
• Evet (11)	K1, K2, K4, K5, K9, K10, K11, K12, E1, E3, E9
Ekoköy/Ekoçiftlik ve Köyün Yapı Tipi Arasındaki Farklara İlişkin Görüşler	**Katılımcılar**
• Ahşap Ev (3)	K7, K10, E9
• Taş Ev (2)	K1, E12
• Kerpiç Ev (2)	E10, E16
Ekoköyün/Ekoçiftliğin Yerel Halka Ne Anlamda Faydası Olduğuna İlişkin Görüşler	**Katılımcılar**
• İstihdam (9)	K1, K2, K7, E3, E4, E5, E7, E12, E13
• Turistik (7)	K3, K8, K11, E1, E2, E6, E11
• Bilgi Edinme (5)	K4, K6, K9, K12, E6
• Ekonomik (4)	K5, K10, E9, E15
Köylerinin Ekoköye/Ekoçiftliğe Dönüşmesini İstiyor Olma Nedenleri	**Katılımcılar**
• Köyden Daha Güzel (8)	K2, K11, E1, E6, E9, E11, E13, E14
• Doğal Üretim (7)	K5, K7, K8, K10, E4, E8, E12
• Sağlıklı Yaşam (5)	K6, K9, E2, E3, E14
• Ek Gelir(4)	K7, K9, E5, E12
• İnsanlar Bilinçli (4)	K2, K11, E6, E16
• Turistik (3)	K4, K11, E9
Köylerinin Ekoköye/Ekoçiftliğe Dönüşmesini İstemiyor Olma Nedenleri	**Katılımcılar**
• Alışkın Değiliz (3)	K1, K3, K12
• Köyümüzden Memnunuz (2)	E7, E10
Turistik Faaliyetlerin Yöre Halkına Olan Faydaları	**Katılımcılar**
• Ekonomik Katkı (11)	K2, K3, K4, K7, K9, E2, E5, E6, E8, E12, E15
• Tanınırlığın Artması (5)	K8, K11, E1, E9, E16
Konu İle İlgili Öneriler	**Katılımcılar**
• Talep Artmalı (5)	K3, K8, E3, E9, E11
• İnsanlar Bilinçlenmeli (3)	K7, K10, E15

ÖZGEÇMİŞ

Esengül DOĞRU lise öğrenimini Dikmen Lisesi'nde tamamladı. 2009 yılında Sakarya Üniversitesi Coğrafya Bölümü'nde başladığı lisans eğitimini 2013 yılında tamamladı. 2014 yılında Karabük Üniversitesi Coğrafya Bölümü'nde yüksek lisans eğitimine başladı. "Coğrafya Öğretmenlerinin Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi ile İlgili Yeterliliklerinin İncelenmesi" adlı yüksek lisans teziyle 2016 yılında yüksek lisans eğitimini bitirdi. 2018 yılında Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı'nda doktora eğitimine başladı. 24.02.2022 tarihinde doktora eğitimini tamamladı.